

Mötesbok: Kommunfullmäktige (2023-03-30)

Kommunfullmäktige

Datum: 2023-03-30

Plats:

Kommentar:

Dagordning

Kallelse

KallelseKommunfullmäktige2023-03-30	3

Formalia

36/23 Tillkommande och utgående ärenden	6
37/23 Val av två ledamöter att justera sammanträdet's protokoll	7

Information

38/23 Information från kommunstyrelsens ordförande	8

Ärenden från kommunfullmäktiges beredningar

Svar på motioner

39/23 Svar på motion från Miljöpartiet om sommarlovskort i kollektivtrafiken	9

Ärenden från kommunstyrelsen

40/23 Arena- och evenemangsbolag i Kungälv's kommun	15
41/23 Aktieöverlåtelseavtal	76
42/23 Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag	125
43/23 Förslag på arvodering för Överförmyndarnämndens presidium	141
44/23 Förslag till beslut - Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil	144
45/23 Remissvar Byggnation av Vindkraftverk i Rämna	258
46/23 Avtalssamverkan tillsyn av alkohol och tobak	566
47/23 Utbetalning av partistöd 2023	578
48/23 Beredningsskrivelse - Revidering av kommunstyrelsens reglemente	603

Inkomna motioner, interpellationer och frågor

49/23 Motion om att effektivisera det politiska arbetet - Utvecklingspartiet	678

Val, avsägelser och fyllnadsval

50/23 Efterträdarval till Kommunfullmäktige	679
51/23 Val av ledamöter, ombud och lekmannarevisorer till Konsulatets fastighet AB och Jesslis AB	680

Kallelse

Sammanträdesdatum 2023-03-30

Plats Stadshuset, plan 2, Sessionssalen
Tid Torsdagen den 30 mars kl 17:00-22:00

Thomas Alpner (M)
Ordförande

Oskar Engdahl
Sekreterare

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

ADRESS Stadshuset · 442 81
Kungälv
TELEFON 0303-23 80 00 vx
FAX 0303-132 17
E-POST kommun@kungalv.se

Kallelse

Sammanträdesdatum

2023-03-30

Dagordning

		Förslag till beslut
1	Upprop	
	Formalia	
2	Val av två ledamöter att justera sammanträdet protokoll	Utses
3	Tillkommande och utgående ärenden	Dagordningen fastställs
	Information	
4	Information från kommunstyrelsens ordförande	Antecknas
	Svar på motioner	
5	KS2022/0443-5 Svar på motion från Miljöpartiet om sommarlovskort i kollektivtrafiken	Beslut
	Ärenden från kommunstyrelsen	
6	KS2023/0343-3 Arena- och evenemangsbolag i Kungälv kommun	Beslut
7	KS2022/2363-4 Aktieöverlåtelseavtal	Beslut
8	AN2023/0003-1 Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag	Beslut
9	KS2023/0445-1 Förslag på arvodering för Överförmyndarnämndens presidium	Beslut
10	KS2015/2077- 120 Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkiel	Beslut
11	KS2021/0320-48 Remissvar Byggnation av Vindkraftverk i Rämma	Beslut

KOMMUNFULLMÄKTIGE

KUNGÄLVS
KOMMUN

Kallelse

Sammanträdesdatum

2023-03-30

12	SMN2023/0144-1	Avtalssamverkan tillsyn av alkohol och tobak	Beslut
13	KS2023/0307-1	Utbetalning av partistöd 2023	Beslut
14	KS2023/0586-1	Beredningsskrivelse - revidering a kommunstyrelsens reglemente	Beslut
Inkomna motioner, interpellationer och frågor			
15	KS2023/0542-1	Motion om att effektivisera det politiska arbetet - Utvecklingspartiet	Remitteras
Val, avsägelser och fyllnadsväl			
16	KS2023/0387	Efterträdarval till Kommunfullmäktige	Beslut
17		Val av ledamöter, ombud och lekmannarevisorer till Konsulatets fastighet AB och Jesslis AB	Beslut

KOMMUNFULLMÄKTIGE**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Denna behandling '36/23 Tillkommande och utgående ärenden' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '37/23 Val av två ledamöter att justera sammanträdet's protokoll' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '38/23 Information från kommunstyrelsens ordförande' har inget tjänsteutlåtande.

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Sid 1 (4)

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Amanda Stenbom

2023-02-28

Svar på motion från Miljöpartiet om sommarlovskort i kollektivtrafiken (Dnr KS2022/0443–5)

Sammanfattning

Miljöpartiet har inkommit med en motion om sommarlovskort i kollektivtrafiken.

Kungälv kommun erbjuder idag fria resor för unga, vilket innebär att unga kan resa vardagar inom zon B, budgeterat till cirka 3 miljoner kronor i dagsläget. Erbjudandet gäller inte sommarlov och jullov. Förvaltningens bedömning är att förslaget har potential att stötta hållbart resande, men att det finns andra strategier och faktorer som kan påverka kollektivt resande i positiv riktning. Införandet av sommarlovskort skulle innebära att budget behöver justeras för att täcka tillkommande kostnader mellan uppskattat 1,3 - 2, 2 miljoner kronor.

Förvaltningens bedömning är att de ekonomiska konsekvenserna överstiger nytta och yrkar därmed på avslag.

Förslag till beslut
Motionen anses besvarad.

Juridisk bedömning

Enligt 2 kap 3 § kommunallagen ska kommuner behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Likställighetsprincipen innebär att medlemmar eller grupper av medlemmar i samma situation ska behandlas lika. Särbehandling får endast ske på saklig och objektiv grund. Det krävs således att kommuner iakttar objektivitet och rättvisa i sin behandling av medlemmarna. Likställighetsprincipen gäller bara gentemot kommunens egna medlemmar. Dessutom krävs det för att principen ska tillämpas att kommunen är i kontakt med sina medlemmar just i deras egenskap av medlemmar. Det krävs för att erbjudande om sommarlovskort för unga inte ska strida mot kommunallagens bestämmelser att alla medlemmar får samma typ av subvention eller att erbjudandet slopas.

Förvaltningens bedömning

Miljöpartiet har inkommit med en motion om sommarlovskort i kollektivtrafiken.

Motionen föreslår införandet av sommarlovskort för Kungälv kommun som en strategi att stötta kollektivtrafikresandet inom och utom kommunen. Erbjudandet tros ha effekter på kollektivt resande i tidig ålder, eftersom det anses att man lägger grund för bra, hållbara trafikvanor i vuxen ålder samt en potential att minska bilåkandet med A-traktorer i synnerhet. Utöver detta föreslår motionen att sommarlovskort har flera sociala fördelar i och med att ungdomar får möjlighet att delta mer i fritids- och kulturlivet i regionen med förmågan att resa själva under perioden. Det föreslås även att sommarlovskorten innebär en ekonomisk avlastning för vissa hushåll.

Västtrafiks erbjudande för sommarlovskort gäller alla Västtrafiks fordon och inom alla Västtrafiks zoner (ABC samt Koster). Sommarlovskortet gäller enbart under sommarperioden, inte andra lov. Kortet går att resa på dygnet runt, alla dagar i veckan, fram till den 31 augusti.

I dagsläget erbjuder exempelvis Borås, Alingsås, Mark och Göteborg Stads kommun sommarlovskort inom Västra götalandregionen.

Kungälv kommun erbjuder idag "Fria resor för unga". Fria resor innebär att alla ungdomar som går på högstadiet och är folkbokförda i Kungälv kommun och inte beviljas skolskjutsbusskort, ändå får ta del av samma erbjudande som ungdomar som får beviljade skolskjutsbusskort. Det innebär att ungdomar inom åldersspannet får resa med kollektivtrafiken inom zon B vardagar mellan klockan 04:00 – 19:00. Fria resor gäller inte under jul- och sommarlov. Fria resor budgeteras till cirka 3 miljoner kronor (vilket idag är underfinansierat).

Enligt ett tjänsteutlåtande 2019 (dnr KS2019/0097) erbjöds 4 000 elever sommarlovskort varav cirka 1 000 hämtades ut. Kommunen har alltså erbjudit sommarlovskort tidigare år, som inte användes i stor utsträckning.

Förvaltningens bedömning är att kommunen redan erbjuder ungdomar goda möjligheter att resa kollektivt. Fria resor är idag väl använda inom kommunen. I och med omlottzonerna som träder i kraft den 14 augusti 2023, bedömer förvaltningen att många ungdomar kommer få billigare resor till andra kommuner i zon A. Förvaltningen motsäger inte de fördelar som ett sommarlovskort kan innebära enligt motionen. Dock bedömer inte förvaltningen att sommarlovskort har stor potential att minska A-traktorstrafiken nämnvärt. Detta för att landsbygden ofta har sämre förutsättningar för kollektivtrafik än tätortsområden, och att A-traktorsanvändningen i många fall nyttjas för nöjesäkning, inte transport. Det är också viktigt att framhålla att motionen föreslår införandet av sommarlovskort för lokaltrafiken inom Kungälv, vilket inte är valbart inom Västtrafiks erbjudandet av sommarlovskort. För att samtliga ungdomar i hela kommunen ska nyttja sommarlovskortet behövs det ett bra kollektivtrafikutbud i hela kommunen. En annan strategi för att fler ungdomar ska kunna resa kollektivt är att på regional nivå erbjuda rabatterade priser, vilket kommunen kan arbeta för.

Med anledning av den ekonomiska bedömningen anser förvaltningen att det är för kostsamt att införa sommarlovskort, med bakgrunden till att subventioneringen nyttjades dåligt när det erbjöds tidigare.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Motionens förslag anses ha en inverkan på följande strategiska, och resultatmål:

- Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar
- Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i ett rikt och aktivt kulturliv
- Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan
- Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck
- Ökad kollektiv jobbpendling

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Motionens förslag anses främst ha inverkan på följande mål i Agenda 2030:

- Mål 10: Minskad ojämlikhet - Minska ojämlikheten inom eller mellan länder
- Mål 11: Hållbara städer och samhällen - Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara
- Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna - Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Som motionen framhåller har förslaget potential att brygga sociala klyftor särskilt i förhållande till inkomstnivåer, liksom åldersgrupper (Mål 10). Ökade kollektivtrafikresor inom städer minskar trängsel, buller och luftföroreningar, leder till effektiva transportsystem som når ut till fler, i detta fall

ungdomar (Mål 11). Förslaget bidrar även på sikt till att minska koldioxidutsläppen lokalt nationellt och globalt (Mål 13).

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Förslaget har potential att bidra till Trafikplanens (2017) mål om att 40 % av resorna inom kommunen görs med kollektivtrafik.

Enligt majoritetens politiskt beslutade programförklaring beskrivs särskilt uppdrag att öka kommunens rådighet över kollektivtrafiken. I förvaltningens uppdrag ingår att särskilt lyfta fram ungdomars behov av kollektivtrafik på kort och lång sikt.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Förslaget innebär att barn- och unga i första hand berörs, men förslaget kan också innebära en ekonomisk avlastning för hela hushåll. Det har potentialen att stötta näringslivsutvecklingen i hela regionen eftersom det ger unga möjligheter att ta sig gratis till exempelvis sommarjobb.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Förslaget påverkar inte arbetsmiljön under förutsättning att befintlig personal inte överbelastas. Under sommarhalvåret är det som högst belastning på handläggning av skolskjuts och ett eventuellt införande av sommarlovskort kommer leda till ökad belastning. Förslaget innebär därför ett sannolikt behov av tillkommande personella resurser.

Belastningen varierar beroende på hur man beslutar att hantera administrationen av sommarlovskort samt om kommunen beslutar att erbjuda ersättning av borttappade kort eller inte.

Ekonomisk bedömning

Förvaltningen uppfattar att motionen syftar att införa sommarlovskort från och med 2023 – tills vidare. Om sommarlovskort ska införas redan sommaren 2023 finns inte detta budgeterat.

Kostnad för sommarlovskort 2023:

Förvaltningen bedömer att den totala kostnaden för ett tillköp av sommarlovskort under 2023 är mellan 1 302 430 - 2 150 250 kronor, beroende på vilka åldersintervaller och administration beslutet resulterar i.

- Kostnadsberäkningen bygger på följande uppgifter:
  - Priset för biljetten Fritid sommarlov 00–24, alla dagar fram till den 31 augusti i samtliga zoner (ABC) är 695 kronor per kort (prisuppgift från Västtrafik gällde 2022).
  - Kostnaden för sommarlovskort för elever åk 7 – 9 2023:
    - 1 874 elever x 695 kronor = 1 302 430 kronor
    - Om sommarlovskort ska skickas ut av kommunen tillkommer en kostnad om 10 kronor per brev (18 740 kronor)
  - Kostnaden för sommarlovskort för elever åk 7 – 9 samt årskurs 1 – 2 i gymnasiet 2023
    - 3 050 elever x 695 kronor = 2 119 750 kronor
    - Om sommarlovskort ska skickas ut av kommunen tillkommer en kostnad om 10 kronor per brev (30 500 kronor)

Ekonom/ekonomichef har inte tillfrågats för en finansiell bedömning. I beräkningen inkluderas inte tidsåtgången och resurser för administration av sommarlovskorten.

Förslag till kommunfullmäktige

Motionen anses besvarad.

Anders Holm
Sektorchef Samhälle och utveckling

Marcus Spovell
Verksamhetschef Teknik

Expedieras till: Marcus Spovell Verksamhetschef Teknik.

För kännedom till: Amanda Stenbom (kollektivtrafikssamordnare) och Sophie Idermark Hansson (skolskjutshandläggare).

Tjänsteskrivelse

1(1)

Handläggarens namn
Oskar Ivarsson

3/3/2022

Motion från Miljöpartiet om sommarlovskort i kollektivtrafiken (Dnr KS2022/0443-3)

Sammanfattning

Lottie Lord (MP) och Lennart Wennerblom (MP) har inkommit med en motion gällande sommarlovskort i kollektivtrafiken. Motionen föreslår kommunfullmäktige ska besluta att Erbjudna sommarlovskort för lokaltrafiken för samtliga skolungdomar i Kungälv kommun.

Förvaltningen föreslår att ärendet remitteras till kommunstyrelsen för vidare behandling.

Förslag till beslut

Motionen remitteras till kommunstyrelsen för vidare behandling.

KOMMUNKANSLIET

**KUNGÄLV
KOMMUN**

ADRESS Stadshuset · 442 81 Kungälv
TELEFON 0303-23 80 00
FAX 0303-190 35
E-POST kommun@kungalv.se
HEMSIDA www.kungalv.se

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

17 (26)

§ 63/2023

Svar på motion från Miljöpartiet om sommarlovskort i kollektivtrafiken (Dnr KS2022/0443)

Sammanfattning

Miljöpartiet har inkommit med en motion om sommarlovskort i kollektivtrafiken.

Kungälv's kommun erbjuder idag fria resor för unga, vilket innebär att unga kan resa vardagar inom zon B, budgeterat till cirka 3 miljoner kronor i dagsläget. Erbjudandet gäller inte sommarlov och jullov. Förvaltningens bedömning är att förslaget har potential att stötta hållbart resande, men att det finns andra strategier och faktorer som kan påverka kollektivt resande i positiv riktning. Införandet av sommarlovskort skulle innebära att budget behöver justeras för att täcka tillkommande kostnader mellan uppskattat 1,3 - 2, 2 miljoner kronor.

Förvaltningens bedömning är att de ekonomiska konsekvenserna överstiger nytta och yrkar därmed på avslag.

Förslag till beslut: Motionen anses besvarad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Svar på motion från Miljöpartiet om sommarlovskort i kollektivtrafiken
Bilaga Motion från Miljöpartiet om sommarlovskort i kollektivtrafiken

Yrkande

Erik Andreasson (V): 1. Att motionen bifalls. 2. Att kostnaderna för sommarlovskort arbetas in i budgeten för 2024.

Michael Karlsson (L): Bifall till Erik Andreassons (V) yrkande.

Miguel Odhner (S): Avslag till Erik Andreassons (V) yrkande.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs inte.

Förslag till kommunfullmäktige

Motionen anses besvarad.

Expedieras till: Marcus Spovell Verksamhetschef Teknik.

För kännedom till: Amanda Stenbom (kollektivtrafiksamordnare) och Sophie Idermark Hansson (skolskjutshandläggare).

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLV'S
KOMMUN

Justeras sign

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Sid 1 (10)

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Karolina Lovric

2023-03-15

Arena- och evenemangsbolag i Kungälv kommun (Dnr KS2023/0343-3)

Sammanfattning

Den 2 december 2021 fattade kommunfullmäktige inriktningsbeslut för Arena Yttern. För att kunna anta detaljplanen för arenaområdet behöver kommunen ha rådighet över marken i arenaområdet. Kommunen äger hela det planerade arenaområdet förutom en fastighet som heter Rollsbo 3:23.

I slutet av 2022 fick Kungälv kommun möjligheten att förvärva fastigheten Rollsbo 3:23, under förutsättningen att fastighetsägaren kan köpa del av fastigheten Solbräcke 1:11, denna uppfyller fastighetsägarens krav och önskemål. I förhandling med nuvarande fastighetsägaren av Solbräcke 1:11 framgick att en förutsättning för att kommunen ska få möjlighet att förvärva fastigheten är att Solbräcke 1:10 också ingår i köpet. Fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolagen Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11). Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363):

Syftet med detta ärende att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälv kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23). För att en fastighetsreglering ska kunna ske, ska fastigheterna som är en del av regleringen ha motsvarande värde med fastigheterna de byts mot. Kungälv arena AB (Bagahus AB i dagsläget) äger idag inga fastigheter. Genom att bolaget förvärvar Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11), kommer bolaget ha möjlighet att genomföra fastighetsregleringen med kommunen. I samband med att Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) först in i Kungälv arena AB med hela sitt innehåll, kommer Kungälv arena AB inte längre att ha några dotterbolag. Det är viktigt att notera att målet att kommunen ska äga Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, som det beskrivits i ärende till kommunfullmäktige i december 2022 (KS2022/2363-1) inte har ändrats under processen. De två extra stegen som tillkommit är ett sätt att samtidigt förverkliga arenaprojektet.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Bagahus AB omstruktureras till arena- och eventbolag med föreslagna namnet Kungälv arena AB.
2. Reviderat ägardirektiv för Bagahus AB antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning för Bagahus AB godkänns enligt förslag.
4. Förslag till bolagsordning för Jesslis AB godkänns enligt förslag.
5. Förslag till bolagsordning för Konsulatets fastighet AB godkänns enligt förslag.
6. Punkt 1-5 gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar att godkänna att Bagahus AB förvärvar aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.
7. Ombud i bolagsstämma får i uppdrag att vid bolagsstämma rösta i enlighet ovanstående beslutspunkter.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Juridisk bedömning

All kommunal verksamhet omfattas av reglerna i kommunallagen. När kommunen bildar ett aktiebolag måste hänsyn tas till två regelsystem, dels kommunallagen (2017:725, KL), dels aktiebolagslagen (2005:551, ABL). Dessa båda regelverk ska tillämpas parallellt. ABL gäller för alla aktiebolag, inkluderat kommunala AB. KL gäller övergripande för all kommunal verksamhet, även sådan som bedrivs i bolagsform. Det finns därutöver även speciallagstiftning som ska beaktas i verksamheten, till exempel ellagen och plan- och bygglagen. Vid varje enskild fråga behöver man ta del av bestämmelserna i både ABL och KL samt annan tillämplig lagstiftning.

En förutsättning för att kommunen ska kunna lämna över verksamhet till aktiebolag är att verksamheten är en kommunal angelägenhet. Kommunen kan bara bolagisera verksamhet som faller inom ramen för den kommunala kompetensen. Vad som ingår i de kommunala angelägenheterna regleras i första hand i 2 kap KL, nämligen att kommuner får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar. Kapitel 10 i kommunallagen reglerar överlämnande av kommunala angelägenheter och grunden för kommunala bolag och dess styrning.

Det är inte möjligt att bedriva kommunala aktiebolag vars verksamhet ligger utanför den kommunala kompetensen. Här är KL styrande över vad bolaget får bedriva för verksamhet och går därmed före ABL:s bestämmelser.

Exempel på andra lagar ett kommunalt aktiebolag måste förhålla sig till är Lagen om offentlig upphandling (LOU), lagen om offentlig upphandling inom försörjningssektorn (LUF) och lagen om upphandling av koncessioner (LUK). Enligt LOU ska inköp upphandlas och konkurrensutsättas. Dock finns möjlighet att avstå från upphandling om det så kallade Teckal-undantaget är uppfyllt. Undantaget kallas ibland även "inhouse-undantaget". Koncernbolagen och kommunen kan köpa varor och tjänster av varandra utan att upphandla då de uppfyller Teckal-undantaget.

Bolagsordningen är det grundläggande styrdokumentet för bolaget av vilken bland annat framgår vilken verksamhet bolaget ska bedriva och innehåller bolagets samling med regler som gäller i bolaget utöver lagregler som framför allt kommunallagen och aktiebolagslagen. Bolagsordningen kan liknas vid aktiebolagets grundlag, det vill säga de mest överordnade bestämmelserna som styr ett aktiebolag under dess verksamhetstid. Det är obligatoriskt för samtliga aktiebolag att upprätta och besluta en bolagsordning. Denna skickas in till Bolagsverket där den registreras. 3 kapitlet § 1 i aktiebolagslagen fastslår obligatoriska uppgifter i bolagsordningen. Det är bolagets bolagsstämma som beslutar om bolagsordningen efter att kommunfullmäktige godkänt dokumentet.

Ett ägardirektiv är ett dokument som innehåller ägarens eller ägarnas gemensamma ambitioner med bolaget, det vill säga vad de vill att bolaget ska uppnå. Det kan vara finansiella mål eller andra mål avseende till exempel inriktning på verksamheten. Det är via ägardirektivet som kommunfullmäktige fastslår vad ägaren vill med bolaget; vilken nytta bolaget förväntas tillföra kommunen och dess invånare samt ramar och villkor för verksamheten. I de flesta fall måste ägardirektiven ses över med jämna mellanrum och anpassas till övrig gällande lagstiftning eller förändrade krav från ägaren. Kommunfullmäktige fattar beslut om ägardirektiv som sedan fastställs av bolagsstämman.

Omstrukturering av Bagahus AB och uppstart av verksamhet i bolaget ställer krav på bland annat egen diarieföring, dokumenthanteringsplan och dataskyddsombud. Däremot finns det inte krav på att moderbolaget har egna anställda som ansvarar för dessa delar, befattningarna från kommunen kan användas.

Förvaltningens samlade bedömning är att det finns juridiska förutsättningar att omstrukturera Bagahus AB enligt föreliggande förslag.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

Bakgrund hallarenan

Frågan avseende byggande av en multiarena aktualiserades redan år 2009 då kommunfullmäktige fattade beslut om att 2009 beslut om att tillsätta en tillfällig beredning med uppdraget att utarbeta en strategi för idrottsanläggningar i Kungälv kommun (KS 2008/985). Kommunfullmäktige fattade 2013-05-16 (§87) beslut om en utredning för en ny multiarena inkluderande en ny isyta under tak inom ramen för investeringsbudget 2014 - 2017 med utblick 2021. Vid kommunfullmäktiges sammanträde 2014-12-11 behandlades "Utredning för en ny multiarena" (§330/2014) och det beslutades att godkänna att *vid om uppförande av en multiarena kommer till stånd ska denna fysiskt placeras på Ytternområdet. Avsatta investeringsmedel skall följas av motkrav från marknad och näringsliv.*

Den 15 april 2020 antog kommunstyrelsen sitt budgetdirektiv för 2021-2022. I direktivet fastställde majoriteten målen och ramarna för en hallarena. I uppdrag nummer 16 fastställde kommunstyrelsen följande uppdrag till förvaltningen; "Upprätta förslag för idrottscentrum med kostnader och genomförandetid". Frågan avseende byggande av en multiarena aktualiserades redan år 2009.

Den 2 december 2021 fattade kommunfullmäktige inriktningsbeslut för Arena Yttern:

1. Inriktning för arenaprojektet beslutas i enlighet med redogörelse i tjänsteskrivelse daterad 2021-11-03 samt budgetdirektivens 13 punkter från 2021–2022.
2. Ekonomiberedningen får i uppdrag att budgetera för arenaprojektet i rambudget 2023–2026 med utblick 2030.
3. Miguel Odhner (S): Kommunstyrelsen skall i samband med Tertialrapporter 1,2 och 3 lämna information och status för projekt Arena Yttern.

Bakgrund för strategiskt markköp (där första delen beslutades december 2022)

För att kunna anta detaljplanen för arenaområdet behöver kommunen ha rådighet över marken i arenaområdet. Kommunen äger hela det planerade arenaområdet förutom en fastighet som heter Rollsbo 3:23.

I slutet av 2022 fick Kungälv kommun möjligheten att förvärva fastigheten Rollsbo 3:23, under förutsättningen att fastighetsägaren kan köpa del av fastigheten Solbräcke 1:11, denna uppfyller fastighetsägarens krav och önskemål.

I förhandling med nuvarande fastighetsägaren av Solbräcke 1:11 framgick att en förutsättning för att kommunen ska få möjlighet att förvärva fastigheten är att Solbräcke 1:10 också ingår i köpet. Fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolagen Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).

Rollsbo 3:23, Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 utgör så kallade strategiska markköp för att förverkliga arenaprojektet.

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363):

1. Upprättat förslag till köpekontrakt avseende Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Upprättat förslag till kontrakt för försäljning av del av Solbräcke 1:11 godkänns.
3. Upprättat förslag till marköverlåtelseavtal med bilagor av Intendenten 5 (Kvarter 14) godkänns.
4. Kommunstyrelsen uppdras att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).
5. Punkt 1–4 ovan gäller under förutsättning att samtliga kontrakt tecknas av både säljare och köpare.
6. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att underteckna samtliga ovanstående handlingar.

7. Punkt 1–6 ovan gäller under förutsättning av beslutet i dess helhet, inklusive kommunstyrelsens beslut om aktieöverlåtelsen, vinner laga kraft.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Bakgrund – hur Bagahus AB blev vilande

Under bolagsdialogen den 4 oktober 2016 framförde Bagahus AB:s styrelse att den ekonomiska prognosen pekade på ett större ekonomiskt underskott. Detta innebar bland annat att frågan om ny driftsform väcktes. Ett av flera möjliga scenarier innebar att Bagahus AB verksamhet skulle avvecklas och införas i förvaltningsform och förvaltningen gjorde en första bedömning om detta skulle vara möjligt.

Den 12 november 2016 inkom en skrivelse från dåvarande styrelsen för Bagahus AB till ägaren, Kungälv kommun, med förslag om att överföra bolagets verksamhet till förvaltningsform hos Kungälv kommun och därmed överföra Bagahus ABs verksamhet från bolagsform till förvaltningsform. I beslutsunderlag till kommunfullmäktige föreslog därmed förvaltningen att den verksamhet som då drevs i bolagsform genom verksamhetsövergång förs till förvaltningsform i Kungälv kommun. Bagahus AB kunde därmed bli ett "vilande bolag". Kommunfullmäktige fattade 2016-12-08 beslut enligt förslaget.

Bedömning

Varför köp av fastighetsbolag?

Inom ramen för arbetet med framtagandet av aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB har bedömning gjorts (förvaltningen tillsammans med externa jurister, kommunjurister, revisorer) att det är mer fördelaktigt för Kungälv kommun om det sker mellan två bolag istället för bolag och kommun. Då Kungälv kommun har det vilande bolaget Bagahus AB, som i dagsläget inte har en verksamhet, finns möjligheten att Bagahus AB köper bolagen med tillhörande fastigheterna Solbräcke 1:10 och Jesslis AB Solbräcke 1:11 som därmed blir dotterbolag till Bagahus AB.

Att det inte bedrivs någon verksamhet i ett aktiebolag kallas ibland för att aktiebolaget är vilande. Men det är inte ett uttryck som har en fast, juridisk betydelse. Även om ett aktiebolag är vilande så har det fortfarande kvar alla skyldigheter som ett aktivt aktiebolag. Bolaget måste fortfarande ta fram en årsredovisning, presentera den på en årsstämma och skicka in den till Bolagsverket. Det gäller för samtliga räkenskapsår och det finns inte några undantag från den skyldigheten i årsredovisningslagen. Aktiebolaget ska fortsätta att ha en komplett styrelse och måste i regel deklarerat till Skatteverket för alla år som det funnits i aktiebolagsregistret.

Det finns inget formellt sätt att väcka eller aktivera bolag hos Skatteverket, då vilande inte har någon juridisk betydelse. Genom att på nytt starta upp verksamhet och momsregistrera bolaget hos Skatteverket och för arbetsgivaravgift återaktiveras bolaget ånyo.

Varför arena-och evenemangsbolag?

Omvärldsbevakning av andra kommuner som har arenor har visat att flertalet valt att bilda arenabolag som hanterar ägandet och driften av arenan. Bagahus AB bedöms kunna ombildas till ett arena- och evenemangsbolag som hanterar ägandet och driften av arenan på Yttern samt andra idrotts- och kulturarrangemang som idag ägs av Kungälv kommun. Bagahus AB föreslås förvärva Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) som dotterbolag inom ramen för omstrukturering av Bagahus AB till ett arena- och evenemangsbolag (Dnr KS2022/2363).

Enligt kommunallagen 10 kap 1 § kan kommuner bilda bolag, till vilka de kan överlåta kommunala angelägenheter. Kommunala bolag är således kommunal verksamhet i en annan organisationsform.

Vid skapandet av ett arena- och evenemangsbolag finns möjligheter till samordningsvinster och stordriftsfördelar för att möta ett växande Kungälv och bidra till hållbar utveckling över generationsgränser. En samordning av berörda verksamheter bidrar till tydligare styrning och gränssnitt internt och externt.

Fördelar med bolagisering är främst att verksamheten och uppdraget tydliggörs och blir mer ändamålsenligt utifrån de olika målgrupperna. Fokus i ett bolag riktas specifikt till dess verksamhet. I ett kommunalt bolag finns bolagsordning och ägardirektiv vilket i många fall ökar tydligheten inom ett bolag jämfört med en förvaltning.

Aktiebolaget som verksamhetsform bidrar bland annat till en tydligare organisation och därmed en effektivare förvaltning och ett lättare samspel med andra aktörer. Genom att samordna service och låta den utföras av ett kommunalt bolag med fastighets- och evenemangskompetens, vill kommunen förbättra kvaliteten och nyttan så väl internt som externt till kommuninvånarna, föreningar och näringslivet.

Ett av huvudargumenten för bolagisering av kommunal verksamhet är att öka effektiviteten. Kortare och snabbare beslutsvägar samt tydligare uppdrag kan leda till en effektivisering av verksamheten. Ett kommunalt bolag har till huvudsyfte att skapa samhällsnytta och inte vinst som främsta syfte. Det finns dock inte något uttalat vinstförbud i kommunala bolag, men tanken är att eventuella vinster används i den kommunala verksamheten, direkt eller indirekt, och bidrar därigenom till ökad samhällsnytta. Risken för minskad insyn med en bolagisering har avsevärt minskat i och med att kommunallagen numera ålägger kommunfullmäktige att se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

Av offentlighets- och sekretesslagen följer att ett kommunalt bolag omfattas av samma regler om handlingars offentlighet och sekretess som en kommunal myndighet. Av denna lag följer också att anställda i ett kommunalt bolag omfattas av samma regler om rätten att meddela och offentliggöra uppgifter som de anställda i en kommunal myndighet. Denna rätt gäller dock inte för verkställande direktör, vice verkställande direktör, styrelsens ledamöter och suppleanter.

Avsikten är att bolaget ska kunna äga och förvalta samtliga idrottshallarna på arenaområdet samt kommunens idrotts- och mötesanläggningar i olika kommundelar.

Kommunens idrottsanläggningar används till stor del av förening och kulturlivet för träning men även till mästerskapstävlingar, cuper, mässor, möten, kulturupplevelser och andra evenemang. Det finns därmed många intressen att ta hänsyn till när gäller hur kommunens lokaler används. Kungälv's idrottsverksamhet sker i huvudsak inom idrottsföreningarna i kommunens lokaler eller i lokaler som kommunen hyr.

Varför bolagsordning?

Bolagsordningen är det grundläggande styrdokumentet för bolaget av vilken bland annat framgår vilken verksamhet bolaget ska bedriva. Föreslaget syfte för Kungälv arena AB är att:

- ❖ äga och förvalta de kommunala anläggningarna och fastigheterna avsedda för idrott och evenemang,
- ❖ marknadsföra, försälja och genomföra evenemang inom sport och kultur i såväl egen regi som på extern basis, samt
- ❖ bedriva med punkterna ovan jämförbar verksamhet.

För att syftet i bolagsordning ska kunna uppnås behöver ett antal fastigheter och byggnader, bland annat byggnaderna inom arenaområdet på Ytern samt andra fastigheter och byggnader avsedda för idrott och evenemang föras över till bolaget. Detta fattas i separat beslut.

Hur går fastighetsreglering till?

Kommunjuristen, externa jurister och revisorer gör tillsammans med förvaltningen bedömningen att en fastighetsreglering där kommunen och arenabolaget överlåter fastigheter till varandra ska anses

ske på marknadsmässiga villkor och utan kontant ersättning mellan parterna. Ersättning för fastigheterna regleras genom att bolaget erhåller mark/fastigheter som har motsvarande värde som fastigheterna man lämnar ifrån sig till kommunen. Värdet ska bygga på marknadsmässig värdering. Samma tillvägagångssätt för fastighetsreglering användes mellan Bokab och kommunen 2021 (KS2021/0170).

Steg i processen

För att ett arena- och evenemangsbolag ska kunna etableras och ha en aktiv verksamhet behöver arbetet ske i tre steg. Nedan följer en beskrivning av de tre stegen och tidplanen som är knuten till dessa:

Steg 1, Omstrukturering av Bagahus AB till arena- och evenemangsbolag under kvartal 1 och 2 2023:

För att Bagahus AB ska kunna omstruktureras till Kungälv arena AB krävs det att bolaget återregistreras för moms hos Skatteverket efter att bolagsstämman fattat beslut. Vidare registreras den nya bolagsordningen hos Bolagsverket.

Steg 2, Arena- och evenemangsbolag under kvartal 3 och 4 2023 och 2024:

Dotterbolagen, Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) förs in i Bagahus AB:s (Kungälv arena AB) med hela sitt innehåll. Därefter fastighetsregleras fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 in till Kungälvs kommun. Detta innebär att dotterbolagens Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB upphör. Målet med fastighetsregleringen är att kommunen kommer att äga fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv Arena AB kommer äga delar av marken i arenaområdet.

Resultat av steg 1 och 2, Arena- och evenemangsbolag 2025:

Bolaget med ny styrelse startar upp ny verksamhet i enlighet med ägardirektiv och bolagsordning inom arena och evenemang 2025-01-01.

Stora delar av åtgärderna under steg 1 – 3 förutsätter att beslut fattas av AB Kongahälla, Bagahus AB, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Sammanfattning av syfte med aktuellt ärende

Som ovan nämnt är syftet med detta ärende att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälvs kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23). För att en fastighetsreglering ska kunna ske, ska fastigheterna som är en del av regleringen ha motsvarande värde med fastigheterna de byts mot. Kungälv arena AB (Bagahus AB i dagsläget) äger idag inga fastigheter. Genom att bolaget förvärvar Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11), kommer bolaget ha möjlighet att genomföra fastighetsregleringen med kommunen. I samband med att Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) först in i Kungälv arena AB med hela sitt innehåll, kommer Kungälv arena AB inte längre att ha några dotterbolag. Det är viktigt att notera att målet att kommunen ska äga Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, som det beskrivits i ärende till kommunfullmäktige i december 2022 (KS2022/2363-1) inte har ändrats under processen. De två extra stegen som tillkommit är ett sätt att samtidigt förverkliga arenaprojektet.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet berör följande kommunfullmäktiges strategiska mål:

- Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar

- Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i rikt och aktivt kulturliv
- Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen
- Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen

Samt kommunstyrelsens resultatmål om att kommunens verksamheters kvalitét och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Agenda 2030 och dess mål utgår i huvudsak från tre perspektiv:

- Social (och kulturell) hållbarhet omfattar exempelvis jämställdhet, rättvisa och hälsa.
- Ekologisk (eller miljömässig) hållbarhet omfattar exempelvis naturresurser, klimat och ekosystem.
- Ekonomisk hållbarhet omfattar exempelvis konsumtion, produktion och tillväxt.

När man arbetar med Agenda 2030 stöter man ofta på begreppet "holistisk". Det betyder att man i sin verksamhet ska tillgodose så många pusselbitar så möjligt i sitt arbete och i utveckling av verksamheten. En holistisk strategi försöker se helheten i kontext till många olika delar. Att arbeta med social hållbarhet och folkhälsa handlar om att skapa platser där människor trivs och kan leva ett gott liv.

Allt fler ser potential i evenemangs- och arenaverksamhet som ett strategiskt verktyg i utvecklingen av hållbara regioner och städer. Bolaget kan, genom en god integrering med övriga verksamheter kommunen, skapa nytta för invånare, besökare och verksamheter i utvecklingen av ett hållbart samhälle och framhäva Kungälv kommun som en plats att vilja bo, besöka och verka i. Likaså som en självklar plats för evenemang, konserter och cuper.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Ärendet om nytt arena- och evenemangsbolag i Kungälv kommun är i linje med följande dokument:

- Program för social hållbarhet - ökat innanförskap
- Social översiktsplan – plan kring ökat innanförskap 2027
- Kulturprogram
- Idrottspolitiskt program
- Plan för funktionshinderpolitiska arbetet
- Bolagspolicy

Kungälv kommun Vision 2040 noterar följande:

"Kultur och fritid Kungälv varierande natur och rika kulturhistoriska arv ger kommunen sin identitet och särprägel. Vi skall vårda och utveckla miljön och kulturarvet så att människor kan njuta av och berikas av upplevelsen. Kulturen är en tillgång för tillväxt och utveckling. I Kungälv 2040 finns ett rikt och varierat kulturutbud och en utvecklad upplevelsenäring som lockar både kommunens egna invånare och turister. Kungälv är en kommun med tydlig kultur- och idrottsprofil. Invånare i alla åldrar ska ha möjlighet till ett rikt och aktivt liv samt en kreativ fritid."

"Ett positivt klimat för entreprenörskap och nyföretagande bidrar till ett dynamiskt och varierat näringsliv. Kungälv utveckling beror i hög grad på utvecklingskraften hos näringslivet i kommunen."

"Kungälv kommun har många idrottsföreningar, närmare 90 stycken med relativt goda förutsättningar för att bedriva sin idrott. Nationellt ligger Kungälv högt upp i statistiken när

det gäller antalet barn och ungdomsaktiviteter som våra föreningar genomför i relation till antalet barn och unga i kommunen. Vi är stolta över vår bredd att vi har så många idrotter representerade hos oss samtidigt som många utövare och lag håller hög nationell eller internationell nivå. Idrottens roll i Kungälv skall ses som en resurs och en investering med återbärning.”

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Ärendet berör kommunfullmäktiges strategiska mål om att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen och en hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen. Vidare berörs kommunstyrelsens resultatmål om att kommunens verksamheters kvalitet och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner berör det medborgarnyttan. Ett bildande av ett arena- och evenemangsbolag ger förutsättningar för att kunna åstadkomma bättre samordning och stordriftsfördelar, vilket i sin tur kan ge effektivitetsvinster. Detta innebär ett effektiviserat användande av kommuninvånarnas skattemedel. Evenemangs- och arenaverksamhet kan ses som ett strategiskt verktyg i utvecklingen av hållbara regioner och städer. Bolaget kan, genom en god integrering med övriga verksamheter i kommunen, skapa nytta för invånare, besökare och verksamheter i utvecklingen av ett hållbart samhälle och framhäva Kungälvs kommun som en plats att vilja bo, besöka och verka i.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Då bolaget för närvarande inte har några anställda bedömer förvaltningen att det inte finns några hinder utifrån medarbetarperspektivet.

Ekonomisk bedömning

Skattemässigt underskott

Bagahus AB har per 2022-12-31 ett skattemässigt underskott i näringsverksamhet om 665 tkr från tidigare år. Detta ska inte likställas med en skatteskuld. Det skattemässiga underskottet härstammar från när bolaget gick över i förvaltningsform år 2017. I samband med det försvann möjligheten att dra av underskottet mot eventuellt kommande överskott i bolaget, varför underskottet fortfarande finns kvar. Som ett resultat av det skattemässiga underskottet ovan, kvarstår även ett underskott på plusgirot i Bagahus AB om 280 tkr. Detta underskott är ingen skatteskuld.

Skillnaden mellan skattemässigt underskott och skatteskuld är att underskott uppstår när bolagets kostnader överstiger dess inkomster ett givet år, och definieras som differensen mellan inkomsterna och utgifterna det året. En skuld är en summa pengar ett bolag är skyldig en leverantör, myndighet eller liknande, oavsett ekonomiskt resultat i verksamheten. En skatteskuld innebär således att ett bolag inte betalat in skatter, exempelvis moms, vinstskatt etc. i tid, eller över huvud taget. Detta är inte fallet i Bagahus AB.

Huvudregeln är att underskott får dras av nästkommande år i samma näringsverksamhet. Om näringsverksamheten efter avdrag av tidigare års underskott åter visar underskott, får detta tas med till nästa år och så vidare. Någon tidsbegränsning för underskottsavdrag finns inte.

Underskottet kommer inte att innebära några hinder för förvärvet av Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.

Finansiering av köp av dotterbolagen Konsulatet Fastighets AB och Jesslis AB

Efter avstämning med kommunjurister, externa jurister och revisorer, bedömer förvaltningen att aktieägartillskott, som finansieringssätt för köpet av bolagen, är att betrakta som ett ovillkorat

aktieägartillskott och inte som ett skattepliktigt driftsbidrag. I och med detta bedömer förvaltningen att finansieringen av köpet bör ske enligt denna form. Alternativet är ett reverslån, men denna finansieringsform medför framtida räntekostnader i Bagahus AB, då lån från kommun till bolag måste hanteras på marknadsmässiga villkor.

Aktieägartillskottet till Bagahus AB föreslås vara ovillkorat, innebärande att det inte behöver betalas tillbaka. Ett aktieägartillskott behöver lämnas i två steg, först från kommunen till AB Kongahälla och sedan från AB Kongahälla till arenabolaget (f.d. Bagahus AB). Storleken på aktieägartillskottet föreslås fastställas till överenskommen köpeskilling av Konsulatet Fastighets AB och Jesslis AB.

Kommunens aktieägartillskott kommer att finansieras med likvida medel.

Ekonomi 2023

En övergripande ekonomisk kalkyl/budget för 2023 kan se ut enligt följande:

Anskaffning Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB, ca 60,0 Mkr

Ovanstående anskaffningar ger upphov till följande uppskattade driftkostnader och driftintäkter i de förvärvade bolagen under 2023, kvartal 2 – kvartal 4.

Drifts- och kapitalkostnader ca 1,5 Mkr

Vinstskatt försäljning del av Solbräcke 1:11 ca 0,7 Mkr

Hysesintäkter för Solbräcke 1:10 ca 2,9 Mkr

Intäkt försäljning del av Solbräcke 1:11, 3,5 Mkr

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

1. Bagahus AB omstruktureras till arena- och eventbolag med föreslagna namnet Kungälv arena AB.
2. Reviderat ägardirektiv för Bagahus AB antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning för Bagahus AB godkänns enligt förslag.
4. Förslag till bolagsordning för Jesslis AB godkänns enligt förslag.
5. Förslag till bolagsordning för Konsulatets fastighet AB godkänns enligt förslag.
6. Punkt 1-5 gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar att godkänna att Bagahus AB förvärvar aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.
7. Ombud i bolagsstämma får i uppdrag att vid bolagsstämma rösta i enlighet ovanstående beslutspunkter.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Haleh Lindqvist
kommundirektör

Pia Jakobsson
ekonomichef

Åsa Berglie
projektchef

Expedieras till:

För kännedom till:

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2022-12-15

Sida

8 (22)

§ 205/2022

Strategiska fastighetsköp av Rollsbo 3:23 (i arenaområde) Solbräcke 1:10, Solbräcke 1:11, samt försäljning av del av Solbräcke 1:11 och försäljning genom marköverlåtelseavtal av Kvarter 14 (Dnr KS2022/2363)

Kommunen har fått möjligheten att genomföra tre stycken strategiska markköp samt en försäljning och en försäljning genom marköverlåtelseavtal enligt följande:

Förvärv av följande fastigheter

- 1- Rollsbo 3:23 (i arenaområde)
- 2- Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11

Försäljning av följande fastighet

- 3- Försäljning av del av Solbräcke 1:11 till fastighetsägare i Rollsbo 3:23. (i arenaområdet)

Försäljning genom marköverlåtelseavtal

- 4- Marköverlåtelse av Kvarter 14 (Intendenten 5)

Bakgrund till strategiska markköp

Kommunen har möjlighet att förvärva Rollsbo 3:23 i arenaområdet samt fastigheten Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 det vill säga flera strategiska markköp för att förverkliga arenaprojektet. Fastigheten Rollsbo 3:23 ligger mitt i arenaområdet och på en plats för en planerad simhall, har därmed betydelse för arenaområdets fortsatta utveckling.

Den 15 april 2020 antog kommunstyrelsen sitt budgetdirektiv för 2021-2022. I direktivet fastställde majoriteten målen och ramarna för en hallarena. I uppdrag nummer 16 fastställde kommunstyrelsen följande uppdrag till förvaltningen; ”Upprätta förslag för idrottscentrum med kostnader och genomförandetid”. Frågan avseende byggande av en multiarena aktualiserades redan år 2009.

För att verkställa politiska beslut om arenan genomfördes markbyte samt fastighetsreglering på arenaområdet 2021 med BOKAB i enlighet med ”Överenskommelse om fastighetsreglering, köpekontrakt mm berörande del av Komarken 1:1, Rollsbo 1:32, Olseröd 1:3 mfl.” (Dnr KS2021/0170-1)

Nästa steg är att förvärva fastigheten Rollsbo 3:23 som ligger i arenaområdet. Den ägs av en privatperson. Kommunen saknar därför rådighet på den del av arenaområdet som heter Rollsbo 3:23. I den nya detaljplanen för arenaområdet ligger fastigheten där simhallen planeras.

Kommunen har under lång tid fört dialog med fastighetsägaren till Rollsbo 3:23. Även Bokab förde dialog med fastighetsägaren innan markregleringen mellan Kungälv kommun och Bokab genomfördes. Fastighetsägaren har varit tydlig med att fastighetsägaren är villig att sälja sin fastighet men då vill denne ha möjlighet att flytta någon annanstans inom området med närhet till Rollsbo. Det har varit en svårighet för både kommunen och Bokab

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2022-12-15

Sida

9 (22)

att hitta en fastighet som motsvarar den fastighet som fastighetsägaren idag äger. Fastighetsägaren är nu villig att sälja Rollsbo 3:23 om fastighetsägaren kan köpa del av fastigheten Solbräcke 1:11 och flytta från arenaområdet, då del av fastigheten Solbräcke 1:11 uppfyller fastighetsägarens krav och önskemål. Därför föreslår förvaltningen att gårdsbebyggelsen som finns längst in på fastigheten Solbräcke 1:11, styckas av och säljs till fastighetsägaren som idag bor på Rollsbo 3:23 mitt i arenaområdet. Detta kan ske när kommunen förvärvat Solbräcke 1:11. På så vis möjliggörs utvecklingen i enlighet med politiska uppdrag från kommunfullmäktige samt detaljplanarbetet i Arenastaden. Fastighetsägaren till Rollsbo 3:23 är positiv till lösningen.

Fastigheterna, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolag, Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11). På fastigheten Solbräcke 1:10 finns byggnader med totalt tjugofem lägenheter. Kommunen blockhyr sedan 2019 samtliga lägenheter. Dessutom det finns ett positivt planbesked beslutat i utskottet för Samhälle och utveckling 21 november 2019 (KS2019/1138) och detaljplanen planeras att starta 2025 och beräknas vara klar 2027.

Fastigheten Solbräcke 1:11 består av råmark samt en äldre gårdsbebyggelse och förvaltningen föreslår att själva gårdsbebyggelsen styckas av och säljs till fastighetsägaren i Rollsbo 3:23.

Intendenten 5 (Kvarter 14)

November 2022 köpte Kungälvs kommun kvarter 14 av City i Kungälv Fastighetsförvaltning KB, ett bolag inom samma koncern som GROAB. Ett återköp gav kommunen en ökad rådighet och kontroll över kvarter 14. Syftet med återköpet var att sälja fastigheten vidare när möjlighet uppstår.

Inom ramen för förhandlingar med fastighetsägaren för Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 uttryckte fastighetsägaren önskemål om att få köpa Kvarter 14, Intendenten 5.

Kommunen köpte fastigheten för 17 351 107 kronor, det vill säga att kommunen har betalat 1789 kronor per BTA (bruttototalarea) på 9700 m².

Detaljplanen möjliggör en byggnation av bostäder och centrumverksamhet, såsom hotell eller andra näringsverksamheter inom stadsdelen Kongahälla i Kungälvs Kommun. Kommunen säljer fastigheten Intendenten 5, till Trivebo AB. Trivebo AB förbinder sig att inom fastigheten uppföra en höghusbyggnad om minst 16 våningar innehållande bostäder och hotellverksamhet.

Köpeskillingen för fastigheten är 25 000 000 kronor. Trivebo AB förbinder sig att ansöka om bygglov för att bygga ett höghus om minst 16 våningar med bostäder och hotell. Köpeskillingen är baserad på dessa användningar och ska beräknas utifrån det totala antalet kvadratmeter BTA som det beviljade bygglov för ovanstående byggnad medger.

Tilläggsköpeskillning

I det fall Trivebo AB, efter att första bygglov för höghuset om minst 16 våningar har beviljats, på nytt ansöker om och får ett beviljat bygglov för en tillbyggnad ska Trivebo AB betala en tilläggsköpeskillning om 3000 kr för varje kvadratmeter BTA som varje framtida bygglov medger, utöver redan betald köpeskillning.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2022-12-15

Sida

10 (22)

I det fall som bostäderna omvandlas till bostadsrätter betalar Trivebo AB en tilläggsköpeskilling om 3000 kr för varje kvadratmeter BTA som är eller blir upplåten till en bostadsrättsförening.

Parkeringsfriköp

Priset för parkeringsfriköp ingår inte i köpesumman på 25 000 000 för fastigheten och kommer att regleras efter antal och behov. Parkeringsbehovet ska lösas genom s.k. parkeringsfriköp om 250 000 kr per plats genom tecknande av avtal om parkeringsfriköp med Kungälv kommun innan bygglovet kan beviljas.

Kommunen och Trivebo AB är överens om att en behovsutredning gällande parkeringsbehovet ska tas fram av en opartisk extern sakkunnig som ska läggas till grund för antalet parkeringsfriköp.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

1. Upprättat förslag till köpekontrakt avseende Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Upprättat förslag till kontrakt för försäljning av del av Solbräcke 1:11 godkänns.
3. Upprättat förslag till marköverlåtelseavtal med bilagor av Intendenten 5 (Kvarter 14) godkänns.
4. Kommunstyrelsen uppdras att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).
5. Punkt 1-4 ovan gäller under förutsättning att samtliga kontrakt tecknas av både säljare och köpare.
6. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att underteckna samtliga ovanstående handlingar.
7. Punkt 1-6 ovan gäller under förutsättning av beslutet i dess helhet, inklusive kommunstyrelsens beslut om aktieöverlåtelsen, vinner laga kraft.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse - Strategiska fastighetsköp av Rollsbo 3:23 (i arenaområde) So...

UTKAST Köpekontrakt Rollsbo3_23

UTKAST Köpekontrakt ny fastighet - Solbräcke 1:11

Kartbilaga 1 Ny fastighet Solbräcke 1:11

Bilaga 2 servitut solbräcke 1_11

Kungälv Marköverlåtelseavtal Intendenten 5

Bilaga 1 - Detaljplan

Bilaga 2 - Exploateringsfastigheten

Bilaga 3 - Definition av BTA

VU Kungälv Solbräcke 1_10 (hela fastigheten), 2022-11-10

VU Kungälv Solbräcke 1_10 (Röda villan), 2022-11-10

VU Kungälv Solbräcke 1_11 (del av), gårdscentrum, 2022-11-10

VU Kungälv Solbräcke 1_11 (del av), råmark, 2022-11-10

Rollsbo 3_23 Kungälv kommun 2021-08

Rollsbo 3_23 Kungälv kommun 2021-08, detaljplan antagen

KOMMUNFULLMÄKTIGE**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2022-12-15

Sida

11 (22)

Protokollsutdrag Kommunstyrelsen 2022-12-14

Yrkande

Miguel Odhner (S): Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Elisabeth Matsson (L): Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Fredrik Daun (KD): Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandena och finner att kommunfullmäktige beslutar att anta kommunstyrelsens förslag till beslut.

Omröstning begärs inte.

Beslut

1. Upprättat förslag till köpekontrakt avseende Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Upprättat förslag till kontrakt för försäljning av del av Solbräcke 1:11 godkänns.
3. Upprättat förslag till marköverlåtelseavtal med bilagor av Intendenten 5 (Kvarter 14) godkänns.
4. Kommunstyrelsen uppdras att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).
5. Punkt 1-4 ovan gäller under förutsättning att samtliga kontrakt tecknas av både säljare och köpare.
6. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att underteckna samtliga ovanstående handlingar.
7. Punkt 1-6 ovan gäller under förutsättning av beslutet i dess helhet, inklusive kommunstyrelsens beslut om aktieöverlåtelsen, vinner laga kraft.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Samtliga närvarande ledamöter från Utvecklingspartiet reserverar sig mot beslutet och lämnar en gemensamanteckning till protokollet. Se bilaga.

Anders Holmensköld (M) lämnar en anteckning till protokollet. Se bilaga.

Expedieras till

Åsa Berglie, Anders Holm, Rickard Holmgren, Mats Mikulic, Madeleine Wollbrant

KOMMUNFULLMÄKTIGE

KUNGÄLVS
KOMMUN

Justeras sign

Protokoll 2, styrelsesammanträde

Sammanträdesdatum 2023-03-09

Plats Stadshuset, Ytterbyvägen 2, plan 3C
Tid Torsdagen den 9 mars 2023, klockan 14.30-17:20

Beslutande Miguel Odhner Ordförande
Anders Holmenschöld 1:e vice ordförande
Lennart Kristiansson
Fredrik Gullbrantz
Thomas Loong

Frånvarande Matilda Jansson
Michael Karlsson

Sekreterare Karolina Lovric Paragraf §§ 8 - 19
Karolina Lovric (13 mar 2023 11:06 GMT+1)

Karolina Lovric

Ordförande Miguel Odhner
Miguel Odhner (11 mar 2023 07:07 GMT+1)

Miguel Odhner

Justerande Thomas Loong
Thomas Loong (13 mar 2023 11:02 GMT+1)

Thomas Loong

Övriga deltagare Haleh Lindqvist VD AB Kongahälla
Frida Engdahl Redovisningsekonom AB Kongahälla
Christina Gunnesby Redovisningsansvarig AB Kongahälla

AKTIEBOLAGET KONGAHÄLLA

Protokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-09

- §8 Val av justerare Thomas Loong utses att jämte ordföranden justera protokollet.
- §9 Tillkommande och utgående ärenden Inga tillkommande eller utgående ärenden.
- Dagordningen fastställs.**
- §10 Föregående styrelseprotokoll **Styrelsen antecknar** föregående mötes protokoll och lägger det till handlingarna.
- §11 VD:s rapport Haleh Lindqvist, VD, går igenom aktuellt arbete i koncernen och Kungälv kommun. Bland annat:
- Arbete med bokslut för kommunen och koncernen och årsredovisning för år 2022 pågår.
  - Bokslutsdag tillsammans med KF:s och KS:s ledamöter genomfördes 2 mars.
  - Arbete med rambudget 2024 pågår, beslut fattas i ekonomiberedningen 14 mars, 22 mars i KS och 27 april i KF.
  - Kommunen och Kungälv energi har tillsammans arbetet och tagit fram en struktur på generellt avtal för ledningar i kommunal mark.

Styrelsen antecknar informationen.

- §12 Månadsrapport - ekonomi Frida Engdahl, redovisningsekonom ansvarig för AB Kongahälla, ger en ekonomisk månadsrapport för januari och februari månad samt en statusrapport för dotterbolagens ekonomi.

Styrelsen antecknar informationen.

- §13 Årlig rapport från dataskyddsombud till personuppgiftsansvarig. Lisa Dahlqvist, dataskyddsombud, för AB Kongahälla presenterar årlig rapport från dataskyddsombud till personuppgiftsansvarig.

Enligt dataskyddsförordningen är personuppgiftsansvarig en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandling av personuppgifter. Den personuppgiftsansvarige ska genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa och kunna visa att behandling av personuppgifter utförs i enlighet med denna förordning. Personuppgiftsansvarig för AB Kongahälla är bolagets styrelse.

Den 8 december 2021 beslutade bolagets styrelse att utse ett dataskyddsombud för AB Kongahälla.

I dataskyddsombudets uppgifter ingår att övervaka efterlevnaden av denna förordning samt informera och ge råd till den personuppgiftsansvarige om deras skyldigheter enligt förordningen och annan dataskyddslagstiftning. Dataskyddsombudet ska rapportera direkt till den personuppgiftsansvariges högsta förvaltningsnivå. Rapporteringen tar sikte på om personuppgiftsansvarig har fullföljt de grundläggande åtaganden om

AKTIEBOLAGET KONGAHÄLLA

MO
MO

TL
TL

Protokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-09

dataskydd och skydd för de registrerades friheter och rättigheter som förordningen kräver.

De närvarande för dialog kring det kommande arbetet och hur dessa frågor ska hanteras.

VD får i uppdrag att återkomma kring förslag på åtgärder som ska hanteras framåt.

Styrelsen antecknar informationen.

§14 Årsbokslut/koncernbokslut 2021

Frida Engdahl, redovisningsekonom ansvarig för AB Kongahälla, redovisar för resultat under 2022.

De närvarande för dialog kring underlaget och problematik kring att underlag kommit sent i samband med revisorers granskning av utkastet. Förvaltningen erhöll underlaget tisdag förmiddag och skickade ut det till styrelsen under eftermiddagen. Dialog kommer att föras med revisorerna.

Redaktionella ändringar görs på sida 6 då det blivit fel summering vågrätt. Totalsummorna på nedersta raderna har inte ändrats, dessa är korrekta och behöver inte ändras.

Styrelsen kommer i slutet av sitt sammanträde att göra en utredning av styrelsens arbete under 2022, resultatet av denna kommer att biläggas årsredovisningen för 2022. Efter detta skickas dokumentet ut till styrelsen för påskrift.

Styrelsen beslutar att godkänna årsredovisning för AB Kongahälla samt koncernbokslut för 2022 och förelägga densamma för bolagsstämman.

§15 Kallelse till bolagsstämma

Styrelsen för dialog kring kommande årsstämma och dess innehåll.

Styrelsen beslutar att kalla till årsstämma den 23 maj 2023.

§16 Arena- och evenemangsbolag i Kungälv kommun

Frågan avseende byggande av en multiarena aktualiserades redan år 2009 då kommunfullmäktige fattade beslut om att 2009 beslut om att tillsätta en tillfällig beredning med uppdraget att utarbeta en strategi för idrottsanläggningar i Kungälv kommun (KS 2008/985). Den 15 april 2020 antog kommunstyrelsen sitt budgetdirektiv för 2021-2022. I direktivet fastställdes målen och ramarna för en hallarena.

Kommunen saknar rådighet på den del av arenaområdet som heter Rollsbo 3:23. I den nya detaljplanen för arenaområdet ligger fastigheten där simhallen planeras. Kommunen har under lång tid fört dialog med fastighetsägaren till Rollsbo 3:23.

AKTIEBOLAGET KONGAHÄLLA

MO
MO
TL
TL

Protokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-09

Den 15 december 2022 beslutade kommunfullmäktige att godkänna köp av Rollsbo 3:23. Fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolagen Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11). Gårdsbebyggelsen som finns längst in på fastigheten Solbräcke 1:11, kommer sedan styckas av och säljas till fastighetsägaren som idag bor på Rollsbo 3:23 mitt i arenaområdet. Rollsbo 3:23, Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 utgör så kallade strategiska markköp för att förverkliga arenaprojektet.

Inom ramen för arbetet med framtagandet av aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB har bedömning gjorts (förvaltningen tillsammans med externa jurister, kommunjurister, revisorer) att det är mer fördelaktigt för Kungälv kommun om aktieöverlåtelsen sker mellan två bolag istället för bolag och kommun. Då Kungälv kommun har det vilande bolaget Bagahus, som i dagsläget inte har en verksamhet, finns möjligheten att Bagahus köper bolagen (Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB) och därmed fastigheterna. Bolagen Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB blir därmed dotterbolag till Bagahus AB. Fastigheterna i de köpta dotterbolagen (Konsulatet AB och Jesslis) kommer att överföras till Bagahus för att fastigheterna ska övergå till Bagahus.

De köpta dotterbolagen, Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) förs in i Bagahus AB:s (Kungälv arena AB) med hela sitt innehåll. Därefter fastighetsregleras fastigheterna och byggnaderna in till Kungälv kommun. Målet med fastighetsregleringen är att kommunen kommer att äga fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv Arena AB kommer äga marken i arenaområdet. Kommunal mark i arenaområdet kommer inom denna process att regleras in till Bagahus så att det stämmer överens med föreslagen bolagsordning.

Kommunala aktiebolag ska ha en bolagsordning. Bolagsordningen kan ses som bolagets fundament. Kommunfullmäktiges ägarroll innebär att fullmäktige skall godkänna bolagsordning för de kommunala bolagen. Bolagsordningen är det grundläggande styrdokumentet för bolaget av vilken bland annat framgår vilken verksamhet bolaget ska bedriva.

Styrelsen går igenom underlaget och ett antal redaktionella ändringar av felskrivningar görs i tjänsteutlåtande och föreslagen bolagsordning för Kungälv arena AB (före detta Bagahus AB). I tjänsteutlåtandet gjordes bland annat en redaktionell ändring i en av signaturerna och i bolagsordningen förtydligades formuleringar för att möjliggöra att bolaget initialt inte behöver ha en VD.

Utifrån dialog om innehåll i kommande Arenabolag diskuteras olika viktiga framtida bolagsformer så som fastigheter, hamn, parkeringar inom koncernen, detta får styrelsen återkomma till efter sommaren. I dagsläget arbetas det endast med ovan nämnt arena- och evenemangsbolag. Utifrån dialogen återkopplar ordförande till tidigare presentation från VD avseende omvärldsanalys och eventuell utredning av vilka verksamheter som kan bolagiseras. Därmed avslutas fortsatt omvärldsanalys av tidigare nämnt stöd- och servicebolag.

AKTIEBOLAGET KONGAHÄLLA

MO
MO
IL
TL

Protokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-09

Styrelsen beslutar att:

1. AB Kongahälla tillstyrker att Bagahus AB genom reviderad bolagsordning omstruktureras till arena- och eventbolag med det föreslagna namnet Kungälv arena AB.
2. Reviderad bolagsordning för Bagahus AB tillstyrks.

Dotterbolag till Bagahus AB

3. Förslag till bolagsordning för Jesslis AB tillstyrks.
4. Förslag till bolagsordning för Konsulatets fastighet AB tillstyrks.
5. Punkt 3 – 4 gäller under förutsättning att kommunstyrelsen godkänner aktieöverlåtelseavtal för Bagahus AB:s förvärv av Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB.
6. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för vidare beredning inför beslut i kommunfullmäktige.
7. AB Kongahälla beslutar att kalla till extra bolagsstämma för att fatta beslut med anledning av ovanstående. (Bolagsstämma 28 april)
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

§17 Utvärdering av styrelsens arbete under 2022

Syftet med Svensk kod för bolagsstyrning ("Koden") är att stärka förtroendet för de svenska börsbolagen genom att främja en positiv utveckling av bolagsstyrningen i dessa bolag.

I koden anges att styrelsen ska göra en självutvärdering som avser styrelsen och dess arbete samt relationen till verkställande direktör och den övriga företagsledningen. Det är inget lagkrav, men styrelsen för AB Kongahälla har beslutat att detta ska genomföras. Målet är att utveckla styrelsens eget arbete och arbete med kommunfullmäktiges strategiska mål. Styrelseutvärderingen bör ske på ett strukturerat sätt med hjälp av i förväg förberedda frågeställningar.

Styrelsen genomför utvärdering av styrelsens arbete under 2022 och denna kommer att bifogas till bolagets årsredovisning för 2022.

Styrelsen antecknar informationen.

§18 Övrigt

Ordförande informerar styrelsen om att en frånvarande ledamot inkommit via mail med en deklARATION. Ordförande valde att föra dialog kring deklARATIONEN och inte föra deklARATIONEN till protokoll, då ledamot ej är närvarande vid mötet. Ordförande kommer efter mötet att kontakta ledamoten för att förklara ställningstagandet och vad som framkom på sammanträdet.

AKTIEBOLAGET KONGAHÄLLA

MO
MO

TL
TL

Protokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-09

§19 Mötet avslutas

Ordförande förklarar mötet avslutat.

AKTIEBOLAGET KONGAHÄLLA

MO

MO

TL

TL

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Bolagsordning för Kungälv Arena Aktiebolag Organisationsnummer: 556629-6215

Bolagsordning

Diarienummer:

XXXXXXXXXX

Dokumentansvarig:

VD Kungälv arena AB

Beredande politiskt organ: AB Kongahällas styrelse

Beslutad av:

Kommunfullmäktige

Datum för beslut:

Kommunfullmäktige XXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXX bolagsstämma

KUNGÄLV KOMMUN

Innehåll

§ 1 Bolagets firma	3
§ 2 Säte	3
§ 3 Föremål för bolagets verksamhet	3
§ 4 Ändamål med bolagets verksamhet.....	3
§ 6 Aktiekapital.....	4
§ 7 Antal aktier	4
§ 8 Styrelse	4
§ 9 Lekmannarevisorer	4
§ 10 Inspektionsrätt och uppsiktsplikt.....	4
§ 11 Kallelse till bolagsstämma.....	5
§ 12 Ordinarie bolagsstämma	5
§ 13 Bolagsstämmans kompetens	5
§ 14 Räkenskapsår	6
§ 15 Fullmäktiges rätt att ta ställning	6
§ 16 Firmateckning	6
§ 17 Ändring av bolagsordning	6
§ 18 Bolagets upplösning	6

KUNGÄLV KOMMUN

§ 1 Bolagets firma

Bolagets firma är Kungälv Arena aktiebolag, 556629-6215.

§ 2 Säte

Styrelsen ska ha sitt säte i Kungälv kommun, Västra Götalands län.

§ 3 Föremål för bolagets verksamhet

Bolaget, som är en del av den kommunala organisationen i Kungälv med Aktiebolaget Kongahälla som moderbolag, har till föremål att verka som Kungälv kommuns arena- och evenemangsbolag och äga, skapa och förvalta mötesplatser för idrott, kultur, föreningar och näringsliv.

Bolaget är skyldigt att utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Verksamheten ska bedrivas åt ägaren eller i ägarens ställe.

§ 4 Ändamål med bolagets verksamhet

Bolagets syfte är att:

- äga och förvalta de kommunala anläggningarna och fastigheterna avsedda för idrott och evenemang,
- marknadsföra, försälja och genomföra evenemang inom sport och kultur i såväl egen regi som på extern basis, samt
- bedriva med punkterna ovan jämförbar verksamhet.

Bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap. i kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen, såsom lokaliseringprincipen, likställighetsprincipen, självkostnadsprincipen, förbud att lämna stöd åt enskild, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag.

Självkostnadsprincipen är inte tillämplig i bolagets verksamhet som gäller förvaltning av kommunal egendom, såsom upplåtelse och överlåtelse av fast och lös egendom.

§ 5 Allmänhetens rätt att ta del av bolagets handlingar

Bolaget ska tillhandahålla allmänna handlingar i överensstämmelse med offentlighets- och sekretesslagen samt tryckfrihetsförordningen.

KUNGÄLV KOMMUN

Fråga om utlämnande av handling avgörs av verkställande direktören. Verkställande direktörens beslut att inte lämna ut handling eller uppgift i handling ska på sökandens begäran prövas av Bolagets styrelse.

Bolaget ska tillämpa den vid varje tid gällande taxan för utlämnande av allmänna handlingar som gäller i Kungälv kommun.

§ 6 Aktiekapital

Bolagets aktiekapital ska utgöra lägst 1 000 000 kronor och högst 4 000 000 kronor.

§ 7 Antal aktier

I bolaget skall finnas lägst 10 000 aktier och högst 40 000 aktier.

§ 8 Styrelse

Styrelsen skall bestå av lägst 3 och högst 5 ledamöter.

Styrelsen jämte ordförande och vice ordförande utses av kommunfullmäktige i Kungälv kommun för tiden från den ordinarie bolagsstämma som följer närmast efter det val till kommunfullmäktige som förrättats och fram till bolagsstämma närmast efter nästa val till kommunfullmäktige.

§ 9 Lekmannarevisorer

För samma period som gäller för Bolagets styrelse utser kommunfullmäktige i Kungälv kommun en lekmannarevisor med suppleant. Lekmannarevisor utses ur kommunrevisionen.

Lekmannarevisor skall granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt sätt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig (kommunallagen kap 10 § 5).

§ 10 Inspektionsrätt och uppsiktsplikt

Kommunstyrelse i Kungälv kommun äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder ej möter på grund av författningsreglerad sekretess

KUNGÄLV KOMMUN

§ 11 Kallelse till bolagsstämma

Kallelse till bolagsstämman och andra meddelanden till aktieägarna skall ske via e-post om inte aktiebolagslagen föreskriver annat.

Kallelse till bolagsstämma skall ske tidigast fyra och senast två veckor före ordinarie och extra stämma. Bolagsstämma skall hållas senast under maj månad. Styrelsens ledamöter skall inbjudas att närvara vid bolagsstämman

§ 12 Ordinarie bolagsstämma

På ordinarie årsstämma ska följande ärenden behandlas.

- 1) Stämmans öppnande
- 2) Val av ordförande och sekreterare vid stämman
- 3) Upprättande och godkännande av röstlängd
- 4) Val av en eller två justeringsmän
- 5) Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad
- 6) Godkännande av dagordning
- 7) Framläggande av årsredovisningen och lekmannarevisorernas granskningsrapport
- 8) Beslut om
  - a) fastställande av resultat- och balansräkning samt i förekommande fall koncernresultaträkning och koncernbalansräkning,
  - b) dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
  - c) ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och i förekommande fall den verkställande direktören,
- 9) Fastställande av arvoden åt styrelsen, lekmannarevisor med suppleanter
- 10) Annat ärende som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen eller ägardirektiv

§ 13 Bolagsstämmans kompetens

Beslut i följande frågor ska alltid fattas av bolagsstämman.

1. Bildande av bolag.
2. Köp eller försäljning av bolag eller andel i sådant.

KUNGÄLV KOMMUN

3. Beslut i annat ärende av principiell betydelse eller annars av större vikt.
4. Ställande av säkerhet och borgensåtaganden

§ 14 Räkenskapsår

Kalenderår skall vara bolagets räkenskapsår.

§ 15 Fullmäktiges rätt att ta ställning

Bolaget ska bereda kommunfullmäktige i Kungälv kommun möjlighet att ta ställning innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

§ 16 Firmateckning

Bolagets firma ska tecknas av styrelsen eller av dem bland styrelsens ledamöter, suppleanter och externa firmatecknare som styrelsen utser. Bemyndigandet får inte avse ensam firmateckningsrätt, utan endast två i förening.

§ 17 Ändring av bolagsordning

Denna bolagsordning får ej ändras utan godkännande av kommunfullmäktige i Kungälv kommun.

§ 18 Bolagets upplösning

Skulle Bolaget upplösas eller likvideras ska dess behållna tillgångar utöver tillskjutet aktiekapital tillfalla Kungälv kommun.

Godkänd av kommunfullmäktige
KF 216/2018
Antagen på bolagsstämma
2018-12-03

Bolagsordning för BagaHus aktiebolag

Organisationsnummer 556629-6215

§ 1 Bolagets firma

Bolagets firma är BagaHus aktiebolag.

§ 2 Säte

Styrelsen ska ha sitt säte i Kungälv kommun, Västra Götalands län.

§ 3 Föremål för bolagets verksamhet

Bolaget, som är en del av den kommunala organisationen i Kungälv, har till föremål att driva och utveckla besöksverksamheten på Bohus fästning i enlighet med den av Kungälv kommun och Statens fastighetsverk antagna "Utvecklingsplanen för Bohus fästning och Fästningsholmen". I "Utvecklingsplanen" anges tretton utvecklande insatser under perioden 2010-2020 som skall ligga till grund för utvecklingsarbetet på fästningen

Bolaget är skyldigt att utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Verksamheten ska bedrivas åt ägaren eller i ägarens ställe.

§ 4 Ändamål med bolagets verksamhet

Bolagets syfte är att, med iakttagande av lokaliseringsprincipen, likställighetsprincipen och självkostnadsprincipen i 2 kap. kommunallagen, arbeta för att Bohus fästning och Fästningsholmen

- utvecklas till att bli ett av Skandinavien mest välbesökta besöksmål
- ger ett starkt bidrag till samhällsutvecklingen i regionen och kommunen

Bolaget har inte till syfte att bereda vinst åt aktieägaren.

§ 5 Allmänhetens rätt att ta del av bolagets handlingar

Bolaget ska tillhandahålla allmänna handlingar i överensstämmelse med de regler som följer av kommunallagen, offentlighets- och sekretesslagen, bolagsordningen och detta ägardirektiv.

Fråga om utlämnande av handling avgörs av verkställande direktören. Verkställande direktörens beslut att inte lämna ut handling eller uppgift i handling ska på sökandens begäran prövas av Bolagets styrelse.

Bolaget ska tillämpa den vid varje tid gällande taxan för utlämnande av allmänna handlingar som gäller i Kungälv kommun.

Godkänd av kommunfullmäktige
KF 216/2018
Antagen på bolagsstämma
2018-12-03

§ 6 Aktiekapital

Aktiekapitalet ska utgöra lägst 1 000 000 kronor och högst 4 000 000 kronor.

§ 7 Antal aktier

I bolaget skall finnas lägst 10 000 aktier och högst 40 000 aktier.

§ 8 Styrelse

Styrelsen skall bestå av lägst 3 och högst 5 ledamöter.

Styrelsen utses av kommunfullmäktige i Kungälv kommun för tiden från den årsstämma som följer närmast efter det val till kommunfullmäktige förrättats intill slutet av den årsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige utser också ordförande och vice ordförande i bolagets styrelse.

Styrelserepresentanter från arbetstagarna utses med stöd av lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för privatanställda.

§ 9 Rösträtt

Vid bolagsstämma får varje röstberättigad rösta för fulla antalet av honom ägda och företrädda aktier utan begränsning i röstetalet.

§ 10 Revisorer

Aktiebolaget ska inte ha revisor. Bolagsstämman kan enligt reglerna i aktiebolagslagen välja att ändå utse revisor.

§ 11 Lekmannarevisorer

För samma period som gäller för Bolagets styrelse utser kommunfullmäktige i Kungälv kommun en lekmannarevisor med suppleant. Lekmannarevisor utses ur kommunrevisionen.

Lekmannarevisor skall granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

§ 12 Inspektionsrätt

Kommunstyrelsen i Kungälv kommun äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder ej möter på grund av författningsreglerad sekretess.

Godkänd av kommunfullmäktige
KF 216/2018
Antagen på bolagsstämma
2018-12-03

§ 13 Kallelse till bolagsstämma

Kallelse till bolagsstämman och andra meddelanden till aktieägarna skall ske genom brev med posten. Kallelse till bolagsstämma skall ske tidigast fyra och senast två veckor före ordinarie och extra stämma. Bolagsstämma skall hållas senast under maj månad. Styrelsens och kommunfullmäktiges ledamöter skall inbjudas att närvara vid bolagsstämman.

§ 14 Ordinarie bolagsstämma

På ordinarie årsstämma ska följande ärenden behandlas.

- 1) Stämmans öppnande
- 2) Val av ordförande och sekreterare vid stämman
- 3) Upprättande och godkännande av röstlängd
- 4) Val av en eller två justeringsmän
- 5) Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad
- 6) Godkännande av dagordning
- 7) Framläggande av årsredovisningen, revisionsberättelsen och lekmannarevisorens granskningsrapport
- 8) Beslut om
  - a) fastställande av resultat- och balansräkning samt i förekommande fall koncernresultaträkning och koncernbalansräkning,
  - b) dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
  - c) ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören
- 9) Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisor, revisorssuppleant och lekmannarevisor med suppleant
- 10) Eventuellt val av revisor och revisorssuppleant
- 11) Annat ärende som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen eller ägardirektiv

§ 15 Bolagsstämmans kompetens

Beslut i följande frågor ska alltid fattas av bolagsstämman.

1. Bildande av bolag.
2. Köp eller försäljning av bolag eller andel i sådant.
3. Köp eller försäljning av fast egendom överstigande ett belopp om 300 prisbasbelopp

Godkänd av kommunfullmäktige

KF 216/2018

Antagen på bolagsstämma

2018-12-03

4. Andra köp, förvärv eller upplåtelser än som nämnts ovan överstigande ett värde om 50 prisbasbelopp exklusive mervärdesskatt per affärstillfälle.
5. Beslut i annat ärende av principiell betydelse eller annars av större vikt.

§ 16 Räkenskapsår

Kalenderåret skall vara bolagets räkenskapsår.

§ 17 Fullmäktiges rätt att ta ställning

Bolaget ska bereda Kungälv kommunfullmäktige möjlighet att ta ställning innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

§ 18 Firmateckning

Bolagets firma ska tecknas av styrelsen eller av dem bland styrelsens ledamöter, suppleanter och verkställande direktören som styrelsen utser. Bemyndigandet får inte avse ensam firmateckningsrätt, utan endast två personer i förening. Verkställande direktören får vidta de åtgärder som anges i 8 kap. 29 § aktiebolagslagen (2005:551).

§ 19 Ändring av bolagsordning

Denna bolagsordning får ej ändras utan godkännande av kommunfullmäktige i Kungälv kommun

§ 20 Bolagets upplösning

Skulle Bolaget upplösas eller likvideras ska dess behållna tillgångar utöver tillskjutet aktiekapital tillfalla Kungälv kommun.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Bolagsordning för Jesslis AB

Organisationsnummer: 559122-2988

Bolagsordning

Diarienummer: xxxxxxxxxxxx

Dokumentansvarig: VD Kungälv arena AB

Beredande politiskt organ: AB Kongahällas styrelse

Datum för beslut: Kommunfullmäktige xxxxx
Jesslis AB bolagsstämma xxxxx

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Innehållsförteckning

§ 1 Bolagets firma	4
§ 2 Säte	4
§ 3 Föremål för bolagets verksamhet	4
§ 4 Ändamål med bolagets verksamhet.....	4
§ 6 Aktiekapital	4
§ 7 Antal aktier	4
§ 8 Styrelse.....	5
§ 9 Lekmannarevisorer	5
§ 10 Inspektionsrätt och uppsiktsplikt	5
§ 11 Kallelse till bolagsstämma	5
§ 12 Ordinarie bolagsstämma.....	5
§ 13 Räkenskapsår	6
§ 14 Fullmäktiges rätt att ta ställning	6
§ 15 Firmateckning	6
§ 16 Ändring av bolagsordning	6
§ 17 Bolagets upplösning	6

**KUNGÄLV
KOMMUN**

§ 1 Bolagets firma

Bolagets firma är Jesslis AB, organisationsnummer 559122-2988.

§ 2 Säte

Styrelsen ska ha sitt säte i Kungälv kommun, Västra Götalands län.

§ 3 Föremål för bolagets verksamhet

Bolaget, som är en del av den kommunala organisationen i Kungälv, har till föremål för sin verksamhet att inom Kungälv kommun äga och förvalta fastigheter samt därmed förenlig verksamhet.

§ 4 Ändamål med bolagets verksamhet

Bolagets syfte är att - med iakttagande av kommunallagens lokaliseringsprincip angiven i 2 kap. 1 § kommunallagen – bidra till att öka tillgången på byggbar mark i Kungälv kommun genom att bedriva fastighets- och bolagsförvaltning samt därmed förenlig verksamhet.

§ 5 Allmänhetens rätt att ta del av bolagets handlingar

Bolaget ska tillhandahålla allmänna handlingar i överensstämmelse med offentlighets- och sekretesslagen samt tryckfrihetsförordningen.

Fråga om utlämnande av handling avgörs av styrelsen.

Bolaget ska tillämpa den vid varje tid gällande taxan för utlämnande av allmänna handlingar som gäller i Kungälv kommun.

§ 6 Aktiekapital

Bolagets aktiekapital skall utgöra lägst 50 000 kronor och högst 200 000 kronor.

§ 7 Antal aktier

I bolaget skall finnas lägst 500 och högst 2000 aktier.

KUNGÄLV KOMMUN

§ 8 Styrelse

Styrelsen skall bestå av minst 3 och högst 5 styrelseledamöter.

Styrelsen jämte ordförande och vice ordförande utses av kommunfullmäktige i Kungälv kommun för tiden från den ordinarie bolagsstämma som följer närmast efter det val till kommunfullmäktige som förrättats och fram till bolagsstämma närmast efter nästa val till kommunfullmäktige.

§ 9 Lekmannarevisorer

För samma period som gäller för Bolagets styrelse utser kommunfullmäktige i Kungälv kommun en lekmannarevisor med suppleant. Lekmannarevisor utses ur kommunrevisionen.

Lekmannarevisor skall granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt sätt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig (kommunallagen kap. 10 § 5).

§ 10 Inspektionsrätt och uppsiktsplikt

Kommunstyrelse i Kungälv kommun äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder ej möter på grund av författningsreglerad sekretess

§ 11 Kallelse till bolagsstämma

Kallelse till bolagsstämman och andra meddelanden till aktieägarna skall ske via e-post om inte aktiebolagslagen föreskriver annat. Kallelse till bolagsstämma skall ske tidigast fyra och senast två veckor före ordinarie och extra stämma. Bolagsstämma skall hållas senast under maj månad. Styrelsens ledamöter skall inbjudas att närvara vid bolagsstämman

§ 12 Ordinarie bolagsstämma

På ordinarie årsstämma ska följande ärenden behandlas.

- 1) Stämmans öppnande
- 2) Val av ordförande och sekreterare vid stämman
- 3) Upprättande och godkännande av röstlängd
- 4) Val av en eller två justeringsmän
- 5) Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad
- 6) Godkännande av dagordning

KUNGÄLV KOMMUN

- 7) Framläggande av årsredovisningen och lekmannarevisorernas granskningsrapport
- 8) Beslut om
  - a) fastställande av resultat- och balansräkning samt i förekommande fall koncernresultaträkning och koncernbalansräkning,
  - b) dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
  - c) ansvarsfrihet för styrelseledamöterna
- 9) Fastställande av arvoden åt styrelsen, lekmannarevisor med suppleanter
- 10) Annat ärende som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen eller ägardirektiv

§ 13 Räkenskapsår

Kalenderår skall vara bolagets räkenskapsår.

§ 14 Fullmäktiges rätt att ta ställning

Bolaget ska bereda kommunfullmäktige i Kungälv kommun möjlighet att ta ställning innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

§ 15 Firmateckning

Bolagets firma ska tecknas av styrelsen eller av dem bland styrelsens ledamöter, suppleanter och externa firmatecknare som styrelsen utser. Bemyndigandet får inte avse ensam firmateckningsrätt, utan endast två i förening.

§ 16 Ändring av bolagsordning

Denna bolagsordning får ej ändras utan godkännande av kommunfullmäktige i Kungälv kommun.

§ 17 Bolagets upplösning

Skulle Bolaget upplösas eller likvideras ska dess behållna tillgångar utöver tillskjutet aktiekapital tillfalla Kungälv Arena AB.

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Bolagsordning för Konsulatets Fastighets AB

Organisationsnummer:
559145-0845

Bolagsordning

Diarienummer:

xxxxxxxxxx

Dokumentansvarig:

VD Kungälv arena AB

Beredande politiskt organ: AB Kongahällas styrelse

Datum för beslut:

Kommunfullmäktige xxxxx

Konsulatets Fastighets AB bolagsstämma xxxxx

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Innehållsförteckning

§ 1 Bolagets firma	4
§ 2 Säte	4
§ 3 Föremål för bolagets verksamhet	4
§ 4 Ändamål med bolagets verksamhet.....	4
§ 6 Aktiekapital.....	4
§ 7 Antal aktier	4
§ 8 Styrelse.....	5
§ 9 Lekmannarevisorer	5
§ 10 Inspektionsrätt och uppsiktsplikt	5
§ 11 Kallelse till bolagsstämma	5
§ 12 Ordinarie bolagsstämma.....	5
§ 13 Räkenskapsår	6
§ 14 Fullmäktiges rätt att ta ställning	6
§ 15 Firmateckning	6
§ 16 Ändring av bolagsordning	6
§ 17 Bolagets upplösning	6

**KUNGÄLV
KOMMUN**

§ 1 Bolagets firma

Bolagets firma är Konsulatets Fastighets AB, organisationsnummer 559145-0845.

§ 2 Säte

Styrelsen ska ha sitt säte i Kungälv kommun, Västra Götalands län.

§ 3 Föremål för bolagets verksamhet

Bolaget, som är en del av den kommunala organisationen i Kungälv, har till föremål för sin verksamhet att inom Kungälv kommun äga och förvalta fastigheter samt därmed förenlig verksamhet.

§ 4 Ändamål med bolagets verksamhet

Bolagets syfte är att - med iakttagande av kommunallagens lokaliseringsprincip angiven i 2 kap. 1 § kommunallagen – bidra till att öka tillgången på byggbar mark i Kungälv kommun genom att bedriva fastighets- och bolagsförvaltning samt därmed förenlig verksamhet.

§ 5 Allmänhetens rätt att ta del av bolagets handlingar

Bolaget ska tillhandahålla allmänna handlingar i överensstämmelse med offentlighets- och sekretesslagen samt tryckfrihetsförordningen.

Fråga om utlämnande av handling avgörs av styrelsen.

Bolaget ska tillämpa den vid varje tid gällande taxan för utlämnande av allmänna handlingar som gäller i Kungälv kommun.

§ 6 Aktiekapital

Bolagets aktiekapital skall utgöra lägst 50 000 kronor och högst 200 000 kronor.

§ 7 Antal aktier

I bolaget skall finnas lägst 500 och högst 2000 aktier.

KUNGÄLV KOMMUN

§ 8 Styrelse

Styrelsen skall bestå av minst 3 och högst 5 styrelseledamöter.

Styrelsen jämte ordförande och vice ordförande utses av kommunfullmäktige i Kungälv kommun för tiden från den ordinarie bolagsstämma som följer närmast efter det val till kommunfullmäktige som förrättats och fram till bolagsstämma närmast efter nästa val till kommunfullmäktige.

§ 9 Lekmannarevisorer

För samma period som gäller för Bolagets styrelse utser kommunfullmäktige i Kungälv kommun en lekmannarevisor med suppleant. Lekmannarevisor utses ur kommunrevisionen.

Lekmannarevisor skall granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt sätt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

§ 10 Inspektionsrätt och uppsiktsplikt

Kommunstyrelse i Kungälv kommun äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder ej möter på grund av författningsreglerad sekretess

§ 11 Kallelse till bolagsstämma

Kallelse till bolagsstämman och andra meddelanden till aktieägarna skall ske via e-post om inte aktiebolagslagen föreskriver annat. Kallelse till bolagsstämma skall ske tidigast fyra och senast två veckor före ordinarie och extra stämma. Bolagsstämma skall hållas senast under maj månad. Styrelsens ledamöter skall inbjudas att närvara vid bolagsstämman

§ 12 Ordinarie bolagsstämma

På ordinarie årsstämma ska följande ärenden behandlas.

- 1) Stämmans öppnande
- 2) Val av ordförande och sekreterare vid stämman
- 3) Upprättande och godkännande av röstlängd
- 4) Val av en eller två justeringsmän
- 5) Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad
- 6) Godkännande av dagordning

KUNGÄLV KOMMUN

- 7) Framläggande av årsredovisningen och lekmannarevisorernas granskningsrapport
- 8) Beslut om
  - a) fastställande av resultat- och balansräkning samt i förekommande fall koncernresultaträkning och koncernbalansräkning,
  - b) dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
  - c) ansvarsfrihet för styrelseledamöterna
- 9) Fastställande av arvoden åt styrelsen, lekmannarevisor med suppleanter
- 10) Annat ärende som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen eller ägardirektiv

§ 13 Räkenskapsår

Kalenderår skall vara bolagets räkenskapsår.

§ 14 Fullmäktiges rätt att ta ställning

Bolaget ska bereda kommunfullmäktige i Kungälv kommun möjlighet att ta ställning innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

§ 15 Firmateckning

Bolagets firma ska tecknas av styrelsen eller av dem bland styrelsens ledamöter, suppleanter och externa firmatecknare som styrelsen utser. Bemyndigandet får inte avse ensam firmateckningsrätt, utan endast två i förening.

§ 16 Ändring av bolagsordning

Denna bolagsordning får ej ändras utan godkännande av kommunfullmäktige i Kungälv kommun.

§ 17 Bolagets upplösning

Skulle Bolaget upplösas eller likvideras ska dess behållna tillgångar utöver tillskjutet aktiekapital tillfalla Kungälv Arena AB.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2023-02-21

6 (9)

§ 10/2023

Revidering av ägardirektiv för Bagahus AB (Dnr KS2023/0343)

I slutet av 2022 fick Kungälv kommun möjligheten att förvärva Rollsbo 3:23 i arenaområdet samt fastigheten Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 det vill säga flera strategiska markköp för att förverkliga arenaprojektet.

Fastigheterna, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolag och säljs därmed som fastighetsbolag, Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11). Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).

Majoriteten i Kungälv kommun, Kungälv 2030, har i sin programförklaring som innehåller budgetdirektiv för 2023-2026, fastställt uppdrag om bolagisering av verksamheter. Programförklaringen beslutades av kommunfullmäktige 2022-12-01.

Då Kungälv kommun har ett vilande bolag, Bagahus som i dagsläget inte har en verksamhet, finns möjligheten att återaktivera det och hantera förvärvet av fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11. Bolagen Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB kommer därmed att läggas som dotterbolag för Bagahus AB. Det finns inget formellt sätt att aktivera Bagahus AB hos Skatteverket, då vilande bolag inte har någon juridisk betydelse. Genom att på nytt momsregistrera bolaget hos Skatteverket återaktiveras Bagahus ånyo.

En omvärldsbevakning av andra kommuner som har arenor har visat att flertalet har valt att bilda arenabolag som hanterar ägandet och driften av arenan. Därmed bedöms Bagahus kunna ombildas till ett arena- och evenemangsbolag som har hand om ägandet och driften av arenan på Yttern samt andra idrotts- och kulturanläggningar som idag ägs av Kungälv kommun.

I arbetsordning för beredningar (dnr KS2022/2397) fastställs bland annat följande som ekonomiberedningens uppgift:

Ansvarar för långsiktiga, övergripande och strategiska ekonomiska frågor. Så som rambudget, finansiellamar och ekonomiska styrdokument på fullmäktigenivå samt fullmäktiges roll som ägare till dotterbolagen. (s.6)

Ägardirektiv finns inom ramen för bolagets styrning. Ett ägardirektiv är ett dokument som innehåller ägarnas gemensamma ambitioner med bolaget, det vill säga vad de vill att företaget ska uppnå. Ägardirektivet är inte bindande om det inte fastställts av bolagsstämman.

Ekonomiberedningen har, som ansvarig för frågor rörande kommunfullmäktiges roll som ägare till kommunens bolag, tagit fram förslag till ägardirektiv.

EKONOMIBEREDNINGEN**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-02-21

Sida

7 (9)

Under mötet

Beredningen för dialog om bolagets syfte och dess verksamhet ska bestå av. Vidare diskuterar beredningen följande föreslagen formulering i ägardirektivet: "Bolaget ska äga, skapa och förvalta mötesplatser för idrott, kultur, föreningar och för näringslivet ekonomiskt hållbara evenemang.". Beredningen är överens om att göra en redaktionell ändring och att den nya formuleringen lyder: "Bolaget ska äga, skapa och förvalta mötesplatser och evenemang för idrott, kultur, föreningar och näringsliv, med en för Bolaget god ekonomisk hållbarhet.". Dokumentet med reviderad formulering skickas till kommunfullmäktige för beslut.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Revidering av ägardirektiv för Bagahus AB
Bilaga Gammal version av ägardirektiv Bagahus AB
Bilaga Förslag -Reviderat ägardirektiv Bagahus AB - Kungälv arena AB

Förslag till kommunfullmäktige

Reviderat ägardirektiv för Bagahus AB godkänns.

EKONOMIBEREDNINGEN

KUNGÄLVS
KOMMUN

Justeras sign

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Ägardirektiv för Kungälv Arena AB

Ägardirektiv

Diarie-/dokumentnummer: KS2023/0343

Beslut: 2023-xx-xx kommunfullmäktige (§ XX/2023)
2023-xx-xx bolagstämman (§ XX/2023)

Beredande politiskt organ: Ekonomiberedningen

Giltighetstid: Från och med 2023-xx-xx

Dokumentansvarig: xxxxx

NY VERSION AV ÄGARDIREKTIV

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Innehållsförteckning

1. Bolaget som resurs för kommunal verksamhet.....	3
2. Kommunens ledningsfunktion.....	3
3. Bolagets verksamhet.....	4
5. Affärsplan och budgetprocess.....	4
6. Ekonomisk förvaltning, resultat och avkastning.....	5
7. Information, insyn samt ägardialog.....	5
8. Förvaltningsberättelserna.....	6
9. Arkivmyndighet och arkivreglemente.....	6

NY VERSION AV ÄGARDIREKTIV

KUNGÄLV KOMMUN

För verksamheten i Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215), nedan kallat Bolaget, gäller följande ägardirektiv.

1. Bolaget som resurs för kommunal verksamhet

Bolaget är en del av den kommunala organisationen i Kungälv med Aktiebolaget Kongahälla som moderbolag, och är ett organ för kommunal verksamhet och således underställt kommunfullmäktige i Kungälv kommun som är att anse som ägare. Bolaget syftar ytterst till att skapa nytta för kommunen och dess medborgare.

Bolagets verksamhet och Bolagets förhållande till kommunen regleras, utöver av lag och författning, genom:

- a) gällande bolagsordning
- b) av kommunen utfärdade ägardirektiv
- c) Kungälv kommunens Bolagspolicy

Ägardirektiv och särskilt utfärdade direktiv ska fastställas på Bolagets stämma.

Bolaget har möjlighet att avropa avtal ingångna av kommunen.

I händelse av bristande överensstämmelse mellan de i föregående stycke angivna dokumenten, skall dokumenten tillämpas med företräde i angiven ordning.

2. Kommunens ledningsfunktion

Av 6 kap. 1 § kommunallagen framgår att kommunstyrelsen har ett ansvar att fortlöpande följa kommunens verksamhet. Detta innebär att kommunstyrelsen även ska ha en överblick och kontroll över Bolagets verksamhet, den så kallade uppsiktsplikten, i enlighet med kommunstyrelsens reglemente samt i de avseenden som följer av de av ägaren utfärdade direktiven.

Bolaget erinras om att kommunstyrelsen enligt 6 kap. 9 § kommunallagen i årliga beslut ska pröva om Bolagets verksamhet under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

KUNGÄLV KOMMUN

3. Bolagets verksamhet

Bolaget ingår i en av Kungälv kommun helägd bolagskoncern, har till föremål att verka som Kungälv kommuns arena- och evenemangsbolag. Bolaget ska äga, skapa och förvalta mötesplatser och evenemang för idrott, kultur, föreningar och näringsliv, med en för Bolaget god ekonomisk hållbarhet.

Bolaget skall bedriva verksamhet som är förenlig med bolagsordningen och med den kommunala kompetensen.

Bolaget ska med omtanke om miljö, människor och andra resurser driva ett proaktivt hållbarhetsarbete och folkhälsoarbete med fokus på Agenda 2030. I god samverkan och dialog med partners, arrangörer och andra intressenter har Bolaget en målsättning att göra skillnad och bidra till att Kungälv kommun är en attraktiv plats att leva, besöka och verka i.

4. Underställningsplikt - fullmäktiges ställningstagande

Bolaget ansvarar för att kommunfullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

Om tveksamhet uppstår om ett ärende är av sådan beskaffenhet att kommunfullmäktiges ställningstagande ska inhämtas, ska ärendet underställas kommunfullmäktige.

Moderbolaget ska bereda ärenden som Bolaget lyfter till kommunstyrelsen eller till kommunfullmäktige för ställningstagande.

5. Affärsplan och budgetprocess

Affärsplanen är bolagets grundläggande plan som hjälper bolagsstyrelsen att förverkliga ägarens önskemål. Affärsplanen innehåller en strategisk överblick över bolagets affärsidé, mål och budget samt en plan över hur affärsidén ska genomföras och utvecklas.

Bolagets affärsplan är en viktig komponent i kommunkoncernens övergripande styrning och samordning och skall samordnas med kommunens budgetprocess.

Bolagets styrelse ansvarar för affärsplanens innehåll och utformning. Affärsplanen bör innehålla en överblick över bolagets grunduppdrag, vision, affärsidé, mål och styrning samt strategier över hur affärsidén ska genomföras och utvecklas. Likaså bör ekonomisk analys finnas i affärsplanen ihop med risk och åtgärdsanalys samt internkontrollplan.

Härutöver skall affärsplanen innehålla bolagets strategier för att möta kommunfullmäktiges strategiska mål.

KUNGÄLV KOMMUN

Till affärsplanen kopplas bolagets budget, investeringsplan och likviditetsplan. Bolaget och kommunen skall gemensamt säkerställa att bolagets affärsplan, budget, investeringsplan och likviditetsplan samordnas med kommunens budgetprocess.

6. Ekonomisk förvaltning, resultat och avkastning

Bolaget skall långsiktigt kunna finansiera sin verksamhet och sina investeringar med egna medel.

Avkastningskrav och utdelning från bolagskoncernen beslutas av kommunfullmäktige genom direktiv till moderbolaget och fastställs av bolagsstämman.

Kommunen och dess bolag har gemensam finansförvaltning.

7. Information, insyn samt ägardialog

Bolaget skall kontinuerligt hålla ägaren väl informerad om sin verksamhet. Med ägare avses i detta sammanhang Kungälv kommun och moderbolaget.

Moderbolaget har rätt till insyn i Bolagets verksamhet motsvarande den som kommunstyrelsen har enligt nedan. Bolagets informationsskyldighet gäller även i förhållande till moderbolaget.

Kommunstyrelsen har rätt att ta del av Bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera Bolaget och dess verksamhet. Bolaget skall lämna kommunstyrelsen den information om verksamheten som den begär.

Bolaget skall initiera möten med kommunen om omständigheterna påkallar detta.

Bolaget skall utan dröjsmål översända:

- a) protokoll från bolagsstämma
- b) protokoll från styrelsesammanträde
- c) bolagets årsredovisning med revisionsberättelse och granskningsrapport
- d) underlag för sammanställd redovisning för kommunen
- e) redovisningar per 30/4 och 31/8 av bolagets verksamhet och ekonomiska förhållanden
- f) övriga av ägaren begärda handlingar

Kommunstyrelsens granskningsrätt och Bolagets informationsskyldighet omfattar inte uppgift för vilken gäller sekretess enligt lag. Föreligger på grund av lagstadgad sekretess hinder mot att överlämna viss uppgift till ägaren får uppgiften uteslutas.

Bolaget skall i sådant fall uppge att strykning/utelämnande har skett.

Bolagets årsredovisning skall ingå i kallelse till kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens sammanträde, där denna skall behandlas. Vid kommunfullmäktiges sammanträde skall styrelsens ordförande, vice ordförande, verkställande direktör och revisor närvara och kommunfullmäktiges ledamöter beredas tillfälle att ställa frågor om bolagets verksamhet.

KUNGÄLV KOMMUN

Bolaget skall i årsredovisningen lämna redogörelse för sin verksamhet och styrning samt verksamhetens förenlighet med bolagsordning.

Tre gånger per år skall representanter för ägaren och Bolaget mötas till ägardialog med utgångspunkt i verksamhetens resultat, riskhantering och planering samt hur bolagets verksamhet bedrivs i förhållande till bolagsordningen och de där i angivna kommunala principerna. Kommunen skall representeras av kommunfullmäktiges ägarombud, kommunstyrelsens presidium, ekonomiberedningens presidium samt i övrigt de representanter kommunstyrelsen utser. Bolaget skall representeras av styrelsens presidium och verkställande direktör samt i övrigt de representanter styrelsen utser.

8. Förvaltningsberättelserna

Bolagets styrelse ska i förvaltningsberättelsen, utöver vad aktiebolagslagen och årsredovisningslagen i detta avseende stadgar, redovisa att verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen och i dessa direktiv angivna syftet och ramarna med densamma.

Uttalandet ska vara så utformat att det kan läggas till grund för lekmannarevisorernas granskning liksom för kommunstyrelsens uppsikt och beslut enligt 6 kap. 1 och 9 §§ kommunallagen.

9. Arkivmyndighet och arkivreglemente

Arkivmyndighet är kommunstyrelsen i Kungälv kommun.

Kungälv kommunens arkivreglemente ska tillämpas i Bolaget.

Ägardirektiv för BagaHus

---

aktiebolag

Ägardirektiv

Diarienummer: KS2015/2068
Dokumentansvarig: Chefsekonom
Beredande politiskt organ: Ekonomiberedning
Beslutad av:
Kommunfullmäktige
Giltighetstid: 2019-12-31
Handläggare: Lars Davidsson

GAMMAL VERSION ÄGARDIREKTIV

Fastställd av kommunfullmäktige

KF 147/2014

Beslut på på bolagsstämma

2014-05-23

ÄGARDIREKTIV för BagaHus AB

För verksamheten i BagaHus AB (org.nr 556629-6215), nedan kallat Bolaget, gäller följande direktiv antagna av kommunfullmäktige 2014-05-22. Härmed ersätts tidigare givna ägardirektiv.

1. Bolaget som organ för kommunal verksamhet

Bolaget ägs av Kungälv kommun och är ett organ för kommunal verksamhet och således underställt kommunfullmäktige i Kungälv kommun som är att anse som ägare. Bolaget syftar ytterst till att skapa nytta för kommunen och dess medborgare.

Bolagets verksamhet och Bolagets förhållande till kommunen regleras, utöver av lag och författning, genom

- a) gällande bolagsordning
- b) gällande ägardirektiv
- c) av kommunen särskilt utfärdade direktiv
- d) ingångna avtal mellan kommunen och Bolaget
- e) gällande God sed för styrning av Kungälv kommuns helägda bolag

I händelse av bristande överensstämmelse mellan de i föregående stycke angivna dokumenten, skall dokumenten tillämpas med företräde i angiven ordning.

Kungälv kommuns koncernpolicy för helägda bolag ska vara vägledande för bolagets ställningstaganden.

Det ankommer på Bolagets styrelse och verkställande direktör att följa utfärdade direktiv i den mån de ej står i strid mot bolagsordningen, mot tvingande bestämmelser i aktiebolagslagen, annan lag eller författning.

2 Kommunens ledningsfunktion

Av 6 kap. 1 § kommunallagen framgår att Kungälv kommunstyrelse har ett ansvar att fortlöpande följa kommunens verksamhet. Detta innebär att kommunstyrelsen även ska ha en överblick och kontroll över Bolagets verksamhet, den så kallade uppsiktsplikten. Bolagets verksamhet står under uppsikt av kommunstyrelsen och kommunstyrelsen utövar kommunens ledningsfunktion över Bolaget i de avseende som följer av kommunallagen, kommunstyrelsens reglemente samt i de avseenden som följer av de av ägaren utfärdade direktiven.

Bolaget erinras om att kommunstyrelsen enligt 6 kap. 1 a § kommunallagen i årliga beslut ska pröva om Bolagets verksamhet under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

3. Bolagets verksamhet

Bolaget skall bedriva verksamhet som är förenlig med bolagsordningen och med den kommunala kompetensen.

Fastställd av kommunfullmäktige

KF 147/2014

Beslut på på bolagsstämma

2014-05-23

4. Underställningsplikt - fullmäktiges ställningstagande

Bolaget ansvarar för att kommunfullmäktige i Kungälv kommun får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas

Om tveksamhet uppstår om ett ärende är av sådan beskaffenhet att kommunfullmäktiges ställningstagande ska inhämtas, ska ärendet underställas kommunfullmäktige.

Av bolagsordningen framgår att vissa beslut i Bolaget fattas av bolagsstämman. En fråga som faller utanför uppräknningen i bolagsordningen kan trots detta vara en sådan fråga som kräver ställningstagande enligt denna punkt. Uppstår tveksamhet huruvida ställningstagande krävs, skall Bolaget samråda med kommunstyrelsen.

5. Budget och investeringsplan

Bolaget skall årligen fastställa budget för det närmaste räkenskapsåret och investeringsplan för de närmaste fem åren. Budgeten skall innehålla uppgift om eventuella taxeförändringar och framtida verksamhetsinriktning. Budget och investeringsplan skall årligen delges kommunen senast den 30 november

6. Ekonomisk förvaltning, resultat och avkastning

Bolaget skall leverera mesta möjliga värde till kommuninvånarna/kunderna. Bolaget skall generera det ekonomiska överskott som krävs för att åstadkomma långsiktig kapitalbildning. Med långsiktig kapitalbildning avses det kapital som byggs upp i bolaget för att klara av bolagets samtliga finansiella åtaganden, på kort och lång sikt. Bolaget och kommunen har gemensam finansförvaltning

7. Information, insyn samt ägardialog

Bolaget skall kontinuerligt hålla ägaren väl informerad om sin verksamhet.

Kommunstyrelsen har rätt att ta del av Bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera Bolaget och dess verksamhet. Bolaget skall lämna kommunstyrelsen den information om verksamheten som den begär.

Bolaget skall initiera möten med kommunen om omständigheterna påkallar detta.

Bolaget skall utan dröjsmål översända

- a) protokoll från bolagsstämma
- b) protokoll från styrelsesammanträde
- c) bolagets årsredovisning med revisionsberättelse och granskningsrapport
- d) underlag för sammanställd redovisning för kommunen
- e) redovisningar per 30/4 och 31/8 av bolagets verksamhet och ekonomiska förhållanden
- f) övriga av ägaren begärda handlingar

Kommunstyrelsens granskningsrätt och Bolagets informationsskyldighet omfattar inte uppgift för vilken gäller sekretess enligt lag. Föreligger på grund av lagstadgad sekretess hinder mot att överlämna viss uppgift till ägaren får uppgiften uteslutas. Bolaget skall i sådant fall uppge att strykning/utelämnande har skett.

Fastställd av kommunfullmäktige

KF 147/2014

Beslut på på bolagsstämma

2014-05-23

Bolagets årsredovisning skall ingå i kallelse till kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens sammanträde där denna skall behandlas. Vid kommunfullmäktiges sammanträde skall styrelsens ordförande, vice ordförande, verkställande direktör och revisor närvara och kommunfullmäktiges ledamöter beredas tillfälle att ställa frågor om bolagets verksamhet.

Bolaget skall i årsredovisningen lämna redogörelse för sin verksamhet och styrning samt verksamhetens förenlighet med bolagsordning. Innehållet i denna Bolagsstyrningsrapport är specificerat i God sed för styrning av Kungälv kommun helägda bolag (Kommunfullmäktige 2005-06-20, §139), punkt 7.

En gång per år skall representanter för Bolaget sammanträffa med kommunstyrelsen för ägardialog. Tre gånger per år, på kommunens initiativ, skall representanter för ägaren och Bolaget mötas till uppföljningssamtal med utgångspunkt i verksamhetens resultat, riskhantering, planering samt hur bolagets verksamhet bedrivs i förhållande till bolagsordningen och de där i angivna kommunala principerna (ägardialog). Kommunen skall representeras av kommunfullmäktiges ägarombud och de två representanter kommunstyrelsen utser. Bolaget skall representeras av styrelsens ordförande, vice ordförande och verkställande direktör.

8. Förvaltningsberättelserna

Bolagets styrelse skall i förvaltningsberättelsen, utöver vad aktiebolagslagen och årsredovisningslagen i detta avseende stadgar, redovisa att verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen och dessa direktiv angivna syftet och ramarna med densamma.

Uttalandet ska vara så utformat att det kan läggas till grund för lekmannarevisorernas granskning liksom för kommunstyrelsens uppsikt och beslut enligt 6 kap. 1 och 1 a § kommunallagen.

9. Revision

Bolaget revisorer skall utöver vad aktiebolagslagen stadgar mot bakgrund av det kommunala syftet med bolagets verksamhet pröva huruvida denna utövats på ett ändamålsenligt och från ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt. Revisionsberättelsen skall innehålla uttalande om hur denna prövning utfallit

10. Granskningsrapporterna

Det åligger Bolagets lekmannarevisorer att årligen i sin granskningsrapport yttra sig om Bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angetts i bolags-ordningen och i detta ägardirektiv, liksom de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ska snarast uppmärksamma Kungälv kommunstyrelse på om Bolaget brister i de avseenden som nämns i första stycket i denna punkt.

11. Arkivmyndighet och arkivreglemente

Arkivmyndighet är kommunstyrelsen i Kungälv kommun. Kungälv kommun arkivreglemente skall tillämpas i Bolaget.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

4 (26)

§ 56/2023

Arena- och evenemangsbolag i Kungälv kommun (Dnr KS2023/0343)

Den 2 december 2021 fattade kommunfullmäktige inriktningsbeslut för Arena Yttern. För att kunna anta detaljplanen för arenaområdet behöver kommunen ha rådighet över marken i arenaområdet. Kommunen äger hela det planerade arenaområdet förutom en fastighet som heter Rollsbo 3:23.

I slutet av 2022 fick Kungälv kommun möjligheten att förvärva fastigheten Rollsbo 3:23, under förutsättningen att fastighetsägaren kan köpa del av fastigheten Solbräcke 1:11, denna uppfyller fastighetsägarens krav och önskemål. I förhandling med nuvarande fastighetsägaren av Solbräcke 1:11 framgick att en förutsättning för att kommunen ska få möjlighet att förvärva fastigheten är att Solbräcke 1:10 också ingår i köpet. Fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolagen Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11). Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jessis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363):

Syftet med detta ärende att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälv kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23). För att en fastighetsreglering ska kunna ske, ska fastigheterna som är en del av regleringen ha motsvarande värde med fastigheterna de byts mot. Kungälv arena AB (Bagahus AB i dagsläget) äger idag inga fastigheter. Genom att bolaget förvärvar Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11), kommer bolaget ha möjlighet att genomföra fastighetsregleringen med kommunen. I samband med att Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) först in i Kungälv arena AB med hela sitt innehåll, kommer Kungälv arena AB inte längre att ha några dotterbolag. Det är viktigt att notera att målet att kommunen ska äga Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, som det beskrivits i ärende till kommunfullmäktige i december 2022 (KS2022/2363-1) inte har ändrats under processen. De två extra stegen som tillkommit är ett sätt att samtidigt förverkliga arenaprojektet.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Bagahus AB omstruktureras till arena- och eventbolag med föreslagna namnet Kungälv arena AB.
2. Reviderat ägardirektiv för Bagahus AB antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning för Bagahus AB godkänns enligt förslag.
4. Förslag till bolagsordning för Jesslis AB godkänns enligt förslag.
5. Förslag till bolagsordning för Konsulatets fastighet AB godkänns enligt förslag.
6. Punkt 1-5 gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar att godkänna att Bagahus AB förvärvar aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.
7. Ombud i bolagsstämma får i uppdrag att vid bolagsstämma rösta i enlighet ovanstående beslutspunkter.

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

5 (26)

8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Arena- och evenemangsbolag i Kungälv kommun
 Bilaga Protokollsutdrag - Strategiska fastighetsköp av Rollsbo 3:23 (i arenaområde) Solbräcke 1:10, Solbräcke 1:11, samt försäljning av del av Solbräcke 1:11 och försäljning genom marköverlåtelseavtal av Kvarter 14 - Kommunfullmäktige
 Bilaga Protokoll ABK 9 mars 2023 - signerat
 Bilaga Förslag - Bolagsordning Bagahus
 Bilaga Gammal version av bolagsordning - Bagahus
 Bilaga Förslag - Bolagsordning för Jesslis AB
 Bilaga Förslag - Bolagsordning för Konsulatets Fastighets AB
 Bilaga Protokollsutdrag - Revidering av ägardirektiv för Bagahus AB - Ekonomiberedningen
 Bilaga Förslag -Reviderat ägardirektiv Bagahus AB - Kungälv arena AB
 Bilaga Gammal version av ägardirektiv Bagahus AB

Yrkande

Ove Wiktorsson (C): Avslag på förslag till beslut.
 Michael Karlsson (L): Ändringsyrkande av beslutspunkt 3:
 Den föreslagna bolagsordningen för Bagahus AB/Kungälv arena AB revideras enligt följande:
 §8 första meningen ändras till "Styrelsen ska bestå av minst 3 högst 5 ledamöter. Styrelsen ska från 2025-01-01 bestå av lägst 5 och högst 7 ledamöter."
 Patrik Ryberg (SD): Bifall Michael Karlssons (L) yrkande.
 Anders Holmensköld (M): Avslag på Michael Karlssons (L) yrkande.

Tilläggsyrkande

Anders Holmensköld (M): Bolagsordningen i Bagahus AB ändras så att § 9 i bolagsordningen ändras till att 2 ordinarie revisorer utses.

Proposition

Ordföranden noterar att det finns ett flertal avslagsyrkanden och ändringsyrkanden på olika punkter och väljer att ställa proposition på en punkt i taget.

Ordförande ställer proposition på punkt 1 och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs.

Kommunstyrelsen godkänner följande propositionsordning:
 Ja-röst för bifall till förvaltningens förslag och
 Nej-röst för bifall till Centerpartiets yrkande.

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2023-03-22

6 (26)

Omröstningsresultat punkt 1

Med 16 ja-röster för Förvaltningens förslag punkt 1 och 1 nej-röst Centerpartiets avslagsyrkande antar Kommunstyrelsen förvaltningens förslag till beslut.

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Miguel Odhner (S)	X		
Anders Holmenschöld (M)	X		
Gun-Marie Daun (KD)	X		
Ove Wiktorsson (C)		X	
Pia Gillerstedt (S)	X		
Patrik Ryberg (SD)	X		
Anna Vedin (M)	X		
Ilona Waern (KD)	X		
Jonas Andersson (S)	X		
Laila Persson (UP)	X		
Rose-Mari Larsdotter (M)	X		
Peter Skoglund Ferarri (SD)	X		
Emelie Gillberg (S)	X		
Erik Martinsson (MP)	X		
Michael Karlsson (L)	X		
Erik Andreasson (V)	X		
Charlotta Windeman (M)	X		
Summa:	16	1	0

Ordförande ställer proposition på punkt 2 och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs inte.

Ordförande ställer proposition på punkt 3 och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs.

Ordförande utser förvaltningens förslag till beslut till huvudförslag.

Ordförande ställer proposition på yrkandena från Centerpartiet och Liberalerna och finner att kommunstyrelsen utser Liberalernas förslag till motförslag.

Omröstning begärs inte.

Kommunstyrelsen godkänner följande propositionsordning:

Ja-röst för bifall till förvaltningens förslag och

Nej-röst för bifall till Liberalernas yrkande.

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2023-03-22

7 (26)

Omröstningsresultat punkt 3

Med 9 ja-röster för Förvaltningens förslag till beslut och 6 nej-röster för Liberalernas yrkande antar Kommunstyrelsen förvaltningens förslag till beslut.

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Miguel Odhner (S)	X		
Anders Holmenschöld (M)	X		
Gun-Marie Daun (KD)		X	
Ove Wiktorsson (C)			X
Pia Gillerstedt (S)	X		
Patrik Ryberg (SD)		X	
Anna Vedin (M)	X		
Ilona Waern (KD)		X	
Jonas Andersson (S)	X		
Laila Persson (UP)		X	
Rose-Mari Larsdotter (M)	X		
Peter Skoglund Ferarri (SD)		X	
Emelie Gillberg (S)	X		
Erik Martinsson (MP)	X		
Michael Karlsson (L)		X	
Erik Andreasson (V)			X
Charlotta Windeman (M)	X		
Summa:	9	6	2

Ordförande ställer proposition på punkt 4 och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs inte.

Ordförande ställer proposition på punkt 5 och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs inte.

Ordförande ställer proposition på punkt 6 och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs inte.

Ordförande ställer proposition på punkt 7 och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs inte.

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLVSKOMMUN

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

8 (26)

Ordförande ställer proposition på punkt 8 och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs inte.

Ordförande ställer proposition Moderaternas tilläggsyrkande till punkt 3 och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta yrkandet.

Omröstning begärs inte.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

1. Bagahus AB omstruktureras till arena- och eventbolag med föreslagna namnet Kungälv arena AB.
2. Reviderat ägardirektiv för Bagahus AB antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning för Bagahus AB godkänns med följande justering: § 9 i bolagsordningen ändras till att två ordinarie revisorer utses.
4. Förslag till bolagsordning för Jesslis AB godkänns enligt förslag.
5. Förslag till bolagsordning för Konsulatets fastighet AB godkänns enligt förslag.
6. Punkt 1-5 gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar att godkänna att Bagahus AB förvärvar aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.
7. Ombud i bolagsstämma får i uppdrag att vid bolagsstämma rösta i enlighet ovanstående beslutspunkter.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Erik Andreasson (V) lämnar anteckning till protokollet, se bilaga

Ove Wiktorsson (C) reserverar sig mot beslutet och lämnar en anteckning, se bilaga

Michael Karlsson (L) lämnar anteckning till protokollet, se bilaga

Expedieras till:

För kännedom till:

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Kungälv 2023-03-22

Protokollsanteckning ärende 11 (Dnr KS2023/0343-3)

Kungälv arena AB kan vara en tillgång till kommunens invånare genom att bedriva kommunens anläggningar på ett sätt där kommuninvånarnas tillgångar nyttjas, underhålls och förvaltas ansvarstagande. Vidare kan ett aktivt evenemangsbolag fungera som en katalysator för besöksnäringen i kommunen.

Detta kräver dock en stabil styrelse som kan tillsätta en bolagsledning med erfarenhet inom området.

Med den föreslagna styrelsesammansättningen kan det bli så illa att två personer kan fatta dåliga beslut med förödande konsekvenser. Vid sjukdom skulle det t.om kunna vara så illa att ordförandens utslagsröst ger på handen att en enskild styrelsemedlem kan fatta beslut.

Det är inte bra för demokratin, och det är inte lämpligt sätt att förvalta kommuninvånarnas gemensamma tillgångar.

Michael Karlsson (L)

Protokollsanteckning Vänsterpartiet Kungälv

Ärende: KS 53/23
Dnr: KS2023/0343-3
Datum: 20230322

Arena och evenemangsbolag i Kungälv Kommun

Vänsterpartiet anser att det är en bra lösning att Kungälv skapar ett arena och eventbolag där bolaget kommer äga och drifva nya arenan på yttern. Det finns givetvis några saker som vi inte är helt övertygande om men vi har idag på kommunstyrelsen accepterat beslutet. Vi anser att det inte är helt bra att det nya bolaget ska ta över andra idrottshallar i andra kommuner delar där de är angränsande till skolverksamhet, vi är oroande att detta kommer bli dyrare för kommunens skolor och att detta kan påverka elevpengens storlek som kan ge ytterligare kostnader för kommunen.

Vi anser också att vi behöver diskutera taxor i en snar framtiden så att idrottsföreningar och andra föreningar även i framtiden kan ha råd att hyra lokalerna i nya Arenan.

Frågan om överskott av nya bolaget när arenan är färdig är också en punkt som vi är lite oroade där vi inte anser att man inte ska ta ut vinst på ideella föreningar.

Vi ser också att vi behöver utreda vem (kommunen eller Bolaget) som ska bygga arenan så vi använder kommunens skattepengar på ett kostnadseffektivt sätt.

Erik Andreasson Vänsterpartiet Kungälv 20230322

Anteckning och reservation i ärende: Arena och evenemangsbolag i Kungälv kommun (Dnr KS2023/0343)

En del av tjänsteskrivelsen beskriver på ett väldigt otydligt sätt vilka övriga kultur och idrottsanläggningar, som i en framtid ska ingå i arena bolaget. Det beskrivs som att delar av vår skolverksamhet kan hamna i det nya arena bolaget. Det finns en risk att skolverksamheten får betala högre hyror för att finansiera underskott i bolaget. Hur kommer det att fungera med exempelvis med fastighetsskötseln, kommer det att krävas dubbla kommunala jourer? Risken med att bygga arenan i bolagsform är att momsbefrielsen, som kommunen har via Ludvika momsens går förlorad. Vi är i grunden helt med på de delar som rör inköpen av fastigheterna av Trivebo och den bolagsöverföring som görs. Om vi vill bolagisera kommunens fastighetsbestånd bör det göras i en helhet, och inte som nu riskera att dela upp fastigheter i mellan kommunen och arena bolaget.

Ove Wiktorsson Centerpartiet

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Sid 1 (7)

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Karolina Lovric

2023-03-15

Aktieöverlåtelseavtal (Dnr KS2022/2363-4)

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363) som ett led i förvekligandet av hallarenan på Ytternområdet.

1. Upprättat förslag till köpekontrakt avseende Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Upprättat förslag till kontrakt för försäljning av del av Solbräcke 1:11 godkänns.
3. Upprättat förslag till marköverlåtelseavtal med bilagor av Intendenten 5 (Kvarter 14) godkänns.
4. Kommunstyrelsen uppdras att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).
5. Punkt 1–4 ovan gäller under förutsättning att samtliga kontrakt tecknas av både säljare och köpare.
6. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att underteckna samtliga ovanstående handlingar.
7. Punkt 1–6 ovan gäller under förutsättning av beslutet i dess helhet, inklusive kommunstyrelsens beslut om aktieöverlåtelsen, vinner laga kraft.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Detta ärende är kopplat till ärende med diarienummer KS2023/0343. Ärendet behandlar bland annat Bagahus AB:s omstrukturering till ett arena- och evenemangsbolag och därmed även ett namnbyte till Kungälv arena AB.

Syftet med detta ärende avseende aktieöverlåtelseavtal att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälv kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23). För att en fastighetsreglering ska kunna ske, ska fastigheterna som är en del av regleringen ha motsvarande värde med fastigheterna de byts mot. Kungälv arena AB (Bagahus AB i dagsläget) äger idag inga fastigheter. Genom att bolaget förvärvar Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11), kommer bolaget ha möjlighet att genomföra fastighetsregleringen med kommunen. I samband med att Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) först in i Kungälv arena AB med hela sitt innehåll, kommer Kungälv arena AB inte längre att ha några dotterbolag. Det är viktigt att notera att målet att kommunen ska äga Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, som det beskrivits i ärende till kommunfullmäktige i december 2022 (KS2022/2363-1) inte har ändrats under processen. De två extra stegen som tillkommit är ett sätt att samtidigt förverkliga arenaprojektet.

Till ärendet bifogas två aktieöverlåtelseavtal med bilagor avseende aktieöverlåtelse av Konsulatets fastighet AB och Jesslis AB. Bilagorna som nämns i avtalen kommer att tillkomma vid signeringstillfället på tillträdesdagen. Avtalen är framtagna av externa jurister.

Förslag till kommunstyrelsen

1. Upprättat förslag till aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) tillstyrks.
2. Upprättat förslag till aktieöverlåtelseavtal för Jesslis AB (Solbräcke 1:11) tillstyrks.
3. Beslutet gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt förslag nedan.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Förslag till kommunfullmäktige

1. Bagahus AB:s förvärv av aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB godkänns.
2. Kommunen beslutar att, via AB Kongahälla, lämna ett ovillkorat aktieägartillskott på 60 mkr till Bagahus AB motsvarande köpeskillingen för att genomföra förvärv av aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.
3. Ombud vid bolagsstämma uppdras att fatta beslut i enlighet med punkt 1-2 ovan.
4. Punkt 1-3 gäller under förutsättning att följande kontrakt undertecknas av parterna:
  - aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10),
  - aktieöverlåtelseavtal för Jesslis AB (Solbräcke 1:11),
  - köpekontrakt för Rollsbo 3:23,
  - kontrakt för Bagahus AB:s dotterbolag Jesslis AB:s försäljning av del av Solbräcke 1:11,
  - marköverlåtelseavtal för Intendenten 5 (Kvarter 14).
5. Punkt 1–4 ovan gäller under förutsättning av samtliga beslut i dess helhet vinner laga kraft.
6. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Juridisk bedömning

EU:s statsstödsregler och kommunallagens förbud mot stöd till enskild näringsidkare ska säkerställa att kommunen inte säljer fast egendom till ett pris som understiger marknadspriset eller köper till ett pris som överstiger marknadspriset.

Aktuella fastigheter har värderats av oberoende värderare. Fastighetsägaren till Solbräcke 1:10 och 1:11 och kommunen har gjort varsin värdering. Värderingarna är gjorda av två fristående värderare. Värderingarna är gjorda vid olika tillfällen och parterna har därefter förhandlat om köpeskillingen på fastigheterna. Priset för fastigheterna, genom förvärv av aktierna i Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB, bedöms vara marknadsmässigt. En ytterligare beskrivning finns under ekonomisk bedömning.

Finansiering av köpet kan ske genom aktieägartillskott från kommunen.

Det ligger inom den kommunala kompetensen att äga, förvärva, förvalta och sälja fastigheter. Det är vidare lagligt för kommunen att förvärva fastigheter genom köp av bolag, så kallade paketerade fastighetsförsäljningar.

Förslag till aktieöverlåtelseavtal bedöms inte strida mot kommunallagen, EU:s statsstödsregler eller mot annan lag eller författning.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

Bakgrund hallarenan

Den 15 april 2020 antog kommunstyrelsen sitt budgetdirektiv för 2021-2022. I direktivet fastställde majoriteten målen och ramarna för en hallarena. I uppdrag nummer 16 fastställde kommunstyrelsen följande uppdrag till förvaltningen; "Upprätta förslag för idrottscentrum med kostnader och genomförandetid". Frågan avseende byggande av en multiarena aktualiserades redan år 2009. Den 2 december 2021 fattade kommunfullmäktige inriktningsbeslut för Arena Yttern.

För att verkställa politiska beslut om arenan genomfördes markbyte samt fastighetsreglering på arenaområdet 2021 med Bokab i etapper i enlighet med "Överenskommelse om fastighetsreglering, köpekontrakt mm berörande del av Komarken 1:1, Rollsbo 1:32, Olseröd 1:3 m fl." (Dnr KS2021/0170-1).

Arenaområdet på Yttern kommer att innehålla flera detaljplaner. Detta för att kunna utveckla området etappvis. Etapperna kan tidsmässigt överlappa varandra och kan behöva byta turordning om hinder uppstår i en etapp. Hänsyn tas även till förvaltningens uppdrag 31 från budgetdirektiv 2021-2022 som handlar om att bygga ihop Kungälv och Ytterby.

Bakgrund för strategiskt markköp (där första delen beslutades december 2022)

I arenaområdet finns en fastighet kvar som kommunen inte äger. Den ägs av en privatperson. Kommunen saknar därför rådighet på den del av arenaområdet som heter Rollsbo 3:23. I den nya detaljplanen för arenaområdet ligger fastigheten Rollsbo 3:23 där simhallen planeras. Kommunen har under lång tid fört dialog med fastighetsägaren till Rollsbo 3:23.

För att kunna anta detaljplan för arenaområdet behöver kommunen ha rådighet över marken i arenaområdet, det vill säga även Rollsbo 3:23.

I slutet av 2022 fick Kungälvs kommun möjligheten att förvärva Rollsbo 3:23 i arenaområdet samt fastigheten Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11. Det innebär flera strategiska markköp för att förverkliga arenaprojektet. Inom ramen för förhandlingar med fastighetsägaren till Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 uttryckte fastighetsägaren önskemål om att få köpa Kvarter 14, Intendenten 5.

Fastighetsägaren till Rollsbo 3:23 är nu villig att sälja om fastighetsägaren kan köpa del av fastigheten Solbräcke 1:11 och flytta från arenaområdet, då del av fastigheten Solbräcke 1:11 uppfyller fastighetsägarens krav och önskemål. Därmed kommer gårdsbebyggelsen som finns längst in på fastigheten Solbräcke 1:11, styckas av och säljs till fastighetsägaren som idag bor på Rollsbo 3:23 mitt i arenaområdet. På fastigheten Solbräcke 1:10 finns byggnader med totalt tjugofem lägenheter. Kommunen blockhyr sedan 2019 samtliga lägenheter.

Fastigheterna Solbräcke 1:10 och 1:11, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolag och säljs därmed som fastighetsbolag, Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdraga åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363):

1. Upprättat förslag till köpekontrakt avseende Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Upprättat förslag till kontrakt för försäljning av del av Solbräcke 1:11 godkänns.
3. Upprättat förslag till marköverlåtelseavtal med bilagor av Intendenten 5 (Kvarter 14) godkänns.
4. Kommunstyrelsen uppdras att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).
5. Punkt 1–4 ovan gäller under förutsättning att samtliga kontrakt tecknas av både

säljare och köpare.

6. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att underteckna samtliga ovanstående handlingar.

7. Punkt 1–6 ovan gäller under förutsättning av beslutet i dess helhet, inklusive kommunstyrelsens beslut om aktieöverlåtelsen, vinner laga kraft.

8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Bedömning

Inom ramen för arbetet med framtagandet av aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB har förvaltningen, tillsammans med kommunjurist, externa jurister och revisorer, gjort bedömningen att aktieöverlåtelsen är mer fördelaktig för Kungälv kommun om det sker mellan två bolag istället för bolag och kommun. Då Kungälv kommun har det vilande kommunala bolaget Bagahus AB, som i dagsläget inte har en verksamhet, finns möjligheten att placera bolagen Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB som dotterbolag och därmed fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11.

Fastighetsbolagen Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB som föreslås i steg ett ligga som dotterbolag till Bagahus AB (i ärende KS2023/0343 föreslaget bli Kungälv arena AB) och därefter kommer bolagen med sitt innehåll att överföras till Bagahus AB. I samband med detta upphör dotterbolagen. Fastigheterna tillhör då Bagahus AB. Därefter regleras fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 in till Kungälv kommun i en fastighetsreglering mellan Bagahus AB och Kungälv kommun.

Kommunjurist, externa jurister och revisorer gör tillsammans med förvaltningen bedömningen att en fastighetsreglering där kommunen och Bagahus AB överlåter fastigheter till varandra ska ske på marknadsmässiga villkor och utan kontant ersättning mellan parterna. Samma tillvägagångssätt för fastighetsreglering användes mellan Bokab och kommunen 2021 (KS2021/0170).

Bagahus AB - skattemässigt underskott

Bagahus AB har per 2022-12-31 ett skattemässigt underskott i näringsverksamheten om 665 tkr från tidigare år. Detta ska inte likställas med en skatteskuld. Det skattemässiga underskottet härstammar från när bolaget gick över i förvaltningsform år 2017. I samband med det försvann möjligheten att dra av underskottet mot eventuellt kommande överskott i bolaget, varför underskottet fortfarande finns kvar. Som ett resultat av det skattemässiga underskottet ovan, kvarstår även ett underskott på plusgirot i Bagahus AB om 280 tkr. Underskottet på plusgirot är inte en skatteskuld.

Skillnaden mellan skattemässigt underskott och skatteskuld är att underskott uppstår när bolagets kostnader överstiger dess inkomster ett givet år, och definieras som differensen mellan inkomsterna och utgifterna det året. En skuld är en summa pengar ett bolag är skyldig en leverantör, myndighet eller liknande, oavsett ekonomiskt resultat i verksamheten. En skatteskuld innebär således att ett bolag inte betalat in skatter, exempelvis moms, vinstskatt etc. i tid, eller över huvud taget. Detta är inte fallet i Bagahus AB.

Huvudregeln är att underskott får dras av nästkommande år i samma näringsverksamhet. Om näringsverksamheten efter avdrag av tidigare års underskott åter visar underskott, får detta tas med till nästa år och så vidare. Någon tidsbegränsning för underskottsavdrag finns inte.

Underskottet kommer inte att innebära några hinder för förvärvet av Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.

Ovillkorat aktieägartillskott

Efter avstämning med kommunjurist, externa jurister och revisorer, bedömer förvaltningen att aktieägartillskott, som finansieringssätt för köpet av bolagen, är att betrakta som ett ovillkorat aktieägartillskott och inte som ett skattepliktigt driftsbidrag. I och med detta bedömer förvaltningen att finansieringen av köpet bör ske enligt denna form. Alternativet är ett reverslån, men denna

finansieringsform medför framtida räntekostnader i Bagahus AB, då lån från kommun till bolag måste hanteras på marknadsmässiga villkor.

Syftet med ett aktieägartillskott är i regel att förbättra ett bolags finansiella ställning. Bagahus AB har idag inga egna likvida medel. Ett ovillkorat tillskott lämnas utan krav på återbetalning. Huvudprincipen är att ett ovillkorat aktieägartillskott inte är en skattepliktig inkomst för mottagaren.

Aktieägartillskottet till Bagahus AB föreslås vara ovillkorat, innebärande att det inte behöver betalas tillbaka. Ett aktieägartillskott behöver lämnas i två steg, först från kommunen till AB Kongahälla och sedan från AB Kongahälla till arenabolaget (f.d. Bagahus AB). Storleken på aktieägartillskottet föreslås fastställas till överenskommen köpeskilling av Konsulatet Fastighets AB och Jesslis AB.

Aktieöverlåtelseavtal

Till ärendet bifogas två aktieöverlåtelseavtal med bilagor avseende aktieöverlåtelse av Konsulatets fastighet AB och Jesslis AB. Bilagorna som nämns i avtalen kommer att tillkomma vid signeringstillfället på tillträdesdagen. Avtalen är framtagna av externa jurister.

Sammanfattning av syfte med aktuellt ärende

Som ovan nämnt är syftet med detta ärende att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälv kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23). För att en fastighetsreglering ska kunna ske, ska fastigheterna som är en del av regleringen ha motsvarande värde med fastigheterna de byts mot. Kungälv arena AB (Bagahus AB i dagsläget) äger idag inga fastigheter. Genom att bolaget förvärvar Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11), kommer bolaget ha möjlighet att genomföra fastighetsregleringen med kommunen. I samband med att Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) först in i Kungälv arena AB med hela sitt innehåll, kommer Kungälv arena AB inte längre att ha några dotterbolag. Det är viktigt att notera att målet att kommunen ska äga Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, som det beskrivits i ärende till kommunfullmäktige i december 2022 (KS2022/2363-1) inte har ändrats under processen. De två extra stegen som tillkommit är ett sätt att samtidigt förverkliga arenaprojektet.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet har bedömts utifrån kommunfullmäktiges strategiskt mål nummer 3: Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar, samt strategiskt mål nummer 2: En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet.

Bedömning har även gjorts utifrån strategiskt mål 6: Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Mål 11 "Hållbara städer och samhällen"

Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt men kan också bidra till ökade sociala klyftor och påfrestningar på ekosystem. Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering inklusive bostäder, samhällsservice, offentliga platser såsom parker och torg, transporter och återvinning.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Enligt Policyns för fastigheter och exploatering (KS2019/1444) är en önskad effekt att tillförsäkra kommunens möjligheter genom rådighet över mark för en hållbar tillväxt.

Strategi nummer 2 om attraktionskraft under sjunde punkten i näringslivsstrategin fastställer att Kungälv kommun är en attraktiv plats att besöka, verka och bo i. Det gör Kungälv kommun inom ramen för strategi 2 bland annat genom att:

- Visa öppenhet för att attrahera investeringar och stödja företagsetableringar.
- Kraftsamla marknadsföringen av Kungälv som etablerings- och besöksort.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Kommunen kommer genom detta förvärv få en långsiktig förvaltning av lägenheterna på fastigheten Solbräcke 1:10. Lägenheterna används in den kommunala verksamheten.

Markinnehavet på fastigheten Rollsbo 3:23 möjliggör byggnation av arenaområdet och idrottsanläggningarna som kommunens föreningar och medborgare är i stort behov av.

Markinnehav av råmarksområden i Solbräcke 1:10 och 1:11 bedöms kunna bidra till den fortsatta utvecklingen av Kungälv.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) bedöms inte ha någon koppling till medarbetarperspektivet.

En överlämning av byggnaderna till enheten fastighet drift-och underhåll kommer att ske vid tillträdet så att rätt bemanning och resurser kan sättas in för byggnadernas drift och underhåll.

Personal knuten till verksamheten som finns i byggnaderna kommer att få information om att kommunen via kommunalt bolag tagit över drift och förvaltning av byggnaderna.

Ekonomisk bedömning

Konsulatet Fastighets AB och Jesslis AB köps för 60 000 000 kronor. Köpet finansieras av likvida medel. Bagahus AB tillförs kapitalet för att genomföra köpet av bolagen via ett ovillkorat aktieägartillskott från kommunen via AB Kongahälla.

Vid tillträdesdagen kommer en tillträdesbalansräkning för respektive bolag att upprättas och eventuell justering av köpeskillingen kommer att ske utifrån dessa. Köpeskillingen kommer oavsett inte att överskrida överenskomna, och i kommunfullmäktige beslutade, 60 000 000 kr.

Finansiering av köp av dotterbolagen Konsulatet Fastighets AB och Jesslis AB

Efter avstämning med kommunjurister, externa jurister och revisorer, bedömer förvaltningen att aktieägartillskott, som finansieringssätt för köpet av bolagen, är att betrakta som ett ovillkorat aktieägartillskott och inte som ett skattepliktigt driftsbidrag. I och med detta bedömer förvaltningen att finansieringen av köpet bör ske enligt denna form. Alternativet är ett reverslån, men denna finansieringsform medför framtida räntekostnader i Bagahus AB, då lån från kommun till bolag måste hanteras på marknadsmässiga villkor.

Aktieägartillskottet till Bagahus AB föreslås vara ovillkorat, innebärande att det inte behöver betalas tillbaka. Ett aktieägartillskott behöver lämnas i två steg, först från kommunen till AB Kongahälla och sedan från AB Kongahälla till arenabolaget (f.d. Bagahus AB). Storleken på aktieägartillskottet föreslås fastställas till överenskommen köpeskillning av Konsulatet Fastighets AB och Jesslis AB.

Kommunens aktieägartillskott kommer att finansieras med likvida medel.

Förslag till kommunstyrelsen

1. Upprättat förslag till aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) tillstyrks.
2. Upprättat förslag till aktieöverlåtelseavtal för Jesslis AB (Solbräcke 1:11) tillstyrks.
3. Beslutet gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt förslag nedan.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Förslag till kommunfullmäktige

1. Bagahus AB:s förvärv av aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB godkänns.
2. Kommunen beslutar att, via AB Kongahälla, lämna ett ovillkorat aktieägartillskott på 60 mkr till Bagahus AB motsvarande köpeskillingen för att genomföra förvärv av aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.
3. Ombud vid bolagsstämma uppdras att fatta beslut i enlighet med punkt 1-2 ovan.
4. Punkt 1-3 gäller under förutsättning att följande kontrakt undertecknas av parterna:
  - aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10),
  - aktieöverlåtelseavtal för Jesslis AB (Solbräcke 1:11),
  - köpekontrakt för Rollsbo 3:23,
  - kontrakt för Bagahus AB:s dotterbolag Jesslis AB:s försäljning av del av Solbräcke 1:11,
  - marköverlåtelseavtal för Intendenten 5 (Kvarter 14).
5. Punkt 1–4 ovan gäller under förutsättning av samtliga beslut i dess helhet vinner laga kraft.
6. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Haleh Lindqvist
kommundirektör

Pia Jakobsson
ekonomichef

Åsa Berglie
projektchef

Expedieras till:

För kännedom till:

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2022-12-15

Sida

8 (22)

§ 205/2022

Strategiska fastighetsköp av Rollsbo 3:23 (i arenaområde) Solbräcke 1:10, Solbräcke 1:11, samt försäljning av del av Solbräcke 1:11 och försäljning genom marköverlåtelseavtal av Kvarter 14 (Dnr KS2022/2363)

Kommunen har fått möjligheten att genomföra tre stycken strategiska markköp samt en försäljning och en försäljning genom marköverlåtelseavtal enligt följande:

Förvärv av följande fastigheter

- 1- Rollsbo 3:23 (i arenaområde)
- 2- Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11

Försäljning av följande fastighet

- 3- Försäljning av del av Solbräcke 1:11 till fastighetsägare i Rollsbo 3:23. (i arenaområdet)

Försäljning genom marköverlåtelseavtal

- 4- Marköverlåtelse av Kvarter 14 (Intendenten 5)

Bakgrund till strategiska markköp

Kommunen har möjlighet att förvärva Rollsbo 3:23 i arenaområdet samt fastigheten Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 det vill säga flera strategiska markköp för att förverkliga arenaprojektet. Fastigheten Rollsbo 3:23 ligger mitt i arenaområdet och på en plats för en planerad simhall, har därmed betydelse för arenaområdets fortsatta utveckling.

Den 15 april 2020 antog kommunstyrelsen sitt budgetdirektiv för 2021-2022. I direktivet fastställde majoriteten målen och ramarna för en hallarena. I uppdrag nummer 16 fastställde kommunstyrelsen följande uppdrag till förvaltningen; ”Upprätta förslag för idrottscentrum med kostnader och genomförandetid”. Frågan avseende byggande av en multiarena aktualiserades redan år 2009.

För att verkställa politiska beslut om arenan genomfördes markbyte samt fastighetsreglering på arenaområdet 2021 med BOKAB i enlighet med ”Överenskommelse om fastighetsreglering, köpekontrakt mm berörande del av Komarken 1:1, Rollsbo 1:32, Olseröd 1:3 mfl.” (Dnr KS2021/0170-1)

Nästa steg är att förvärva fastigheten Rollsbo 3:23 som ligger i arenaområdet. Den ägs av en privatperson. Kommunen saknar därför rådighet på den del av arenaområdet som heter Rollsbo 3:23. I den nya detaljplanen för arenaområdet ligger fastigheten där simhallen planeras.

Kommunen har under lång tid fört dialog med fastighetsägaren till Rollsbo 3:23. Även Bokab förde dialog med fastighetsägaren innan markregleringen mellan Kungälv kommun och Bokab genomfördes. Fastighetsägaren har varit tydlig med att fastighetsägaren är villig att sälja sin fastighet men då vill denne ha möjlighet att flytta någon annanstans inom området med närhet till Rollsbo. Det har varit en svårighet för både kommunen och Bokab

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2022-12-15

Sida

9 (22)

att hitta en fastighet som motsvarar den fastighet som fastighetsägaren idag äger. Fastighetsägaren är nu villig att sälja Rollsbo 3:23 om fastighetsägaren kan köpa del av fastigheten Solbräcke 1:11 och flytta från arenaområdet, då del av fastigheten Solbräcke 1:11 uppfyller fastighetsägarens krav och önskemål. Därför föreslår förvaltningen att gårdsbebyggelsen som finns längst in på fastigheten Solbräcke 1:11, styckas av och säljs till fastighetsägaren som idag bor på Rollsbo 3:23 mitt i arenaområdet. Detta kan ske när kommunen förvärvat Solbräcke 1:11. På så vis möjliggörs utvecklingen i enlighet med politiska uppdrag från kommunfullmäktige samt detaljplanarbetet i Arenastaden. Fastighetsägaren till Rollsbo 3:23 är positiv till lösningen.

Fastigheterna, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolag, Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11). På fastigheten Solbräcke 1:10 finns byggnader med totalt tjugofem lägenheter. Kommunen blockhyr sedan 2019 samtliga lägenheter. Dessutom det finns ett positivt planbesked beslutat i utskottet för Samhälle och utveckling 21 november 2019 (KS2019/1138) och detaljplanen planeras att starta 2025 och beräknas vara klar 2027.

Fastigheten Solbräcke 1:11 består av råmark samt en äldre gårdsbebyggelse och förvaltningen föreslår att själva gårdsbebyggelsen styckas av och säljs till fastighetsägaren i Rollsbo 3:23.

Intendenten 5 (Kvarter 14)

November 2022 köpte Kungälv kommun kvarter 14 av City i Kungälv Fastighetsförvaltning KB, ett bolag inom samma koncern som GROAB. Ett återköp gav kommunen en ökad rådighet och kontroll över kvarter 14. Syftet med återköpet var att sälja fastigheten vidare när möjlighet uppstår.

Inom ramen för förhandlingar med fastighetsägaren för Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 uttryckte fastighetsägaren önskemål om att få köpa Kvarter 14, Intendenten 5.

Kommunen köpte fastigheten för 17 351 107 kronor, det vill säga att kommunen har betalat 1789 kronor per BTA (bruttototalarea) på 9700 m².

Detaljplanen möjliggör en byggnation av bostäder och centrumverksamhet, såsom hotell eller andra näringsverksamheter inom stadsdelen Kongahälla i Kungälv kommun. Kommunen säljer fastigheten Intendenten 5, till Trivebo AB. Trivebo AB förbinder sig att inom fastigheten uppföra en höghusbyggnad om minst 16 våningar innehållande bostäder och hotellverksamhet.

Köpeskillingen för fastigheten är 25 000 000 kronor. Trivebo AB förbinder sig att ansöka om bygglov för att bygga ett höghus om minst 16 våningar med bostäder och hotell. Köpeskillingen är baserad på dessa användningar och ska beräknas utifrån det totala antalet kvadratmeter BTA som det beviljade bygglov för ovanstående byggnad medger.

Tilläggsköpeskillning

I det fall Trivebo AB, efter att första bygglov för höghuset om minst 16 våningar har beviljats, på nytt ansöker om och får ett beviljat bygglov för en tillbyggnad ska Trivebo AB betala en tilläggsköpeskillning om 3000 kr för varje kvadratmeter BTA som varje framtida bygglov medger, utöver redan betald köpeskillning.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2022-12-15

Sida

10 (22)

I det fall som bostäderna omvandlas till bostadsrätter betalar Trivebo AB en tilläggsköpeskilling om 3000 kr för varje kvadratmeter BTA som är eller blir upplåten till en bostadsrättsförening.

Parkeringsfriköp

Priset för parkeringsfriköp ingår inte i köpesumman på 25 000 000 för fastigheten och kommer att regleras efter antal och behov. Parkeringsbehovet ska lösas genom s.k. parkeringsfriköp om 250 000 kr per plats genom tecknande av avtal om parkeringsfriköp med Kungälvs kommun innan bygglovet kan beviljas.

Kommunen och Trivebo AB är överens om att en behovsutredning gällande parkeringsbehovet ska tas fram av en opartisk extern sakkunnig som ska läggas till grund för antalet parkeringsfriköp.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

1. Upprättat förslag till köpekontrakt avseende Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Upprättat förslag till kontrakt för försäljning av del av Solbräcke 1:11 godkänns.
3. Upprättat förslag till marköverlåtelseavtal med bilagor av Intendenten 5 (Kvarter 14) godkänns.
4. Kommunstyrelsen uppdras att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).
5. Punkt 1-4 ovan gäller under förutsättning att samtliga kontrakt tecknas av både säljare och köpare.
6. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att underteckna samtliga ovanstående handlingar.
7. Punkt 1-6 ovan gäller under förutsättning av beslutet i dess helhet, inklusive kommunstyrelsens beslut om aktieöverlåtelsen, vinner laga kraft.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse - Strategiska fastighetsköp av Rollsbo 3:23 (i arenaområde) So...

UTKAST Köpekontrakt Rollsbo3_23

UTKAST Köpekontrakt ny fastighet - Solbräcke 1:11

Kartbilaga 1 Ny fastighet Solbräcke 1:11

Bilaga 2 servitut solbräcke 1_11

Kungälv Marköverlåtelseavtal Intendenten 5

Bilaga 1 - Detaljplan

Bilaga 2 - Exploateringsfastigheten

Bilaga 3 - Definition av BTA

VU Kungälv Solbräcke 1_10 (hela fastigheten), 2022-11-10

VU Kungälv Solbräcke 1_10 (Röda villan), 2022-11-10

VU Kungälv Solbräcke 1_11 (del av), gårdscentrum, 2022-11-10

VU Kungälv Solbräcke 1_11 (del av), råmark, 2022-11-10

Rollsbo 3_23 Kungälvs kommun 2021-08

Rollsbo 3_23 Kungälvs kommun 2021-08, detaljplan antagen

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2022-12-15

Sida

11 (22)

Protokollsutdrag Kommunstyrelsen 2022-12-14

Yrkande

Miguel Odhner (S): Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Elisabeth Matsson (L): Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Fredrik Daun (KD): Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandena och finner att kommunfullmäktige beslutar att anta kommunstyrelsens förslag till beslut.

Omröstning begärs inte.

Beslut

1. Upprättat förslag till köpekontrakt avseende Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Upprättat förslag till kontrakt för försäljning av del av Solbräcke 1:11 godkänns.
3. Upprättat förslag till marköverlåtelseavtal med bilagor av Intendenten 5 (Kvarter 14) godkänns.
4. Kommunstyrelsen uppdras att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).
5. Punkt 1-4 ovan gäller under förutsättning att samtliga kontrakt tecknas av både säljare och köpare.
6. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att underteckna samtliga ovanstående handlingar.
7. Punkt 1-6 ovan gäller under förutsättning av beslutet i dess helhet, inklusive kommunstyrelsens beslut om aktieöverlåtelsen, vinner laga kraft.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Samtliga närvarande ledamöter från Utvecklingspartiet reserverar sig mot beslutet och lämnar en gemensamanteckning till protokollet. Se bilaga.

Anders Holmensköld (M) lämnar en anteckning till protokollet. Se bilaga.

Expedieras till

Åsa Berglie, Anders Holm, Rickard Holmgren, Mats Mikulic, Madeleine Wollbrant

KOMMUNFULLMÄKTIGE

KUNGÄLVS
KOMMUN

Justeras sign

AKTIEÖVERLÅTELSEAVTAL

mellan

Trivebo Utveckling AB

och

Bagahus AB

avseende samtliga aktier i

Jesslis AB

INNEHÅLL

1	PARTER.....	3
2	BAKGRUND.....	3
3	DEFINITIONER.....	3
4	ÖVERLÅTELSE.....	6
5	KÖPESKILLING OCH TILLTRÄDESBOKSLUT.....	6
6	KÖPESKILLINGENS ERLÄGGANDE M.M.	7
7	TILLTRÄDE.....	8
8	FRISKRIVNING.....	9
9	GARANTIER.....	9
10	BRISTER I GARANTIERNA.....	14
11	SÄRSKILDA ÅTAGANDEN.....	16
12	ÖVRIGA BESTÄMMELSER.....	16
13	TILLÄMPLIG LAG OCH TVISTER.....	17

BILAGOR

Bilaga 5.1.3	Preliminärt Tillträdesbokslut
Bilaga 9.9.1	Nyttjanderättsavtalen
Bilaga 9.2.7	Registreringsbevis och bolagsordning
Bilaga 9.8.2	Fastighetsinformation

1 PARTER

- 1.1 Trivebo Utveckling AB, org.nr 559223-8470, Solbräckegatan 2, 442 45 Kungälv ("**Säljaren**").
- 1.2 Bagahus AB, org.nr 556629-6215, Kungälvs Kommun, 442 81 Kungälv ("**Köparen**").
- Säljaren och Köparen kallas nedan gemensamt "**Parterna**" och var för sig "**Part**".

2 BAKGRUND

- 2.1 Jesslis AB, org.nr 559122-2988, ("**Bolaget**") har ett registrerat aktiekapital uppgående till 50 000 kronor fördelat på 500 aktier ("**Aktierna**"). Säljaren äger samtliga Aktier i Bolaget.
- 2.2 Bolaget har till föremål för sin verksamhet att äga och förvalta fastigheter och därmed förenlig verksamhet ("**Verksamheten**"). Bolaget är civilrättslig och lagfaren ägare till fastigheten Kungälv Solbräcke 1:11 ("**Fastigheten**").
- 2.3 Då Köparen har förklarat sig intresserad av att förvärva Aktierna, och därmed indirekt Fastigheten, från Säljaren och Säljaren förklarat sig villiga att överlåta Aktierna, och därmed indirekt Fastigheten, till Köparen har Parterna denna dag träffat följande avtal ("**Avtalet**").
- 2.4 Köparen har denna dag ingått avtal om att förvärva Konsulatets Fastighets AB, org.nr 559145-0845, och indirekt fastigheten Kungälv Solbräcke 1:10, från Säljaren. Parterna är överens om att förvärvet av Konsulatets Fastighets AB, och indirekt fastigheten Kungälv Solbräcke 1:10, är beroende av fullgörandet av detta Avtal och Köparens förvärv av Bolaget och indirekt Fastigheten.

3 DEFINITIONER

Följande termer och uttryck ska i Avtalet ha den betydelse som anges här nedan, vilket även i förekommande fall innefattar termernas pluralform och bestämda form

"Aktierna"	är definierat i punkt 2.1 ovan.
"Avtalet"	är definierat i punkt 2.3 ovan, och inkluderar samtliga bilagor härtill.
"Avtalsdagen"	avser dagen när Avtalet har undertecknats av behöriga företrädare för både Säljaren och Köparen.

”Belastningar”	avser panträtt, inteckning, hypotek, registrering, deposition, äganderätts- eller återtagandeförbehåll, nyttjanderätt, ledningsrätt, servitut, optionsrätt, annan säkerhetsrätt, begränsad sakrätt eller någon annan belastning eller inskränkning av dispositionsrätten.
”Bokfört Värde”	avser Bolagets anskaffningsvärde för Fastigheten inklusive stämpelskatt hänförlig till Bolagets förvärv av Fastigheten reducerat med bokförda avskrivningar.
”Bolaget”	är definierat i punkt 2.1 ovan.
”Brist”	avser avvikelser från av Säljaren i Garantierna utfästa förhållanden.
”Eget Kapital”	avser Bolagets eget kapital definierat enligt 3 kap. 10a § årsredovisningslagen (1995:1554) inklusive obeskattade reserver och med avdrag för skatten på de obeskattade reserverna beräknad utifrån gällande skattesats.
”Extern Skuld”	avser Bolagets skuld (inklusive upplupen ränta och eventuell ränteskillnadsersättning) till extern långivare (Nordea) per Tillträdesdagen, vars belopp framgår av Preliminärt Tillträdesbokslut.
”Fastigheten”	är definierat i punkt 2.2 ovan.
”Garanti(n)/-er(na)”	avser garanti/-er som lämnas av Säljaren i punkt 9 nedan.
”Koncernintern Skuld”	avser Bolagets skuld (inklusive upplupen ränta och eventuell ränteskillnadsersättning) till Säljaren och/eller till Säljaren närstående personer per Tillträdesdagen vars belopp framgår av Preliminärt Tillträdesbokslut.
”Köparen”	är definierat i punkt 1.2 ovan.
”Part” / ”Parterna”	är definierat i punkt 1 ovan.

”Preliminär Köpeskilling”	är definierat i punkt 5.1.2b) nedan.
”Preliminärt Tillträdesbokslut”	avser det preliminära tillträdesbokslutet för Bolaget per Tillträdesdagen, Bilaga 5.1.3, vilket har upprättats i enlighet med Redovisningsprinciperna.
”Redovisningsprinciperna”	avser lag och god redovisningssed såsom dessa tillämpats tidigare i Bolaget, förutsatt en korrekt tillämpning i enlighet med svensk lag och god redovisningssed i Sverige.
”Serviceavtalen”	är definierat i punkt 9.4 nedan.
”Skada”	avser direkt och rimligen förutsebar indirekt skada, förlust eller kostnad (inklusive skäligen rådgivningskostnader) som Köparen och/eller Bolaget åsamkas.
”Slutlig Köpeskilling”	är definierat i punkt 5.1.2 nedan.
”såvitt Säljaren känner till”	avser sådana omständigheter och förhållanden som David Jansson och Niklas Jonsson känner till eller borde känna till på Avtalsdagen och Tillträdesdagen.
”Säljaren”	är definierat i punkt 1.1 ovan.
”Tillträdesbokslutet”	är definierat i punkt 5.2.1 nedan.
”Tillträdesdagen”	avser den 28 april 2023.
”Tillträdet”	är definierat i punkt 4.2 nedan.
”Verksamheten”	är definierat i punkt 2.2 ovan.
”Årsredovisningarna”	avser Bolagets reviderade årsredovisningar avseende räkenskapsåren 2020, 2021 och 2022.
”Överenskommet Fastighetsvärde”	är definierat i punkt 5.1.1 nedan.

4 ÖVERLÅTELSE

- 4.1 På de villkor som anges i Avtalet överlåter härmed Säljaren Aktierna, och därmed indirekt Fastigheten, till Köparen och Köparen förvärvar från Säljaren Aktierna, och därmed indirekt Fastigheten, med full och oinskränkt äganderätt och övriga rättigheter utan Belastningar, av vad slag de må vara.
- 4.2 Äganderätten till Aktierna och därmed indirekt Fastigheten övergår till Köparen vid tillträdet efter det att Parterna har vidtagit åtgärderna som framgår av punkt 7 nedan ("**Tillträdet**").

5 KÖPESKILLING OCH TILLTRÄDESBOKSLUT

5.1 Köpeskilling

- 5.1.1 Parterna är överens om att Fastigheten ska ges ett värde om 10 000 000 kronor i beräkningen av Preliminär Köpeskilling och Slutlig Köpeskilling ("**Överenskommet Fastighetsvärde**").
- 5.1.2 Den slutliga köpeskillingen ("**Slutlig Köpeskilling**") ska utgöras av ett belopp motsvarande summan av:
- a) Eget Kapital per Tillträdesdagen; plus
  - b) ett belopp motsvarande skillnaden mellan Överenskommet Fastighetsvärde och Bokfört Värde.
- 5.1.3 Köparen har upprättat ett preliminärt tillträdesbokslut, Bilaga 5.1.3, som anger Bolagets preliminära ställning per Tillträdesdagen ("**Preliminärt Tillträdesbokslut**"). Den preliminära köpeskillingen uppgår till 4 705 881 kronor ("**Preliminär Köpeskilling**") och har beräknats utifrån det Preliminära Tillträdesbokslutet. Parterna konstaterar att latent skatt med anledning av Avtalet inte uppstår.
- ### 5.2 Tillträdesbokslut
- 5.2.1 Tillträdesbokslut ska upprättas av Säljaren och överlämnas till Köparen senast fyrtiofem (45) dagar efter Tillträdesdagen ("**Tillträdesbokslutet**"). Tillträdesbokslutet ska upprättas per Tillträdesdagen och ligga till grund för beräkning av Slutlig Köpeskilling för Aktierna enligt punkt 5.1.2 ovan.
- 5.2.2 Preliminärt Tillträdesbokslut har upprättats och Tillträdesbokslutet ska upprättas enligt Redovisningsprinciperna.
- 5.2.3 För det fall Köparen inte accepterar det av Säljaren framtagna Tillträdesbokslutet ska Köparen senast inom fyrtiofem (45) dagar från det att Köparen mottog Tillträdesbokslutet från Säljaren skriftligen underrätta Säljaren härom och redovisa

sin uppfattning om storleken på Slutlig Köpeskilling och inkludera en beskrivning av de icke accepterade beloppen och posterna, samt Köparens egna uträkningar av dylika belopp och poster. Om underrättelse inte sker inom angiven tid anses Köparen med bindande verkan ha accepterat Tillträdesbokslutet och Slutlig Köpeskilling.

- 5.2.4 Om Köparen i enlighet med punkt 5.2.3 ovan har underrättat Säljaren om att Köparen inte accepterar Tillträdesbokslutet, ska Parterna i samråd söka fastställa Tillträdesbokslutet och Slutlig Köpeskilling. Om detta inte sker inom trettio (30) dagar från den dag Köparen framställt invändningen ska, om någon av Parterna begär att få saken prövad, tvisten avgöras av en av Parterna gemensamt utsedd oberoende och för uppdraget lämplig auktoriserad revisor, vilken ska agera som expert och inte som skiljeman. Om Parterna inte kan enas om en revisor, ska en revisor utses av Västsvenska Handelskammaren på begäran av endera Parten. Revisorns beslut, som ska vara skriftligt och innehålla en motivering till varje ställningstagande, ska skickas till Parterna inom en månad från det att revisorn utsågs och ska vara slutligt och bindande mellan Parterna. Revisorn ska bara beakta de poster och belopp som Parterna är oense om och revisorn får i sitt avgörande inte fastställa Slutlig Köpeskilling till belopp som överstiger den Slutliga Köpeskillingen som angivits av Säljaren enligt punkt 5.2.1 ovan eller som understiger den Slutliga Köpeskillingen som föreslagits av Köparen enligt punkt 5.2.3 ovan. Kostnaden för revisorn enligt denna punkt 5.2.4 ska delas lika mellan Parterna. Revisorn ska i sitt avgörande vara bunden av Redovisningsprinciperna.
- 5.2.5 Avvikelser mellan det Preliminära Tillträdesbokslutet och Tillträdesbokslutet som leder till att Slutlig Köpeskilling avviker från Preliminär Köpeskilling ska justeras i efterhand, krona för krona utan tröskelbelopp, oavsett vilken av Parterna som ska ersättas, se vidare punkterna 6.3 och 6.4 nedan.
- 5.2.6 Köparen ska tillse att Säljaren får tillgång till den dokumentation, räkenskapshandlingar och annan information samt det biträde av Bolaget som är nödvändigt för att Säljaren ska kunna upprätta Tillträdesbokslut för Bolaget enligt punkt 5.2.1 ovan.

6 KÖPESKILLINGENS ERLÄGGANDE M.M.

- 6.1 Köparen ska på Tillträdesdagen, med valuterings samma dag, kontant betala den Preliminära Köpeskillingen genom insättning till det konto som Säljaren anvisar.
- 6.2 Köparen ska på Tillträdesdagen tillse att Bolaget löser den Koncerninterna Skulden och den Externa Skulden, med valuterings samma dag, genom insättning till de konton som Säljaren anvisar.
- 6.3 För det fall Preliminär Köpeskilling överstiger Slutlig Köpeskilling beräknad på sätt som anges i punkt 5 ovan, ska skillnadsbeloppet erläggas av Säljaren till Köparen genom insättning till det konto som Köparen anvisar.

6.4 För det fall Preliminär Köpeskilling understiger Slutlig Köpeskilling beräknad på sätt som anges i punkt 5 ovan, ska skillnadsbeloppet erläggas av Köparen till Säljaren genom insättning till det konto som Säljaren anvisar.

7 TILLTRÄDE

7.1 Tillträde till Aktierna ska äga rum hos Köparen klockan 10.00 på Tillträdesdagen såvida Parterna inte kommer överens om annat.

7.2 Köparen ska på Tillträdesdagen:

- (i) kontant till Säljaren betala den Preliminära Köpeskillingen enligt punkt 6.1 ovan;
- (ii) tillse att Bolaget löser den Koncerninterna Skulden och Externa Skulden enligt punkt 6.2 ovan; och
- (iii) tillse att extra bolagsstämma och konstituerande styrelsesammanträde hålls i Bolaget, varvid förändringar avseende styrelse och firmateckning i Bolaget ska beslutas och genast anmäls till Bolagsverket för registrering, tillsammans med registrering om ny verklig huvudman.

7.3 Säljaren ska på Tillträdesdagen:

- (i) tillse att Köparen antecknas som ny ägare av Aktierna i Bolagets aktiebok och överlämna original av Bolagets aktiebok till Köparen;
- (ii) till Köparen överlämna dokumentation som visar villkorat aktieägartillskott om 400 000 kronor har omvandlats till ett ovillkorat aktieägartillskott;
- (iii) till Köparen överlämna tre (3) generalfullmakter för Bolaget utställda på av Köparen önskade parter, behörigen undertecknade av Bolaget, vilka ska kunna användas för att verkställa nödvändiga åtgärder till dess att Bolagets nya styrelse har registrerats hos Bolagsverket;
- (iv) till Köparen överlämna skriftliga bekräftelser från ordinarie ledamöter enligt vilka ordinarie ledamöter avgår från sina uppdrag och bekräftar att de inte har några oreglerade krav eller anspråk på Bolaget med anledning av uppdragen;
- (v) till Köparen överlämna alla fysiska pantbrev och överföra alla elektroniska pantbrev för Fastigheten till ägararkivet så att de i ägararkivet finns tillgängliga och är fria från belastningar eller, om tillämpligt, överlämna en skriftlig leveransförbindelse till Köparen, utställd av nuvarande panthavare avseende alla pantsatta fysiska och elektroniska pantbrev avseende Fastigheten, godtagbar för Köparen och Köparens bank; och

(vi) till Köparen överlämna de handlingar avseende Fastigheten och Bolaget, inklusive samtliga avtal och all bokföring, som Säljaren innehar och som kan vara av betydelse för Köparen som ny ägare av Bolaget och indirekt Fastigheten. Vidare ska Säljaren överlämna nycklar, larmkoder, ritningar och annat material som Säljaren innehar.

7.4 Genomförandet av åtgärderna enligt punkterna 7.2 och 7.3 ovan ska anses ske simultant på så sätt att ingendera Part är bunden av någon åtgärd innan dess samtliga åtgärder har genomförts. Om någon av de åtgärder som anges i punkterna 7.2 och 7.3 ovan inte vidtas på Tillträdesdagen får den Part, i vars intresse villkoret uppställts, häva köpet och kräva skadestånd såvida det inte är uppenbart att underlåtenheten saknar betydelse för Parten.

8 FRISKRIVNING

Med undantag för vad Säljaren uttryckligen garanterat i punkt 9 nedan samt sådana åtaganden som i övrigt framgår av Avtalet överläts Fastigheten (inklusive därpå uppförda byggnader) i befintligt skick.

9 GARANTIER

Säljaren lämnar följande Garantier per Avtalsdagen och Tillträdesdagen, om inte annat anges i respektive Garanti.

9.1 Behörighet m.m.

9.1.1 Säljaren har erforderlig behörighet att ingå Avtalet och överlåtelsen av Aktierna står inte i strid med någon bolagsordning, eller med ingånget aktieägaravtal, optionsavtal eller andra avtal eller åtaganden.

9.1.2 Säljaren är inte insolvent och inget beslut har fattats för Säljarens konkurs, likvidation eller företagsrekonstruktion.

9.2 Aktierna och Bolaget

9.2.1 Säljaren har full och oinskränkt äganderätt till Aktierna utan Belastningar.

9.2.2 Bolaget äger inga aktier eller andelar i andra bolag. Det finns inga förpliktelser eller andra åtaganden hänförliga till tidigare ägda aktier och/eller andelar i andra bolag.

9.2.3 Inga konvertibler, teckningsoptioner, skuldebrev eller andra värdepapper eller instrument finns utgivna i Bolaget och beslut har ej heller fattats om utgivande av aktier eller andra värdepapper.

9.2.4 Bolaget är ett svenskt aktiebolag behörigen registrerat i Sverige.

- 9.2.5 Bolaget har inte ställt ut några säkerheter eller gjort några andra åtaganden avseende någon annans förpliktelser eller skyldigheter och ingen annan har ställt några säkerheter eller gjort andra åtaganden avseende Bolagets åtaganden eller förpliktelser.
- 9.2.6 Bolaget är inte och har inte varit insolvent och inget beslut har fattats för Bolagets konkurs, avveckling eller likvidation eller annars för utseende av likvidator eller företagsrekonstruktör för Bolagets räkning.
- 9.2.7 Uppgifterna i registreringsbevis och bolagsordning i Bilaga 9.2.7 för Bolaget är korrekta och aktuella och det har inte före Avtalsdagen beslutats, och det kommer inte heller före Tillträdesdagen att beslutas, om någon ändring avseende dessa uppgifter.
- 9.2.8 Det inte finns några företagsinteckningar/företagshypotek uttagna i Bolagets verksamhet.
- 9.2.9 All väsentlig dokumentation rörande Bolaget, såsom aktiebok, styrelseprotokoll, bolagsstämmaprotokoll, avtalshandlingar, fordringsbevis, skuldförbindelser, skatte-registreringar, tillstånd och redovisningshandlingar, finns i behåll hos Bolaget, samt är korrekta och alla därtill hörande registreringar, anmälningar, ansökningar och avgiftsbetalningar har fullgjorts i rätt tid.
- 9.2.10 Efter Tillträdet kommer det inte att finns några utestående fullmakter (inklusive teckningsrätter för bankkonton, kreditkort eller bankfack) att företräda Bolaget eller teckna dess firma utöver de generalfullmakter som Säljaren överlämnar till Köparen på Tillträdesdagen.
- 9.3 **Bokföring m.m.**
- 9.3.1 Årsredovisningarna är upprättade i överensstämmelse med Redovisningsprinciperna och ger en korrekt och rättvisande bild av Bolagets ställning och resultat per respektive bokslutsdag.
- 9.3.2 Bolaget har inte några skulder, ansvarsförbindelser, ställda panter, borgens- eller garantiåtaganden utöver vad som framgår av Preliminärt Tillträdesbokslut och Tillträdesbokslutet.
- 9.3.3 Extern- och Koncernintern Skuld är upptagna till sina korrekta belopp i Preliminärt Tillträdesbokslut.

- 9.3.4 Skulder, ansvarsförbindelser och ställda panter har upptagits till sina fulla belopp i Preliminärt Tillträdesbokslut och Tillträdesbokslutet. Det finns inte några andra skulder eller förpliktelser, inklusive banklån eller andra finansiella skulder, än vad som framgår av Preliminärt Tillträdesbokslut och/eller Tillträdesbokslutet. Det finns inte heller några panter, företagshypoteksbrev eller andra säkerheter som pantförskrivits till säkerhet för Bolagets förpliktelser, eller några säkerheter till förmån för annan än vad som upptagits i Preliminärt Tillträdesbokslut och Tillträdesbokslutet.
- 9.3.5 Bolaget är ägare till de tillgångar som redovisas i Preliminärt Tillträdesbokslut och Tillträdesbokslutet med full och oinskränkt äganderätt såvida inte annat följer av Avtalet.
- 9.3.6 Det föreligger ingen dom eller något utslag eller föreläggande avseende Verksamheten som inte har efterkommit eller som har väsentlig påverkan på Verksamheten.
- 9.3.7 Bolaget har inte bedrivit annan verksamhet än att äga och förvalta Fastigheten.
- 9.3.8 Inga krav, förelägganden, anspråk eller liknande som medför kostnader för Bolaget och/eller Köparen kommet, såvitt Säljaren känner till, att framställas från myndighet eller annan tredjeman på grund av omständigheter hänförliga till tiden före Tillträdesdagen.
- 9.4 **Avtal**
- Utöver nyttjanderättsavtalen i Bilaga 9.9.1 är Bolaget inte är bundet av några externa löpande förvaltnings-, leverans-, drifts- och/eller serviceavtal då sådana tjänster har utförts av Köparen eller av entreprenörer som avropats då nödvändigt.
- 9.5 **Personal**
- Bolaget har inte och har inte haft några anställda och det inte finns inga personer som kan göra anspråk på anställning i Bolaget.
- 9.6 **Tvister**
- 9.6.1 Varken Aktierna, Bolaget eller Fastigheten berörs av rättegång, skiljeförfarande, skatte- eller avgiftsprocess eller annan tvist inför domstol, skiljenämnd eller annan myndighet och Aktierna, Bolaget eller Fastigheten förväntas inte bli föremål för sådan tvist på grund av förhållanden som är hänförliga till tiden före Tillträdesdagen.
- 9.6.2 Det finns inte några oreglerade krav avseende Aktierna, Bolaget eller Fastigheten hänförliga till tidigare tvister.

9.7 Skatt

- 9.7.1 Bolaget har fortlöpande på rätt sätt och i rätt tid lämnat sina självdeklarationer, inkomstdeklarationer och annan skatte-, avgifts-, årsredovisning till vederbörliga myndigheter samt sådana deklarationer och redovisningar har upprättats korrekt och fullständigt enligt gällande rätt.
- 9.7.2 Bolaget har erlagt alla skatter i rätt tid och med rätta belopp till och med Tillträdesdagen och några skatter kommer inte påföras Bolaget för perioden fram till och med Tillträdesdagen (annat än vad som kan komma att reserveras i Tillträdesbokslutet).
- 9.7.3 Bolaget är inte, och har inte under de senaste tre åren varit, föremål för skatterevision och det finns inte heller anledning att befara att Bolagets taxeringar kommer att ifrågasättas.
- 9.7.4 Bolaget har inte genomfört någon transaktion som kan komma att anses vara en förtäckt utdelning eller liknande form av värdeöverföring enligt definitionen i 17 kap 1 § aktiebolagslagen till någon aktieägare eller tredje man.
- 9.7.5 Bolaget har redovisat in- och utgående mervärdesskatt med rätt belopp och i rätt redovisningsperiod i enlighet med reglerna i mervärdesskattelagen (1994:200).

9.8 Fastigheten

- 9.8.1 Bolaget är civilrättslig och lagfaren ägare till Fastigheten.
- 9.8.2 Fastigheten besväras inte av andra nyttjanderätter, inteckningar, servitut eller andra inskrivningar/belastningar än vad som framgår av bifogad fastighetsinformation, Bilaga 9.8.2.
- 9.8.3 Efter lösen av Extern Skuld innehar och förfogar Bolaget över samtliga i Fastigheten uttagna pantbrev som efter lösen av Extern Skuld inte är pantsatta.
- 9.8.4 Fastigheten är försäkrad till fullvärde under tiden fram till och med Tillträdesdagen och det inte finns några utestående försäkringskrav avseende Fastigheten och, såvitt Säljaren känner till, föreligger det inte omständigheter som kan eller bör leda till att Bolaget kan komma att framställa försäkringskrav.
- 9.8.5 Samtliga övriga besiktningar och kontroller på Fastigheten som krävs enligt lag, förordning eller föreskrift (inklusive men inte begränsat till el, hissar, portar och tryckkärl) har genomförts och samtliga anmärkningar och påpekanden som måste åtgärdas är fackmannamässigt åtgärdade på Tillträdesdagen.
- 9.8.6 Såvitt Säljaren känner till har ny-, till- och ombyggnation på Fastigheten skett i enlighet med bygg-, mark- och rivningslov, tillämpliga planer och andra myndighetsbeslut och användningen av Fastigheten sker i enlighet med nyss nämnda lov.

- 9.8.7 Det finns inga förpliktelser gentemot kommun eller annan fastighetsägare avseende investeringar eller förbättringar på Fastigheten.
- 9.8.8 Alla föremål inom Fastighetens gränser och i Fastighetens byggnader, som inte tillförts av nyttjanderättshavare, som kan vara fastighets- eller byggnadstillbehör i lagens mening, är tillbehör till Fastigheten.
- 9.8.9 Alla förfallna avgifter avseende Fastigheten för VA-anslutning, fjärrvärmeanslutning, elanslutning och gatuutbyggnader är betalda.
- 9.8.10 Inga beslut, förelägganden eller motsvarande föreligger från domstol, myndighet eller hyresgästförening som inskränker Bolagets rådighet över Fastighetens nyttjande eller som medför några särskilda förpliktelser eller inskränkningar för ägare till Fastigheten och några sådana beslut, förelägganden eller liknande är inte att förvänta hänförliga till omständigheter före Tillträdesdagen.
- 9.8.11 Fastigheten är inte föremål för expropriation eller liknande förfarande och inget sådant förfarande är förestående.
- 9.8.12 Säljaren och Bolaget har inte behövt uppfylla skyldigheter enligt lagen (2006:985) om energideklaration i byggnad.
- 9.8.13 Såvitt Säljaren känner till har de skyldigheter som följer av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt tillämpliga förordningar och föreskrifter meddelade med stöd därav uppfyllts avseende Fastigheten i den utsträckning som det åligger fastighetsägaren att uppfylla dessa krav.
- 9.9 **Nyttjanderättsavtal**
- 9.9.1 Samtliga gällande nyttjanderättsavtal avseende Fastigheten är angivna i Bilaga 9.9.1 och att alla förfallna utfästelser gentemot hyresgäster i Nyttjanderättsavtalen har infriats.
- 9.9.2 De i Bilaga 9.9.1 angivna Nyttjanderättsavtalen är gällande i dess helhet och ordalydelse samt att de innehåller samtliga hyresvillkor och eventuella övriga överenskommelser mellan hyresgästerna och Bolaget, och att inga utfästelser om reparationer, underhåll eller liknande, utöver vad som framgår av Nyttjanderättsavtalen, har lämnats till hyresgästerna, att inte Nyttjanderättsavtalen har sagts upp till villkorsändring eller avflyttning eller upphört av annan anledning samt att -sådana uppsägningar alternativt upphöranden inte är att förvänta.
- 9.9.3 Samtliga hyresgäster har fortlöpande betalat sin hyra i rätt tid och det föreligger inte, och har inte förelegat, några problem vad gäller hyresgästernas betalningsförmåga och/eller betalningsvilja, utöver vad Köparen per Avtalsdagen har kännedom om.
- 9.9.4 Ingen hyresgäst är berättigad till återbetalning av hyra eller annan hyresreduktion och ingen hyresgäst har gjort gällande rätt till återbetalning av hyra eller tillägg.

- 9.9.5 På Fastigheten förekommer ingen andrahandsuthyrning som Säljaren eller Bolaget i egenskap av hyresvärd har godkänt utöver sådana andrahandsuthyrningar Köparen per Avtalsdagen har kännedom om.
- 9.9.6 Samtliga hyresintäkter i dess helhet tillfaller Bolaget.
- 9.10 **Miljö**
- 9.10.1 Såvitt Säljaren känner till är Fastigheten inte förorenad på sådant sätt att de medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller för miljön enligt tillämplig lag och bestämmelser och nuvarande användningssätt, eller att det under nu sagda förutsättningar uppstår kostnader för Köparen eller Bolaget att genomföra utredning och/eller efterbehandling på Fastigheten eller vidta andra skyddsåtgärder eller saneringsåtgärder.
- 9.10.2 Fastigheten och därpå befintliga byggnader eller anläggningar har inte, såvitt Säljaren känner till, använts på sådant sätt som har lett till förorening eller annan störning som medför ansvar enligt miljöbalken (1998:808) eller annan tillämplig lag.
- 9.11 **Närståendefrågor**
- Otillåtna lån eller ställande av säkerhet, otillåten utdelning eller andra transaktioner i strid med tillämplig lag har inte förekommit i Bolaget och varken Säljaren eller någon till Säljaren närstående har eller kommer att ha någon oreglerad fordran eller annat oreglerat mellanhavande med Bolaget per Tillträdesdagen.
- 9.12 **Information**
- All information lämnad av Säljaren och dess företrädare, till Köparen i samband med de diskussioner som förevarit inför träffandet av Avtalet har varit, och är, sanningsenlig och korrekt. Säljaren garanterar att Säljaren inte undanhållit Köparen någon väsentlig information eller omständigheter eller förhållanden rörande Aktierna, Bolaget, Fastigheten eller Verksamheten, som hade kunnat påverka Köparens beslut att ingå Avtalet eller Köparens värdering av Bolaget.
- 10 BRISTER I GARANTIerna**
- 10.1 **Nedsättning av köpeskilling**
- För det fall det föreligger Brist ska Köparen som enda påföljd äga rätt till ersättning genom nedsättning av Slutlig Köpeskilling eller som ersättning utöver detta om den Slutliga Köpeskillingen inte täcker skadan, krona för krona för den Skada Bolaget och/eller Köparen tillfogats på grund av sådan Brist. Påföljder eller ansvar enligt köplagen, avtalslagen eller andra regelverk är således inte tillämpliga vid Brist i garantierna eller i övrigt.

10.2 **Beloppsbegränsningar**

10.2.1 Köparen har rätt till ersättning för Brist såvida den sammanlagda summan av sådana ersättningsgilla Brister uppgår till eller överstiger 25 000 kronor. I sådant fall ska ersättning utgå från första kronan.

10.2.2 Begränsningarna i punkt 10.2.1 ovan ska dock inte tillämpas avseende Garantierna i punkterna 9.1 (*Behörighet m.m.*), 9.2 (*Aktierna och Bolaget*), 9.3.3 (*Extern- och Koncernintern Skuld*) 9.3.5 (*Tillgångar*), 9.8.1 (*Äganderätt till Fastigheten*) och 9.11 (*Närståendefrågor*).

10.3 **Ansvarsperiod**

10.3.1 Krav som grundar sig på Brist ska för att få göras gällande framföras skriftligen senast inom tolv (12) månader från Tillträdesdagen.

10.3.2 Krav som grundar sig på Brist i någon av garantierna i punkterna 9.1 (*Behörighet m.m.*), 9.2 (*Aktierna och Bolaget*), 9.8.1 (*Äganderätt till Fastigheten*) och 9.11 (*Närståendefrågor*) får dock göras gällande av Köparen utan begränsning i tiden.

10.3.3 Krav som grundar sig på Brist i någon av garantierna i punkt 9.7 (*Skatt*) får göras gällande intill sex (6) månader efter att lagakraftvunnet avgörande eller beslut kommit Bolaget eller Köparen tillhanda.

10.4 **Skatter**

Om en Brist avser en skattemässigt avdragsgill kostnad, eller om en obeskattad reserv är mindre än som angivits, eller om beskattningsbar intäkt bortfaller, ska Säljarens åtagande att ersätta Bolaget och/eller Köparen reduceras med ett belopp motsvarande Bolagets faktiska skattebesparing.

10.5 **Ytterligare begränsningar**

Oaktat vad som anges i denna punkt 10, ska Köparen inte kunna framställa anspråk mot Säljaren:

- (i) om den omständighet som utgör Bristen framgår klart och tydligt av Avtalet;
- (ii) i den mån Bristen redan kompenseras genom att den påverkat Tillträdesbokslutet och därmed den Slutliga Köpeskillingen; eller
- (iii) i den mån ersättning för den aktuella Skadan som föranlett Bristen erhålls enligt Bolagets försäkring (efter avdrag för självrisk) eller till den del Köparen eller Bolaget ersätts för Skada av tredje man.

11 SÄRSKILDA ÅTAGANDEN

- 11.1 På Bolagets påföljande årsstämma förbinder sig Köparen att bevilja ansvarsfrihet för nuvarande och tidigare styrelseledamöter i Bolaget, förutsatt att Bolagets revisor tillstyrker detta.
- 11.2 Säljaren åtar sig att för Bolagets räkning inge skalbolagsdeklarationen till Skatteverket inom sextio (60) kalenderdagar från Tillträdesdagen. Köparen ska i erforderlig utsträckning bistå Säljaren och Bolaget när Bolaget upprättar sådan skalbolagsdeklaration, samt vid behov även bistå Säljaren och Bolaget på Säljarens bekostnad för att uppfylla de eventuella villkor som Skatteverket enligt lag, jämför 25a kap. inkomstskattelagen (1999:1229), kan uppställa för att en beskattning enligt nämnda regler inte ska ske.

12 ÖVRIGA BESTÄMMELSER

12.1 Övergång

Parterna ska på bästa sätt medverka till att den avtalade äganderättsövergången sker så smidigt och friktionsfritt som möjligt enligt Parternas önskemål och anvisningar. Part ska således vara skyldig att underteckna eller upprätta sådan dokumentation, eller vidta annan åtgärd, som erfordras för att verkställa Avtalet.

12.2 Meddelanden

- 12.2.1 Meddelanden enligt Avtalet ska ske genom bud eller rekommenderat brev till Parternas senast uppgivna adresser. Meddelandet ska anses ha kommit Part tillhanda: (i) om avlämnat med bud: vid överlämnandet; eller (ii) om avsänt med rekommenderat brev: två dagar efter avlämnande för postbefordran.
- 12.2.2 Intill dess att Part enligt bestämmelsen i denna punkt meddelat ändring ska meddelande till Parterna ske till de adresser som anges i punkt 1 ovan.

12.3 Kostnader

Parterna ska stå sina egna kostnader i anledning av Avtalet samt de förhandlingar som lett fram till Avtalet.

12.4 Fullständig reglering

Avtalet är Parternas fullständiga överenskommelse rörande överlåtelse av Aktierna mellan Parterna. Samtliga bilagor till Avtalet ska vid tillämpning och tolkning anses utgöra del av Avtalet.

12.5 Ändringar och tillägg

Ändring av eller tillägg till Avtalet får endast åberopas mot Part under förutsättning att Part skriftligen godkänt sådan ändring eller sådant tillägg.

12.6 **Bestämmelses ogiltighet**

Skulle någon bestämmelse i Avtalet eller del därav befinnas ogiltig ska detta inte innebära att Avtalet i dess helhet är ogiltigt utan då ska, i den mån ogiltigheten väsentligen påverkar Parts utbyte av eller prestation enligt Avtalet, skälig jämkning av Avtalet ske.

12.7 **Överlåtelse**

Ingendera Part ska ha rätt att överlåta, pantsätta eller på annat sätt lämna Avtalet som säkerhet, eller göra motsvarande för rättigheter eller skyldigheter hänförliga till Avtalet, utan den andre Partens skriftliga medgivande därtill.

13 TILLÄMPLIG LAG OCH TVISTER

13.1 Svensk rätt ska tillämpas på Avtalet.

13.2 Tvister som uppstår i anledning av Avtalet ska avgöras av svensk allmän domstol med Göteborgs tingsrätt som första instans.

Avtalet har upprättats i två (2) likalydande exemplar, varav Parterna har tagit var sitt.

Ort:

Ort:

Datum:

Datum:

TRIVEBO UTVECKLING AB

BAGAHUS AB

David Jansson

Namn:

Niklas Jonsson

Namn:

AKTIEÖVERLÅTELSEAVTAL

mellan

Trivebo Utveckling AB

och

Bagarhus AB

avseende samtliga aktier i

Konsulatets Fastighets AB

INNEHÅLL

1	PARTER.....	3
2	BAKGRUND.....	3
3	DEFINITIONER.....	3
4	ÖVERLÅTELSE.....	6
5	KÖPESKILLING OCH TILLTRÄDESBOKSLUT.....	6
6	KÖPESKILLINGENS ERLÄGGANDE M.M.....	7
7	TILLTRÄDE.....	8
8	FRISKRIVNING.....	9
9	GARANTIER.....	9
10	BRISTER I GARANTIERNA.....	15
11	SÄRSKILDA ÅTAGANDEN.....	16
12	ÖVRIGA BESTÄMMELSER.....	16
13	TILLÄMPLIG LAG OCH TVISTER.....	17

BILAGOR

Bilaga 5.1.3	Preliminärt Tillträdesbokslut
Bilaga 9.9.1	Nyttjanderättsavtalen
Bilaga 9.2.7	Registreringsbevis och bolagsordning
Bilaga 9.8.2	Fastighetsinformation
Bilaga 9.8.5	OVK-protokoll

1 PARTER

- 1.1 Trivebo Utveckling AB, org.nr 559223-8470, Solbräckegatan 2, 442 45 Kungälv ("**Säljaren**").
- 1.2 Bagahus AB, org.nr 556629-6215, Kungälvs kommun, 442 81 Kungälv ("**Köparen**").
- Säljaren och Köparen kallas nedan gemensamt "**Parterna**" och var för sig "**Part**".

2 BAKGRUND

- 2.1 Konsulatets Fastighets AB, org.nr 559145-0845, ("**Bolaget**") har ett registrerat aktiekapital uppgående till 50 000 kronor fördelat på 500 aktier ("**Aktierna**"). Säljaren äger samtliga Aktier i Bolaget.
- 2.2 Bolaget har till föremål för sin verksamhet att äga och förvalta fastigheter och därmed förenlig verksamhet ("**Verksamheten**"). Bolaget är civilrättslig och lagfaren ägare till fastigheten Kungälv Solbräcke 1:10 ("**Fastigheten**").
- 2.3 Då Köparen har förklarat sig intresserad av att förvärva Aktierna, och därmed indirekt Fastigheten, från Säljaren och Säljaren förklarat sig villiga att överlåta Aktierna, och därmed indirekt Fastigheten, till Köparen har Parterna denna dag träffat följande avtal ("**Avtalet**").
- 2.4 Köparen har denna dag ingått avtal om att förvärva Jesslis AB, org.nr 559122-2988, och indirekt fastigheten Kungälv Solbräcke 1:11, från Säljaren. Parterna är överens om att förvärvet av Jesslis AB, och indirekt fastigheten Kungälv Solbräcke 1:11, är beroende av fullgörandet av detta Avtal och Köparens förvärv av Bolaget och indirekt Fastigheten.

3 DEFINITIONER

Följande termer och uttryck ska i Avtalet ha den betydelse som anges här nedan, vilket även i förekommande fall innefattar termernas pluralform och bestämda form

"Aktierna"	är definierat i punkt 2.1 ovan.
"Avtalet"	är definierat i punkt 2.3 ovan, och inkluderar samtliga bilagor härtill.
"Avtalsdagen"	avser dagen när Avtalet har undertecknats av behöriga företrädare för både Säljaren och Köparen.

”Belastningar”	avser panträtt, inteckning, hypotek, registrering, deposition, äganderätts- eller återtagandeförbehåll, nyttjanderätt, ledningsrätt, servitut, optionsrätt, annan säkerhetsrätt, begränsad sakrätt eller någon annan belastning eller inskränkning av dispositionsrätten.
”Bokfört Värde”	avser Bolagets anskaffningsvärde för Fastigheten inklusive stämpelskatt hänförlig till Bolagets förvärv av Fastigheten reducerat med bokförda avskrivningar.
”Bolaget”	är definierat i punkt 2.1 ovan.
”Brist”	avser avvikelser från av Säljaren i Garantierna utfästa förhållanden.
”Eget Kapital”	avser Bolagets eget kapital definierat enligt 3 kap. 10a § årsredovisningslagen (1995:1554) inklusive obeskattade reserver och med avdrag för skatten på de obeskattade reserverna beräknad utifrån gällande skattesats.
”Extern Skuld”	avser Bolagets skuld (inklusive upplupen ränta och eventuell ränteskillnadsersättning) till extern långivare (Nordea) per Tillträdesdagen, vars belopp framgår av Preliminärt Tillträdesbokslut.
”Fastigheten”	är definierat i punkt 2.2 ovan.
”Garanti(n)/-er(na)”	avser garanti/-er som lämnas av Säljaren i punkt 9 nedan.
”Koncerninterna Fordringar”	avser Bolagets fordringar (inklusive upplupen ränta och eventuell ränteskillnadsersättning) på Säljaren respektive Jesslis AB per Tillträdesdagen vars belopp framgår av Preliminärt Tillträdesbokslut.
”Köparen”	är definierat i punkt 1.2 ovan.
”Part” / ”Parterna”	är definierat i punkt 1 ovan.

”Preliminär Köpeskilling”	är definierat i punkt 5.1.4 nedan.
”Preliminärt Tillträdesbokslut”	avser det preliminära tillträdesbokslutet för Bolaget per Tillträdesdagen, Bilaga 5.1.2, vilket har upprättats i enlighet med Redovisningsprinciperna.
”Redovisningsprinciperna”	avser lag och god redovisningssed såsom dessa tillämpats tidigare i Bolaget, förutsatt en korrekt tillämpning i enlighet med svensk lag och god redovisningssed i Sverige.
”Serviceavtalen”	är definierat i punkt 9.4 nedan.
”Skada”	avser direkt och rimligen förutsebar indirekt skada, förlust eller kostnad (inklusive skäliga rådgivningskostnader) som Köparen och/eller Bolaget åsamkas.
”Slutlig Köpeskilling”	är definierat i punkt 5.1.2 nedan.
”såvitt Säljaren känner till”	avser sådana omständigheter och förhållanden som David Jansson och Niklas Jonsson känner till eller borde känna till på Avtalsdagen och Tillträdesdagen.
”Säljaren”	är definierat i punkt 1.1 ovan.
”Tillträdesbokslutet”	är definierat i punkt 5.2.1 nedan.
”Tillträdesdagen”	avser den 28 april 2023.
”Tillträdet”	är definierat i punkt 4.2 nedan.
”Verksamheten”	är definierat i punkt 2.2 ovan.
”Årsredovisningarna”	avser Bolagets reviderade årsredovisningar avseende räkenskapsåren 2020, 2021 och 2022.
”Överenskommet Fastighetsvärde”	är definierat i punkt 5.1.1 nedan.

4 ÖVERLÅTELSE

- 4.1 På de villkor som anges i Avtalet överlåter härmed Säljaren Aktierna, och därmed indirekt Fastigheten, till Köparen och Köparen förvärvar från Säljaren Aktierna, och därmed indirekt Fastigheten, med full och oinskränkt äganderätt och övriga rättigheter utan Belastningar, av vad slag de må vara.
- 4.2 Äganderätten till Aktierna och därmed indirekt Fastigheten övergår till Köparen vid tillträdet efter det att Parterna har vidtagit åtgärderna som framgår av punkt 7 nedan ("**Tillträdet**").

5 KÖPESKILLING OCH TILLTRÄDESBOKSLUT

5.1 Köpeskilling

- 5.1.1 Parterna är överens om att Fastigheten ska ges ett värde om 50 000 000 kronor i beräkningen av Preliminär Köpeskilling och Slutlig Köpeskilling ("**Överenskommet Fastighetsvärde**").
- 5.1.2 Den slutliga köpeskillingen ("**Slutlig Köpeskilling**") ska utgöras av ett belopp motsvarande summan av:
- a) Eget Kapital per Tillträdesdagen; plus
  - b) ett belopp motsvarande skillnaden mellan Överenskommet Fastighetsvärde och Bokfört Värde.
- 5.1.3 Säljaren har upprättat ett preliminärt tillträdesbokslut, Bilaga 5.1.3, som anger Bolagets preliminära ställning per Tillträdesdagen ("**Preliminärt Tillträdesbokslut**"). Den preliminära köpeskillingen uppgår till 33 446 514 kronor ("**Preliminär Köpeskilling**") och har beräknats utifrån det Preliminära Tillträdesbokslutet. Parterna konstaterar att latent skatt med anledning av Avtalet inte uppstår.

5.2 Tillträdesbokslut

- 5.2.1 Tillträdesbokslut ska upprättas av Säljaren och överlämnas till Köparen senast fyrtiofem (45) dagar efter Tillträdesdagen ("**Tillträdesbokslutet**"). Tillträdesbokslutet ska upprättas per Tillträdesdagen och ligga till grund för beräkning av Slutlig Köpeskilling för Aktierna enligt punkt 5.1.2 ovan.
- 5.2.2 Preliminärt Tillträdesbokslut har upprättats och Tillträdesbokslutet ska upprättas enligt Redovisningsprinciperna.

- 5.2.3 För det fall Köparen inte accepterar det av Säljaren framtagna Tillträdesbokslutet ska Köparen senast inom fyrtiofem (45) dagar från det att Köparen mottog Tillträdesbokslutet från Säljaren skriftligen underrätta Säljaren härom och redovisa sin uppfattning om storleken på Slutlig Köpeskillning och inkludera en beskrivning av de icke accepterade beloppen och posterna, samt Köparens egna uträkningar av dylika belopp och poster. Om underrättelse inte sker inom angiven tid anses Köparen med bindande verkan ha accepterat Tillträdesbokslutet och Slutlig Köpeskillning.
- 5.2.4 Om Köparen i enlighet med punkt 5.2.3 ovan har underrättat Säljaren om att Köparen inte accepterar Tillträdesbokslutet, ska Parterna i samråd söka fastställa Tillträdesbokslutet och Slutlig Köpeskillning. Om detta inte sker inom trettio (30) dagar från den dag Köparen framställt invändningen ska, om någon av Parterna begär att få saken prövad, tvisten avgöras av en av Parterna gemensamt utsedd oberoende och för uppdraget lämplig auktoriserad revisor, vilken ska agera som expert och inte som skiljeman. Om Parterna inte kan enas om en revisor, ska en revisor utses av Västsvenska Handelskammaren på begäran av endera Parten. Revisorns beslut, som ska vara skriftligt och innehålla en motivering till varje ställningstagande, ska skickas till Parterna inom en månad från det att revisorn utsågs och ska vara slutligt och bindande mellan Parterna. Revisorn ska bara beakta de poster och belopp som Parterna är oense om och revisorn får i sitt avgörande inte fastställa Slutlig Köpeskillning till belopp som överstiger den Slutliga Köpeskillningen som angivits av Säljaren enligt punkt 5.2.1 ovan eller som understiger den Slutliga Köpeskillningen som föreslagits av Köparen enligt punkt 5.2.3 ovan. Kostnaden för revisorn enligt denna punkt 5.2.4 ska delas lika mellan Parterna. Revisorn ska i sitt avgörande vara bunden av Redovisningsprinciperna.
- 5.2.5 Avvikelser mellan det Preliminära Tillträdesbokslutet och Tillträdesbokslutet som leder till att Slutlig Köpeskillning avviker från Preliminär Köpeskillning ska justeras i efterhand, krona för krona utan tröskelbelopp, oavsett vilken av Parterna som ska ersättas, se vidare punkterna 6.4 och 6.5 nedan.
- 5.2.6 Köparen ska tillse att Säljaren får tillgång till den dokumentation, räkenskapshandlingar och annan information samt det biträde av Bolaget som är nödvändigt för att Säljaren ska kunna upprätta Tillträdesbokslut för Bolaget enligt punkt 5.2.1 ovan.

6 KÖPEKILLINGENS ERLÄGGANDE M.M.

- 6.1 Köparen ska på Tillträdesdagen, med valuterings samma dag, kontant betala den Preliminära Köpeskillningen genom insättning till det konto som Säljaren anvisar.
- 6.2 Köparen ska på Tillträdesdagen tillse att Bolaget löser den Externa Skulden, med valuterings samma dag, genom insättning till det konto som Säljaren anvisar.

- 6.3 Säljaren ska på Tillträdesdagen, med valuterings samma dag, reglera/återbetala de Koncerninterna Fordringarna till Bolaget.
- 6.4 För det fall Preliminär Köpeskilling överstiger Slutlig Köpeskilling beräknad på sätt som anges i punkt 5 ovan, ska skillnadsbeloppet erläggas av Säljaren till Köparen genom insättning till det konto som Köparen anvisar.
- 6.5 För det fall Preliminär Köpeskilling understiger Slutlig Köpeskilling beräknad på sätt som anges i punkt 5 ovan, ska skillnadsbeloppet erläggas av Köparen till Säljaren genom insättning till det konto som Säljaren anvisar.

7 TILLTRÄDE

- 7.1 Tillträde till Aktierna ska äga rum hos Köparen klockan 10.00 på Tillträdesdagen såvida Parterna inte kommer överens om annat.
- 7.2 Köparen ska på Tillträdesdagen:
- (i) kontant till Säljaren betala den Preliminära Köpeskillingen enligt punkt 6.1 ovan;
  - (ii) tillse att Bolaget löser den Externa Skulden enligt punkt 6.2 ovan; och
  - (iii) tillse att extra bolagsstämma och konstituerande styrelsesammanträde hålls i Bolaget, varvid förändringar avseende styrelse och firmateckning i Bolaget ska beslutas och genast anmäls till Bolagsverket för registrering, tillsammans med registrering om ny verklig huvudman.
- 7.3 Säljaren ska på Tillträdesdagen:
- (i) reglera/återbetala de Koncerninterna Fordringarna enligt punkt 6.3 ovan;
  - (ii) tillse att Köparen antecknas som ny ägare av Aktierna i Bolagets aktiebok och överlämna original av Bolagets aktiebok till Köparen;
  - (iii) till Köparen överlämna dokumentation som visar att villkorat aktieägartillskott om 62 000 kronor har omvandlats till ett ovillkorat aktieägartillskott;
  - (iv) till Köparen överlämna tre (3) generalfullmakter för Bolaget utställda på av Köparen önskade parter, behörigen undertecknade av Bolaget, vilka ska kunna användas för att verkställa nödvändiga åtgärder till dess att Bolagets nya styrelse har registrerats hos Bolagsverket;
  - (v) till Köparen överlämna skriftliga bekräftelser från ordinarie ledamöter enligt vilka ordinarie ledamöter avgår från sina uppdrag och bekräftar att de inte har några oreglerade krav eller anspråk på Bolaget med anledning av uppdragen;

- (vi) till Köparen överlämna alla fysiska pantbrev och överföra alla elektroniska pantbrev för Fastigheten till ägararkivet så att de i ägararkivet finns tillgängliga och är fria från belastningar eller, om tillämpligt, överlämna en skriftlig leveransförbindelse till Köparen, utställd av nuvarande panthavare avseende alla pantsatta fysiska och elektroniska pantbrev avseende Fastigheten, godtagbar för Köparen och Köparens bank; och
- (vii) till Köparen överlämna de handlingar avseende Fastigheten och Bolaget, inklusive samtliga avtal och all bokföring, som Säljaren innehar och som kan vara av betydelse för Köparen som ny ägare av Bolaget och indirekt Fastigheten. Vidare ska Säljaren överlämna nycklar, larmkoder, ritningar och annat material som Säljaren innehar.

7.4 Genomförandet av åtgärderna enligt punkterna 7.2 och 7.3 ovan ska anses ske simultant på så sätt att ingendera Part är bunden av någon åtgärd innan dess samtliga åtgärder har genomförts. Om någon av de åtgärder som anges i punkterna 7.2 och 7.3 ovan inte vidtas på Tillträdesdagen får den Part, i vars intresse villkoret uppställts, häva köpet och kräva skadestånd såvida det inte är uppenbart att underlåtenheten saknar betydelse för Parten.

8 FRISKRIVNING

Med undantag för vad Säljaren uttryckligen garanterat i punkt 9 nedan samt sådana åtaganden som i övrigt framgår av Avtalet överläts Fastigheten (inklusive därpå uppförda byggnader) i befintligt skick.

9 GARANTIER

Säljaren lämnar följande Garantier per Avtalsdagen och Tillträdesdagen, om inte annat anges i respektive Garanti.

9.1 Behörighet m.m.

9.1.1 Säljaren har erforderlig behörighet att ingå Avtalet och överlåtelsen av Aktierna står inte i strid med någon bolagsordning, eller med ingånget aktieägaravtal, optionsavtal eller andra avtal eller åtaganden.

9.1.2 Säljaren är inte insolvent och inget beslut har fattats för Säljarens konkurs, likvidation eller företagsrekonstruktion.

9.2 Aktierna och Bolaget

9.2.1 Säljaren har full och oinskränkt äganderätt till Aktierna utan Belastningar.

9.2.2 Bolaget äger inga aktier eller andelar i andra bolag. Det finns inga förpliktelser eller andra åtaganden hänförliga till tidigare ägda aktier och/eller andelar i andra bolag.

- 9.2.3 Inga konvertibler, teckningsoptioner, skuldebrev eller andra värdepapper eller instrument finns utgivna i Bolaget och beslut har ej heller fattats om utgivande av aktier eller andra värdepapper.
- 9.2.4 Bolaget är ett svenskt aktiebolag behörigen registrerat i Sverige.
- 9.2.5 Bolaget har inte ställt ut några säkerheter eller gjort några andra åtaganden avseende någon annans förpliktelser eller skyldigheter och ingen annan har ställt några säkerheter eller gjort andra åtaganden avseende Bolagets åtaganden eller förpliktelser.
- 9.2.6 Bolaget är inte och har inte varit insolvent och inget beslut har fattats för Bolagets konkurs, avveckling eller likvidation eller annars för utseende av likvidator eller företagsrekonstruktör för Bolagets räkning.
- 9.2.7 Uppgifterna i registreringsbevis och bolagsordning i Bilaga 9.2.7 för Bolaget är korrekta och aktuella och det har inte före Avtalsdagen beslutats, och det kommer inte heller före Tillträdesdagen att beslutas, om någon ändring avseende dessa uppgifter.
- 9.2.8 Det inte finns några företagsinteckningar/företagshypotek uttagna i Bolagets verksamhet.
- 9.2.9 All väsentlig dokumentation rörande Bolaget, såsom aktiebok, styrelseprotokoll, bolagsstämmoprotokoll, avtalshandlingar, fordringsbevis, skuldförbindelser, skatte-registreringar, tillstånd och redovisningshandlingar, finns i behåll hos Bolaget, samt är korrekta och alla därtill hörande registreringar, anmälningar, ansökningar och avgiftsbetalningar har fullgjorts i rätt tid.
- 9.2.10 Efter Tillträdet kommer det inte att finns några utestående fullmakter (inklusive teckningsrätter för bankkonton, kreditkort eller bankfack) att företräda Bolaget eller teckna dess firma utöver de generalfullmakter som Säljaren överlämnar till Köparen på Tillträdesdagen.
- 9.3 **Bokföring m.m.**
- 9.3.1 Årsredovisningarna är upprättade i överensstämmelse med Redovisningsprinciperna och ger en korrekt och rättvisande bild av Bolagets ställning och resultat per respektive bokslutsdag.
- 9.3.2 Bolaget har inte några skulder, ansvarsförbindelser, ställda panter, borgens- eller garantiåtaganden utöver vad som framgår av Preliminärt Tillträdesbokslut och Tillträdesbokslutet.
- 9.3.3 Extern Skuld är upptagen till sitt korrekta belopp i Preliminärt Tillträdesbokslut.

- 9.3.4 Skulder, ansvarsförbindelser och ställda panter har upptagits till sina fulla belopp i Preliminärt Tillträdesbokslut och Tillträdesbokslutet. Det finns inte några andra skulder eller förpliktelser, inklusive banklån eller andra finansiella skulder, än vad som framgår av Preliminärt Tillträdesbokslut och/eller Tillträdesbokslutet. Det finns inte heller några panter, företagshypoteksbrev eller andra säkerheter som pantförskrivits till säkerhet för Bolagets förpliktelser, eller några säkerheter till förmån för annan än vad som upptagits i Preliminärt Tillträdesbokslut och Tillträdesbokslutet.
- 9.3.5 Bolaget är ägare till de tillgångar som redovisas i Preliminärt Tillträdesbokslut och Tillträdesbokslutet med full och oinskränkt äganderätt såvida inte annat följer av Avtalet.
- 9.3.6 Det föreligger ingen dom eller något utslag eller föreläggande avseende Verksamheten som inte har efterkommit eller som har väsentlig påverkan på Verksamheten.
- 9.3.7 Bolaget har inte bedrivit annan verksamhet än att äga och förvalta Fastigheten. Det noteras dock att Bolaget tidigare ägt aktier i Västerhöjden Bostad AB som ägt tio fastigheter. Västerhöjden Bostad AB såldes till Brf Vita Bergen i Kungälv AB, som under åren 2021-2022 uppförde 18 parhus på fastigheterna.
- 9.3.8 Inga krav, förelägganden, anspråk eller liknande som medför kostnader för Bolaget och/eller Köparen kommet, såvitt Säljaren känner till, att framställas från myndighet eller annan tredjeman på grund av omständigheter hänförliga till tiden före Tillträdesdagen.
- 9.4 **Avtal**
- Utöver nyttjanderättsavtalen i Bilaga 9.9.1 är Bolaget inte bundet av några externa löpande andra förvaltnings-, leverans-, drifts- och/eller serviceavtal då sådana tjänster har utförts av Köparen eller av entreprenörer som avropats då nödvändigt.
- 9.5 **Personal**
- Bolaget har inte och har inte haft några anställda och det inte finns inga personer som kan göra anspråk på anställning i Bolaget.
- 9.6 **Tvister**
- 9.6.1 Varken Aktierna, Bolaget eller Fastigheten berörs av rättegång, skiljeförfarande, skatte- eller avgiftsprocess eller annan tvist inför domstol, skiljenämnd eller annan myndighet och Aktierna, Bolaget eller Fastigheten förväntas inte bli föremål för sådan tvist på grund av förhållanden som är hänförliga till tiden före Tillträdesdagen.
- 9.6.2 Det finns inte några oreglerade krav avseende Aktierna, Bolaget eller Fastigheten hänförliga till tidigare tvister.

9.7 Skatt

- 9.7.1 Bolaget har fortlöpande på rätt sätt och i rätt tid lämnat sina självdeklarationer, inkomstdeklarationer och annan skatte-, avgifts-, årsredovisning till vederbörliga myndigheter samt sådana deklarationer och redovisningar har upprättats korrekt och fullständigt enligt gällande rätt.
- 9.7.2 Bolaget har erlagt alla skatter i rätt tid och med rätta belopp till och med Tillträdesdagen och några skatter kommer inte påföras Bolaget för perioden fram till och med Tillträdesdagen (annat än vad som kan komma att reserveras i Tillträdesbokslutet).
- 9.7.3 Bolaget är inte, och har inte under de senaste tre åren varit, föremål för skatterevision och det finns inte heller anledning att befara att Bolagets taxeringar kommer att ifrågasättas.
- 9.7.4 Bolaget har inte genomfört någon transaktion som kan komma att anses vara en förtäckt utdelning eller liknande form av värdeöverföring enligt definitionen i 17 kap 1 § aktiebolagslagen till någon aktieägare eller tredje man.
- 9.7.5 Bolaget har redovisat in- och utgående mervärdesskatt med rätt belopp och i rätt redovisningsperiod i enlighet med reglerna i mervärdesskattelagen (1994:200).

9.8 Fastigheten

- 9.8.1 Bolaget är civilrättslig och lagfaren ägare till Fastigheten.
- 9.8.2 Fastigheten besväras inte av andra nyttjanderätter, inteckningar, servitut eller andra inskrivningar/belastningar än vad som framgår av bifogad fastighetsinformation, Bilaga 9.8.2.
- 9.8.3 Efter lösen av Extern Skuld innehar och förfogar Bolaget över samtliga i Fastigheten uttagna pantbrev som efter lösen av Extern Skuld inte är pantsatta.
- 9.8.4 Fastigheten är försäkrad till fullvärde under tiden fram till och med Tillträdesdagen och det inte finns några utestående försäkringskrav avseende Fastigheten och, såvitt Säljaren känner till, föreligger det inte omständigheter som kan eller bör leda till att Bolaget kan komma att framställa försäkringskrav.
- 9.8.5 För lägenhetsbyggnaderna har godkänd och alltjämt gällande obligatorisk ventilationskontroll har genomförts före Tillträdesdagen i enlighet med bilagda protokoll, Bilaga 9.8.5, och samtliga eventuella anmärkningar och påpekanden (s.k. tvåor) är åtgärdade. Obligatorisk ventilationskontroll har ej genomförts på övrig byggnation på fastigheten.

- 9.8.6 I lägenhetsbyggnaderna har erforderligt systematiskt och kontinuerligt brandskyddsarbete har bedrivits och dokumenterats, och den s.k. brandskyddsdocumentationen har lämnats till relevant tillsynsmyndighet och eventuella anmärkningar som måste åtgärdas har åtgärdats. Inget systematiskt och kontinuerligt brandskyddsarbete har bedrivits i övrig byggnation på fastigheten.
- 9.8.7 Avseende lägenhetsbyggnaderna på fastigheten har samtliga övriga besiktningar och kontroller på Fastigheten som krävs enligt lag, förordning eller föreskrift (inklusive men inte begränsat till el, hissar, portar och tryckkärl) har genomförts och samtliga anmärkningar och påpekanden som måste åtgärdas är fackmannamässigt åtgärdade på Tillträdesdagen. Köparen ska ges möjlighet att kontrollera byggnaderna och dess status genom besiktning.
- 9.8.8 Ny-, till- och ombyggnation på Fastigheten har skett i enlighet med bygg-, mark- och rivningslov, tillämpliga planer och andra myndighetsbeslut och användningen av Fastigheten sker i enlighet med nyss nämnda lov.
- 9.8.9 Det finns inga förpliktelser gentemot kommun eller annan fastighetsägare avseende investeringar eller förbättringar på Fastigheten.
- 9.8.10 Alla föremål inom Fastighetens gränser och i Fastighetens byggnader, som inte tillförts av nyttjanderättshavare, som kan vara fastighets- eller byggnadstillbehör i lagens mening, är tillbehör till Fastigheten.
- 9.8.11 Alla förfallna avgifter avseende Fastigheten för VA-anslutning, fjärrvärmeanslutning, elanslutning och gatuutbyggnader är betalda.
- 9.8.12 Inga beslut, förelägganden eller motsvarande föreligger från domstol, myndighet eller hyresgästförening som inskränker Bolagets rådighet över Fastighetens nyttjande eller som medför några särskilda förpliktelser eller inskränkningar för ägare till Fastigheten och några sådana beslut, förelägganden eller liknande är inte att förvänta hänförliga till omständigheter före Tillträdesdagen.
- 9.8.13 Fastigheten är inte föremål för expropriation eller liknande förfarande och inget sådant förfarande är förestående.
- 9.8.14 Säljaren och Bolaget har inte behövt uppfylla skyldigheter enligt lagen (2006:985) om energideklaration i byggnad med undantag för lägenhetsbyggnaderna på Fastigheten.
- 9.8.15 De skyldigheter som följer av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt tillämpliga förordningar och föreskrifter meddelade med stöd därav har uppfyllts avseende Fastigheten i den utsträckning som det åligger fastighetsägaren att uppfylla dessa krav.

9.9 Nyttjanderättsavtal

- 9.9.1 Samtliga gällande nyttjanderättsavtal avseende Fastigheten är angivna i Bilaga 9.9.1 och att alla förfallna utfästelser gentemot hyresgäster i Nyttjanderättsavtalen har infriats.
- 9.9.2 De i Bilaga 9.9.1 angivna Nyttjanderättsavtalen är gällande i dess helhet och ordalydelse samt att de innehåller samtliga hyresvillkor och eventuella övriga överenskommelser mellan hyresgästerna och Bolaget, och att inga utfästelser om reparationer, underhåll eller liknande, utöver vad som framgår av Nyttjanderättsavtalen, har lämnats till hyresgästerna, att inte Nyttjanderättsavtalen har sagts upp till villkorsändring eller avflyttning eller upphört av annan anledning samt att -sådana uppsägningar alternativt upphöranden inte är att förvänta.
- 9.9.3 Samtliga hyresgäster har fortlöpande betalat sin hyra i rätt tid och det föreligger inte, och har inte förelegat, några problem vad gäller hyresgästernas betalningsförmåga och/eller betalningsvilja, utöver vad Köparen per Avtalsdagen har kännedom om.
- 9.9.4 Ingen hyresgäst är berättigad till återbetalning av hyra eller annan hyresreduktion och ingen hyresgäst har gjort gällande rätt till återbetalning av hyra eller tillägg.
- 9.9.5 På Fastigheten förekommer ingen andrahandsuthyrning som Säljaren eller Bolaget i egenskap av hyresvärd har godkänt, utöver sådana andrahandsuthyrningar som Köparen per Avtalsdagen har kännedom om.
- 9.9.6 Samtliga hyresintäkter i dess helhet tillfaller Bolaget.

9.10 Miljö

- 9.10.1 Såvitt Säljaren känner till är Fastigheten inte är förorenad på sådant sätt att de medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller för miljön enligt tillämplig lag och bestämmelser och nuvarande användningssätt, eller att det under nu sagda förutsättningar uppstår kostnader för Köparen eller Bolaget att genomföra utredning och/eller efterbehandling på Fastigheten eller vidta andra skyddsåtgärder eller saneringsåtgärder.
- 9.10.2 Fastigheten och därpå befintliga byggnader eller anläggningar har inte, såvitt Säljaren känner till, använts på sådant sätt som har lett till förorening eller annan störning som medför ansvar enligt miljöbalken (1998:808) eller annan tillämplig lag.

9.11 Närståendefrågor

Otillåtna lån eller ställande av säkerhet, otillåten utdelning eller andra transaktioner i strid med tillämplig lag har inte förekommit i Bolaget och varken Säljaren eller någon till Säljaren närstående har eller kommer att ha någon oreglerad fordran eller annat oreglerat mellanhavande med Bolaget per Tillträdesdagen.

9.12 **Information**

All information lämnad av Säljaren och dess företrädare, till Köparen i samband med de diskussioner som förevarit inför träffandet av Avtalet har varit, och är, sanningsenlig och korrekt. Säljaren garanterar att Säljaren inte undanhållit Köparen någon väsentlig information eller omständigheter eller förhållanden rörande Aktierna, Bolaget, Fastigheten eller Verksamheten, som hade kunnat påverka Köparens beslut att ingå Avtalet eller Köparens värdering av Bolaget.

10 **BRISTER I GARANTIerna**

10.1 **Nedsättning av köpeskilling**

För det fall det föreligger Brist ska Köparen som enda påföljd äga rätt till ersättning genom nedsättning av Slutlig Köpeskilling eller som ersättning utöver detta om den Slutliga Köpeskillingen inte täcker skadan, krona för krona för den Skada Bolaget och/eller Köparen tillfogats på grund av sådan Brist. Påföljder eller ansvar enligt köplagen, avtalslagen eller andra regelverk är således inte tillämpliga vid Brist i garantierna eller i övrigt.

10.2 **Beloppsbegränsningar**

10.2.1 Köparen har rätt till ersättning för Brist såvida den sammanlagda summan av sådana ersättningsgilla Brister uppgår till eller överstiger 25 000 kronor. I sådant fall ska ersättning utgå från första kronan.

10.2.2 Begränsningarna i punkt 10.2.1 ovan ska dock inte tillämpas avseende Garantierna i punkterna 9.1 (*Behörighet m.m.*), 9.2 (*Aktierna och Bolaget*), 9.3.3 (*Extern Skuld*) 9.3.5 (*Tillgångar*), 9.8.1 (*Äganderätt till Fastigheten*) och 9.11 (*Närståendefrågor*).

10.3 **Ansvarsperiod**

10.3.1 Krav som grundar sig på Brist ska för att få göras gällande framföras skriftligen senast inom tjugofyra (12) månader från Tillträdesdagen.

10.3.2 Krav som grundar sig på Brist i någon av garantierna i punkterna 9.1 (*Behörighet m.m.*), 9.2 (*Aktierna och Bolaget*), 9.8.1 (*Äganderätt till Fastigheten*) och 9.11 (*Närståendefrågor*) får dock göras gällande av Köparen utan begränsning i tiden.

10.3.3 Krav som grundar sig på Brist i någon av garantierna i punkt 9.7 (*Skatt*) får göras gällande intill sex (6) månader efter att lagakraftvunnet avgörande eller beslut kommit Bolaget eller Köparen tillhanda.

10.4 **Skatter**

Om en Brist avser en skattemässigt avdragsgill kostnad, eller om en obeskattad reserv är mindre än som angivits, eller om beskattningsbar intäkt bortfaller, ska Säljarens

åtagande att ersätta Bolaget och/eller Köparen reduceras med ett belopp motsvarande Bolagets faktiska skattebesparing.

10.5 **Ytterligare begränsningar**

Oaktat vad som anges i denna punkt 10, ska Köparen inte kunna framställa anspråk mot Säljaren:

- (i) om den omständighet som utgör Bristen framgår klart och tydligt av Avtalet;
- (ii) i den mån Bristen redan kompenseras genom att den påverkat Tillträdesbokslutet och därmed den Slutliga Köpeskillingen; eller
- (iii) i den mån ersättning för den aktuella Skadan som föranlett Bristen erhålls enligt Bolagets försäkring (efter avdrag för självrisk) eller till den del Köparen eller Bolaget ersätts för Skada av tredje man.

11 **SÄRSKILDA ÅTAGANDEN**

11.1 På Bolagets påföljande årsstämma förbinder sig Köparen att bevilja ansvarsfrihet för nuvarande och tidigare styrelseledamöter i Bolaget, förutsatt att Bolagets revisor tillstyrker detta.

11.2 Säljaren åtar sig att för Bolagets räkning inge skalbolagsdeklarationen till Skatteverket inom sextio (60) kalenderdagar från Tillträdesdagen. Köparen ska i erforderlig utsträckning bistå Säljaren och Bolaget när Bolaget upprättar sådan skalbolagsdeklaration, samt vid behov även bistå Säljaren och Bolaget på Säljarens bekostnad för att uppfylla de eventuella villkor som Skatteverket enligt lag, jämför 25a kap. inkomstskattelagen (1999:1229), kan uppställa för att en beskattning enligt nämnda regler inte ska ske.

12 **ÖVRIGA BESTÄMMELSER**

12.1 **Övergång**

Parterna ska på bästa sätt medverka till att den avtalade äganderättsövergången sker så smidigt och friktionsfritt som möjligt enligt Parternas önskemål och anvisningar. Part ska således vara skyldig att underteckna eller upprätta sådan dokumentation, eller vidta annan åtgärd, som erfordras för att verkställa Avtalet.

12.2 **Meddelanden**

12.2.1 Meddelanden enligt Avtalet ska ske genom bud eller rekommenderat brev till Parternas senast uppgivna adresser. Meddelandet ska anses ha kommit Part

tillhanda: (i) om avlämnat med bud: vid överlämnandet; eller (ii) om avsänt med rekommenderat brev: två dagar efter avlämnande för postbefordran.

12.2.2 Intill dess att Part enligt bestämmelsen i denna punkt meddelat ändring ska meddelande till Parterna ske till de adresser som anges i punkt 1 ovan.

12.3 **Kostnader**

Parterna ska stå sina egna kostnader i anledning av Avtalet samt de förhandlingar som lett fram till Avtalet.

12.4 **Fullständig reglering**

Avtalet är Parternas fullständiga överenskommelse rörande överlåtelse av Aktierna mellan Parterna. Samtliga bilagor till Avtalet ska vid tillämpning och tolkning anses utgöra del av Avtalet.

12.5 **Ändringar och tillägg**

Ändring av eller tillägg till Avtalet får endast åberopas mot Part under förutsättning att Part skriftligen godkänt sådan ändring eller sådant tillägg.

12.6 **Bestämmelses ogiltighet**

Skulle någon bestämmelse i Avtalet eller del därav befinnas ogiltig ska detta inte innebära att Avtalet i dess helhet är ogiltigt utan då ska, i den mån ogiltigheten väsentligen påverkar Parts utbyte av eller prestation enligt Avtalet, skälig jämkning av Avtalet ske.

12.7 **Överlåtelse**

Ingendera Part ska ha rätt att överlåta, pantsätta eller på annat sätt lämna Avtalet som säkerhet, eller göra motsvarande för rättigheter eller skyldigheter hänförliga till Avtalet, utan den andre Partens skriftliga medgivande därtill.

13 **TILLÄMPLIG LAG OCH TVISTER**

13.1 Svensk rätt ska tillämpas på Avtalet.

13.2 Tvister som uppstår i anledning av Avtalet ska avgöras av svensk allmän domstol med Göteborgs tingsrätt som första instans.

Avtalet har upprättats i två (2) likalydande exemplar, varav Parterna har tagit var sitt.

Ort:

Ort:

Datum:

Datum:

TRIVEBO UTVECKLING AB

BAGAHUS AB

_____
Namn: David Jansson

_____
Namn:

_____
Namn: Niklas Jonsson

_____
Namn:

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

9 (26)

§ 57/2023

Aktieöverlåtelseavtal (Dnr KS2022/2363)

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363) som ett led i förvekligandet av hallarenan på Ytternområdet.

1. Upprättat förslag till köpekontrakt avseende Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Upprättat förslag till kontrakt för försäljning av del av Solbräcke 1:11 godkänns.
3. Upprättat förslag till marköverlåtelseavtal med bilagor av Intendenten 5 (Kvarter 14) godkänns.
4. Kommunstyrelsen uppdras att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).
5. Punkt 1–4 ovan gäller under förutsättning att samtliga kontrakt tecknas av både säljare och köpare.
6. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att underteckna samtliga ovanstående handlingar.
7. Punkt 1–6 ovan gäller under förutsättning av beslutet i dess helhet, inklusive kommunstyrelsens beslut om aktieöverlåtelsen, vinner laga kraft.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Detta ärende är kopplat till ärende med diarienummer KS2023/0343. Ärendet behandlar bland annat Bagahus AB:s omstrukturering till ett arena- och evenemangsbolag och därmed även ett namnbyte till Kungälv arena AB.

Syftet med detta ärende avseende aktieöverlåtelseavtal att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälvs kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23). För att en fastighetsreglering ska kunna ske, ska fastigheterna som är en del av regleringen ha motsvarande värde med fastigheterna de byts mot. Kungälv arena AB (Bagahus AB i dagsläget) äger idag inga fastigheter. Genom att bolaget förvärvar Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11), kommer bolaget ha möjlighet att genomföra fastighetsregleringen med kommunen. I samband med att Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) först in i Kungälv arena AB med hela sitt innehåll, kommer Kungälv arena AB inte längre att ha några dotterbolag. Det är viktigt att notera att målet att kommunen ska äga Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, som det beskrivits i ärende till kommunfullmäktige i december 2022 (KS2022/2363-1) inte har ändrats under processen. De två extra stegen som tillkommit är ett sätt att samtidigt förverkliga arenaprojektet.

Till ärendet bifogas två aktieöverlåtelseavtal med bilagor avseende aktieöverlåtelse av Konsulatets fastighet AB och Jesslis AB. Bilagorna som nämns i avtalen kommer att tillkomma vid signeringstillfället på tillträdesdagen. Avtalen är framtagna av externa jurister.

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

10 (26)

Förslag till kommunstyrelsen

1. Upprättat förslag till aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) tillstyrks.
2. Upprättat förslag till aktieöverlåtelseavtal för Jesslis AB (Solbräcke 1:11) tillstyrks.
3. Beslutet gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt förslag nedan.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Förslag till kommunfullmäktige

1. Bagahus AB:s förvärv av aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB godkänns.
2. Kommunen beslutar att, via AB Kongahälla, lämna ett ovillkorat aktieägartillskott på 60 mkr till Bagahus AB motsvarande köpeskillingen för att genomföra förvärv av aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.
3. Ombud vid bolagsstämma uppdras att fatta beslut i enlighet med punkt 1-2 ovan.
4. Punkt 1-3 gäller under förutsättning att följande kontrakt undertecknas av parterna:
  - aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10),
  - aktieöverlåtelseavtal för Jesslis AB (Solbräcke 1:11),
  - köpekontrakt för Rollsbo 3:23,
  - kontrakt för Bagahus AB:s dotterbolag Jesslis AB:s försäljning av del av Solbräcke 1:11,
  - marköverlåtelseavtal för Intendenten 5 (Kvarter 14).
5. Punkt 1-4 ovan gäller under förutsättning av samtliga beslut i dess helhet vinner laga kraft.
6. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Aktieöverlåtelseavtal

Bilaga Protokollsutdrag - Strategiska fastighetsköp av Rollsbo 3:23 (i arenaområde) Solbräcke 1:10, Solbräcke 1:11, samt försäljning av del av Solbräcke 1:11 och försäljning genom marköverlåtelseavtal av Kvarter 14 - Kommunfullmäktige

Bilaga Aktieöverlåtelseavtal Jesslis AB_2023-03-15

Bilaga Aktieöverlåtelseavtal Konsulatets Fastighets AB_ 2023-03-15

Beslut

1. Upprättat förslag till aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) tillstyrks.
2. Upprättat förslag till aktieöverlåtelseavtal för Jesslis AB (Solbräcke 1:11) tillstyrks.

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

11 (26)

3. Beslutet gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt förslag nedan.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Förslag till kommunfullmäktige

1. Bagahus AB:s förvärv av aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB godkänns.
2. Kommunen beslutar att, via AB Kongahälla, lämna ett ovillkorat aktieägartillskott på 60 mkr till Bagahus AB motsvarande köpeskillingen för att genomföra förvärv av aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.
3. Ombud vid bolagsstämma uppdras att fatta beslut i enlighet med punkt 1-2 ovan.
4. Punkt 1-3 gäller under förutsättning att följande kontrakt undertecknas av parterna:
  - aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10),
  - aktieöverlåtelseavtal för Jesslis AB (Solbräcke 1:11),
  - köpekontrakt för Rollsbo 3:23,
  - kontrakt för Bagahus AB:s dotterbolag Jesslis AB:s försäljning av del av Solbräcke 1:11,
  - marköverlåtelseavtal för Intendenten 5 (Kvarter 14).
5. Punkt 1–4 ovan gäller under förutsättning av samtliga beslut i dess helhet vinner laga kraft.
6. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras till:

För kännedom till:

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Sid 1 (2)

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Karolina Lovric

2023-03-08

Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag (Dnr AN2023/0003-1)

Sammanfattning

Den 1 juli 2021 fattade kommunfullmäktige beslut om arvoden för stiftelser och bolag (Dnr AN2021/0006). Sista meningen i beslutspunkt 7 fastslår följande: "Om Kungälv kommun förvärvar, bildar nytt aktiebolag eller förändrar inriktningen för verksamheten i AB Kongahälla eller Bagahus AB skall beslut om arvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer fattas i samband med förvärvet eller förändringen." (beslutet i dess helhet bifogas som underlag inför arvodesnämnden sammanträde). I samband med att AB Kongahälla blev moderbolag vid koncernbildningen i december 2021 arbetade arvodesnämnden fram ett förslag till beslut avseende arvodering och ersättningar i AB Kongahällas styrelse och lekmannarevisorer.

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363). Fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolagen Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).

Inom ramen för arbetet med framtagandet av aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB har bedömning gjorts (förvaltningen tillsammans med externa jurister, kommunjurister, revisorer) att det är mer fördelaktigt för Kungälv kommun om det sker mellan två bolag istället för bolag och kommun. Då Kungälv kommun har det vilande bolaget Bagahus, som i dagsläget inte har en verksamhet, finns möjligheten att Bagahus köper bolagen med tillhörande fastigheterna Solbräcke 1:10 och Jesslis AB Solbräcke 1:11 som därmed dotterbolag till Bagahus AB.

Bagahus föreslås förvärva Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) som dotterbolag (Dnr KS2022/2363) inom ramen för omstrukturering av Bagahus till ett arena- och evenemangsbolag (Dnr KS2022/ 0343).

Förvaltningen föreslår därmed att arvodesnämnden bereder förslag om arvodering och ersättningar för styrelse och lekmannarevisorer i Bagahus AB och dess dotterbolag i likhet med tidigare beslut avseende AB Kongahälla.

Förslag till beslut

1. Ordföranden, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB har rätt till ersättning enligt § 2 i Kungälvskommuns arvodesreglemente. Ersättning utbetalas i form av: - Månadsarvode - Ersättning vid förlorad arbetsinkomst, pensions- och semesterförmåner - Ersättning vid sammanträden, förrättningar mm - Resekostnadsersättning och traktamente - Särskilda ersättningar. I övrigt har förtroendevalda rätt till ersättning enligt kommunallagens kap § 12–18.
2. Ordföranden, 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande och ledamöter i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB erhåller endast ersättning per timme med motsvarande förberedelseersättning.
3. Lekmannarevisor i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB erhåller fast arvode om 2%, baserat på riksdagens arvode i likhet med övriga arvoden i kommunen.
4. Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB föreslås följa Kungälvskommuns arvodesreglemente och utarbeta nödvändiga rutiner för att möjliggöra detta.
5. I de fall ordföranden, vice ordförande eller ledamöter i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB är del- eller heltidsarvoderade (40% eller mer) av Kungälvskommun skall inga ersättningar eller arvoden utgå.
6. Ombud vid bolagsstämma i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB ges i uppdrag att rösta i enlighet med detta beslut.
7. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Expedieras till:

För kännedom till:

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2021-07-01

16 (36)

§ 95/2021

Förslag på arvoden för stiftelser och bolag (Dnr AN2021/0006)

Kungälv kommun äger idag fyra aktiebolag; Kungälv Energi Aktiebolag (Kungälv Energi, KEAB), Bohusläns Kommunala Exploateringsaktiebolag (BOKAB), Bagahus AB och Aktiebolaget Kongahälla. De två sistnämnda bolagen är vilande. Kungälv Energi äger i sin tur Kungälv Närenergi AB (Närenergi). Dessutom finns det kommunala bostadsbolaget, Kungälvsbostäder, som är organiserat i en stiftelse. Till dessa bolag väljs styrelser som består av politiskiska ledamöter som väljs i Kungälvs kommun.

Den 16 april 2009 fattade kommunfullmäktige beslut om ny form av ersättning till bolagens styrelser. Tidigare följde bolagens styrelser arvodering samma system som det som gäller för kommunens ledamöter i de politiska beslutsinstanserna, ett system som beräknas utifrån riksdagens ledamöters arvoden. Principerna för ersättning till bolagens styrelseledamöter hade inte förändrats sedan dess.

Under sommaren 2020 inkom kommunstyrelsens ordförande med ett brev till arvodesnämnden gällande förfrågan om översyn av arvodering inom kommunala bolag. Detta utifrån att arvodesgrunderna skiljer sig mellan de förtroendevalda i kommunens politiska insatser och bolagens styrelser. Den 21 oktober fattade kommunstyrelsen beslut om att ge uppdrag till förvaltningen att genomföra en översyn av arvodering för de kommunala bolagen/stiftelsen enligt kommunstyrelsens ordförandes skrivelse till arvodesnämnden.

Förvaltningen har tagit fram en sammanställning med bakgrund och omvärldsbevakning och översänt det till arvodesnämnden. Arvodesnämnden fattade beslut på sitt sammanträde den 17 mars 2021 om att ge kommundirektören i uppdrag att ta fram förslag till arvoden i bolag och stiftelser.

Förvaltningen har nu återkommit med potentiella principer för hur Kungälvs kommuns bolagsstyrelser arvoden kan se ut för en mer likstämig uppbyggnad. Exemplet är baserat på kommunens arvodesreglemente och den fasta ersättning som utgår till kommunens kommunfullmäktigeberedningsledamöter, utifrån liknande antal sammanträden och längd. Då de föreslagna arvodena baseras på riksdagens arvoden och inte prisbasbelopp eller bolagens omsättning garanteras även en automatisk och likvärdig årlig höjning och en stabilitet då förändringar i bolagens omsättning inte kan förutses.

Förvaltningen föreslår att utredningen lämnas över till arvodesnämnden för behandling och beslut. Arvodesnämnden har behandlat frågan och lämnat förslag till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen föreslår följande förslag till beslut:

1. De fasta arvodena för ordförande, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Kungälvs energi, Bokab och Stiftelsen Kungälvsbostäder baseras på riksdagens arvoden i likhet med övriga arvoden i kommunen.
2. Ordförande, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i stiftelser och bolag har rätt till ersättning enligt § 2 i Kungälvs kommuns arvodesreglemente. Ersättning kan utbetalas i form av: - Månadsarvode - Ersättning vid förlorad arbetsinkomst, pensions- och semesterförmåner - Ersättning vid sammanträden, förrättningar mm -

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2021-07-01

17 (36)

- Resekostnadsersättning och traktamente - Särskilda ersättningar. I övrigt har förtroendevalda rätt till ersättning enligt kommunallagens kap 4. § 12-18.
3. Ordförande i stiftelser och bolag erhåller ett fast arvode om 15 %.
  4. Vice ordförande i stiftelser och bolag erhåller ett fast arvode om 10%.
  5. Ledamöter i stiftelser och bolag erhåller ett fast arvode om 5%.
  6. Lekmannarevisor (i aktiebolag) respektive av kommunfullmäktige vald revisor i stiftelse utgår för följande företag fast arvode på 5 %: Stiftelsen Kungälvbostäder (Kungälvbostäder) Kungälv Energi AB (KEAB) Bohusläns Kommunala Exploateringsaktiebolag (Bokab). För aktiebolag som är dotterbolag till Kungälvbostäder, KEAB och Bokab utgår timarvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer. För AB Kongahälla och Bagahus AB, som för närvarande inte innehåller annat än likvida medel och fordran på Kungälv kommun, utgår timarvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer. Om Kungälv kommun förvärvar, bildar nytt aktiebolag eller förändrar inriktningen för verksamheten i AB Kongahälla eller Bagahus AB skall beslut om arvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer fattas i samband med förvärvet eller förändringen.
  7. Stiftelser och bolag föreslås följa Kungälv kommuns arvodesreglemente och utarbeta nödvändiga rutiner för att möjliggöra detta.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 kommunala arvoden - förslag arvodesnämnden
 Protokollsutdrag - Arvodesnämnden - 8 juni 2021
 Svar på uppdrag - förslag på arvoden för stiftelsens och bol...
 AN2020-0005-6 Brev från Miguel Odhner (S) 933846_1_1
 Protokollsutdrag - Kommunfullmäktige - 15 april 2021
 Protokollsutdrag - Kommunstyrelsen - 31 mars 2021
 Brev Arvodesnämnd ang bolagsarvoden mars 2021
 Protokollsutdrag - Kommunstyrelsen - 31 mars 2021
 Protokollsutdrag - kommunstyrelsen 16 juni

Beslut

1. De fasta arvoden för ordförande, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Kungälv energi, Bokab och Stiftelsen Kungälvbostäder baseras på riksdagens arvoden i likhet med övriga arvoden i kommunen.
2. Ordförande, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i stiftelser och bolag har rätt till ersättning enligt § 2 i Kungälv kommuns arvodesreglemente. Ersättning kan utbetalas i form av: - Månadsarvode - Ersättning vid förlorad arbetsinkomst, pensions- och semesterförmåner - Ersättning vid sammanträden, förrättningar mm - Resekostnadsersättning och traktamente - Särskilda ersättningar. I övrigt har förtroendevalda rätt till ersättning enligt kommunallagens kap 4. § 12-18.
3. Ordförande i stiftelser och bolag erhåller ett fast arvode om 15 %.
4. Vice ordförande i stiftelser och bolag erhåller ett fast arvode om 10%.
5. Ledamöter i stiftelser och bolag erhåller ett fast arvode om 5%.
6. Lekmannarevisor (i aktiebolag) respektive av kommunfullmäktige vald revisor i stiftelse utgår för följande företag fast arvode på 5 %: Stiftelsen Kungälvbostäder

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2021-07-01

Sida

18 (36)

(Kungälvbostäder) Kungälv Energi AB (KEAB) Bohusläns Kommunala Exploateringsaktiebolag (Bokab). För aktiebolag som är dotterbolag till Kungälvbostäder, KEAB och Bokab utgår timarvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer. För AB Kongahälla och Bagahus AB, som för närvarande inte innehåller annat än likvida medel och fordran på Kungälv kommun, utgår timarvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer. Om Kungälv kommun förvärvar, bildar nytt aktiebolag eller förändrar inriktningen för verksamheten i AB Kongahälla eller Bagahus AB skall beslut om arvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer fattas i samband med förvärvet eller förändringen.

7. Stiftelser och bolag föreslås följa Kungälv kommuns arvodesreglemente och utarbeta nödvändiga rutiner för att möjliggöra detta.

8. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

_____

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2021-12-02

Sida

13 (33)

§ 176/2021

Arvodering och ersättningar i AB Kongahällas styrelse (Dnr KS2021/1843)

Arvodesnämnden har fört dialog om arvodering och ersättningar för styrelsen i bolaget AB Kongahälla inför att bolaget ska bli moderbolag för den kommande bildningen av en koncern.

Bolagspolicyn anger följande gällande sammansättning av styrelse:

I koncernens moderbolag utser kommunfullmäktige samtliga styrelseledamöter och i förekommande fall

suppleanter. I styrelsen bör kommunstyrelsens presidium ingå. Moderbolagets styrelse bör vara representerat i

dotterbolagens styrelser, lämpligtvis i form av presidium.

Arvodesnämnden har i uppgift att bereda arvodesfrågor. I beslut från Kommunfullmäktige den 1 juli 2021 står följande:

6. Om Kungälv's kommun förvärvar, bildar nytt aktiebolag eller förändrar inriktningen för verksamheten i

AB Kongahälla eller Bagahus AB skall beslut om arvode till styrelseledamöter och lekmanarevisorer fattas i samband med förväroet eller förändringen.

Arvodesnämnden har därav i uppgift att till kommunfullmäktige föreslå ersättningar och arvoden för styrelsen i Aktiebolaget Kongahälla. Arvodesnämnden är överens om att föreslå följande till Kommunfullmäktige:

1. De fasta arvoden för ordföranden, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Aktiebolaget Kongahälla baseras på riksdagens arvoden i likhet med övriga arvoden i kommunen.

2. Ordföranden, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Aktiebolaget Kongahälla har rätt till ersättning enligt § 2 i Kungälv's kommuns arvodesreglemente. Ersättning utbetalas

i form av: - Månadsarvode - Ersättning vid förlorad arbetsinkomst, pensions- och semesterförmåner - Ersättning vid sammanträden, förrättningar mm - Resekostnadsersättning och traktamente - Särskilda ersättningar. I övrigt har förtroendevalda rätt till ersättning enligt

kommunallagens kap 4. § 12-18.

3. Ordföranden i Aktiebolaget Kongahälla erhåller ett fast arvode om 15%.

4. 1:e vice ordförande i Aktiebolaget Kongahälla erhåller ett fast arvode om 10%

5. 2:e vice ordförande i Aktiebolaget Kongahälla erhåller ett fast arvode om 10%

6. Ledamöter i Aktiebolaget Kongahälla erhåller ett fast arvode om 5%

7. Lekmanarevisor i Aktiebolaget Kongahälla erhåller ett fast arvode om 5%

8. Aktiebolaget Kongahälla föreslås följa Kungälv's kommuns arvodesreglemente och utarbeta nödvändiga rutiner för att möjliggöra detta.

9. I de fall ordföranden, vice ordförande eller ledamöter i Aktiebolaget Kongahälla är heltidsarvoderade av Kungälv's Kommun skall inga ersättningar eller arvoden utgå.

KOMMUNFULLMÄKTIGE**KUNGÄLV'S
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2021-12-02

Sida

14 (33)

På kommunstyrelsens sammanträde beslutades att lämna följande reviderade förslag till beslut till kommunfullmäktige:

1. Ordföranden, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Aktiebolaget Kongahälla har rätt till ersättning enligt § 2 i Kungälvs kommuns arvodesreglemente. Ersättning utbetalas i form av: - Månadsarvode - Ersättning vid förlorad arbetsinkomst, pensions- och semesterförmåner - Ersättning vid sammanträden, förrättningar mm - Resekostnadsersättning och traktamente - Särskilda ersättningar. I övrigt har förtroendevalda rätt till ersättning enligt kommunallagens kap 4. § 12-18.
2. Ordföranden, 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande och ledamöter i Aktiebolaget Kongahälla erhåller för 2022 endast ersättning per timme med motsvarande förberedelseersättning.
3. Lekmannarevisor i Aktiebolaget Kongahälla erhåller fast arvode om 2%, baserat på riksdagens arvode i likhet med övriga arvoden i kommunen.
4. Aktiebolaget Kongahälla föreslås följa Kungälvs kommuns arvodesreglemente och utarbeta nödvändiga rutiner för att möjliggöra detta.
5. I de fall ordföranden, vice ordförande eller ledamöter i Aktiebolaget Kongahälla är del- eller heltidsarvoderade (40% eller mer) av Kungälvs Kommun skall inga ersättningar eller arvoden utgå.
6. Kommunens ombud vid bolagsstämma i AB Kongahälla ges i uppdrag att rösta i enlighet med detta beslut.

Tilläggsyrkande

Gun-Marie Daun (KD):

7. Arvodena ska uppdateras och ses över senast våren 2023

Yrkanden

Elisabeth Mattsson (L): Ärendet återremitteras till Arvodesnämnden som får i uppdrag att i dialog med KS-presidium ta fram ett förslag för arvodering för Aktiebolag Kongahälla.

Miguel Odhner (S): Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Matilda Jansson (L): Bifall till Elisabeth Mattssons (L) yrkande om återremiss.

Elisabeth Mattsson (L): Yrkar enligt arvodesnämndens förslag med tillägget att deltids- och heltidsarvoderade inte skall ha ersättning för att ingå i styrelsen.

Miguel Odhner (S): Bifall till Gun-Marie Dauns (KD) första tilläggsyrkande. Avslag på Elisabeth Mattssons (L) återremissyrkande, ärendet ska avgöras idag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer Elisabeth Mattssons (L) återremissyrkande mot att avgöra ärendet idag och finner att Kommunfullmäktige beslutar att avgöra ärendet idag.

Omröstning begärs. Kommunfullmäktige godkänner följande propositionsordning:
Ja-röst för att avgöra ärendet idag och

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2021-12-02

Sida

15 (33)

Nej-röst för att återremittera ärendet.

Omröstningsresultat

Med 39 ja-röster för att avgöra ärendet idag och 12 nej-röster för återremiss beslutar kommunfullmäktige att återremittera ärendet/avgöra ärendet idag. 7 ledamöter var frånvarande.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Elisabeth Mattssons (L) yrkande och finner att kommunfullmäktige beslutar att avslå yrkandet.

Omröstning begärs inte.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Gun-Marie Dauns (KD) tilläggsyrkande och finner att Kommunfullmäktige beslutar att anta tilläggsyrkandet.

Omröstning begärs inte.

Beslut

1. Ordföranden, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Aktiebolaget Kongahälla har rätt till ersättning enligt § 2 i Kungälv's kommuns arvodesreglemente. Ersättning utbetalas i form av: - Månadsarvode - Ersättning vid förlorad arbetsinkomst, pensions- och semesterförmåner - Ersättning vid sammanträden, förrättningar mm - Resekostnadsersättning och traktamente - Särskilda ersättningar. I övrigt har förtroendevalda rätt till ersättning enligt kommunallagens kap 4. § 12-18.
2. Ordföranden, 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande och ledamöter i Aktiebolaget Kongahälla erhåller för 2022 endast ersättning per timme med motsvarande förberedelseersättning.
3. Lekmannarevisor i Aktiebolaget Kongahälla erhåller fast arvode om 2%, baserat på riksdagens arvode i likhet med övriga arvoden i kommunen.
4. Aktiebolaget Kongahälla föreslås följa Kungälv's kommuns arvodesreglemente och utarbeta nödvändiga rutiner för att möjliggöra detta.
5. I de fall ordföranden, vice ordförande eller ledamöter i Aktiebolaget Kongahälla är del- eller heltidsarvoderade (40% eller mer) av Kungälv's Kommun skall inga ersättningar eller arvoden utgå.
6. Kommunens ombud vid bolagsstämma i AB Kongahälla ges i uppdrag att rösta i enlighet med detta beslut.
7. Arvodena ska uppdateras och ses över senast våren 2023.

Martin Högstedt (UP) lämnar en anteckning till protokollet. Se bilaga.

Expedieras till

För kännedom till

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLV'S
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2021-12-02

16 (33)

KOMMUNFULLMÄKTIGE

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-16

Sida

5 (6)

§ 13/2023

Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag (Dnr AN2023/0003)

Sammanfattning

Den 1 juli 2021 fattade kommunfullmäktige beslut om arvoden för stiftelser och bolag (Dnr AN2021/0006). Sista meningen i beslutspunkt 7 fastslår följande: "Om Kungälv kommun förvärvar, bildar nytt aktiebolag eller förändrar inriktningen för verksamheten i AB Kongahälla eller Bagahus AB skall beslut om arvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer fattas i samband med förvärvet eller förändringen." (beslutet i dess helhet bifogas som underlag inför arvodesnämnden sammanträde). I samband med att AB Kongahälla blev moderbolag vid koncernbildningen i december 2021 arbetade arvodesnämnden fram ett förslag till beslut avseende arvodering och ersättningar i AB Kongahällas styrelse och lekmannarevisorer.

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363). Fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolagen Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).

Inom ramen för arbetet med framtagandet av aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB har bedömning gjorts (förvaltningen tillsammans med externa jurister, kommunjurister, revisorer) att det är mer fördelaktigt för Kungälv kommun om det sker mellan två bolag istället för bolag och kommun. Då Kungälv kommun har det vilande bolaget Bagahus, som i dagsläget inte har en verksamhet, finns möjligheten att Bagahus köper bolagen med tillhörande fastigheterna Solbräcke 1:10 och Jesslis AB Solbräcke 1:11 som därmed dotterbolag till Bagahus AB.

Bagahus föreslås förvärva Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) som dotterbolag (Dnr KS2022/2363) inom ramen för omstrukturering av Bagahus till ett arena- och evenemangsbolag (Dnr KS2022/ 0343).

Förvaltningen föreslår därmed att arvodesnämnden bereder förslag om arvodering och ersättningar för styrelse och lekmannarevisorer i Bagahus AB och dess dotterbolag i likhet med tidigare beslut avseende AB Kongahälla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag

Bilaga ~ AN2021_0006-4 Protokollsutdrag - beslut arvoden

Bilaga ~ KS2021_1843-2 Protokollsutdrag - Arvodering och ersättningar i AB Kongahällas styrelse - Kommu 1070827_1_1

ARVODESNÄMNDEN**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-16

Sida

6 (6)

Förslag till kommunfullmäktige

1. Ordföranden, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB har rätt till ersättning enligt § 2 i Kungälvs kommuns arvodesreglemente. Ersättning utbetalas i form av: - Månadsarvode - Ersättning vid förlorad arbetsinkomst, pensions- och semesterförmåner - Ersättning vid sammanträden, förrättningar mm - Resekostnadsersättning och traktamente - Särskilda ersättningar. I övrigt har förtroendevalda rätt till ersättning enligt kommunallagens kap § 12-18.
2. Ordföranden, 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande och ledamöter i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB erhåller endast ersättning per timme med motsvarande förberedelseersättning.
3. Lekmannarevisor i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB erhåller fast arvode om 2%, baserat på riksdagens arvode i likhet med övriga arvoden i kommunen.
4. Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB föreslås följa Kungälvs kommuns arvodesreglemente och utarbeta nödvändiga rutiner för att möjliggöra detta.
5. I de fall ordföranden, vice ordförande eller ledamöter i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB är del- eller heltidsarvoderade (40% eller mer) av Kungälvs Kommun skall inga ersättningar eller arvoden utgå.
6. Ombud vid bolagsstämma i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB ges i uppdrag att rösta i enlighet med detta beslut.
7. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras till: Karolina Lovric, Soltak, Jonna Bakkum, Sandra Caspersson

ARVODESNÄMNDEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

12 (26)

§ 58/2023

Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag (Dnr AN2023/0003)

Sammanfattning

Den 1 juli 2021 fattade kommunfullmäktige beslut om arvoden för stiftelser och bolag (Dnr AN2021/0006). Sista meningen i beslutspunkt 7 fastslår följande: ”Om Kungälv kommun förvärvar, bildar nytt aktiebolag eller förändrar inriktningen för verksamheten i AB Kongahälla eller Bagahus AB skall beslut om arvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer fattas i samband med förvärvet eller förändringen.” (beslutet i dess helhet bifogas som underlag inför arvodesnämnden sammanträde). I samband med att AB Kongahälla blev moderbolag vid koncernbildningen i december 2021 arbetade arvodesnämnden fram ett förslag till beslut avseende arvodering och ersättningar i AB Kongahällas styrelse och lekmannarevisorer.

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363). Fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolagen Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).

Inom ramen för arbetet med framtagandet av aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB har bedömning gjorts (förvaltningen tillsammans med externa jurister, kommunjurister, revisorer) att det är mer fördelaktigt för Kungälv kommun om det sker mellan två bolag istället för bolag och kommun. Då Kungälv kommun har det vilande bolaget Bagahus, som i dagsläget inte har en verksamhet, finns möjligheten att Bagahus köper bolagen med tillhörande fastigheterna Solbräcke 1:10 och Jesslis AB Solbräcke 1:11 som därmed dotterbolag till Bagahus AB.

Bagahus föreslås förvärva Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) som dotterbolag (Dnr KS2022/2363) inom ramen för omstrukturering av Bagahus till ett arena- och evenemangsbolag (Dnr KS2022/ 0343).

Förvaltningen föreslår därmed att arvodesnämnden bereder förslag om arvodering och ersättningar för styrelse och lekmannarevisorer i Bagahus AB och dess dotterbolag i likhet med tidigare beslut avseende AB Kongahälla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag

Bilaga ~ AN2021_0006-4 Protokollsutdrag - beslut arvoden

Bilaga ~ KS2021_1843-2 Protokollsutdrag - Arvodering och ersättningar i AB Kongahällas styrelse - Kommu 1070827_1_1

Bilaga Protokollsutdrag - Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag – Arvodesnämnden

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

13 (26)

Yrkande

Michael Karlsson (L): Ändringsyrkande av punkt 2:

ordförande erhåller fast arvode om 15%, vice ordförande erhåller fast arvode om 10%, ledamot erhåller fast arvode om 5% i Bagahus AB styrelse. För Jesslis AB samt Konsulatets fastighets AB utgår inget fast arvode.

Miguel Odhner (S): Avslag på Liberalernas yrkande. Ändring av Punkt 2 till Ordföranden, vice ordförande och ledamöter i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB erhåller endast ersättning per timme med motsvarande förberedelseersättning.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på yrkanden och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta Socialdemokraternas yrkande.

Omröstning begärs inte.

Förslag till kommunfullmäktige

1. Ordföranden, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB har rätt till ersättning enligt § 2 i Kungälv's kommuns arvodesreglemente. Ersättning utbetalas i form av: - Månadsarvode - Ersättning vid förlorad arbetsinkomst, pensions- och semesterförmåner - Ersättning vid sammanträden, förrättningar mm - Resekostnadsersättning och traktamente - Särskilda ersättningar. I övrigt har förtroendevalda rätt till ersättning enligt kommunallagens kap § 12–18.
2. Ordföranden, vice ordförande och ledamöter i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB erhåller endast ersättning per timme med motsvarande förberedelseersättning.
3. Lekmannarevisor i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB erhåller fast arvode om 2%, baserat på riksdagens arvode i likhet med övriga arvodet i kommunen.
4. Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB föreslås följa Kungälv's kommuns arvodesreglemente och utarbeta nödvändiga rutiner för att möjliggöra detta.
5. I de fall ordföranden, vice ordförande eller ledamöter i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB är del- eller heltidsarvoderade (40% eller mer) av Kungälv's Kommun skall inga ersättningar eller arvodet utgå.
6. Ombud vid bolagsstämma i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB ges i uppdrag att rösta i enlighet med detta beslut.
7. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Michael Karlsson (L) lämnar en anteckning till protokollet, se bilaga

Expedieras till:

För kännedom till:

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV'S
KOMMUN**

Justeras sign

Kungälv 2023-03-22

Protokollsanteckning ärende 13 (Dnr AN2023/0003-1)

Bagahus AB kommer, innan omformandet till Kungälv arena AB genomföra ett antal ekonomiska transaktioner och fastighetsaffärer för stora belopp.

Mycket kan gå fel och bolaget kommer att hantera betydande värden som tillhör kommuninvånarna.

Därmed är det av yttersta vikt att styrelsens samtliga ledamöter ges möjlighet att sätta sig in i alla avtal och transaktioner för att säkerställa att kommuninvånarnas pengar hanteras tillfredsställande.

Michael Karlsson (L)

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-16

Sida

5 (6)

§ 13/2023

Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag (Dnr AN2023/0003)

Sammanfattning

Den 1 juli 2021 fattade kommunfullmäktige beslut om arvoden för stiftelser och bolag (Dnr AN2021/0006). Sista meningen i beslutspunkt 7 fastslår följande: ”Om Kungälv kommun förvärvar, bildar nytt aktiebolag eller förändrar inriktningen för verksamheten i AB Kongahälla eller Bagahus AB skall beslut om arvode till styrelseledamöter och lekmannarevisorer fattas i samband med förvärvet eller förändringen.” (beslutet i dess helhet bifogas som underlag inför arvodesnämnden sammanträde). I samband med att AB Kongahälla blev moderbolag vid koncernbildningen i december 2021 arbetade arvodesnämnden fram ett förslag till beslut avseende arvodering och ersättningar i AB Kongahällas styrelse och lekmannarevisorer.

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) (dnr KS2022/2363). Fastigheterna Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11, med tillhörande byggnader, ägs idag av bolagen Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11).

Inom ramen för arbetet med framtagandet av aktieöverlåtelseavtal för Konsulatets Fastighets AB och Jesslis AB har bedömning gjorts (förvaltningen tillsammans med externa jurister, kommunjurister, revisorer) att det är mer fördelaktigt för Kungälv kommun om det sker mellan två bolag istället för bolag och kommun. Då Kungälv kommun har det vilande bolaget Bagahus, som i dagsläget inte har en verksamhet, finns möjligheten att Bagahus köper bolagen med tillhörande fastigheterna Solbräcke 1:10 och Jesslis AB Solbräcke 1:11 som därmed dotterbolag till Bagahus AB.

Bagahus föreslås förvärva Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) som dotterbolag (Dnr KS2022/2363) inom ramen för omstrukturering av Bagahus till ett arena- och evenemangsbolag (Dnr KS2022/ 0343).

Förvaltningen föreslår därmed att arvodesnämnden bereder förslag om arvodering och ersättningar för styrelse och lekmannarevisorer i Bagahus AB och dess dotterbolag i likhet med tidigare beslut avseende AB Kongahälla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Arvodering och ersättningar i Bagahus AB och dess dotterbolag

Bilaga ~ AN2021_0006-4 Protokollsutdrag - beslut arvoden

Bilaga ~ KS2021_1843-2 Protokollsutdrag - Arvodering och ersättningar i AB Kongahällas styrelse - Kommu 1070827_1_1

ARVODESNÄMNDEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-16

Sida

6 (6)

Förslag till kommunfullmäktige

1. Ordföranden, vice ordförande, ledamöter samt valda revisorer i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB har rätt till ersättning enligt § 2 i Kungälvs kommuns arvodesreglemente. Ersättning utbetalas i form av: - Månadsarvode - Ersättning vid förlorad arbetsinkomst, pensions- och semesterförmåner - Ersättning vid sammanträden, förrättningar mm - Resekostnadsersättning och traktamente - Särskilda ersättningar. I övrigt har förtroendevalda rätt till ersättning enligt kommunallagens kap § 12-18.
2. Ordföranden, 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande och ledamöter i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB erhåller endast ersättning per timme med motsvarande förberedelseersättning.
3. Lekmannarevisor i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB erhåller fast arvode om 2%, baserat på riksdagens arvode i likhet med övriga arvoden i kommunen.
4. Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB föreslås följa Kungälvs kommuns arvodesreglemente och utarbeta nödvändiga rutiner för att möjliggöra detta.
5. I de fall ordföranden, vice ordförande eller ledamöter i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB är del- eller heltidsarvoderade (40% eller mer) av Kungälvs Kommun skall inga ersättningar eller arvoden utgå.
6. Ombud vid bolagsstämma i Bagahus AB, Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB ges i uppdrag att rösta i enlighet med detta beslut.
7. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Expedieras till: Karolina Lovric, Soltak, Jonna Bakkum, Sandra Caspersson

ARVODESNÄMNDEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-02-27

Sida

5 (8)

§ 8/2023

Dialog angående arvodering för Överförmyndarnämndens presidium

Arvodesnämnden för dialog angående arvodering för överförmyndarnämndens presidium.

Bo Carlsson (S), ordförande i överförmyndarnämnden, deltar under dialogen och ger sin syn på överförmyndarnämnden, dess arbete och dess roll som obligatorisk nämnd.

Arvodesnämnden är överens om att arvoderingen i överförmyndarnämnden inte överensstämmer med det ansvar och arbetsbörda som åligger presidiet.

Yrkande

Lars Windeman (M):

För dialog gällande arvodering i överförmyndarnämnden utefter den givna föredragningen om överförmyndarnämndens ansvar och arbetsbörda. Arvodesnämnden är överens om att arvoderingen i överförmyndarnämnden bör likställas med arvoderingen i miljö- och byggnadsnämnden samt sociala myndighetsnämnden. Lars Windeman (M), yrkar på följande:

- 1) Arvodet för ordförande i överförmyndarnämnden höjs till 10%.
- 2) Arvodet för vice ordförande i överförmyndarnämnden höjs till 6,6%.
- 3) Det justerade arvodet skall utbetalas retroaktivt från och med 1 januari 2023.
- 4) Förvaltningen får i uppdrag att innan ärendets behandling i kommunstyrelsen ta fram en ekonomisk bedömning.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att arvodesnämnden beslutar att anta Lars Windemans (M) yrkande.

Omröstning begärs inte.

Beslut

Förvaltningen får i uppdrag att innan ärendets behandling i kommunstyrelsen ta fram en ekonomisk bedömning.

Förslag till kommunfullmäktige

- 1) Arvodet för ordförande i överförmyndarnämnden höjs till 10%.
- 2) Arvodet för vice ordförande i överförmyndarnämnden höjs till 6,6%.
- 3) Det justerade arvodet utbetalas retroaktivt från och med 1 januari 2023.

ARVODESNÄMNDEN

KUNGÄLVS
KOMMUN

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-02-27

Sida

6 (8)

Expedieras till

För kännedom till

ARVODESNÄMNDEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2023-03-22

18 (26)

§ 64/2023

Förslag på arvodering för Överförmyndarnämndens presidium (Dnr KS2023/0445)

Arvodesnämnden för dialog angående arvodering för överförmyndarnämndens presidium. Bo Carlsson (S), ordförande i överförmyndarnämnden, deltar under dialogen och ger sin syn på överförmyndarnämnden, dess arbete och dess roll som obligatorisk nämnd.

Arvodesnämnden är överens om att arvoderingen i överförmyndarnämnden inte överensstämmer med det ansvar och arbetsbörda som åligger presidiet.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag arvodesnämnden

Förslag till kommunfullmäktige

- 1) Arvodet för ordförande i överförmyndarnämnden höjs till 10%.
- 2) Arvodet för vice ordförande i överförmyndarnämnden höjs till 6,6%.
- 3) Det justerade arvodet utbetalas retroaktivt från och med 1 januari 2023.

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLVS
KOMMUN

Justeras sign

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Sid 1 (3)

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Cecilia Eriksson

2023-02-10

Förslag till beslut - Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil (Dnr KS2015/2077-120)

Sammanfattning

Väg 168 passerar genom Tjuvkils samhälle. Vägen fungerar som genomfartsväg för trafikanter mellan Marstrand och Kungälv och som lokal länk mellan olika delar av Tjuvkil.

Det saknas vägren, gång- och cykelväg, övergångställen och ståtor för väntande resenärer på busshållplatser längs sträckan. För oskyddade trafikanter innebär det säkerhetsrisker och att vägen har en barriäreffekt. För biltrafiken håller vägen i vissa avseenden otillräcklig standard. Vidare beräknas att riktvärdena för buller utomhus överskrids vid ett trettiotal bostäder längs vägen.

För att åtgärda bristerna håller Trafikverket på att ta fram en vägplan för väg 168 genom Tjuvkil. I samband med detta har Trafikverket pekat på behovet att en detaljplan tas fram för samma område. Syftet med detaljplanen är att ersätta delar av befintliga detaljplaner så att lämplig markanvändning möjliggörs för den vägplan som tas fram i en parallellt pågående planeringsprocess. De åtgärder vägplan och detaljplan som möjliggör är gång- och cykelväg, ståtor för busshållplatser, gångpassager tvärs vägen, breddad körbana, säkrade sidområden och bullerskydd

Under 2021 antogs ett tilläggsavtal mellan Trafikverket, VGR och Kungälv kommun gällande "Gång - och cykelväg, Väg 168 Kungälv Delen Tjuvkil". I avtalet beskrivs att ny totalkostnad för objektet är 126 miljoner kronor och att Kungälv kommun finansierar med ca 83 miljoner kronor. Utöver dessa kostnader tillkommer kostnader för lantmäteriförrättningar och inlösen av privatägd mark inom detaljplanens allmänna platsmark. Dessa kostnader är svårbedömda men förväntas uppgå till (exkl tomtanläggningar) omkring 1,5-2 miljoner kronor.

Detaljplanen har tidigare antagits av kommunfullmäktige (2021-01-28) men antagandet överklagades och i en dom (2021-09-23) beslöt mark- och miljödomstolen att antagandet av detaljplanen skulle upphävas. Kommunen beslöt därefter att göra ett omtag i planprocessen samt att omtaget skulle inledas med att ta fram granskningshandlingar. Den nya granskningen ägde rum 4-25 mars 2022. Detaljplanen antogs även 2022-06-30, men kommunen valde då att återkalla beslutet vilket formellt godkändes av Mark och Miljödomstolen (2022-12-01).

Förvaltningens bedömning är att förslaget nu kan antas.

Juridisk bedömning

Syftet med en detaljplan är att reglera mark- och vattenanvändningen för de ändamål som området är mest lämpat för. Lämpligheten bedöms med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Hur en detaljplan tas fram och vilka överväganden som ska göras framgår av plan- och bygglagen (2010:900, PBL).

Vid framtagande av en detaljplan kan kommunen välja mellan standard-, utökad- eller samordnat

förfarande. Efter det att mark- och miljödomstolen 2021-09-23 upphävde kommunfullmäktiges beslut om antagande detaljplanen ändrade kommunen planförfarande från samordnat till utökat förfarande.

Detaljplaneprocessen och innehållet i förslaget till detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil bedöms vara i enlighet med PBL:s bestämmelser och annan tillämplig lagstiftning.

Förvaltningens bedömning

Väg 168 ingår i det regionala vägnätet som förbinder Marstrand med Kungälv och E6. Trafikverket har sedan många år planerat för att förbättra trafiksäkerheten, särskilt för oskyddade trafikanter på väg 168 eftersom vägen sommartid är hårt belastad. Framtagande av vägplanen har pågått en tid och Trafikverket meddelade kommunen under år 2018 att tänkt vägområde för vägplanen måste överensstämma med den markanvändning som anges i gällande detaljplaner. Kommunen tar därför fram en ny detaljplan för att anpassa markanvändning efter vägplanens vägområde.

Verksamhetens målsättning för väg 168 genom Tjuvkil överensstämmer väl med Trafikverkets målsättning, dvs att öka trafiksäkerheten för gång- och cykeltrafikanterna, skapa god framkomlighet för kollektivtrafiken och öka tillgängligheten till busshållplatserna samt begränsa störningar för närboende från trafiken. Verksamheten har även målsättningen att åtgärder på väg 168 inte på annat sätt ska skapa olägenheter för boende i Tjuvkil eller framtida utveckling av Tjuvkil.

Verksamheten bedömer att Trafikverkets förslag till vägplan väl överensstämmer med verksamhetens målsättningar.

Verksamheten har därför gjort vad som krävs för att möjliggöra att vägplanen ska kunna tas fram, d.v.s. tagit fram detaljplan för samma vägsträcka som vägplanen.

Förvaltningens bedömning är att förslaget kan antas.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Möjligheten att cykla och gå genom Tjuvkil samt att använda sig av kollektivtrafik förbättras. Därmed överensstämmer planen med målet att underlätta för invånare och företag som vill reducera klimatutsläppen

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Genom att detaljplanen gynnar cykling och kollektivtrafik innebär det att planen stödjer målen "Hållbara städer och samhällen" respektive "Bekämpa klimatförändringarna".

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Planen stämmer väl överens med politiska styrdokument, t ex "Trafikplan" och "Attraktiva miljöer och stråk för gång och cykel".

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

För barn som bor i eller besöker Tjuvkil innebär tillkomsten av gång- och cykelbana en påtaglig förbättring. Kommunen tar trafiksäkerhet på allvar. Även för andra grupper i samhället innebär åtgärderna ny GC-väg, breddad väg och säkrare hållplatser förbättringar för både invånare och besökare.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Fortsatt arbete med väg 168 genom Tjuvkil genomförs till övervägande del av Trafikverket. Det innebär att arbetsbelastning och arbetsmiljön endast i ringa omfattning berör medarbetare på kommunen.

Ekonomisk bedömning

Under 2021 antogs ett tilläggsavtal mellan Trafikverket, VGR och Kungälv kommun gällande "Gång - och cykelväg, Väg 168 Kungälv Delen Tjuvkil". I avtalet beskrivs att ny totalkostnad för objektet är 126 miljoner kronor och att Kungälv kommun finansierar med ca 83 miljoner kronor.

Utöver dessa kostnader tillkommer kostnader för lantmåteriförrättningar och inlösen av privatägd mark inom detaljplanens allmänna platsmark. Dessa kostnader är svårbedömda men förväntas uppgå till (exkl tomtanläggningar) omkring 1,5-2 miljoner kronor.

Förslag till beslut

1. Detaljplanen för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil i Kungälv kommun antas enligt plan- och bygglagen PBL (2010: 900) kap 5 § 27.

Fredric Arpfjord
Verksamhetschef

Anders Holm
Sektorchef

Expedieras till: Gunilla Carlsson Gremner, Planadministratör, Plan/Samhälle och utveckling
Anna Hedlin, Verksamhetsledare, Plan/Samhälle och utveckling
Jenny Bjönness Bergdahl, Trafikstrateg, Trafik gata park/Sektorstöd
Cecilia Eriksson, Planarkitekt, Plan/Samhälle och utveckling
Ida Brogren, Planchef, Plan/Samhälle och utveckling
Amanda Staf, Portföljledare, Projektenheten/Samhälle och utveckling

För kännedom till: Ulrika.holterberg@trafikverket.se
Johanna.b.johansson@trafikverket.se
Peter.Kolm@trafikverket.se

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Antagandehandling
Ärende: KS2015/2077
2022-06-22

Granskningsutlåtande

Detaljplan för

VÄG 168 GENOM TJUVKIL

Tjuvkil, Kungälv kommun

Granskningens genomförande

Rubricerat förslag på detaljplan har varit utställt på granskning under perioden 4 mars 2022 till 25 mars 2022. Granskningshandlingar har sänts till berörda kommunala och statliga myndigheter och organ samt till berörda sakägare. Förslaget har även varit tillgängligt för påseende under granskningstiden i Stadshuset samt på kommunens hemsida.

I detta granskningsutlåtande redovisas endast de skriftliga synpunkter som inkommit under granskningsperioden, samt kommunens svar på dessa. De skriftliga synpunkter som inkom under samrådet finns redovisade i en samrådsredogörelse där även kommunens svar på inkomna synpunkter redovisas. Samrådsredogörelsen finns tillgänglig på kommunens hemsida.

PLANÄRENDET HAR GENOMGÅTT ETT OMTAG

Detaljplanen har tidigare antagits av kommunstyrelsen. Efter överklagande upphävde Mark- och miljödomstolen beslutet om antagande. Därefter har planprocessen gjort ett omtag där granskning var det skede som följde efter beslutet att upphäva antagandet. Nedan följer en beskrivning av planprocessen i aktuellt ärende.

- Samråd. När arbetet skulle inledas för Trafikverket att ta fram en vägplan och för Kungälv kommun att ta fram en detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil kom de båda parterna överens om att ärendena för framtagande av vägplan respektive detaljplan skulle drivas parallellt och med samordnat förfarande enligt med 5 kap plan- och bygglagen (SFS 2010:900). Syftet med samordningen var att undvika dubbelarbete och dubbla prövningar. Vägplanprocessen, som leds av Trafikverket, var huvudprocess. Detaljplanens samrådshandlingar är daterade 2020-02-04 och samrådstid för såväl vägplan som detaljplan var 2 mars – 10 april 2020. Som framgick av information skulle synpunkter på såväl vägplan som detaljplan adresseras till Trafikverket.
- Granskning ägde rum 2 juli – 13 augusti 2020. Detaljplanen antogs av kommunfullmäktige 28 jan 2021.
- Beslutet att anta detaljplanen överklagades.
- Därefter upphävde mark- och miljödomstolen, i en dom, beslutet att anta planen. Som skäl till domen anförde domstolen att detaljplanen inte överensstämmer med gällande översiktsplan, något som är nödvändigt vid användandet av samordnat förfarande. Vidare fanns det sakägares synpunkter på lokalisering av väg och GC-väg som inte tagits upp i granskningsutlåtandet och än mindre bemötts eller tillgodosetts. De sakägare som framfört dessa synpunkter skulle, enligt domen, ha informerats om detaljplanens antagande vilket inte skedde.
- Efter domen beslöt kommunen att göra ett omtag i planprocessen. Samtidigt beslöt kommunen att byta planprocess – från samordnat förfarande till utökat förfarande samt att inleda omtaget med att ta fram granskningshandlingar.
- Därefter togs nya granskningshandlingar fram. Som framgår ovan ägde granskningen rum 4-25 mars 2022 och det är yttranden på dessa granskningshandlingar som redovisas i föreliggande granskningsutlåtande
- Planen antogs av kommunfullmäktige i Kungälv kommun 2022-06-30, men till följd av formaliafel då meddelande om antagande inte anslogs i tid valde kommunen att upphäva beslut om antagande. Medgivande om att häva beslut om antagande gavs av Mark- och miljödomstolen i Vänersborg 2022-12-01.
- Detaljplanen förväntas att antas igen under första kvartalet 2023.

Övergripande kommentar

Under denna rubrik ges övergripande kommentarer till projektet. I de kommentarer som, längre fram i dokumentet, ges till yttrandena hänvisas i vissa fall till de övergripande kommentarer som här redovisas.

Uppdrag

Västra Götalandsregionen (VGR) är uppdragsgivare för väg 168 genom Tjuvkil och har tillsammans med Trafikverket gjort bedömningen att väg 168 mellan Ytterby och Marstrand är hårt belastad sommartid och att det finns behov av trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Trafikverket är som väghållare ansvarig för att genomföra planerade åtgärder såsom ny gång- och cykelväg, passager, breddning (kollektivtrafiken) och sänkt hastighet.

Trafikverkets första steg i projektet är att upprätta en sk vägplan med inriktningen "väsentlig ombyggnad" som kan innebära ett behov av ev. bullerskyddsåtgärder. Bullerskyddsåtgärder är utrymmeskrävande vilket kan föranleda att kvartersmark behöver tas i anspråk. Trafikverket har gett kommunen i uppdrag att upprätta en detaljplan som anpassar planbestämmelsen för kvartersmark som berörs av gång- och cykelväg, väg- eller bulleranläggning.

I kommunens översiktsplan (2010) framgår för bland annat Tjuvkil, att "för att uppnå ett hållbart samhälle behöver kollektivtrafiken på sikt förbättras och trafiksäkerheten behöver höjas på väg 168 eftersom dagens standard är bristfällig. Den nya förbifarten söder om Tjuvkil är ett led i detta."

Kommunens bedömning är att Trafikverket som är väghållare, gör bedömningen om vilken åtgärd som är mest aktuell/ lämplig för att uppnå ändamålet om att öka trafiksäkerheten. Kommunen arbetar kontinuerligt med att påverka både VGR och Västtrafik för att få bättre förutsättningar för ett ökat resande med kollektivtrafiken under sommartid. Kommunen har lyft förslag på bland annat att få fler turer till/ från Marstrand och direktbuss mellan Göteborg/Marstrand.

Trafikprognos

Trafikverkets trafikprognos gjordes efter de förutsättningar som var aktuella 2019 och uppdraget från regionen var att räkna upp trafiken till år 2040. Beräkningen av trafikstringen från detaljplaneområdena är adderade till trafikflödena i trafikprognosen. Detta innebär en viss dubbelräkning då Trafikverkets prognos redan innehåller en befolkningsökning. Samt att i PM Trafik (Trafikverket 2019) har det inte tagit hänsyn till framtida färdmedelsfördelning, resebeteende och pandemier.

Världen har precis tagit sig ur en pandemi som har inneburit att resandet har förändrats i o m distansarbete (ca 1/3 arbetsföra) vilket kommer att bestå i någon form.

Kommunens bedömning är att framtida trafikflöden inte kommer att öka i lika hög takt som tidigare utan jämnas ut i o m att resandet bedöms ske på ett mer varierat sätt

Buller

Trafikverket har valt att sätta normen för buller i nivå med kraven vid väsentlig ombyggnad enligt Trafikverkets riktlinjer för buller och vibrationer. Det innebär att Trafikverket strävat efter att få ner bullret till 55 dB(A) vid fasad, helst med vägnära bullerdämpning. Då utfarter till fastigheter ligger som de gör har detta inte alltid varit möjligt. Då har återstått att istället dämpa bullret med fastighetsnära åtgärder. Ett fåtal bostäder har inte blivit erbjudna bullerskydd eftersom detta inte är samhällsekonomiskt lönsamt då det inte bedömts vara tekniskt möjligt att uppnå samtliga riktvärden eller om kostnaderna för åtgärder är uppenbart orimliga. Trafikverkets riktlinjer för buller och vibrationer återfinns i TDOK 2014:1021. Kommunen bedömer att Trafikverket hanterat bullerfrågorna i enlighet med gällande lagstiftning och att åtgärder genomförs för att skydda människors hälsa i nödvändig grad. Trafikverkets ambitionsnivå avseende buller är högre än vid t ex nybyggnation av bostäder då de valt att betrakta projektet som en väsentlig ombyggnation. Vissa frågor har hänskjutits till projekteringskedet där vissa utformningsfrågor återstår att lösa.

Översiktsplan

Översiktsplanen ska ses över. Det är en fråga för kommunens långsiktiga planering.

Gällande översiktsplan ÖP2010 är antagen 2012 och börjar till stora delar bli inaktuell. Planen är att arbetet med en ny ÖP ska startas 2024.

Det innebär många nya mål och lagar för kommunen att förhålla sig till vilket kan innebära ändrade strategier för t.ex. mobilitet och kommunens utveckling.

Sammanfattning

YTTRANDE FRÅN	UTAN ERINRAN	MED ERINRAN	SAKÄGARE	SYNPUNKT SOM EJ TILLGODOSETTS	PLANSKEDE
1. Länsstyrelsen	X				Granskning
2. Lantmäteriet		X			Granskning
3. Statens geotekniska institut (SGI)		X			Granskning
4. Trafikverket	X				Granskning
5. PostNord	X				Granskning
6. Vattenfall Eldistribution AB	X				Granskning
7. Polismyndigheten	X				Granskning
8. Bohusläns museum		X			Granskning
9. Sakägare 1		X		Önskar en till busskur	Granskning
10. Sakägare 2		X		Önskar bullerplank	Granskning
11. Sakägare 3		X		Önskar en förbifart Sakägaren skriver att det i befintliga planer finns ett vägreservat på 20 m med plats för 7-8 m bred väg + GC bana. Sakägaren menar därför att detaljplanen måste göras om och anpassas till befintlig plan som, enligt sakägaren, rymmer en väg med den önskade vägbredden samt GC-bana. I befintliga planer finns ett naturområde definierat mellan enskilda fastigheter och vägen. Sakägaren anser att dessa naturområden ska bevaras i ny plan. Vill att befintlig bullervall mellan sin fastighet och väg ska skyddas och utökas. Om bullervallen tas bort önskas annat vägnära bullerskydd. Vill att föreslagen busshållplats vid Gulsjärsvägen flyttas till ett läge längre österut. Vill att trafikprognos, bullerutredning och miljöbedömning görs om.	Granskning
12. Sakägare 4		X		Accepterar inte det planerade läget för ny busshållplats Vill att bullerskydd eller annan avskärmning uppförs mellan denna hållplats och vår tomtgräns. Vill att fastighetsnära åtgärder byts ut mot vägnära åtgärder.	Granskning

13. Sakägare 5	x				Granskning
14. Sakägare 6		X		Vill ha bulleråtgärd som dämpar buller utomhus.	Granskning
15. Sakägare 7	x				Granskning
16. Sakägare 8	x				Granskning
17. Sakägare 9		X		Vill ha bulleråtgärder.	Granskning
18. Sakägare 10	x				Granskning
19. Sakägare 11		X		Motsätter sig intrång på den fastighet som ligger mellan vägen och sin fastighet.	Granskning

Inkomna synpunkter

Under granskningsperioden har 19 skrivelser inkommit vilka redogörs och kommenteras nedan. Från statliga myndigheter, regionala organ samt kommunala nämnder eller verksamheter har 8 skrivelser inkommit. Från sakägare har 13 skrivelser inkommit. Två sakägare har inkommit vid två separata tillfällen med yttranden. Från övriga privatpersoner, föreningar med mera har inga skrivelser inkommit. Vissa skrivelser har sammanfattats något medan andra återges i sin helhet. För att se samtliga yttranden i sin helhet hänvisar vi till kommunens ärendenummer KS2015/2077.

Trafikverket har bidragit med kommentarer

Framtagandet av vägplan har varit huvudprocess i projektet Väg 168 genom Tjuvkiil. Av denna anledning har Trafikverket getts möjlighet att kommentera de inkomna yttrandena. Dessa kommentarer citeras i detta granskningsutlåtande.

Trafikverket använder sig av angivande av sektioner (längdmätning), t ex 2/150, för att referera till platser längs den aktuella vägsträckan. Kartorna på Trafikverkets webbsida <https://bransch.trafikverket.se/vag168-tjuvkiil-dokument> redovisar längdmätningen.

STATLIGA MYNDIGHETER

1. LÄNSSTYRELSEN (2022-03-25)

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att planen kan accepteras och därför inte kommer att prövas av Länsstyrelsen om den antas.

Motiv för bedömningen

Länsstyrelsen befarar inte att:

- Riksintresse kommer att skadas påtagligt (både MB kap 3 och 4)
- Mellankommunal samordning blir olämplig.
- Miljökvalitetsnormer (MKN) inte följs (MB 5 kap, luft och vatten)
- Strandskydd upphävs i strid med gällande bestämmelser (MB 7 kap)

- Bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa och säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion (buller, strålning, risk för olyckor, översvämning, erosion)

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av planhandläggare Johanna Severinsson

KOMMENTAR

Noteras

2. LANTMÄTERIET (2022-03-25)

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2022-02-16) har följande noterats:

För plangenomförandet viktiga frågor där planen måste förbättras

FELAKTIGHET I FASTIGHETSKONSEKVENSKARTORNA

De fastighetskonsekvenskartor som upprättats är ett mycket bra sätt att redovisa vilka fastigheter som är berörda av planen och ska lämna mark till kommunala fastigheter.

Det har dock smugit sig in några felaktigheter i kartorna:

På Blad 8 redovisas att den samfälliga vägen har registerbeteckningen (Tjuvkil) s:17, medan på Blad 9 står den angiven som (Tjuvkil) s:7:

DIKNINGSFÖRETAGET ÄR INTE SAMMA SAK SOM TJUVKIL S:11

Både enligt fastighetskonsekvenskartan blad 4 och i planbeskrivningen på sidan 50, så redovisas endast "Tjuvkil mellangårds dikningsföretag" som berörd på det avsnitt där även det samfälliga diket Tjuvkil s:11 korsar planområdet. Lantmäteriet vill förtydliga hur förhållandet mellan dikningsföretag och samfälliga diken ser ut. När det skapats ett dikningsföretag så äger och förvaltas själva anläggningen "diket" av dikningsföretaget. Däremot påverkas inte ägandet av marken "under" och "ovanför" diket. I detta fall är området där diket ligger utlagt som en samfällighet med ändamålet dike som har registerbeteckningen Tjuvkil s:11.

I fastighetsförteckningen redovisas Tjuvkil mellangårds dikningsföretag, men Tjuvkil s:11 som har en mycket större delägarkrets, ska också redovisas som en samfällighet i Fastighetsförteckningen. Enligt Länsstyrelsen informationskarta står Tjuvkil mellangårds dikningsföretag under "Anm" som "Avvecklad M 2670-21, 2022-02-14", så dikningsföretaget har efter att planhandlingarna färdigställdes och fram till nu sannolikt redan upplösts.

Delar av planen som bör förbättras

RAPPORTERA IN FÖRBÄTTRAD KVALITET PÅ GRÄNSER TILL LANTMÄTERIET

I planbeskrivningen finns på sidan 50 en notering om skillnader på gränser mellan grundkartan och Lantmäteriets digitala registerkarta. Generellt sett har många av gränserna i den digitala registerkartan låg kvalitet och det saknas många gånger inmätta gränspunkter.

För detaljplanen är det mycket viktigt att kartunderlaget i grundkartan är korrekt så att det är klart vilka fastigheter som berörs. Det är därför mycket bra om kommunen har mätt in befintliga gränspunkter för att få en bättre redovisning. Det är av stor vikt att

förbättringarna även förs över till registerkartan för att underlätta i samhällsbyggnadsprocessen bland annat vid framtida fastighetsbildning. I HMK – Digital grundkarta, avsnitt 3.6.2, finns en tydlig rekommendation om att så ska ske. Om det är oklart hur detta ska gå till, tag gärna kontakt med Lantmäteriets geodatasamordnare.

För övrigt rekommenderar Lantmäteriet generellt sett att oklara gränser ska utredas så tidigt som möjligt i planprocessen. Genom att göra gränsutvisning och mäta in befintliga gränspunkter kan osäkra gränser identifieras tidigt i planprocessen. För gränser som därefter fortfarande är osäkra kan kommunen i ett tidigt skede ansöka om fastighetsbestämning och därmed ha möjlighet att få ett tydligt och klart underlag innan detaljplanen får laga kraft.

För Lantmäteriet

Per Rune Karlsson

KOMMENTAR

Kommunen har tagit del av Lantmäteriets yttrande och vidtar följande åtgärder. Ändringar görs i både fastighetskonsekvenskartorna och fastighetsförteckningen i enlighet med Lantmäteriet kommentarer. Kommunen har tidigare skickat över inmätta gränsmarkeringar och utredningar till Lantmäteriet för uppdatering av registerkartan.

3. STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT (SGI) (2022-03-22)

Statens geotekniska institut (SGI) har från Kungälv kommun i Västra Götalands län erhållit rubricerad detaljplan med begäran om yttrande. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår således inte.

Syftet med detaljplanen är att ersätta delar av befintliga detaljplaner så att lämplig markanvändning möjliggörs för den vägplan som tas fram i en parallellt pågående planprocess. För att möjliggöra syftet och samtidigt skapa förutsättningar för lämpliga fastighetsgränser krävs småskaliga anpassningar, d.v.s. detaljplanens gränser görs rakare och ges färre brytpunkter jämfört med vägplanens gräns. Detta sker på ett sådant sätt att vägplanen i sin helhet ryms inom detaljplanen.

Underlag:

- 1 Granskningshandling (plankarta och planbeskrivning), dat. 2022-02-16
- 2 Samrådsredogörelse, Detaljplan för gång- och cykelväg VÄG 168 GENOM TJUVKIL, daterad 2022-02-16

SGI:s synpunkter och kommentarer

I samband med att vägplanen för väg 168 Kungälv – Marstrand, delen Tjuvkil, skulle överlämnas till fastställelseprövning, gavs SGI möjlighet att lämna synpunkter. Detta har gjorts i föreliggande SGI-ärende med datum 2021-06-23 och yttrande bifogas.

Detaljplanen drevs tidigare i ett samordnat förfarande med vägplanen och där avsåg detaljplanen endast att säkra rätt markanvändning för vägen. Därför lämnades SGI:s synpunkter endast i vägplanen. Eftersom detaljplanen omfattar samma område som vägplanen, gör bedömer SGI att de synpunkter som vi lämnade för vägplanen 2021-06-23 även gäller för denna detaljplan.

I SGI:s yttrande 2021-06-23 ansåg vi att de tidigare lämnade synpunkterna rörande geotekniska säkerhetsfrågor var hanterade emedan det kvarstod synpunkter för bergtekniska säkerhetsfrågor (bergras och blocknedfall) som vi ansåg behövde hanteras.

SGI vill slutligen, som nämnts i yttrande 2021-06-23, lämna åt Länsstyrelsen att bedöma huruvida de planerade åtgärder som redovisas i underlaget för vägplanen säkerställs på ett lämpligt sätt i detaljplanen.

Ärendets handläggning

Ärendet har handlagts av geotekniker Tobias Thorén. Beslut i ärendet har tagits av geotekniker Ulrika Isacson, efter föredragning av geotekniker Tobias Thorén.

SGI hänvisar till yttrande inskickat till Trafikverket 2021-06-23. I det yttrandet framförs följande:

1. SGI meddelar att de kan svara först under vecka 35 år 2021, vilket är efter sista datum för yttranden.

Under vecka 35 år 2021 kom ett yttrande som angav att SGI saknade ett antal utredningar som de ansåg att projektet skulle redovisa

- Beräkningar som visar att släntstabiliteten är tillfredsställande, vilket Trafikverket hävdar i handlingen.
- SGI saknar en bedömning av risken för berg- och blocknedfall och att en bergteknisk undersökning ska utföras och redovisas

2. Det saknas en beskrivning av släntstabiliteten inom området 0/000 – 1/200 för nuvarande och blivande förhållanden. SGI efterfrågar en kompletterande beskrivning.

3. Släntstabiliteten har beräknats i en sektion. SGI vill väcka frågan om det kan finnas fler områden med förutsättningar för dålig stabilitet, exempelvis vid slänten på höger sida i sektion 1/400. SGI vill se en motivering till val av beräkningssektion.

4. Inga portrycksmätningar har utförts. I beräkningarna har antagits hydrostatisk tryckfördelning från underkant torrskorpa. Enligt utförda CPT-sonderingar indikeras ett porövertryck i friktionsjorden under leran. SGI efterfrågar ett mer utförligt resonemang om val av portryck och beräkningarnas känslighet för eventuellt högre tryck.
5. Som alternativ redovisas förstärkning med kalkcementpelare. Det saknas beskrivning av hur skjuvhållfastheten har antagits för pelarna och handlingen bör kompletteras med detta. Av släntstabilitetsberäkningarna framgår att kalkcementpelarna står i en direkt passiv skjuvzon. SGI efterfrågar hur hänsyn har tagits till detta.
6. Stabiliteten har beräknats i två sektioner: 2/680 och 3/020. Vid den senare erhålls för låga säkerhetsfaktorer i odränerad analys för både befintliga och blivande förhållanden. I lågpunkten av beräkningssektionen rinner en bäck i en krök, vilket medför att sektionen är representativ på en kort sträcka. Man vill därför ta hänsyn till 3d-effekter på grund av att intilliggande områden har bättre stabilitet. Säkerhetsfaktorn med hänsyn till 3d-effekter ökar från 1,29 till 1,73 i odränerad analys. SGI delar synsättet men vill framhålla att det måste visas vilken säkerhetsfaktor intilliggande sektioner har för att effekten ska kunna tillgodoräknas och vi efterfrågar därför att handlingen kompletteras.
7. SGI vill uppmärksamma att det finns en hög slänt på vänstersidan mellan sektion 3/050 och 3/200 och släntstabiliteten bör klarläggas inom denna del.
8. Är hela planområdet, inklusive slänter och dess närmaste omgivning som kan påverka/ påverkas, undersökt avseende berg?
9. Är planområdets allmänplatsmark tilltaget så att det innefattar (i nuläget) instabila slänter och block?
10. Om svaret på fråga 20.9 är nej; finns det rådighet över mark utanför planområdet för att göra de åtgärder som krävs för att skapa stabila slänter med tanke på planområdet?
11. Vilka åtgärder krävs för att göra aktuella, befintliga bergslänter stabila?

KOMMENTAR

Trafikverket ger följande kommentar till SGI:s yttrande

1. *Trafikverket har kungjort vägplanen där ovanstående utredningar och material normalt inte ingår utan skickas på begäran. Trafikverket har skickat följande handlingar till SGI 2020-09-01.*
  - *Projekterings PM Geoteknik, daterad 2020-07-02*
  - *Tekniskt PM Bergteknik, daterad 2020-03-03*
  - *Väg 168 Tjuvkil MUR Bergteknik, daterad 2019-12-06*
  - *Markteknisk Undersökningsrapport - Bergteknik _ Bilaga 1, daterad 2019-11-29*
  - *Markteknisk Undersökningsrapport - Bergteknik _ Bilaga 2, daterad 2019-11-29*
  - *Markteknisk Undersökningsrapport - Bergteknik _ Bilaga 3, daterad 2019-11-29*
2. *Projekterings PM geoteknik har kompletterats med beskrivande text.*

3. Släntstabilitet har kontrollerats för hela området vid Tjuvkils korsning ca 1/600-1/690 där det uppskattades att förstärkning behövdes. Resten av sträckan utförs huvudsakligen i skärning till; exempel slänten på höger sida i sektion 1/400 är berg i dagen.

4 En känslighetsanalys redovisas i Projekterings PM geoteknik.

5 Handlingen har förtydligats och uppfyller kraven från TK Geo 13. Beräkning har utförts enligt anvisningar i TK Geo angående KC-pelare i direkt skjuvzon samt pelarmönster som är aktuellt i detta fall (skivor).

6 Komplettering har gjorts för att visa intilliggande sektioners säkerhetsfaktorer.

7 Slänten utgörs av berg i dagen och därmed behöver släntstabiliteten inte klarläggas.

8 I Tekniskt PM Bergteknik daterad 2020-03-03 avsnitt 4.1 framgår det att kartering av berg i dagen har utförts inom en 100 m bred korridor. Karteringen gjordes med avseende på bergart, bergmassans spricksystem och svaghetszoner. I MUR Bergteknik daterad 2019-12-06 avsnitt 4 finns en karta som redovisar var berghällskarteringar utförts.

9 Ja. Skärningarna inte är så höga och då det inte råder något storstabilitets problem kan Trafikverket hantera eventuella lösa block inom planområdet.

10 -

11 I Tekniskt PM Bergteknik daterad 2020-03-03 avsnitt 6 – 6.3 framgår att Bergskärningar lägre än 1 meter bör följa jordslänthlutningen enligt ritning i respektive sektion. Högre bergskärningar får anpassas utefter förutsättningarna.

Bergschakt för bergskärningar på vardera sidan längs med hela vägsträckan ska utföras med en slänthlutning på 5:1. Vid km 3/130 – 3/370 där bergslänten har en ogynnsam sprickorientering och det finns risk för planbrott bör man eftersträva en släntutformning som i största mån följer bergets naturliga skivighet.

Lösa block i bergslänter längs planerad vägsträckning ska rensas ner. Större block, så kallade låsblock, som är av betydelse för storskalig stabilitet ska förankras med ingjuten bergbult. Borrhål för bult ska borras med hänsyn till rådande förhållanden. Ur belastningssynpunkt ska dessa borrhål så gynnsamt som möjligt övertvara spricksystemen.

Vid situationer där bakåtbrytning av slänt kan orsaka skada på fastighet eller dylikt, ska förbultning längs bergskrön utföras.

Bergschakt ska utföras så att gränsvärden för vibrationsalstrande arbeten inte överskrids. Förhållanden längs vägområdet tillåter att bergschakt kan utföras genom sprängning. Vid planering och utförande av bergguttar ska faktorer så som bergkvalitet och sprickriktningar beaktas.

Föreslagna åtgärder säkerställs genom Trafikverkets vägplan för området. Kommunen gör bedömningen att ytterligare reglering i detaljplanen ej är nödvändig.

4. TRAFIKVERKET (2022-03-24)

Tidigare samråd

Trafikverket har yttrat sig i ett tidigare samrådsskede, 2020-03-20 (TRV 2020/28844).

Trafikverket hade synpunkter och upplysningar om att detaljplanen har tagits fram under dialog med Trafikverket och pågående projektet för väg 168. Vägplanens vägområdesgräns och detaljplanens plangräns är identiska. Enda undantaget är kring Hamnvägen (väg 612).

Trafikverket har därmed inga synpunkter.

Infrastruktur

Planförslaget omfattar väg 168 genom Tjuvkil för vilken Trafikverket är väghållare.

Sammantagen bedömning

Trafikverkets projekt har varit delaktiga under processens gång.
Trafikverket har inget att erinra.

Med vänlig hälsning
Tea Silic, Samhällsplanerare

KOMMENTAR

Noteras

STATLIGA BOLAG

5. POSTNORD (2022-03-17)

PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är Postnord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar Postnord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt, trafiksäkert och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras. I dagsläget delas mycket av posten i området ut i så kallade lådsamlingar, eller i enskilda postlådor, strategiskt placerade utmed väg 168. Dessa kommer efter anläggandet av gång- och cykelvägen i många fall inte längre vara åtkomliga från våra fordon, och kan då behöva flyttas till lämpligare platser. Detta för att Postnord även fortsättningsvis ska kunna dela ut post på ett effektivt och trafiksäkert sätt.

Kontakta PostNord i god tid på utdelningsförbättringar@postnord.com för dialog gällande godkännande av nya placeringar för lådsamlingarna/postlådorna. En placering som inte är godkänd kan leda till att posten inte delas ut till adressen.

KOMMENTAR

Trafikverket lämnar följande kommentar:

Trafikverket konstaterar att de flesta in-/ utfarter längs aktuell sträcka behålls i oförändrat läge. Endast ett fåtal anslutningar stängs. Trafikverket kontaktar Postnord när projekteringen kommit längre och blivit mer detaljerat.

Utformningsfrågor hanteras vidare i projektering.

6. VATTENFALL ELDISTRIBUTION AB (2022-03-09)

Vattenfall Eldistribution har tagit del av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil och lämnar följande yttrande.

Vattenfall Eldistribution har inga elanläggningar inom planområdet och har därför inget att erinra.

Med vänliga hälsningar

Joel Evonson, Fastighetsrättslig specialist

KOMMENTAR

Noteras

REGIONALA ORGAN

7. POLISMYNDIGHETEN (2022-03-04)

I nuläget har lokalpolisområde Kungälv/Ale inga synpunkter på den före-slagna detaljplanen för väg 168 genom Tjuvkil.

Carina Björklund, Inspektör

KOMMENTAR

Noteras

8. BOHUSLÄNS MUSEUM (2022-03-23)

Bohusläns museum har tidigare yttrat sig i ärendet 2020-03-11.

Bohusläns museum vill återigen framföra att fornlämning L1959:3749 med tillhörande fornlämningsområde kan komma att beröras av planerat arbete. Fornlämningen med tillhörande fornlämningsområde omfattas av skydd genom kulturmiljölagen. Tillstånd krävs från Länsstyrelsen inför ingrepp. Samråd bör ske med Länsstyrelsen inför planerat arbetsföretag av väg 168.

För Bohusläns museum

Agneta Gustafsson, Antikvarie

KOMMENTAR

Trafikverket meddelar att man arbetar med frågan och att hänsyn till angiven fornlämning kommer att visas. Fornlämningen ligger just utanför detaljplanegränsen. Trafikverket kommer att lämna in tillståndsansökan om ingrepp i fornlämningsmiljö till Länsstyrelsen.

SAKÄGARE

9. Sakägare 1 (2022-03-14)

Kan ni hjälpa mig förstå logiken med att hållplats Tjuvkilsboden utrustas med väderskydd i båda riktningar när hållplats Toftebergsvägen endast får det i riktning mot Kungälv? Nyligen har en markägare inskickat en byggnadsplan till kommunen för 30-40 bostäder i obebyggt vildvuxet område väster om och omkring Toftebergsvägen vilket innebär fler åretruntbostäder i området. Jag önskar bidra till omflyttningen till kollektivtrafik och att göra mina barn (som går i skola i Marstrand) oberoende av skolskjuts kortare sträcka. Kan vi därför få det nöjet att kunna vänta på skolskjuts och vanlig buss med väderskydd höst- och vintertid om vi färdas mot Marstrand? I barnens ögon blir det lite underligt att det finns väderskydd när de väntar på att åka hem från skolan men inte till skolan. Min fundering är vad barn gör för att skydda sig från blåst, regn och snöfall när det är mörkt och kallt ute? Sannolikt rör de sig antagligen mer oplanerat i väntan på transport och därmed ökar risken för trafikolycka. Ett väderskydd avskärmar barns impulsiva rörelser i 3 utav 4 riktningar och är samtidigt en synlig symbol för biltrafikanten om att iaktta försiktighet.

Det skall också nämnas att intaget på Hålda skola i nuläget är begränsat i förhållande till inflyttningen, varför ytterligare ökad inflyttning av barn på Tjuvkils ängar och omkring Toftebergsvägen innebär ett ökat behov av skolskjuts mot Marstrand där det finns kapacitet för nya elever. Dessa barn och vuxna har som det tidigare nämnts i annan synpunkt kortare väg till hållplatsen vid Toftebergsvägen än Intaget.

I övrigt nöjd med utformning av bullerplank med glaspartier i samfällighet s:25 vid Tjuvkil 26:1 samt gångpassage via öppning i bullerplank som ligger omlott med planket längs södra tomtgränsen hos Tjuvkil 2:2. Snyggt!

KOMMENTAR

Trafikverket ger följande kommentar:

Generellt placeras kur i belastningsriktningen det vill säga den riktning som flest reser. För Toftebergsvägen är det i riktning mot Kungälv. Sannolikt kommer det inte att förändras även efter utbyggnad av nya bostäder.

Normalt är kravet för väderskydd 20 påstigande. Hållplats Tofteberg har elva som mest. Då vi vill bidra till att öka attraktiviteten gjordes ett undantag.

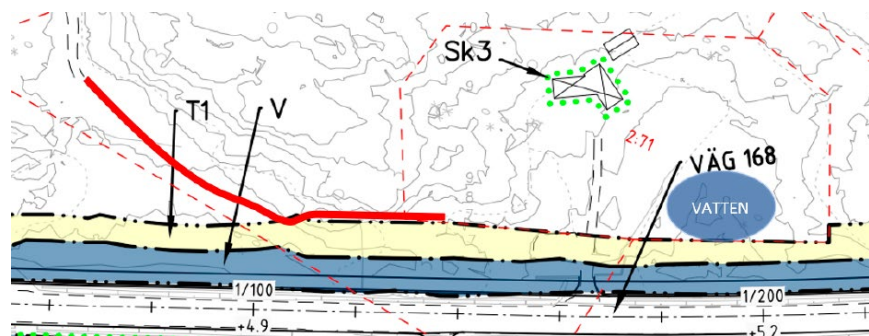
Anledningen till att det planeras för väderskydd i båda riktningarna vid Tjuvkilsboden är den ses som en potentiell bytespunkt för linje 320 och Marstrandsexpressen.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringsskedet. Skolskjutsfrågorna hanteras löpande i kommunen.

10. Sakägare 2 (2022-03-15)

Jag har tre delar som jag vill ta upp (Utöver att jag är mycket positiv till att förbättra vägen samt att anlägga en cykelbana på norra delen):

- Jag är orolig för vattenavrinningen då östra delen av tomten ligger lågt i förhållande till vägbanan (väg 168). I dagsläget finns en "vall" som lagts upp för länge sedan längsmed tomtgränsen från vägbygget. Denna vall ger stor vattensamling på många kvadratmeter av tomten och gör den delen mer eller mindre oanvändbar. Just nu har jag även inne en förfrågan för att dela tomten i 2 delar och om en vattensamling skulle bildas i den östra delen så är den delen som sagt oanvändbar i förhållande till normalt förhållande utan avrinning från väg 168. (Se blå ellipsmarkering på kartavbilden för potentiell vattensamling.)

- Just nu är utfarten från tomten (Tjuvkil 2:71) rakt ut på väg 168. Denna utfart är i dagsläget mycket farlig och varje gång någon skall köra in får man vara övertydlig med infart på tomten så att bilar bakom uppmärksammar det väl.

Än värre vid utfart, då brukar en medpassagerare gå ut ur bilen och stå på andra sidan vägen för att se att det inte kommer några bilar. Utfarten är i dagsläget mycket dold och svår att se för fordon på väg 168. Ett förslag som jag tror kan vara värt att undersöka är att rensa upp traktorstigen som går från syd västra hörnet av tomt 2:71 och igenom tomt 2:11 (se röd markering på kartavbilden). En sådan lösning minskar antalet utfarter på väg 168 (potentiellt med 2 fastigheter då jag avser att dela tomten 2:71 i 2). Utfarten från 2:71 leds i så fall om till den stora korsningen vid Toftebergsvägen.

- Buller ser jag som potentiellt störande på tomten med den nya vägplanen. Med en större och bredare väg ser jag inte att hastigheten kommer minska, snarare öka, samt att den strax innan ändras från 50km/h till 70km/h vilket gör att många accelererar på sträckan vid Tjuvkil 2:71. Finns det några lösningar här som är värt att se över? Jag förstår att bullerplank för en enstaka tomt är kostsamt och inte brukar sättas upp. Ser i era dokument att det är upp till 69 decibel (för Tjuvkil 2:71) och föreslås fönster och väggåtgärder.

Hör gärna av er till mig om ni vil prata om ovanstående, tar gärna möten fysiskt eller per telefon/teams/zoom eller annat när det är läge att diskutera bra lösningar för alla inblandade. Ser fram emot den nya vägen!

KOMMENTAR

Trafikverket ger följande kommentar:

Trafikverket får inte orsaka olägenheter för markägare genom att vägdagvatten leds in på fastigheten. Om det rör sig om vägdagvatten så kommer det åtgärdas under entreprenaden.

Trafikverket uppskattar att utfarter likt denna tas bort och samordnas i större korsningar. Kontakta Trafikverkets markförhandlare Ann-Sofi Dalbert för vidare hantering.

Trafikverket föreslår fastighetsnära åtgärder för fastigheter där vägnära åtgärder inte anses ekonomiskt försvarbara. Omfattningen av de fastighetsnära åtgärderna återkommer vi med. Inventeringar pågår.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Utformningsfrågor hanteras vidare vid projekteringen. Kommentarer kring bullerfrågan ges i kapitel Övergripande kommentarer.

11. Sakägare 3a och 3b (2022-03-22 + 2022-03-25)

Sakägare 3a inkom först med ett yttrande 2022-03-22. Därefter inkom sakägare 3a och 3b med ett gemensamt yttrande 2022-03-25.

Yttrandet som inkom 2022-03-22 är omfattande och består till sin struktur av två delar. Den första delen saknar rubrik i yttrandet. Kommunen har valt att benämna denna del "Del A". Den andra delen i yttrandet har rubriken "Frågor till kommunen". Kommunen har i detta granskningsutlåtande valt att benämna denna andra del för "Del B. **Frågor till kommunen**". Syftet med att lägga in dessa rubriker är att underlätta för läsaren att se kopplingar mellan synpunkter/frågor i yttrandet och de kommentarer som ges.

Yttrande inkommet 2022-03-22. Del A

Jag finner det anmärkningsvärt att kommunen avsäger sig allt ansvar för konsekvenserna av detaljplanen genom att ändra syftet med planen.

Kommunen säger i samrådsredogörelsen: "Det syfte som detaljplanen har tydliggör att det är endast Trafikverket som ansvarar för frågor om att främja trafiksäkerhet, framkomlighet och tillgänglighet samt att begränsa störningar. Genom att detaljplanen endast syftar till att möjliggöra att vägplanen (vägområdets avgränsning) blir lagenlig innebär det att mycket få av de synpunkter som framförs i yttrandena kan anses riktade till kommunen/detaljplanen. Det stora flertalet synpunkter är istället riktade till Trafikverket/vägplanen."

Det kan inte vara förenligt med lagen att kommunen försöker avsäga sig allt ansvar för konsekvenserna av detaljplanen på detta sätt. En ny detaljplan måste självfallet uppfylla lagkraven i miljöbalken, plan och bygglagen mm.

Kommunen skriver i planbeskrivningen: "En detaljplan är ett juridiskt dokument som styr hur marken får användas för ett område inom kommunen, exempelvis för bostäder, kontor, handel eller industri. Detaljplanen får även reglera placering, utformning och utförande." Kommunen har alltså alla möjligheter att styra utformning och utförande av vägen!

I och med att kommunen och Trafikverket har gjort fel i processen med framtagning av detaljplanen så har beslut och utredningar tagits fram i fel ordning. Ordningen skulle ha varit att göra lokala förändringar av befintlig detaljplan och sedan anpassat vägplanen till detaljplanen. Och inte som nu tvärtom. Nuvarande detaljplan som är refererad till som plan 44 i planbeskrivningen, gäller för större delen av planområdet, innehåller ett vägområde som är 20 m brett vilket medger en vägbana på 7-8 m plus en GC bana. Detta måste vara utgångspunkten för en ny vägplan. Detta var också utgångspunkten i tidiga diskussioner med Trafikverket.

Av kommunens hemsida framgår det även att "Vägplaneprocessen, som leds av Trafikverket, var huvudprocess." Detta tillvägagångssätt har lett till att vägplanen helt har optimerats efter ekonomi och framkomlighet. Synpunkter från boende om lokala anpassningar av en väg som nyttjar markområden på sydsidan av befintlig väg helt har förbisetts. Trafikverket har på offentliga möten bekräftat att man lämnat hänsyn till boendes krav därhän och optimerat vägplanen utifrån ekonomiska ramar, projektledningen har också i samma möten bekräftat att det inte finns några tekniska hinder för en modifierad dragning av väg och GC-bana. Ett omtag i planprocessen måste göras där hänsyn tas till boendemiljö och övriga miljökonsekvenser och inte bara optimerar utifrån maximerad framkomlighet och högsta möjliga hastighet på vägen. Referens miljöbalken, PBL

Jag har hävdad att frågan om förbifart måste prövas av domstol innan man påbörjar projekt med genomfart genom Tjuvkil. Kommunen säger att denna fråga inte är för dem. Jag anser att det är kommunens ansvar att driva frågan eftersom kommunens styrdokument, översiktsplan Kungälv förutsätter en förbifart för fortsatt exploatering av Tjuvkil och områdena västerut! När kommunens strategiska dokument motarbetas av andra myndigheter måste det vara kommunens ansvar att driva frågan och få den prövad i domstol. Jag anser att frågan om vägens lokalisering inte är fullt utredd. Referens miljöbalken, PBL här

Ni refererar till en rad dokument som nu måste betraktas som icke giltiga, till exempel:

-Miljökonsekvensbeskrivningen, all jämförelse görs med det så kallade nollalternativet, Väg genom Tjuvkil skall självfallet jämföras med förbifart Tjuvkil, Dessutom är hela beskrivningen starkt tendensiös till förmån för väg genom Tjuvkil och beskriver inte de negativa konsekvenserna för boende utmed vägen på ett sakligt sätt. Mark och miljödomstolen underkänner i sin dom kommunens argumentation om översiktsplan/förbifart ej skulle vara en alternativ väg till genomfart Tjuvkil.

-Trafikflödesberäkningar är som tidigare påpekats felaktiga med utgångspunkt i Trafikverkets så kallade basprognos på 1% trafikökning per år, TRV's mätningar visar att mellan 1992 och 2017 ökar trafiken med drygt 3%. Kungälv kommun växer mest i regionen, Tjuvkil håller på att exploateras områden västerut planeras för omfattande exploatering, vad talar för att trafikökningstakten skall minska? Prognosåret 2040 måste nu anses överspelat och en ny ansats bör vara 2050.

-Som en konsekvens av felaktig trafikflödesberäkning blir även bullerutredningen felaktig, dessutom baseras den på årsmedeltrafik och inte på sommartrafiken. Mark och Miljööverdomstolen har som tidigare påpekats konstaterat i dom att vid stora årstidsskillnader i trafikflöden skall buller beräknas på den högsta nivån.

I plandokumentet finns en rad felaktigheter som är kraftigt missvisande till exempel:

- I kapitel 4 skriver ni "Enligt plan- och bygglagen 2 kap ska hänsyn tas både till allmänna och enskilda intressen vid prövningen av lämpligheten av föreslagen planläggning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 och 4 kap miljöbalken ska tillämpas. Sammantaget bedöms detaljplanen vara förenlig med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser enligt 3 kap miljöbalken."

Jag förstår inte hur ni kan påstå att hänsyn är tagen till både allmänna och enskilda intressen. Hade ni tagit ett urs av hänsyn till de enskilda så skulle planområdet begränsats till det befintliga vägområdet som både tillåter 7-8 m väg + GC bana och alla enskilda skulle ha erbjudits adekvata bullerskyddsåtgärder specificerade i det juridiska dokumentet plankartor samt att de i befintlig detaljplan definierade naturområdena mellan väg och enskilda fastighetsägare hade behållits för att begränsa skadeverkningarna av planförslaget.

I Planbeskrivningen skriver ni i kapitlet Begränsad klimatpåverkan

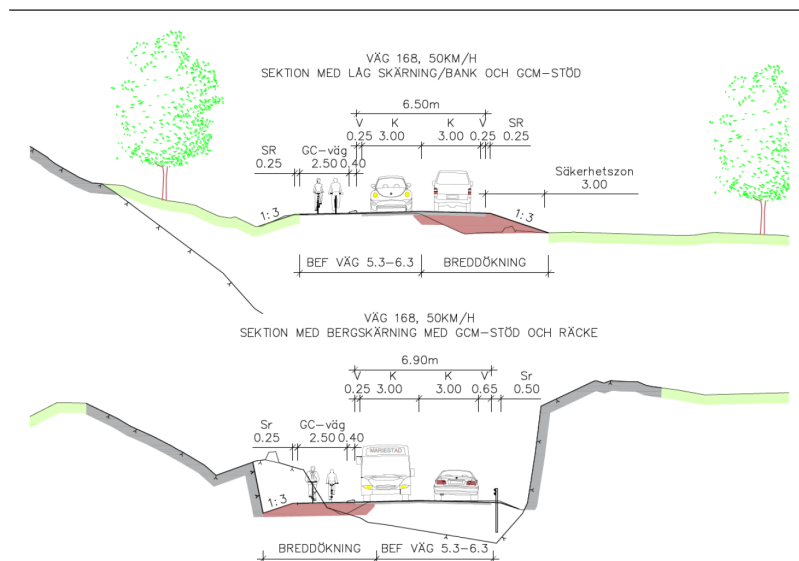
- "Tillkomsten av cykelväg innebär att vissa transporter som idag sker med bil istället kommer att ske med cykel."

Ni utelämnar helt och hållet att det övergripande syftet med planändringen är att möjliggöra en fortsatt exploatering av bostäder vilket kommer att leda till en mycket hög ökning av trafiken genom Tjuvkil.

- Under kapitlet God bebyggd miljö står att läsa: "Tillkomsten av cykelväg och passager tvärs väg 168 ger högre boendekvalitet och gynnar ett socialt utbyte mellan boende i Tjuvkil." Ni utelämnar helt att nämna de negativa konsekvenserna som den ökade trafiken kommer att medföra i form av buller och utsläpp, att det sociala utbytet skulle öka är starkt överdrivet då det redan idag finns gång och cykelstigar inom områdena i Tjuvkil som knyter dem samman, dessutom kommer den ökade trafiken att göra det i stort sett omöjligt för barn, funktionshindrade och gamla att korsa vägen.

- I kapitlet väg beskriver ni hur väg och GC-bana skall utformas på 50 sträckan se nedan, detta stämmer inte med hur vägplanen ser ut. Det är grovt missvisande och förvrängande av fakta. Om väg/GCbana utformas enligt skiss nedan så finns det

ingen anledning att omvandla befintliga naturområden mellan fastigheter och väg till vägplan

Figur 5. Normalsektion för vägsträcka med hastighetsbegränsning 50 km/h. Väg bana och GC-väg skiljs åt med ett s. k. GCM-stöd, se foto i avsnitt 5.1.5 Gång- och cykeltrafik.

Enligt Boverkets föreskrifter (2020:5) om detaljplan BFS 2020:5 kan områden specificeras som Natur

Natur

8 § Användningen natur ska tillämpas för områden för friväxande grönområden som inte sköts mer än enligt skötselplan eller genom visst begränsat underhåll. Även mindre park-, vatten- och friluftsanläggningar och andra komplement till naturområdets användning ingår.

Tabell 4.13 Natur

Formulering av bestämmelse	Bestämmelsekod
Natur	DP_AP_Natur

Om inte detaljplanen utsträckning kan minskas vilket är att föredra anser jag att befintliga naturområden inom befintliga planer skall bevaras och skyddas genom införande av ovanstående föreskrift i den nya detaljplanen.

• Även er beskrivning av hastighetsbegränsningar är felaktig sedan en lång tid tillbaka så finns det ingen sträcka där hastighetsbegränsningarna varierar över året.

I kapitel 6 beskriver ni miljökonsekvenserna, här missar ni helt och hållet att beskriva konsekvenserna för boende ut med vägen, Ni påstår att bulleråtgärderna förbättrar bullersituationen detta är en stor lögn då det endast är ett fåtal fastigheter som får bulleråtgärder, de flesta kommer inte att kunna vistas på sina uteplatser, på grund av det ökande buller som kommer att komma på grund av ökande trafik och de höjda hastigheterna som är att förväntas på en breddad väg. Det må hända att markintränet i kvadratmeter är litet men att ta bort den skyddsbarriär som finns mellan väg och fastigheter i form av naturområde idag kommer att väsentligt försämra boendemiljön och detta område hyser därför mycket höga miljövärden för boende. Vidare så är miljöbedömning gjord utifrån jämförelse med det så kallade nollalternativet givetvis skall bedömning göras mot alternativet förbifart Tjuvkil. Redan idag är medelhastigheten genom Tjuvkil ca 10 KM/h över gällande hastighetsgräns på 50-sträckan. Nattetid är medelhastigheten betydligt högre, en breddning av vägen kommer att inbjuda till ännu högre hastigheter och ökade bullerproblem.

Ovanstående exempel avser inte att visa på alla felaktigheter i planbeskrivningen utan utgör bara ett axplock. Kvalitén på planbeskrivningen är bedrövligt dålig, den måste göras om för att spegla verkligheten och bli kompatibel med föreslagen vägplan. Det är ett rimligt krav att kommunen är saklig i sin framställan och inte hänger sig till starkt tendensiösa uttalanden för att försköna konsekvenserna av detaljplanen.

Som jag tidigare påpekat anser jag att detaljplanen strider mot nedanstående paragrafer i plan och bygglagen

2 kap. Allmänna och enskilda intressen

1 § Vid prövningen av frågor enligt denna lag ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen.

5 § Vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till 1. människors hälsa och säkerhet,

6 a § Vid planläggning och i ärenden om bygglov enligt denna lag ska bostadsbyggnader 1. lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller, och 2. utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller.

Med olägenhet för människors hälsa avses en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

TRV 2014_89181 Kommentarer till granskningshandling 2020-08-09.docx sida 8 av 21

4 kap. Reglering med detaljplan och områdesbestämmelser

32 § En detaljplan får inte omfatta ett större område än vad som behövs med hänsyn till planens syfte och genomförandetid.

Jag anser att planförslaget strider mot ovanstående paragrafer i PBL och inte tar hänsyn till enskilda intresse, att vägområdet inte är placerat så att det tar hänsyn till människors hälsa och att det inte har presenterats tillräckliga skyddsåtgärder mot buller från vägtrafiken, planen tar för stort område i anspråk, det finns redan ett 20 m brett vägområde definierat i befintliga planer. Naturområden/park definierade i befintliga planer måste lämnas orörda! Detaljerade bullerskyddsåtgärder för samtliga buller störda fastigheter inom planområdet måste presenteras och inkluderas i planen. Målsättningen måste vara att klart understiga gällande riktvärden, för att skapa en säkerhetsmarginal.

I beskrivningen för befintlig detaljplan Hermansby 44 s7 står: "Reservaten för huvudvägarna ha således givits en bredd av 20 m, varvid förutsatts en körbana av 7-8 meter samt separat cykel och gångbanor."

Jag vill också hänvisa till tidigare insända synpunkter i dokumentet, Kommentarer till granskningshandling 2020-08-09, vilket bifogas denna handling

KOMMENTAR till yttrande inkommet 2022-03-22: Del A

Att, som sakägaren föreslår, göra lokala förändringar av befintlig detaljplan och sedan anpassat vägplanen till detaljplanen är inte möjligt. Den bredd (utbredning)

som detaljplanen har i förslaget är nödvändig för att rymma den väganläggning som föreslås i vägplanen.

Detaljplanens syfte finns redovisad på plankartan och även i planbeskrivningen, det finns inget övergripande syfte.

Vid beskrivning av miljökonsekvenser jämförs förslagets konsekvenser med nollalternativets konsekvenser. Med nollalternativ avses situationen i framtiden om en utbyggnad enligt förslaget inte genomförs. Därmed består nollalternativet i detta fall av en situation som motsvarar dagens situation, inte en situation där en förbifart är utbyggd.

Det stämmer att det numer inte längre finns en vägsträcka där hastighetsbegränsningen varierar över året. Denna beskrivning är nu justerad i planbeskrivningen.

Föreslaget vägområde innefattar inte några ytor som inte är nödvändiga för väganläggningen.

Kommunen har inom planprocessen utrett påverkan både på enskilda och allmänna intressen. Enskilda intressen har exempelvis utgjorts av skydd mot buller och önskan att slippa markintrång. Hänsyn till allmänna respektive enskilda intressen innebär att hitta en balans av hänsyn när det uppstår en konflikt mellan intressena. En avvägning mellan enskilda och allmänna intressen har gjorts. I vissa fall har enskilda intressen kunnat tillgodoses, i andra fall har bedömningen varit att de allmänna intressena (människors säkerhet) vägt över de enskilda intressena. Kommunen bedömer därmed att vägområdet är lokaliserat till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och säkerhet.

Avseende bulleråtgärder hänvisas till kapitel Övergripande kommentarer.

Yttrande inkommet 2022-03-22. Del B. Frågor till kommunen

-Om föreslagen detaljplan/vägplan blir stoppad. Kommer då kommunen att kunna realisera sina exploateringsplaner i form av ytterligare bostäder i Tjuvkil och västerut från Tjuvkil? Vad har Trafikverket och Länsstyrelsen uttryckt om behovet av upprustning av vägen i samband med planarbetet för Tjuvkilsängar? Vad har kommunen i översiktsplanen uttryckt om väg 168 i Tjuvkil, är förbifart Tjuvkil en förutsättning för exploatering i Tjuvkil och västerut i ÖP?

Redogör för varför kommunen inte vill driva frågan om förbifart Tjuvkil vidare till högre instans.

-Genom att möjliggöra att vägplanen blir lagenlig, möjliggör kommunen också en utökad verksamhet (ökad trafik) inom vägområdet, vilket lagstöd har ni för att kommunen via detaljplanen inte behöver säkra att denna verksamhet uppfyller gällande lagkrav?

-Visa på karta befintligt vägområde inom planområdet, vilka utredningar som har gjorts på att lägga väg och GC-bana inom det befintliga vägområdet i befintliga planer.

-En detaljplan är ett juridiskt dokument som styr hur marken får användas för ett område inom kommunen, exempelvis för bostäder, kontor, handel eller industri. Detaljplanen får även reglera placering, utformning och utförande. Varför har kommunen av sagt sig denna möjlighet att påverka placering, utformning och utförande av vägen/GC-bana?

-Är det normalt planarbete att först rita husen och sedan finna lämplig mark för dem? Det vill säga i detta fall, först göra vägplan och sedan anpassa detaljplanen efter vägen? Redogör för varför ni inte har startat om planarbetet från början med utgångspunkt i en god boendemiljö.

-Trafikverkets mätningar visar att trafikökningstakten genom Tjuvkil är i genomsnitt drygt 3% under perioden 1992-2017. Genom att referera till Trafikverkets trafikflödesanalys har ni accepterat den. Redogör för varför ni tror att trafikökningstakten genom Tjuvkil skall minska från 3% till 1% från 2017 och framåt. Som huvudfinansiär av projektet borde det ligga i kommunens intresse att projektets livslängd överstiger minst 20 år från öppning.

-Redogör för varför ni accepterar en bullerutredning som inte följer domstolsutslag i miljööverdomstolen då den inte är baserad på sommartrafiken.

-Redogör för varför ni inte har gjort om miljökonsekvensbeskrivningen då MMD har underkänt er argumentation om att förbifart Tjuvkil inte är aktuell.

-Redogör för varför befintliga naturområden mellan väg och enskilda fastigheter i befintliga planer inte skall bevaras. Redogör även för konsekvenserna av att omdana dessa naturområden till vägområde.

-När mer omfattande bullerskydd har diskuterats med Trafikverket så har detta avvisats med motiveringen att det inte är ekonomiskt försvarbart. Hur kan det då vara ekonomiskt försvarbart att genomföra ett projekt som inte är samhällsekonomiskt lönsamt? Hur många skall behöva bli sjuka av buller innan det blir ekonomiskt försvarbart att införa bullerskydd som sänker bullerstörningarna till under 50dBA på uteplatser?

-I Tjuvkil pågår omvandlingsplaner. Syftet med dessa är att ersätta befintliga fritidshusplaner med nya detaljplaner för att pröva utökade bygggrätter på befintliga bostadsfastigheter, för att möjliggöra/underlätta omvandling från fritidshus till permanentboende. I dessa planer ställer ni krav på fastighetsägare att maximalt tillåtet buller på uteplatser är 50 dBA. Och att fastighetsägarna utmed vägen skall ombesörja skydd mot buller vid eventuell ny/ombyggnation. Med föreslagen detaljplan möjliggör ni en verksamhet (väg) som kommer att generera buller långt över tillåtna gränsvärden. Hur motiverar ni att ni ställer bullerkrav på fastighetsägare i omdaning av fritidsplaner men inte på verksamhetsutövaren Trafikverket i den nya detaljplanen för vägen?

-Fastighetsägare har ingen möjlighet att påverka den ökande bullerstörningen som ökad trafik kommer att innebära och som är orsakad av kommunens exploatering i Tjuvkil och västerut en exploatering som möjliggörs genom denna detaljplan. Hur motiverar ni att kommunen inte skall ta ansvar för den exploatering som möjliggörs av detaljplaneförändringen och bullersäkra samtliga fastigheter utmed vägen i detaljplaneområdet till maximalt 50dBA på uteplats?

-I punkt 7.1 angående avtal mellan Kungälv kommun och Trafikverket, säger ni: "Parterna har tecknat avtal som bl.a. reglerar genomförande, samarbete och finansiering av utbyggnaden av gång- och cykelvägen." Jag vill att ni presenterar detta avtal och skickar mig en kopia.

Vidare säger ni: " Om detaljplanen och därpå vägplanen vinner laga kraft enligt planerad tidplan och utan överklagande kommer framtagande av bygghandling och förfrågningsunderlag ske under andra halvan av 2022." Uppenbarligen att döma av all aktivitet från olika aktörer på och runt vägen så pågår redan förberedelser innan beslut är taget i frågan. Jag vill att ni redovisar upplupna kostnader för kommun och Trafikverket, från det att mark och miljödomstolens upphävde detaljplanen till dags datum.

Om inte kommunen tar sitt förnuft till fånga och väsentligt ändrar planen är det högst troligt att enskilda fastighetsägare kommer ställa skadeståndsanspråk på kommunen då föreslagen plan kraftigt kommer reducera värdet på enskildas fastigheter.

KOMMENTAR till yttrande inkommet 2022-03-22: Del B. Frågor till kommunen

Förbifarten är, enligt ÖP, inte en förutsättning för exploatering i Tjuvkil eller längre västerut. Vad som är viktigt är att höja trafiksäkerheten vilket kan göras med olika åtgärder, t ex bygga GC bana genom Tjuvkil. I ÖP sägs:

”Marstrand och Tjuvkil ligger utmed det s k sekundära stråket och för att uppnå ett hållbart samhälle behöver kollektivtrafiken på sikt förbättras och trafiksäkerheten på väg 168 behöver höjas eftersom dagens standard är bristfällig. Den nya förbifarten söder om Tjuvkil är ett led i detta.”... ”Samtidigt som förbifarten kommer att planeras kommer kommunen se över möjligheterna att lägga en gång- och cykelbana längs med den befintliga sträckningen av väg 168. Det är viktigt med ett sammanhängande gc-stråk längs hela 168:an och andra åtgärder som höjer trafiksäkerheten.”

Vad gäller anledning till varför kommunen inte vill driva frågan om förbifart: se kapitel Övergripande kommentarer

Framtida trafikmängd är inget som kan regleras med detaljplan. Se vidare kapitel Övergripande kommentarer.

Vad gäller önskan om kartor med redovisning av befintligt vägområde inom planområdet redovisas detta på nio kartor i slutet av Del A.

Väg och GC-väg ryms inte inom befintligt vägområde. Det vägområde som vägplanen föreslår har inte gjorts bredare än vad som krävs.

Angående varför kommunen inte valt att påverka placering, utformning och utförande av vägen/GC-bana hänvisas till kapitel Övergripande kommentarer.

I projekt där planering av statlig väg är syftet är det normalt att vägplanprocessen, där väglagen är styrande, är ledande process i de fall där även detaljplan krävs.

Utgångspunkt vid omstart av planärendet har – liksom tidigare under arbetet med detaljplanen - varit planens syfte, dvs att göra vägplanen lagenlig.

Frågor om trafikökningstakten respektive om bullerutredning har, med identisk formulering, även ställts av sakägare 7. Frågorna bemöts i kommentarerna till sakägare 7. Se även kapitel Övergripande kommentarer.

Det har inte tagits fram någon miljökonsekvensbeskrivning eftersom detaljplanen inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan och länsstyrelsen delar kommunens slutsats

I de fall naturområden hamnar inom vägområde är det för att området behövs för väganläggningen. I vissa fall kan naturmarken bli hårdgjord, i andra fall kan den exempelvis bli gräsyta i vägslänt.

Projektet bedöms inte vara samhällsekonomiskt olönsamt.

Bullerskyddande åtgärder utförs i projektet såväl nära bullerkällan som fastighetsnära där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt vilket utgör en bedömningsfråga i det enskilda fallet. Trafikverket har metoder för att beräkna samhällsnyttan för att ge vikt åt bedömningen av tex vägnära skärmar. Kommunen anser att Trafikverket har hanterat bullerfrågan och planerat för åtgärdsinsatser i tillräcklig grad syftande till att

uppnå en god eller godtagbar miljö. Även uteplatser berörs av krav på bullernivåer där målsättningen är att 55 dB(A) ekvivalent nivå ska innehållas i enlighet med TDOK 2014:1021.

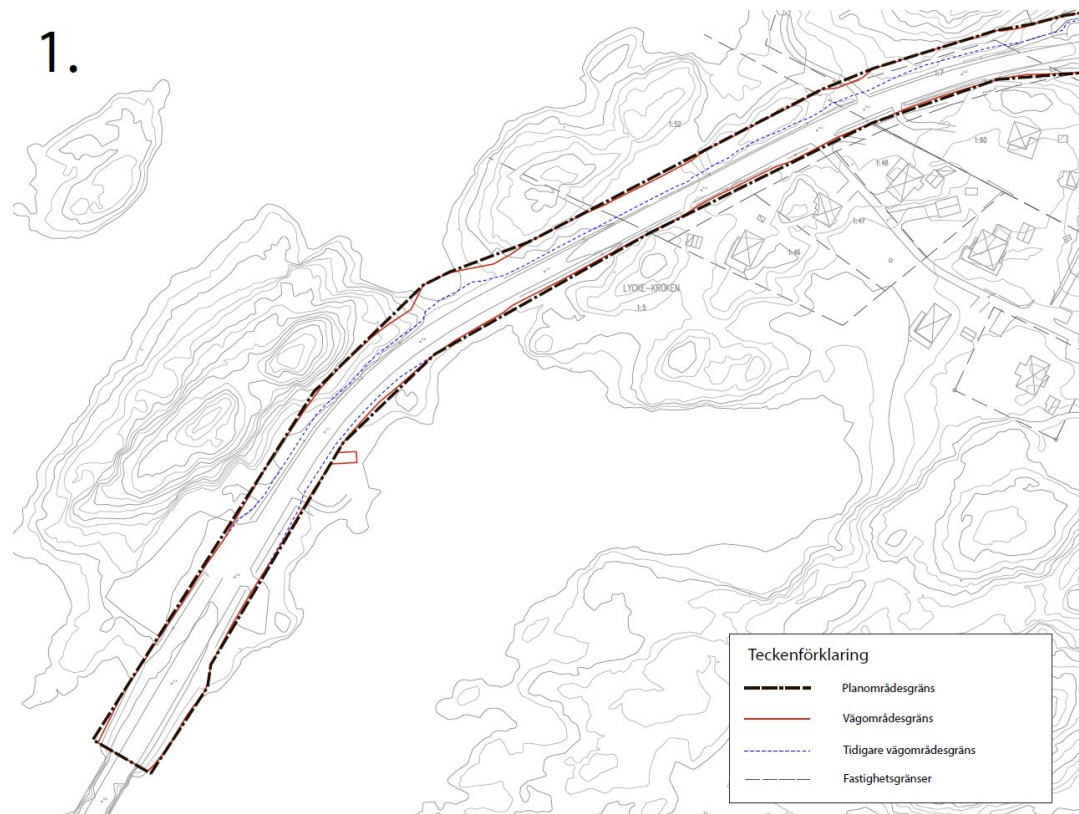
Vid väsentlig ombyggnation i ett byggnadsverk eller vid nybyggnation ska nu gällande riktlinjer användas. De krav som ställs på åtgärder ska syfta till att begränsa bullernivåerna, i det här fallet, så att dessa inte är högre än vad som motsvarar en god eller minst godtagbar miljö. I projektet följer Trafikverket de riktlinjer som följer av lag, förordning och verkets egna styrdokument och utför åtgärder där det utretts att så krävs. Kommunen har inte för avsikt att ställa särskilda krav utöver de som Trafikverket redan förhåller sig till i bullersammanhang. För uteplatser i projektet ska 55 dB(A) ekvivalent nivå innehållas enligt Trafikverkets riktlinjer TDOK 2014:1021 medan kravet vid nybyggnation av bostad utgör 50 dB(A) enligt Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader.

Bullerberäkningar utförs på prognostiserade trafiksiffror för 2040, även planerad exploatering ingår i uppräkningsdelen av trafik utöver den schablonmässiga årliga ökningen.

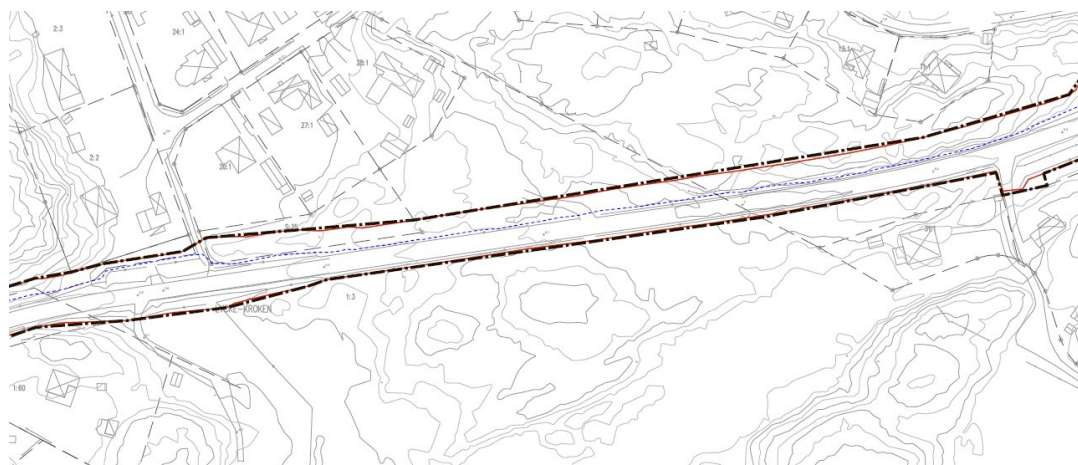
De kostnader som kommunen haft i ärendet från det att mark och miljödomstolens upphävde detaljplanen handlar om de kostnader som överklagandet lett fram till i form av framtagandet av nya planhandlingar. Trafikverkets kostnader får Trafikverket redogöra för.

Kartor som redovisar tidigare vägområde inom planområdet

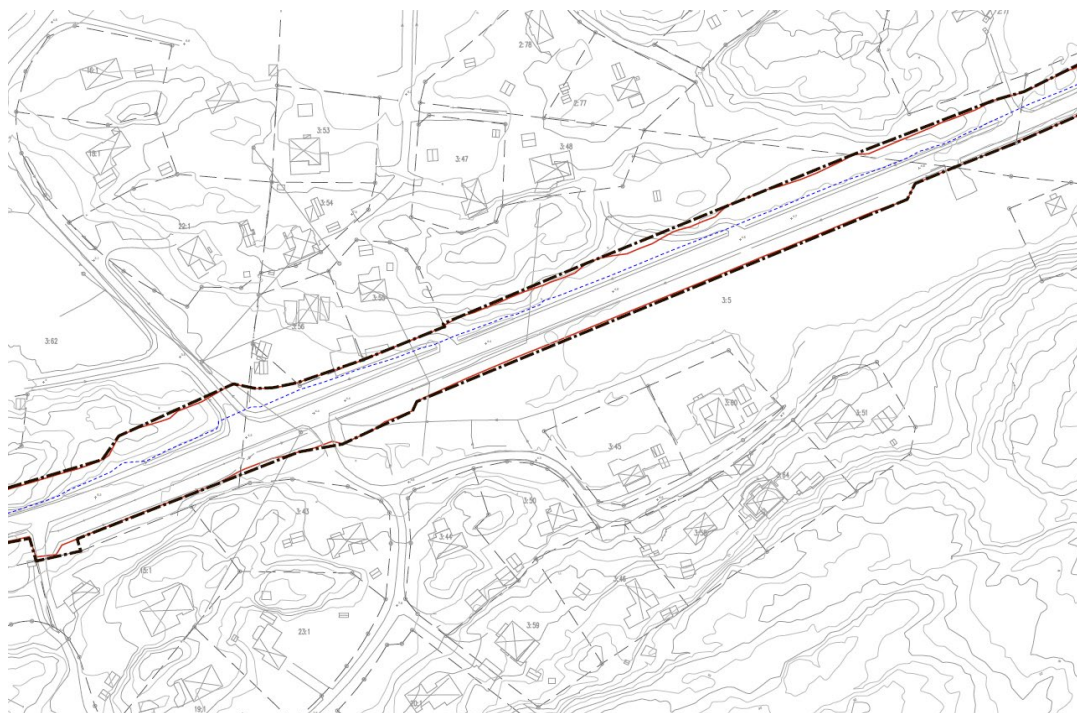
Sakägare 3 önskar karta över "befintligt vägområde inom planområdet". På följande nio kartor redovisas "tidigare vägområdesgräns" vilket är detsamma som befintligt vägområde vid tillfället då synpunkterna lämnades in. På kartorna redovisas även vägområdesgräns enligt ny vägplan samt detaljplanens gräns (planområdesgräns).

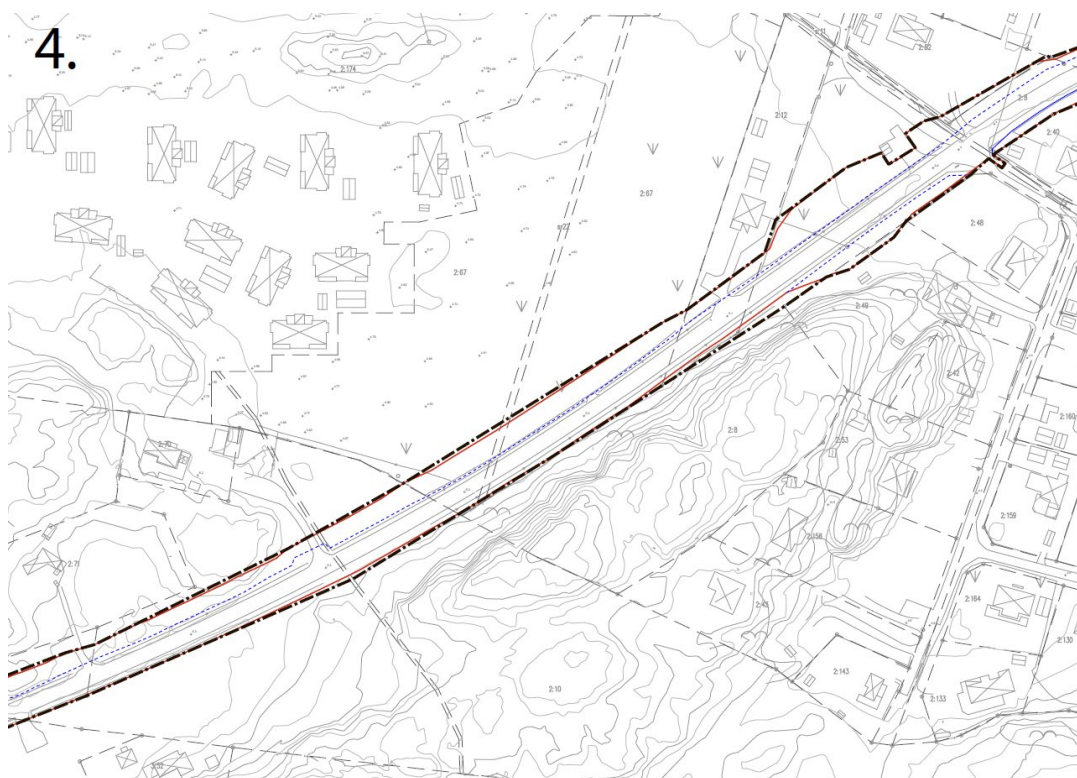
Karta 1

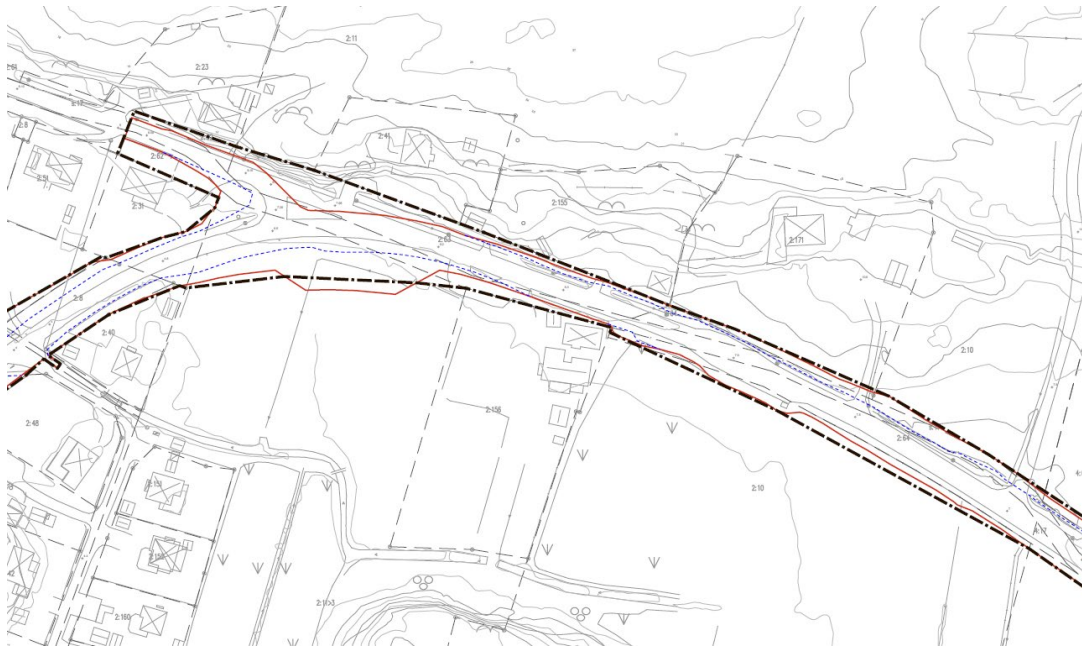
Karta 2

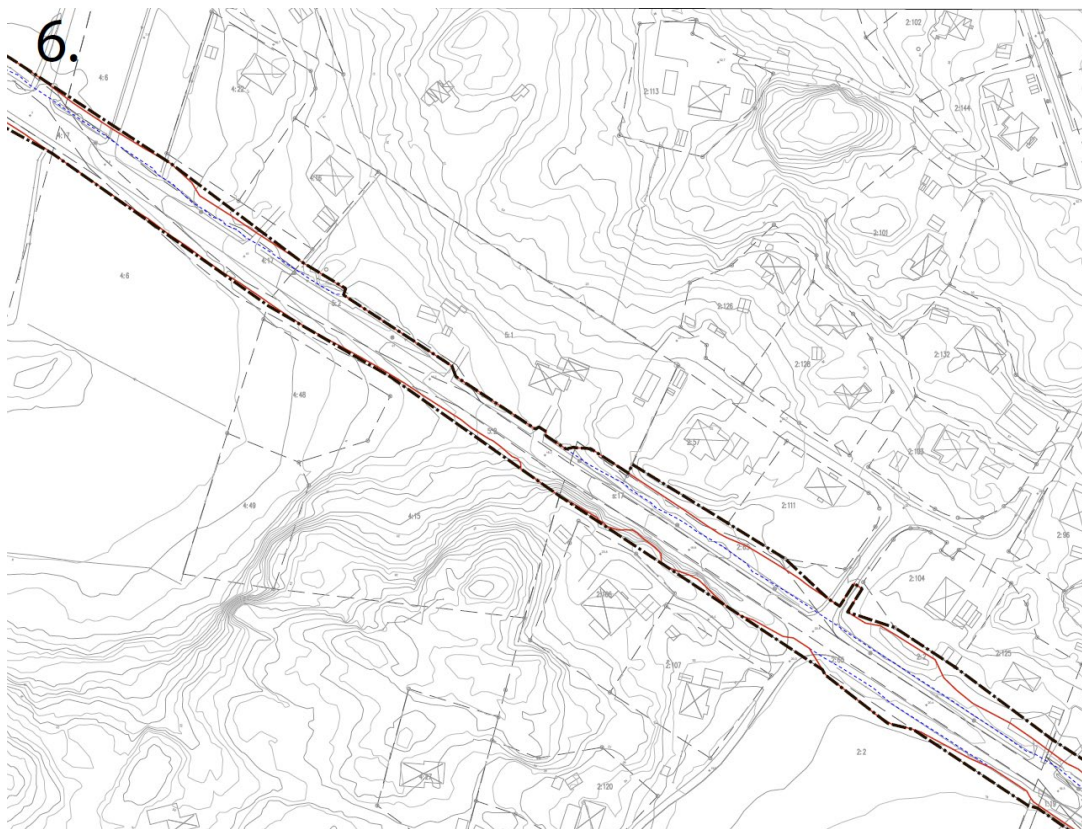
Karta 3

Karta 4

Karta 5

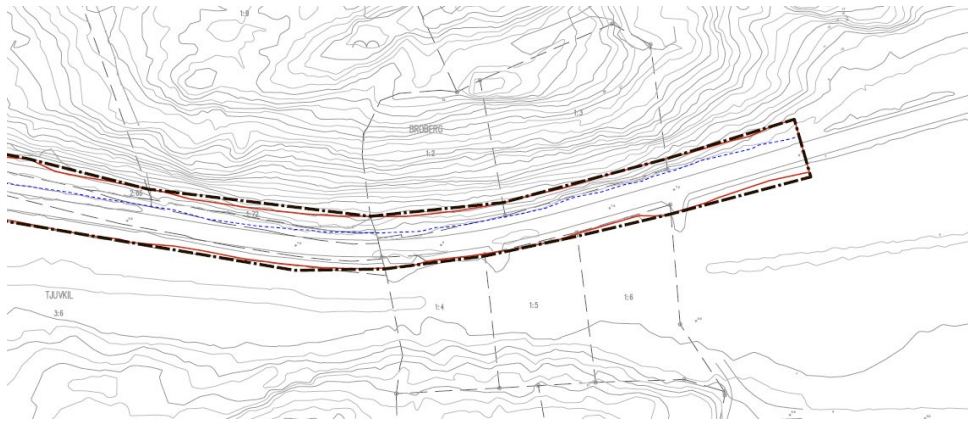
Karta 6

Karta 7

Karta 8

Karta 9

Yttrande inkommet 2022-03-25

Kommunen har, för att underlätta för läsaren, numrerat de stycken i yttrandet som kommenteras under rubriken "Kommentar".

Lokalisering 1

Jag anser att projektet/detaljplanearbetet är startat på felaktiga grunder, Planen stämmer inte överens med översiktsplanens (ÖP) planerade förbifart Tjuvkil.

Både kommunen och Trafikverket (TRV) hänvisar till beslut från Länsstyrelsen. Något sådant beslut finns inte! Länsstyrelsen har lämnat två yttranden, ett positivt i yttrande över ÖP, och ett negativt i samråd med Trafikverket arbetsplan för förbifart.

1. det negativa yttrandet hänvisar Länsstyrelsen till 4 kap miljöbalken, men då Tjuvkil är en befintlig tätort så är bestämmelserna i 4 kap MB inte tillämpliga! Och därmed faller Länsstyrelsens negativa yttrande. Jag anser att möjligheten till en förbifart Tjuvkil måste prövas av behörig instans innan man påbörjar en detaljplan för ombyggnation av väg genom Tjuvkil.

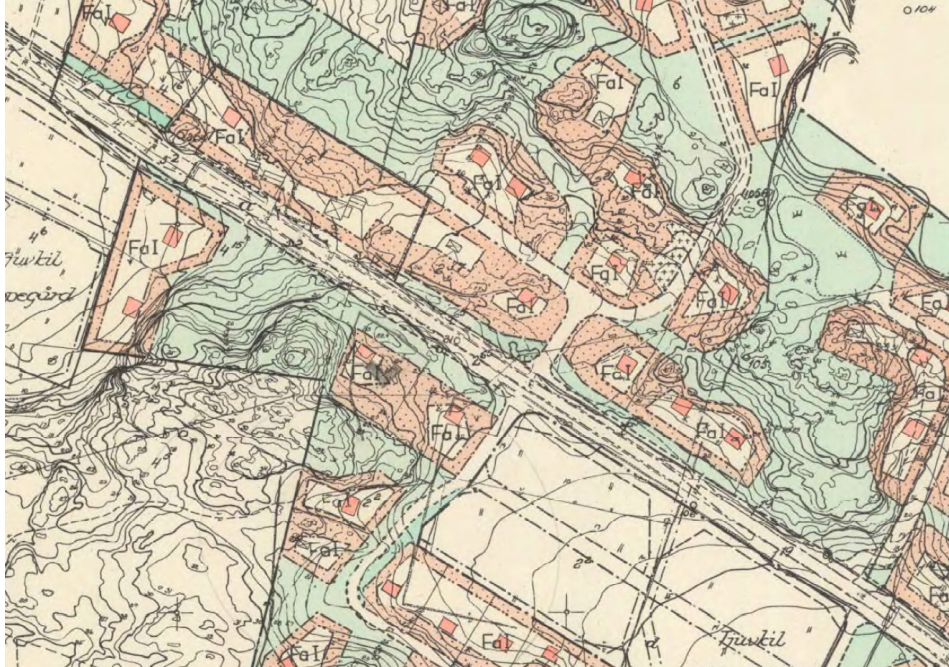
Lokalisering 2

2. På kommunens hemsida står att läsa: "Eftersom vägplanen utgör huvudprocess" Det faktum att vägplanen har varit huvudprocess har gjort att alla normala överväganden i form av konsekvenser på boendemiljö och övriga miljökonsekvenser för boende utmed vägen har åsidosatts. Fokus har helt legat på att på så enkelt som möjlig dra fram en GC-bana och bredda så mycket som möjligt. Och att anpassa ny detaljplan helt efter TRV's önskemål. Det framgår även av detaljplanens syfte att hänsyn till boendemiljö inte har varit av intresse i detaljplaneprocessen.

I befintliga planer finns redan ett vägreservat på 20 m med plats för 7-8 m bred väg + GC bana. Detta vägreservat borde vara utgångspunkten för projektet/ny detaljplan. Vägplan och därmed ny detaljplan skall i huvudsak anpassas till detta område. Och i mån av behov görs mycket begränsade anpassningar i ny detaljplan. Jag anser att planförslaget tar mycket mer mark i anspråk än vad som är nödvändig och att ingen hänsyn tas till enskildas intressen. Detaljplanen måste göras om och anpassas till befintlig plan som redan rymmer den önskade vägbredden och GC-bana! Jag ifrågasätter starkt nödvändigheten av ny detaljplan överhuvudtaget.

Naturområden

I befintliga planer finns ett naturområde definierat mellan enskilda fastigheter och vägen. Jag anser att dessa naturområden skall bevaras i ny plan.

Naturområdena kan tyckas vara små ytmässigt men de utgör idag en barriär mellan väg och fastigheter. Om de försvinner kommer boendemiljön att kraftigt försämrans.

Bullervall

3. Mellan vår fastighet Tjuvkil 2:104 och väg 168 finns en anlagd bullervall, jag yrkar på att den skall skyddas och ges möjlighet till utökning i ny detaljplan. I andra hand om bullervallen tas bort så skall den ersättas av annat bullerskydd som finansieras av kommunen. Föreslagen detaljplanplan måste justeras.

Busshållplats

4. I vägplanen har föreslagits att befintlig busshållplats vid Stenskärsvägen flyttas till Gulsjärsvägen, detta medför att detaljplanen har modifierats för att rymma ytan för busshållplats och cykelparkering. Startande bussar ger upphov till lågfrekvent buller som är mycket svårt att skydda sig emot. En betydligt bättre plats för busshållplatsen är ca 25-30 m väster om Stenskärsvägen jag anser att detaljplanen skall ändras och inte medge busshållplats vid Gulsjärsvägen utan hänvisa till området längre österut enligt ovan.

Buller

5. Den kraftiga ökningen av bullerstörningar som har skett över ett antal år och som nu eskalerar med pågående och kommande bostadsexploateringar har skett/sker med kommunens godkännande. Då kommunens beslut är orsaken till bullerstörningarna så måste det även vara kommunens ansvar att kompensera för dessa störningar. Omfattande bullerskyddsåtgärder för samtliga fastigheter måste infogas i detaljplanen. Och kommunen skall svara för finansiering av bullerskyddsåtgärderna.

Gångpassager Tillgänglighet/barnkonventionen

6. Väg inom detaljplanelagt område har att uppfylla boverkets krav på tillgänglighet se Boverkets Tillgänglighet på allmänna platser BFS 2011:5 – ALM 2. Vidare så skriver både kommun och Trafikverket i sina planprogram att Tjuvkil är en tätort. Vilket också bekräftas av miljödomstolen i Vänersborg, SCB och lantmäteri. I tätort skall gångpassager hastighets anpassas till max 30 km/h! Så att personer med nedsatt rörelseförmåga och orienteringsförmåga har möjlighet att bruka passagerna. Det samma gäller enligt barnkonventionen! Detaljplanen säkerställer inte ovanstående krav.

Tillgänglighet enligt ALM:

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs av FN 2006. Sverige anslöt sig till konventionen 2008.

Boverket har gett ut föreskrifter och allmänna råd (ALM) om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader. ALM är den svenska tillämpningen av tillgänglighetskraven och utgör skall-krav vid utformning.

Detaljplanen säkerställer inte uppfyllelse av Barnkonventionen:

- > Frihet från barriärer i gaturummet ökar barnens rörelsefrihet. 50 km/h vid gångpassager medför barriär
- > Barn är särskilt känsliga för avgaser och partiklar. Miljökonsekvensbeskrivningen tar inte hänsyn till barn
- > Barn är särskilt känsliga för ljud och buller, Bullerutredningen tar inte hänsyn till barn

Detaljplanen säkerställer inte att ovanstående krav uppfylls och måste därför kompletteras.

Utredningar

7. I planbeskrivningen 2022-02-16 hänvisas till utredningar som har passerat bäst före datum för länge sedan och som dessutom är starkt tendensiösa. Det är en rimlig begäran att dessa utredningar görs om och baseras på fakta, saklighet och gällande prejudicerande domar.
8. **Undersökningen om betydande miljöpåverkan 2020-02-04;** är starkt tendensiös och speglar inte verkliga förhållanden, dessutom baseras jämförelser med det så kallade nollalternativet. Enligt MMD's dom P 724-21 ogillas kommunens argumentation om att ÖP inte är giltig avseende förbifart Tjuvkil. Härav följer att en förbifart Tjuvkil fortfarande är ett alternativ till breddning av väg genom Tjuvkil. Därför skall konsekvenserna av ny detaljplan för genomfart Tjuvkil jämföras med konsekvenserna av en förbifart.

Ny detaljplan/vägplan är ett krav från TRV region väst och Länsstyrelse för att kommunen skall kunna genomföra sin planerade exploatering! En ny detaljplan kommer att möjliggöra fortsatt exploatering i Tjuvkil och västerut vilket i sin tur innebär kraftigt ökad trafik med medföljande buller. Då måste detta belysas i konsekvensbeskrivningar!

Felaktig trafikprognos och felaktig bullerutredning medför också att miljöbeskrivningen blir felaktig. Det är anmärkningsvärt att en miljöbedömning avseende buller kan göras innan nedanstående bullerutredning är gjord, jämför datum för publicering!

En godtagbar miljöbeskrivning är en processförutsättning vilket generellt innebär att om det finns väsentliga brister i miljöbeskrivningen skall domstolar och myndigheter inte pröva en tillståndsansökan utan ansökan ska avvisas.

9 TRV's, PM trafikprognos och kapacitetsutredning 2019-11-29

Prognosen uppfyller inte krav på saklighet och opartiskhet. Och den följer inte TRV's interna riktlinjer.

I TRV's interna kravdokument: Dimensionerande prognoser 2016_099 står det:

"-Vid dimensionering är det viktigt att analysera om det kan finnas skäl att anta att basprognosen inte på ett rättvisande sätt beskriver dagens eller framtida trafik. Förutsättningar kan förändras och det kan finnas brister, framförallt på lokal nivå, i basprognosen. Det bör därför alltid undersökas om prognosen har rätt förutsättningar för den aktuella dimensionering som ska göras."

Det kan konstateras att nuvarande dimensionering/prognos inte har analyserat om basprognosen beskriver dagens och framtida trafik. Det kan också konstateras att prognosen inte har rätt förutsättningar för beräkning av framtida trafik.

I samband med samråd 2018 presenterar TRV ett PM trafikprognos och kapacitet Tjuvkil, som påvisats i tidigare inlägga var denna prognos grovt felaktigt på grund av att TRV inte tog hänsyn till den pågående höga exploateringen. Detta bekräftades senare av TRV's analys av trafikmätningar gjorda under 2017. 2019-11-29 presenterar TRV's en ny uppdaterad prognos, och man begår samma misstag igen. TRV tar inte hänsyn till den pågående exploateringen, och de av TRV i prognosen angivna trafikflödena för år 2040 kommer att uppnås redan 2022.

Redan år 2002 skriver Vägverket: "Under perioden 1997 -2001 har trafikmängderna ökat med 3 % per år, vilket är något högre än normalt för vägtypen. På grund av fortsatt exploatering kan denna ökningstakt förväntas fortsätta." En analys som det har visat säg är korrekt, TRV's mätningar visar att under perioden 1990 till 2017 ökar trafiken genom Tjuvkil med dryga 3% per år! Att jämföras med TRV 2014_89181 Kommentarer till granskningshandling 2020-08-09.docx sida 10 av 21

TRV's så kallade basprognos som räknar med en ökningstakt på 1% per år. Skillnaden över tid blir enorm. Som jämförelse, hade trafikökningstakten varit 1% från 1990 till 2017 så skulle trafiken genom Tjuvkil (2017) varit på nivån 2300 fordon per dygn (f/d) ÅDT att jämföra med uppmätt 2017 4250 f/d ÅDT, alltså nära nog en fördubbling av trafiken jämfört med vad som anses vara normaltillväxt!

En fortsatt tillväxttakt på minst 3% per år är högst trolig med tanke på kommunens exploateringsplaner i Tjuvkil och västerut, utbyggnad av vatten och avlopp samt kommunens överlag höga befolkningsökning, Marstrand är kommunens främsta utflyktsmål och kommer fortsatt att locka gamla som nya invånare från kommun och annorstädes.

En felaktig trafikprognos medför att både miljöbedömning och bullerutredning blir felaktig.

10 TRV's, PM buller 2020-04-15

Svea Hovrätt Mark och Miljööverdomstolen konstaterar i mål M3434-06, 2007-04-26 att: "En särskild omständighet i detta fall är variationerna i trafikbelastning under året, där belastningen är betydligt större under sommaren än under vintern. För att ta hänsyn till detta förhållande bör ekvivalentnivån enligt Miljööverdomstolens mening beräknas med utgångspunkt i trafikbelastningen under sommarmånaderna" Förutsättningarna i Tjuvkil kan jämföras med dem i domen ovan och detsamma gäller i Tjuvkil. Trots påpekande i mina tidigare synpunkter under planprocessen har

projektet inte uppdaterat sina beräkningar i enlighet med ovanstående dom. De redovisade bullerkonsekvenserna blir därför missvisande.

Jag har visat att den av Trafikverket beräknade trafikprognosen är grovt felaktig. Se mina tidigare synpunkter på granskningsunderlaget. Trafikmängderna kommer att bli avsevärt högre än vad Trafikverkets kalkyl visar. Vidare så visar Trafikverkets hastighetsmätningar att medelhastigheten är avsevärt högre än skyltad hastighet detta är inte heller inräknat i bullerkalkylen. Trafikprognosen och bullerberäkningarna sträcker sig fram till 2040 enligt domen ovan bör redovisning i planeringsssammanhang sträcka sig 25-30 år framåt i tiden! Trafikverkets bullerutredning har en tolerans på +/- 1,5 dBA. I enlighet med försiktighetsprincipen menar jag att bullernivåerna skall anges i det övre toleransbandet, eftersom 1 dBA starkare buller ökar störningarna med 20%! Se SA80B 04:20788 2006-10-18.

Urklipp från mina kommentarer till granskningshandlingen: I dokumentet SA80B 04:20788 2006-10-18, skriver vägverket " Vi ser ofta skrivet om trafikbuller att en ökning av ljudnivån med 3 dB knappast märks och att det behövs en ökning med 8-10 dB för att uppleva en fördubbling. Detta stämmer inte med verkligheten och det finns inget stöd i forskningen för ett sådant påstående. Det har blivit en myt i samhället som lett till många felaktiga beslut. Det är dags att reda ut begreppen, avliva myten och formulera tumregler som leder rätt."

"Tumregel = För varje dB starkare buller ökar störningarna med 20 %."

"Ett exempel på samband mellan uppmätt ljudstyrka och störningar och som många har egen erfarenhet av är gles vägtrafik. Undersökningar visar i sådana fall att störningar är starkt beroende av antal bullrande fordon som passerar. Dubbelt så många fordon (som innebär + 3 dB i ljudnivå) kan ge nära dubbel så stor störning. Att vakna en gång på natten eller två gånger betyder mycket. Att påstå att det knappast märks går inte hem i stugorna. Det påstår vi om vi följer hittillsvarande myt som det faktiskt är. De undersökningar som finns om vägtrafikbuller och störningar visar på att störningarna fördubblas när bullret ökar med 4 dB. Det betyder att för varje dB starkare buller ökar störningarna med 20 %." Felaktig bullerutredning innebär felaktig beskrivning av miljökonsekvenser.

Av ovanstående följer att trafikprognos, bullerutredning och miljöbedömning måste göras om. Det är orimligt att kommunen inte tar fullt ansvar för de bullerkonsekvenser som följer av föreslagen detaljplan. Ny detaljplan måste uppdateras med alla till buds stående medel mot buller. Att hänvisa till vägplan är inte acceptabelt.

KOMMENTAR till yttrande inkommet 2022-03-25

1 Trafikverket ger följande kommentarer:

Länsstyrelsens yttrande kan normalt inte prövas. Detta gjordes dock i augusti 2020 och regeringen genom infrastrukturdepartementet beslutade i oktober 2020 att inte ta upp frågan för prövning.

Aktuellt projekt hanterar inte frågan kring förbifarten. Det kan dock påpekas att i Kungälv kommuns gällande översiktsplan står det att kommunen har för avsikt att anlägga en gång- och cykelväg längs befintlig väg 168. Aktuellt projekt med att höja säkerheten för oskyddade trafikanter hade därmed tillkommit oavsett byggnation av en förbifart.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Utformningsfrågor hanteras i projekteringskedet. Se vidare i kapitel Övergripande kommentarer..

* * *

2 Trafikverkets kommentar:

Aktuellt förslag har varit Trafikverkets huvudförslag sedan ca tio år. Trafikverket har följt de processer och krav gällande framtagning av vägplan. Samråd och granskning har utförts och miljökonsekvenser finns beskrivna i planbeskrivningen. Vägplanen är inskickad för fastställelseprövning.

Föreslagen gc-väg håller sig huvudsakligen utanför privat tomtmark och endast i undantagsfall tas ny mark i anspråk. Vägen har anpassats och utformats efter dagens gällande standard.

Endast den mark som krävs för väganläggningen tas i anspråk.

* * *

3 Trafikverkets kommentar:

I vägplanens PM Buller finns fastigheten med och föreslås bli skyddad med fastighetsnära åtgärder.

Befintlig bullervall är belägen på angränsande fastighet.

Val av bullerskyddsåtgärder görs av Trafikverket.

* * *

4 Trafikverkets kommentar:

Busshållplatserna i Tjuvkil är placerade i samråd med Västtrafik. Placeringen är gjord så att avståndet är jämnt fördelat. Antalet minskar från idag sju hållplatslägen till fyra. Läget vid Gulskärsvägen är föreslagen som en stopphållplats, det vill säga att bussen stannar i körbanan och att eftervarande fordon får avvakta till bussen kör. Detta främst för att öka säkerheten för gående och resenärer i närheten.

Kommunen är införstådd med resonemanget som ligger bakom val av hållplatslägen och ser ingen anledning till att justera detaljplanen.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. För vidare kommentarer se kapitel Övergripande kommentarer. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringskedet.

* * *

5 Trafikverkets kommentar:

Vägplanen hanterar frågor kring buller och förslag till åtgärder. PM Buller finns på Trafikverkets hemsida för projektet på www.trafikverket.se. Kommunen finansierar redan huvudparten av projektet.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Se vidare kapitel Övergripande kommentarer. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringskedet.

* * *

6 Trafikverkets kommentar:

Trafikverket har utformat anläggningen efter VGU (Vägar- och gators utformning) som är obligatoriska för arbeten på statliga vägar. Busshållplatser i Trafikverkets förslag är

tillgänglighetsanpassade. Förslagen anläggning kommer avsevärt höja säkerheten för oskyddade trafikanter och tillgängligheten jämfört med situationen idag.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Se vidare kapitel Övergripande kommentarer. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringskedet.

* * *

7 Trafikverkets kommentar:

Oklart vad/vilka som avses. De handlingar som ingår i Vägplan är aktuella.

De handlingar/utredningar som det hänvisas till i planbeskrivningen är aktuella.

* * *

8 Trafikverkets kommentar:

Undersökningen om betydande miljöpåverkan 2020-02-04

Oklart vad som avses. Länsstyrelsen beslutade 2018-03-28 att projektet (vägplanen) inte anses ha betydande miljöpåverkan.

Nollalternativ är per definition att inga åtgärder utförs. Det är vad nya förslag jämförs mot. Att jämföra med andra förslag, som i det här fallet dessutom inte är genomförbara, är fel.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att projektet inte har någon betydande miljöpåverkan. Kommunen instämmer i definitionen av nollalternativ. Kommentarer till trafikprognos m m ges i kapitel Övergripande kommentarer.

* * *

9 Trafikverkets kommentar:

TRV's, PM trafikprognos och kapacitetsutredning 2019-11-29

Trafikverkets PM Trafik följer gällande föreskrifter. Fastighetsägarens kritik och egenhändigt framtagna beräkningar har bemötts vid tidigare tillfälle, bland annat 2020-03-31 per e-post.

Trafikverkets PM Trafik utgår från trafikmätning utförd 2017 och räknat med en procentuell ökning på 1 % fram till prognosår 2040. Till det har lagts fem fordonsrörelser per planerat boende (1 000 planerade boenden vilka bedöms generera 5 resor/ planerat boende). Det ger att Trafikverkets prognos räknar med en årlig trafikökning mellan 2017 och 2040 med drygt 3,8 %.

Av de 1 000 planerade boendena finns bland annat utbyggnadsplaner för Södra Koön (ca 300 bostäder) som sedan PM trafik togs fram har utgått. I kommunens underlag redogörs det för både pågående och beslutade utbyggnadsplaner enligt kommunens portföljtidplan.

Vårt att notera är att aktuellt projekt ger förutsättningar som kan omfördela trafiken till andra fordonsslag (exempelvis kollektivtrafik) och därmed minska trafiken i Tjuvkiil. Cykelvägen gör att kortare resor mellan fastigheter eller till bad/ hamn kan ske med exempelvis cykel.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Se vidare kapitel Övergripande kommentarer. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringskedet.

* * *

10 Trafikverkets kommentar:

Se ovanstående punkt avseende PM Trafik.

För trafikbuller i Sverige används i dagsläget den så kallade nordiska beräkningsmodellen (Naturvårdsverkets rapporter 4653, rev 1996) som utgår från trafikdata och hastighet, samt olika förhållanden mellan källan och mottagaren som kan påverka ljudets spridning. Riktvärdena för trafikbuller gäller för förhållanden enligt beräkningsmodellen.

Bullerberäkningarna har genomförts för skyltat hastighet, 50 respektive 70 km/h. Efter bullerutredningen genomfördes har skyltat hastighet på delar av väg 168 sänkts från 70 km/h till 50 km/h året runt vilket medför lägre trafikbuller.

Trafikmätningar visar att hastighetsefterlevnaden idag är låg. Det påverkar i förlängningen trygghet, framkomlighet från lokala vägar och utfarter samt buller. Åtgärder för bättre hastighetsefterlevnad kommer därför att förbättra trafiksituationen även ur detta perspektiv. Att beivra hastighetsöverträdelser är en fråga för polisen.

Man behöver ta ställning till vilket år bullerprognosen ska gälla och enligt Trafikverkets riktlinjer är det lämpligt att följa gällande ekonomiska planering och prognosår som gäller där. För projekt Väg 168 Tjuvkil gäller år 2040.

Årsmedeldygnstrafik (ÅDT) är all trafik under ett år delat med 365 dygn. För befintlig miljö finns det domar som avser buller och säsongvariation i trafik för turistvägar. Väg 168 Tjuvkil är i en vägplaneprocess och trafikbuller bedöms efter de trafikprognoser som gäller för projektet. Trafikverkets ståndpunkt är att ÅDT alltid ska användas som underlag för bullerberäkningar i väg- och järnvägsplaner gällande ekvivalent ljudnivå. (Med ekvivalent ljudnivå avses medelljudet under ett dygn med vissa specificerade förutsättningar, vid trafikmängd och fordonssammansättning under ett dygn i medelsnitt under ett utvalt år, torr vägbana, temperatur 20 grader, vid svag medvind och vid motsvarande temperaturgradienter.)

Som underlag till bullerutredningen, PM Buller 2020-09-18, har den framtida exploateringen med tillhörande trafikökning inkluderats i trafikprognoserna. Exploateringens omfattning baseras på Kungälv kommunens översiktsplan. Den prognostiserade trafikökningen år 2040 för Väg 168 är 118-126 % vilket är mycket större än genomsnittet för vägnätet generellt. Trafiken bedöms också bli jämnare fördelad över året jämfört med idag, då Väg 168 har stora trafikmängdsvariationer beroende på årstid, eftersom befolkningsökning i första hand antas bli fastboende. Bullerskyddsåtgärder är dimensionerade för prognostiserad trafik, årsmedeldygnstrafik (ÅDT), år 2040.

Det bör noteras att trafikprognosen inte tar hänsyn till förändringar i färdmedelsfördelning eller resebeteende i framtiden utan bygger på att resandet 2040 sker på samma sätt som idag. Förändringar som till exempel utökat kollektivtrafikutbud eller minskad tillgång till parkering kan förändra mängden trafik. (PM Trafikprognos och kapacitetsanalys togs fram 2019-11-29 och gällande version av PM Buller 2020-09-18)

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Se vidare kapitel Övergripande kommentarer. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringsskedet.

12. Sakägare 4 (2022-03-22)

- 1 Vi accepterar inte det planerade läget för ny busshållplats längs med vår tomtgräns utefter Marstrandsvägen, väg 168. Vi har en utfartsväg från tomt mot Marstrandsvägen som riskerar att mer eller mindre blockeras. Efter våra

tidigare synpunkter har hållplatsen blivit flyttad 12 m åt väster från ursprungligt läge. Vi vill däremot att den flyttas ca 25 - 30 m åt vänster eller höger från vår utfart. Plats finns.

- 2 Vi vill att bullerskydd eller annan avskärmning uppförs mellan denna hållplats och vår tomtgräns.
- 3 TRV har kommenterat mitt tidigare yttrande med att vägnära skärm ej är "samhällsekonomiskt lönsamt". Vad menas med "samhällsekonomiskt lönsamt" i detta fall.
- 4 Vi har blivit erbjudna fastighetsnära åtgärder i stället. Vilka är de fastighetsnära åtgärderna?
- 5 Vi tycker liksom våra grannar att det är högst besynnerligt att ett antal fastigheter närmast väg 168 vid Intaget erbjuds fastighetsnära åtgärder och inte vägnära åtgärder. Vi vistas utomhus stora delar av året speciellt under den tid då trafiken är som tätast, vår och sommar.
- 6 Vi anhåller om att TRV erbjudande om fastighetsnära åtgärder för vår fastighet därför byts ut mot vägnära sådana.

Vi önskar ett möte på plats där vidare diskussion kan ske.

KOMMENTAR

Trafikverket ger följande kommentar:

1 Trafikverket anser att föreslaget läge är mest lämpligt. Flytt enligt fastighetsägarens förslag innebär att mer mark behöver tas i anspråk då schakt i berget då blir nödvändig. Dessutom hamnar hållplatsen längre från föreslagen gångpassage.

Gångvägen bedöms kunna användas även efter utbyggnad.

2 Trafikverket noterar ert önskemål.

3 För samtliga bullerberörda bostadsbyggnader har i första hand vägnära bullerskyddsåtgärder övervägts. Överväganden är baserade på resultatet från de bullerberäkningar som genomförts enligt planalternativet. En bullerskyddsvall är ofta att föredra då den är mer kostnadseffektiv, både att anlägga och underhålla. En bullerskyddsvall tar dock mycket mark i anspråk. Då gestaltning är av extra intresse i projektet har endast bullerskyddsskärm föreslagits. Bullerskyddsskärmarna har utretts och dess effekt har studerats med avseende på placering, höjd, etcetera. Att vidta vägnära bullerskyddsåtgärder för att klara riktvärdet 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid alla bostadsbyggnader bedöms dock inte vara tekniskt möjligt eller ekonomiskt rimligt.

Planerade åtgärder har bedömts utifrån om de är ekonomiskt och tekniskt rimliga, om de leder till markintrång, försämrar landskapsbilden, är möjliga med avseende på markförhållanden etcetera. Därefter har en samlad bedömning genomförts.

För bedömning av den samhällsekonomiska lönsamheten av respektive vägnära åtgärd har analys- och beräkningsverktyget Väg-BUSE använts (<https://www.trafikverket.se/tjanster/system-och-verktyg/Prognos--och-analysverktyg/BUSE/>). Väg-BUSE används för att ta fram underlag för prioritering av vägbulleråtgärder utifrån samhällsekonomisk lönsamhet. Resultatet av beräkningen ger en nettonuvärdeskvot (NNK) där negativa tal kan ge en indikation på att åtgärden inte är samhällsekonomiskt lönsam.

För de fall där vägnära bullerskyddsåtgärder inte bedöms vara ekonomiskt och/ eller tekniskt rimliga och där riktvärden överskrider föreslås fastighetsnära bullerskyddsåtgärder.

För att riktvärdena ska klaras inomhus föreslås fastighetsnära bullerskyddsåtgärder i form av fönster- och/ eller ventilåtgärd.

4 Åtgärder skulle kunna vara någon form av åtgärd av fönster (tillägg, utbyte eller liknande), åtgärd av eventuella ventiler, skärma av eller flytta uteplats etcetera.

5 På de platser där Trafikverket föreslår vägnära åtgärder har det visat sig vara samhällsekonomiskt lönsamt, enligt punkt 3 ovan. Det handlar oftast om att fler bostadshus är bullerutsatta och skyddas av den vägnära åtgärden, även om de ligger innanför de bostadshus närmast bullerkällan.

6 Trafikverket noterar ert önskemål.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Sakägarens befintliga gångväg från fastighet kan nyttjas i framtiden. Se vidare kapitel Övergripande kommentarer. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringskedet.

13. Sakägare 5, två personer (2022-03-23 + 2022-03-25)

Sakägare 5 inkom med två yttranden. Det andra yttrandet bestod av en korrigering av det första yttrandet.

Vi har följande synpunkter.

- Måste behålla 50 km/t och omkörningsförbud där det är idag för att hålla ned farterna och dämpa bullret.
- Sträckan mellan Gulskärsvägen och avtagsvägen till Tjuvkilhuvud finns idag en fartkamera som sitter helt fel, den måste flyttas ca 150 m mot Kungälvhållet. Sedan måste det tillkomma en ny fartkamera även på denna sträcka åt andra riktningen. Notera att vi bor på denna sträcka, så vi kan intyga att detta är ett måste.

KOMMENTAR

Trafikverket ger följande kommentarer:

Trafikverket föreslår ingen annan hastighetsreglering än den idag gällande.

Kameran kommer att flyttas något, dock inte enligt önskemål. Kamerans nya placering har gjorts i samråd med Trafikverkets specialist som hanterar frågor avseende kamerors placering.

Fler kameror är inte aktuellt.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Inga frågor berör detaljplanen.

14. Sakägare 6, två personer (2022-03-24)

Buller och trafik:

Detaljplanen kommer starkt påverka vår och en stor mängd andra fastigheter negativt vad det gäller boendemiljön, främst med avseende på buller. Detaljplanen innebär alltså mycket stor negativ (boende)miljöpåverkan då den utgör samma område som eventuellt kommande vägplan och därmed möjlighet till ombyggnad av väg. En ny detaljplan måste förhålla sig till de normer och lagar som finns med bland annat åtgärder av för höga bullernivåer. Åtgärder måste ske oavsett om det blir någon form av förändring av vägen då de sedan länge är för höga och påtagligt störande. Framför allt störande av sömnen nattetid när trafiken drar igång vid 05-tiden men även rent allmänt utomhus då normalt samtal kan vara svårt att föra.

Orsaken är direkt den kraftiga ökning av bostäder de senaste 30 åren som kommunen tillåtit efter Instö-bron byggdes. En väg med denna trafikbelastning ska inte gå igenom ett samhälle. Då kan man inte bevilja bygge efter bygge utan ta ansvar för konsekvenserna också. Vägen skulle givetvis varit dragen i ny sträckning långt tidigare. Att man stödjer sig på att det ska "Riksintresse för värdefullt odlingslandskap" skulle omöjliggöra det är nonsens. Det har inte odlats något där på minst 50 år och landskapet är ingalunda unikt. Och rent kostnadsmässigt skulle en ny väg vara mycket billigare enligt tidigare utredningar. Samhällsekonomiskt lönsamt och värdefullt för de människor som bor i området och för de som använder vägen för att ta sig längre västerut på ett smidigt vis.

För vår fastighet (Tjuvkil 1:17) finns inte något förslag på hur bullernivåer skall lösas för att ens komma i närheten av de lagstadgade ljudnivåerna. Fastigheten är en av dem som ligger absolut närmast vägen. Trafikverket har tidigare svarat att vår infart, som är direkt från Marstrandsvägen, är "dumt" placerad (den har varit så sedan 1947) och då kan man inte göra något vägnära skydd utan man "nöjer sig" med fasadnära åtgärd. Man skriver att det inte är samhällsekonomiskt lönsamt, vilket är direkt särbehandlande av oss då det finns ett starkt behov att det. Detta gäller väldigt många fastigheter då det sparats in på bullerskärmar överlag. I granskningshandlingen står att bullerskydd kan uppföras 3 meter från vägen. Men inte hos oss, för vår infart är dumt placerad? Till en början har vi 60 meter tomt uteslutet vägen och 10 meter är infart. Alltså 50 meter kvar att bygga jordvall eller annat på. Kan man inte lösa detta i detaljplanen får man väl flytta vår infart. Detta gäller och förväntas åtgärdas oavsett om vägen eventuellt byggs om eller inte för trafikmängden finns redan nu och ökar hela tiden. Vi kräver att få en vettig och acceptabel lösning.

Dessutom baserar sig bullervärdena på felaktiga grunder med felaktiga trafikmängdsberäkningar som i tidigare skrivelse redogjorts av Lars Carlsson i Tjuvkil, insänd 2021-02-17. Ni antar att trafikmängden efter 2017 bara ökar med 1% per år mot dess för innan, 3%. Det attraktiva "Stråket" mot Marstrand förtätas mer och mer. Bara vid Tjuvkils ängar har två etapper byggts och en tredje blir klar i år samt förskola med 4 avdelningar. På Koön och Instön byggs och nya områden. Det är stora förändringar på framförallt senare tid som påverkar oss negativt!

Vår boendemiljö är direkt påverkad av trafikmängd och mycket höga hastigheter. Den nya detaljplanen möjliggör en bredare väg som direkt kommer inbjuda till än högre hastigheter. Det går väldigt fort redan idag. Och det är på denna sträcka permanent skyltat 50km/h sedan långt tillbaka. Det planeras att bussen skall agera stoppkloss vid ett par av de hållplatser som finns kvar i planen. Helt fel då det inbjuder till farliga omkörningar i höga farter. Sopbilen skall tydligen också i planen behöva agera stoppkloss och använda vägen som arbetsplats. (För många år sedan körde en bil rakt in i sopbilen utanför vårt hus då den stod parkerad på vägen för att hämta sopor)

Vattenförsörjning:

I den nya detaljplanen kommer vägområdet ligga ca 9 meter från vårt hus! Vår vattenbrunn ligger precis innanför tomtgränsen och är redan påverkad av framför allt tung trafik som orsakat sättningar och dålig vattenkvalitet på senare år. Vi har begärt svar på den frågan också men utan respons. Vi förutsätter att vattentillgång och kvalitet säkras innan en eventuell byggnation startar. Innan skadan förvärras mer. Stora sprängarbeten planeras bara 20 meter från vår grävda brunn.

Summering:

Vi upplever det som kommunen (och trafikverket) inte står för och jobbat för att få en ny hållbar vägsträckning som starkt skulle bidra till att Tjuvkil blir den nya serviceort som man planerat i ÖP. Man tar inte frågan seriöst med länsstyrelsen utan "offrar"

boendemiljön för väldigt många och bara kör på med nya detaljplaner och byggprojekt.

Det skapar också barriäreffekter när en så starkt trafikerad väg skär rakt genom en tätort. Den säkerhetshöjande effekt av en gång-cykelbana blir bara sämre när speciellt barn skall ta sig över en bredare väg med högre hastigheter för att komma till bussen utan ljusreglerade övergångar eller ens övergångsställen. Ser inte att det skulle bli övergångsställen trots att det är 50-sträcka och därför möjligt.

Det är fullständigt bedrägligt att vår livsmiljö som boende längs vägen försummas. Det är återigen så många sakfel i omarbetade detaljplanen och subjektiva slutsatser för att driva fram gång-/cykelbana från fästning till fästning som verkar vara kommunens viktigaste mål. Dessutom till en prislapp som skulle bli dyrare än att relativt ostört (ingen störning på ordinarie trafik) bygga en ny vägsträckning som är hållbar över tid och gör Tjuvkil till en mer sammanhängande väl fungerande tätort. Riksintresse anser vi inte är något argument för att inte bygga nytt! Vi vill värna om och förbättra vår nuvarande livsmiljö och anpassa oss efter dagens samhälle.

Frågor:

1. Hur många fler bostäder och företag planerar kommunen tillåta i och väster om Tjuvkil utan att åtgärda vår boendemiljö, oavsett om vägen byggs om, eller ej?
2. Hur vill man i detaljplanen och senare ev. vägplan skydda vår fastighet från buller? Föreslagen åtgärd är inte acceptabel då den endast skulle förbättra det något inomhus.
3. På vilket sätt sänker man hastigheten till 50 km/h eller gärna 40 km/h? Fartkameror (idag finns bara en), refuger, gupp (som vid Tega i Ytterby)?
4. Varför inga övergångsställen eller ljussignal (ex.vis. Tjuvkilsboden busshållplats) då det är 50-sträcka? Annars ökar olycksrisken avsevärt. Vägen/trafiken ökar konstant på barriäreffekterna.
5. Fel grunder för bulleranalyser. Gamla mätningar och felaktiga beräkningar. Skall inte det byggas en hållbar lösning för 40 år? Idag har vi redan de värden som beräkningarna sas vara om 40 år.
6. Varför ligger inte sommartrafiken som grund för beräkning av bullernivåerna? Vi vill kunna sova även på sommaren och det är också framförallt på sommaren vi lider av all trafik när vill kunna vistas i trädgården.
7. Var stannar sopbilen när den skall hämta soporna på Tjuvkil 210 m.fl?
8. Hur ser genomförandeplanen ut i stora drag? Hur lång tid beräknas ett ev. vägbygge ta? I dagens läge är det redan kaos i trafiken under sommartid. Vi bävar för hur det skulle te sig om något stoppar upp. Utryckningsfordon kommer få det besvärligt och det är många sådana sommartid. Det hade varit en enorm fördel att bygga ny väg idet närmaste ostört. Snabbare, billigare, säkrare!
9. Varför snålas det in på busshållplatser och dessutom avsaknad av bussfickor på några av de som blir kvar?
10. Hur stora kostnader har det lagts ner allt som allt (kommun, trafikverk, konsulter) på alla utredningar sedan år 2000?
11. Är dessa kostnader ett hinder för att påbörja en ny utredning för en över tid hållbar väglösning förbi Tjuvkil? Vi vågar påstå att en mycket stor majoritet vill ha och även förväntar sig en ny sträckning.

KOMMENTAR

Trafikverket ger följande kommentarer:

2 Trafikverket föreslår fortsatt fastighetsnära åtgärder för er fastighet. Hänvisar till tidigare svar.

3 Trafikverket föreslår inga hastighetsdämpande åtgärder mer än fysiska refuger vid gångpassager och två stycken hållplatser där bussen stannar i vägbanan. Befintlig hastighetsövervakande kamera samt ljusskyltar planeras vara kvar. Att beivra hastighetsöverträdelser är en fråga för polisen.

4 Föreslagna gångpassager är de åtgärder som bedöms lämpliga i Tjuvkil. Tillsammans med fysiska refuger ökar säkerheten och minskar barriäreffekten för de som korsar vägen.

5 Trafikverket hänvisar till tidigare svar avseende synpunkter på Trafikverkets PM trafik samt bemötande på av er framtagna text om trafik. Svaret skickades som bilaga i e-post 2020-03-31.

6 För trafikbuller i Sverige används i dagsläget den så kallade nordiska beräkningsmodellen (Naturvårdsverkets rapporter 4653, rev 1996) som utgår från trafikdata och hastighet, samt olika förhållanden mellan källan och mottagaren som kan påverka ljudets spridning. Riktvärdena för trafikbuller gäller för förhållanden enligt beräkningsmodellen.

Årsmedeldygnstrafik (ÅDT) är all trafik under ett år delat med 365 dygn. Trafikverkets ståndpunkt är att ÅDT alltid ska användas som underlag för bullerberäkningar i väg- och järnvägsplaner gällande ekvivalent ljudnivå. (Med ekvivalent ljudnivå avses medelljudet under ett dygn med vissa specificerade förutsättningar, vid trafikmängd och fordonssammansättning under ett dygn i medelsnitt under ett utvalt år, torr vägbanan, temperatur 20 grader, vid svag medvind och vid motsvarande temperaturgradienter.)

Som underlag till bullerutredningen, PM Buller 2020-09-18, har den framtida exploateringen med tillhörande trafikökning inkluderats i trafikprognoserna. Trafiken bedöms bli jämnare fördelad över året jämfört med idag.

Det bör noteras att trafikprognosen inte tar hänsyn till förändringar i färdmedelsfördelning eller resebeteende i framtiden utan bygger på att resandet 2040 sker på samma sätt som idag. Förändringar som till exempel utökat kollektivtrafikutbud kan förändra mängden trafik.

7 Trafikverket har inga andra besked än att avfallshämtning kommer ske som tidigare.

8 Byggtiden beräknas till cirka 1,5 år. Under juni, juli och augusti kommer inga inskränkningar på vägen att tillåtas. Byggstart planeras till september 2024 och påverkar då endast efterföljande sommar.

Att bygga infrastruktur ostört är en fördel men dessvärre sällan realitet.

9 Utformning, antal och placering av hållplatser har gjorts i samråd med Västtrafik. Placeringen är gjord så boende längs vägen ska ha cirka 400 m till en hållplats, det vill säga cirka 800 meter mellan varje hållplats. Den nya gång- och cykelbanan gör att man kan ta sig till närmaste hållplats.

Varannan hållplats utrustas med ficka för bussen och vid varannan stannar bussen i körfältet. Det har föreslagits dels för att stoppa upp trafiken och säkra trafikmiljön kring hållplats och gångpassage, dels för att spara utrymme.

10 Projektet påbörjades i sin nuvarande form 2014. Fram till och med 2021 har Trafikverket lagt ner drygt 18,1 miljoner sek.

11 Hittills nedlagda kostnader i ett projekt ska inte vara ett skäl till att fortsätta ett projekt eller ett skäl till att inte lägga ner det.

I enlighet med ÖP avser kommunen att fortsätta utveckla Tjuvkil, Instön och Marstrand.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Se vidare kapitel Övergripande kommentarer. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringskedet.

15. Sakägare 7, två personer (2022-03-24)

Vi vill härmed motsätta oss ny detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil med hänvisning till att man med ny vägplan kommer att ödelägga onödigt stor del av vår fastighet och dess kulturhistoriska värden. Denna effekt får den föreslagna detaljplanen genom att inte utnyttja det i nuvarande detaljplan reserverade vägområde på 20 meter (samt kommunägda Tjuvkil 5:2) för den nya sträckningen av GCbana och breddning av nuvarande väg. Istället avser planen att gå in på tomtmark, riva vår kulturellt värdefulla handslagna mur - från början av förra seklet- äventyra vår dricksvattenförsörjning genom att spränga berg alldeles intill vår djupborrade brunn, samt att skövla rötter till fastighetens vådräd - en kastanj troligtvis är från husets byggnation 1895. Även oxelhäck, fruktträd och andra träd som utgör viss bullerdämpning kommer att påverkas.

Vi kan inte acceptera att man inte noggrant undersökt möjligheten att nyttja befintligt reserverat vägområde för den nya vägförändringen. Det finns flera goda skäl göra ett omtag i denna fråga. De höga hastigheterna genom Tjuvkil är idag både ett säkerhetsproblem och ett bullerproblem. Med ny GCbana kommer oskyddade trafikanter som befinner sig på GCbanan få ett bättre skydd, men eftersom Tjuvkil är en tätort där man besöker varandra, går till och från busshållplatser, använder de många utfarterna till fastigheter kommer det även fortsättningsvis bli många passager över vägen, både för oskyddade trafikanter och för bilar. Får man inte ner hastigheterna, kan ombyggnaden ge en falsk känsla av trygghet. Tyvärr verkar också en ny bredare väg snarare öka hastigheterna - varför skulle inte detta ske i Tjuvkil?

Vägen gick förr i bågar genom samhället, men har rätats ut. Den gamla sträckningens område är fortfarande vägmark som går att utnyttja för att ge vägen en mer hastighetsdämpande sträckning samt att också skona intrång på berörda fastigheter. Den befintliga vägreservatet med betydande område på vägens södra sida utnyttjas inte i nuvarande vägplan. Istället görs intrång i fastigheternas trädgårdar som gränsar till vägens norra sida. Dessa intrång kan synas små när de är ett par meter, men bostadshus som idag besväras av buller och vibrationer från vägen, ser naturligtvis inte positivt på att vägområdet kommer ännu närmare. Försvinner också träd, häckar och annan växtlighet som dämpar buller blir skadan än större. Att riva kulturhistoriskt värdefulla murar från tidigt 1900-tal - en del av den bohuslänska stentraditionen - som föreslås i planen är ett ingrepp som har en kraftig miljöpåverkan för Tjuvkil.

En breddad framtida väg med nuvarande raksträckor, men utan hastighetsdämpande åtgärder kommer att uppmuntra till höga hastigheter. Vi befärar - liksom Trafikverket - kraftigt ökade bullerstörningar. Vi boende i Tjuvkil har under många år påpekat problemen med en såpass trafikerad väg rakt igenom en tätort, när nu möjligheten finns att åtgärda detta verkar kommunen inte ha någon större ambition att påverka förändringens genomförande så den blir så effektiv och skonsam för de boende längs vägen som möjligt. För oss boende är det obegripligt att kommunen inte värnar sina medborgares livsmiljö och säkerhet högre!

Några frågor som vi skulle vilja att ni på kommunen svarar på:

Fråga 1

-En detaljplan är ett juridiskt dokument som styr hur marken får användas för ett område inom kommunen, exempelvis för bostäder, kontor, handel eller industri. Detaljplanen får även reglera placering, utformning och utförande. Varför har kommunen av sagt sig denna möjlighet att påverka placering, utformning och utförande av vägen/GC-bana?

Fråga 2

-Är det normalt planarbete att först rita husen och sedan finna lämplig mark för dem? Det vill säga i detta fall, först göra vägplan och sedan anpassa detaljplanen efter vägen? Redogör för varför ni inte har startat om planarbetet från början med utgångspunkt i en god boendemiljö.

Fråga 4

-Trafikverkets mätningar visar att trafikökningstakten genom Tjuvkil är i genomsnitt drygt 3% under perioden 1992-2017. Genom att referera till Trafikverkets trafikflödesanalys har ni accepterat den. Redogör för varför ni tror att trafikökningstakten genom Tjuvkil skall minska från 3% till 1% från 2017 och framåt. Som huvudfinansiär av projektet borde det ligga i kommunens intresse att projektets livslängd överstiger minst 20 år från öppning.

Fråga 5

-Redogör för varför ni accepterar en bullerutredning som inte följer domstolsutslag i miljööverdomstolen då den inte är baserad på sommartrafiken.

Fråga 6

-Redogör för varför ni inte har gjort om miljökonsekvensbeskrivningen då MMD har underkänt er argumentation om att förbifart Tjuvkil inte är aktuell.

Vi välkomnar en GC-bana till väg 168, men bävar för vad en vägbreddning utan nämnvärda hastighetsdämpande åtgärder kommer att innebära för Tjuvkil! Det finns idag många möjligheter att på en 50-sträcka göra fysiska åtgärder för att få ner hastigheterna. Enligt forskning (TRVs webbplats) är dödsrisken för oskyddad trafikant i kollision med fordon 80% vid 50km/h. Vid 30km/h sjunker siffran till 0-10%. Naturligtvis är vi livrädda när inte ens 20% av bilisterna respekterar dagens hastighetsgräns (enligt TRVs mätningar). Kommunen måste utnyttja sin möjlighet att påverka TRVs ombyggnation av vägen så att den blir säker och inte i onödan skövlar våra trädgårdar och kulturvärden. Kommunens uppgift är att företräda oss medborgare - lyssna och använd den möjligheten!

KOMMENTAR

Sakägaren önskar att intrång på fastigheten ska undvikas. Ett intrång enligt granskningshandlingen skulle innebära att en kallmur behöver flyttas. Vidare skulle intrånget bland annat kunna leda till att rotsystemet på ett äldre träd liksom fastighetens avloppsledning skulle kunna skadas. Trafikverket har därför arbetat fram en sektion som gör att intrång på fastigheten inte längre behövs och att det därmed inte längre föreligger behov av att flytta befintlig mur.

Trafikverket ger följande kommentarer till yttrandets fråga 4, 5 och 6:

4 Trafikverkets PM Trafik utgår från trafikmätning utförd 2017 och räknat med en procentuell ökning på 1 % fram till prognosår 2040. Till det har lagts fem fordonsrörelser

per planerat boende (1 000 planerade boenden vilka bedöms generera 5 resor/ planerat boende). Det ger att Trafikverkets prognos räknar med en årlig trafikökning mellan 2017 och 2040 med drygt 3,8 %.

Av de 1 000 planerade boendena finns bland annat utbyggnadsplaner för Södra Koön (ca 300 bostäder) som sedan PM trafik togs fram har utgått. I kommunens underlag redogörs det för både pågående och beslutade utbyggnadsplaner enligt kommunens portföljtidsplan.

Värt att notera är att aktuellt projekt ger förutsättningar som kan omfördela trafiken till andra fordonsslag (exempelvis kollektivtrafik) och därmed minska trafiken i Tjuvkil. Cykelvägen gör att kortare resor mellan fastigheter eller till bad/ hamn kan ske med exempelvis cykel.

5 För trafikbuller i Sverige används i dagsläget den så kallade nordiska beräkningsmodellen (Naturvårdsverkets rapporter 4653, rev 1996) som utgår från trafikdata och hastighet, samt olika förhållanden mellan källan och mottagaren som kan påverka ljudets spridning. Riktvärdena för trafikbuller gäller för förhållanden enligt beräkningsmodellen.

Årsmedeldygnstrafik (ÅDT) är all trafik under ett år delat med 365 dygn. Trafikverkets ståndpunkt är att ÅDT alltid ska användas som underlag för bullerberäkningar i väg- och järnvägsplaner gällande ekvivalent ljudnivå. (Med ekvivalent ljudnivå avses medelljudet under ett dygn med vissa specificerade förutsättningar, vid trafikmängd och fordonssammansättning under ett dygn i medelsnitt under ett utvalt år, torr vägbana, temperatur 20 grader, vid svag medvind och vid motsvarande temperaturgradienter.)

Som underlag till bullerutredningen, PM Buller 2020-09-18, har den framtida exploateringen med tillhörande trafikökning inkluderats i trafikprognoserna. Trafiken bedöms bli jämnare fördelad över året jämfört med idag.

Det bör noteras att trafikprognosen inte tar hänsyn till förändringar i färdmedelsfördelning eller resebeteende i framtiden utan bygger på att resandet 2040 sker på samma sätt som idag. Förändringar som till exempel utökat kollektivtrafikutbud kan förändra mängden trafik.

6 Trafikverket förstår inte frågan. Aktuell vägplan är av så kallad typfall 2 vilket innebär att vi tar fram en Plan och miljöbeskrivning (finns att läsa på www.trafikverket.se/vag168-tjuvkil). Miljöbeskrivningen är i stort sett lika omfattande som en miljökonsekvensbeskrivning men hanteringen av de två dokumenten skiljer sig något. Miljöbeskrivningen är inte kopplat till mark- och miljödomstolen eller tidigare projekt förbifart Tjuvkil.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Se vidare kapitel Övergripande kommentarer. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringsskedet.

Fråga 1. Angående varför kommunen inte valt att påverka placering, utformning och utförande av vägen/GC-bana hänvisas till kapitel Övergripande kommentarer.

Fråga 2. I projekt där planering av statlig väg är syftet är det normalt att vägplaneprocessen, där väglagen är styrande, är ledande process i de fall där även detaljplan krävs. Utgångspunkt vid omstart av planärendet har – liksom tidigare under arbetet med detaljplanen - varit planens syfte, dvs att göra vägplanen lagenlig.

Inte heller kommunen har tagit fram någon miljökonsekvensbeskrivning eftersom detaljplanen inte bedöms ha betydande miljöpåverkan.

16. Sakägare 8 (2022-03-25)

Härmed överklagar jag er nya detaljplan och på det sätt den utlysts.

Jag fick av vår granne reda på att det kommit brevledes till dem, men i vår brevlåda har det inte kommit någon information. Själv har jag bott granne med denna vägen i 70 år och upplevt hur trafiksituationen har förvärrats katastrofalt.

Om vi börjar från spårvagnsfärjan! Hädvikshomen – Myren – Hareslätt – Båthallarna – Instön - Nordöhamnarna och Tjuvkils Ängar. Jag förstår att folk vill bo här i vår fina miljö, men vi måste se till att det finns ett säkert sätt att färdas på. För 60 år sedan fanns det folk på bestämmande poster som förstod detta, och nu borde våra politiker vara så förståndiga att ni plockar fram det gamla beslutet. Jag var på ett möte där det till och med deltog en man som arbetade på vägverket på den tiden.

Alla dessa mätningar och borringar som görs nu, måste kosta oerhört mycket. Hade ni lagt dessa pengar på att dra om vägen hade det förmodligen funnits en säker väg reda idag. Kungälv kommun har ju gjort en hel del tokiga saker genom åren, så försök att ta ett förnuftigt beslut nu! Det är våra pengar ni leker med, glöm inte det. Kom inte med ert Riksintrasse igen, det finns inget eftersom ingen vill visa mej det.

Omdragning av vägen skulle bli - miljövänligare – billigare – snabbare – och framförallt säkrare!

KOMMENTAR

En detaljplans granskningshandlingar kan inte överklagas. Överklagande kan ske efter antagande.

Kommunen väljer att se sakägarens inkomna brev som ett yttrande på planen som därmed ger sakägaren möjlighet att överklaga planen efter antagande i det fall sakägaren ej anser att hens synpunkter blivit tillgodosedda.

Utskick sker enligt PBL-processen och enligt kommunens noteringar har utskick skett till sakägare 8. Kommunen beklagar att informationen inte kommit fram, men nu har sakägaren delgivits informationen och beretts möjlighet att yttra sig under granskningskedet.

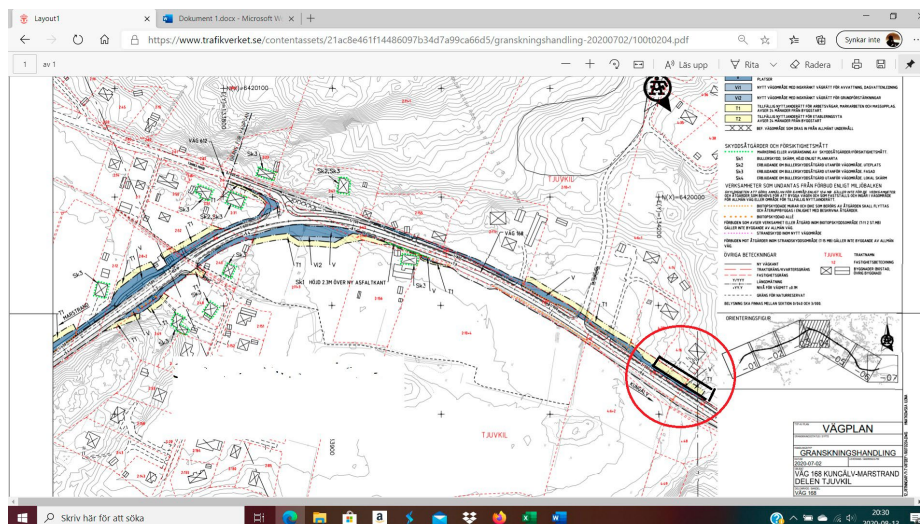
17. Sakägare 9, två personer (2022-03-25)

- 1 Vi vill ha så lite påverkan på berget som ligger i sydöstra hörnet på vår tomt, berget är till mångt och mycket skydd för ljud.
- 2 Vi är inte nöjda med att inte få några bulleråtgärder vid vår fastighet. Nu när man väljer detta alternativ så måste man gå hela vägen och försöka få ner bullernivåerna vid vår fastighet med exempelvis bullerplank. Vidare är det flera fastigheter som har lägre eller lika mycket bullernivå som vår fastighet som får bullerskydd.
- 3 Trafikmängden kommer att öka mer än vad som anges i projektet (mycket nybyggnation), vilket kommer påverka bullernivån ytterligare framåt.
- 4 Enligt ritning planerar ni att använda mark där vår häck är planterad och stenmur finns, för dumpning av fyller – Vi vill inte att ni skadar mur och häck då detta skulle kosta mycket. Dels kostar det en hel del att bygga om mur (om någon ens kan det idag) samt återplantera häck som nu är fullvuxen. OM åverkan på häck och mur kräver vi att ni ersätter detta till nuvarande status. Dumpning av fyller kan anordnas mer västerut på ängen alt. att man kör bort det direkt.
- 5 Vi behöver fler mittenrefuger utmed raksträckan Tjuvkils vägskäl - Gulskärsvägen, för att få ner hastigheten och få bort omkörningar. Om inte detta fungerar behöver ni förtydliga att omkörningsförbudet gäller. Folk följer tyvärr inte hastigheten på 50 km/h eller omkörningsförbud! Vi tänker att man även bör flytta kameran längre

österut/närmare Saltskärsvägen samt placera ytterligare en kamera åt andra hållet i höjd med Saltskärsvägen.

6 Ser ut som det skall ligga ett dike mellan vägen och cykelbanan utanför våran tomt, hade det inte varit bättre att lägga dessa jämte varandra och skippa diket och istället lägga en trumma för vattnet under cykelbanan. Iom detta så slipper ni gräva upp så mycket.

7 Behövs en säker övergång till den nya busshållplatsen vid Gulskärsvägen.

KOMMENTAR

Trafikverket ger följande kommentarer:

1 Trafikverket tar inte mer mark i anspråk än vad föreslagen anläggning och dess skötsel behöver.

Genomförda bullerberäkningar utgår från hur projekterad anläggning och därmed även förändringar av berg etcetera ser ut. Det innebär att om berg eller andra kullar tas bort så är det den nya topografin som används vid bullerberäkningar.

Notera att presenterat förslag inte gör intrång på fastighet Tjuvkil 4:16.

2 Trafikverket har som uppgift att åtgärda störning från buller inom rimliga ekonomiska gränser. I de bedömningar som gjorts vägs kostnaden mot nyttan av åtgärden. I de fall vägnära åtgärder (plank, vall eller motsvarade) inte anses samhällsekonomiskt lönsamma, föreslås fastighetsnära åtgärder. Tjuvkil 4:16 bedöms, efter inventering, inte behöva åtgärder för att klara riktvärden inomhus.

3 Trafikverket har i PM trafik räknat med en årlig trafikökning med 1 % till 2040 samt därutöver lagt på ytterligare 5 000 fordon/ dygn för de av kommunen planerade boenden i och väster om Tjuvkil (1 000 planerade boenden vilka bedöms generera 5 resor/st). Av dessa 1 000 bostäder ingår 300 bostäder som planerades på södra Koön men som sedan utgått.

Trafikprognosen tar inte hänsyn till att aktuellt projekt ger förutsättningar som kan omfördela trafiken till andra fordonsslag (exempelvis kollektivtrafik) och därmed minska trafiken i Tjuvkil. Det genom att kortare resor mellan fastigheter eller till bad/ hamn framöver kan ske med exempelvis cykel.

4 De gula områdena på plankartorna markerar plats som kommande entreprenör ges möjlighet att nyttja för att kunna bygga anläggningen. Hänsyn tas till vilka befintligheter som finns på markerad plats och områdena kan komma att justeras i kommande projekteringsskede om de visar sig olämpliga att nyttja under entreprenaden. Notera dock att inget intrång görs på Tjuvkil 4:16 enligt planritningarna.

5 Trafikverket planerar anlägga refuger vid föreslagna gångpassager som är placerade vid samtliga fyra busshållplatser. Fler refuger längs sträckan är inte aktuellt. Att beivra hastighetsöverträdelse och att inte följa gällande regler för exempelvis gällande omkörningsförbud är en fråga för polisen. Skyltning planeras i enlighet med gällande föreskrifter.

Kameran kommer att flyttas något, dock inte enligt önskemål. Kamerans nya placering har gjorts i samråd med Trafikverkets specialist som hanterar frågor avseende kamerors placering.

6 Trafikverket tar med frågan i detaljprojekteringen.

7 Trafikverket planerar för gångpassager med fysisk refug vid samtliga planerade busshållplatslägen.

Kommunen har noterat sakägarens synpunkter. Se vidare kapitel Övergripande kommentarer. Utformningsfrågor hanteras vidare i projekteringsskedet.

18. Sakägare 10 (2022-03-25)

Som sakägare och ägare till fastigheten Lycke-Kroken 1:3 önskar jag lämna följande synpunkter. Det råder inget tvivel om att en gång och cykelbana är högeligen motiverad vid vägen ifråga. Omfattande kommunikation ägde rum 2020 där trafikverket var den ledande parten i processen.

Utgångsläget då var minsta möjliga intrång för att inrymma vägsektionen för minimalt ianspråktagande av mark. Samordningen 2020 resulterade i att kartor etablerades och nu ligger en ny generation för granskning. Jag vill försäkra mig om att kartgenerationen överensstämmer med Trafikverkets kartor i varje del för den del som sträcker sig genom Lycke-Kroken 1-3 i varje koordinat. **Vänligen** bekräfta.

Vidare vill jag vid kommande fastighetsreglering säkerställa att de vägposter/infarter som finns tillförsäkras min fastighets rådighet i form av skapande av servitut i enlighet med den överenskommelse som gjordes 2020, med hänvisning till kommande lantmäteriförrättning. 2020 diskuterades även hur anslutningen till norra vägposten skall utformas då breddningen innebär en nivåproblematik och påverka på anläggningen norr om vägen. Jag antar att det blir en fråga med Trafikverket enbart.

KOMMENTAR

När detaljplanen vunnit laga kraft ansöker kommunen om lantmäteriförrättning för att genomföra de fastighetsregleringarna som krävs för att genomföra detaljplanen syfte. Berörda fastighetsägare kontaktas av Lantmäteriet när myndigheten har påbörjat förrättningen.

Det är fortfarande Trafikverkets vägplanekartor som ligger till grund för den faktiska utbredningen av gång- och cykelvägen. Dessa gränser är dock för krokiga och svängiga för att kunna fastställas som blivande nya fastighetsgränser. Därför kommer det behöva finnas små skillnader mellan gång- och cykelvägens nya område och de nya fastighetsgränserna vilka bestäms genom lantmäteriförrättningen där varje berörd fastighetsägare också är sakägare i förrättningen.

19. Sakägare 11 (2022-03-25)

Syftet med förslaget till ny detaljplan är att utöka Kungälv kommuns fastighet Tjuvkil 2:65 med kvartersmarken Tjuvkil 2:2 för att möjliggöra markanvändning för vägplanens vägområde och bilda ny fastighetsgräns för Tjuvkil 2:65. I enligt med fastighetskonsekvenskartan inryms vägplanen i kommunens mark 2:65. Trafikverket får inte ta mer mark i anspråk än vad vägplanen behöver. Konsekvenserna av den föreslagna nya detaljplanen för allmän platsmark innebär ytterligare oangelägenheter för boendemiljön för fastigheten Tjuvkil 2:111 när hela det asfalterade vägutrymmet kommer att gränsa till fastighetsgränsen Tjuvkil 2:111 med gång- och cykelväg i anslutning till trädgården. Kvartersmarken Tjuvkil 2:2 och kommunens fastighet Tjuvkil 2:65 utgör tillsammans idag enda avskärmningen mot väg 168. Trädallén på nuvarande mark Tjuvkil 2:65 försvinner helt vid nybyggnaden av väg 168. Fastigheten 2:111 är idag utsatt för tät trafik på väg 168 och enligt Trafikverkets vägplan kommer även en busshållplats med stäyta att placeras framför fastigheten Tjuvkil 2:111.

Med hänvisning till att begränsa ytterligare negativ påverkan på boendemiljön för fastigheten Tjuvkil 2:111 motsätter jag mig förslag till den nya detaljplanen för fastigheten Tjuvkil 2:65.

KOMMENTAR

Trafikverket ger följande kommentar:

Trafikverkets anläggning kommer något närmre aktuell fastighet, Tjuvkil 2:111. Vägen breddas ca 2-3 meter för att anpassa linjen mot gångpassagen och dess refug som anläggs strax öster om korsningen väg 168/ Gulskärsvägen. Främst är det cykelvägen och hållplatsens plattform som kommer närmre och därmed gör intrång i det som idag är grönyta på angränsade fastighet Tjuvkil 2:65. Dock återstår huvuddelen av grönytan även efter byggnation.

Busshållplatserna i Tjuvkil är placerade i samråd med Västtrafik. Placeringen är gjord så att avståndet är jämt fördelat. Antalet minskar från idag sju hållplatslägen till fyra stycken. Läget vid Gulskärsvägen är föreslagen som en stopphållplats, det vill säga att bussen stannar i körbanan och att eftervarande fordon får avvakta tills bussen kör. Detta främst för att öka säkerheten för gående och resenärer i närheten.

Placeringen är gjord så boende längs vägen ska ha cirka 400 m till en hållplats, det vill säga cirka 800 meter mellan varje hållplats.

Kommunen instämmer med Trafikverkets kommentar. Utformningen hanteras vidare i projekteringssskedet. Kommunen vill förtydliga att det är viktigt med en säker och tydlig utformning mellan hållplats och gångpassage.

Förändring av planförslaget

Inför antagande av detaljplanen har planförslaget förändrats enligt nedan. Mindre redaktionella justeringar redovisas ej.

Plankarta

- För att tillmötesgå en fastighetsägare och samtidigt göra kostnadsbesparingar vid anläggandet av vägen har detaljplanens gräns flyttats ca två meter på en ca femtio meter lång sträcka längs en fastighet. Därmed minskar detaljplanens area något och intrång undviks på fastigheten.

Planbeskrivning

- Redovisning av befintlig hastighetsbegränsning har ändrats så att det framgår att det inte existerar någon hastighetsbegränsning som endast gäller under sommarmånaderna.
- Skäl till mark- och miljödomstolens dom beskrivs.
- Beskrivning av hur åtgärder gällande geoteknik och bergteknik säkerställs genom vägplanen.
- Förtydligande ges att det är Trafikverket som lämnar en tillståndsansökan om ingrepp i fornlämningsmiljö till länsstyrelsen. Därmed säkerställs att fornlämningsens värden beaktas på ett korrekt sätt.
- Utrymme för bullerskärmar ryms inom detaljplanens planbestämmelsen VÄG. Trafikverket som väghållare ansvarar för åtgärderna. Kommunen bedömer att Trafikverkets åtgärder är tillräckliga.
- Lösningar för dagvattenhantering inom utredningsområdet omfattar bland annat anläggning av dagvattenbrunnar, trummor, med mera. Detta säkerställs genom vägplanen.
- Detaljplanen förväntas bli antagen under första kvartalet 2023.

I övrigt har endast marginella och redaktionella ändringar gjorts av plankarta och planbeskrivning.

Ida Brogren

Planchef

Samhälle och utveckling

Erik Liedner

Planarkitekt

Samhälle och utveckling

PLANBESKRIVNING

Antagandehandling 2023-03-30

Diarienummer KS2015/2077

Detaljplan för gång- och cykelväg **VÄG 168 GENOM TJUVKIL**

SAMHÄLLE OCH UTVECKLING

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

ADRESS Stadshuset · 442 81 Kungälv
TELEFON 0303-23 80 00
FAX 0303-190 35
E-POST kommun@kungalv.se
HEMSIDA www.kungalv.se

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

INNEHÅLL

1. INFORMATION	4
1.1. Handläggning	5
2. PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG	7
2.1. Syfte	7
2.2. Huvuddrag	7
2.3. Plandata	7
3. TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	8
3.1. Kommunala beslut	8
3.2. Översiktsplan	9
3.3. Planprogram	10
3.4. Detaljplaner	10
4. FÖRENLIGHET MED MILJÖBALKEN	12
4.1. Miljömål	12
4.2. Undersökning av betydande miljöpåverkan	12
4.3. Avvägningar enligt Miljöbalken	13
5. FÖRUTSÄTTNINGAR & FÖRÄNDRINGAR	14
5.1. Väg och trafik	14
5.2. Byggnadstekniska förutsättningar och markanvändning	20
5.3. Bevarandebalansen	25
5.4. Miljö och hälsa	41
6. KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE	46
6.1. Miljökonsekvenser	46
6.2. Sociala konsekvenser	46
7. GENOMFÖRANDEBESKRIVNING	47
7.1. Organisatoriska frågor	47
7.2. Avtal och överenskommelser	47
7.3. Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser	47
7.4. Ekonomiska frågor	51
7.5. Tekniska frågor	51
8. MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN & KONSULTER	52

1. INFORMATION

En detaljplan är ett juridiskt dokument som styr hur marken får användas för ett område inom kommunen, exempelvis för bostäder, kontor, handel eller industri. Detaljplanen får även reglera placering, utformning och utförande. En detaljplan består av en plankarta som är juridiskt bindande och en planbeskrivning som beskriver plankartan. Planbeskrivningen (denna handling), som inte är juridiskt bindande, ska underlätta förståelsen för plankartans innebörd.

Detaljplanens antagandehandling omfattar följande handlingar:

Planhandlingar:

- Planbeskrivning (denna handling)
- Plankarta med planbestämmelser (uppdelad på fem dokument)
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande

Övriga handlingar:

- Fastighetsförteckning (publiceras inte på kommunens webbplats).
- Fastighetskonsekvenskarta.
- Undersökning av betydande miljöpåverkan

Handlingar/utredningar som återfinns på Trafikverkets webbplats för vägplan för väg 168 genom Tjuvkil

- Väg 168 Kungälv-Marstrand, delen Tjuvkil. Vägplan, Fastställelsehandling. Planbeskrivning samt plankartor. 2021-05-18
- Illustrationskartor
- PM Trafikprognos och kapacitetsanalys
- PM Buller
- PM Vibrationer
- Markteknisk undersökningsrapport Geoteknik

Dessa med flera handlingar/utredningar återfinns på Trafikverkets webbplats

<https://www.trafikverket.se/nara-dig/Vastra-gotaland/vi-bygger-och-forbattrar/vag168-genom-tjuvkil/Dokument/>

Övriga utredningar/dokument

- Kungälv kommun, 2012, Översiktsplan 2010, Antagen: 2012-01-19
- Länsstyrelsen i Västra Götaland, 2000. Värdebeskrivningar – riksintresse för naturvård. Beslut 2000-02-07, uppdaterad 2008-01-16. Naturcentrum AB, 2012.
- Historisk karta Lantmäteriet: Tjuvkils by enskifte 1826
- Länsstyrelsens WebbGIS, Infokartan Västra Götalands Län, <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Vastragotaland/Infokartan/>

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Handlingarna (förutom fastighetsförteckningen) finns på Kungälvskommuns hemsida under planprocess och byggnation: www.kungalv.se/Bygga--bo--miljo/aktuella-planer/.

Fastighetsförteckning, beslutsprotokoll samt övriga handlingar finns i Kungälvskommuns Stadshus, adress: Ytterbyvägen 2, Kungälv. För information om planförslaget, kontakta Kundcenter på telefonnummer 0303 – 23 80 00.

1.1. Handläggning

Arbetet med denna detaljplan påbörjades april 2018.

1.1.1. Planprocessen inleddes med samordnat förfarande

När en kommun ska göra en detaljplan för ett ärende som även prövas enligt miljöbalken, väglagen eller lagen om byggande av järnväg kan förfarandena enligt de olika lagarna samordnas. När arbetet skulle inledas för Trafikverket att ta fram en vägplan och för Kungälvskommun att ta fram en detaljplan för väg 168 genom Tjuvkiil kom de båda parterna överens om att ärendena för framtagande av vägplan respektive detaljplan skulle drivas parallellt och med samordnat förfarande enligt med 5 kap plan- och bygglagen (SFS 2010:900). Syftet med samordningen var att undvika dubbelarbete och dubbla prövningar. Vägplaneprocessen, som leds av Trafikverket, var huvudprocess.

Särskilda bestämmelser om ett samordnat planförfarande finns i PBL 5 kap 11 c § andra stycket, 16 och 18 a §§, 21 § andra stycket och 23 § andra stycket. Bestämmelserna gäller kungörelse, samrådstid och granskningstid.

Först genomfördes samrådet, 2 mars – 10 april 2020. Detaljplanens samrådshandlingar är daterade 2020-02-04. Som framgick av information skulle synpunkter på såväl vägplan som detaljplan adresseras till Trafikverket. Inkomna synpunkter beaktades och vissa justeringar och kompletteringar genomfördes.

Nästa skede var granskningsskedet, 2 juli – 13 augusti 2020. Granskningshandlingarna daterades 2020-07-02. Ingen samrådsredogörelse togs fram eftersom synpunkter från samrådsskede i samband med samordnat förfarande redovisas tillsammans med synpunkter från granskningsskedet i granskningsutlåtandet.

Inkommande synpunkter har sedan beaktats varefter antagandehandlingar, daterade 2021-01-28, togs fram. Därefter antog kommunstyrelsen detaljplanen.

1.1.2. Beslutet att anta detaljplanen upphävdes av domstol

Efter att detaljplanen antagits överklagades beslutet att anta detaljplanen. Mark- och miljödomstolens efterföljande dom (2021-09-23) innebar att kommunstyrelsens beslut att anta detaljplanen upphävdes.

Som skäl till domen anförde domstolen att detaljplanen inte överensstämmer med gällande översiktsplan, något som är nödvändigt vid användandet av samordnat förfarande. Vidare fanns det sakägares synpunkter på lokalisering av väg och GC-väg som inte tagits upp i granskningsutlåtandet och än mindre bemötts eller tillgodosetts. De sakägare som framfört dessa synpunkter skulle, enligt domen, ha informerats om detaljplanens antagande vilket inte skedde.

Därefter ändrade kommunen planförfarande till utökat planförfarande och nya granskningshandlingar togs fram. Planen gick därefter till antagande under sommaren 2022-06-30, men då formaliafel inträffat och kommunen inte fick ut meddelande om beslut att anta detaljplanen i tid, valde kommunen att upphäva beslut om att anta detaljplanen. Mark- och miljödomstolen godkände detta och upphävde formellt detaljplanen 2022-12-01.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

1.1.3. Omtag i planprocessen från och med granskning

Efter Mark- och miljödomstolens dom att beslutet att anta detaljplanen upphävts beslöt kommunen att göra ett omtag i planprocessen. Kommunen beslöt samtidigt att byta planprocess – från samordnat förfarande till utökat förfarande samt att inleda omtaget med att ta fram granskningshandlingar. Granskning ägde rum 4-25 mars 2022.

1.1.4. Vägplanens gräns och detaljplanens gräns

Vägplanens vägområdesgräns och detaljplanens plangräns är i det närmaste identiska. Skillnaden är att detaljplanen, på vissa avsnitt, är marginellt vidare än vägplanen. Skälet till detta är ambitionen att skapa förutsättningar för lämpliga fastighetsbildningar. Detta beskrivs närmare i avsnitt 7.3 Fastighetsrättsliga frågor under rubriken Erforderlig fastighetsbildning och ersättning.

2. PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

2.1. Syfte

Syftet med detaljplanen är att ersätta delar av befintliga detaljplaner så att lämplig markanvändning möjliggörs för den vägplan som tas fram i en parallellt pågående planprocess.

För att möjliggöra syftet och samtidigt skapa förutsättningar för lämpliga fastighetsgränser krävs småskaliga anpassningar, d.v.s. detaljplanens gränser görs rakare och ges färre brytpunkter jämfört med vägplanens gräns. Detta sker på ett sådant sätt att vägplanen i sin helhet ryms inom detaljplanen.

2.2. Huvuddrag

När detaljplanens huvuddrag och innehåll beskrivs här i detaljplanens planbeskrivning är det vägplanens innehåll som beskrivs. De åtgärder som vägplanen föreslår är:

- Gång- och cykelväg längs norra sidan av väg 168
- Breddning av körbana
- Ny utformning av Tjuvkils vägskäl (korsningen väg 168 och väg 612)
- Säkring av sidoområdet (vid avkörning med motorfordon)
- Bullerskydd längs vägen
- Busshållplatser, till viss del i nya lägen, med tillhörande ståtor för väntande resenärer
- Passager för oskyddade trafikanter att kunna korsa väg 168

2.3. Plandata

2.3.1. Lägesbestämning och geografiska benämningar

Planområdet är beläget i Tjuvkil, 13 km väster om Kungälv och 8 km öster om Marstrand.

Figur 1. Planområdets läge i kommunen

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Planområdet följer och inrymmer väg 168 och sträcker sig igenom hela Tjuvkil. Längden på planområdet är 3,4 km. Detaljplanens planområde består i allt väsentligt av samma område som utgör vägplanens vägområde.

Figur 2 Planområde. Planområdet är i huvudsak ca 20 meter brett men är bredare på vissa avsnitt, som mest ca 40 meter.

2.3.2. Storlek

Planområdet innefattar en 3,4 km lång sträcka av väg 168. Bredden på planområdet är i huvudsak cirka 20 meter brett men är bredare på vissa sträckor, bl a vid korsningar och på avsnitt där det planeras busshållplatser. Bredast är planområdet vid Tjuvkils vägskäl (korsningen väg 168 – väg 612) där planområdet är upp mot 40 meter brett.

2.3.3. Markägoförhållanden

Planområdet utgörs av ett flertal privatägda fastigheter, gemensamhetsanläggningar och samfälligheter samt kommunal mark, se den till detaljplanen hörande fastighetsförteckningen för mer information. Inom planområdet är större delen av dessa fastigheter belastade med vägrätt för väg 168 till förmån för Trafikverket i egenskap av väghållare.

3. TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

3.1. Kommunala beslut

2015-12-16 beslutade kommunstyrelsen att ge förvaltningen i uppdrag att upprätta detaljplan Tjuvkil 3:5 m.fl. för väg 168 genom Tjuvkil i Kungälv kommun med standardförfarande enligt plan- och bygglagen PBL (2010: 900) kap. 5 § 7). Under förutsättning att detaljplanen inte medför betydande miljöpåverkan.

2020-02-24 tog enhetschef Plan delegationsbeslut, med stöd av D13 och D15 delegeringsordning, att godkänna detaljplanen för samråd.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

2020-08-03 tog enhetschef Plan delegationsbeslut, med stöd av D14 delegeringsordning, att godkänna detaljplanen för granskning.

2021-01-28 antog kommunfullmäktige detaljplanen.

Efter att mark- och miljödomstolen i en dom 2021-09-23 beslutat att upphäva kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplanen tog kommunen fram en ny granskningshandling vilken godkändes för granskning av kommunstyrelsen 2022-02-16.

Planen gick därefter till antagande under sommaren 2022-06-30, men då formaliafel inträffat och kommunen inte fick ut meddelande om beslut att anta detaljplanen i tid, valde kommunen att upphäva beslut om att anta detaljplanen. Mark- och miljödomstolen godkände detta och upphävde formellt detaljplanen 2022-12-01.

3.2. Översiktsplan

Översiktsplanen för Kungälv kommun, antagen av Kommunfullmäktige 2012-01-19, anger att områden som ingår i eller tangerar det aktuella planområdet längs väg 168, omväxlande utgörs av kategorierna "Möjlig förtätning/omvandlingsområde Bostäder 2050" och "Nya bostäder 2020" samt områden utan angiven markanvändning. Vidare finns, i nära anslutning till planområdet, områden av kategorin "Nya bostäder 2050".

I översiktsplanen anges även läge för vägreservat för väg 168, en förbifart med två alternativa sträckningar söder om Tjuvkil. Detta vägreservat överensstämmer med de planer som Trafikverket hade vid tidpunkten för framtagandet av översiktsplanen.

Tjuvkil ingår i det som i översiktsplanen benämns som kustzon. Bebyggelsestrycket i kustzonen (Miljöbalken 4 kap.) i Kungälv kommun är stort. Enligt översiktsplanen omfattar kustzonen "det område som har ett enkelt landskapsmässigt, funktionsmässigt eller bebyggelsemässigt samband med kusten och havet". Det är viktigt att utvecklingen av kustområden och landsbygden sker med hänsyn till natur- och kulturvärden samt strandskyddet.

I översiktsplanen framhävs att stråket längs väg 168 från Tjuvkil och ut till Marstrand är en av kommunens mest attraktiva boendemiljöer. Det har länge funnits ett starkt utbyggnadsintresse längs väg 168 eftersom denna utveckling ger Tjuvkil möjlighet att stärkas samt utgöra ett komplement till serviceorten Marstrand. Se figur 3 för översiktligt planerat utbyggnadsförslag för aktuellt område.

I översiktsplanen redovisas det som är benämnt Kungälv's strukturbild och som innehåller ett huvudstråk längs E6 och ett sekundärstråk som sträcker sig mellan Kungälv/Kareby och Marstrand. Tjuvkil ligger längs det sekundära stråket och översiktsplanen framhäver att på sikt bör kollektivtrafiken och trafiksäkerheten förbättras då standarden vid tiden av författandet av översiktsplanen var bristfällig. Översiktsplanen föreslår bland annat att det är viktigt med ett sammanhängande gång- och cykelstråk längs hela väg 168 samt kompletterande åtgärder som höjer trafiksäkerheten. Enligt översiktsplanen förväntas Tjuvkil växa betydligt mer än närliggande byar i invånarantal fram till år 2020 vilket ger ytterligare incitament till att förbättra befintliga vägförhållanden. Det innebär även ett behov av utökad service av framförallt barnomsorg. På sikt spås Tjuvkil kunna bli en serviceort.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Figur 3 Kungälv's översiktliga planering för aktuellt område (ur Kungälv's ÖP antagen 2012-01-19). Detaljplan för Tjuvkils ängar, som i stort sett motsvaras av det stora området "Nya bostäder 2020" väster om Tjuvkils vägska, är antagen och byggandet av bostäder i detta område pågår och är till stora delar utförd.

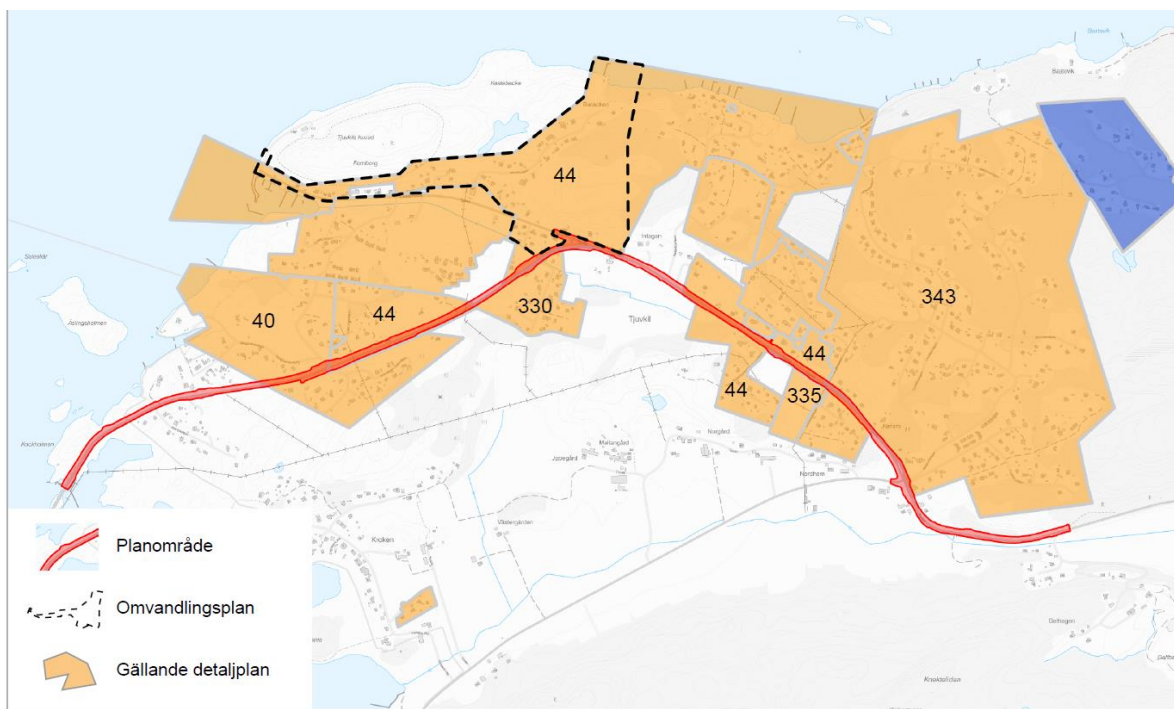
3.3. Planprogram

Ett detaljplaneprogram för Tjuvkil antogs 2004-06-09. Planområdet innefattar Tjuvkils hela bebyggda område samt Tjuvkilebäckens öppna dalgång söder om Tjuvkil. Syftet med planprogrammet var att få en samlad bild av förutsättningarna för området och få fram riktlinjer för den framtida markanvändningen. I plankartan finns de alternativa vägsträckorna söder om Tjuvkil, som då var under pågående utredning, inlagda som vägreservat. Vidare finns en GC-väg inlagd längs norra sidan av väg 168.

3.4. Detaljplaner

Merparten av planområdet ligger inom detaljplanerat område men det finns sträckor längs väg 168 där detaljplaner ansluter till vägen på endast ena sidan av vägen och även vägavsnitt där detaljplan saknas på bägge sidor av vägen, se figur 4.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Figur 4. Detaljplaner i Tjuvkil. Siffrorna på bilden är de koder (kortnamn) som kommunen använder för detaljplanerna. Planernas fullständiga namn framgår nedan. På kartan är även en sk omvandlingsplan markerad. Det är en detaljplan vars framtagande pågår. Dess syfte är till stor del att underlätta omvandling av fritidshus till åretruntbostäder. Fler sådana omvandlingsplaner planeras att utföras i Tjuvkil.

Följande befintliga detaljplaner ligger till delar inom nytt detaljplaneområde:

- Nr 40: Byggnadsplan för fritidsområde Tjuvkil Västergård 3⁴, Tjuvkil Uppegård 4² och Tjuvkil Västergård 3³ (1954).
- Nr 44: Byggnadsplan för fritidsområdet Tjuvkil (Tjuvkil 3:54) (upprättad 1952-54, rev 1956)
- Nr 330: Detaljplan för Tjuvkil 2:40 m.fl. (2007, rev 2008)
- Nr 335: Detaljplan för Förskola och Äldreboende del av Tjuvkil 1:4 m.fl. (2009)
- Nr 343: Detaljplan för Tjuvkil 1:7 m.fl. Matskärsområdet (2010, rev 2011)

Omvandlingsplaner

Planering pågår för utbyggnad av VA i Tjuvkil. Av denna anledning planerar kommunen att utföra ett antal sk omvandlingsplaner i Tjuvkil. Syftet med dessa är att ersätta befintliga fritidshusplaner med nya detaljplaner för att pröva utökade byggrätter på befintliga bostadsfastigheter, för att möjliggöra/underlätta omvandling från fritidshus till permanentboende. Även vissa markanvändningsbestämmelser ska ses över. Enstaka nya byggrätter för bostäder kommer att prövas. Detaljplanernas huvuddrag kommer att innebära att befintliga bostadshus tillåts byggas större och att det därmed blir mer attraktivt att bosätta sig permanent i området.

Arbetet med att ta fram den första omvandlingsplanen (se figur 4) pågår (och har varit ute på samråd). Plangränsen för omvandlingsplanen är anpassad efter plangränsen för väg 168..

4. FÖRENLIGHET MED MILJÖBALKEN

Enligt plan- och bygglagen 2 kap ska hänsyn tas både till allmänna och enskilda intressen vid prövningen av lämpligheten av föreslagen planläggning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 och 4 kap miljöbalken ska tillämpas.

Sammantaget bedöms detaljplanen vara förenlig med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser enligt 3 kap miljöbalken.

4.1. Miljömål

Riksdagen har fastställt 16 övergripande miljömål för Sverige. Målen beskriver de kvaliteter som vår miljö och våra gemensamma natur- och kulturresurser måste ha för att vara ekologiskt hållbara på sikt. Kungälv kommun har arbetat för att bryta ner och lokalt anpassa de nationella miljömålen. Kommunen har tagit fram rapporten ”Kungälv kommuns lokala miljömål” (antagen 2014). Av de lokalt anpassade miljömålen är följande särskilt angelägna för planförslaget:

Begränsad klimatpåverkan

Tillkomsten av cykelväg innebär att vissa transporter som idag sker med bil istället kommer att ske med cykel.

God bebyggd miljö

Tillkomsten av cykelväg och passager tvärs väg 168 ger högre boendekvalitet och gynnar ett socialt utbyte mellan boende i Tjuvkil.

4.2. Undersökning av betydande miljöpåverkan

En kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program ska tidigt under processen undersöka om genomförandet av åtgärderna kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (6 kap. 5 miljöbalken (MB)). Undersökningen ska innebära att kommunen 1) identifierar omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan, och 2) samråder i frågan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet. Särskilda föreskrifter om de omständigheter som avses har meddelats (6 kap. 6 § MB) i miljöbedömningsförordningen. Undersökningen bidrar till att integrera miljöaspekter i planen eller programmet, vilket i sin tur i främjar en hållbar utveckling.

Om genomförandet av åtgärderna kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning utföras (6 kap. 3 § MB). I en strategisk miljöbedömning ska kommunen bl.a. 1) samråda om hur omfattningen av och detaljeringsgraden i en miljökonsekvensbeskrivning ska avgränsas (avgränsningssamråd), och 2) ta fram en miljökonsekvensbeskrivning (6 kap. 9 § MB).

Om genomförandet av åtgärderna inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och en strategisk miljöbedömning inte ska göras, ska skälen för bedömningen i frågan anges i planbeskrivningen (4 kap. 33 § (4.) och 33 b § Plan- och bygglagen (PBL)).

Frågan om planerna på åtgärder kan anses medföra betydande miljöpåverkan har i ett tidigare skede behandlats inom ramen för vägplan. I samband med att Trafikverket tog fram ett samrådsunderlag för

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

---

aktuell vägplan lämnade kommunens Miljö- och byggnadsnämnd ett yttrande (2018-03-20) till Trafikverket där man gjorde bedömningen att genomförandet av projektet inte innebär betydande miljöpåverkan. I ett beslut daterat 2018-03-28 beslutade Länsstyrelsen att vägplanen inte är av den art att det kan anses medföra betydande miljöpåverkan.

I samband med framtagande av samrådshandling för aktuell detaljplan har kommunen tagit fram en undersökning av betydande miljöpåverkan. Undersökningens ställningstagande är att kommunen gör en samlad bedömning att genomförandet av den aktuella detaljplanen inte antas medföra en betydande miljöpåverkan. Därefter ägde undersökningssamråd rum med länsstyrelsen varvid länsstyrelsen lät meddela att man delar kommunens bedömning att detaljplanen inte antas medföra en betydande miljöpåverkan. Således behöver inte en miljökonsekvensbeskrivning tas fram.

4.3. Avvägningar enligt Miljöbalken

Förenlighet med 3, 4 och 5 kap Miljöbalken

Som framgår av figur 12 Riksintressen och skyddade områden i avsnitt 5.3.2 berörs den västra delen av planområdet av ett riksintresse för friluftsliv och den östligaste delen av ett riksintresse för naturvård. Detaljplanen bedöms inte påverka dessa riksintressen.

Av samma karta framgår att planområdet ligger inom det kustområde som i Miljöbalken kap 4 pekas ut som område som i sin helhet är av riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden. Detaljplanen bedöms inte påverka riksintresset.

Miljö kvalitetsnormer är föreskrifter i miljöbalken kap 5 om viss lägsta miljö kvalitet för mark, vatten, luft eller miljön i övrigt inom ett geografiskt område. Miljö kvalitetsnormerna omfattar bland annat föroreningar i utomhusluft, olika parametrar i fisk- och musselvatten samt omgivningsbuller.

Det finns idag inga indikationer på att gällande miljö kvalitetsnormer överskrids eller riskerar att överskridas inom områden som kan komma att beröras eller påverkas av aktuell planläggning.

Tolv objekt påverkas av vägplanen/detaljplanen. Åtgärder som genomförs med stöd av vägplan omfattas inte av förbudet mot att skada naturmiljön inom biotopskyddsområden. Detaljplanens syfte och planbestämmelser motverkar inte de skydds- och kompensationsåtgärder som Trafikverket genomför inom ramen för vägplanen.

Sammanfattningsvis bedöms detaljplanen vara förenlig med 3, 4 och 5 kap Miljöbalken.

Övrigt skydd enligt Miljöbalken

Dispens för påverkan på objekt som har generellt biotopskydd enligt 7 kap 11 § MB har lämnats in av Trafikverket. Det gäller stenmurar, bäckar/diken och en källa.

---

5. Förutsättningar & förändringar

De regleringar som krävs säkerställs genom regleringar i vägplanen.

5.1. Väg och trafik

5.1.1. Vägnät och standard

Förutsättningar

Väg 168 är en statlig väg klassad som primär länsväg som sträcker sig mellan Marstrand och Kungälv. Väg 168 i Tjuvkil fungerar dels som lokal väg i Tjuvkil, dels som förbindelse till Kungälv och E6 och som genomfartstrafik till och från Marstrand.

Vägplanen/Detaljplanen utgörs av en vägsträcka som är 3,4 km lång. Två allmänna vägar ansluter till aktuell vägsträcka. Den ena av dessa vägar är väg 612 som leder till Tjuvkils huvud. Den andra vägen är väg 570 som från Tjuvkil via Kärna och Kornhalls färja leder vidare söderut till Göteborg. Utöver dessa två allmänna vägar ansluter ett antal enskilda vägar samt ett större antal fastigheters utfarter till aktuell sträckning av väg 168.

Väg 168 har ett körfält i vardera riktningen där omkörningsförbud råder på vissa delar av sträckan.

Vägbredden, dvs avstånd mellan asfaltkanterna, varierar mellan 5,3 och 6,3 meter. Vägen saknar både vägren och separat gång- och cykelväg. Vägbelysning finns längs vägens norra sida mellan Tjuvkilsbodens vägskäl och Tjuvkils vägskäl.

Förändringar

Vägens normalsektion framgår av nedanstående figurer. Gång- och cykelbana byggs längs vägens norra sida, bredd 2,5 m.

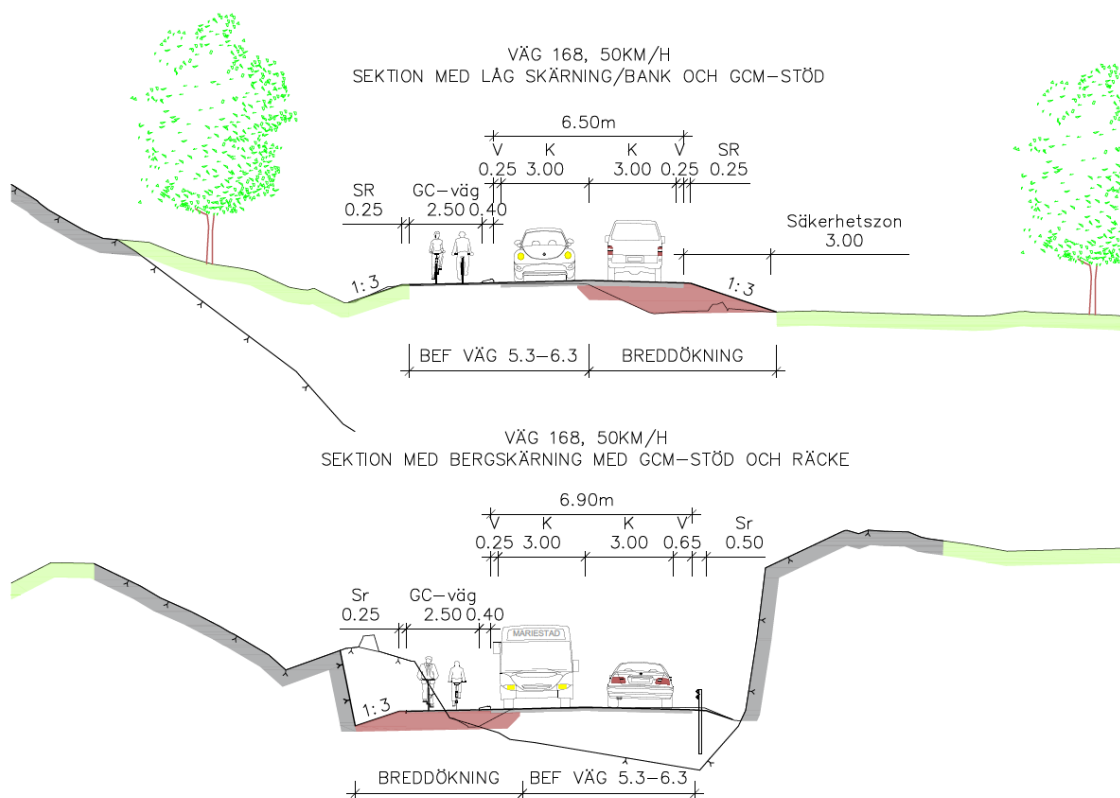
Normalsektionen ser något olika ut på sträckor med 50 respektive 70 km/h hastighetsbegränsning. På 50 km/h-sträckan avgränsas körbana och gång- och cykelbana med GCM-stöd och vägbredd blir 6,5-6,9 meter. På 70 km/h-sträcka avgränsas körbana och gång- och cykelbana med ett räcke och vägbredd blir 7,5-8,0 meter. I båda fallen ligger körbana och gång- och cykelbana på samma nivå.

På ett antal vägvagnsnitt blir vägsektionen bredare än normalsektionen. Det gäller bl a sträckor där vägen korsas av gång- och cykelpassage eftersom en refug ingår i varje passage.

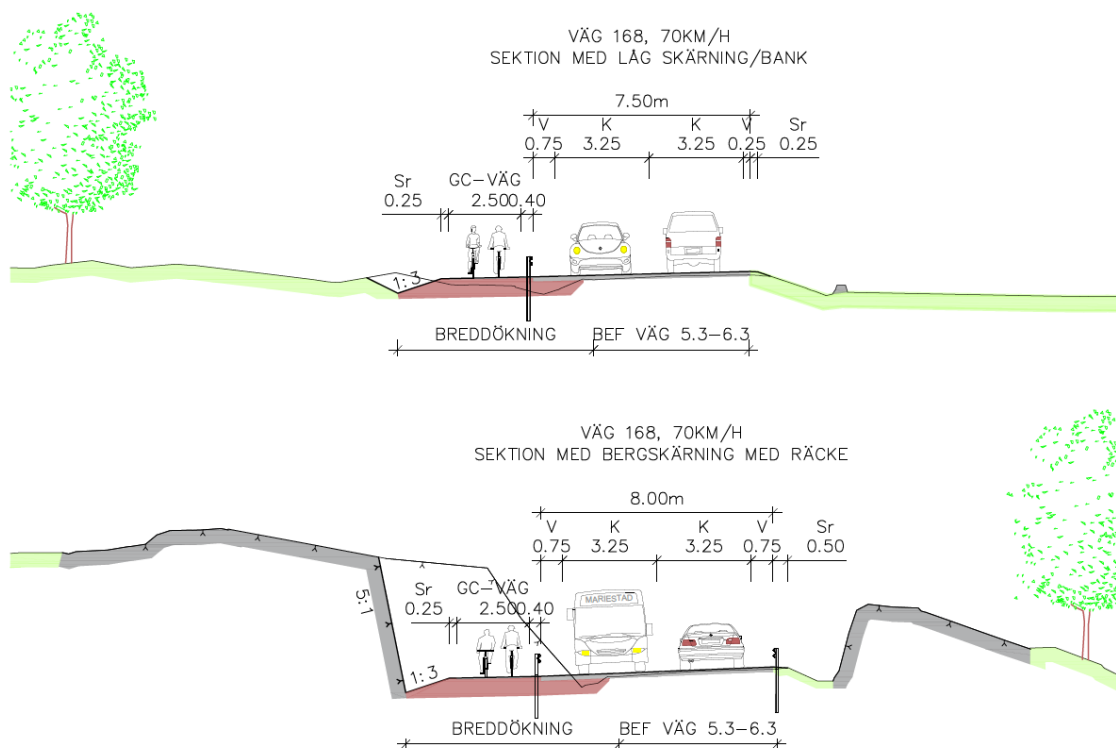
Vid uppförande av bullerskyddsskärm på sydsidan av vägen är säkerhetszonen 3 meter mellan vägbana och bullerskyddsskärm.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Figur 5. Normalsektion för vägsträcka med hastighetsbegränsning 50 km/h. Väg bana och GC-väg skiljs åt med ett s. k. GCM-stöd, se foto i avsnitt 5.1.5 Gång- och cykeltrafik.

Figur 6. Normalsektion för vägsträcka med hastighetsbegränsning 70 km/h. Väg bana och GC-väg skiljs åt med ett räcke, se foto i avsnitt 5.1.5 Gång- och cykeltrafik.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Åtgärder i anslutning till Tjuvkils vägskäl blir jämförelsevis omfattande. Kurvan rätas något (vägen förskjuts något söderut), Hamnvägens anslutning till väg 168 ges ny utformning, nivåskillnader mellan väg 168 och Hamnvägen jämnas ut och ny busshållplats tillkommer.

Figur 7. Föreslagen utformning av korsningen mellan väg 168 och väg 612 (Tjuvkils vägskäl). Bild hämtad ur vägplanens granskningshandling.

5.1.2. Hastighetsbegränsning

Förutsättningar

Från planområdets östra del och fram till en punkt strax väster om Tjuvkils vägskäl (vägen mot hamnen) är hastighetsbegränsningen 50 km/h. På den västra delen, från Tjuvkils ängar och västerut, är hastighetsbegränsningen 70 km/h.

Förändringar

Gränsen mellan hastighetsbegränsning 50 km/h och 70 km/h kommer att ligga väster om Tjuvkils vägskäl men det är i dagsläget oklart exakt var. Möjligen strax väster om hållplatsen Tjuvkils vägskäl vid Intaget.

5.1.3. Trafikmängder och trafikprognos

Trafikmängder och prognoser har tagits fram av Trafikverket. De presenteras i "Trafikprognos och kapacitetsanalys" (2019-11-29).

Mätningar 2017 längs väg 168 visar att trafikmängden öster om Tjuvkils vägskäl är 4250 fordon/dygn och 3720 fordon/dygn i planområdets västra del.

Trafikflödena varierar kraftigt under året. Det förekommer evenemang på Marstrand som ger upphov till höga trafikflöden under några veckor på sommaren. För att bedöma hur trafikflödena ökar under sommaren har trafikmätningar genomförts på ett flertal punkter på väg 168 och relevanta anslutningsvägar under en period på tre veckor i juli 2015 och i juli 2017. Sommardygnsstrafik (SDT) har definierats som ett medelvärde av denna period. Mätningar har visat på SDT ökar uppemot 50-90 % jämfört med ÅDT (årsdygnsstrafiken).

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

5.1.4. Sidoområden och trafiksäkerhet

Förutsättningar

Trafikverket eftersträvar sidoområden som är ”förlåtande”. Med det avses att den som kör av vägen med bil i så liten utsträckning som möjligt ska utsättas för krockvåld. Alla fasta hinder i nära anslutning till vägen innebär en risk för att allvarliga olyckor uppstår. Utmed aktuell väg finns olika typer av fasta hinder som utgör en potentiell risk vid avkörning. Här finns träd, stolpar m m och på delar av vägen finns berg så nära som 0,5 meter.

Berg i vägens sidoområde utgör en trafikfara. Planområdets västra del. (Foto: Google Maps)

Förändringar

För säkrare sidoområden föreslås en säkerhetszon. Skapande av säkerhetszon innebär bl a att det på sina ställen utförs bergschaktning längs vägen, eventuellt i kombination med räcken. Särskilda åtgärder för skapande av säkerhetszon kommer endast att krävas på vägens södra sida eftersom tillkomsten av GC-väg på vägens norra sida innebär att sidoområdet blir säkrat på denna sida.

Utöver bergschakten behöver stolpar och andra oeftergivliga hinder inventeras och åtgärdas för att höja trafiksäkerheten längs sträckan. Se vidare tvärsektionerna ovan.

5.1.5. Gång- och cykeltrafik

Förutsättningar

Kungälv kommun beslutade år 2007 att främja utveckling av ett sammanhängande huvudnät av gång- och cykelvägar, i möjligaste mån skilt från biltrafiksystemet. Ett tiotal gång- och cykelsträckor prioriterades.

Längs aktuell vägsträcka är oskyddade trafikanter i nuläget hänvisade till att färdas i blandtrafik. Trafikmiljön är osäker för oskyddade trafikanter då befintlig väg saknar vägren och är under perioder hårt trafikerad. Det finns en befintlig gång- och cykelväg väster om Tjuvkil som börjar på bron över Nordösundet och leder till Marstrand. Den är belägen på norra sidan av väg 168 och skiljs från vägen med kantstöd.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Omkring 5 km öster om Tjuvkil, på sträckan mellan Hålda och Vävra, finns en gång- och cykelväg längs väg 168. Den ligger på norra sidan av väg 168 och skiljs från vägen med räcke. Hösten 2019 fattades beslut att gång- och cykelvägen Vävra-Tjuvkil, som ska ansluta aktuell gång- och cykelväg österifrån, ska byggas på norra sidan av väg 168.

Trafiksäkra gång- och cykelpassager tvärs väg 168 i Tjuvkil saknas.

Förändringar

Längs hela sträckan genom Tjuvkil möjliggörs anläggandet av en gång- och cykelväg på norra sidan av vägen. Att gång- och cykelvägen föreslås anläggas just på norra sidan av väg 168 beror bland annat på att de flesta målpunkter samt bostäder finns på norra sidan.

Gång- och cykelvägen blir 2,5 meter bred. En gång- och cykelväg ger ökad trafiksäkerhet och framkomlighet för oskyddade trafikanter.

Sättet att skilja av gång- och cykelbanan från körbanan blir olika för sträckan med 50 km/h hastighetsbegränsning jämfört med sträckan med 70 km/h hastighetsbegränsning. På 70 km/h-sträckan, dvs i väster, görs avgränsningen med ett räcke. På den östra delen sker avgränsningen med ett s k GCM-stöd, dvs en typ av kantstöd som är särskilt utformat för att separera körbanan för bilar från gång- och cykelbana.

I de föreslagna vägsektionerna ligger vägbana och GC-bana på samma nivå. På den östra delen av aktuell vägsträcka skiljs vägbana och gång-/cykelbana åt av GCM-stöd, se exempel till vänster. På västra delen används räcke som avgränsning mellan körbana och GC-bana, se exempel till höger (foto från väg 168 i trakterna av Vävra).

Gång- och cykelpassager tvärs väg 168, med refug, anläggs i anslutning till de fyra busshållplatserna, se karta i avsnitt 5.1.6.

5.1.6. Kollektivtrafik, skolskjuts och hållplatser

Förutsättningar

Barn bosatta i Tjuvkil går i skola huvudsakligen i Kärna eller Hålda vilka ligger omkring 11 km respektive 8 km från Tjuvkil. Enligt avtal mellan Kungälv kommun och Västtrafik ansvarar Västtrafik för skolskjuts i området. Då skolskjutsen följer den ordinarie linjetrafiken är Kungälv kommun

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

delaktiga i beslut gällande tidtabell och linjesträckning. Från och med läsårsstart augusti 2016 innebär skollinjetrafiken att på- och avstigningar endast möjliggörs vid utsatta hållplatser.

Tjuvkil är väl försörjt med kollektivtrafik. Marstrand-Express trafikerar väg 168 mellan Marstrand och Nils Ericson-terminalen i Göteborg.

Utöver Marstrandsexpressen trafikerar en lokallinje samt ett par skollinjer.

På vägsträckan genom Tjuvkil finns sju busshållplatser. För alla hållplatser gäller, förutom för hållplatsen Nordösundet, att bussen stannar i bägge riktningar. Alla busshållplatserna håller låg standard och saknar ståyta och högt kantstöd.

Avstånden mellan hållplatserna varierar mellan 330 och 850 meter. Då gång- och cykelväg saknas kan de kortare avstånden motiveras.

Befintliga busshållplatser längs väg 168. Varje buss-symbol, utom den västligaste, symboliserar en busshållplats på vardera sida av vägen. Inga gångpassager tvärs väg 168 finns på denna sträcka.

Enligt avtal mellan Kungälv kommun och Västtrafik ansvarar Västtrafik för skolskjuts i området. Då skolskjutsen följer den ordinarie linjetrafiken är Kungälv kommun delaktiga i beslut gällande tidtabell och linjesträckning.

Förändringar

Tillkomsten av gång- och cykelväg skapar en säker transportväg för oskyddade trafikanter. Därmed kan ett avstånd till busshållplats upp till 800 meter accepteras. Det innebär att det totala antalet busshållplatser i Tjuvkil minskar från sju till fyra.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Busshållplatser och passager tvärs väg 168 enligt förslaget.

Busshållplatserna utformas med ståyta för de väntande passagerarna. Detta innebär en förbättrad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter som synliggörs och skiljs från motortrafiken genom upphöjd hållplatsyta. Gång- och cykelvägen kommer att underlätta för de boende att ta sig till busshållplatserna. Tillkomsten av gångpassager, samtliga i anslutning till busshållplatser, ökar trygghet och säkerhet.

5.1.7. Belysning

Förutsättningar

Gatubelysning finns på en sträckning från en punkt strax öster om detaljplanens östra ände (dvs öster om ”Entré Tjuvkil”) fram till Intaget/Humleskärsvägen strax väster om Tjuvkils vägskäl (korsningen väg 168 / väg 612). Belysningen utgörs av 35 armaturer med 70 W på 9 meter höga trästolpar.

Anläggningen ägs och driftas av Kungälv Energi.

Förändringar

Befintlig belysningsanläggning rivs. Trafikverket har för avsikt att utföra en ny belysningsanläggning från vägkröken där samhället börjar i öster fram till brofästet vid vägsträckans ände i väster.

Vägbelysningen ska utgöras av en stolpbelysning och vara enhetlig i form av avstånd samt typ av armatur och stolpe.

5.2. Byggnadstekniska förutsättningar och markanvändning

5.2.1. Topografi och geotekniska förhållanden

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Planområdet med omgivningar utgörs i stort av berg i dagen och lokala dalgångar. Vägens marknivåer ligger mellan 3 och 8 m ö h förutom på sträckan mellan Tjuvkilsboden och Saltskärsvägen där marknivåerna ligger mellan 8 och 20 m ö h. Omgivande berg når upp till 30 m ö h. I den västra delen består området närmast vägen mestadels av berg i dagen med inslag av mindre partier med lösa jordlager. Mot öster återfinns ett mer varierat landskap bestående av randskogskantade öppna områden och med inslag av berg i dagen.

Kartering och bergprovtagning påvisar ett bergmaterial av god kvalitet väl lämpat att återanvändas som bärlager etc. Topografin varierar längs med aktuell sträcka. Nivån stiger kontinuerligt med lokala variationer från cirka +3 i väster till cirka +20 vid Gulskärgatan. Därefter sluttar terrängen åt öster ner till en nivå på cirka +7 vid Gethagen busshållplats. Lokalt är väg 168 på en högre nivå än kringliggande mark.

Aktuellt område utgörs av väg 168 med omkringliggande bostadshus. Lokalt förekommer murar och andra mindre byggnadsverk samt diken som avskiljer de olika fastigheterna mot väg 168.

Jordprofilen varierar längs med sträckan. Jorddjupen är generellt små i väster och ökar i dalgångarna åt öster. Jorddjupen varierar från berg i dagen till närmare 30 meter, se SGU:s jorddjupsskarta. Väg 168 är plansprängd lokalt längs sträckan.

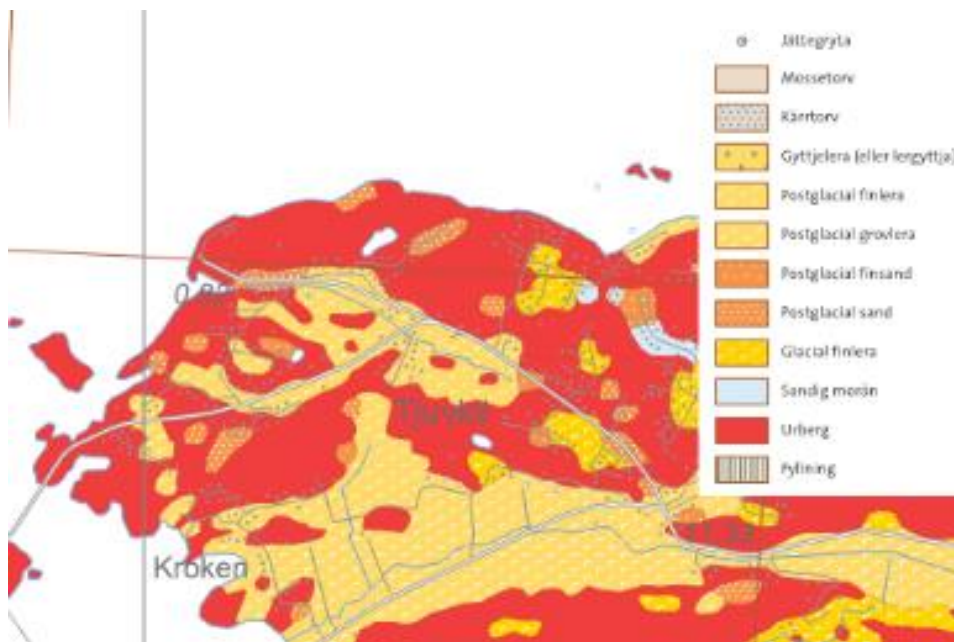

SGU:s jorddjupsskarta över området.

Jordlagerföljden i dalgångarna består generellt överst av ett tunt lager mulljord, underlagrat av lera som vilar på ett friktionslager ovan berg. Överst har leran torrskorpekaraktär. Gytta ovan leran förekommer inom området med varierande mäktighet från ringa till cirka 5 meter. Inslag av sand kan förekomma lokalt längs med sträckan. För en generell översikt av området, se SGU:s jordartskarta.

I dalgångarna har en fri vattenyta i den övre akviferen påträffats mellan cirka 0,5-1 meter.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

SGU:s jordartskarta över området.

Förändringar

Nödvändiga åtgärder gällande geoteknik och bergteknik säkerställs genom vägplanen. Utförda geotekniska och vägtekniska undersökningar redovisas i vägplanens ”Markteknisk undersökningsrapport, Geoteknik” (MUR/Geo).

På delar av sträckan kommer vägbanken av sättningsskäl att grundförstärkas, exempelvis med lättfyllning

Vid Tjuvkils korsning ska vägen breddas ut med cirka 3,5 meter. Breddningen ska gå på banken som i höjden varierar mellan cirka 1,5 och 2,3 meter. Stabiliteten från den nya vägbreddningen är ej erforderlig och risk för skred finns om marken inte åtgärdas. Dessutom, på grund av den stora bankmaktigheten, behöver marken också åtgärdas av sättningsskäl för att utjämna differentiella sättningar mellan den befintliga vägen och den uppkommande vägbreddningen. Åtgärder som kan vara aktuella för att hantera problemet är; tryckbank mot vägslänten för att förbättra stabiliteten, förbelastning för att accelerera förekommande sättningar, kalkcementpelare för att förstärka den lösa leran och lastkompensation med lättfyllning.

Stabiliteten på bergsslänter bedöms som god varför endast sporadisk förstärkning kan komma att bli aktuella. Där sprängning och schaktning planeras att utföras, kommer bergskärningarna att ha maximala höjder mellan 0,5 – 3,5 meter. I de fall då skärningarna blir högre än en meter bör släntlutningen vara 5:1.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

5.2.2. Bebyggelse

Förutsättningar

Bebyggelsen i Tjuvkil består av en blandning mellan fritidshus och permanenta bostäder. Den största delen av bebyggelsen är lokaliserad nordöst om aktuell del av väg 168. Dock förekommer randbebyggelse utefter vägen längs stor del av hela sträckan.

Kungälv kommun använder begrepp som serviceort och grannby. Med serviceort menas en ort där förutsättningar ska skapas för exempelvis förskola/skola/fritidshem, bibliotek/skolbibliotek, distriktssköterska eller livsmedelsbutik m.m. Tjuvkil klassas som grannby som hör till serviceorten Marstrand som ligger cirka 8 km västerut. Serviceorten Kärna ligger på ungefär samma avstånd från Tjuvkil.

Grannbyn Tjuvkil, dit bebyggelsen öster om Matskärsområdet inte räknas, har ca ett tusen invånare. På sikt bedöms att Tjuvkil utvecklas till en serviceort. En utveckling till serviceort kommer i första hand möjliggöras genom omvandling av fritidshus till permanentbostäder och genom utbyggnad av bostadsområden.

Förskola är under uppförande. I övrigt saknar Tjuvkil service, skola, dagligvaruhandel och större verksamheter/arbetsplatser. Diskussioner förs för närvarande om att detaljplanera för handel.

Bebyggelsen i anslutning till vägområdet består främst av yngre bebyggelse. Här finns ombyggda sommarstugor anlagda från 1930–40-talen, en utveckling som fortgått fram till 1970–80-talen då större byggnader i form av åretruntbostäder uppförts. Många av de befintliga sommarstugorna har byggts om för åretruntboende. Flera av dessa områden har också förtätats med villabebyggelse under 1990- och 2000-talet. Tjuvkil har följt en gängse utveckling i Sverige då ägare till jordbruksfastigheter ofta styckade av och sålde tomter på de obrukbara impedimenten för uppförandet av sommarstugebebyggelse. Tjuvkils ängar, ett område med bostäder som delvis är färdigbyggt, utgör en för Tjuvkil ny typ av bebyggelse genom att bebyggelsen till delar består av flerbostadshus samt har en nutida byggnadsstil, både arkitektoniskt och bebyggelsestruktur.

Sommarstugebebyggelse i anslutning till vägområdet.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Tjuvkils ängar, ett bebyggelseområde under framväxande. Ytterligare bostadsbebyggelse är under uppförande i området mellan vägen och den nya bebyggelsen.

Förändringar

Detaljplanen tillåter endast användning väg. Ingen bebyggelse tillkommer.

5.2.3. Dagvatten och VA

Förutsättningar

Dagvattenavledningen i utredningsområdet sker via markavrinning och diken och genom ledningssystem som har utlopp i Spaghamnsviken, Småbåtshamnen vid Tjuvkilshuvud och vid Tjuvkileviken, sydväst om väg 168.

Området klassificeras inte som ett översvämningsriskområde enligt "Stigande vatten" från Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Vid större nederbörd kommer vatten avrinna till befintlig mark/dike och slutligen hamna i havet. Risken för översvämning till följd av skyfall bedöms därför att vara liten.

Kommunen genomför för närvarande förprojektering av VA-ledningar på sträckan Vävra-Marstrand via Tjuvkil.

Förändringar

Ett stort antal privata ledningsägares VA-anläggningar bedöms beröras av vägens breddning. Sex samfällighetsföreningar berörs.

Den ökade volymen dagvatten som uppstår till följd av ökad areal hårdgjord yta, bedöms vara tämligen liten. Lösningar för dagvattenhantering inom utredningsområdet omfattar bland annat anläggning av dagvattenbrunnar, trummor, med mera. Detta säkerställs genom vägplanen.

5.2.4. El, tele, opto

Skanova och Kungälv energi är ägare till de ledningar som kan beröras av planerad vägutbyggnad.

5.3. Bevarandeintressen

5.3.1. Landskapskaraktär och kulturmiljö

Förutsättningar

När man beskriver landskapskaraktär (landskapsbild) kring en väg och där ombyggnad av vägmiljön är i fokus är det av betydelse att i görligaste mån beskriva landskapskaraktären utifrån två olika fokus:

- Landskapet upplevt från ”var som helst” i landskapet (t ex de boendes upplevelse av landskapet)
- Landskapet upplevt från vägen (trafikanthusupplevelse).

Trafikanter är, generellt sett, ofta personer som är på genomresa med bil och upplever därför landskapet endast från vägen. I aktuellt detaljplaneärende är trafikanterna inte bara biltrafikanter utan även cyklister och fotgängare inklusive personer som väntar på bussen, dvs till stor del personer bor i området.

Trafikanter som närmar sig planområdet österifrån rör sig genom ett måttligt bebyggt jordbrukslandskap utan påtagliga tecken på närheten till kusten. På den inledande sträckan genom planområdet löper vägen i kanten av den långsmala, öppna Gullbringa-dalgången innan trafikanten kommer fram till den kraftiga högersväng som kan betecknas som ”entrén” till Tjuvkil. I denna ”entré”, tydliggjord genom att bebyggelse med ens kantar vägens båda sidor, byter omgivningen kring vägen karaktär: härifrån är landskapet kring vägen mer slutet och präglas av närheten till havet, omgivningens småskalighet och sammanhängande bebyggelse längs nästan hela sträckan. Närheten till havet kan anas genom att växtligheten präglas av det kustnära läget: trädbestånden är lägre, ibland synbart formade av vinden, och här och var finns kala berghällar med inslag av ljunng och enbuskage. Även bebyggelsen och dess karaktär med ett betydande inslag av fritidshus, skvallrar om närheten till havet. På den västligaste delsträckan är landskapet ett utpräglat kustlandskap. Det ger överlag ett kalare och kargare intryck och under de sista 400 meterna har man ögonkontakt med havet.

Kring vägen finns bergiga höjdparter med mellanliggande låglänta markområden där bebyggelsen företrädesvis är placerad. Variationen förstärks genom nivåskillnaderna, den mindre skalan och förekomsten av olika landskapselement som trädbryn och dungar.

På sträckan finns några platser som trafikanterna särskilt lägger märke till, lägger på minnet och därmed kan relatera till. Man kan kalla dessa platser/vägavsnitt för landmärken eller ”vägavsnitt med särskild karaktär”.

- Ett av dessa vägavsnitt utgörs av den kraftiga krök som utgör Tjuvkilens östra entré, passerar mellan Tjuvkilens två äldsta gårdsmiljöer och därefter når fram till det vägshål som kallas Tjuvkilensboden, dvs avtagsvägen mot Kärna. Se vidare nedan under rubriken ”’Entré’ till Tjuvkil och vägsålet Tjuvkilensboden”.
- Ett annat vägavsnitt som trafikant särskilt lägger märke till är planområdets andra vägshål - Tjuvkilens vägshål – som även sammanfaller med den andra kraftiga kröken på väg 168.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

- Ytterligare ett vägvagnsnitt med särskild karaktär håller på att växa fram. Det är vägvagnsnittet då man kör förbi Tjuvkils ängars sammanhängande bebyggelse med flerbostadshus, en bebyggelse med mer modern och urban prägel och en storskalighet som kontrasterar mot övrig bebyggelse i Tjuvkil.

Dessa ”vägvagnsnitt med särskild karaktär” finns markerade i Figur 2 Planområde.

Väg 168 har inte moderniserats på många årtionden vilket bidrar till att understryka landskapets småskalighet. Nuvarande utformning är enkel, med få avvikande linjeelement som breddökningar, refuger eller extra körfält. Vägarna har ett lågt innehåll av teknik som stolpar, busskurer, skyddsanordningar som räcken etc.

Bebyggelse längs vägen. I bakgrunden Tjuvkils vägskaal (avtagsvägen till Tjuvkils huvud). Avsaknad av vägren, räcken, svängfält, refuger, busshållplatser med stöyta och separat gång- och cykelväg bidrar till känslan av att vara på landet.

Utefter en fastighet på vägens södra sida strax öster om Tjuvkils vägskaal, finns vägsträckans enda bullerplank. Vidare har en jordvall uppförts på norra sidan av vägen på en plats mellan Toftebergsvägen och Äslingsvägen, oklart om den är avsedd som bullervall.

Bullerplank i naturfärgat trä strax öster om Tjuvkils vägskaal - det enda bullerplanket som finns längs aktuell vägsträcka. För trafikanterna utgör bullerplanket en visuell barriär – en ”vägg” - samtidigt som plankets karaktär präglar upplevelsen. Notera att markkremsen (diket) mellan vägbana och skärm består av klippt gräs och att det förutom gräsytan inte finns några växter här, t ex buskar eller klätterväxter som klättrar på planket. Även från tomten utgör planket en visuell barriär men den ”förlorade utblicken” från tomten bedöms i detta fall inte vara negativ eftersom en skogklädd bergsslutning utgör visuell barriär omedelbart på andra sidan vägen samt att betraktaren ”slipper” se vägen och trafiken. (Foto: Google Maps)

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Bebyggelsen är i huvudsak lokaliserad till övergångszonerna mellan bergspartier och odlingsbar mark och är av varierande ålder. Stora delar av bebyggelsen är fritidshus.

Omkringliggande miljö med odlingslandskap, bergsknallar och vegetation blandad med småhusbebyggelse ger i dagsläget en känsla av att färdas på landsbygden. Det ger i sin tur ett högt värde för regionen som helhet och i synnerhet för Marstrand och Kungälv som destinationer för besöks- och turistnäringen. Befintliga fastboende har också valt bostadsort i hög utsträckning på grund av den lantliga känslan på platsen och som dagens vägstandard lämnar sitt bidrag till.

Tjuvkils vägskäl, en mindre trafiksäker anläggning som åtgärdas genom vägplanen. (Källa: Google Earth).

För personer som befinner sig på platser ett stycke vid sidan av vägen, t ex i bostäder eller på bostadstomter, utgör vägen ett förhållandevis begränsat visuellt inslag i utblickarna. Vägen följer omgivningens topografi, den har skapat förhållandevis få skärningar och vägbankar och endast på ett kort vägvagnsnitt finns det en bullerskärm som skärmar av utblickarna.

Stenmurar längs vägens norra sida.

I planområdet finns varken något riksintresse för kulturmiljö eller något av kommunen utpekade kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Landskapet kring Tjuvkil är till stora delar likt 1800-talets landskap även om ny bebyggelse och nya vägar tillkommit. Landskapet i den väljorda enskifteskartan från 1826 (figur 9 nedan) uppvisar stora likheter med dagens landskap även om en stor mängd bebyggelse har tillkommit liksom nya vägar.

Utmarker, ägogränser och stenmurar

På kartan från 1826 redovisas bl a åkermark, utmarker, betesmarker, ägogränser, vägar och byggnader. Vägsträckans västra del passerar genom det som tidigare utgjorde Tjuvkils bys ”kohage”. Där utmarken är indelad med ägogränser kan dessa sammanfalla med de stengärdesgårdar som korsar dagens väg 168 på ett antal ställen. Som lämningar från områdets agrara historia har dessa stengärdesgårdar ett kulturhistoriskt värde.

Längs långa sträckor av vägen syns även andra, lägre stengärdesgårdar som löper längs vägkanten. Åldern på dessa är svårbedömd men de är troligen samtida med respektive vägsträckning, se figur 9. Det finns också äldre terrasseringsmurar av bearbetad gråsten som avgränsar tomter ut mot vägen. Alla dessa murar av olika slag är starka karaktärsbärare och värdefulla inslag i trafikantupplevelsen. Det finns ett stenbrott för glimmerskiffer vid Tjuvkils huvud som fortfarande är i drift. Flera av murarna, liksom husgrunder m m är byggda av detta karaktäristiska stenmaterial.

Stengärdesgårdar längs den västra delen av vägsträckan, är troligen samtida med vägen som invigdes 1940.

Bebyggelse och vägar

Bebyggelsen i anslutning till vägområdet består främst av yngre bebyggelse men det finns även bebyggelsemiljöer med kulturhistoriska värden.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Figur 9. Enskifteskartan från 1826. På kartan har lagts in ungefärliga lägen för dagens större vägar. Som framgår av kartan fanns alltså, vid denna tid, vägen från Kungälv till Tjuvkils huvud liksom vägen till dåvarande Tjuvkils by, dvs ansamlingen hus i bildens mitt. Vägskalet där vägarna från Kungälv, Tjuvkils huvud och Tjuvkils by strålade samman är samma plats som dagens korsning benämnd Tjuvkilsboden. På sträckan från Gullbringadalgången/Tjuvkilsboden och upp till Tjuvkils huvud via Tjuvkils vägskäl, har – som framgår av kartan – dagens väg samma sträckning bortsett från kurvvrätningar. Aktuell väg på denna sträcka byggdes på 1930-talet. Väg 168 på sträckan från Tjuvkils vägskäl och västerut invigdes 1940 och hade ingen föregångare. Väg 570, vägen som leder till Kärna, fick på sträckan närmast Tjuvkilsboden ny sträckning på 1960-talet. I ägogränserna som syns på kartan finns, i varierad omfattning, gamla stenmurar.

Som framgår av enskifteskartan från 1826 låg Tjuvkils by vid denna tid koncentrerad till den södra bergsfoten på ett berg som kantar Tjuvkilebäckens vida och uppodlade dalgång, mellan nuvarande väg 168 och väg 612. Här ligger idag gården Mellangård och utefter vägen dit ligger Norgård m fl gårdar. Vägen till Mellangård är densamma som 1826 års väg till Tjuvkils by.

Av 1826 års karta framgår också att vägen från Kungälvshållet och fram till Tjuvkils huvud, hade samma sträckning som den har idag, dvs väg 168 fram till Tjuvkils vägskäl och därefter väg 612 till Tjuvkils huvud. Samma vägsträcka redovisas även på kartmaterial från slutet av 1700-talet. Troligen är vägsträckan mycket gammal och hör samman med verksamheten som under lång tid funnits vid Tjuvkils huvud. Fiskeläge, färjeläge och gästgiveri är några av de historiska verksamheter som varit aktuella vid Tjuvkils huvud. Vid Tjuvkils huvud finns även en fornborg vilket förstärker platsens historiska kontinuitet. Dagens rätade väg byggdes under 1930-talet.

Väg 168 från Tjuvkils vägskäl och västerut invigdes 1940. Fram till 1940 gick trafiken till Marstrand via färja från Tjuvkils huvud.

Längs vägen från Kungälvshållet och fram till Tjuvkils huvud fanns år 1826 endast ett begränsat antal spridda byggnader, främst i närheten av Tjuvkils huvud.

Enskilda småskaliga kulturmiljöobjekt

Inom planområdet finns ingen fornlämning men en fornlämning (L1959:3749) i form av en färdväg (vägbank) angränsar till planområdet längst i öster. Färdvägen följer bergskanten i norr och löper i

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

söder utmed det som historiskt varit åkerkant. Färdvägen är en del av den gamla landsvägen mellan Kungälv och Marstrand och återfinns i äldre kartmaterial från 1600-talet.

Objekt i fornlämningsregistret. Rött streck markerar äldre färdväg (L1959:3749). Blått streck är planens östra gräns.

I övrigt finns en s. k. övrig kulturhistorisk lämning (L1968:196) just utanför plangränsen. Det är ett vägmärke i sten intill vägens västra sida söder om vägkorsningen mellan väg 168 och väg 570 (Tjuvkilsboden). Stenen har förmodligen, enligt Riksantikvarieämbetet, flyttats från en plats intill vägskälet. Se vidare nedan under rubriken ” ’Entré’ till Tjuvkil och vägskälet Tjuvkilsboden”.

Strax norr om Stenskärsvägen, vid 2/430, finns en kringmurad källa på nära avstånd till vägen.

Gammal kringmurad källa helt nära vägens norra sida, strax norr om Stenskärsvägen. Muren, som utgörs av en kallmur, ser ut att bestå av glimmerskiffer, dvs den typ av stenmaterial som än idag bryts vid Tjuvkils huvud.

Innan 1940 gick all vägtrafik till Marstrand via Tjuvkils huvuds hamn. Tjuvkils huvud och den korta vägen som leder fram dit (väg 612) är därför kulturhistoriskt intressant. Det innebär också att Tjuvkils vägskäle utgör en plats med kulturhistoriska värden, en plats som annonserar vägen fram till den tidigare så viktiga hamnen.

”Entré Tjuvkil” och vägskälet Tjuvkilsboden – ett koncentrat av kulturhistoriska värden

Ett vägavsnitt hyser ett koncentrat av kulturhistoriska värden och värdefull landskapskaraktär. Det är det vägavsnitt som i Figur 2 Planområde utgör ”Entré till Tjuvkil” (omedelbart norr om den skarpa vägröken) resp vägskälet Tjuvkilsboden.

Utsnitt ur Figur 2 med läget för ”Entré Tjuvkil” och vägskälet Tjuvkilsboden.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Fram till 1940 fanns det endast ett vägshål av betydelse i Tjuvkilsområdet och det var samma vägshål som fanns 1829 (se karta 9) där de tre vägarna ledde till Kungälv, Tjuvkils huvud resp Kornhall via Tjuvkils by och Kärna. Samma vägshål finns även på ännu äldre kartor.

I anslutning denna korsning finns än idag ett vägmärke i sten (övrig kulturhistorisk lämning, RAÄ Lycke 116:1) med markeringarna KORNHALL, TJUFKIL och KUNGÄLV tillsammans med hänvisningspilar ristade i stenen. Vägmärket är flyttat från sin ursprungliga plats öster om vägen, vid Matskärsvägen/Truskärsvägen (se figur 11), till en trädgård väster om vägen, just utanför planområdets gräns.

Figur 10. Lämningen Lycke 116:1. Ett vägmärke av sten.

På 1960-talet gavs väg 570 en ny sträckning söder om Tjuvkils by men platsen för själva korsningen är bevarad sedan åtminstone tidigt 1800-tal. Vid vägshållet för väg 168 och väg 570 finns på östra sidan av väg 168, söder om Matskärsvägen/Truskärsvägen, ett bostadshus som fram till 1970-talet var en handelsbod. Därför benämns området kring detta vägshål än idag Tjuvkilsboden, bl a heter busshållplatserna vid detta vägshål Tjuvkilsboden, trots att verksamheten sedan länge upphört. På så vis hålls historien vid liv.

Figur 11. Tjuvkilsboden år 1971. På bilden ses byggnaden Tjuvkilsboden medan den ännu fungerade som butik. Idag är byggnaden ett bostadshus. Där de parallellt gående vägarna Matskärsvägen och Truskärsvägen ansluter till Marstrandsvägen, snett framför butiken, ses vägmärket (RAÄ Lycke 116:1) i dess ursprungliga placering. (Foto Bohusläns museum). År 2020 byggdes vägarna Matskärsvägen och Truskärsvägen om så att endast Matskärsvägen ansluter till väg 168.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Som framgår av kartan från 1826 (figur 9) låg det, söder om vägskälet, byggnader på vägens västra sida. Byggnader i samma läge som dessa byggnader bildar idag, tillsammans med byggnader på andra sidan väg 168, den äldsta bebyggelsemiljön utefter planområdet. Det är denna bebyggelse som, tillsammans med själva vägkröken, utgör "Entré Tjuvkil".

På fastigheten öster om vägen finns ett äldre bostadshus, en äldre ekonomibygnad, en jordkällare och en stengärdesgård. På motsatta sidan av vägen finns bostadshus och tillhörande ekonomibygnader. De har ursprungligen utgjort soldattorp till gårdarna Kroken och Nordgård. De två äldre f.d. soldattorpen utgör en intressant del i den historiska struktur som bildas av Tjuvkils bys skiftade och oskiftade bebyggelse. Som ett dokument över bystrukturer där soldattorpen var en viktig del är byggnaderna kulturhistoriskt intressanta.

"Entré Tjuvkil" sedd från norr dvs när trafikanten är på väg att lämna Tjuvkil. Byggnaderna har en äldre karaktär och det täta avståndet mellan byggnaderna på ömse sidor av vägen skapar en "port" till Tjuvkil. I bakgrunden ses den skarpa kurva som (efter en lång raksträcka) ytterligare bidrar till att trafikanterna på väg i riktning mot Marstrand, särskilt lägger detta vägvagnsnitt på minnet. Sammanfattningsvis utgör "Entré Tjuvkil" tillsammans med intilliggande vägskälet Tjuvkilsboden en referenspunkt på sträckan Kungälv-Marstrand för alla trafikanter.

Östra sidan av "entrén" till Tjuvkil. Jordkällaren och ekonomibygnaden.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Västra sidan av "entrén" till Tjuvkil. Äldre fastighet med soldattorp som hört till gårdarna Kroken och Nordgården. Vägen går omedelbart till vänster om bilden och bostadshusets gavel vetter mot vägen.

I vägkorsningens nordvästra kvadrant finns en äldre stengärdesgård med tillhörande grindstolpar av natursten som ingärdar en äldre hagmark, se nedanstående foto. Dessa lämningar bedöms som äldre och utgör lämningar efter områdets agrara verksamhet.

Igenväxande betesmark i Tjuvkilsbodens nordvästra kvadrant. Notera grindstolpar i sten som sticker upp ur det höga gräset i tillfarten in till betesmarken. Betesmarken kantas av en stengärdesgård men pga höga örter och buskar syns den inte på fotot. Betesmarken utgör Naturvärdesobjekt 2 i figur 13. Vägkorsningen Tjuvkilsboden är där bilarna ses i bilden. (Google Maps)

Sammanfattningsvis utgör hela miljön från kraftiga vägkröken "Entré till Tjuvkil" fram till vägskalet Tjuvkilsboden en karaktärsrik miljö av betydelse för Tjuvkils kulturhistoria och identitet.

Förändringar

En generell och påtaglig förändring är att det s k vägrummet blir bredare jämfört med dagens småskaliga och lantligt präglade vägrum. Intrycket av asfaltbelagda ytor blir mer påtagligt genom tillkomsten av gång- och cykelbanan. Väg bana och GC-bana ska åtskiljas med antingen ett räcke eller ett s k GCM-kantstöd. Sträckor med GCM-stöd respektive räcke ger vägrummet olika karaktär.

Störst förändring uppstår på avsnitt med bullerskärmar. Placering och val av utformning på bullerskärmar är av stor betydelse för Tjuvkils karaktär. Förslag på placering av bullerskyddsskärmar redovisas i 5.4.5 Buller och vibrationer. Ambitionen är att utformning sker i samarbete mellan kommunen och Trafikverket.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Fornlämning

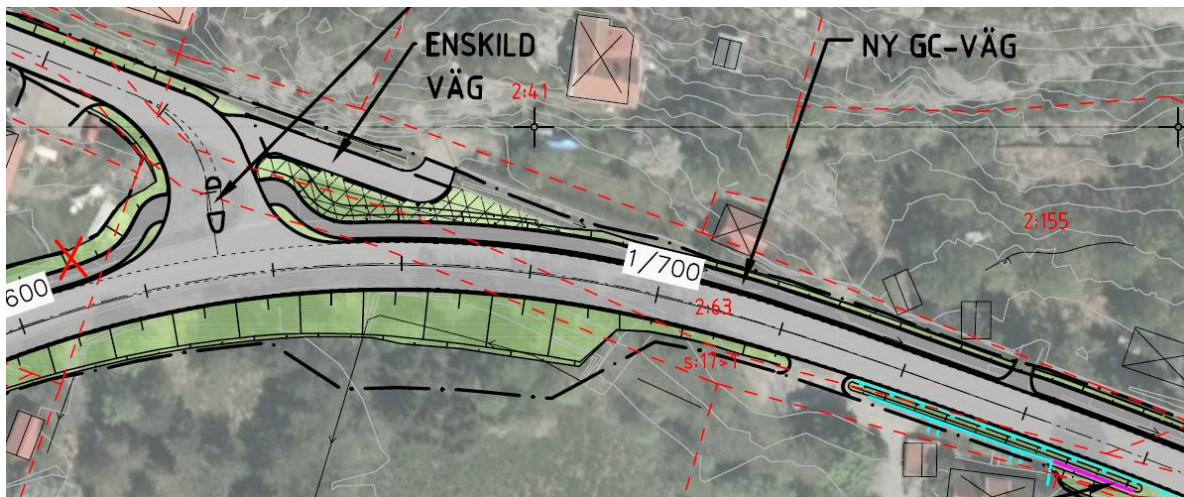
Fornlämningen L1959:3749 (den äldre färdvägen i detaljplanens östra ände) med omgivande fornlämningsområde omfattas av skydd enligt kulturmiljölagens bestämmelser. Fornlämningen ligger just utanför plangränsen men åtgärder kommer dock att göra intrång inom lämningsområdet. Trafikverket kommer därför att lämna en tillståndsansökan om ingrepp i fornlämningsmiljö till länsstyrelsen. Därmed säkerställs att fornlämningsvärden beaktas på ett korrekt sätt.

"Entré Tjuvkil" och vägskälet Tjuvkilsboden

På vägvagnsnittet förbi "Entré Tjuvkil"/Tjuvkilsboden finns det anledning att visa särskild omsorg vid utformning av vägmiljön, bl a med hänsyn till att vägskälet är flera hundra år gammalt.

Tjuvkils vägskäl

Tjuvkils vägskäl, d.v.s. T-korsningen med vägen som leder till Tjuvkils huvud (Hamnvägen, väg 612) är, vid sidan av vägsträckan "Entré Tjuvkil/Tjuvkilsboden", den andra platsen i planområdet som vid utformning bör ägnas särskild eftertanke och omsorg. Vid ombyggnaden av vägkorsningen skapas en restyta som exponeras "rakt föröver" mot bilister och cyklister som färdas i riktning mot Marstrand, se foto nedan. Denna odefinierade restyta behöver ges ett innehåll. Vilket innehåll den ges avgörs i projekteringskedet.

Utsnitt ur illustrationskarta i vägplanen. Restytan består av den gröna överkryssade ytan mellan GC-väg och enskild väg. Restytan har en avsmalning på mitten och kan därför sägas bestå av en östlig och en västlig yta. Den östra ytan ligger i förlängningen av den enskilda vägen och Hamngatans raksträcka. Det är denna yta som främst exponeras mot bilisterna som kör i riktning mot Marstrand, något som framgår av nedanstående foto.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Tjuvkils vägskäl sedd av trafikant i riktning mot Marstrand. Ytan inringad med rosa linje är den restyta som redovisas på ovanstående kartutsnitt i vägplan. Den östra delen av restytan (närmast kameran) är den yta som främst är exponerad mot bilisterna (det är raksträcka fram till denna punkt). Denna väl exponerade restyta behöver ges någon form av innehåll men då inte på ett sätt som kan störa bilförare eller på annat sätt utgöra en säkerhetsrisk.

5.3.2. Naturmiljö

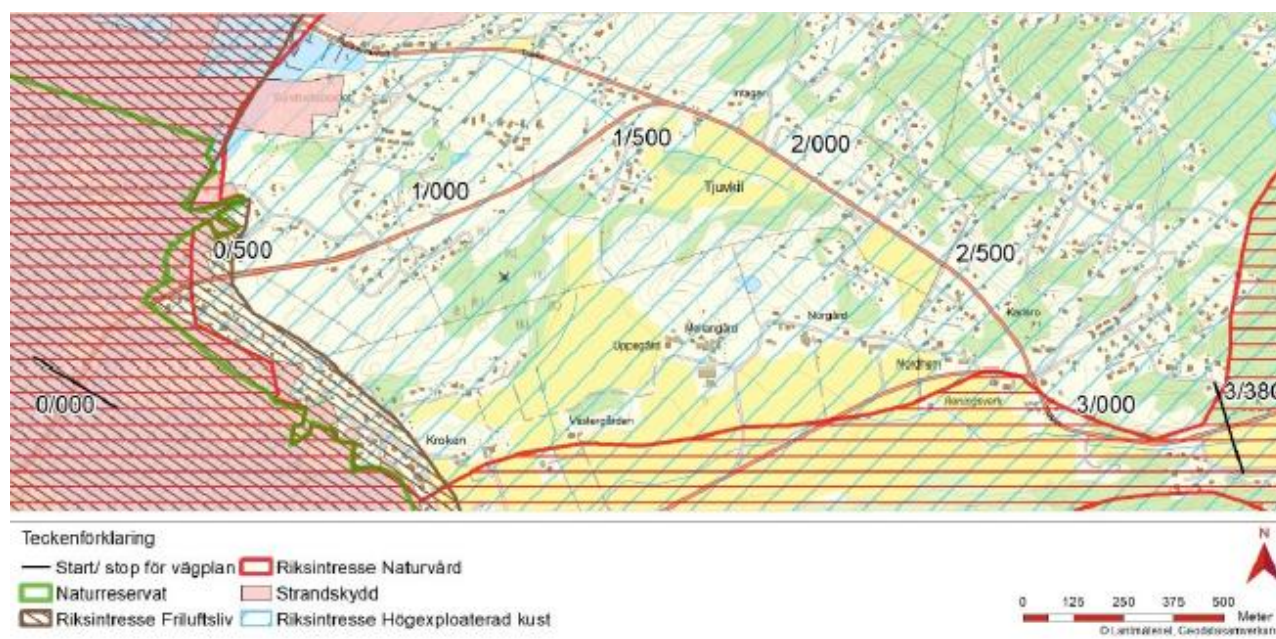
Förutsättningar

Naturmiljön i planområdet består främst av sprängda berg, jordbruksmark och trädgårdar, även en mindre del skog och äldre betesmark. Det finns flera partier med block, berg, och enstaka trädgrupper och buskmarker. Träd och buskar utgörs främst av björk, en, och nypon med inslag av tall, ek och asp. Majoriteten av träden är unga. På sina ställen blir markerna torrare där mer artrika ängar uppträder.

Riksintressen och områdesskydd

Längs kungälvskusten finns ett storskaligt riksintresse för naturvård, Hakefjorden-Marstrandsfjorden-Sälöfjorden, se figur 12. Tjuvkil utgör ett ”hål” i detta riksintresse varför endast den västligaste respektive den östligaste delen av riksintresset berörs av vägplanen/detaljplanen. Gränsen för detta storskaliga riksintresse ska betraktas som mycket ungefärlig.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Figur 12. Riksintressen och skyddade områden.

Ett riksintresse för friluftsliv sträcker sig från Lysekil och söderut till Göteborgs norra skärgård. Planområdets västligaste 500 meter ligger inom riksintresset.

Hela Bohusläns kust är utsett till område av riksintresse för högexploaterad kust. Hela planområdet omfattas av detta riksintresse. Riksintresseskyddet som gäller för särskilda kustområden runt Sverige innebär att mark och vatten endast får användas på ett sätt som inte påtagligt skadar de samlade natur- och kulturvärdena inom området. Som karaktärsdrag för intresset ingår också att det är ett särskilt attraktivt besöksmål för olika grupper av människor på just på grund av sina högklassiga, samlade värden. De sammanfattade värdena för området Bohusläns kust består bland annat av ursprunglighet, närhet till områden med många människor, förutsättningar för det rörligt friluftsliv, rekreativmiljöer, samt högklassiga fornlämningsmiljöer och äldre bebyggelser. Kombinationen av de olika förutsättningarna bidrar till det höga värdet.

Väster om Tjuvkiil och öster om Instön ligger Nordöns naturreservat. Naturreservatet syftar till att värna om de grunda vattenområdena runt Nordön. Detaljplanens ände (västra gräns) tangerar naturreservatets gräns.

Kustremsan i västligaste delen av planområdet omfattas av strandskyddsbestämmelserna, se Figur 12. Syfte med strandskydd är att bevara allmänhetens friluftsliv samt att bevara land- och vattenområden för att de är biologiskt värdefulla.

Biotopskyddsområden är en form av områdesskydd som används för att skydda små mark- och vattenområden som har särskilt stora värden för djur- och växtarter. I aktuell vägplan har Trafikverket identifierat 14 biotopskyddade objekt som berörs. Trafikverket har haft samråd med Länsstyrelsen för att definiera vilka objekt som ska hanteras som skyddade. De identifierade objekten består av elva stenvägar, ett dike och två alléer.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Naturvärdesinventering

En naturvärdesinventering utfördes i augusti 2016, inventeringen har genomförts enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) SS 199000:2014 med tillägg om generellt biotopskydd, detaljerad redovisning av artförekomst och fördjupad artinventering med avseende på rödlistade och fridlysta arter. Inventeringen har utförts med fältinventering detaljeringsgrad detalj.

Inventeringsområdet består mestadels av starkt kultiverade marker så som trädgårdar och åkrar där stora delar är kraftigt påverkade av bebyggelse och exploatering och har låga naturvärden. Tre naturvärdesobjekt (NVO) identifierades under inventeringen, samtliga med den lägsta naturvärdesklassen 4, visst värde.

Figur 13. Naturvärden i området kring planområdet. Naturvärdesobjekt 1 (NVO 1) är svår att se på kartbilden men ligger under detaljplanens östra gränsmarkering (d v s vid 3/380).

NVO 1 består av en artrik välgkant med kärlväxter som Jungfru Marie nycklar med inslag av hävdgynnade arter. Dessa är ett viktigt element som nektarresurs för insekter. Det havsnära läget gör att välgkanterna sammantaget hyser en lång rad olika växter men bara i små fläckar vilket ger mindre gynnsamma förutsättningar.

NVO 2 består av en igenväxande betesmark med utbredda snår av nypon och sötbjörnbär. De betesgynnade växterna som funnits i betesmarken har i stort sett försvunnit men fåtalet tuvor kvarstår. Ängen utgör en viktig pollen- och nektarresurs för insekter framförallt under försommaren. Objektet är även inventerad som ängs- och betesmark, läs vidare nedan.

NVO 3 består av en fuktäng med som korsas av ett grävs dike (Bäck A). Östra delarna av objektet är tätare med videbuskage. Ängen är en viktig pollen- och nektarresurs för insekter, främst under sensommaren.

Både NVO 2 och 3 består av ängs- och betesmark utan aktiv hävd, med pågående igenväxning.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Rödlistade och skyddade arter

Rödlistning är en klassificering av arter efter en bedömning av deras utdöenderisker och baseras här efter Rödlistan utgiven 2015 av Artdatabanken. I Artportalen har enstaka registreringar av rödlistade arter gjorts i närområdet mellan år 2000 och 2020 (ArtDatabanken 2020). De arter som finns registrerade inom planområdet består av skogsalm, ask, falkbjörnbär, samt ett par förbiflygande fågelarter.

Det rödlistade falkbjörnbäret med rödlisteklassning sårbar, VU, noterades även under naturvärdesinventeringen, se Figur 13 ovan.

Inga skyddade arter har identifierats inom området under de inventeringar som gjorts i arbetet med vägplanen/detaljplanen.

Artrika vägkanter

I en inventering av artrika vägkanter utförd av Trafikverket har en vägkant identifierats i sydöst, norr om väg 168. Anslutande del av vägkanten togs upp i naturvärdesinventeringen som genomfördes 2016 som NVO 1 och klassades då till naturvärdesklass 4, visst naturvärde. Endast en mindre del av sträckan omfattas av planområdet.

Värdefullt odlingslandskap

Planområdet berör norra delen av ett större område på 140 hektar som av Länsstyrelsen är utpekad som ett regionalt värdefullt odlingslandskap (82-07 Tjuvkils by Tjuvkilsboden Kristiansborg). Området är beläget söder väg 168, se Figur 13. Enligt information från naturvärdesinventeringen är stora delar av odlingslandskapet som berörs av planområdet, d.v.s. en smal landremsa längs vägens södra sida, igenväxande och utan tecken av pågående hävd.

Ängs- och hagmark

Planen berör ett område som är utpekad som regionalt värdefulla ängs- och hagmark. Det ligger vid korsningen Tjuvkilsboden. Den inventerades senast 2018 och består av 0,7 hektar mark. Området beskrevs då som ohävdad under en längre tid men bedömdes som restaurerbart då större delen var mager. I området finns blodrot, bergsyra, rotfibbla och ljung samt yngre träd av bland annat ask lämpliga för hamling. Tidigare inventering med artrika silikatgräsmarker och fuktängar. Området inhägnas av en stenmur. Negativ påverkan främst av björnbär, björksly och bladvass. Betesmarken är klassad till höga naturvärden av Kungälv kommun. Del av området upptogs i naturvärdesinventeringen som NVO 2.

Lövskogsinventering

I planområdets östra ände ligger Ändeberget med sydsluttningar vilka har inventerats som värdefull lövskog av länsstyrelsen 1990, se Figur 13. I området finns klen till grov mogen ek och bok med växlande dominans. Där planen berör området består markerna av berg i dagen och framförallt tall.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Till vänster: Buskrika torra hållmarker längs vägen. Till höger: Dike och stenmur som är biotopskyddade.

Vattendrag

Det finns tre mindre vattendrag inom vägplaneområdet. Inget av vattendragen finns upptagna i det nationella vatteninformationssystemet (VISS). I Figur 2 Planområde benämns den bäcken som avvattnar Gullbringadalgången Tjuvkilebäcken medan bäcken som korsar vägen vid Tjuvkils vägskäl benämns Tjuvkilshuvudbäcken. I väster korsar en mindre bäck vägen vid Toftebergsvägen/Grenvägen.

De två förstnämnda bäckarna ingår helt eller delvis i markavvattningsföretag. De har också varit föremål för inventeringar vilka visat på måttliga värden. Inget av vattendragen omfattas av miljökvalitetsnormer men de avrinner till Sälö fjord respektive Älgöfjorden som omfattas av normerna.

Samtliga vattendrag bedöms vara biotopskyddade i del av sina sträckningar.

Förändringar

Riksintresse för naturvård: Riksintresset för naturvården berörs i vägens östra och västra delar. Åtgärder inom riksintresset berör främst bergiga partier, i väst mot kustremsan och i öst i skogiga branter. De områden som tas upp i intressets värdebeskrivning berörs inte av åtgärderna. Det mycket begränsade intrånget i riksintresseområdet bedöms ge mycket liten negativ konsekvens.

Generellt biotopskydd: De biotopskyddsobjekt som kommer att påverkas av vägplanen/detaljplanen redovisas på vägplanens plankarta och de finns även beskrivna i vägplanens planbeskrivning. På vägplanens illustrationskarta redovisas kompensationsåtgärder för de biotopskydd som påverkas. Samtliga biotopskyddade stenmurar som behöver flyttas föreslås återuppbyggas i ny väggkant eller slänt. För de vattendrag som påverkas kommer trummorna att utformas så att de inte utgör vandringshinder. Kommunen bedömer att Trafikverkets förslag till åtgärder är tillräckligt. Detta säkerställs via vägplanen.

Strandskydd: Strandskydd för mark som fortsatt ska vara allemansrättsligt tillgänglig, t.ex. väg eller gata, behöver inte upphävas.

Värdefullt odlingslandskap: Ett storskaligt objekt gällande värdefullt odlingslandskap följer vägens södra kant i hela dess sträckning, se figur 13. Åtgärder sker främst på norra sidan av vägen. Sammanfattningsvis blir påverkan mycket liten.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Naturvärdesobjekt enligt standardiserad naturvärdesinventering:

- Visst intrång i Naturvärdesobjekt 1 (naturvärdesklass 4) i detaljplanens östra ände. Endast västra änden av naturvärdesobjektet berörs eftersom detaljplanen inte sträcker sig längre.
- En mindre del av Naturvärdesobjekt 2 påverkas. De arter som beskrivs påverkas marginellt eller inte alls.
- Visst intrång i Naturvärdesobjekt 3 (naturvärdesklass 4) i detaljplanens västra del kan uppkomma till följd av uppförande av bullerskyddsskärm.

Rödlistade arter: De två bestånden av rödlistade falkbjörnbär grävs upp med rotvänliga metoder inför vägombyggnaden och återplanteras därefter på lämplig plats.

Vattendrag: Nya trummor i vattendragen Tjuvkilebäcken och Tjuvkilshuvudbäcken utformas så att de inte utgör vandringshinder. För att förebygga att en olycka med farligt gods ger stora konsekvenser för bäckarna och i grundområdena där bäckarna har sitt utlopp, förordas att skyddsåtgärder vidtas såsom fördröjningsåtgärder.

5.3.3. Rekreation och friluftsliv

Ett riksintresseområde för friluftsliv sträcker sig från Lysekil och söderut till Göteborgs norra skärgård och över västra delen av planområdet, se figur 13. Området har bedömts ha särskilt goda förutsättningar för friluftaktiviteter med möjlighet till bland annat vandring, promenader, bad, båtliv, fritidsfiske och naturupplevelser. Som framgår av figur 13 ligger en mycket kort sträcka av planområdet inom riksintresset.

Inga friluftsområden finns utpekade i planområdets omgivning. Det finns dock goda möjligheter att utöva friluftsliv i vägens närhet, framför allt längs kusten.

Generellt sett har kusten en särskild betydelse för friluftslivet och är en stor attraktionskraft för besökare (Kungälv kommun, 2011). Kommunens fritidsbebyggelse finns i huvudsak utmed kusten. Kustremsan mot Marstrand i väster utgör riksintresse för friluftslivet och berörs av planområdet. Området kring detaljplanen omnämns inte i kommunens parkplan eller naturvård- och friluftslivsplan. Det finns områden inom Tjuvkil med stor betydelse för friluftslivet och utmed kusten är områdena särskilt värdefulla. Särskilt norra delen ger möjlighet till bad dit man når via mindre stigar. Vid Tjuvkils huvud finns en fornborg samt en båthamn med en kiosk som är öppen sommartid. För boende i Tjuvkil finns idag inga gång- och cykelvägar utmed väg 168 som kan användas för att nå avfartsvägar till badplatser eller för andra friluftaktiviteter.

Förändringar

Gång- och cykelvägen innebär ett nödvändigt steg för att uppnå målet att skapa en cykelväg hela vägen mellan Kungälv och Marstrand. När hela denna cykelled är färdig utgör denna en attraktion för friluftslivet på nationell/internationell nivå. För riksintressets del bedöms konsekvenserna vara i huvudsak positiva.

Åtgärden att anlägga en gång- och cykelväg utmed väg 168 innebär förbättrade möjligheter för boende att säkert ta sig utmed vägen inom Tjuvkil, till havet, småbåtshamnen och Marstrand. Planerade passager underlättar för boende att korsa vägen för att nå badplatser och andra områden som används för rekreation och friluftsliv.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

5.4. Miljö och hälsa

5.4.1. Föroreningar

Förutsättningar

Enligt Länsstyrelsens stöd för potentiellt förorenade områden finns inga registrerade verksamheter i vägsträckans närområde.

5.4.2. Risker farligt gods

Förutsättningar

Det finns inga restriktioner för farligt gods på den aktuella sträckan av väg 168 men det är inte heller en rekommenderad väg för farligt gods enligt Trafikverkets Nationella vägdatabas. De transporter med farligt gods som troligtvis sker på väg 168 genom Tjuvkil är transporter med bränsle (t.ex. bensin, diesel, propan) till bensinstationer och oljeeldade pannor i fastigheter väster om Tjuvkil ut till Marstrand. Förekomsten av transporter med farligt gods på väg 168 bedöms som begränsade.

Förändringar

Risk för förekomst av olycka med farligt gods minskar i och med att trafiksäkerheten höjs.

5.4.3. Grundvatten

Förutsättningar

Tillgången på grundvatten i Tjuvkil är begränsad (SGU). Grundvattenkvaliteten kännetecknas av en blandning av förhållandevis dålig kvalitet med hög salthalt, omväxlande med sött vatten av god kvalitet. I vägutredningen beskrivs att grundvatten förekommer i berggrundens system av öppna sprickor samt i vattenförande jordlager som främst utgörs av morän som återfinns ovan berg. Moränen täcks i dalgångar av lera.

Grundvattnet i infiltrationsområdet bedöms vara störningskänsligt både när det gäller tillgång och kvalitet. Allmänna vattentäkter finns inte området. Däremot finns en samfällid brunn som försörjer ett femtiotal fastigheter. Några fastigheter har gemensamt avloppsreningsverk.

Förändringar

Grundvattnet påverkas inte av åtgärderna.

5.4.4. Jordbruk och djurhållning

Förutsättningar

I översiktsplanen för Kungälv kommun anges att visionen för jordbruksmark som grundprincip är att den inte ska användas för ny bebyggelse, men för att främja en utveckling av tätorterna kan tätortsnära jordbruksmark behöva tas i anspråk. Endast i liten utsträckning angränsar väg 168 till jordbruksmark.

Förändringar

På en ca 50 meter lång sträcka vid Dammkärsvägen uppstår ett mindre intrång i jordbruksmark till följd av anläggandet av en busshållplats.

5.4.5. Buller och vibrationer

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Boende i närhet av väg kan uppleva störning av buller från vägtrafiken. I Sverige används två störningsmått för trafikbuller; ekvivalent respektive maximal ljudnivå. Med ekvivalent ljudnivå avses en form av medelljudnivå under en given tidsperiod. För trafikbuller är tidsperioden i de flesta fall ett dygn. Den maximala ljudnivån är den högsta förekommande ljudnivån under exempelvis en lastbilspassage.

De riktvärden för bullerskyddsåtgärder som Trafikverket följer är indelade utifrån de tre olika planeringsfallen befintlig miljö, väsentlig ombyggnad och nybyggnad av väg. Detta projekt har av Trafikverket klassificerats som en väsentlig ombyggnad. Själva utbyggnaden av vägen, med hållplatser, cykelbana etc har inte utgjort kriterium i bedömningen. Istället är det den framtida förväntade ökningen av trafik och därtill hörande buller som påverkat bedömningen. Vid väsentlig ombyggnad tillämpas nedan angivna riktvärden vilka anges i Trafikverkets riktlinje TDOK 2014:1021 och sammanfaller med infrastrukturpropositionens (1996/97:53) långsiktiga mål. Vid tillämpningen ska hänsyn tas till vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. I de fall utomhusvärdena inte kan klaras för ett bostadshus prioriteras att riktvärdena för ljudnivå inomhus inte överskrids.

Ekvivalent ljudnivå inomhus dBA	Ekvivalent ljudnivå utomhus vid fasad dBA	Maximal ljudnivå inomhus dBA	Maximal ljudnivå utomhus dBA
30	55	45*	70**

Riktvärden för bullerskyddsåtgärder. *Får överskridas med högst 5 dBA fem gånger nattetid (22.00-06.00) i bostadsrum. **Vid uteplats i anslutning till bostad.

Bullerberäkningar för nuläge (trafiksiffror år 2017), nollalternativ 2040 och utbyggnadsalternativ 2040 har genomförts av Trafikverket. Förslag på bullerskyddsåtgärder i form av skärmar längs vägen har också tagits fram av Trafikverket. Dessa utgör preliminära förslag. För de bostäder där riktvärdena för trafikbuller inte klaras med de föreslagna vägnära bullerskyddsskärmarna kan fastighetsnära åtgärder i form av fasadåtgärder, lokala skärmar samt skyddade uteplatser bli aktuella.

I nuläget beräknas trafikbuller från statlig infrastruktur i studieområdet (väg 168, väg 570 och väg 612) orsaka överskridanden av dygnsekvivalent ljudnivå 55 dBA utomhus vid fasad vid 33 bostadshus belägna på 31 fastigheter. De mest utsatta bostadshusen exponeras för dygnsekvivalent ljudnivå 62 dBA och maximala ljudnivåer inom 76-78 dBA enligt beräkningarna.

För nollalternativet beräknas 73 bostadshus belägna på 66 fastigheter att bli utsatta för dygnsekvivalenta ljudnivåer utomhus vid fasad över 55 dBA i studieområdet. Bullerpåverkan från ökad trafik på vägarna ger 3-5 dBA högre ljudnivåer vid fasad jämfört med nuläget. De mest utsatta bostadshusen exponeras för dygnsekvivalent ljudnivå inom 66-67 dBA och maximala ljudnivåer nattetid (22-06) inom 80-83 dBA enligt beräkningarna.

I utredningsarbetet har en vibrationsanalys genomförts. Analysen visar att inga av de analyserade fastigheterna kommer att få en försämring avseende vibrationer eller få komfortstörande vibrationer från utbyggnaden av väg 168.

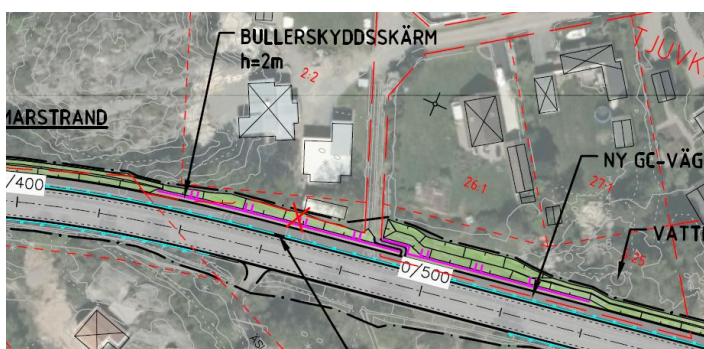
Förändringar

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

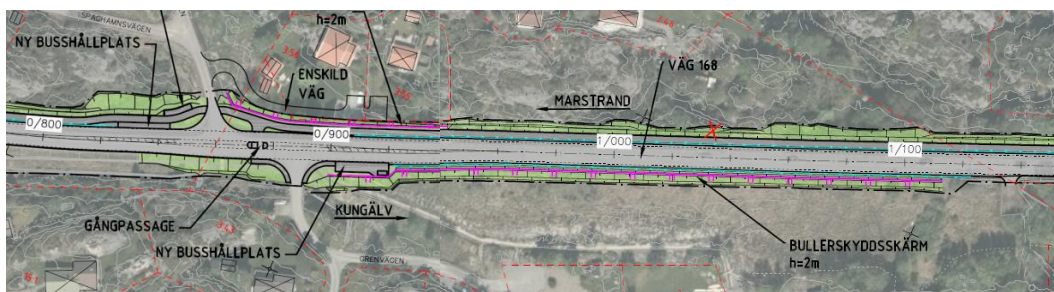
Med föreslagna vägnära bullerskyddsåtgärder i form av bullerskärmar beräknas 52 hus belägna på 50 fastigheter överstiga dygnsekvivalent 55 dBA utomhus vid fasaden. Reduceringen av antalet bullerstörda hus jämfört med nollalternativet beror delvis på att skyltad hastighet har sänkts permanent (året runt) till 50 km/h på den centrala sträckan. Bostadsnära åtgärder i form av fasadåtgärder, lokala skärmar samt skyddade uteplatser som kan bli aktuella där vägnära skärm inte föreslås, redovisas på vägplanens plankartor. Utrymme för bullerskärmar ryms inom detaljplanens planbestämmelsen VÄG. Trafikverket som väghållare ansvarar för åtgärderna. Kommunen bedömer att Trafikverkets åtgärder är tillräckliga.

Förslag till lokalisering av bullerskyddsskärmar

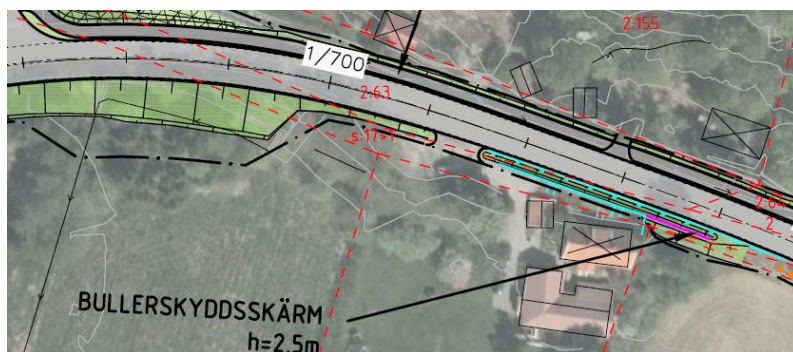
I nedanstående figurer redovisas förslag till lokalisering av bullerskyddsskärmar. Bilderna är hämtade ur vägplanens granskningshandling.

Föreslagen bullerskyddsskärm vid Spaghamnsvägen. Utsnitt ur vägplanens illustrationskarta.

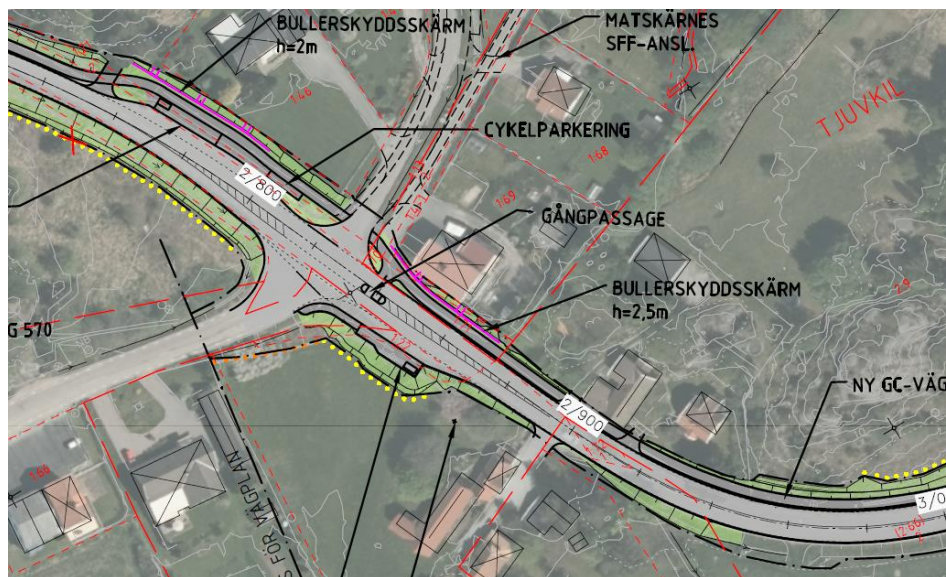

Föreslagen bullerskyddsskärm öster om Toftebergsvägens/Grenvägens anslutning till väg 168. Längd 214 m, höjd 2 m. Genomsiktig skärm på vissa avsnitt. Utsnitt ur vägplanens illustrationskarta.

Förslag att förlänga befintlig bullerskyddsskärm öster om Tjuvkils vägska. Utsnitt ur vägplanens illustrationskarta.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Korsningen Tjuvkilsboden. Förslag till två bullerskyddsskärmar. Utsnitt ur vägplanens illustrationskarta.

5.4.6. Luft

Förutsättningar

Föroreningar som påverkar luftkvaliteten kommer från både avgaser och partiklar och kan ha en negativ inverkan på människors hälsa och på miljön. De miljökrav som finns för luftkvalitet i Sverige regleras av både nationell lagstiftning och EU-lagar som begränsar mängden föroreningar som får släppas ut. Miljökvalitetsnormerna omfattar gränsvärden för kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, bensen, kolmonoxid, bly, partiklar och ozon.

Luftkvalitetsmätningar har inte utförts i Tjuvkil. Istället har jämförelser gjorts med halten partiklar och kvävedioxid uppmätta i ett antal andra svenska städer på gator med varierande förutsättningar och trafikflöden. Jämförelserna har skett med sommartrafiken på väg 168 vilken ligger på cirka 8 000 ÅDT fordon/dygn. Slutsats i dessa jämförelser är att miljökvalitetsnormerna för partiklar och kvävedioxid inte överskrids i Tjuvkil.

Förändringar

Biltrafikmängderna förväntas inte ändras till följd av utbyggnaden. En generell nationell trafikökning är dock sannolik. I Tjuvkil bedöms att detta inte kommer att leda till att miljökvalitetsnormerna för partiklar och kvävedioxid överskrids.

5.4.7. Barriärer, tillgänglighet och sociala aspekter

Förutsättningar

Väg 168 utgör en påtaglig barriär för gående och cyklister. Det gäller rörelser både tvärs och längs väg 168. Smala vägrenar och ojämn terräng längs väg 168 gör det både farligt och svårt att promenera eller cykla längs sträckan. Barriäreffekten tvärs väg 168 är lägst där det finns korsningspunkter. I de fall där anslutande väg korsar väg 168 är barriäreffekten lägre jämfört med T-korsningar såsom Intaget och Saltkärsvägen. Busshållplatserna är inte tillgänglighetsanpassade och försvårar kollektivtrafikresor för personer med funktionsnedsättningar.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Eventuell uppdelning med avseende på den sociala situationen av områdena norr och söder om väg 168 förstärks eller motverkas beroende på bebyggelse och utbud. Men uppdelningen av grupper med fritidshus respektive permanentboende kan vara en starkare faktor för att skapa sociala grupper jämfört med den fysiska barriär som väg 168 skapar. För närvarande pågår en för Tjuvkils mått förhållandevis stor förändring av bebyggelsestrukturen genom byggandet av Tjuvkils ängar. Området ligger i anslutning till planområdet.

Avsaknaden av gång- och cykelväg gör det svårt att ta sig mellan målpunkter inom Tjuvkil för oskyddade trafikanter vilket motverkar sammanhållningen.

Utbyggnad av förskola pågår men i övrigt saknar Tjuvkil i dagsläget service, skola och gemensamhetslokaler vilket kan påverka möjligheten för de boende att träffas och umgås. Café Zanzibar Bed & Breakfast utmed väg 168 är en mötesplats för besökare och eventuellt lokalbor. Att lätt kunna ta sig till sociala sammanhang är viktigt för att underlätta samspel och möten.

Barnen i Tjuvkil går i skolan drygt en mil bort (Kärna eller Hålda) vilket innebär pendling med skolskjuts eller bil. Även för många andra aktiviteter än skolgång, är barn och ungdom i stor utsträckning beroende av bilskjuts. Det begränsar barnens egen rörelsefrihet och möjlighet att själva röra sig mellan hemmet, skolan och sociala aktiviteter. Avsaknaden av gång- och cykelväg är särskilt allvarlig för barn och unga som inte uppnått tillräcklig trafikmognad.

Förändringar

Kvaliteten på det sociala livet i Tjuvkil kommer att få betydande förbättringar genom att barriäreffekter minskar för fotgängare och cyklister. Boende på ömse sidor av vägen eller på platser i Tjuvkil som förutsätter att man förflyttar sig längs väg 168, kommer att ha ökade kontakter med varandra beroende på väsentligt säkrare och tryggare kopplingar. Även kontakter som kräver bussresor kommer att bli tryggare och säkrare.

---

6. KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

6.1. Miljökonsekvenser

När en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, som krävs i lag eller annan författning, skall myndigheten eller kommunen göra en miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka slags planer och program som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan samt om undantag från kravet på miljöbedömning. Regeringen får också meddela föreskrifter om samråd i samband med bedömningen av om en plan, ett program eller en ändring kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Lag (2004:606).

Detaljplanen medför endast mindre påverkan på miljön, både negativ och positiv påverkan. En anledning till att miljökonsekvenserna blir små är att markintranget längs vägen blir litet. Det område som tas i anspråk hyser små miljövärden. Det handlar till stor del om påverkan på murar längs vägen. Dessa har olika värden. En typ av åtgärd är flytt av mur. Slutliga lösningar sker i projekteringsskedet.

Den ianspråktaga marken har begränsade naturvärden.

Vägombyggnaden innebär en förändring av landskapsbilden i Tjuvkil, både för boende och för trafikanter på vägen. Det beror bl a på tillkomsten av bullerskyddsskärmar och den breddning av vägrummet som den nya gång- och cykelbanan innebär. Bulleråtgärderna förbättrar bullersituationen.

Sammanfattningsvis bedöms den föreslagna utbyggnaden vara i god överensstämmelse med förplanförslaget särskilt angelägna lokalt anpassade miljömålen, d.v.s begränsad klimatpåverkan respektive god bebyggd miljö.

6.2. Sociala konsekvenser

Idag utgör vägen genom Tjuvkil en barriär för personflöden både längs och tvärs vägen, något som innebär hämmar uppkomst och upprätthållande av sociala nätverk och möjlighet att uträtta ärenden. Tillkomsten av en gång- och cykelväg längs huvudvägen genom Tjuvkil får påtagliga positiva konsekvenser för boende i Tjuvkil. Med den nya gång- och cykelvägen, de nya passagerna tvärs vägen och de förbättrade busshållplatserna blir det betydligt säkrare och tryggare att förflytta sig i Tjuvkil.

Jämställdhet

Kvinnor väljer, i genomsnitt, i något högre grad än män att gå, cykla eller åka kollektivt som alternativ till att ta bilen. I Tjuvkil är dessa alternativ till bilen jämförelsevis begränsade. Planens gynnande av gång-, cykel- och kollektivtrafik innebär därmed viss ökning av jämställdheten.

Barnperspektiv

Tillkomsten av gång- och cykelväg, passager tvärs vägen och förbättrade busshållplatser innebär att barn får lättare att skapa och upprätthålla kontakt med jämnåriga. Vidare förbättras resande med buss till skola och fritidsaktiviteter.

---

7. GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

7.1. Organisatoriska frågor

Preliminär tidplan

Detaljplanen förväntas bli antagen under tredje kvartalet 2022. Om detaljplanen och därpå vägplanen vinner laga kraft enligt planerad tidplan och utan överklagande kommer framtagande av bygghandling och förfrågningsunderlag ske under andra halvan av 2022. Parallellt kommer även fastighetsbildningen för att genomföra detaljplanen att ske efter ansökan till Lantmäteriet. Därefter sker en upphandling av entreprenaden som tidigast startar under 2023 och förväntas pågå ett till två år.

Genomförandetid

Detaljplanens genomförandetid är 10 år från den dagen då den vunnit laga kraft.

Huvudmannaskap

Enligt plan- och bygglagen ska kommunen vara huvudman för allmän platsmark och enbart i särskilda fall ska den allmänna platsmarken förvaltas av enskilda. Huvudman för denna detaljplans allmänna platsmark är kommunen. Den allmänna platsmarken upplåts dock genom vägplan till staten som företräds av Trafikverket som i egenskap av väghållare är ansvarig för väg 168.

Tillgänglighet under produktionstiden

Samtliga fastighetsägare längs vägsträckan ska ges möjlighet att komma till och från sina fastigheter. Kortare avstängningar av passager över arbetsområdet kommer dock krävas för att utföra vissa arbetsmoment i entreprenaden. Fastighetsägarna ska informeras i god tid innan.

7.2. Avtal och överenskommelser

Avtal mellan Kungälv kommun och Trafikverket

Parterna har tecknat avtal som bl.a. reglerar genomförande, samarbete och finansiering av utbyggnaden av gång- och cykelvägen.

7.3. Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser

Markägare

Planområdet utgörs av ett flertal privatägda fastigheter, gemensamhetsanläggningar och samfälligheter, se den till detaljplanen hörande fastighetsförteckningen för mer information.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Vägrätt

Trafikverket är väghållare för väg 168 och innehar s.k. vägrätt för att utöva väghållningsansvaret. Med detta menas att Trafikverket får råda över ett område för vägen, det s.k. vägområdet.

Ett vägområde omfattar den mark som har tagits i anspråk för en väganordning, och som väganordning räknas anordningar som stadigvarande behövs för vägens bestånd, drift eller brukande.

Förutom själva vägbanan kan följande räknas som väganordning:

- dike
- slänt
- säkerhetszon (sidoområde)
- bro, trumma
- rastplats, parkeringsplats, busshållplats
- vägmärke
- vägbelysning
- gång- och cykelväg
- bullerskydd (i anslutning till en annan väganordning)
- tryckbank

Vägområdet kommer att behöva utökas för att omfatta breddningen av väg 168 som behövs för gång- och cykelvägens byggnation vilket hanteras i aktuell vägplan. Vägrätten behöver inte utökas då kommunen tar fram en detaljplan med allmän platsmark och upplåter marken till Trafikverket.

Erforderlig fastighetsbildning och ersättning

Inom planområdet är privatägda fastigheter sedan tidigare belastade med vägrätt för väg 168 till förmån för Trafikverket i egenskap av väghållare.

Vid tiden för befintligt beslut om vägrätt har dåvarande ägare till fastigheterna blivit ersatta för denna belastning på sina fastigheter enligt vid det tillfället gällande ersättningsregler. Någon ny ersättning för denna rätt inom samma område för berörda fastigheter är inte aktuellt.

Som framgår av plan- och illustrationskartor samt fastighetskonsekvenskartor för nu aktuell detaljplan kommer fastigheter att planläggas med allmän platsmark vilket för de berörda fastigheternas ägare och rättighetshavare innebär följande konsekvenser.

Kommunen har både en rättighet och skyldighet att lösa in allmän platsmark enligt PBL 6:13 respektive PBL 14:14.

Eftersom planområdet omfattar ett stort antal fastigheter som berörs av allmän platsmark samt både befintlig vägrätt och tillkommande vägområde på olika sätt har kommunen för avsikt att låta Lantmäteriet genomföra all fastighetsbildning.

Kommunen kommer således att ansöka om att all privatägd mark inom detaljplanen som utgörs av allmän platsmark ska fastighetsregleras till kommunägda fastigheter inom området.

I praktiken innebär detta att fastighetsgränserna kommer att justeras till skillnad från mark som i andra projekt enbart belastas med vägrätt. För att åstadkomma mer lämpliga och tydliga fastighetsgränser, d.v.s. rakare gränser med färre brytpunkter, görs därför små anpassningar av detaljplanens gräns för den allmänna platsmarken i förhållande till vägområdets mer svängiga och ojämna utbredning. Den allmänna platsmarken måste innefatta hela vägområdet vilket, för att åstadkomma ovanstående syfte, föranleder att det uppstår mindre markkremor mellan vägområdet och blivande fastighetsgränser mot privatägda fastigheter som kommer ägas av kommunen.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

I förrättningen kommer Lantmäteriet också bestämma ersättningen som Kommunen ska betala till berörda fastighetsägare för den mark som regleras och de tomtanläggningar (murar, häckar, träd, staket och övriga tekniska anläggningar m m) som går förlorade. Ersättningen bestäms enligt expropriationslagens bestämmelser och genom den s.k. tomtanläggningsmetoden.

Kommunen kommer därefter att upplåta all mark inom vägområdet till Trafikverket.

Huruvida fastigheterna inom planområdet påverkas mer exakt framgår även av fastighetskonsekvenskartorna och sammanfattas på följande sätt:

Tabell som visar hur stor areal som är utlagd som allmän platsmark i detaljplanen och planeras frångå respektive fastighet

Fastighetsbeteckning	Area i kvm	Kartbilaga
Broberg 1:1	2246	Blad 9
Broberg 1:2	340	Blad 9
Broberg 1:3	258	Blad 9
Broberg 1:4	67	Blad 9
Broberg 1:5	34	Blad 9
Broberg 1:6	82	Blad 9
Lycke-Kroken 1:13	23	Blad 8
Lycke-Kroken 1:3	4039	Blad 2
Lycke-Kroken 1:4	506	Blad 8
Lycke-Kroken 1:5	5814	Blad 1
Lycke-Kroken 1:52	1655	Blad 1
Lycke-Kroken 1:69	8	Blad 8
Lycke-Kroken 1:7	1069	Blad 1
Lycke-Kroken 1:70	16	Blad 8
Lycke-Kroken 1:71	178	Blad 8
Lycke-Kroken 1:72	73	Blad 8
Lycke-Kroken 1:9	67	Blad 8
Lycke-Kroken 1:9	450	Blad 8
Spaghamn 2:1	365	Blad 1
Tjuvkil 1:11	8	Blad 7
Tjuvkil 1:13	258	Blad 7
Tjuvkil 1:14	127	Blad 7
Tjuvkil 1:15	87	Blad 7
Tjuvkil 1:176	17	Blad 7
Tjuvkil 1:19	955	Blad 7
Tjuvkil 1:20	1165	Blad 7
Tjuvkil 1:21	1065	Blad 7 och 8
Tjuvkil 1:22	158	Blad 8
Tjuvkil 1:25	5	Blad 7
Tjuvkil 1:30	2,5	Blad 7
Tjuvkil 1:4	587	Blad 7
Tjuvkil 1:44	2889	Blad 7 och 8
Tjuvkil 1:72	300	Blad 8
Tjuvkil 1:9	373	Blad 8
Tjuvkil 2:10	2581	Blad 4
Tjuvkil 2:10	775	Blad 5
Tjuvkil 2:11	794	Blad 3

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Tjuvkil 2:11	1532	Blad 5
Tjuvkil 2:12	602	Blad 4
Tjuvkil 2:171	198	Blad 5
Tjuvkil 2:2	1671	Blad 6
Tjuvkil 2:31	414	Blad 5
Tjuvkil 2:40	56	Blad 4
Tjuvkil 2:49	67	Blad 4
Tjuvkil 2:52	90	Blad 4
Tjuvkil 2:62	469	Blad 5
Tjuvkil 2:63	2157	Blad 5
Tjuvkil 2:64	1627	Blad 5
Tjuvkil 2:65	2328	Blad 6
Tjuvkil 2:66	940	Blad 8
Tjuvkil 2:67	2005	Blad 4
Tjuvkil 2:8	3296	Blad 4
Tjuvkil 2:9	1062	Blad 8
Tjuvkil 2:9	147	Blad 8
Tjuvkil 3:21	1607	Blad 8
Tjuvkil 3:5	6024	Blad 3
Tjuvkil 3:56	17	Blad 3
Tjuvkil 3:6	63	Blad 8
Tjuvkil 3:62	4322	Blad 2 och 3
Tjuvkil 4:15	18	Blad 6
Tjuvkil 4:17	68	Blad 5
Tjuvkil 4:17	962	Blad 6
Tjuvkil 4:6	75	Blad 5
Tjuvkil 4:6	498	Blad 6
Tjuvkil 5:1	310	Blad 6
Tjuvkil 5:2	1127	Blad 6
Tjuvkil mellangårds dikningsföretag	60	Blad 4
Tjuvkil S: 17	6000	Blad 5, 6 och 7
Tjuvkil S:17	4553	Blad 7 och 8
Tjuvkil S:22	73	Blad 4
Tjuvkil S:25	565	Blad 2
Tjuvkil S:7	33	Blad 7
Tjuvkil S:9	25	Blad 4

Vid en detaljerad jämförelse mellan den till planen hörande grundkartan och Lantmäteriets digitala karta har skillnader kunnat identifieras. Kommunen tror dock att grundkartan visar en mer trolig fastighetsindelning än vad Lantmäteriets digitala karta gör varför grundkartans gränser har använts i fastighetskonsekvenskartan. Det är dock av största vikt att fastighetsgränserna bestäms inledningsvis i kommande lantmäteriförrättning.

Gemensamhetsanläggningar

Inom planområdet finns ett flertal gemensamhetsanläggningar för både vägar och ledningar. Dessa påverkas genom att delar av deras utrymmen utgörs av allmän platsmark och bebyggs med en gång- och cykelväg enligt denna detaljplan och aktuell vägplan.

Gemensamhetsanläggningarna behöver således ändras i aktuella delar vilket görs av Lantmäteriet efter ansökan och på bekostnad av Kommunen.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

Ledningsrätt

De ledningar vars läge är upplåtet med ledningsrätt inom planområdet och behöver flyttas till nytt läge ska få ändrat ledningsrättsläge genom lantmäteriförrättning på bekostnad av Kommunen. Avtal som reglerar ovanstående ska tecknas vid behov.

Eventuella nya allmänna ledningar ska erhålla ledningsrätt genom lantmäteriförrättning vilket respektive ledningsägare ansöker om och bekostar.

Servitut

Inom planområdet finns ett antal servitut som antingen kan ligga kvar eller ändras vilket i så fall bör ske i samband med annan fastighetsbildning.

7.4. Ekonomiska frågor

Detaljplaneekonomi

Detaljplanen tas fram och bekostas av Kommunen och/eller Trafikverket enligt de villkor som reglerats i avtalet parterna emellan.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen och Trafikverket står för samtliga kostnader för upprättande av diverse planeringshandlingar samt entreprenaden för gång- och cykelvägens byggnation. Vidare står parterna också för diverse lantmäteriförrättningar och den intrångsersättning till berörda fastighetsägare som detta projekt medför.

Berörda fastighetsägare blir av med markområden (se ovan) och tomtanläggningar som omfattas av allmän platsmark men erhåller ersättning i enlighet med expropriationslagens bestämmelser som motsvarar deras fastigheters marknadsvärdeminskning plus ett lagstadgat tillägg om 25 %.

Framtida driftkostnader

Trafikverket kommer även fortsättningsvis att stå för drift och underhåll av väg 168 inkl. den nya gång- och cykelvägen genom verkets väghållningsansvar. För de nya busshållplatserna ansvarar Västrafik.

7.5. Tekniska frågor

Vatten och avlopp

Det finns både enskilda och allmänna VA-ledningar som på ett eller annat sätt berörs av och ska hanteras i den kommande entreprenaden. Eventuellt kan nya ledningar komma att byggas ut i samband med utbyggnaden av gång- och cykelvägen.

Dagvatten

Dagvatten ska tas omhand i projektet genom att det leds bort och fördröjs lokalt på ett hållbart sätt.

El-, bredband och teleförsörjning

Kungälv Energi AB och Skanova planerar att bygga ut sitt ledningsnät i samband med entreprenaden.

Planbeskrivning - Antagandehandling 2023-03-30

---

8. MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN & KONSULTER

Cecilia Eriksson, handläggare

Erik Liedner, handläggare

Ida Andersson, kartor

Johan Hellborg, kartor

Denis Nähring, genomförandebeskrivning

Jenny Bjönness Bergdahl, trafik

Vidare samarbete har skett med Afry, Trafikverkets konsult vid framtagande av vägplanen.

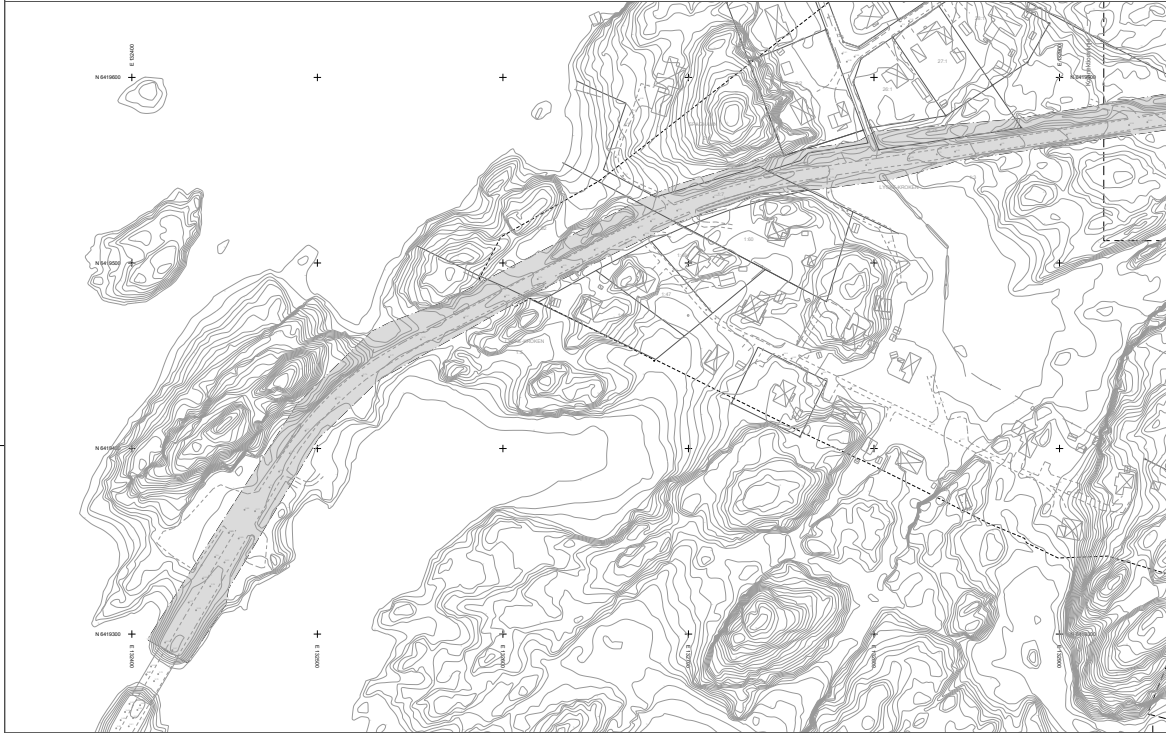
Kungälv kommun 2023-03-20

Samhälle och utveckling

Erik Liedner
Planarkitekt

Ida Brogren
Enhetschef Plan

PLANKARTA BLAD 1 (5)

PLANBESTÄMMELSER
 Följande gäller inom området med naturvårdsområdesbeteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåtna. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR
 Planområdesgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN
 Allmän plats + väg 168
 Väg

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER
 Fluvudmannaskap
 Huvudmannaskapet är kommunalt för allmän plats, + väg 168

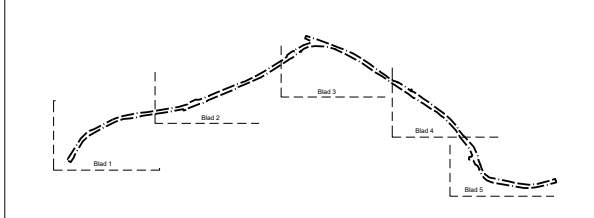
Genomförandetid
 Genomförandetiden är 10 år från det att planen blivit laga kraft, + väg 168

ILLUSTRATION
 Illustrerad fasthetsgräns

Grundkarteinformation
 Grundkarta utgör ett kompletterat utdrag ur baskartan.
 Grundkartans standardklass: 2
 Grundkartans aktuelltidsdatum: 2023-01-11

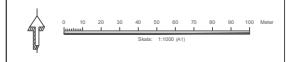
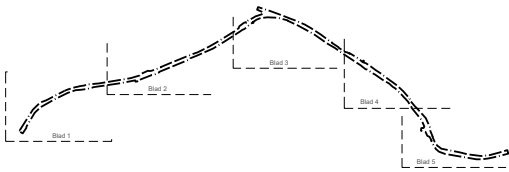
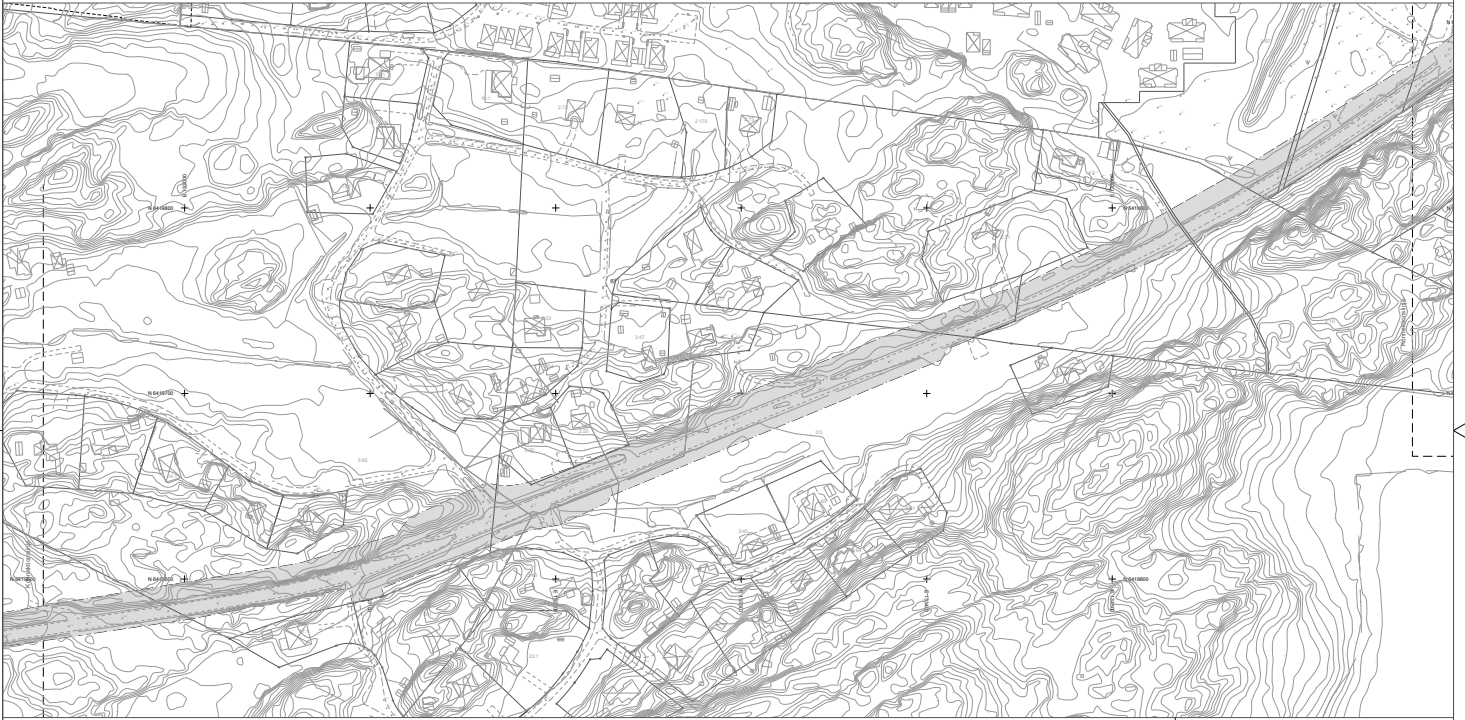
Koordinatsystem
 Projekt: SWERIGER 99 12 00
 Höjd: RH 2000
 Jürgen Persson
 Kart- och Mark

- Grundkartans beteckningar**
- Byggnader
  - Skärmtak
  - Väg, gångväg
  - Gästgård
  - Dike
  - Höjckurvor
  - Fasthetsbeteckning
  - Traktgräns
  - Traktgräns
  - Fasthetsgräns
  - Markhöjder
  - Slätt

ANTAGANDEHANDLING Detaljplan för gång- och cykelväg VÄG 168 genom Tjuvkil		 Kommunens arbetsnummer XXXX Antagandenummer K2015/2077
Översiktlig Plan Ida Brogren 2022-03-15 rev 2023-01-13	Ansvarig Erik Liedner XXXX-XX-XX RF 3.0X	

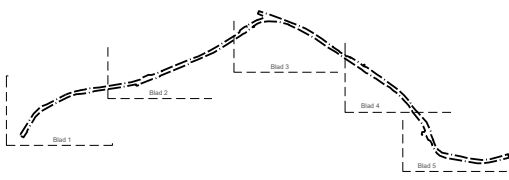
PLANKARTA BLAD 2 (5)

ANTAGANDEHANDLING Detaljplan för gång- och cykelväg Väg 168 genom Tjuvkil		 KUNGÄLV KOMMUN
Kommunstyrelsens ärendenummer XXXX		
Örtagschef Ida Brogren	Örtagschef Erik Liedner	Laga skriv 20XX-XX-XX
Reviderad 2022-03-15 rev 2023-01-13	Reviderad XXXX-XX-XX RP 3.0X	

PLANKARTA BLAD 5 (5)

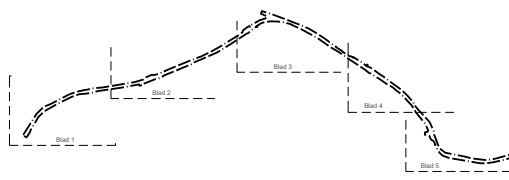
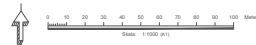

↑

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 Meter
Skala: 1:1000 (M)

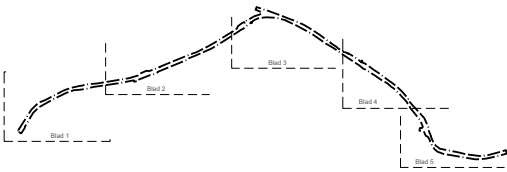
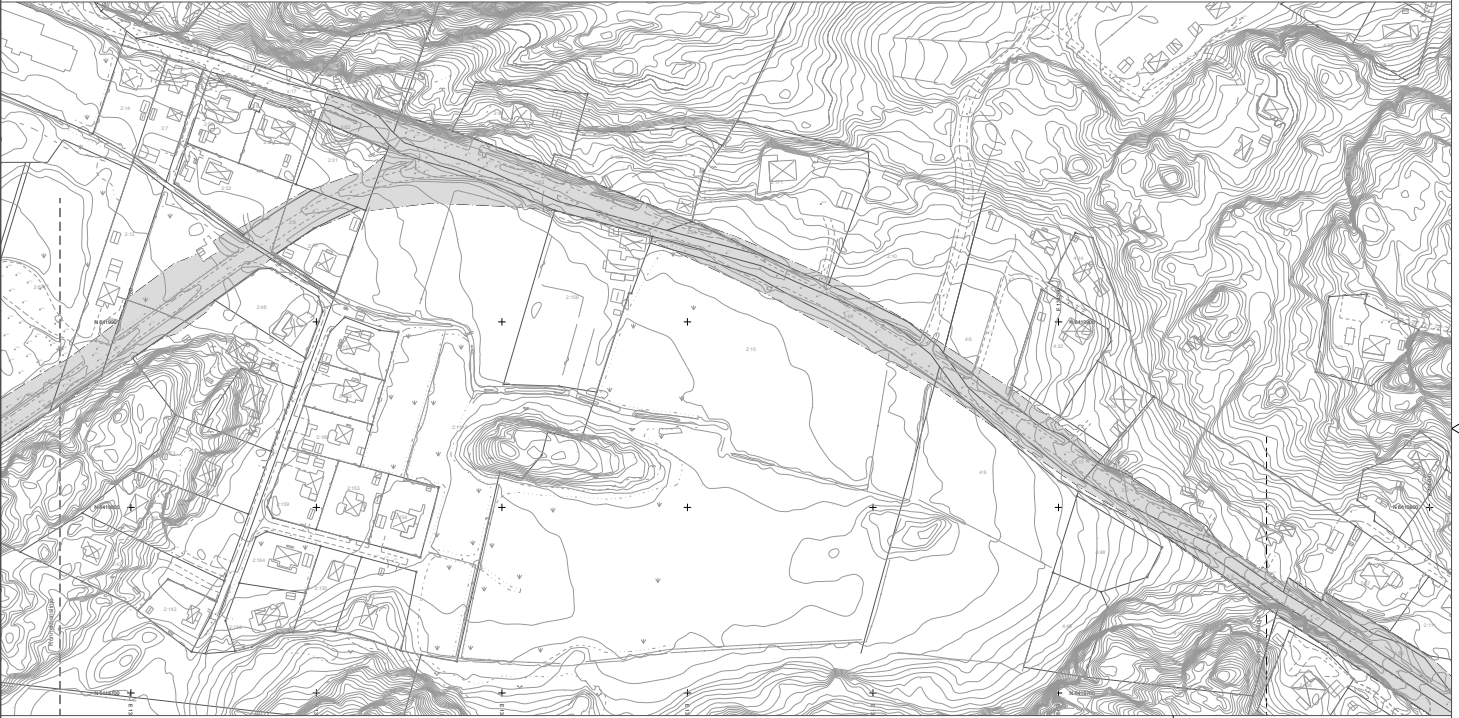
ANTAGANDEHANDLING Detaljplan för gång- och cykelväg VÄG 168 genom Tjuvkiil		 KUNGÄLV KOMMUN Kommunens adressnummer XXXX Antagningsnummer KS2015/2077
Översiktsplan Ida Brogren 2022-03-10 rev 2023-01-13	Översiktsplan Erik Liedner XXXX-XX-XX RF 3.0X	

PLANKARTA BLAD 4 (5)

ANTAGANDEHANDLING Detaljplan för gång- och cykelväg VÄG 168 genom Tjuvkiil		 KUNGÄLV KOMMUN
Kommunstyrelsens ämbetsrummer XXXX		
Ördförande Ida Brogren	Byråchef Erik Liedner	Laga kraft 20XX-XX-XX
Reviderad 2022-03-15 rev 2023-01-13	Reviderad XXXX-XX-XX RP 3.0X	

PLANKARTA BLAD 3 (5)

↑

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 Meter
Skala: 1:1000 (M)

ANTAGANDEHANDLING
Detaljplan för gång- och cykelväg
VÄG 168 genom Tjuvkiil

Kommunens arbetsnummer
XXXX

Översiktligt plan	Översiktligt plan	Laga utskott
Ida Brogren	Erik Liedner	20XX-XX-XX
2022-03-15 rev 2023-01-13	XXXX-XXX-XX RF 3.0X	

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2023-03-01

19 (22)

§ 33/2023

Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil (Dnr KS2015/2077)

Sammanfattning

Väg 168 passerar genom Tjuvkils samhälle. Vägen fungerar som genomfartsväg för trafikanter mellan Marstrand och Kungälv och som lokal länk mellan olika delar av Tjuvkil.

Det saknas vägren, gång- och cykelväg, övergångsställen och ståtor för väntande resenärer på busshållplatser längs sträckan. För oskyddade trafikanter innebär det säkerhetsrisker och att vägen har en barriäreffekt. För biltrafiken håller vägen i vissa avseenden otillräcklig standard. Vidare beräknas att riktvärdena för buller utomhus överskrids vid ett trettioal bostäder längs vägen.

För att åtgärda bristerna håller Trafikverket på att ta fram en vägplan för väg 168 genom Tjuvkil. I samband med detta har Trafikverket pekat på behovet att en detaljplan tas fram för samma område. Syftet med detaljplanen är att ersätta delar av befintliga detaljplaner så att lämplig markanvändning möjliggörs för den vägplan som tas fram i en parallellt pågående planeringsprocess. De åtgärder vägplan och detaljplan som möjliggör är gång- och cykelväg, ståtor för busshållplatser, gångpassager tvärs vägen, breddad körbana, säkrade sidområden och bullerskydd

Under 2021 antogs ett tilläggsavtal mellan Trafikverket, VGR och Kungälv kommun gällande

”Gång- och cykelväg, Väg 168 Kungälv Delen Tjuvkil”. I avtalet beskrivs att ny totalkostnad för objektet är 126 miljoner kronor och att Kungälv kommun finansierar med ca 83 miljoner kronor. Utöver dessa kostnader tillkommer kostnader för lantmäteriförrättningar och inlösen av privatägd mark inom detaljplanens allmänna platsmark. Dessa kostnader är svårbedömda men förväntas uppgå till (exkl tomtanläggningar) omkring 1,5-2 miljoner kronor.

Detaljplanen har tidigare antagits av kommunfullmäktige (2021-01-28) men antagandet överklagades och i en dom (2021-09-23) beslöt mark- och miljödomstolen att antagandet av detaljplanen skulle upphävas. Kommunen beslöt därefter att göra ett omtag i planprocessen samt att omtaget skulle inledas med att ta fram granskningshandlingar. Den nya granskningen ägde rum 4-25 mars 2022. Detaljplanen antogs även 2022-06-30, men kommunen valde då att återkalla beslutet vilket formellt godkändes av Mark och Miljödomstolen (2022-12-01).

Förvaltningens bedömning är att förslaget nu kan antas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil
Bilaga Granskningsutlåtande - Detaljplan för Väg 168 genom Tjuvkil

**UTSKOTTET FÖR SAMHÄLLE OCH
UTVECKLING**

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-01

Sida

20 (22)

Bilaga Planbeskrivning Antagande - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 1 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 2 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 5 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 4 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 3 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Förslag till kommunfullmäktige

1. Detaljplanen för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil i Kungälv kommun antas enligt plan- och bygglagen PBL (2010: 900) kap 5 § 27.

Expedieras till: Gunilla Carlsson Gremner, Planadministratör, Plan/Samhälle och utveckling
Anna Hedlin, Verksamhetsledare, Plan/Samhälle och utveckling
Jenny Bjönness Bergdahl, Trafikstrateg, Trafik gata park/Sektorstöd
Cecilia Eriksson, Planarkitekt, Plan/Samhälle och utveckling
Ida Brogren, Planchef, Plan/Samhälle och utveckling
Amanda Staf, Portföljledare, Projektenheten/Samhälle och utveckling

För kännedom till: Ulrika.holterberg@trafikverket.se
Johanna.b.johansson@trafikverket.se
Peter.Kolm@trafikverket.se

**UTSKOTTET FÖR SAMHÄLLE OCH
UTVECKLING**

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

23 (26)

§ 82/2023

Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil (Dnr KS2015/2077)

Sammanfattning

Väg 168 passerar genom Tjuvkils samhälle. Vägen fungerar som genomfartsväg för trafikanter mellan Marstrand och Kungälv och som lokal länk mellan olika delar av Tjuvkil.

Det saknas vägren, gång- och cykelväg, övergångsställen och ståtor för väntande resenärer på busshållplatser längs sträckan. För oskyddade trafikanter innebär det säkerhetsrisker och att vägen har en barriäreffekt. För biltrafiken håller vägen i vissa avseenden otillräcklig standard. Vidare beräknas att riktvärdena för buller utomhus överskrids vid ett trettiotal bostäder längs vägen.

För att åtgärda bristerna håller Trafikverket på att ta fram en vägplan för väg 168 genom Tjuvkil. I

samband med detta har Trafikverket pekat på behovet att en detaljplan tas fram för samma område. Syftet med detaljplanen är att ersätta delar av befintliga detaljplaner så att lämplig markanvändning möjliggörs för den vägplan som tas fram i en parallellt pågående planeringsprocess. De åtgärder vägplan och detaljplan som möjliggör är gång- och cykelväg, ståtor för busshållplatser, gångpassager tvärs vägen, breddad körbana, säkrade sidoområden och bullerskydd

Under 2021 antogs ett tilläggsavtal mellan Trafikverket, VGR och Kungälv kommun gällande "Gång- och cykelväg, Väg 168 Kungälv Delen Tjuvkil". I avtalet beskrivs att ny totalkostnad för objektet är 126 miljoner kronor och att Kungälv kommun finansierar med ca 83 miljoner kronor.

Utöver dessa kostnader tillkommer kostnader för lantmåteriförrättningar och inlösen av privatägd mark inom detaljplanens allmänna platsmark. Dessa kostnader är svårbedömda men förväntas uppgå till (exkl tomtanläggningar) omkring 1,5-2 miljoner kronor.

Detaljplanen har tidigare antagits av kommunfullmäktige (2021-01-28) men antagandet överklagades och i en dom (2021-09-23) beslöt mark- och miljödomstolen att antagandet av detaljplanen skulle upphävas. Kommunen beslöt därefter att göra ett omtag i planprocessen samt

att omtaget skulle inledas med att ta fram granskningshandlingar. Den nya granskningen ägde rum

4-25 mars 2022. Detaljplanen antogs även 2022-06-30, men kommunen valde då att återkalla beslutet vilket formellt godkändes av Mark och Miljödomstolen (2022-12-01).

Förvaltningens bedömning är att förslaget nu kan antas.

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

24 (26)

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Granskningsutlåtande - Detaljplan för Väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Planbeskrivning Antagande - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 1 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 2 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 5 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 4 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 3 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Protokollsutdrag - Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil - Utskottet för Samhälle och utveckling

Förslag till kommunfullmäktige

1. Detaljplanen för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil i Kungälv kommun antas enligt plan- och bygglagen PBL (2010: 900) kap 5 § 27.

Expedieras till: Gunilla Carlsson Gremner, Planadministratör, Plan/Samhälle och utveckling
Anna Hedlin, Verksamhetsledare, Plan/Samhälle och utveckling
Jenny Bjönness Bergdahl, Trafikstrateg, Trafik gata park/Sektorstöd
Cecilia Eriksson, Planarkitekt, Plan/Samhälle och utveckling
Ida Brogren, Planchef, Plan/Samhälle och utveckling
Amanda Staf, Portföljledare, Projektenheten/Samhälle och utveckling

För kännedom till: Ulrika.holterberg@trafikverket.se
Johanna.b.johansson@trafikverket.se
Peter.Kolm@trafikverket.se

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2023-03-01

19 (22)

§ 33/2023

Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil (Dnr KS2015/2077)

Sammanfattning

Väg 168 passerar genom Tjuvkils samhälle. Vägen fungerar som genomfartsväg för trafikanter mellan Marstrand och Kungälv och som lokal länk mellan olika delar av Tjuvkil.

Det saknas vägren, gång- och cykelväg, övergångsställen och ståtor för väntande resenärer på busshållplatser längs sträckan. För oskyddade trafikanter innebär det säkerhetsrisker och att vägen har en barriäreffekt. För biltrafiken håller vägen i vissa avseenden otillräcklig standard. Vidare beräknas att riktvärdena för buller utomhus överskrids vid ett trettioal bostäder längs vägen.

För att åtgärda bristerna håller Trafikverket på att ta fram en vägplan för väg 168 genom Tjuvkil. I samband med detta har Trafikverket pekat på behovet att en detaljplan tas fram för samma område. Syftet med detaljplanen är att ersätta delar av befintliga detaljplaner så att lämplig markanvändning möjliggörs för den vägplan som tas fram i en parallellt pågående planeringsprocess. De åtgärder vägplan och detaljplan som möjliggör är gång- och cykelväg, ståtor för busshållplatser, gångpassager tvärs vägen, breddad körbana, säkrade sidområden och bullerskydd

Under 2021 antogs ett tilläggsavtal mellan Trafikverket, VGR och Kungälv kommun gällande

”Gång- och cykelväg, Väg 168 Kungälv Delen Tjuvkil”. I avtalet beskrivs att ny totalkostnad för objektet är 126 miljoner kronor och att Kungälv kommun finansierar med ca 83 miljoner kronor. Utöver dessa kostnader tillkommer kostnader för lantmäteriförrättningar och inlösen av privatägd mark inom detaljplanens allmänna platsmark. Dessa kostnader är svårbedömda men förväntas uppgå till (exkl tomtanläggningar) omkring 1,5-2 miljoner kronor.

Detaljplanen har tidigare antagits av kommunfullmäktige (2021-01-28) men antagandet överklagades och i en dom (2021-09-23) beslöt mark- och miljödomstolen att antagandet av detaljplanen skulle upphävas. Kommunen beslöt därefter att göra ett omtag i planprocessen samt att omtaget skulle inledas med att ta fram granskningshandlingar. Den nya granskningen ägde rum 4-25 mars 2022. Detaljplanen antogs även 2022-06-30, men kommunen valde då att återkalla beslutet vilket formellt godkändes av Mark och Miljödomstolen (2022-12-01).

Förvaltningens bedömning är att förslaget nu kan antas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Antagande av detaljplan för väg 168 genom Tjuvkil
Bilaga Granskningsutlåtande - Detaljplan för Väg 168 genom Tjuvkil

**UTSKOTTET FÖR SAMHÄLLE OCH
UTVECKLING**

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-01

Sida

20 (22)

Bilaga Planbeskrivning Antagande - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 1 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 2 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 5 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 4 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Bilaga Plankarta antagande 3 av 5 - Detaljplan för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil

Förslag till kommunfullmäktige

1. Detaljplanen för gång- och cykelväg, väg 168 genom Tjuvkil i Kungälv kommun antas enligt plan- och bygglagen PBL (2010: 900) kap 5 § 27.

Expedieras till: Gunilla Carlsson Gremner, Planadministratör, Plan/Samhälle och utveckling
Anna Hedlin, Verksamhetsledare, Plan/Samhälle och utveckling
Jenny Bjönness Bergdahl, Trafikstrateg, Trafik gata park/Sektorstöd
Cecilia Eriksson, Planarkitekt, Plan/Samhälle och utveckling
Ida Brogren, Planchef, Plan/Samhälle och utveckling
Amanda Staf, Portföljledare, Projektenheten/Samhälle och utveckling

För kännedom till: Ulrika.holterberg@trafikverket.se
Johanna.b.johansson@trafikverket.se
Peter.Kolm@trafikverket.se

**UTSKOTTET FÖR SAMHÄLLE OCH
UTVECKLING**

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Sid 1 (4)

Tjänsteskrivelse

2023-02-17

Remissvar Byggnation av Vindkraftverk i Rämna avseende kommunal tillstyrkan.

(Dnr KS2021/0320–48)

Sammanfattning

En remiss har inkommit till kommunen från Länsstyrelsen (LST) där Miljöprövningsdelegationen önskar svar på om kommunen enligt 16 kap. 4 § miljöbalken (MB) tillstyrker att tillstånd ges enligt bifogad remiss med bilagor.

Svarstiden är till den 27 mars men kommunen har fått förlängd svarstid till den 31 mars så att ärendet kan lyftas till KF.

Tekniska verken i Linköping Vind AB, har till LST inkommit med en ansökan om tillstånd enligt 9 kap 6 § MB till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft. Gruppstationen för vindkraft innefattar 2 vindkraftverk med en totalhöjd om högst 200 meter samt till vindkraftverken tillhörande anläggningar.

För att få tillstånd till att uppföra vindkraftverk krävs enligt 16 kap. 4 § MB att den kommun som verken ska uppföras i tillstyrker etableringen.

Den planerade vindkraftparken är lokaliserad mellan Jörlanda och Kode på gränsen mellan Kungälv och Stenungsunds kommuner. Ansökan omfattar ett vindkraftverk i Stenungsunds kommun och ett vindkraftverk i Kungälvs kommun.

Det östra av de två vindkraftverken står inom område Törresröd (T) enligt Kungälvs kommuns vindbruksplan, vilket är utpekad som möjligt utbyggnadsområde. Bägge områdena har klassats som reservområden eftersom en möjlig intressekonflikt med totalförsvaret har funnits. Försvarmakten har dock meddelat genom samrådsyttrande att de inte har något att erinra mot den planerade vindparkens lokalisering.

Förvaltningens bedömning avseende mark- och vattenanvändning är att området fortfarande är aktuellt för vindkraftverk och att den bedömningen som gjorts i Vindbruksplanen fortfarande gäller. Inga ändrade förutsättningar bedöms finnas avseende allmänna intressen för området som påverkar markanvändningen. Totalförsvarets samt Luftfartsverkets intressen prövas i det aktuella ärendet. Frågor avseende miljöeffekter som kan anses medföra olägenhet för människors hälsa och miljö samt naturmiljö bedöms inte i detta skede.

Juridisk bedömning

Remissen avser en bedömning om kommunen avser tillstyrka vindkraftsetableringen på den angivna platsen eller ej. För att få tillstånd till att uppföra vindkraftverk krävs enligt 16 kap. 4 § MB att den kommun som verken ska uppföras i tillstyrker etableringen.

Bestämmelsen om kommunal tillstyrkan anges i 16 kap. 4 § miljöbalken (MB) vid tillståndsprövning av vindkraftverk.

Kommunen fattar beslut om vindkraftsetableringen utgör lämplig mark- och vattenanvändning.

Beslutet grundas företrädesvis på de riktlinjer som anges i översiktsplanen.

Kommunens beslut ska vara tydligt och bör motiveras för att öka förståelsen av ställningstagandet. Kommunen ska inte ställa villkor i beslut om tillstyrkan.

Som part i tillståndsärenden kan kommunen lämna synpunkter på etableringen vid samråd och i yttrande över ansökan.

Enligt plan och bygglagen (PBL) är det en kommunal angelägenhet att planlägga hur mark- och vattenområden ska användas. Kommunen kan påverka lokalisering av vindkraft genom att ha en översiktsplan som innefattar vindkraft och som redogör för hur mark- och vattenområden bör nyttjas. Översiktsplanen tillmäts stor betydelse vid tillståndsprövning av vindkraftsanläggningar.

För planerade vindkraftsetableringar som har stöd i kommunens översiktsplan kan beslut om tillstyrkan med fördel delegeras till kommunstyrelsen eller till någon nämnd. Det är lämpligt att delegationsordningen bifogas när beslutet sänds till prövningsmyndigheten om beslutet har fattats av annan instans än kommunfullmäktige.

Förvaltningens bedömning

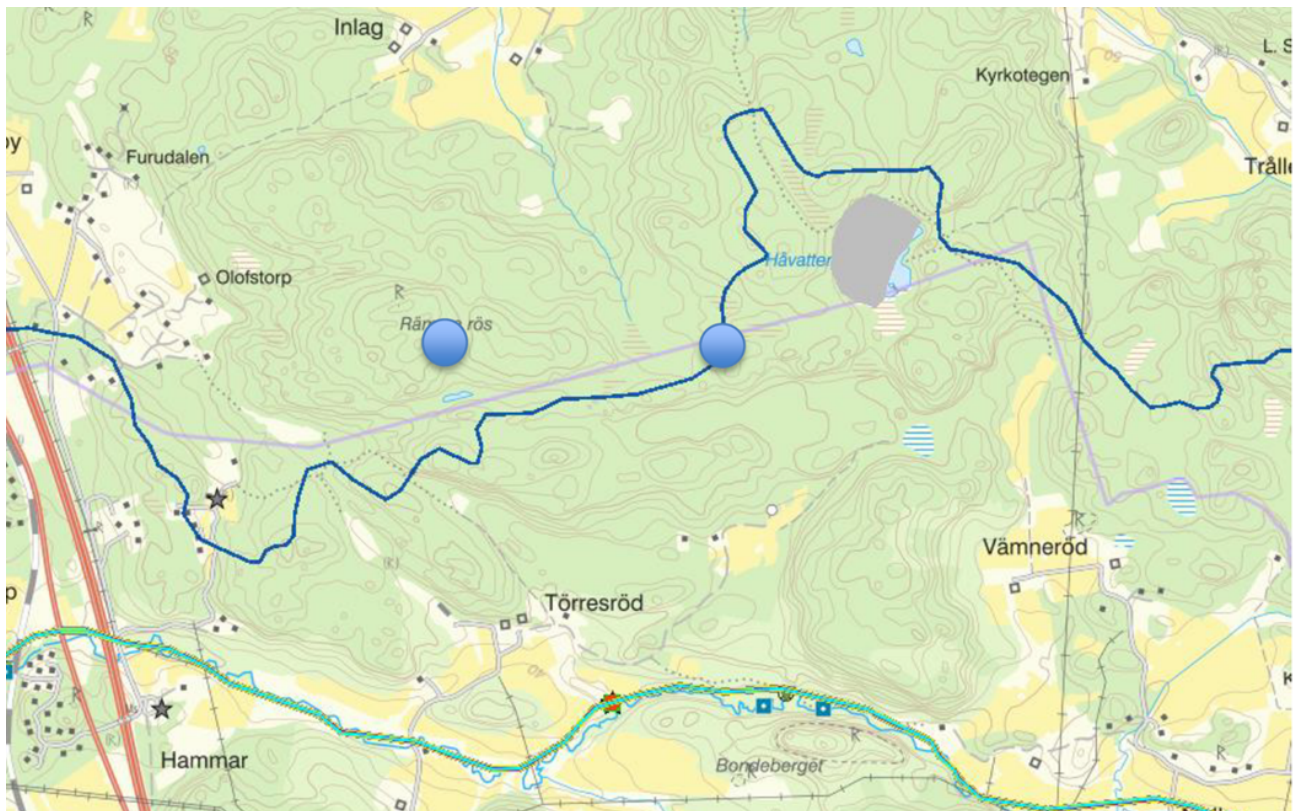
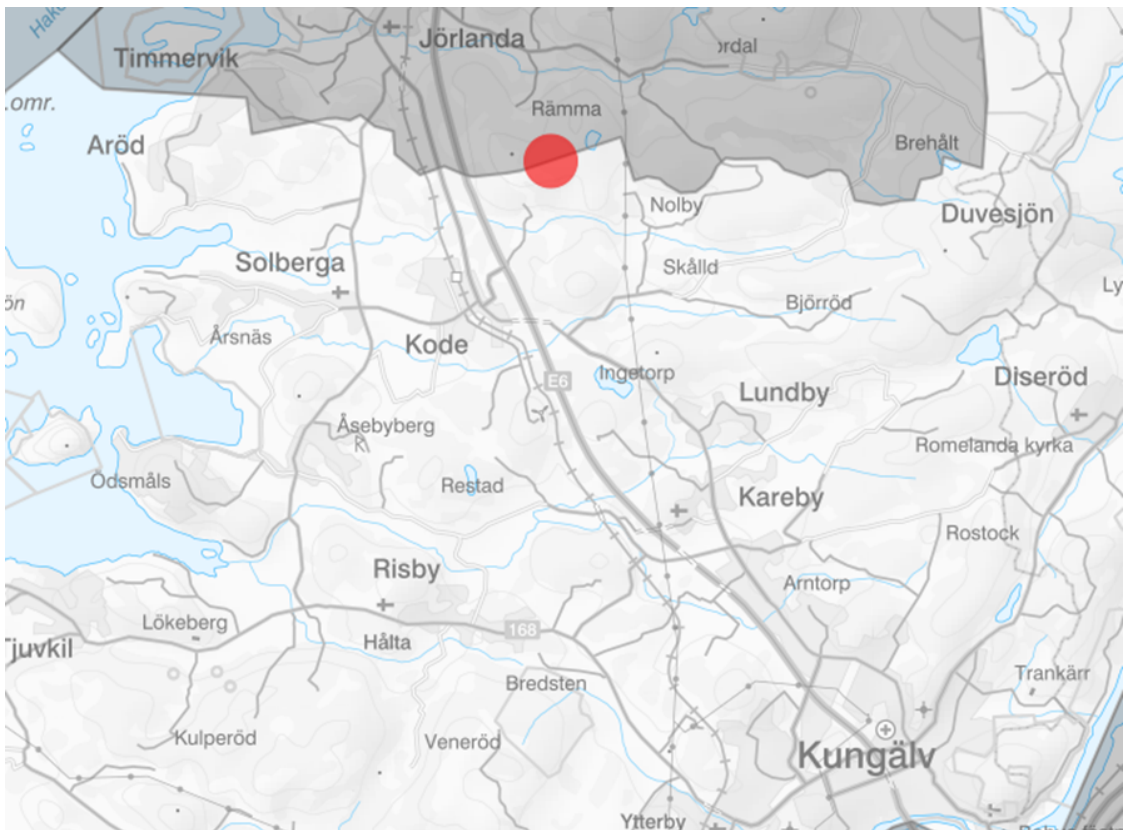
Bakgrund

Kommunen blev under våren 2021 kontaktad av Tekniska verken i Linköping Vind AB, avseende önskemål om byggnation av vindkraftverk i Kungälv kommun vid gränsen till Stenungsunds kommun där ytterligare ett verk önskas uppföras. Kommunen blev sedan tillsammans med Stenungsunds kommun inbjuden till avgränsningssamråd för Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) på plats, där både tjänstepersoner och politiker deltog. Vid samrådet lämnade förvaltningen en synpunkt på att den inventering av fågelbeståndet som görs ska även innehålla trana och nattskärna samt att fotomontage från Kode borde tas fram.

I gällande Vindbruksplan som är ett Tematiskt tillägg till ÖP (TÖP) anges det aktuella området som reservområde för vindkraft med hänvisning till att området kunde vara i konflikt med Forsvarsmaktens intressen. Vindbruksplanens ställningstaganden och riktlinjer är utformade enligt de konventionella typerna av vindkraftverk vid tiden för vindbruksplanens framtagande. Men som anges går teknikutvecklingen snabbt och om större vindkraftverk blir aktuella får detta utredas. Vindbruksplanen antogs 2010 men vid framtagande av Planeringsstrategin 2022 gjordes ställningstagandet att Vindbruksplanen till stora delar fortfarande var aktuell. Det aktuella området Törresröd (T) ligger i kommunens norra del öster om E6 och gränsar mot Stenungsund. Området beskrivs följande i Vindbruksplanen. Det är del i ett större landskap med skogsområden med berg i dagen och inslag av mindre odlingsmarker. Söder om området finns ett väl avgränsat odlingslandskap med bebyggelse i mindre grupper. En ravin med bokskog är naturreservat. Nordöstra delen har dokumenterade naturvärden och bör studeras noggrant i MKB. Analysen av området anger att det är tekniskt lämpligt för utbyggnad av fyra vindkraftverk, men att totalförsvarets intressen omöjliggjorde en utbyggnad då. Dåvarande höjdbegränsningar för luftfarten innebar en totalhöjd på ca 170 m.

Bedömning

Förvaltningens bedömning avseende mark- och vattenanvändning är att området fortfarande är aktuellt för vindkraftverk och att den bedömningen som gjorts i Vindbruksplanen fortfarande gäller. Inga ändrade förutsättningar bedöms finnas avseende allmänna intressen för området som påverkar markanvändningen. Totalförsvarets samt Luftfartsverkets intressen prövas i det aktuella ärendet. Frågor avseende miljöeffekter som kan anses medföra olägenhet för människors hälsa och miljö samt naturmiljö bedöms inte i detta skede.

Placering föreslagna vindkraftverk.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet kopplar till det strategiska målet avseende en "Robust och uthållig kommun med minskad miljö- och klimatbelastning".

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Ärendet kopplar till målet om "Hållbar energi för alla" samt "Hållbar industri, innovationer och infrastruktur".

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Ärendet har bedömts utifrån kommunens översiktsplan och det tematiska tillägget Vindbruksplanen.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Ett stort antal synpunkter på föreslagen byggnation har inkommit till kommunen och LST avseende bl.a. påverkan på närboendes hälsa men detta hanteras inte i denna remiss om kommunal tillstyrkan enligt 16 kap. 4 § (MB). Kommunstyrelsen har informerats om dessa 2022-09-01 § 225/2022.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Bedöms inte aktuellt i detta ärende.

Ekonomisk bedömning

Bedöms inte aktuellt i detta ärende.

Förslag till beslut

Kommunen tillstyrker enligt 16 kap. 4 § miljöbalken (MB) att tillstånd ges enligt bifogad remiss med bilagor avseende uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft. Ställningstagande är grundat i den mark- och vattenanvändning som beslutats i Kommunens Vindbruksplan som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Fredric Arpfjord
Verksamhetschef planering och myndighet

Anders Holm
Sektorchef samhälle och utveckling

Expedieras till: vastragotaland@lansstyrelsen.se.
Ange ärendebeteckningen 551-5345-2023 i ämnesraden.

För kännedom till: Linda.andreasson@kungalv.se fredric.arpfjord@kungalv.se

Länsstyrelsen
Västra Götaland
Miljöprövningsdelegationen

Remiss

1 (2)

Datum
2023-02-13

Ärendebeteckning
551-5345-2023

Anläggningsnummer
1482-1139

Kommunstyrelsen i Kungälv kommun
kommun@kungalv.se

Remiss för kommunens tillstyrkande av anläggning för vindkraft

Tekniska Verken i Linköping Vind AB ansöker hos Miljöprövningsdelegationen om tillstånd till vindkraftsverksamhet på fastigheten Rämna 1:6 och Rämna 1;9 i Stenungsunds kommun samt Törresröd 1:3, Törresröd 1;9, Törresröd 1:8 och Törresröd 1:11 i Kungälv kommun.

Miljöprövningsdelegationen önskar svar på om kommunen enligt 16 kap. 4 § miljöbalken tillstyrker att tillstånd ges.

För att det ska vara tydligt om kommunen tillstyrker eller avstyrker tillstånd, bör ställningstagandet innehålla en klar formulering om detta. Detta innebär också att villkor för ett tillstyrkande inte får ställas.

Svar med kommunens ställningstagande ska ha kommit in till Miljöprövningsdelegationen **senast den 27 mars 2023**.

Denna remiss avser endast frågan om kommunen tillstyrker vindkraftsverksamheten. En annan remiss skickas separat till miljönämnden eller motsvarande, som då har möjlighet att lämna synpunkter på ansökan.

Handläggare i ärendet är Andreas Gardendahl.

Svaret kan skickas in digitalt via Länsstyrelsens e-tjänst [Komplettering eller yttrande](#) i ärende på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland. Då lämnas omedelbart en bekräftelse på att vi har tagit emot uppgifterna.

Svaret kan också skickas med e-post till vastragotaland@lansstyrelsen.se. Ange ärendebeteckningen 551-5345-2023 i ämnesraden. För att kunna skicka stora filer (totalt större än cirka 25 megabyte) till Länsstyrelsen behövs en inbjudan till tjänsten Filskick. Denna inbjudan fås enkelt genom att skicka e-post till vastragotaland@lansstyrelsen.se med begäran om detta.

Digitala handlingar bör vara av sådant format som möjliggör bearbetning av textmaterialet. Om kompletteringarna omfattar mer än cirka 20 sidor bör även tre papperskopior skickas in.

Länsstyrelsen Västra Götaland

Remiss

2 (2)

551-5345-2023

Bilaga

Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen

Samrådsredogörelse

Vindkraft, Projekt Rämna, Kungälv och Stenungsunds kommuner, Västra Götalands län.

MKB Bilaga 1

Kristina Appleby

Samrådsredogörelse –
Vindkraft, Projekt Rämna, Kungälv och Stenungsund kommun, Västra Götalands län
Kristina Appleby
Citera gärna ur skriften, men ange källa.
© Kristina Appleby och Tekniska verken Vind 2022

Grafisk form Familjen Pangea
www.tekniskaverken.se

Innehåll

Innehåll	3
Bilageförteckning	3
1 Inledning	4
2 Samrådets genomförande	4
2.1 Samråd med länsstyrelse och kommuner	4
2.2 Samråd med övriga myndigheter och vissa företag med infrastruktur i området	5
2.3 Samråd med fastighetsägare och allmänhet	5
2.4 Samråd med föreningar och organisationer	6
3 Sammanställning av synpunkter och yttranden	8
3.1 Synpunkter från länsstyrelse och kommuner	8
3.1.1 Länsstyrelsen i Västra Götaland	8
3.1.2 Kungälv kommun	9
3.1.3 Stenungsunds kommun	9
3.2 Synpunkter från övriga myndigheter och berörda företag	10
3.3 Synpunkter från fastighetsägare och allmänhet	12
3.3.1 Sammanställning av inkomna synpunkter	12
3.3.2 Samrådsförfarandet	14
3.3.3 Lokalisering, hushållning och andra hänsynsregler	14
3.3.4 Ljud	15
3.3.5 Hinderljus	15
3.3.6 Synbarhet och skuggor	15
3.3.7 Radiosignaler	16
3.3.8 Fråga kring fondering av medel	16
3.3.9 Påverkan på fastighetsvärden	16
3.4 Synpunkter från föreningar och organisationer	16

Bilageförteckning

MKB Bilaga 1.1	Samråd med kommuner och länsstyrelsen
MKB Bilaga 1.2	Samråd med övriga myndigheter och företag
MKB Bilaga 1.3	Samråd med allmänheten

1 Inledning

Tekniska verken i Linköping Vind AB (Tv Vind) undersöker möjligheterna att etablera en vindkraftspark vid Rämna, nordöst om Kode på gränsen mellan Kungälv och Stenungsunds kommuner. Antal vindkraftverk är 2 stycken och önskad totalhöjd är maximalt 200 meter.

I denna rapport redogörs för de samråd som har hållits inför denna ansökan samt de synpunkter och yttranden som inkommit under samrådsprocessen. Samråd utgör en del av arbetet med att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och syftar till att miljökonsekvensbeskrivningen ska få rätt omfattning och detaljeringsgrad.

2 Samrådets genomförande

De planerade vindkraftverken vid Rämna hör till den typ av verksamhet som alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan. Därför har avgränsningssamråd enligt Miljöbalken 6 kap 29-32 § genomförts (undersökningssamråd enligt Miljöbalken 6 kap 23-25 § utgår). I ett avgränsningssamråd ska samråd ske med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda.

Samråd har genomförts med Länsstyrelse och kommuner, med övriga myndigheter, berörda företag, föreningar och organisationer samt med enskilda särskilt berörda och allmänheten.

2.1 Samråd med länsstyrelse och kommuner

Samråd med länsstyrelse och kommuner inleddes genom kontakt med Länsstyrelsen i Västra Götaland den 4 mars 2021, med förfrågan om datum för ett samrådsmöte samt utskick av ett samrådsunderlag. Samma samrådsunderlag skickades även till Stenungsunds och Kungälv kommuner och ett gemensamt samrådsmöte med Länsstyrelsen och kommunerna hölls den 25 april 2021. Vid mötet deltog också markägare samt personal från Tv Vind. Samrådsunderlag och minnesanteckningar från mötet finns i Bilaga 1:1.

Efter mötet inkom myndigheterna med skriftliga yttranden:

- Länsstyrelsen i Västra Götaland inkom den 28 april 2021 med ett meddelande innehållande länsstyrelsernas synpunkter på innehållet i MKBn.
- Kungälv kommun skickade den 28 april 2021 in kommentarer via E-post.
- Stenungsunds kommun inkom med ett skriftligt samrådsyttrande den 4 juni 2021.

Innehåll i yttrandena och hur synpunkterna hanteras i projektet redogörs för nedan i avsnitt 3.

De inkomna skrivelserna finns i sin helhet i Bilaga 1:1

2.2 Samråd med övriga myndigheter och vissa företag med infrastruktur i området

Samråd med övriga myndigheter och vissa företag skedde genom remissförfrågningar under perioden april 2020 – juni 2021, samt till några ytterligare statliga myndigheter i augusti 2022. Tekniska verken valde ut myndigheter och företag utifrån vindkraftverkens möjliga påverkan på radiosignaler, lokal infrastruktur, flygverksamhet och övrig miljöpåverkan. Sammanställning av remissförfrågningar med berörda myndigheter och företag finns i Tabell 1.

Vindkraftverk kan ibland störa radiosignaler. Tekniska verken skickade därför remissförfrågningar till myndigheter och företag som har master för radio, TV och telefoni i närområdet. Detta gjordes utifrån i PTS (Post- och telestyrelsens) sammanställning av myndighet och företag med radiolänkstråk i närheten av vindkraftverkspositionerna.

Enligt LFV:s (Luftfartsverkets) flyghinderanalys från januari 2021 så är fyra flygplatsers luftrum berörda av vindkraftsprojektet; Såtenäs, Trollhättan/Vänersborg, Göteborg/Landvetter samt Göteborg/Säve. Remissförfrågan sändes till de berörda flygplatserna.

Försvarsmakten kontaktades i januari 2021, med en sk hinderremiss. Svar på hinderremissen inkom i september 2021. Samrådsförfrågan till Försvarsmakten skickades den 2 juni 2022.

Tabell 1. Myndigheter och infrastruktur företag som Tekniska verken skickade remissförfrågningar till för vindkraftsprojektet Rämna

Myndigheter	Företag
Försvarsmakten	3GIS
LFV (Luftfartsverket)	Ellevio
MSB (Myndigheten för samhällsberedskap)	Kungälv Energi
Naturvårdsverket	Net4Mobility
PTS (Post- och telestyrelsen)	Telenor
SGU (Sveriges geologiska undersökning)	TeliaSonera
Skogsstyrelsen	Teracom
Svenska kraftnät	Tre (Hi3G Access)
Trafikverket	
	Flygplatser
	Säve Flygplats
	Landvetters flygplats (Swedavia)
	Trollhättan- Vänersborgs flygplats
	Såtenäs

2.3 Samråd med fastighetsägare och allmänhet

En särskild inbjudan skickades till personer och företag/organisationer som bor eller äger en fastighet inom 3 km från den föreslagna vindkraftsparken. Utskicksområdet har markerats med blå linje i Figur 1 nedan. Brevet bifogas i Bilaga 1.3, och innehöll dels allmän information om projektet, dels en inbjudan öppet hus den 22 och 23 mars. I utskicket fanns också en länk till Tekniska verkens hemsida,

under vilken man kunde finna mer information om projektet, samt lämna skriftliga synpunkter till och med den 12 april 2022.

Figur 1 Område för särskild inbjudan till samråd

Annonsering om samråd inför tillståndsansökan skedde även i fyra tidningar, se Tabell 2. Annonseringen berättade kortfattat om ärendet samt inbjöd till deltagande i samrådsmötet på Jörlandagården. Den hänvisade också till att mer information kunde hämtas på Tekniska verkens hemsida och att synpunkter också kunde lämnas skriftligen. Annonseringen återfinns i **MKB Bilaga 1.3**.

Tabell 2 De tidningar där Tv Vind annonserade om samrådet. Annonseringen fanns även publicerad digitalt

Tidning	Publicering av annons
Kungälv-Posten	2022-03-08 och 2022-03-11
Göteborgs-Posten	2022-03-08 och 2022-03-11
Lokaltidningen Stenungsund	2022-03-09 och 2022-03-12
Bohuslänningen	2022-03-08 och 2022-03-11

2.4 Samråd med föreningar och organisationer

Samråd med berörda föreningar och organisationer skedde under perioden mars - april 2022, och samordnades med allmänhetens samråd (se nedan). Samrådet innebar dels ett mötestillfälle med öppet hus och utställning, dels skriftlig information och möjlighet att lämna synpunkter via länk till hemsida.

Föreningarna bjöds in till öppet hus den 22 och 23 mars genom E-postutskick den 8 mars. I utskicket fanns också en länk till Tekniska verkens hemsida, under vilken

man kunde finna mer information om projektet, samt lämna skriftliga synpunkter till och med den 12 april 2022.

Urval av föreningar och organisationer för samråd gjordes utifrån granskning av de föreningsregister som återfinns på Kungälv och Stenungsunds kommuners webbplatser. Närbelägna föreningar och organisationer med intressen i någon av följande kategorier valdes ut för samråd:

- natur (exempelvis fåglar)
- lokalt kulturliv och lokal historia
- friluftsliv (exempelvis jakt, ridning och skidor)
- lokala flygklubbar

Tabell 3 Föreningar och organisationer som Tekniska verken skickade remissförfrågningar till för vindkraftsprojektet Rämna

Förening/organisation
Friluftsförbundet
Stenungsunds Scoutkår
Stenungsunds Klätterklubb
Stenungsunds Orienteringsklubb
CK Sundet
Hällungens Fritidsförening
Jörlanda Ideella Bygdegårdsförening
Jörlanda och Stora Höga Hembygdsförening
JÄGAREFÖRBUNDET KUNGÄLV-STENUNGSUND
Kungälv cykelklubb
Kode träningsklubb
Team Kungälv MTB
Kungälv Orienteringsklubb
Bohusläns Ornitologiska Förening
Stenungsund naturskyddsförening
Kungälv naturskyddsförening
Kode scoutkår

3 Sammanställning av synpunkter och yttranden

3.1 Synpunkter från länsstyrelse och kommuner

3.1.1 Länsstyrelsen i Västra Götaland

Länsstyrelsens yttrande finns i sin helhet i bilaga 1.1 och är relativt omfattande. Det innehåller de aspekter som Länsstyrelsen anser är särskilt viktiga att behandla i MKBn, sorterade under de rubriker som finns i tabellen nedan. De flesta av Länsstyrelsens synpunkter ligger inom ramen för vad som normalt ingår i en MKB för vindkraftverk, och flera följer direkt av lagstiftningen. Dessa kommer att behandlas i MKBn och de kommenteras bara kort i tabellen. Några av synpunkterna har vi dock valt att kommentera utförligare.

Rubrik	Kommentar
Allmänt	Punkterna kommer att beaktas i MKBn.
Planer	Punkterna kommer att beaktas i MKBn.
Buller och skuggor	Punkterna kommer att behandlas i MKBn med buller och skuggberäkningar enligt länsstyrelsens önskemål. Det delvis raserade hus som finns inom fastigheten Kungälv Törresröd 1:9 är inte en bostad. Till ansökningshandlingarna kommer att bifogas utdrag ur fastighetsregistret, där det framgår att det inga finns några bostäder inom fastigheten. För krossning av berg kommer eventuellt en mobil kross eventuellt att användas under några veckor. Denna typ av verksamhet är normalt inte tillståndspliktig, men kan vara anmälningspliktig enligt Miljöprövningsförordningen 4 kap 6 §, om krossningen pågår i mer än 30 dagar. Tekniska verken kommer att upphandla tjänsten så att Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) kan innehållas.
Naturmiljö - allmänt	Punkterna kommer att beaktas i MKBn.
Naturmiljö - strandskydd	Områden som berörs av strandskydd kommer att redovisas på karta i MKBn, tillsammans med information om planerad vägsträckning och ev. alternativa vägsträckningar. En naturvärdesinventering utförs under sommar – höst 2022. Om denna visar att de planerade åtgärderna väsentligt kan antas förändra livsvillkoren för djur- eller växtarter inom strandskyddsområdet (MB 7 kap 15§ pkt 4) så kommer underlag för strandskyddsdispensansökan att ingå i tillståndsansökan, samt även motivering enligt 7 kap 18c§ MB. Alternativt görs en ansökan om upphävande av strandskydd i den aktuella delen, om det bedöms lämpligare.
Naturmiljö - fåglar	Punkterna kommer att beaktas i MKBn. Pågående fågelinventeringar uppfyller länsstyrelsens önskemål. Samrådet har även omfattat ornitologiska föreningar.
Naturmiljö - fladdermöss	Punkterna kommer att beaktas i MKBn. Fladdermusinventeringen kommer att uppfylla länsstyrelsens önskemål. Det är dock för tidigt i processen för att definitivt avgöra om det är lämpligt att köra anläggningarna i BAT-mode, detta kommer att undersökas inom ramen för MKBn.
Friluftsliv	Punkten kommer att beaktas i MKBn.
Kulturmiljö	Punkterna kommer att beaktas i MKBn. Om den västra vägsträckningen blir aktuell så kommer tillstånd till ingrepp att sökas.
Vatten	Punkterna kommer att beaktas i MKBn, däribland hur hydrologin ev. kan påverkas och om MKN för vattenförekomsterna Jörlandaån och Vallby å kan påverkas. Det är troligt att det kommer att krävas en anmälan om vattenverksamhet för byggande av en bro som möjliggör att korsa bäcken genom området. (enl Förordningen om vattenverksamheter, 19 § pkt 6). En sådan anmälan kommer då att skickas in till länsstyrelsen. Detsamma gäller för byggnationer i den sumpskog som ligger mellan verken.

Landskapsbild	Punkterna kommer att beaktas i MKBn. Vi kommer dock inte att utreda vilka effekter man skulle få av nedsläckning av hinderbelysningen på verken nattetid, eftersom sådan nedsläckning inte är tillåtet.

Klimat	Punkterna kommer att beaktas i MKBn.
Risk	Punkten kommer att beaktas i MKBn
Kontroll	Punkten kommer att beaktas i MKBn
Ekonomisk säkerhet	Punkten kommer att beaktas i MKBn

3.1.2 Kungälv kommun

Kungälv kommun har som återkoppling från mötet skickat en utskrift från webgiss över lokalt värdefullt naturområde, men också kommenterat att uppgifterna kring detta till viss del kan vara inaktuella då förutsättningarna har ändrats genom en skogsavverkning.

Kommunen anser också att den inventering av fågelbeståndet som görs ska innehålla trana och nattskärna samt att det vore bra att få ett fotomontage på hur vindkraftverken skulle synas från centrala Kode. Fotomontage och fågelinventeringar kommer att uppfylla kommunens önskemål.

Utskrift av e-post från Kungälv kommun finns i MKB Bilaga 1.1

3.1.3 Stenungsunds kommun

Stenungsunds kommun lämnar följande ställningstagande angående viktiga punkter att beakta i MKBn:

- Fågel- och fladdermusinventeringar i området
- Boendemiljö
- Dokumentation som stödjer att ödehuset på Törresröd 1:9 inte är ett bostadshus.
- Verksamhetens påverkan på vattendrag/vattenförekomster och sumpmarker.

Fågel och fladdermusinventeringar kommer att utgöra en viktig del av underlaget till MKBn.

Det delvis raserade hus som finns inom fastigheten Kungälv Törresröd 1:9 är inte en bostad. Till ansökningshandlingarna kommer att bifogas utdrag ut fastighetsregistret, där det framgår att det inte finns några bostäder inom fastigheten.

Eventuell påverkan på hydrologi i området samt på naturvärden knutna till vattendrag kommer att ingå i MKBn. Se även kommentarer till Länsstyrelsens yttrande, i de punkter som avser Naturmiljö - strandskydd respektive Vatten

Yttranden från Stenungsunds kommun kan ses i sin helhet i **MKB Bilaga 1.1**.

3.2 Synpunkter från övriga myndigheter och berörda företag

Sammanställning över inkomna synpunkter och yttranden från övriga myndigheter, förutom kommuner och länsstyrelser, kan ses nedan i Tabell 4. Fullständiga yttranden kan ses i **MKB Bilaga 1.2**.

Tabell 4. Sammanställning över inkomna synpunkter och yttranden från övriga myndigheter

Myndighet	Remissvar	Synpunkter och yttranden
Försvarsmakten	2021-09-17	Svar på s k hinderremiss. Försvarsmakten har inget att erinra angående projektet.
	2022-08-29	Yttrande avseende samråd enligt 6 kap MB: Försvaret har inget att invända
Luftfartsverket	2021-01-12	Följande flygplatser är berörda: Såtenäs, Trollhättan/Vänersborg, Göteborg/Landvetter samt Göteborg/Säve. Med berörd avses att planerat byggnadsverk hamnar inom flygplatsens MSA-yta, och därmed omfattas av flyghinderanalysen. Flyghinderanalysen visar att anmärkningar finns vad gäller Landvetter och Säve. Uppsättaren av vindkraftverken uppmanas att kontakta alla berörda flygplatser för att få dess inställning till etableringen i egenskap av sakägare. LFV har som sakägare av CNS-utrustning inget att invända mot planerad etablering. Hindermarkering ska ske i enlighet med Transportstyrelsens föreskrifter, TSFS 2013:9
Myndigheten för samhällsberedskap	2020-06-08	MSB har inget att invända mot etablering av vindkraftverken i området.
Naturvårdsverket	-	Inget svar har inkommit
Post- och telestyrelsen	2020-04-23	Informerar om vilka tillståndshavare med radiolänkstråk som finns i närheten. Detta är: Kungälv Energi AB, Kungälv kommun, Telia Sverige AB, Ellevio AB, Telenor Sverige AB och 3G Infrastructure Services AB. I övrigt finns MSB (Myndigheten för samhällsberedskap), Telia, Hi3G Access och Net4Mobility som har länkstråk spridda över hela landet. Remissförfrågningar skickade till samtliga av dessa parter.
Skogsstyrelsen	2022-09-07	Informerar om att projektområdet inte berör ett formellt skyddat område samt att det inte finns några registrerade höga naturvärden. Dock kan det fortsatt finnas höga natur- och kulturvärden i området som ännu inte registrerats. Våtmarker, sumpskogar och vattendrag är särskilt känsliga vid anläggning av vägar. En naturvärdesinventering rekommenderas av Skogsstyrelsen. Skogsbruket anses inte heller beröras i betydande utsträckning. Skogsstyrelsen väljer att avstå från synpunkter gällande landskapsbild och sociala konsekvenser men påpekar att det vid anläggning av vägar och anläggningsytor är viktigt med stor hänsyn och anpassning till natur- och kulturmiljövärden i området.
Svenska kraftnät	2022-09-09	Svenska Kraftnät har inga anläggningar eller intressen som berörs av det aktuella området och har därmed inga synpunkter. Påpekar även att regionnätägare bör kontaktas om regionnätledning finns i närheten.
SGU	2022-08-25	SGU lämnar inga platsspecifika synpunkter, utan Informerar om SGUs allmänna riktlinjer.

Trafikverket	2022-04-13	Ärendet berör väg E6 för vilken Trafikverket är väghållare och som är utpekad som riksintresse för kommunikationer. Väg E6 ingår i Funktionellt prioriterat vägnät (FPV)
		Sökande behöver i god tid före byggnationsstart av vindkraften kontakta Trafikverket för att göra lämplighetsbedömningar av vilka ombyggnationer som ev. krävs. För att kunna planera behöver Trafikverket få ta del av en transportplan två år i förväg innan planerad byggstart.
		Det är sökande som ansvarar för att ta hänsyn till fri höjd på vägnätet
		Flyghinderanalys bör göras för Landvetters samt Trollhättan – Vänersborgs flygplatser.
		Tillstånd krävs enligt 44 § väglagen (1971:948) för ledningar som är inom vägområdet och/eller korsar en statlig väg. Utöver tillståndet krävs ett avtal med Trafikverket för att få tillträde till vägområdet.
		Trafikverket vill upplysa om att det krävs transportdispens för att transportera laster som överskrider viss vikt, längd, bredd och/eller höjd på väg. Sökanden rekommenderas därför att i ett tidigt skede kontakta Trafikverket så att möjligheten att få och villkoren för dispens för planerade transporter utredas så tidigt som möjligt i processen.
		Trafikverket ser sammantaget fram emot fortsatt deltagande i ärendet och önskar få in en transportplan.

Sammanställning över synpunkter och yttranden från berörda företag kan ses i Tabell 5. Fullständiga yttranden kan ses i **MKB Bilaga 1.2**.

Tabell 5. Sammanställning över inkomna synpunkter och yttranden från företag.

Företag	Remissvar	Synpunkter och yttranden
Länkstråksinnehavare		
3GIS	2021-02-17	Inget att erinra
Ellevio	2021-02-24	Det är ca 2 km marginal mellan Ellevios radiolänkstråk och vindkraftverken. Önskar kontakt om det blir någon förändring avseende de planerade vindkraftverken, eftersom man räknar med att bygga en del nya radiolänkförbindelser de närmaste åren.
Hi3G Access	2021-02-05	Inget att erinra.
Kungälv Energi	2021-01-20	Meddelar att de inte längre är berörda
Net4Mobility	2021-01-22	Inget att erinra
Telenor	2021-01-22	Inga invändningar
TeliaSonera	2021-01-21	Inget att erinra. Radiolänkstråk eller mobilnät berörs ej.
Teracom	2020-04-20 2021-02-23	Inget att erinra
Närbelägna flygplatser		
Säve flygplats	2021-02-02 2021-02-03	De planerade vindkraftverken har en negativ påverkan på skyddsområdena för flygtrafiken till och från Säve flygplats. Flygplatsen rekommenderar därför att bygghöjden sänks. Om totalhöjden sänks till 304 m ö h påverkas inte längre skyddsområdena. Tv Vind meddelade Säve flygplats via E-post att totalhöjden sänks till 304 m ö h. Flygplatsen har då svarat att man inte har något att erinra mot vindkraftsetableringen.
Landvetters flygplats (Swedavia)	2022-01-28	Inget att erinra
Trollhättan – Vänersborgs flygplats	2022-02-16	Inget att erinra
Såtenäs	-	-

3.3 Synpunkter från fastighetsägare och allmänhet

3.3.1 Sammanställning av inkomna synpunkter

Synpunkter och yttranden från fastighetsägare och övriga intresserade inkom både muntligen på samråds-mötet och skriftligen. Sammanställning över inkomna synpunkter och yttranden kan ses i Tabell 6. Inkommet material bestod dels av samrådsyttranden, dels av listor med namnunderskrifter mot projektet. Det inkom ett 40-tal samrådsyttranden, varav ca hälften var snarlika varandra utifrån en färdig textmall. Vissa personer lämnade gemensamma yttranden från flera personer. Namnsamlingarna omfattar dels en lista med 88 inskannade underskrifter mot vindkraftsprojektet, dels en utskrift av underskrifter insamlade via Facebook, som omfattande 57 personer.

Fullständiga samrådsyttranden från denna del av samrådet finns i **Bilaga 1.3**

Tabell 6. Sammanställning över inkomna synpunkter och yttranden från fastighetsägare och allmänhet

Inkommen handling	Relation till vindparken	Synpunkter och yttranden
E-post 2022-04-07	Håberg Jörlanda	Positiv till projektet
E-post 2022-04-03	Anges inte	Allmänna synpunkter, generellt för vindkraft, om risk för bullerstörningar, påverkan på landskapsbilden, påverkan på fastighetspriser, påverkan på elpris och uppkomst av avfall samt lämpligheten i att över huvud taget bygga vindkraftverk på land.
E-post 2022-06-22	Rämna 1:26	Oro för påverkan på hälsan (buller, infravågor) samt påverkan på fastighetspriser. Anser att det finns risk för spridning av plast. Anser att bostadshus ligger för nära för att lokaliseringen ska kunna anses lämplig. Vill att alternativa lokaliseringar utreds.
E-post 2022-04-12	Ulvesund 160, Ytterby	Synpunkter kring samrådsförfarandet. Tv Vind besvarade frågorna om hur samrådet gått till i E-post den 13 april 2022
E-post 2022-04-12	Jordal 1:12	Anser att den föreslagna placeringen av vindkraftverken är olämplig då den kraftigt påverkar vyn. Det fotomontage från Jordal som visades vid samrådsmötet är inte rättvisande. Ett fotomontage bör även göras från Jordal 1:12, eftersom det därifrån finns risk för större negativ påverkan på landskapsbilden. Området där Jordal ligger är riksintresse för naturvård och friluftsliv, och utgör därmed en olämplig placering. Anser att det finns risk för att hinderbelysningen blir störande. Bör skärmas. Anser att det finns risk för att risk att bullerutredning inte tar hänsyn till topografin nere i dalen, som kan göra att ljud förstärks. Anser att den finns risk för störning av radiosignaler. I dalen är det redan dålig täckning för TV och mobiltelefoni.
E-post 2022-04-08	Rämna 1:8 samt Rämna 1:11	Anser att lokaliseringen är olämplig, uppger att den ligger utanför kommunens vindkraftsplan. Synpunkter kring buller. Bullerutredning bör göras av ljudet från motorvägen sammanvägt med ljuden från vindkraftverken. Önskar fotomontage från fastigheterna Rämna 1:8 samt Rämna 1:11. Önskar att TvVind tar fram en sammanvägd konsekvensanalys (positiva och negativa effekter). Anser i allmänhet att små vindkraftsparker är olämpliga ur hushållningssynpunkt och att större är bättre.

E-post 2022-04-06	Boende på Briljantvägen, Kode	Allmän synpunkt kring att vindkraft inte bör byggas någonstans.
Brev 2022-03 25	Boende på Safirvägen, Kode	Anser att det är bra med en ny väg som tillgängliggör området. Uppger att E6:an är den dominerande bullerkällan i området, vilket bör framgå av bullerutredningen i MKBn. Anser att placeringen är bra och man bör överväga att bygga fler än två verk. Motsätter sig projektet.
E-post 2022-04 10	Solberga-Häljeröd	Allmänna synpunkter kring ljud och skuggor, som befaras bli störande, för boende, hästar och vilda djur i området.
E-post 2022-04-06	Anges inte	Vill inte ha vindkraftverk i Kode. Vill inte ha vindkraftverk i sin närmiljö.
E-post 2022-04-10	Häljeröd 510	Allmänna synpunkter kring ljud och skuggor, som befaras bli störande, för boende, hästar och vilda djur i området. Anser att det finns risk för påverkan på fastighetsutveckling. Uppger att andra vindkraftverk i området ofta står still. Önskar fotomontage från sin fastighet, (TvVind har levererat detta under samrådsperioden). Önskar även mer info kring riskområde för iskast (TvVind har levererat detta under samrådsperioden). Har också frågor kring fladdermusinventering och BAT-mode, som besvarades under samrådsperioden.
E-post 2022-03-25 2022 03 30 2022-04-11	Inlag 104	Anser att eftersom området är bullerstört från E6 är ytterligare bullerstörningar inte acceptabelt. Befarar skuggpåverkan på solceller samt påverkan på fastighetspriser. Anger att skogen har stort biologiskt värde och används frekvent för rekreation, vilket även det gör lokaliseringen olämplig. Håvattnet är en badsjö. Anser sammanfattningsvis att lokaliseringen är olämplig.
E-post 2022-03-24	Anges inte	Önskar karta över fastigheter vilkas boende/ägare fått samrådsutskicket (levererades av TvVind under samrådstiden)
E-post via Reine Carlsson 2022-04-11 2022-04-12	23 privatpersoner har skickat samma skrivelse	Synpunkter kring buller (infraljud) och påverkan på fastighetsvärden Hänvisningar till subsidiaritetsprincipen, proportionalitetsprincipen, äganderätten artikel 17, EU-stadgan artikel 7 samt Århuskonventionen. Planerar att kontakta Handelskammaren för värdering av fastigheter inom tre km från verken. Fråga kring fondering av medel för skadeersättning Anser att: "Tekniska Verken AB och vindkraftaktörerna har nu som uppgift att besvara hur proportionalitetsprincipen skall kunna förvaltas genom projektet." Motsätter sig sammanfattningsvis vindkraft i området.
E-post via Reine Carlsson 2022-04-11	88 privatpersoners underskrifter i "Upprop MOT vindkraftprojektet i Rämnaområdet"	Samma synpunkter som ovan.

E-post från Reine Karlsson 2022-04-12	57 digitala namnunderskrifter från namnsamling via Facebook (skrivunder.com)	Namninsamling med namnet "Nej till Vindkraft i Rämna!" skapad i skrivunder.com och länkad via Facebook. Namninsamlingen innehåller digitala underskrifter från 57 personer, varav ett antal anonyma.
		Synpunkter kring påverkan på naturvärden. Information om att det finns rödlistade fågelarter i området, var det finns naturreservat och Natura 2000-områden samt att fiskgjuse enligt uppgift häckar i Svartedalen.
		Synpunkter kring risk för skuggning, buller och "andra störningar" Lokaliseringen anses olämplig med hänvisning till kommunernas vindbruksplaner.
E-post 2022-04-12	Rannekärr 1:3 och 2:3	Synpunkter kring hur samrådet genomförts: -vindbruksplanerna redovisades inte korrekt -fastighetsägare som kom till mötet i Jörlandagården fick inte på ett tillfredsställande sätt information om planerna. -undertecknad har inte fått utskickat informationsbrev våren 2021 -information om fiskgjuse saknades på samrådsmötet -På informationstavlan om påverkan på fastighetsvärden bör listan över forskningsstudier vara sorterad på ett annat sätt. -Samrådet ingav inte förtroende.
		Motsätter sig sammanfattningsvis vindkraft i Rämna
E-post 2022-04-09	Inlag 102, 103 och 105,	Synpunkter kring skuggbildning samt påverkan på landskapsbilden Synpunkter kring buller (infraljud) samt risk för störning från hinderbelysning.
E-post 2022-04-11	Anges inte	Anser att Linköping vore en lämpligare placering än Bohuslän för vindkraftverken

De inkomna synpunkterna berörde sammanfattningsvis samrådsförfarandet, risk för störning av olika typer (buller, ljus m m), synbarhet och lokalisering, oro för iskast, påverkan på djurliv, fastighetspriser och radiosignaler samt allmänna synpunkter om vindkrafts lämplighet som energikälla och ur hushållnings-synpunkt. TvVind tar med sig alla inkomna synpunkter i arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen. Nedan kommenteras även några av synpunkterna direkt.

3.3.2 Samrådsförfarandet

En person ansåg att ett flertal berörda fastighetsägare inte fått information om projektet. Hen undrade därför vilka fastigheter har fått information, när och på vilket sätt samt vad informationen innehöll. Tv Vind svarade att informationsbrev skickats ut under våren 2021 till samtliga närboende och fastighetsägare öster om E6:an inom 3 kilometer från vindkraftverkens positioner. I brevet fanns kort information om vindkraftsprojektet och även en karta över området.

Flera yttranden/underskrifter inkom under samrådet med innebörd att man motsätter sig eller "röstar nej till" vindkraftsparken. Samråd är en process för att hämta in synpunkter för det fortsatta arbetet och framtagandet av en miljökonsekvensbeskrivning. Ett samråd är inte en omröstning.

3.3.3 Lokalisering, hushållning och andra hänsynsregler

Val av lokalisering utgör alltid en viktig del av en MKB. Vid valet av lokalisering ska många olika intressen vägas samman och dessa avvägningar ska redovisas i en MKB. MKBn ska också redovisa hur de övriga hänsynsreglerna i miljöbalken uppfylls, däribland hushållningsprincipen, försiktighetsprincipen och

skälighetsregeln i miljöbalkens 2 kapitel. Här ingår även frågan om uppkomst av avfall ur ett livscykelperspektiv.

Avstånd till bostäder är en mycket viktig del vid val av lokalisering. Avståndet till bostäder utgör t ex ett av underlagen när kommuner tar fram vindbruksplaner, och används för att inledningsvis filtrera bort områden som inte är lämpliga för vidare utredningar.

Flera personer har lyft hur området vid Rämna beskrivs i kommunernas vindbruksplaner, och ifrågasätter om vindbruksplanerna ger stöd för att lokaliseringen vid Rämna kan vara lämplig. I Kungälv kommun vindkraftsplan ligger projektområdet för Rämna inom ett område som är utpekade som lämpligt områden för vindkraft. I Stenungsunds kommun ligger verket ca 100 m utanför vindkraftområdet eftersom man i planen betraktat ett ödehus i Kungälv kommun som bostad. Det är nu klarlagt att huset inte är en bostad och inte heller kommer att användas som det, se avsnitt 2.1. För båda kommunerna gäller att området angetts som reservområde för framtida markanvändning som vindbruksområde, eftersom Totalförsvaret har intressen i området. Hur samrådet med Försvarmakten har gått till beskrivs i avsnitt 2.2 och 3.2. Som framgår av dessa avsitt har Försvarmakten inte längre något att invända mot att området används som vindbruksområde.

3.3.4 Ljud

Många av de inkomna samrådssynpunkterna berör risk för störning i form av buller. Bullerutredningar kommer att utgöra en viktig del av miljökonsekvensbeskrivningen. Det har under samrådet framkommit oro för att topografin i Jörlandaåns dalgång är sådan att bullerutredningar riskerar att underskatta ljudets spridning. TvVind kommer därför att använda sig av en modell som är särskilt anpassad till dessa förutsättningar (Nord2000).

Resultatet av bullerutredningarna utgör ett viktigt underlag för miljöprövningsdelegationens bedömning av om lokaliseringen är lämplig. Det är praxis att prövningsmyndigheten föreskriver villkor för vilka bullernivåer som ska innehållas i olika punkter.

3.3.5 Hinderljus

Utifrån krav från Transportstyrelsen (TSFS 2016:95) så ska vindkraftverk som utgör vindparkens yttre gräns förses med ett vitt högintensivt blinkande ljus. I dagsläget finns det tyvärr ingen möjlighet att justera hinderljusen så att de stör de närboende mindre och samtidigt innehålla kraven från Transportstyrelsen. Om kraven skulle ändras så kommer TvVind att ändra belysningen. Vi kommer dock inte att redan i dag utreda hur det skulle komma att se ut med justerade hinderljus.

3.3.6 Synbarhet och skuggor

Flera synpunkter har inkommit om synbarhet och påverkan på landskapsbilden. Analys av synbarhet och fotomontage utgör viktiga delar av MKBn. MKBn kommer att innehålla fotomontage bl a från de platser som det framkommit önskemål om i samrådet.

Skuggberäkningar kommer att ingå i MKBn. Det är praxis att prövningsmyndigheten föreskriver villkor för skuggning (antal tillåtna timmar)

3.3.7 Radiosignaler

Störning av radiosignaler kan vara en fråga vid etablering av vindkraftverk. Därför har samtliga tillståndshavare med radiolänkstråk kontaktats inom ramen för samrådet. Ingen av de kontaktade tillståndshavarna har angett att deras signaler kan komma att påverkas av vindkraftverken.

3.3.8 Fråga kring fondering av medel

I tillstånd för vindkraftverk brukar vanligtvis ingå villkor om att tillståndet får tas i anspråk först sedan en ekonomisk säkerhet har ställts och godkänts av Länsstyrelsen. Säkerheten ska då täcka kostnaderna för efterbehandling och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Säkerhetens storlek bestäms av tillståndsmyndigheten.

3.3.9 Påverkan på fastighetsvärden

Sökandens uppgift vid en miljöprovning är att i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) beskriva påverkan på miljön och på människors hälsa av den verksamhet man vill bedriva. Prövningsmyndighetens uppgift (i det här fallet Länsstyrelsen) är att begära de kompletteringar man tycker behövs i utredningarna och att besluta om verksamheten kan få tillstånd eller inte. Då bedömer länsstyrelsen bl a om lokaliseringen är lämplig och vilka villkor som ska gälla för att skydda människors hälsa och miljön. Däremot är inte miljöprovningen i grunden någon ekonomisk provning, och vi ser inte att MKBn kommer att innehålla utredningar om hur fastighetspriser skulle kunna påverkas. Det man i stället gör är att beskriva den faktiska påverkan från vindkraftverken i olika punkter, t ex buller och synbarhet, och utifrån det är det prövningsmyndighetens uppgift att sätta villkor så att inte påverkan vid olika fastigheter blir för stor.

3.4 Synpunkter från föreningar och organisationer

Samrådsförfrågan skickades ut till totalt 17 föreningar och organisationer. Inga samrådsyttranden inkom från föreningarna.

Författare: Mikael Henriksson
Datum: 2021-03-04

Samrådsunderlag

**Avseende möjligheterna för etablering av vindkraft
Projekt Rämna, Kungälv och Stenungsund kommun, Västra
Götalands län.**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Administrativa uppgifter.....	2
1.1	Sökanden	2
1.2	Ärende.....	2
1.3	Bilageförteckning	2
2	Lokalisering	3
2.1	Utpekade områden för vindkraft i kommunala översiktsplaner	3
2.2	Närliggande vindkraftsparker/vindkraftsprojekt	5
3	Beskrivning av verksamheten	6
3.1	Vindresurser	6
3.2	Omfattning och utformning	6
3.2.1	Vindkraftverk.....	7
3.2.2	Fundament.....	7
3.2.3	Vägar.....	7
3.2.4	Arbetsytor.....	8
3.2.5	Elnätsanslutning.....	8
4	Förväntad miljöpåverkan.....	9
4.1	Markanvändning.....	9
4.2	Boendemiljö	9
4.2.1	Ljud	9
4.2.2	Skuggning.....	11
4.3	Landskapsbild	11
4.4	Geologi.....	13
4.5	Hydrologi.....	13
4.5.1	Strandskydd	14
4.6	Markbundna naturvärden	14
4.7	Fåglar och Fladdermöss	15
4.8	Övrig fauna.....	16
4.9	Kulturmiljö och fornlämningar	16
4.10	Friluftsliv.....	17
4.11	Infrastruktur	17
4.12	Riksintressen.....	17

1 ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Verksamhetsutövare	Tekniska Verken i Linköping Vind AB Box 1500 581 15 Linköping www.tekniskaverken.se Växel: 013-20 80 00
Organisationsnummer	556853-7038
Kontaktperson	Mikael Henriksson Telefonnummer: 076-1340166 E-post: mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Projektnamn	Rämna
Fastigheter	Markägaravtal är tecknade med fastigheter som kan komma att beröras av verk eller infrastruktur. Fastigheterna är Rämna 1:6, Rämna 1;9 i Stenungsunds kommun och Törresröd 1:3, Törresröd 1;9, Törresröd 1:2, Törresröd 1:8 och Törresröd 1:11 i Kungälv kommun
Kommun	Kungälv och Stenungsund
Län	Västra Götaland
Prövningskod	40.90
Prövningsenhet	Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Typ av samråd	Avgränsningssamråd (enligt Miljöbalken 6 kap 29-32 §). Verksamheten antas medföra en betydande miljöpåverkan och inget undersökningssamråd (enligt Miljöbalken 6 kap 23-25 §) har därför genomförts.

1.1 Sökanden

Tekniska Verken i Linköping Vind AB är ett företag som driver utbyggnaden av förnybar elproduktion i Sverige genom att projektera, förvärva, uppföra, sälja, utveckla och förvalta anläggningar för vindkraftsproduktion.

Tekniska Verken i Linköping Vind AB har sitt säte i Linköping och ägs till 100 % av det kommunala energibolaget Tekniska Verken i Linköping AB (publ), som i sin tur ägs av Linköpings kommun. Tillstånd för vindparken kommer ansökas av Tekniska Verken i Linköping Vind AB.

1.2 Ärende

Tekniska Verken i Linköping Vind AB undersöker möjligheterna att etablera en vindkraftsanläggning nordöst om Kode på gränsen mellan Kungälv och Stenungsund kommuner. Antal vindkraftverk är 2 stycken och planerad totalhöjd är maximalt 200 meter.

1.3 Bilageförteckning

- Bilaga 1. Exempel Bullerberäkning
- Bilaga 2. Exempel Skuggberäkning

2 LOKALISERING

Projekt Rämna är lokaliserat i Västra Götaland län, på gränsen mellan Kungälv och Stenungsunds kommuner. Föreslagen utformning är med ett vindkraftverk i Stenungsunds kommun och ett vindkraftverk strax innanför gränsen till Kungälvs kommun. Projektområdet kan ses i Figur 1 nedan. Avståndet mellan de 2 planerade vindkraftverken är omkring 750 meter.

Preliminära koordinater för placeringar av vindkraftverken är:

SWEREF99		RT90 2,5gonV	
Öst	Nord	Öst	Nord
314 562	6 428 854	1 266 863	6 433 294
315 333	6 428 810	1 267 634	6 433 241

Figur 1. Översiktskarta för projekt Rämna. Föreslagna placeringar av två verk framgår och har tydliggjorts genom cirklar runt placeringarna.

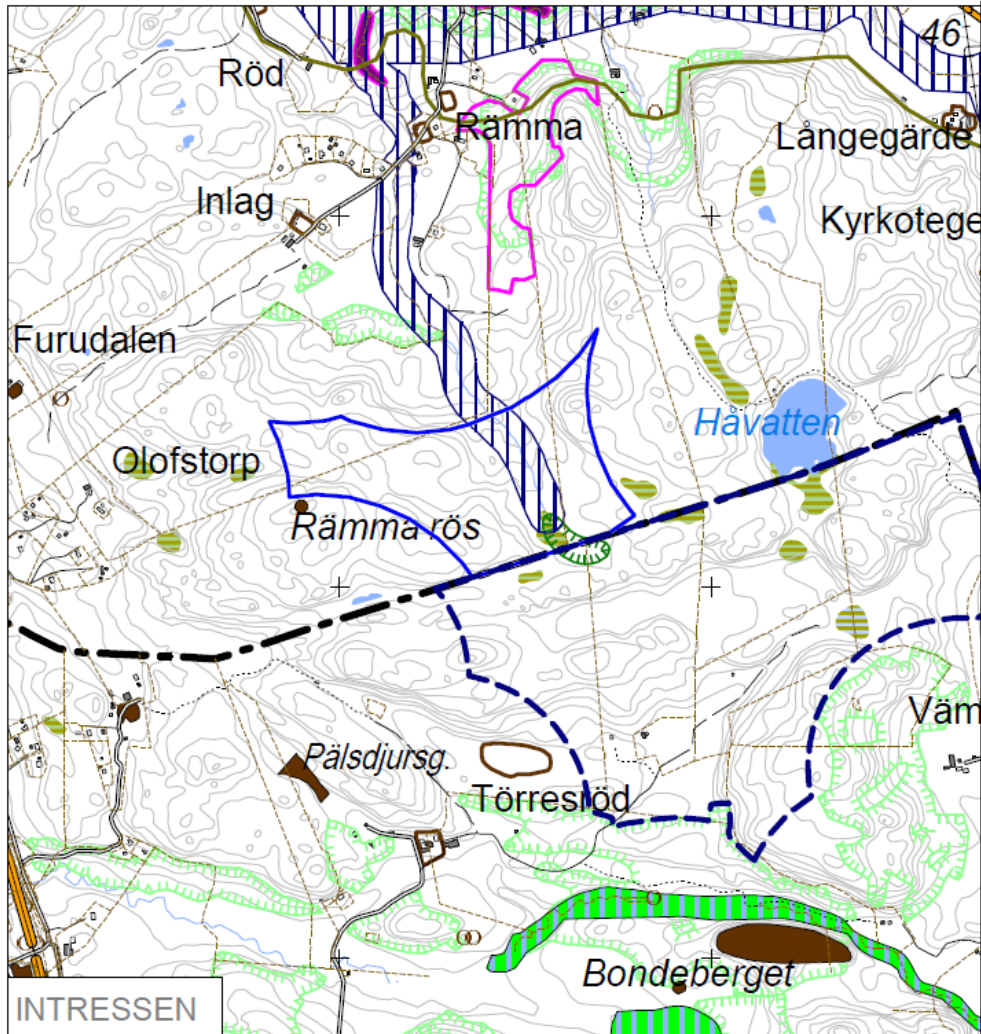
2.1 Utpekade områden för vindkraft i kommunala översiktsplaner

Projektområdet för Rämna ligger inom ett område som är utpekade som lämpligt områden för vindkraft i Kungälvs kommunens vindkraftsplan. I Stenungsunds kommun ligger verket ca 100 m utanför vindkraftområdet eftersom man i planen betraktat ett ödehus i Kungälvs kommun som bostad. Utdrag ur översiktsplanerna kan ses i Figur 2 och 3.

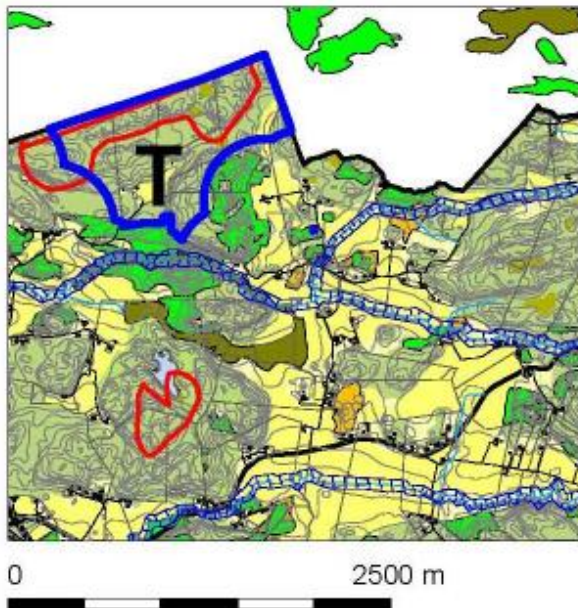
De båda områdena har legat i område som varit i konflikt med totalförsvarets intressen i Kungälv är området markerat som reservområde med hänvisning till försvarsintressena. Sedan

vindbruksplanerna gjordes har troligtvis förhållandena ändrats och vi tror att vindkraftverk ej ska stå i konflikt med dessa längre.

Exempelvis är ett verk uppfört 4 km söder om Rämna i ett område som också har varit reservområde i planen med hänvisning till försvarsintressen. Remiss är sänd till försvarsmakten.

Figur 2. Utsnitt ur Stenungsunds kommuns översiktsplan som visar det aktuella områdets del i Stenungsunds kommun.

Beskrivning

I kommunens norra del utbreder sig ett kuperat större skogsområde med inslag av mindre odlingsmarker. På höjder och i branter går berget ofta i dagen eller är bevuxet med hållmarkstallskog eller ekkratt. För övrigt blandskog eller granskog. Omgivningar består av skog och berg. Området gränsar till Stenungsunds kommun. Söder om området finns ett väl avgränsat odlingslandskap med bebyggelse i mindre grupper. En ravin med bokskog är naturreservat. Nordöstra delen har dokumenterade naturvärden (Göteborgs Ornitologiska förening 1993) och bör studeras noggrant i miljökonsekvensbeskrivningen.

Figur 3. Utsnitt ur Kungälvs kommuns översiktsplan som visar det aktuella området i Kungälvs kommun.

2.2 Närliggande vindkraftsparker/vindkraftsprojekt

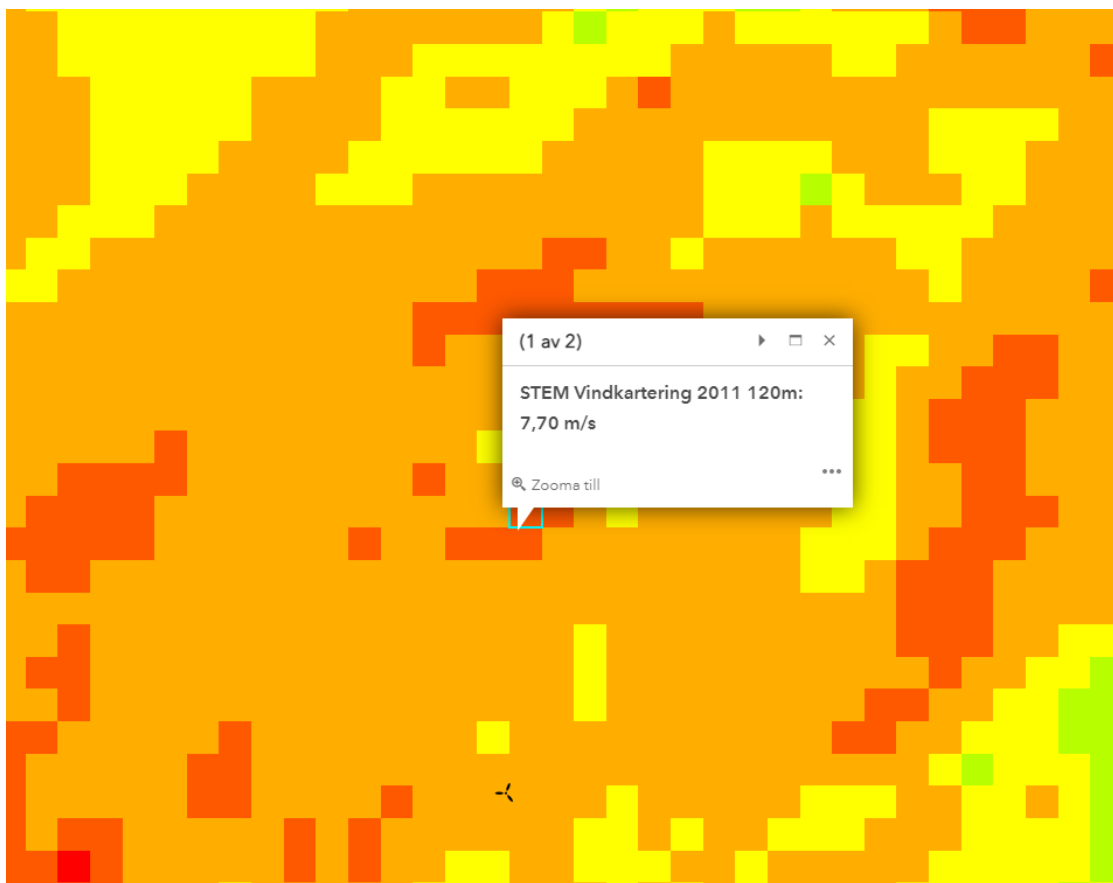
Ett befintligt vindkraftverk är beläget cirka 4 km syd om projektet. Detta vindkraftverk uppfördes 2014 och ägs av Kungälvs Energi. Det vindkraftverket har 150 m totalhöjd, 103 m rotordiameter, och effekt 2,85 MW. Produktionen är beräknad till 7,4 GWh (7,4 miljoner kWh).

3 BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

3.1 Vindresurser

Enligt den nationella vindkarteringen från 2011 som är framtagen med enligt MIUU-modellen under 2011 så beräknas årsmedelvinden inom projektområdet för Rämna till 7,7 m/s på 120 meters höjd över marken. Detta gör platsen till ett bra områdena med avseende på vindtillgång. I Figur 4 visas utdrag ur Vindbrukskollen, ett av länsstyrelsernas planeringsverktyg för vindkraftsprojektering.

Den goda vindtillgången gör att en förväntad elproduktion på platsen är 35-40 GWh (35 - 40 miljoner kWh) om de två vindkraftverk i detta samrådsunderlag etableras. Jämfört med elkonsumtionen inom Kungälv's kommun, som är drygt 300 GWh (SCB), är detta ett betydande tillskott av förnybar energi motsvarande 10-15 procent av energiförbrukningen inom Kungälv's kommuns.

Figur 4. Utdrag ur Vindbrukskollen som visar medelvinden i Rämna på 120 m. I kartan syns även verket beläget 4 km söder om Rämna (medelvind 7,3 m/s)

3.2 Omfattning och utformning

Området bedöms rymma två vindkraftverk. Fler vindkraftverk bedöms inte som möjligt att etablera med hänsyn till bostäder och de förmodade naturintressen som finns i östradelen av området. Landvetter och Säve Airport begränsar den totala bygghöjden till 200 m. Tornhöjden antas bli omkring 120 m.

3.2.1 Vindkraftverk

Utvecklingen inom vindkraft har gått snabbt framåt under de senaste åren med längre rotorblad, högre vindkraftverkstorn och ökade maxeffekter. I början av 2010-talet så hade de flesta vindkraftverk en totalhöjd (torn + ving) på omkring 150 meter och rotordiametrar runt 100 meter. Maxeffekterna på dessa vindkraftverk var 2 till 2,5 MW. Idag etableras vindkraftverk med totalhöjder upp till 250 meter, rotordiametrar på upp till 170 meter och maxeffekter omkring 5 MW.

Då processen med att erhålla miljötillstånd är lång är vindkraftverksmodell ännu inte vald för projekt Rämna. Vid godkänt miljötillstånd kommer upphandling göras för att välja det då mest optimala alternativet av vindkraftverk utifrån satt begränsning på totalhöjd.

Ett senare val av vindkraftverk kommer göras så att alla gällande riktlinjer för ljud och skugga inte kommer överskridas.

3.2.2 Fundament

Fundamenten har till syfte att förankra vindkraftverken i marken. Det finns flera olika typer av fundament, exempelvis gravitationsfundament, bergförankrat fundament och bergförankrad platta.

- Gravitationsfundament består av ett armerat betongstycke som håller vindkraftverket på plats genom sin tyngd.
- Pålfundament är i princip ett gravitationsfundament som vilar på pålar. Detta kan krävas då markförhållandena är väldigt lösa t.ex. vid djup lera.
- Bergförankrade fundament består av ett stycke armerad betong som är förankrat i berggrunden med stag. Vindkraftverket hålls då på plats både genom fundamentets tyngd och med hjälp av de bergförankrade stagen. Det krävs en mindre mängd betong och armering för bergförankrade fundament i jämförelse med gravitationsfundament.
- Bergförankrad platta består av en stålplatta som fästs i berggrunden med hjälp av en större mängd stag. Vindkraftverket hålls då på plats endast med hjälp av stagen.

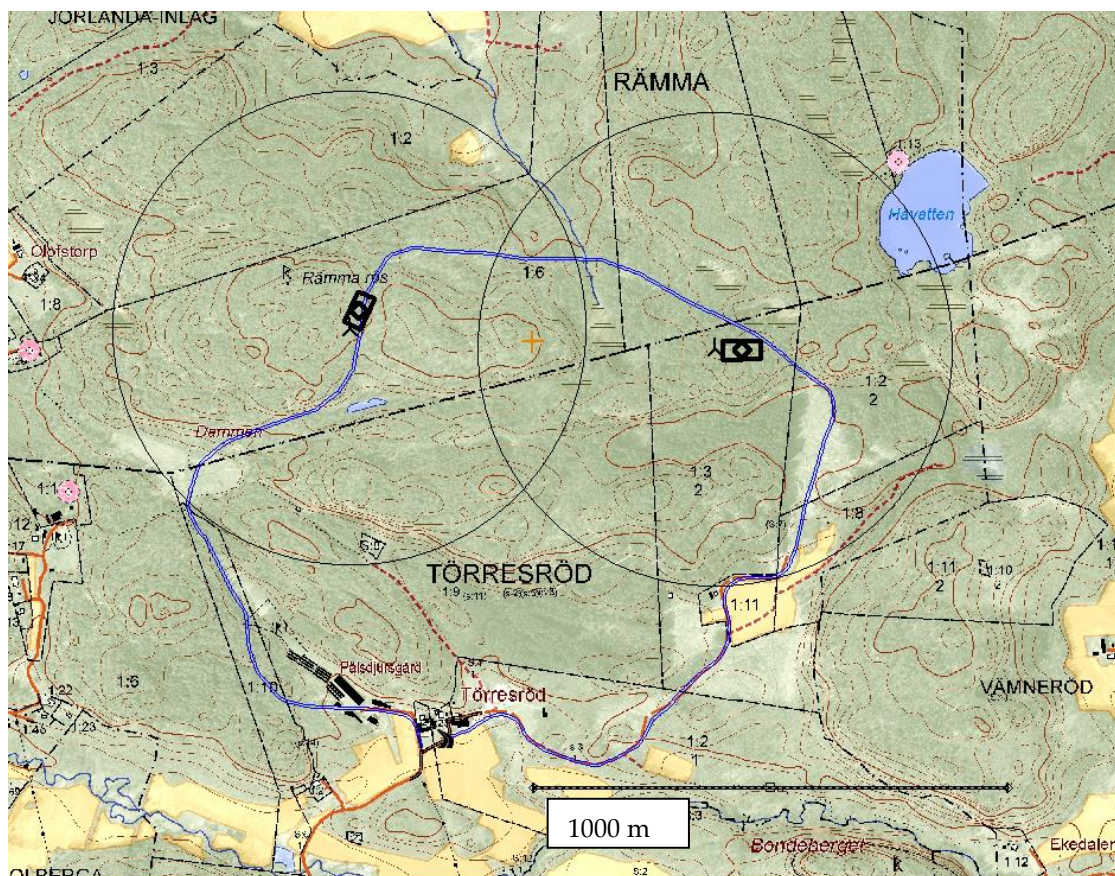
Valet av fundamentstyp beror på vindkraftverksmodell och markförutsättningar. En geologisk undersökning görs vid varje vindkraftverksposition för att utreda vilken typ av fundament som är lämplig vid den specifika platsen. En stabil berggrund nära markytan ökar möjligheterna för att använda sig antingen av bergförankrat fundament eller bergförankrad platta. Förhoppningsvis är En lösning av detta slag möjlig detta fall.

3.2.3 Vägar

För transport av material och utrustning till en vindpark så krävs vägar av god standard som uppfyller ställda krav på kurvradier, lutningar och vägbredd. Där skarpa kurvor behöver passeras kan tillfällig vägbana i innerkurvor skapas genom körplåtar eller grus på markduk.

Vägar inom vindparken är preliminärt planerade utifrån de vindkraftsverkspositionerna som föreslagits och framgår av Figur 5 nedan. Ett av vägvalen, östra eller västra planeras att användas för att nå vindkraftverken.

Vägar kommer beskrivas närmare i kommande MKB.

Figur 5. Preliminärt föreslagna vägsträckningar och placeringar av vindkraftverk.

3.2.4 Arbetsytor

I samband med byggnation av vägar så kommer även kranplats och arbetsytor att anläggas vid respektive vindkraftverksposition.

Kranplatsen är en hårdgjord yta avsedd för kran och hjälpkran vid vindkraftverksplatsen. Ytan är permanent och kommer kvarstå under vindkraftverkens livslängd. Kranytorna används vid montage, större underhållsåtgärder och demontering. Större underhållsåtgärder kan bland annat vara byte av rotorblad, växellåda eller annan huvudkomponent. Kranytornas storlek och form anpassas utifrån den kran som blir aktuell för vindkraftverksmontaget. Vanlig storlek är idag cirka 2500 m² för vindkraftverk av den angivna totalhöjden.

Utöver hårdgjorda kranytor kommer temporära ytor i anslutning till kranytorna anläggas för uppställning av material (t.ex. torndelar, vingar, maskinhus, nav m.m.) före montage.

Närmare beskrivning av arbetsytor görs i kommande MKB.

3.2.5 Elnätsanslutning

Kungälv Energi är elnätsägare och har områdeskoncession för det aktuella området. Kungälv Energi har tillfrågats om möjligheten att ansluta aktuell effekt och ser positivt på anslutning av elproduktion i området. Anledningen är att de planerar en ny 130 kV transformatorstation ca 4 km söder om projektet som beräknas uppföras inom en femårsperiod.

4 FÖRVÄNTAD MILJÖPÅVERKAN

En vindpark ger både lokal och global miljöpåverkan. I detta kapitel beskrivs de lokala miljökonsekvenserna som en etablering skulle medföra. De globala miljökonsekvenserna såsom exempelvis minskade koldioxidutsläpp kommer beskrivas mer ingående i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

4.1 Markanvändning

Projektområdet för Rämna ligger i ett kuperat skogslandskap med i huvudsak relativt glest bevuxen barrskog. En del berg i dagen finns. Speciellt i projektet västra delar som övergår i hållmarker kring Rämna rös. Området är i huvudsak präglad av aktivt skogsbruk. Vid en vindkraftsetablering så kommer skogsbruket kunna fortgå som tidigare och underlättas som följs av de vägar som anläggs, med undantag av den markyta som är upplåten till vindkraftverken med tillhörande vägar.

4.2 Boendemiljö

Den närmsta tätorten är Kode som ligger drygt 2 km sydväst om projektområdet. Kode har närmare 2000 invånare. Närmsta permanentbostäder är spridd bebyggelse väster om projektet som ligger mer än 650 m från närmsta verk. Till bostäderna norr om verken är det mer än 800 m.

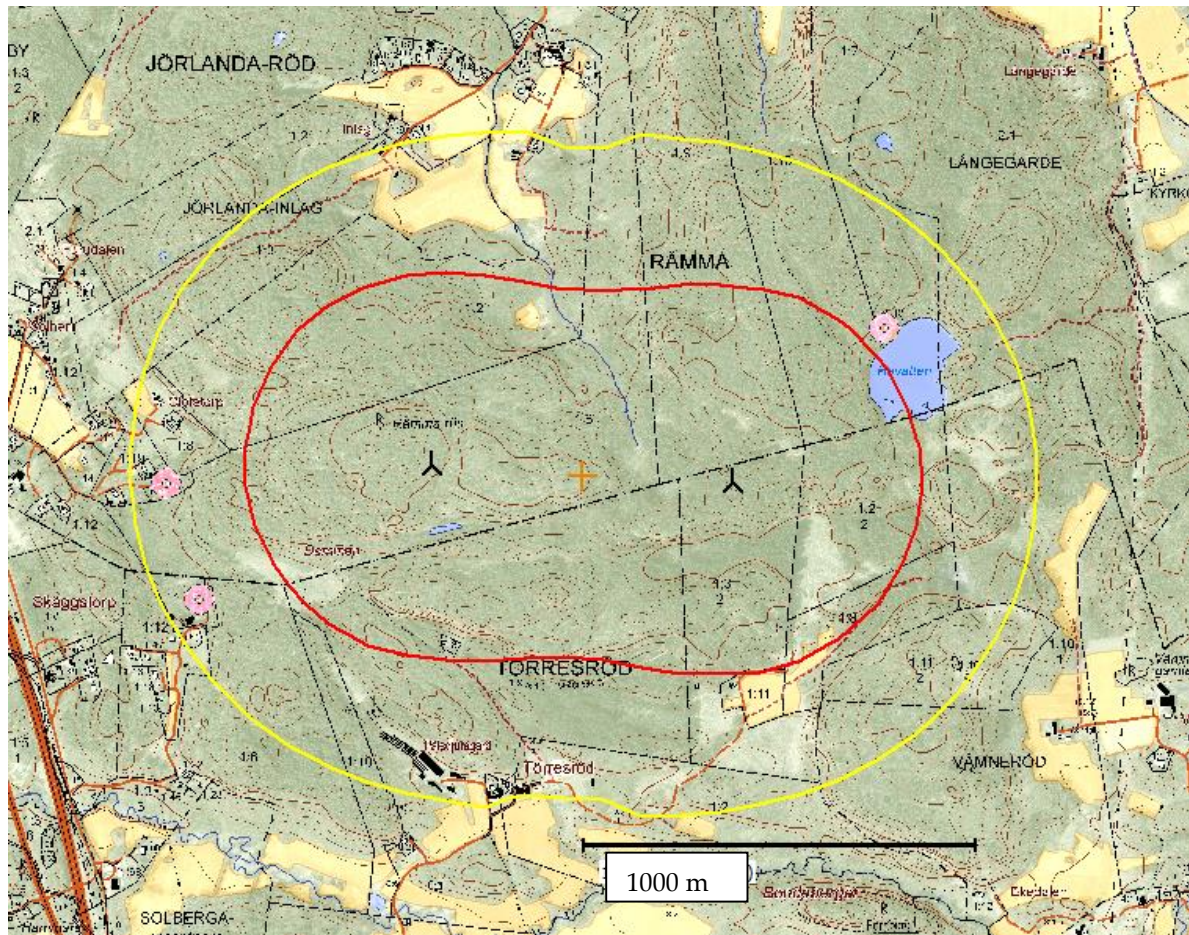
4.2.1 Ljud

Vindkraftverk ger upphov till buller vid byggnation, drift och avveckling. Riktvärde för buller från vindkraftverk på bostäder är maximalt 40 dB(A) under drift. Denna ljudnivå är praxis vid miljötillstånd för vindparker.

Ljudet från moderna vindkraftverk reduceras i regel med ny utformning på vingarna. Vingarna förses med "serrated trailing edges", eller i svensk översättning "ugglevingar". Det är en tandad bakkant på vingarna som sänker ljudalstring och turbulens kring vingarna. Detta får till följd att dagens större vindkraftverk inte bullrar mer än tidigare mindre vindkraftverk.

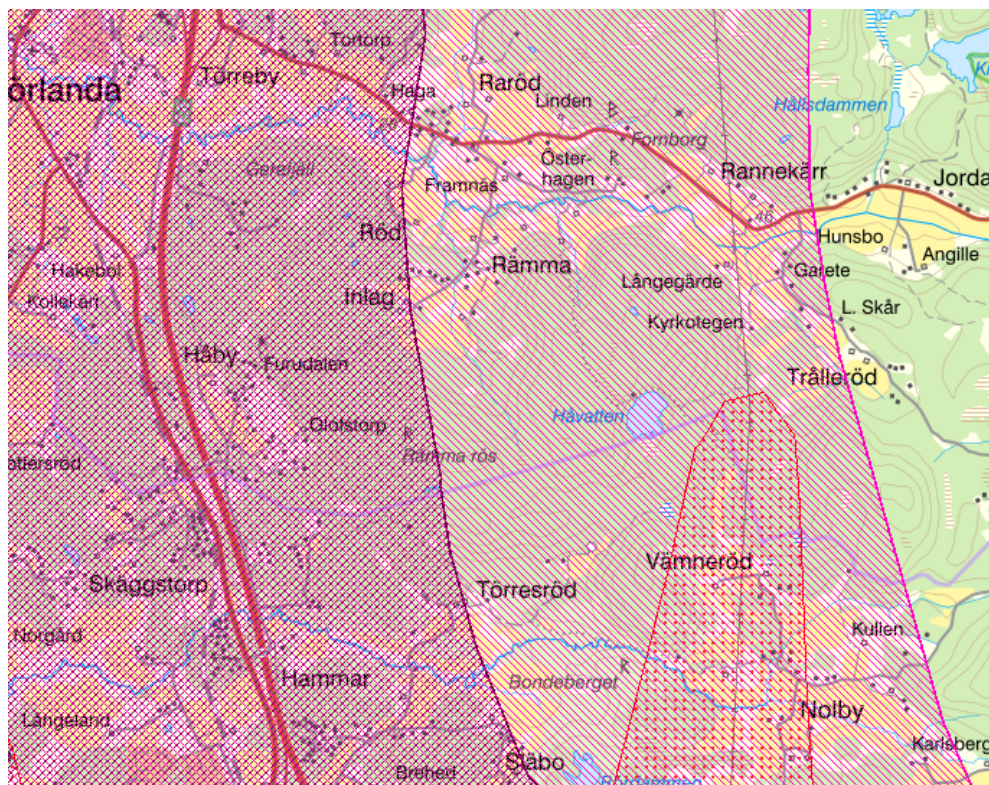
Vindkraftverken kan även köra i olika "mode" vilket innebär att vindkraftverkens ljudnivå sänks till priset av något mindre energiproduktion. Detta sker genom att vindkraftverket styrs med annat dataprogram vid driften och är en enkel omställning.

Figur 6 nedan visar bullerkurvan 40 dB(A), som röd linje, när bullerpåverkan simulerats med ett vindkraftverk av typen Vestas V162 med på 119 meters torn och 162 meters rotordiameter. Avstånd till närmast belägna permanentbostad är med föreslagen placering 670 meter. Denna bostad får då bullerpåverkan 36 dB(A). En sommarstuga vid Håvatten ligger 550 m från närmsta verk och får ett beräknat buller på 39 dB(A). Två sommarstugor som ägs av projektets markägare ligger 516 m från närmast verk. Bullret på dessa bostäder är 39 dB. Bullerberäkning finns som Bilaga 1.

Figur 6. Den röda linjen simulerad ljudkurva 40dB(A). Den gula simulerar 35 dB(A).

Området är även utsatt för buller från såväl motorvägen som järnvägen väster om projektet. Gränsen för bullerstörningen från järnvägen gränsar till västra verket. Se figur 7.

Figur 7. Utdrag ur länsstyrelsens informationskarta som visar bullerstörning från järnväg, väg och flyg.

4.2.2 Skuggning

Vindkraftverk ger upphov till rörliga skuggor som kan vara störande för allmänheten. Vanlig praxis för skuggning från vindkraftverk på bostäder är maximalt 8 timmar per år och maximalt 30 minuter per dag.

Till miljökonsekvensbeskrivningen så kommer exempel på skuggningsberäkningar tas fram. Om beräkningsresultatet överstiger gränsvärdena enligt praxis så kommer skuggstyrning installeras på vindkraftverken för att minimera störningen för de närboende. Skuggstyrning innebär att vindkraftverkens dator genom att hantera tidpunkt, bostäders/vindkraftverkens plats och meteorologiska förhållanden vet när en bostad skuggas och då kan stoppa vindkraftverken.

Preliminära skuggberäkningar visar att de bostäder som är belägna närmast vindkraftverken kommer belastas med skuggor som överstiger de gränsvärden som är givna. Därför kommer eventuella framtida vindkraftverk förses med s.k. skuggautomatik som stoppar vindkraftverken då någon bostad utsätts för skuggbildning. Exempel på skuggberäkning finns som Bilaga 2.

4.3 Landskapsbild

Landskapsbilden är en kombination av naturförutsättningarna och människans kulturella påverkan. Den ständiga förändringen av landskapet är en del av dess utveckling. Ny bebyggelse såsom fritids- och bostadshus ger en långsam förändring av landskapet, medan vindkraftsutbyggnad ger en snabbare förändring av landskapsbilden. Det är väldigt subjektivt hur vindkraftverk upplevs som inslag i landskapet.

Två landskapsbildsskyddsområde finns i området i form av bokskogarna vid Törresröd och Vämneröd, se Figur 14.

För att visa vindkraftverkens visuella påverkan på landskapet har fotomontage gjorts (se Figur 8, Figur 9, Figur 10 och Figur 11). Montage är gjorda med vindkraftverk som har totalhöjden 200 meter (119 meter torn och 81 meter vinge) och rotordiametern 162 meter.

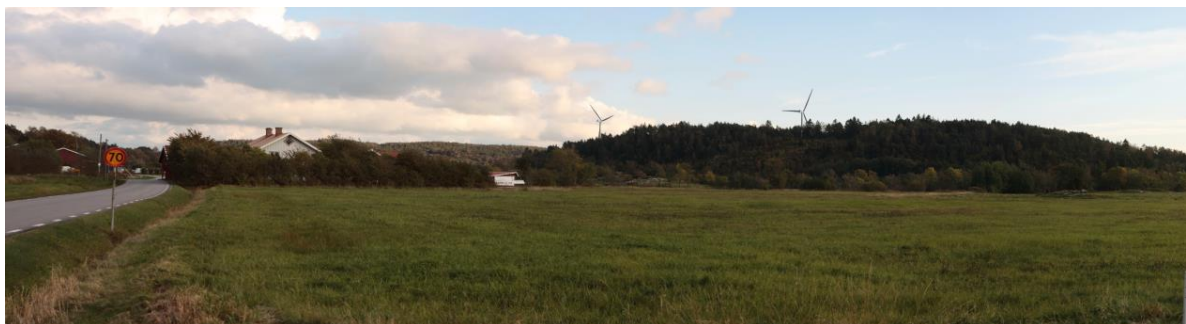
Figur 8. Fotomontage från planerad infartsväg till projektet som utgår från Kodemotet. Avståndet till närmsta vindkraftverk är drygt 1300 meter.

Figur 9. Fotomontage från infarten till Garete öster om vindkraftverken med samma vindkraftverk som i Figur 9. Avståndet till närmsta vindkraftverk är omkring 1900 meter.

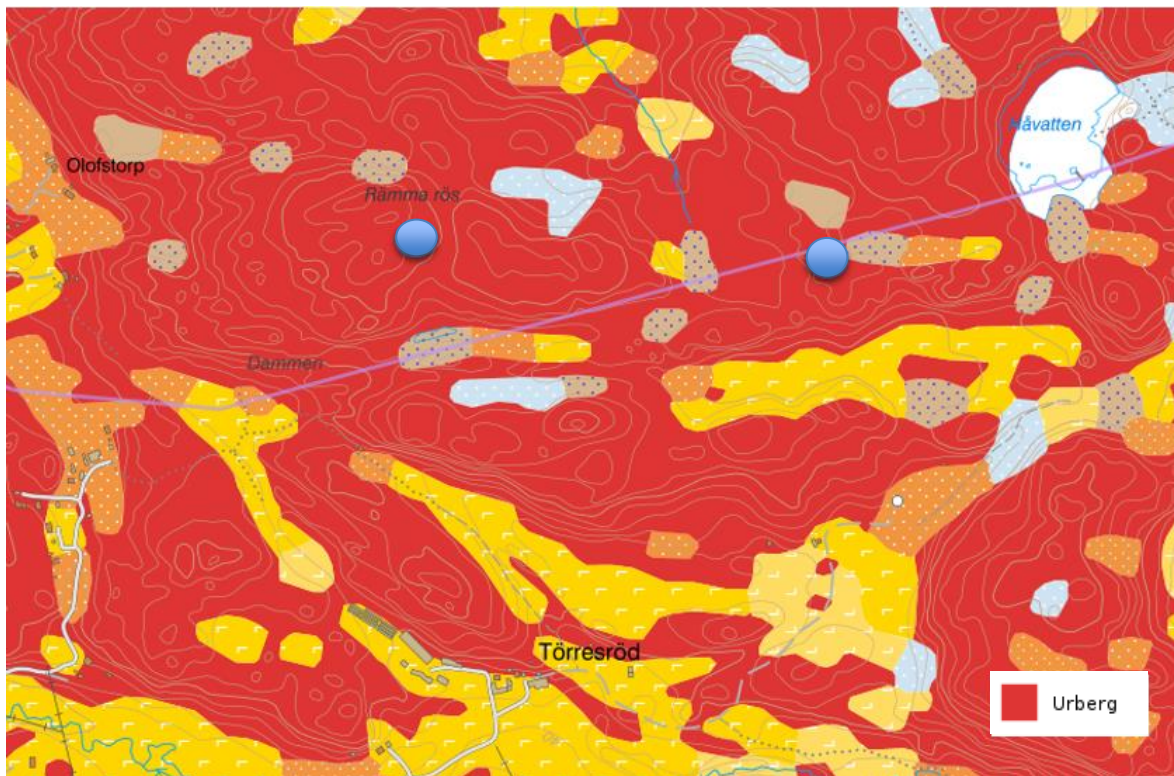
Figur 10. Fotomontage från Framnäs, norr om vindkraftverken, omkring 1700 meter till närmsta vindkraftverk.

Figur 11. Fotomontage Jörlandamotet (E6) cirka 2650 meter nordost om vindkraftverken.

4.4 Geologi

Enligt SGU:s jordartskarta så består projektområdet för Rämna i huvudsak urberg, men med vissa mindre inslag av andra jordarter, se *Figur* .

Figur 3. Jordartskarta från SGU – Kartvisaren. Planerade områden för placeringar av vindkraftverk markerade med blå cirklar.

Vid byggnation så kommer geotekniska undersökningar göras vid varje vindkraftverksposition för att utreda vilket typ av fundament som är lämplig på den valda positionen. Mer information om de olika fundamentstyper finns i kapitel 3.2.2. Påverkan på geologiska värden för detta bedöms liten i detta fall.

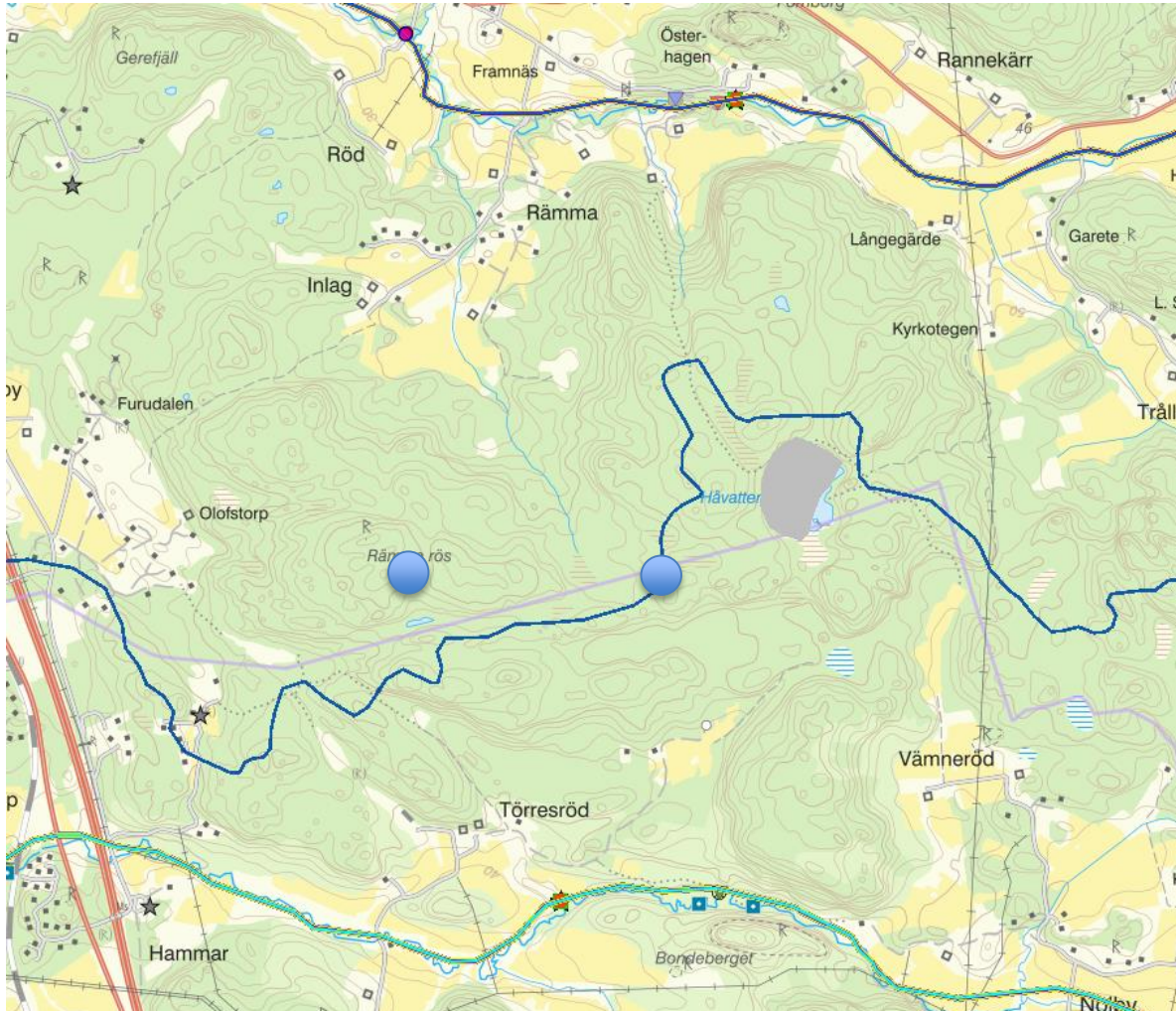
Byggteknisk har berggrunden den fördelen att mycket av byggmaterialet som behövs i projektet går att skapa genom s.k. massbalans vid byggandet av vägar. En mobil bergkross används då för att krossa berg på plats och återvinna för vägbyggnation.

4.5 Hydrologi

Inom projektområdet för Rämna finns sjön Håvatten cirka 400 meter nordost om det östra vindkraftverket. Det finns även en mindre vattenansamling omkring 150 meter söder om det västra verket. Ingen av dessa vatten har något strandskydd eller någon synlig avrinning Centralt, mellan de båda vindkraftverken finns en våtmark som avvattnas av en bäck norrut. Kring bäcken råder strandskydd, se Figur 14.

Höjderna i området är vattendelare och avvattnar norrut mot Jörlandaån och söder ut mot Vallby å. Gränsen för avvattning framgår i nedanstående karta. Området ligger inom avloppskänsligt område

med avseende på fosfor (Avloppsdirektivet 91/271/EEG) och nitratkänsligt område (nitratdirektivet 91/676/EEG).

Figur 13. Kartutsnitt ur Vattenkartan (VISS) visande Jörlandaån, Vallby å och gränsför vattendelare. Planerade områden för placeringar av vindkraftverk markerade med blå cirklar.

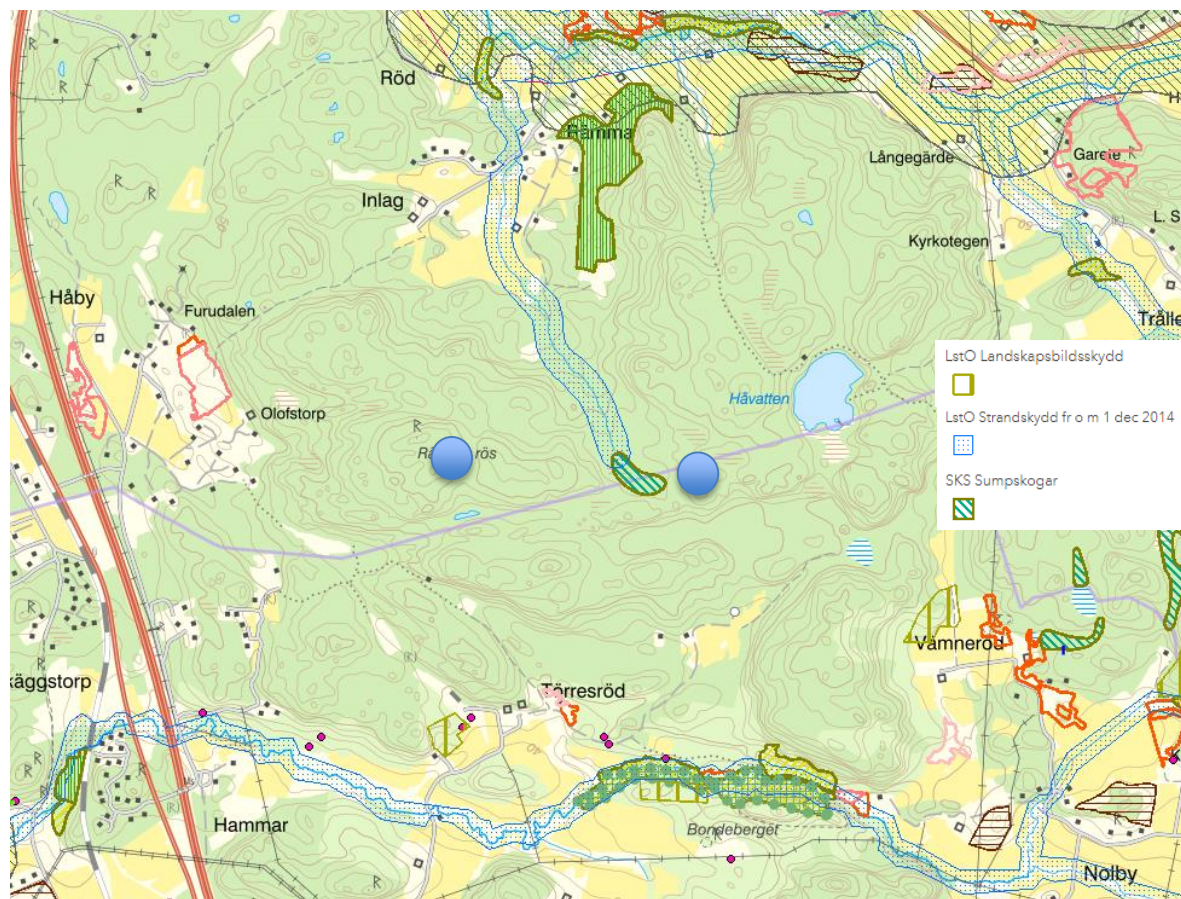
4.5.1 Strandskydd

För att bevara allmänhetens friluftsliv samt för att skydda växt- och djurliv så finns strandskydd vid hav, sjöar och vattendrag i Sverige. Generellt gäller strandskydd om 100 meter från strandlinjen, men på vissa platser kan det finnas utökat strandskydd. Föreslagna placeringar kan komma att påverka strandskyddet kring den bäck som avvattnar våtmarken mitt i projektområdet. Se figur 14. En ansökan om dispens från strandskyddet kommer att göras för korsning av väg över bäcken.

4.6 Markbundna naturvärden

Noterade naturvärden som kan beröras av verksamheten i området är främst sumpskogen mitt i området med bäcken som avvattnar denna. I övrigt är värdena belägna i anslutning till Jörlandaån i norr och Vallby å i söder.

Två landskapsbildskyddsområde finns i form av bokskogarna vid Törresröd och Vämneröd. Norr om projektet vid Rämna finns även en ädellövblanskog. Se figur 14.

Figur 4. I kartan syns bl.a. ädellövblandskogens och landskapsbildsskyddsområdenas placering. Karta från länsstyrelsens informationskarta. Planerade områden för placeringar av vindkraftverk markerade med blå cirklar.

Till miljökonsekvensbeskrivningen så kommer naturvärdesinventering göras av markbundna naturvärden inom projektområdet. Denna naturvärdesinventering innefattar sammanställningar av redan kända naturvärden samt resultat från fältinventering.

4.7 Fåglar och Fladdermöss

Förutom notering om naturvärden områdets östra del som gjorts i Kungälv's kommuns vindbruksplan finns inga idag av oss kända rapporter om fladdermöss eller fåglar. En inventering av bl.a. örn har inletts för att dokumentera eventuella örnars spelflykt under innevarande säsong.

Inför MKB:n kommer en fågelinventering göras som kommer vara riktade mot de fågelarter som är känsliga mot vindkraft.

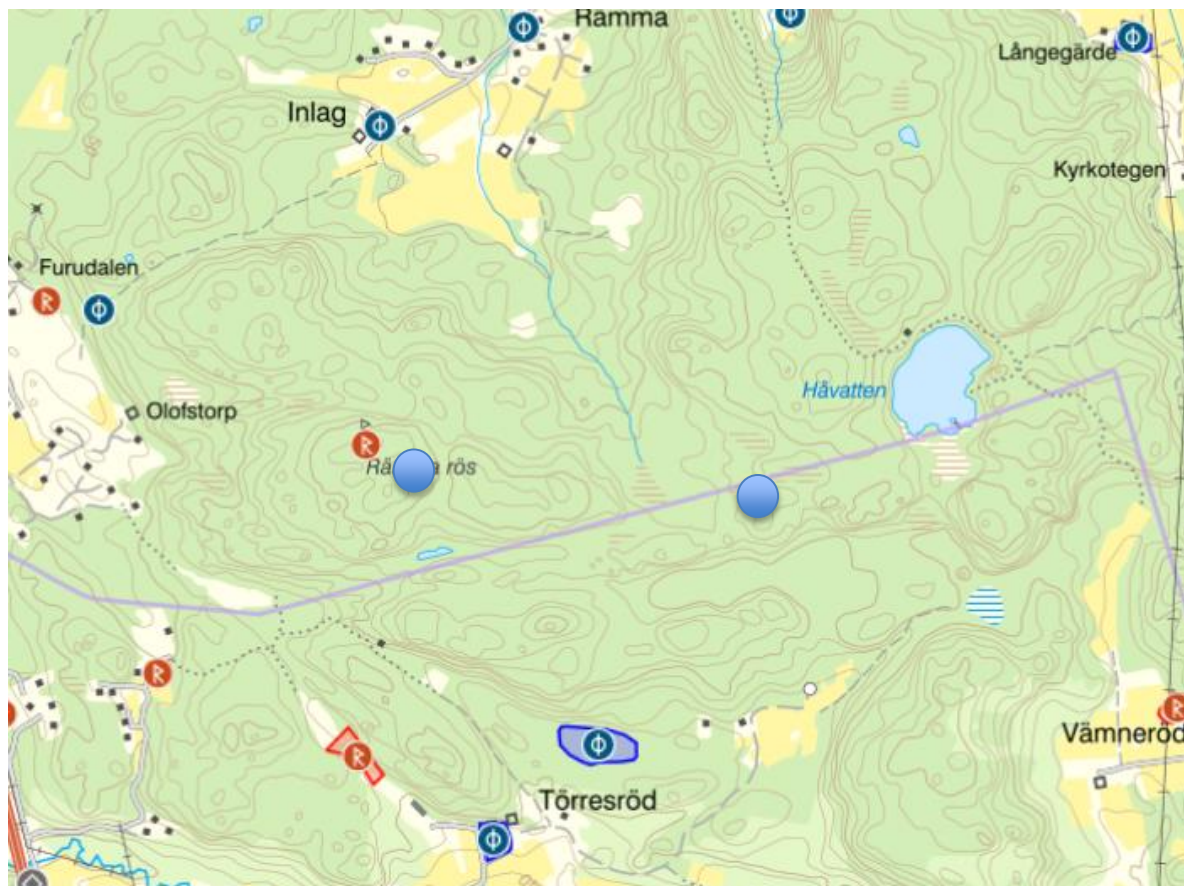
Likaså kommer en fladdermusinventering att göras och resultaten presenteras i MKB:n

4.8 Övrig fauna

Möjliga störningar på landlevande djur från vindkraftverk är byggnations- och avvecklingsstörning, buller, synintryck, ökad tillgänglighet till följd av nya vägar, ny infrastruktur (vägar, kranplatser och kraftledningar) och mänsklig närvaro under drift. Jakt på vildsvin sker i området som även visar tydliga spår av vildsvin.

4.9 Kulturmiljö och fornlämningar

De fornlämningar som bedöms riskerar att påverkas av verksamheten är Rämna rös och lämningar av vad som antas vara en stenåldersboplats vid Törresröd. Boplatsen riskerar endast att påverkas vid byggnation av den västlig vägen. Se figur 15.

Figur 5. Kända kulturvärden vid projektområdet för Rämna. Data från Riksantikvariatets databas Fornsök.

Till miljökonsekvensbeskrivningen så kommer en kulturvärdesinventering av projektområdet att utföras.

4.10 Friluftsliv

Det friluftsliv som förekommer i området är begränsat. Framst rör det sig om jakt och svampplockning.

4.11 Infrastruktur

Projektet är väl placerat ur infrastruktursynpunkt. E6:an löper väster om området, drygt 100 m från närmsta verk. Infart till projektet planeras att ske från Kodemotet som är väl anpassat för att vindkrafttransporter.

Elanslutning kommer enligt uppgifter från Kungälv Energi att finnas tillgänglig i den 130kV transformatorstation som planeras att uppföras ca 4k m söder om projektet.

Dispens krävs från Trafikverket vid vindkraftsverkstransporter på allmän väg. Detta då dessa transporter är långa och i vissa fall även mycket tunga.

4.12 Riksintressen

Det utpekade projektområdet för Rämna ligger inte i direkt konflikt med några befintliga riksintressen.

Järnvägen och motorvägen ca 1 km väster om verken är riksintressen, 3 kap 8 § MB

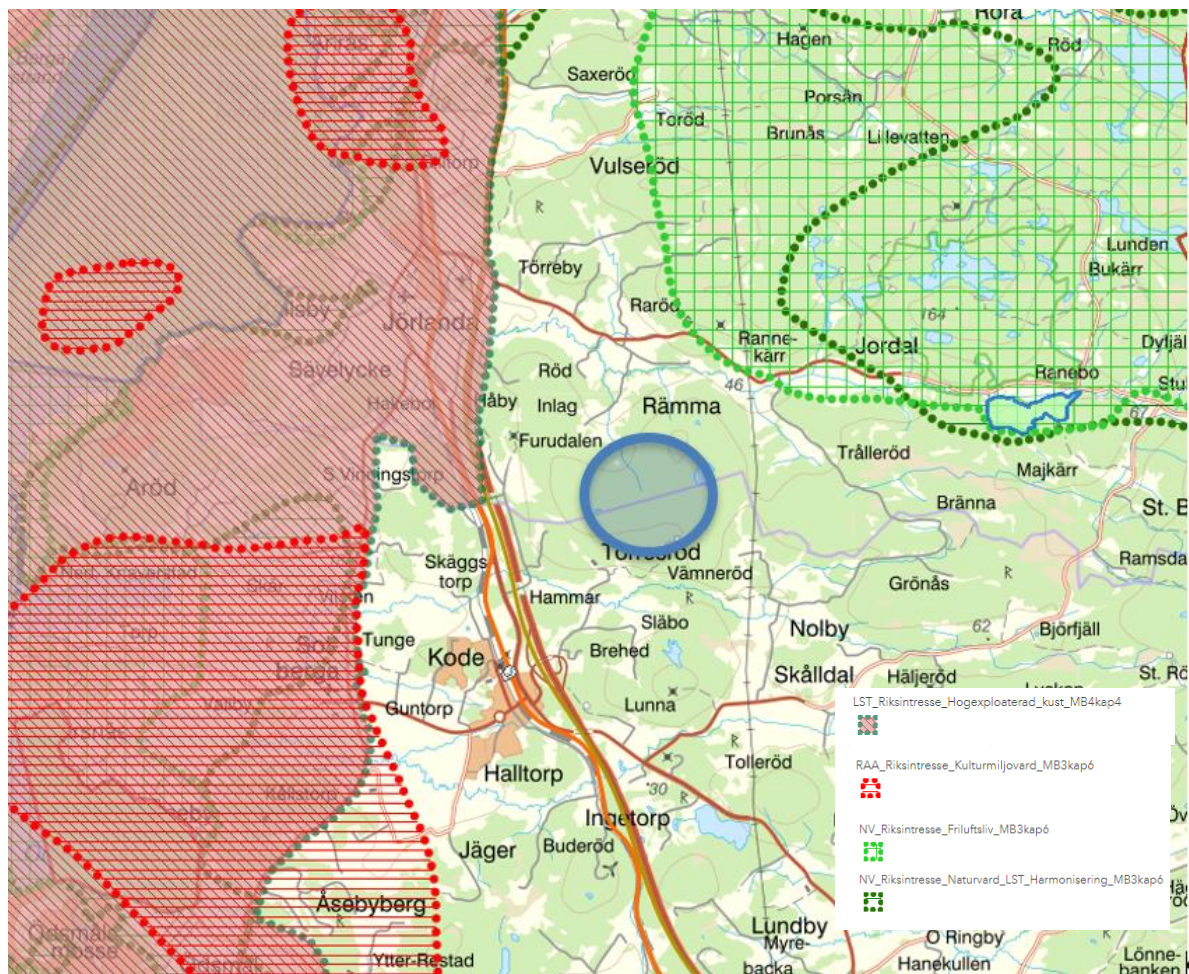
De ytterligare riksintressen är aktuella är riksintresse för friluftsliv och natur i Svartedalsområdet cirka 1,5 resp. 2,5 km öster om närmsta verk.

Ca 1km väster om närmst belägna verk ligger riksintresset Högexploaterad kust. Detta riksintresse överlappas även av riksintresse Kulturmiljövard Solberga-Ödsmål och Riksintresse Naturvard_ Hakefjorden - Marstrandsfjorden – Sälöfjorden ca 2,5 km från närmsta verk.

Närmst belägna Natura2000 område är Stenungssundkusten som är belägen mer än 4 km från verken.

Utöver riksintressen finns även naturreservatet Ranebo drygt 3km nordöst om närmsta vindkraftverk.

Karta över närbelägna riksintressen i förhållande till projektområdet för Rämna kan ses i Figur 16.

Figur 16. Riksintressen i närheten av projektområdet för Rämna. (LST Vindbrukskollen). Projektområde markerat med blå cirkel.

Vid frågor eller förtydligande av detta samrådsunderlag kontaktas.

Tekniska Verken i LinköpingVind AB.

Mikael Henriksson

Tel 076-1340166

mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Myndighetssamråd Rämna 25/4 2021

Närvarande: Mikael Henriksson (MH, TVab) , Martin Andersson (TVab), Linda Lundborg (Stenungssund kommun), Linda Andreasson (Kungälv kommun), Tomas Sjökvist (Stenungssund kommun), Lena Niklasson (Länsstyrelsen), Lena Smith (Länsstyrelsen), Susanne Lundman (SL, Länsstyrelsen), Gunilla Strömqvist (Kungälv kommun), Tryggve (Markägare), Martin (Markägare), Mattias (Markägare), Malin Henriksson (Stenungssund kommun), Morgan Andersson (Stenungssund kommun), Maja Andersson (Stenungssund kommun), Helena Fransson (Kungälv kommun), Morgan Karlsson (Kungälv kommun), Anna Dahlen (Kungälv kommun),

- Presentation
- MH går igenom underlag samråd
  - Presenterar tekniska verken
  - Berättar om Sunne och tidigare projekt
  - Projektet omfattar två vindkraftverk
  - Det finns få närliggande vindkraftverk. Finns ett 150m högt vindkraftverk i närhet ägt av Kungälv kommun
  - Projektet ligger i två kommuner.
  - Placering av verk är inom vindbruksplan förutom i Stenungssund där man tagit hänsyn till hus, som det idag inte behövs ta hänsyn till.
  - Försvaret har inte återkommit med remissyttrande och kan vara problem för projektet fortskridande. Försvaret har dock godkänt området tidigare vid tidigare utredning.
  - 130 KV transformator planeras i området så Kungälv energi är positiva till anslutning.
  - Landvetter flygplats och Säve flygplats begränsar totalhöjden till 200m, 120m tornhöjd. Mindre vindkraftverk byggs inte idag.
  - Vindläget är bra, 7,7 m/s vindar på 120m höjd
  - Produktion uppskattas till 20 Gwh/verk, vilket motsvarar 10% av Kungälv kommuns elanvändning på 300 GWh.
  - Typ av verk väljs efter beviljat tillstånd
- SL undrar över tillfartsväg, vilket MH förklarar via karta i underlaget.
- MH fortsätter med genomgång av underlag:
  - Olika typer av fundament presenteras. Det är mycket berg i området och möjlighet till att borra kan finnas. Geologisk undersökning kommer göras.
  - Befintliga vägar är i bra skick. Sv'ngar kräver en radie på 50-60m, skog kommer avverkas. Körplåtar kommer vara aktuellt. Mycket transporter av betong kommer ske. MH går igenom karta på väg. Det finns två alternativ för vägar. Östra vägen är första alternativ. Befintliga vägar kommer stärkas och rätas ut. Arbetsytor vid verken kommer etableras, dels kranplats på 30x50m man tar i anspråk. Under byggskedet finns tillfälliga ytor för lagring som sedan återställa.
  - Elnätet, transformator planeras ca 4km ifrån området, vilket kan vara färdigställt inom 5år.
  - Markanvändning, mycket skog och berg. Österut skogsbruk, vilket skulle kunna gynnas av vägarna. Folk bor i Kode (ca 2000) men E6an är i mellan. Permanent boende finns norr om 800m. 650m är till närmaste bostad. Riktvärden på buller är 40db, vilket uppfylls förutom på ett fritidsboende. De här vindkraftverken kan ställas av, vingar kan pitchas vid behov så de uppfyller bullerkraven.
- SL på länsstyrelsen påpekar att ingen skillnad görs på fritidshus ur prövandesynpunkt

- MH fortsätter med genomgång av underlag:
  - Möjlighet till så kallade "ugglevingar" finns vilket minimerar bullernivåerna. Bullerkarta har gjorts. E6 hörs idag inom området.
  - Skuggning löses genom att verk ställs ner vid behov. Krav finns 30min per dag.
  - Synlighet, fotomontage har gjorts.
  - Geologi ser bra ut.
  - Svår terräng också pga. berg.
  - Hydrologi, det finns en bäck valbyån med strandskydd, dock inte mycket vattenrörelse. Ölandsån innehar strandskydd.
- SL påpekar att det ska ta hänsyn till länsstyrelsens strandskydd och att planerad vägen kan bli problem men att dispens kan sökas men ska då motiveras och jämföras mot alternativ.
- GK påpekar att Naturvärdesinventering har gjorts (1993) och finns tillgänglig på kommunens hemsida (webgis) och menar att områdena kan jämföras.
- LS nämner fladdermöss och att de bör inventeras under perioden mitten av juni till juli. Stt inventera fladdermöss på hög höjd kan vara svårt men att höghöjds arterna är viktigast. Bat mode efterfrågas. Underlag ifrån länsstyrelsen kommer förmedlas efter mötet.
- SL undrar om TVAB har kontakt med fåglar och MH svarar att Naturcentrum inventerar fåglar i området.
- MH nämner också att naturcentret ska inventera fladdermöss samt Batmode kommer vara aktuellt
- MH nämner att angående kulturlämningar finns bland annat Rämna rös samt en boplats.
- SL meddelar att avstånd på 150m ska hållas ifrån Rämna rös. Boplatsen behöver tillstånd vid påverkan.
- MH tar upp friluftsliv och att det endast är jakten.
- MH meddelar att inga konflikter finns med riksintressen. Järnvägen och E6:an är närmast. Nämner övriga RI-områden och visar karta.
- SL undrar över om infartsvägen passerar strandskydd och LS meddelar att det finns information på hemsidan.
- SL undrar över om samråd med elnätet angående transport och luftledning har genomförts.
- MH meddelar att infobrev har gått ut till närboende
- SL påpekar att information om allmänt samråd ska annonseras i tidningar
- GK undrar om dragning av elnät. MH förklarar om planerna men att inget är bestämt samt att det planeras för markförlagd kabel.

Rundvandring påbörjas där planerade vägar och positioner av vindkraftverk inspekteras.

- SL påpekar att 50m måste hållas ifrån de "dammar" som passeras. MH menar att det kommer bli svårt att genomföra. SL påpekar då att dispens behöver sökas.

.....

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Miljöskyddsavdelningen
010-224 40 00

Meddelande

2021-04-28

Diarienummer

551-9487-2021

Dossienummer

14xx-xxxx

Sida

1(7)

Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Avgränsningssamråd om planerade vindkraftverk vid Rämna i Stenungsunds och Kungälv kommun

Samrådet avser en vindkraftanläggning med två vindkraftverk nordöst om Kode på gränsen mellan Kungälv och Stenungsunds kommuner. Planerad totalhöjd är maximalt 200 meter.

Verksamheten avser en nyetablering av en verksamhet som finns uppräknad i 6 § i miljöbedömningsförordningen (SFS 2017:966). Denna typ av verksamhet antas alltid medföra en betydande miljöpåverkan. Ni omfattas därför av kraven att genomföra ett avgränsningssamråd¹.

Vad som framkommer under samrådsprocessen ska beaktas vid framtagandet av ansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. En samrådsredogörelse ska bifogas ansökan.

Med vem ska samråd hållas?

Samråd ska förutom med Länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och berörda enskilda även ske med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda.

Miljökonsekvensbeskrivning

I 6 kap. 35 § miljöbalken (MB) och i 16-19 §§ i miljöbedömningsförordningen (MBF) anges vilka uppgifter som ska ingå i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

MKBn ska tas fram av den som har sakkunskap om verksamhetens särskilda förutsättningar och förväntade miljöeffekter. Hur detta har beaktats ska redovisas i MKBn.

Detta meddelande syftar till att Länsstyrelsen ska lämna synpunkter på innehållet i och den detaljeringsgrad på MKBn behövs för tillståndsprövningen.

Länsstyrelsen anser att följande aspekter är särskilt viktiga att behandla i MKBn:

¹ 6 kap. 29-32 §§ Miljöbalken

Allmänt

- Redogör för nollalternativ, alternativa lokaliseringar och alternativ utformning för planerad verksamhet samt motivera ansökt lokalisering och utformning.
- Redovisa planerade och befintliga vindkraftanläggningar inom 1-1,5 mils radie. Belys vid behov kumulativa effekter.
- Belys eventuella intressekonflikter med flyget, teleoperatörer, Försvarmakten m.fl. och klargör vilken hänsyn som tas.
- Redovisa placering av verk inkl. uppställningsyta, kabel- och vägsträckning mellan verken samt infartsväg. Bedöm miljöpåverkan utifrån det. Beskriv stöd av tydligt kartmaterial vilka delar av befintlig väg som behöver rätas, breddas eller förstärkas samt vilka delar av vägen som behöver nyanläggas. Verksplats inkl eventuell flyttmån, kranplats och uppställningsyta, kabel- och vägsträckning samt eventuell transformatorstation bör även lämnas in som shapefiler.
- Redovisa tydliga kartmaterial för att underlätta förståelsen av inventeringar, ansökan och MKB:n.
- Redovisa tydligt vilka åtaganden ni gör.

Planer:

- Beskriv hur anläggningen förhåller sig till kommunala planer.

Buller och skuggor

- Redovisa var det finns bostäder i anslutning till vindkraftsparken. I det fall det finns obebodda hus, inom 40 dBA-kurvan ska taxeringen av dessa redovisas.
- Utför buller- och skuggberäkningar. Redovisa källjud och beräkningskriterier (mode, rånslängd m.m.) för bullerberäkningarna. Motivera vald rånslängd. Redovisa om verken är nedreglerade i beräkningen och om de går att nedreglera ytterligare. Det bör tydligt framgå av skuggberäkningarna vid vilka årstider och tider på dygnet som skugga förekommer vid närliggande bostäder. Redovisa både 8 timmar/år och 30 minuter/dygn för skugga samt kurvor för 35 dBA och 40 dBA för buller. Redovisa vilka eventuella skyddsåtgärder som planeras för att klara bullervärden och skuggbildning.
- Utför bullerberäkningar som visar om Folkhälsomyndighetens allmänna råd för lågfrekvent buller kommer att klaras.
- Redovisa miljöpåverkan från bergkrossen.

Motivering: Buller- och skuggberäkningar behövs för att bedöma om påverkan på boendemiljön är acceptabel. Naturvårdsverket har kommit med en ny vägledning 2020-12-01 avseende buller från vindkraftverk. Denna ska beaktas.

Naturmiljö:**Allmänt**

- Genomför naturvärdesinventering för de ytor som berörs av vindkraftsparken. Beskriv på vilket sätt fridlysta djur och växter berörs av

vindkraftparken. Inventeringen ska göras enligt svensk standard (SIS19000:2014) med ambitionsnivån medel ev. med lämpliga tillägg.

- Beskriv försiktighetsmått och skyddsåtgärder samt ge förslag på kompensationsåtgärder i det fall negativ påverkan på naturmiljön eller speciella arter inte kan undvikas.

Motivering: Vindkraftparken ska inte anläggas så att fridlysta arter eller andra värdefulla naturmiljöer påverkas negativt.

Strandskydd

- Redovisa var strandskydd kan komma att beröras. Redovisa om möjligt alternativ vägdragning som inte berör strandskyddad mark. Motivera vald sträckning.
- Beskriv förväntad påverkan på strandskyddsmiljön om väg dras där.
- För dispens måste ett tillämpligt särskilt skäl enligt 7 kap. 18 c § MB anges och motiveras i ansökan.

Motivering: Den preliminära vägsträckningarna mellan vindkraftverken föreslås korsa en bäcken inom strandskyddat område. Även infartsvägen passerar strandskydd vid Vallby å. Prövning enligt strandskyddsbestämmelserna bedöms behövas. Att dra väg genom strandskyddat område kan strida mot det ena av strandskyddets syften, om att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten (7 kap. 13 § miljöbalken (MB)). Underlag till dispensprövning ska ingå i tillståndsprocessen.

Fåglar

- Genomför en allmän fågelinventering genom att genomsöka området tre gånger längs parallella linjer. Fågelinventeringarna bör även beakta om det kan förekomma fåglar som är särskilt känsliga för vindkraft, t.ex. glador, örnar, vråkar, lom, berguv och fiskgjuse. Det bör även framkomma om nattskärna finns i området, då lämplig miljö för arten finns där. Om fiskgjuse förekommer ska dess flygvägar lokaliserats. Inventeringen ska också beskriva om några flyttsträck för fåglar berörs av vindkraftparken.
- Tjäderhabitat ska inventeras och beskrivas, t.ex. spelplatser för tjäder och vilken påverkan vindparken i så fall bedöms få på artens livsmiljö och population.
- Beskriv de skyddsåtgärder som planeras för att skydda fåglar i området.

Motivering: Fågelinventeringar ska utföras (eller vara utförda) under vår- och sommarperioden för att ge bästa kunskap om förekomst av olika fågelarter. Länsstyrelsen rekommenderar att ni tar kontakt med den lokala ornitologiska föreningen för upplysningar om förekommande av fåglar i området, som underlag till inventeringarna. Särskilt måste platser där vindkraftverken ska placeras vara inventerade vad gäller fåglar. Platser där fåglar häckar och där skogshöns har uppväxtområden för sina kycklingar

ska undvikas helt. Inventering av förekomst av stora rovfåglar görs lämpligen genom att under heldagar med bra väder spana från utsiktsplatser. Skydds zoner till bon för örnar, lommar m.m. samt flygvägar för fiskgjuse m.m. ska beaktas.

Fladdermöss

- Genomför fladdermusinventering. Inventeringen ska i första hand vara inriktad mot att undersöka om s.k. högriskarter förekommer i området. Detta är arter som jagar över trädtopphöjd och som därför riskerar att i större utsträckning flyga in i rotorbladen.
- Redogör för om ni avser att driva verken med automatiska stopp (BAT-mode) eller andra åtgärder för att identifiera om fladdermöss förolyckas av vindkraftverken.

Motivering: Det är vanligt att fladdermöss förolyckas av vindkraftverk om inte skyddsåtgärder vidtas. Högriskarterna är större brunfladdermus, gråskimlig fladdermus, även dvärg-, syd- och trollpipistrell samt de mer sällsynta arterna mindre brunfladdermus och sydfladdermus. Fladdermusinventeringar ska utföras under sensommaren, perioden 15 juli – 15 augusti, för att ge tillförlitliga resultat.

Friluftsliv:

- Beskriv påverkan på friluftslivet i området samt eventuell påverkan på närliggande riksintresseområde för friluftsliv.

Kulturmiljö:

- Redovisa avstånd från närmsta verk inklusive ianspråktaga ytor till fornlämningen Rämna rös (L1970:9675/Raä 33:1).
- Om den västra vägsträckningen väljs krävs tillstånd till ingrepp i fornlämningen L1968:8196/Raä 86:1.

Motivering: Länsstyrelsens kulturmiljöenhet har inget att erinra mot verkets placering gentemot Rämna rös (L1970:9675/Raä 33:1) under förutsättning att avståndet till fornlämningen inte understiger 150 meter. Väljer man den västra vägsträckningen berörs den nordvästra delen av fornlämning L1968:8196/Raä 86:1, en boplats/aktivitetsyta för vilken tillstånd till ingrepp krävs. Kontakt kan i så fall tas med Leif Johansson Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen 010-22 44 566.

Vatten

- Redovisa om etablering av anläggningsdelar t.ex väg eller kabeldragning kommer att ske i eller i nära anslutning till våtmarker eller sumpskogar. Redovisa påverkan på hydrologi och vilka skyddsåtgärder som vidtas.
- Redogör för om anläggandet av vindkraftparken kan innebära vattenverksamhet.

Motivering: Arbeten inom vattenområde som kan påverka vattnets läge, riktning och/eller djup kan innebära vattenverksamhet enligt miljöbalken. Vattenverksamhet är tillståndspliktig eller anmälningspliktig enligt MB 11 kap. Vägdragning/breddning och kabelläggning genom våtmark/sumpskog samt grävande, anläggande av trummor genom vattendrag eller överfart över bäckar är det som kan bli aktuell vattenverksamhet. Uppställning för kranbilar, fundament för vindkraftverk m.m. kan också bli vattenverksamhet.

- Redogör för om aktiviteter som innebär markavvattning kommer att ske vid anläggandet av vindkraftanläggningen.

Motivering: Åtgärder som utförs för att skydda mot vatten, ex. invallning eller bortledning av vatten, utgör markavvattning enligt 11 kap miljöbalken, om syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Exempel på åtgärder som kan leda till markavvattning i detta sammanhang kan vara dikning i eller intill våtmark för att möjliggöra anläggning av väg. Markavvattning är förbjuden och om så avses utföras krävs dispens och tillstånd till markavvattning från Länsstyrelsen. För att erhålla dispens för markavvattning måste sökande ange särskilda skäl, i detta fall, om markavvattning skulle krävas för tex anläggning av väg eller plattformar, utdikning av våtmark för anläggningsbehov är det tveksamt om dispens skulle medges. Alternativa lösningar, tex uppbyggnad av väg eller anläggning av vändplats för att undvika markavvattning är bättre alternativ i detta fall.

- Redogör för hur planerade åtgärder sammantaget påverkar möjligheterna att nå uppsatta miljö kvalitetsnormer för vatten.

Motivering: De planerade vindkraftverken är placerade mellan två statusklassade åar, Jörlandaån samt Vallby å. Båda vattendragen har måttlig ekologisk status med miljö kvalitetsnormen god ekologisk status 2027.

Landskapsbild:

- Beskriv etableringens påverkan på landskapsbilden. Redovisa tydliga fotomontage med minsta storleken av ett A3-format per bild. Redovisa fotomontage från närliggande friluftsområde, Svartedalen.
- Redovisa synbarhetsanalys.
- Beskriv vindkraftsverkens utseende (t.ex. färg, kommer reklam förekomma).
- Redovisa i vilken utsträckning hinderbelysningen kan vara störande för närboende, t.ex. med stöd av synbarhetsanalys och avstånd. Bedöm hur många som kan komma att bli störda. Beskriv vilka effekter nedsläckning av verken nattetid skulle få för närboende och uppge om sådan teknik avses att användas.

Klimat:

- Redovisa uppskattad energiproduktion från vindkraftparken. Redovisa vilken reduktion av utsläpp av växthusgaser som verksamheten bedöms bidra till. Bedöm konsekvenserna av utsläppsreduktionen. Jämför med de målsättningar som finns för Sverige och regionen. Redovisa hur lång tid det tar för verken att producera motsvarande energimängd som det krävs för att producera verken.

Motivering: Sedan den 1 januari 2018 har Sverige en lag som innebär att varje regering har en skyldighet att föra en klimatpolitik som utgår från de klimatmål som riksdagen har antagit. Det klimatpolitiska arbetet ska utgå från det långsiktiga målet att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Vidare är målsättningen att elproduktionen år 2040 ska vara 100 procent förnybar². Industrins utsläpp måste minska till nära noll genom utveckling och marknadsintroduktion av ny teknik samt energieffektivisering och ersättning av fossila bränslen. Det regionala miljömålet om begränsad klimatpåverkan anger bl.a. att utsläppen av växthusgaser ska minska med 80 % från 1990-års nivå till år 2030 samt att andelen förnybar energi ska öka till minst 80 % år 2030. Därtill finns det nationella målet genom energieffektivisering som innebär att energianvändningen ska vara 50 procent effektivare 2030 jämfört med 2005 (genom minskad energiintensitet)³.

- Beskriv vad extrem nederbörd/skyfall kan få för konsekvens för vindkraftverken.

Motivering: Verksamheten behöver beskriva hur anpassning sker till ett förändrat klimat. Dimensionerande händelse för konsekvensbedömningen ska vara minst ett klimatanpassat 100-års regn.

Risk

- Redovisa vilka risker vindkraftverken utsätter omgivningen för. Redovisningen ska inkludera en riskvärdering och en beskrivning av eventuella riskreducerande åtgärder.

Motivering: Riskerna från anläggningen behöver beskrivas och värderas i miljökonsekvensbeskrivningen. Riskreducerande åtgärder kan innebära exempelvis skyddsavstånd och/eller tekniska lösningar för att minimera risken för nedisning och iskast.

Kontroll

- Redogör för förslag på uppföljning och kontrollprogram.

Motivering: Redogör för hur ni ser på lämplig kontroll av vindkraftparken utifrån genomförda utredningar och inventeringar. Kontroll kan bidra till bättre kunskap om vindkraftsetableringars miljöpåverkan.

---

² övergripande mål för energipolitiken (prop 2017/18:228)

³ <https://www.energimyndigheten.se/klimat--miljo/sveriges-energi--och-klimatmal/>

Ekonomisk säkerhet

- Redovisa en beräkning av den ekonomiska säkerhet som behövs för återställande av den aktuella platsen med aktuell typ och ansökt storlek av vindkraftverk. Säkerheten ska omfatta etableringsfas, driftfas och återställandefas för vindkraftsanläggningen. Den ekonomiska säkerhetens storlek ska täcka samtliga kostnader för ett fullständigt och korrekt återställande av platsen där verksamheten har bedrivits inklusive borttagande av kablar och eventuella transformatorer. Beräkningarna ska även inkludera borttagande av övre delen av fundamenten och markanpassning till kringliggande miljöer. Om intäkter tas med i beräkningen ska de särskiljas så att det tydligt går att utläsa vad kostnaderna skulle bli om intäkter inte togs med. Kostnadsberäkningen ska redovisas så att den vid behov kan verifieras av tredje man.

Övriga upplysningar

Titta gärna extra i vår skrift ”[Att söka tillstånd](#)” avsnitt 6 och 7 för att få med alla basuppgifter och formella uppgifter i ansökan.

Ansökan med tillhörande MKB ska ha inkommit till Miljöprövningsdelegationen **senast den 27 april 2022**. Har inte ansökan inkommit inom den angivna tiden kan nytt samråd krävas på grund av ändrade förhållanden.

Om ni bestämmer er för att inte söka tillstånd så ska ni meddela länsstyrelsen det.

Ansökningshandlingar lämnas till vastragotaland@lansstyrelsen.se i en digital version och ska vara av ett format som möjliggör bearbetning av textmaterialet. Det digitala materialet ska lämnas som separata pdf-filer för varje dokument (ansökan, MKB, teknisk beskrivning osv.) Ansökan ska även lämnas in i tre papperskopior, gärna med ett tydligt flikssystem. Av handlingarna ska även framgå fakturaadress (för kungörelser) inklusive er referens.

Vid handläggningen av detta ärende har representanter från miljöskyddsavdelningen, naturavdelningen, vattenavdelningen, kulturmiljöenheten, samhällsbyggnadsenheten och enheten för samhällsskydd och beredskap deltagit.

Susann Lundman
Länsmiljöingenjör

Kopia

Miljö och byggnadsnämnden i Kungälv kommun, miljoenheten@kungalv.se
Tekniska myndighetsnämnden, Bygg och miljö, Stenungsunds kommun.
miljo@stenungsund.se

Internt Länsstyrelsen
Leif Johansson
Lena Smith
Saeid Erfan
Marie Damberg
Linda Tofeldt

**Stenungsunds
kommun**

Yttrande
2021-06-04

Dnr M-2021-295

Tomas Sjökvist
Tel: 0303-730026
Epost: tomas.sjokvist@stenungsund.se

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Box 1500
58115 Linköping
Mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Yttrande avseende efter samråd om etablering av vindkraftsverk Rämna 1:6

Verksamhet Bygg Miljö vill lämna följande synpunkter i ärendet.

- Fågel & Fladdermusinventering i området.
Boendemiljö
- Inlösningsintyg av Ödehuset.
- Utred verksamhetens påverkan på de vattendrag, sum

Skäl till ställningstagandet

1,7 km söder om platsen för det tilltänkta verket har en fladdermusinventering gjorts tidigare. Man fan då 4 arter av fladdermöss (Dvärgfladdermus, Mustasch brandts fladdermus, Nordisk fladdermus och Vattenfladdermus). Inventeringen gjordes på fastigheten Raröd 2:3

På fastigheten Törresröd 1:9 finns det idag ett hus som beskrivs som ett ödehus i samrådsunderlaget. Husets ligger närmare än 500 meter som kommunen satt som buffertzoon kring bostäder. På samrådet sades att tanken va att huset ska lösas in, verksamheten Bygg Miljö vill få in någon typ av dokumentation som intygar att huset blivit inlöst

Bäcken som finns mellan vindkraftsverken är ett av Jörlandaåns tillflöden. Enligt de inventeringar som 8+ Fjordar gjort är Jörlandaån samt dess tillflöden bland annat öringförande. Vattendragen är känsliga för bland annat uttorkning. Det är därför viktigt att utreda de vattenförekomster som finns i området så att inga vattenuppehållande egenskaper försvinner. Det är också viktigt att dem naturvärden som finns knutna till ån och sumpmarkerna påverkas i så låg utsträckning som möjligt.

Beskrivning av ärendet

Tekniska verken Linköping planerar att etablera två stycken vindkraftverk på fastigheterna Rämna 1:6 och 1:9. Ett av verken skulle i såfall ligga i Stenungsundskommun. Med anledning av det har Tomas Sjökvist och Maja Andersson varit på ett avgränsningssamråd den 26 april.

STENUNGSUNDS KOMMUN
Verksamhet Bygg Miljö

**Stenungsunds
kommun**

Yttrande
2021-06-04

Dnr M-2021-295

Tomas Sjökvist
Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Detta yttrande är avgivet med stöd av delegationspunkt M.2.1 i Tekniska myndighetsnämndens delegationsordning, antagen den 13 maj 2020 §57 (diarienummer TMN 2020/53).

Dokumentet har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift

Martin Andersson

Från: Linda Andreasson <Linda.Andreasson@kungalv.se>
Skickat: den 28 april 2021 14:39
Till: Henriksson Mikael
Kopia: Andersson Martin
Ämne: Sv: Avgränsningssamråd för vindkraftspark Rämna i Stenungsunds och Kungälv kommun

Hej
Det som skulle vara av intresse är få ett montage som visar hur vindkraftverket ev syns från centrala Kode.

Med vänlig hälsning
Linda

Linda Andreasson

Översiktsplanerare

Kungälv kommun
Plan
Samhälle och utveckling
442 81 Kungälv

tel. 0303-239186
mobil. +4672-7209186
e-post. linda.andreasson@kungalv.se

Från: Henriksson Mikael <Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se>
Skickat: den 28 april 2021 10:20
Till: Linda Andreasson <Linda.Andreasson@kungalv.se>
Kopia: Andersson Martin <Martin.Andersson@tekniskaverken.se>
Ämne: Sv: Avgränsningssamråd för vindkraftspark Rämna i Stenungsunds och Kungälv kommun

Hej Linda!

Tack för detta. Vi tar in det i vår MKB.

Ni har inte synpunkter på att få fotomontage från någon speciell punkt?

Hälsningar!

Mikael Henriksson
Vindkraftutvecklare
Tel 076-1340166

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Box 1500
581 15 Linköping
Växel: 013-20 80 00
tekniskaverken.se
bixiaprowin.se

Från: Linda Andreasson <Linda.Andreasson@kungalv.se>

Skickat: den 27 april 2021 16:38

Till: Henriksson Mikael <Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se>

Ämne: Avgränsningssamråd för vindkraftspark Rämna i Stenungsunds och Kungälvs kommun

Hej Mikael

Som återkoppling efter gårdagens platsbesök av avgränsningssamråd för Vindkraftspark Rämna så vill vi lämna följande kommentar:

Bifogar nedan kartan över de områden vi har i vår webgis, det större området är lokalt värdefullt område (10. Vämneröd).

Dock har ju förutsättningarna för området ändrats i och med skogsavverkningen som vi såg på plats.

Vi vill att den inventering av fågelbeståndet som görs ska innehålla trana och nattskärra.

10. Vämneröd

Område med varierande natur; betesmark, ädellövskog, blandskog samt ett flertal mindre kärr och myrar. Bland häckfåglarna märks skogssnäppa och tofsvipa. Även mindre hackspett och göktyta har observerats under häckningstid.

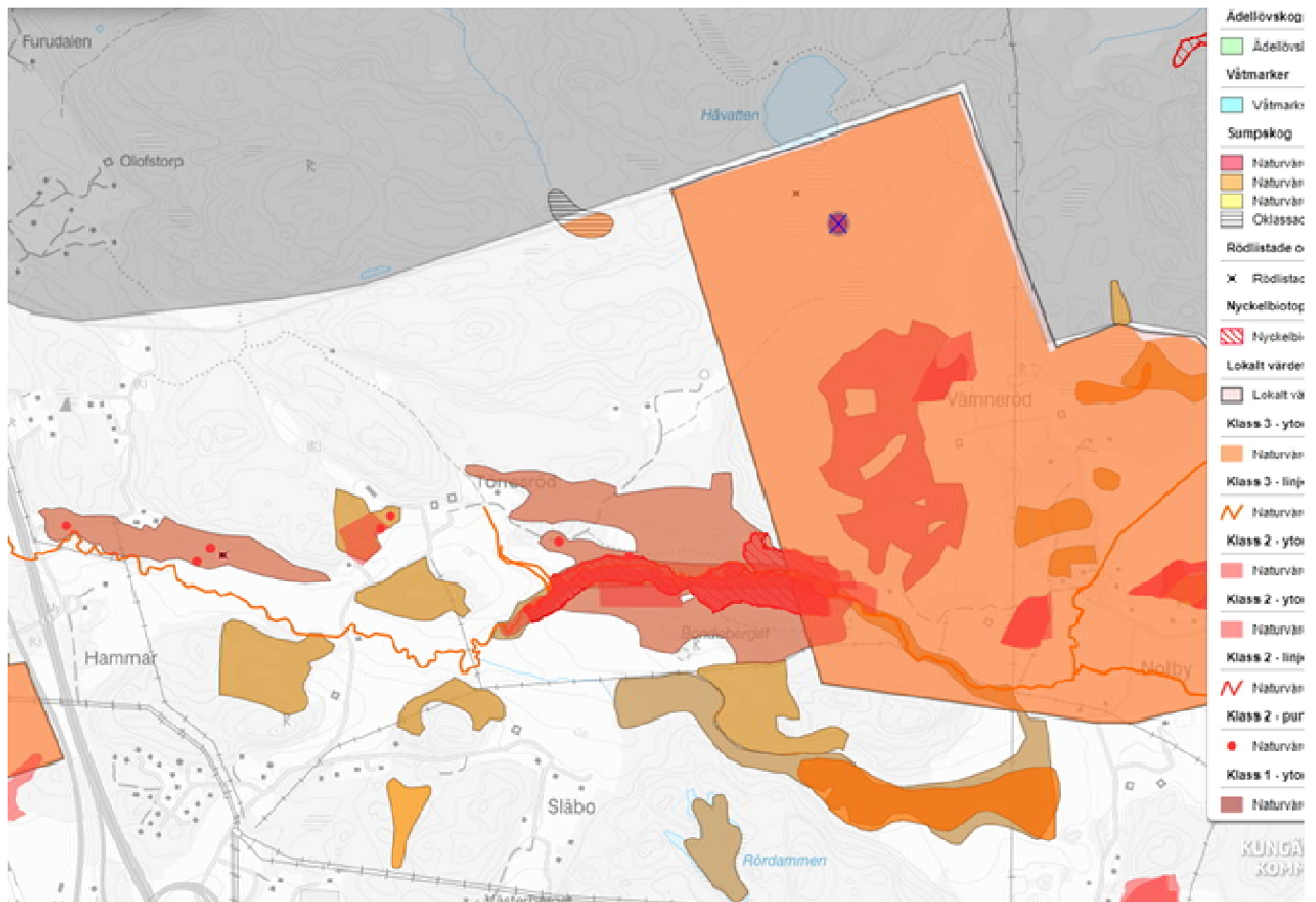
Referens: Göteborgs Ornitologiska Förening 1993

11. Tjuvkil

Gammalt skifferbrott. Förekomst av rosenrot och intressant lavflora.

Referens: Jacobsson-Myhrén 1987.

Med vänlig hälsning

Linda Andreasson

Översiktsplanerare

Kungälv kommun
Plan
Samhälle och utveckling
442 81 Kungälv

tel. 0303-239186
mobil. +4672-7209186
e-post. linda.andreasson@kungalv.se

Yttrande

Datum
2021-09-14

Beteckning
FM2021-13598:16 Sida 1 (2)

Ert tjänsteställe, handläggare
Tekniska Verken i Linköping Vind AB,
Mikael Henriksson

Ert datum
2021-01-12

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare
HKV PROD RPE INFRA, Fredrik Aiff,
fredrik.aiff@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

**Yttrande avseende hinderremiss, vindkraftverk,
Törresröd 1:3/Rämna 1:6 Kungälv/Stenungsund
kommun, Västra Götalands län**

Försvarsmakten har inget att erinra angående uppförandet av två vindkraftverk med angivna specifikationer, enligt insänd remiss, på ovan nämnd fastighet och nedan angiven position (RT 90 2,5 gon V) och totalhöjd (meter över marken).

E	N	Totalhöjd (m)
1266859	6433295	230
1267643	6433241	230

Detta yttrande gäller dock bara ovan angiven position och höjd. Flyttas positionen i någon riktning mer än 30 m alternativt om totalhöjden ändras måste Försvarsmakten få in en ny remiss.

Detta svar är inget samråd avseende bygglovsansökan enligt Plan och bygglagen (PBL).
Bygglövsansökan skickas på remiss till Försvarsmakten från kommunen.

Tidigast när exakt tidpunkt för resning, position och höjd är fastställd och senast 4 veckor före resningen skall en flyghinderanmälan insändas av den sökande enligt Luftfartsförordningen 6 kap 25 §. Avseende hindermarkering hänvisas till transportstyrelsens föreskrifter.

För frågor i ärendet, kontakta handläggaren enligt ovan.

Gustafsson, Ulrika

Tf C PROD RPE INFRA FYSPLAN

Handlingen är fastställd i Försvarsmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

(FAI)

Postadress
Högkvarteret
107 85 Stockholm

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se/hkv

Yttrande

Datum
2021-09-14

Beteckning
FM2021-13598:16 Sida 2 (2)

Sändlista:

Tekniska Verken i Linköping Vind AB,
via Mikael Henriksson

mikael.henriksson@tekniskaverken.se

För kännedom:

FMV LedM Nät
LFV
LFV Flyginfo SE

tillstandsarende.trv@fmv.se
lfvcentralregistratur@lfv.se
fm.flyghinder@lfv.se

FÖRSVARSMAKTEN

Yttrande

Datum
2022-08-29

Beteckning
FM2022-16504:6 Sida 1 (3)

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Tekniska verken i Linköping AB,
Mikael Henriksson

Ert datum

2022-06-02

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

HKV PROD RPE INFRA, Emil Markström,
08-788 88 00, fysplan@mil.se

Vårt föregående datum

2021-09-14

Vår föregående beteckning

FM2021-13598:16

Yttrande avseende samråd enligt 6 kap. miljöbalken för vindkraftsetablering Rämna, Kungälv och Stenungsunds kommuner, Västra Götalands län

Försvarsmakten har inget att erinra avseende uppförandet av 2 vindkraftverk på nedan angivna positioner (RT90 2,5 GonV). Beräknad totalhöjd för vindkraftverken är 200 m.

Vindkraftverk	X	Y
1	6 433 295	1 266 859
2	6 433 241	1 267 634

Detta yttrande gäller dock bara ovan angivna positioner och höjd. Flyttas positionen i någon riktning mer än 30 m alternativt om totalhöjden ändras måste Försvarsmakten få in en ny remiss.

Tidigast när exakt tidpunkt för resning, position och höjd är fastställd och senast 4 veckor före resningen skall en flyghinderanmälan insändas av den sökande enligt Luftfartsförordningen 6 kap. 25 §.

Avseende hindermarkering hänvisas till Transportstyrelsens föreskrifter.

(EMA)

Postadress

Försvarsmakten
107 85 Stockholm

Besöksadress

Lidingövägen 24

Telefon

08-788 75 00

Telefax

08-788 77 78

E-post, Internet

exp-hkv@mil.se

www.forsvarsmakten.se

FÖRSVARSMAKTEN

Yttrande

Datum

2022-08-29

Beteckning

FM2022-16504:6 Sida 2 (3)

Vid frågor i ärendet, kontakta handläggaren enligt ovan.

Beslut i ärendet har fattats av Ulrika Gustafsson, chef för sektionen för fysisk planering vid Högkvarterets infrastrukturavdelning.

Gustafsson, Ulrika

C PROD RPE INFRA FYSPLAN

Handlingen är fastställd i Försvarsmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

FÖRSVARSMAKTEN

Yttrande

Datum

2022-08-29

Beteckning

FM2022-16504:6 Sida 3 (3)

Sändlista

Tekniska verken i Linköping AB, genom
Mikael Henriksson

mikael.henriksson@tekniskaverken.se

För kännedom

FMV LedM Nät

tillstandsarende.trv@fmv.se

2021-01-12

Mikael Henriksson
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Box 1500
581 15 Linköping

Flyghinderanalys gällande Uppförande av vindkraftverk i Kungälv och Stenungsunds kommuner - Rämna 1:6, Törresröd 1:3, Plommeröd 1:2, Romelanda-Solberg 7:7

Ni har sänt en förfrågan om flyghinderanalys till LFV och vi återkommer nu med resultatet. Följande flygplatser är berörda¹ och omfattas således av denna flyghinderanalys: *Såtenäs, Trollhättan/Vänernborg, Göteborg/Landvetter samt Göteborg/Säve.*

Sist i detta dokument hittar du mer information om vad analysen innehåller, samt en sammanfattande förklaring av LFV:s och flygplatsernas roller.

Analysen består av två delar;

- Del 1:** Analys avseende CNS²-utrustning som ägs av LFV
Om hindret berör LFV:s CNS-utrustning lämnar vi vår syn på etableringen av hindret i egenskap av sakägare³.
- Del 2:** Analys avseende berörd flygplats med dess luftrum, in- och utflygningsprocedurer, CNS-utrustning samt hinderbegränsande områden. *Uppsättaren uppmanas att kontakta berörd flygplats för att få dess inställning till etableringen i egenskap av sakägare. Kontaktuppgifter se www.lfv.se/sv/Om-oss/Sveriges-flygplatser*

Mer information om flyghinderanalyser hittar du på www.lfv.se/flyghinderanalys

Intern LFV info: 708046-01-04

¹ Med berörd avses att planerat byggnadsverk hamnar inom flygplatsens MSA-yta ca 60 km ut från flygplats där civila start- och inflygningsprocedurer finns publicerade, enligt svensk civil AIP. MSA står för Minimum Sector Altitude.

² CNS: Communication, Navigation, Surveillance (Radar)

³ Den juridiska person som saken angår brukar benämnas sakägare och har därmed rätt att föra talan och överklaga beslut och domar

Dokumentnummer

D-2021-229548

Ärendenummer

Å-2020-013627

Ert datum

2020-12-31

Handläggare

Per-Ola Kårbro

011-19 25 22T

011-19 25 75F

per-ola.karbro@lfv.se

OSL 18 kap 8 § Bevakn & säkerhet

Förteckning över planerat/planerade byggnadsverk

Beteckning	RT90 2.5 gon V (X)	RT90 2.5 gon V (Y)	SWEREF 99 TM (X)	SWEREF 99 TM (Y)	Markens höjd (möh)	Bygg- höjd (m ö mark)	Total- höjd (möh)
Rämna 1:6	6433295	1266859			103	230	333
Törresröd 1:3	6433241	1267643			100	230	330
Plommeröd 1:2	6433536	1278531			140	230	370
Romelanda-Solberg 7:7	6432640	1278200			130	230	360

Yttrandet gäller för den totalhöjd som anges ovan (byggnadsverket får dock placeras inom en radie av 100 m från de i ansökan angivna koordinaterna utan att analysresultatet förändras).

Om ni beställer revidering av denna flyghinderanalys, var god hänvisa till LFV Ärendenummer och Dokumentnummer enligt ovan.

Enligt Luftfartslagen **SFS (2010:500 6 kap 23§)** ska en flyghinderanmälan skickas in före uppförandet av ett högt objekt. Anmälan skall göras till Forsvarsmakten senast fyra veckor innan objektet når en höjd av 20 m (45m inom sammanhållen bebyggelse) och därmed kan utgöra fara för flygsäkerheten.

Blankett och ytterligare information finns på www.forsvarsmakten.se

Hindermarkering ska ske i enlighet med Transportstyrelsens föreskrifter, TSFS 2013:9 (omtryck av 2010:155). I de fall som hinderytor enligt ICAO Annex 14 genomträngs, skall TSFS 2010:135 följas.

Del 1 – LFV remiss-svar

- LFV är sakägare

CNS-UTRUSTNING* (enl. ICAO EUR DOC 015, Svensk standard, SS 447 10 12 samt LFV intern instruktion skydd mot elektromagnetiska störningar, EMC, för LFV tjänster, anläggningar och utrustningar)

	Innanför skyddsavstånd		Kommentar
	Ja	Nej	
VOR		X	
DME		X	
NDB		X	
Radaranläggning		X	
Radioanläggning		X	

*CNS: Communication, Navigation, Surveillance (Radar)

LFV:s yttrande:

LFV har som sakägare av CNS-utrustning inget att invända mot planerad etablering.

Del 2 – Flyghinderanalys – BERÖRDA FLYGPLATSER

- Berörd flygplats är sakägare

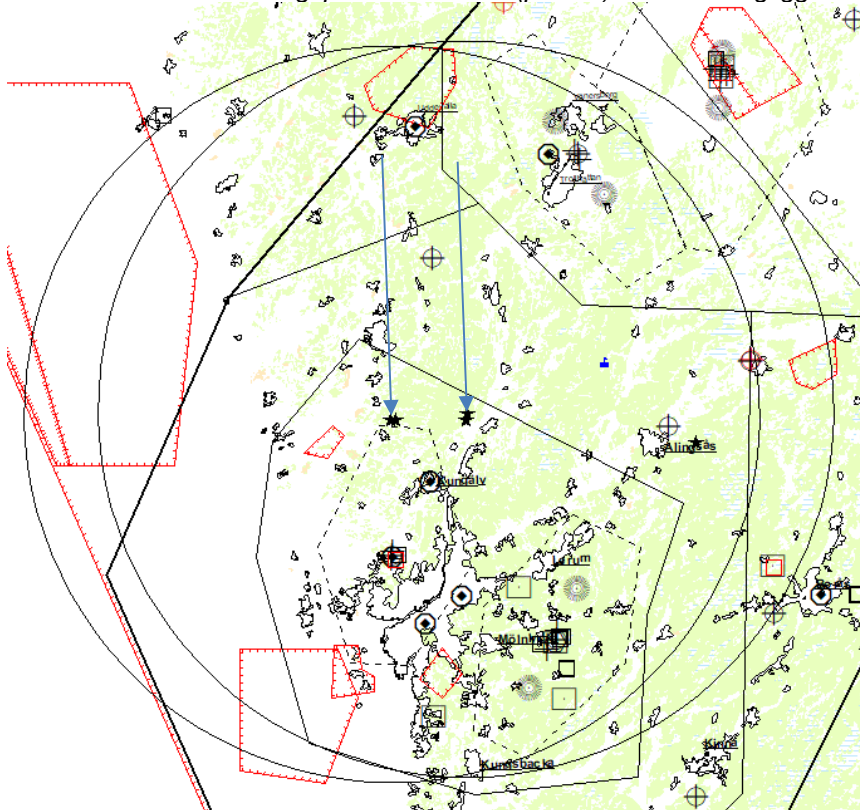
LUFTRUM

Så här läser du denna del av analysen: Denna analys svarar bara på frågan om verket/masten/byggnadsverket hamnar inom ett luftrums sidogränser. Berörd flygplats bedömer eventuell påverkan.

	Inom området		Kommentar
	Ja	Nej	
TMA (Terminalområde)	X		Inom Göteborg TMA b.
CTR (Kontrollzon)*		X	
TIA (Trafikinfor- mationsområde)		X	
TIZ (Trafikzon)		X	

*) Upplysningsvis är kontrollzon, CTR, det kontrollerade luftrummet närmast flygplatsen (Jmf Transportstyrelsens Airspace Policy TSL 2009-846). CTR utformas för att skydda trafiken under start- och landningsfasen. I CTR flyger luftfartygen på låga höjder och hinder i zonen kan påverka bl a flygplanens möjliga flygbanor.

Karta: Planerad etableringsposition/område (pilarna) med omkringliggande luftrum.

CIVILA IN- och UT-FLYGNINGSPROCEDURER (enl. ICAO Doc 8168)

Så här läser du denna del av analysen: Vi anger om hindret hamnar inom ytans sidogränser, detta markeras med ett kryss i Ja-kolumnen. Om det **inte** påverkar höjdmässigt finner du en grön bock i kanten.

Om någon form av åtgärd krävs eller konsekvens identifieras, dvs hindret påverkar en yta höjdmässigt, markeras detta med ett rött kryss samt kommentar. Berörd flygplats skall alltid kontaktas för bedömning av påverkan.

	Inom ytan		Kommentar	Utan anm.	Anm.
	Ja	Nej			
MSA/TAA	X		Inom Såtenäs, Trollhättan, Landvetter. Ingen påverkan. Inom TAA för kommande Säve RNP RWY 19*. Ingen påverkan. Inom TAA för kommande Säve RNP 181*. Påverkan. TAA för GP860 behöver höjas från 2000 ft till 2100 ft. Kontakta Säve.	✓	✗
Vektoreringshöjd	X		Göteborg TMA b/Säve CTR (Rämna och Törresröd). Med föreslagen bygghöjd måste vektoreringshöjden höjas från 2000ft till 2300ft. Annars max 304m.ö.h. Kontakta Landvetter samt Säve.		✗
Holding	X		Inom "MAXIV". Ingen påverkan. Inom holding GP850 för kommande Säve RNP RWY 19*. Ingen påverkan. Inom holding GP 860 för kommande RNP 181*. Ingen påverkan.	✓	
Racetrack, Baseturn		X		✓	
Intermediate segment		X		✓	
Final segment		X		✓	
ILS		X		✓	
Circling		X		✓	
Missed approach		X		✓	

RNP*	X	Inom Initial och intermediate för kommande Säve RNP RWY 19*. Påverkan. Initial: Lägsta höjd vid GP403 behöver höjas från 2000 ft till 2100 ft. Intermediate: Höjd i "grå box" behöver höjas från 1500 ft till 1600 ft. Kontakta Säve.		✘
SID			✓	
STAR			✓	
Omnidirectional departure		Omni är i samband med RNP RWY 19 enbart framtagen till bana 19 (Avinor).	✓	

*Uppgifter ang. kommande procedurer RNP RWY 19 samt RNP 181 har erhållits av Säve flygplats. Procedurerna (som är designade av Avinor) ligger vid tillfället för denna analys hos Transportstyrelsen för godkännande.

CNS – UTRUSTNING (enl. ICAO EUR DOC 015 och Svensk standard, SS 447 10 12)

Så här läser du denna del av analysen: Vi anger om hindret hamnar innanför utrustningens skyddsavstånd, detta markeras med ett kryss i Ja-kolumnen. Om det **inte** påverkar utrustningen finner du en grön bock i kanten. Om någon form av åtgärd krävs eller konsekvens identifieras, dvs hindret påverkar en utrustning, markeras detta med ett rött kryss samt kommentar. Berörd flygplats skall alltid kontaktas för bedömning av påverkan.

	Innanför skyddsavstånd		Kommentar	Utan anm.	Anm.
	Ja	Nej			
VOR		X		✓	
DME		X		✓	
NDB/Locator		X		✓	
ILS		X		✓	
Radioanläggning		X		✓	
Markrörelseradar		X		✓	

FLYGPLATSENS HINDERBEGRÄNSANDE OMRÅDEN (enl. ICAO Annex 14)

Så här läser du denna del av analysen: Vi anger om hindret hamnar inom ytans sidogränser, detta markeras med ett kryss i Ja-kolumnen. Om det *inte* påverkar höjdmässigt finner du en grön bock i kanten.

Om någon form av åtgärd krävs eller konsekvens identifieras, dvs hindret påverkar en yta höjdmässigt, markeras detta med ett rött kryss samt kommentar. Berörd flygplats skall alltid kontaktas för bedömning av påverkan.

	Inom ytan		Kommentar	Utan anm.	Anm.
	Ja	Nej			
Övergångsytan		X		✓	
Horisontella ytan		X		✓	
Koniska ytan		X		✓	
Start- stigyten		X		✓	
Inflygningsytan		X		✓	

Med vänliga hälsningar

Per-Ola Kårbro

För Jennie Rångevall

Tf Gruppchef, TU Torn

Kopia till berörda flygplatser via epost:

Såtenäs

Trollhättan/Vänersborg

Göteborg/Landvetter

Göteborg/Säve

Allmän information, roller och flyghinderanalysens omfattning

Allmän information om LFV:s och Flygplatsernas roll

LFV har som huvuduppgift att tillhandahålla en säker, effektiv och miljöanpassad flygtrafik tjänst för civil och militär luftfart. LFV ska också inom och utom landet tillhandahålla flygtrafik tjänster samt service- och konsulttjänster som är knutna till verksamheten⁴.

När förfrågan om flyghinderanalys kommer in till LFV kontrollerar LFV dels om hindret berör LFV:s egna utrustning (sk CNS-utrustning) samt om hindret berör⁵ någon civil flygplats.

Om hindret berör LFV:s CNS-utrustning är LFV sakägare⁶ och lämnar då sin syn på etableringen av hindret. Om LFV finner att någon civil flygplats är berörd utför LFV flyghinderanalys inom ramen för sin konsultverksamhet. Ägaren till flygplatsen är dock sakägare och den som ska tillfrågas som sådan.

Vad analysen omfattar med avseende på flygplatser

Analysen omfattar publicerade instrument-, in- och utflygningsprocedurer (IFR-flygvägar), CNS-utrustning, hinderbegränsande områden, vidare anger den om etableringen ligger inom flygplatsens kontrollzon (CTR) eller terminalområde (TMA). Observera att analysen endast omfattar civila procedurer (finns publicerade i svensk civil AIP). Om civila inflygningsprocedurer finns publicerade på militära flygplatser analyserar vi också påverkan på dessa, men vi analyserar aldrig påverkan på militära inflygningsprocedurer.

Med avseende på publicerade IFR-flygvägar, CNS-utrustning samt hinderbegränsande områden besvarar analysen frågan om huruvida etableringen är inom ytan respektive skyddsavståndet eller inte. Om LFV finner att etableringen medför behov av förändring anges detta som en anmärkning med kommentar.

Utlåtandet med avseende på kontrollzon och terminalområde är ett konstaterande i syfte att uppmärksamma frågeställare och flygplats på faktorer som utöver ovanstående analys kan medföra påverkan på flygplatsens verksamhet, med detta avses t.ex visuella in- och utflygningsprocedurer (IFR-flygvägar), kapacitet och regularitet i förhållande till flygplatsens utvecklingsplaner. Dessa konsekvenser omfattas således inte av denna analys. Ytterligare analyser kan behöva vidtas för att utreda konsekvenserna av etableringen i dessa avseenden.

Analysens giltighetstid

Del 1 gäller på utfärdandedatum. LFV förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

Del 2 gäller på utfärdandedatum, och LFV ansvarar ej för förändringar i luftrum, procedurer och hinderytor som förändras efter analysens utfärdande.

⁴ Näringsdepartementets förordning (2010:184)

⁵ Med berörd avses att etableringen hamnar inom flygplatsens MSA-yta ca 60 km ut från flygplatsen. MSA är den hinderyta som är störst och står för Minimum Sector Altitude.

⁶ Den juridiska person som saken angår brukar benämnas sakägare och har därmed rätt att föra talan, överklaga beslut och domar

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

YTTRANDE

1 (1)

Datum	Diariernr
2020-06-05	2020-06715-2
Ert datum	Er referens
2020-04-20	Mikael Henriksson

Rakel & Ledningssystem
System & Tjänster
Carl-Fredrik Östman
010 240 40 69
Carl-Fredrik.Ostman@msb.se

Tekniska verken i Linköping Vind AB
Att: Mikael Henriksson
581 15 Linköping
E-post: mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Yttrande angående vindkraftverk i Stenungsund kommun.

MSB har utrett konsekvenserna av vindkraftverk för påverkan på radiokommunikationssystemet Rakel, på de positioner som angavs i er förfrågan, 2020-04-20.

Slutsatsen är att vindkraftverken inte kommer att ha någon påverkan på Rakelnätets befintliga länkstråk samt att verkens placering inte kommer att påverka radiosystemet Rakel.

MSB har inget att invända mot etablering av vindkraftverken i området.

Med vänlig hälsning

Carl-Fredrik Östman
Systemarkitekt

MSB Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress
651 81 Karlstad

Besöksadress:
Stockholm: Fleminggatan 14
Karlstad: Norra Klaragatan 18
Sandö: Sandövägen 7
Revinge: Revingeby

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org nr.
202100-5984

Datum
2020-04-23

Frekvensuppgifter inför etablering av vindkraftverk

PTS har enligt förfrågan sammanställt information om vilka tillståndshavare med radiolänkstråk som finns i närheten av den/de position(er) som ni har angivit.

Nedan ges en sammanställningen över hur läget är just nu och situationen kan förändras över tid. Behöver ni uppdaterad information måste ni göra en ny förfrågan till PTS. Vid frågor kontakta oss på pts@pts.se

Fyra tillståndshavare har frekvenstillstånd för användning av radiolänk över hela landet. När det gäller dessa tillstånd har PTS inga detaljuppgifter om var radiolänkarna är placerade. Tillståndshavarna är:

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, TeliaSonera AB, Hi3G Access AB och Net4Mobility HB.

Sökkriterier för information om enskilda tillstånd fast radio

Koordinatsystem: RT90 2.5 gon V

Radie: 2 km från angiven referenskoordinat

Referens: Tekniska Verken i Linköping Vind AB

X:6433168

Y:1266755

Operatörer med radiolänkar i området:

-KUNGÄLV ENERGI AB

-KUNGÄLVS KOMMUN

-TELIA SVERIGE AB

-ELLEVIO AB

-TELENOR SVERIGE AB

-3G INFRASTRUCTURE SERVICES AB

Referens: Tekniska Verken i Linköping Vind AB

X:6433627

Y:1267458

Operatörer med radiolänkar i området:

-KUNGÄLVS KOMMUN

-TELIA SVERIGE AB

-3G INFRASTRUCTURE SERVICES AB

Tekniska verken i Linköping AB
 Box 1500
 581 15 Linköping

Yttrande avseende vindkraftsprojekt Rämna i Stenungsund och Kungälv kommuner

Skogsstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig i rubricerat ärende.

Verksamheten rörande det planerade vindkraftsprojektet är inte att betrakta som skogsbruksåtgärd och projektområdet berör inget formellt skyddat område som Skogsstyrelsen beslutat. Det finns inte heller något registrerat område med höga naturvärden som berörs av vindkraftsprojektet men höga natur- och kulturmiljövärden som ännu inte registrerats kan finnas i området.

Våtmarker, sumpskogar och vattendrag är särskilt känsliga vid anläggning av vägar. Arter som skyddas enligt artskyddsförordningen kan förekomma i området. Det är främst faunan som kan vara känslig för störning i samband med anläggningsarbeten. Vissa arter kan även påverkas av driften. En naturvärdesinventering bör kunna ge adekvat information om hotade arter berörs av verksamheten.

Anläggning av vindkraftsparker medför alltid att en viss skogsmarksareal tas ur bruk för virkesproduktion. Av samrådshandlingarna framgår att projektet gäller två vindkraftverk med tillhörande vägar och arbetsytor. Utifrån detta gör vi bedömningen att pågående skogsbruk inte påverkas i betydande omfattning. I projektbeskrivningen anges att de nya vägarna kommer att kunna nyttjas för transporter inom skogsbruket.

Skogsstyrelsen avstår från synpunkter gällande landskapsbild och sociala konsekvenser men vill påtala att det vid anläggning av vägar och anläggningsytor är viktigt med stor hänsyn och anpassning till natur- och kulturmiljövärden i området.

I detta ärende har Mats Arvidsson, Skogskonsulent beslutat.

Mats Arvidsson

Denna handling har signerats digitalt.

Denise Wallman

Från: Samhallsplanering <Samhallsplanering@svk.se>
Skickat: den 9 september 2022 11:38
Till: Kristina Appleby
Ämne: Yttrande angående Tekniska Verken i Linköping Vind AB:s vindkraftsprojektet Rämna i Stenungsunds och Kungälv's kommuner

Svenska kraftnäts diarienummer: 2022/2345

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende. Vi har i dagsläget inga anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på rubricerad remiss.

Däremot kan det finnas det kan finnas regionnätledningarna i närheten och regionnätägaren bör i så fall höras i samrådet.

Vid eventuella frågor är ni välkomna att höra av er till oss via registrator@svk.se. Ange ärendenummer SvK 2022/2345.

För övergripande information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för transmissionsnätet för el hänvisar vi till Systemutvecklingsplan 2022-2031 på vår webbplats, www.svk.se

Med vänlig hälsning,

GLORIA GULDSTRAND

HANDLÄGGARE
FRAMKOMLIGHET OCH SAMHALLSPLANERING

SVENSKA KRAFTNÄT
BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

TEL VÄXEL 010 475 80 00

GLORIA.GULDSTRAND@SVK.SE

Kristina Appleby

Från: Paula Lindgren <Paula.Lindgren@sgu.se>
Skickat: den 25 augusti 2022 13:06
Till: Kristina Appleby
Kopia: SGU Diariet
Ämne: SGU 33-1896/2022 Samråd gällande vindkraftsprojektet Rämna i Stenungsunds och Kungälv kommuner

Hej,
 Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2022-08-17 tagit emot rubricerad remiss om vindkraftsprojekt och hänvisar till SGUs allmänna riktlinjer som bifogas nedan.

Med vänlig hälsning,
 Paula Lindgren

Paula Lindgren
 Statsgeolog
 Epost: paula.lindgren@sgu.se
 Telefon, växel: 018-17 90 00

Sveriges geologiska undersökning
 Kiliansgatan 10
 225 50 Lund

Yttrande avseende vindkraftsetablering

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har tagit emot en samrådsansökan om anläggande av vindkraftsverk för ett projektområde enligt rubricerat ärende i tillhörande epost. SGU lämnar endast i undantagsfall platsspecifika synpunkter i samrådsfasen. Följande information ersätter SGUs yttrande i ärendet.

Markens geologiska och morfologiska egenskaper är grundläggande för olika områdets miljöförhållanden, geotekniska egenskaper, grundvattenförhållanden och associerade risker. Tidig användning av geologisk information vid planering och projektering av vindkraftsanläggningar kan därmed minska kostnader och miljöpåverkan samt förkorta ledtider för samtliga involverade aktörer. Informationen optimerar val av område och grundläggningsmetod, design och storlek på fundament, vägsträckning och ledningsdragning, samt hur tillgång på material för betong och väganläggning påverkar.

Typ av jord- och bergart, jorddjup och lagerföljd, grundvattennivåer, geomorfologi samt geologisk heterogenitet ger marken dess geotekniska egenskaper och miljöförhållanden, vilka är styrande parametrar för valet av område och grundläggningsmetoder. SGU genomför kartering av jordarter, bergarter och grundvattenförhållanden och kan därmed erbjuda översiktlig geologisk information för stora delar av Sverige. Detta kan vara relevant underlag vid planering av fundament och vägar, samt i syfte att begränsa eventuell påverkan på grundvatten från projektet.

För hjälp till handledning och tillgång till relevant information om jordarter, berggrund, grundvatten, geomorfologi, geologisk heterogenitet och naturvärden samt georisker, som t.ex. skred, ras, sura sulfatjordar, översvämning, förorenings spridningar och erosion med syftet att planera anläggningsteknik hänvisar vi till vår checklista:

<https://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/infrastrukturprojekt/>

samt vår hemsida: <https://www.sgu.se/>.

Jordarter

Byggnation av vindkraftsanläggningar på jord är beroende av jordartens egenskaper som tex kornstorlek och sortering, organiskt innehåll, densitet, kohesion, blockförekomst, skjuvhållfasthet, vertikal bärighet, grävbarhet, friktionsvinkel, permeabilitet, stratigrafi, jorddjup, elasticitet och risk för sättningar etc. Miljövariabler som beror på jordart kan vara heterogenitet av markbeskaffenhet, grundvattennivåer, grundvattenförekomster, förorenad mark, lutning och terrängens brutenhet.

På SGUs hemsida finns en interaktiv karttjänst som redovisar olika typer av jordartskartor. Beroende på vilket område som berörs kan täckning och upplösning för vald jordartskarta variera.

SGU kartvisare Jordarter 1:25 000-1:100 000; Jordarter 1:200 000 Västernorrland; Jordarter 1:250 000 Nordligaste Sverige:

<https://apps.sgu.se/kartvisare/>

Berggrund

Svaghetszoner, vittring och hållfasthet

Byggnation av vindkraftsanläggningar på bergfundament är beroende av hur stabil berggrunden är. En viktig förutsättning för byggandet av en vindkraftsanläggning är att det inte förekommer några geologiska svaghetszoner i bergmassan. Svaghetszoner, exempelvis deformationszoner eller sprickzoner, kan utgöra hinder för en framtida hållfasthet. Eventuella större svaghetszoner inom området bör redovisas och beaktas i den mån de antas kunna påverka den framtida konstruktionen.

En vittringsomvandlad berggrund har en kraftigt reducerad hållfasthet, vilket kan riskera sättningsproblem och dylikt. Eventuell vittringspåverkan av berggrunden kan försämra den direkta hållfastheten i berget och i mer sällsynta fall kan även berget ha djupvittrat och kraftigt underminerats. Förekomst av destruktiva morfologiska vittringsfenomen i området som indirekt kan indikera vittringspåverkan, såsom tex. karstbildning eller klotvittring bör redovisas och beaktas.

Vissa bergarter kan också i sig uppvisa sämre hållfasthet jämfört med annan berggrund. På SGUs hemsida finns en interaktiv karttjänst som redovisar berggrundsgeologin i Sverige: <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-berg-50-250-tusen.html>

För delar av Sverige har olika typer av tekniska berganalyser utförts och i vissa fall finns specifika bergkvalitetskartor framtagna och tillgängliga. Relevant information finns tillgänglig i kartvisaren Ballast:

<https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-ballast.html>

Styrkeanisotropa bergarter

En utmärkande egenskap för många magmatiska bergarter (kristallina djupbergarter, som tex. granit) är att de är relativt massformiga till sin karaktär, vilket innebär att mineralkornen som bygger upp bergarterna vanligen är slumpmässigt eller regellöst fördelade. Det innebär att bergarterna är ungefär lika starka i alla riktningar, d.v.s. att de är styrkeisotropa.

Vissa bergarter kan dock vara mer eller mindre överpräglade av metamorf omvandling (förändrad struktur och/eller mineralinnehåll genom värme- och tryckpåverkan). Dessa bergarter har då utvecklat en foliation (mer eller mindre framträdande skiktning) genom parallellt orienterade mineral. En högre metamorf omvandlingsgrad kan medföra utpräglad skiktning, vilket tex. kan resultera i bergarterna skiffer eller gnejs. Sedimentära bergarter uppvisar genom bildnings sättet även de för det mesta en tydlig skiktning. Sedimentbergarter kan vara av lokal betydelse, men utgör generellt endast en mindre del av berggrunden i Sverige.

Berggrundens grad av skiktning, foliation, skiffrihet och gnejsighet kan eventuellt påverka hur styrkeanisotrop berggrunden är, dvs. om bergets hållfasthet varierar i olika riktningar. Detta kan i sin tur påverka lämpliga geotekniska lösningar för konstruktion av fundament. Styrkeanisotropi mäts som kvoten mellan den vertikala och den parallella tryckhållfastheten. Om kraftigt styrkeanisotropa bergarter, t.ex. anisotropiindex (AI) > 3.0 förekommer, bör dessa redovisas och beaktas.

Materialförsörjning, entreprenadberg

I samband med byggnationen kan lokala entreprenadbergsmassor, berg- och jordschakt, uppstå. Dessa massor kan ofta återanvändas direkt på platsen, helt eller delvis, vilket innebär att en bra resurshushållning kan uppnås. Exempelvis så krävs bergmaterial i större mängd för etablering av vindkraftsanläggningar genom utbyggnad av servicevägar och betongfundament. Lokalt tillgänglig råvara kan vara en strategisk och kritisk resurs genom påverkan på transportkostnad och utsläpp. Ökat uttag av material lokalt eller regionalt ger olika effekter på naturvärden, klimat och kulturmiljön. Det är önskvärt att sökanden redogör för hur materialförsörjningen av sådana massor kommer att hanteras inom projektet. SGUs ståndpunkt är att naturgrusmaterial inte ska användas då det oftast går att ersätta med annat material såsom krossat berg.

För delar av Sverige har olika typer av tekniska berganalyser utförts och i vissa fall finns specifika bergkvalitetskartor tillgängliga. På SGUs hemsida finns en interaktiv karttjänst som redovisar bergkvaliteten i vissa delar av Sverige: <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-ballast.html>

Grundvatten

SGU har tagit fram en checklista för vilken information vi anser bör redovisas i en MKB, gällande påverkan på grundvattenförekomst:

<https://www.sgu.se/grundvatten/vattenforvaltning/checklista-paverkan-grundvattenforekomst/>

SGU erbjuder även en karttjänst som visar grundvattenmagasin:

<https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-grundvattenmagasin.html>

Användarstöd för geologiska frågor

SGU har även utvecklat användarstöd för flera områden, bland annat hur geologiska frågor kan påverka samhälle och infrastruktur.

<https://www.sgu.se/anvandarstod-for-geologiska-fragor/>

Återställning

En plan för hur området ska återställas efter verksamheten bör finnas.

Paula Lindgren

Statsgeolog, Samhällsplanering Berg
Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Kiliansgatan 10

225 50 Lund

Tel. växel: 018-17 90 00

E-post: paula.lindgren@sgu.se

Trafikverket ärendenummer
TRV 2022/29158
Tekniska verkens ärendenummer
TVV 2022/02

YTTRANDE
2022-04-12
Sidor
1(3)

Tekniska verken, Linköping vind AB
registrator@tekniskaverken.se

Trafikverkets yttrande gällande samråd enligt Miljöbalken för vindkraftverk vid Rämna, Kungälv och Stenungsunds kommun

Ärendet

Trafikverket har tagit del av rubricerat ärende för yttrande. Tekniska verken i Linköping Vind AB undersöker möjligheten att bygga vindkraftverk på olika platser i Sverige. Syftet med ärendet är att upprätta två vindkraftverk sydöst om Jörlanda, vindkraftverken kommer att ha en maximalhöjd på 200 meter.

Infrastruktur

Ärendet berör väg E6 för vilken Trafikverket är väghållare och som är utpekad som riksintresse för kommunikationer. Bedömd årsmedeldygnstrafik (ÅDT) är ca 18 700 fordon per årsmedeldygn varav ca 2600 är lastbilar (2019). Högsta tillåtna hastighet på sträckan är 110 km/tim. Väg E6 ingår i Funktionellt prioriterat vägnät (FPV) för alla fyra funktioner. Även väg 634 och väg 632 ligger i närheten med hastighet 70 km/tim och upp till 695 i ÅDT.

Trafikverkets synpunkter

FPV - Funktionellt prioriterat vägnät

Funktionellt prioriterat vägnät är framtaget för att skapa en samsyn om vilket vägnät som är viktigast för nationell och regional tillgänglighet och avser tillgänglighet för lastbilar, personbilar och bussar. Vägarna som pekas ut som funktionellt prioriterade delas in i fyra funktioner (godstransporter, långväga personresor, dagliga personresor, kollektivtrafik). Funktionerna överlappar varandra och en väg kan pekas ut utifrån en eller flera funktioner.

Transportplan

Sökande behöver i god tid före byggnationsstart av vindkraften kontakta Trafikverket för att göra lämplighetsbedömningar av om och i så fall vilka ombyggnationer som krävs. Trafikverket står inte för ombyggnationer av vägnätet. För att kunna planera behöver Trafikverket få ta del av en transportplan (route survey) två år i förväg innan planerad byggstart.

Fri Höjd

Trafikverket vill upplysa om att det är sökande som ansvarar för att ta hänsyn till fri höjd på vägnätet, se mer info under avsnitt *Transport av vindkraft på väg*.

Trafikverket ärendenummer
TRV 2022/29158
Tekniska verkens ärendenummer
TVV 2022/02

YTTRANDE
2022-04-12
Sidor
2(3)

MSA

Fastigheten berörs av den så kallade MSA-påverkade ytan för Landvetter och Trollhättans flygplats, vilket är ett skyddsområde på 55 km kring flygplatser där flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen. Inom denna radie från instrumentflygplatser finns en risk att flygtrafikens navigationshjälpmedel och landningsprocedurer störs vid etableringar av ledningsmaster och högspänningsledningar. En flyghinderanalys ska göras vid etablering av byggnader eller byggnadsverk som överstiger 20 meter inom MSA-ytan.

Flyghinderanalysen ska skickas till berörda flygplatser. För mer information, se

Luffartsverkets hemsida: <https://www.lfv.se/tjanster/flygplatstjanster/flyghinderanalys>

Markkabel

Tillstånd krävs enligt 44 § väglagen (1971:948) för ledningar som är inom vägområdet och/eller korsar en statlig väg. Utöver tillståndet krävs ett avtal med Trafikverket för att få tillträde till vägområdet. <https://www.trafikverket.se/tjanster/ansok-om/tillstand/Ansok-om-ledningsarenen-inom-vagområdet/>

Transport av vindkraft på väg

Trafikverket vill framhålla vikten av att i ett tidigt skede planera för transporter till och från påtänkt etablering med hänsyn till transportinfrastrukturens förutsättningar och villkor som exempelvis begränsningar i form av bärighetsklasser och framkomlighetsproblem. Vid mer omfattande transporter rekommenderas en transportplan.

Trafikverket vill upplysa om att det krävs transportdispens för att transportera laster som överskrider viss vikt, längd, bredd och/eller höjd på väg. Sökanden rekommenderas därför att i ett tidigt skede kontakta Trafikverket så att möjligheten att få och villkoren för dispens för planerade transporter utredas så tidigt som möjligt i processen. Observera att det utmed tänkt färdväg kan finnas flera olika väghållare (statliga, kommunal och enskilda vägar). Om utredning kommer fram till att åtgärder behöver genomföras för att möjliggöra transporterna så måste ett avtal om medfinansiering av dessa åtgärder upprättas. Se [Transporter till vindkraftsparker – en handbok](#)

Transportdispens ger aldrig rätt att lägga ner vajerräcken. För det krävs ett tillstånd från väghållningsmyndigheten enligt 43 § väglagen. För mer information om ansökan om transportdispens, se följande länk: <https://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/vag/Transportdispens/>

Ytterligare information om vad som gäller finns här: <https://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/samhallsplanering/Sakerhet-och-konflikter/Master-och-vindkraftverk/>

Avtal åtgärder i vägnätet - samverkansavtal

Vindkraftstransporter som kräver åtgärder eller kan komma att påverka Trafikverkets väg- eller järnvägsnät behöver säkerställas genom avtal mellan exploatör och Trafikverket. Avtal behövs för att reglera finansiering och eventuell planprocess (åtgärdsval, formell planläggning enligt väganläggning) samt eventuella åtgärder i vägnätet för vindkraftstransporten. Innan detaljplanen/bygglovet antas behöver ett avtal tecknas mellan exploatör och Trafikverket.

Trafikverket ärendenummer
TRV 2022/29158
Tekniska verkens ärendenummer
TVV 2022/02

YTTRANDE
2022-04-12
Sidor
3(3)

Sammantagen bedömning

Trafikverket ser fram emot fortsatt deltagande i ärendet och önskar få in en transportplan.

Med vänlig hälsning

Tea Silic

Samhällsplanerare

Denise Wallman

Från: 3GIS WindPower <windpower@3gis.net>
Skickat: den 17 februari 2021 10:43
Till: Henriksson Mikael
Ämne: Re: Förfrågan vindkraft

Hej,
 3GIS har inget att erinra gällande placering av dessa två verk.

På uppdrag av 3GIS AB

Mvh
 Agne Neuman

Förvaltningsingenjör
 0733 277668
agne.neuman@transtema.com

Transtema Network Services AB
[FÄRÖGATAN 7](#)
 16440 Kista
transtemanetworkservices.com

From: Henriksson Mikael <Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se>
Sent: 20 January 2021 14:12
To: vindkraft@net4mobility.com <vindkraft@net4mobility.com>; 3GIS WindPower <windpower@3gis.net>; windpower <windpower@tre.se>; Vindkraftremitter (Telenor Sverige) <Vindkraftremitter@telenor.se>
Subject: VB: Förfrågan vindkraft

Hej,

Undrar om det finns synpunkter på vindkraftverk i Rämna, Stenungsund/Kungälv's kommuner i följande koordinater (RN90 2.5gonV). Planerade verk kan bli ca 230m höga och rotordiametrar på upp emot 200 meter.

Ost	Nord
1 266 859	6 433 295
1 267 634	6 433 241

Hälsningar!

Mikael Henriksson
Vindkraftutvecklare
Tel 076-1340166

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Box 1500
581 15 Linköping
Växel: 013-20 80 00
tekniskaverken.se
bixiaprowin.se

Denise Wallman

Från: windpower <windpower@tre.se>
Skickat: den 5 februari 2021 13:24
Till: Henriksson Mikael
Ämne: RE: Förfrågan vindkraft

Hej,

Hi3G Access har inget att erinra av den planerade vindkraftsparken i Stenungsund/Kungälv's kommuner enligt era underlag!

Mvh Ove

Ove Skattman
Transmission Network

Mobil: +46 (0) 73 533 7432
 Växel: +46 (0) 763 33 33 33
Ove.Skattman@tre.se
www.tre.se

Följ oss gärna på:

From: Henriksson Mikael <Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se>
Sent: den 20 januari 2021 14:13
To: vindkraft@net4mobility.com; windpower@3gis.net; windpower <windpower@tre.se>; Vindkraftremitter (Telenor Sverige) <Vindkraftremitter@telenor.se>
Subject: VB: Förfrågan vindkraft

CAUTION: External email. Please do not click on links/attachments unless you recognize the sender.

Hej,

Undrar om det finns synpunkter på vindkraftverk i Rämna, Stenungsund/Kungälv's kommuner i följande koordinater (RN90 2.5gonV). Planerade verk kan bli ca 230m höga och rotordiametrar på upp emot 200 meter.

Ost	Nord
1 266 859	6 433 295
1 267 634	6 433 241

Hälsningar!

Mikael Henriksson
Vindkraftutvecklare
Tel 076-1340166

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Box 1500
581 15 Linköping
Växel: 013-20 80 00
tekniskaverken.se
bixiaprowin.se

Det här e-postmeddelandet kan innehålla personuppgifter om dig som sändare eller mottagare samt om andra personer. Information om hur vi på Tre behandlar personuppgifter finns att läsa på www.tre.se/gdpr.

Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se
Ärende: Rämna

Göteborg 2021-01-22

Svar på remiss gällande vindkraftverk i Stenungssund och Kungälv kommun.

Telenor Sverige AB eller Net4Mobility har inga invändningar mot uppförande av vindkraftverk enligt remissansökan inkommen 2021-01-20, med placering enligt de bifogade koordinaterna.

Med vänliga hälsningar

Telenor Sverige AB
Access Transmission

Andreas Schulze

**Tekniska verken i
Linköping Vind AB**
Box 1500
581 15 Linköping

Datum
2021-01-21

Sida
1 (2)

Handläggare
Uno Mattsson
0706-122024

Referens
CSS0000911726

Er referens
Mikael Henriksson

Ert datum
2021-01-20

Remissvar gällande etablering av vindkraftverk Rämme Stenungsund/Kungälv kommun

Telia Sverige AB har inget att erinra gällande uppförandet av vindkraftverk enligt er remiss. Radiolänkstråk eller mobilnät berörs inte av den föreslagna etableringen.¹

Med vänlig hälsning

Uno Mattsson
Telia Sverige AB

Bilagor

Remiss sida 2

Närliggande radiolänknät sida 2

1. Vindkraftverk i olämpliga lägen kan medföra kraftiga störningar på radio- och teleutrustning i befintlig radiolänkstation samt på radiobaserade teleförbindelser till och från stationen. Det är därför viktigt att hänsyn tas till befintliga anläggningar. För att undvika störningar på befintlig radiokommunikation krävs en frizon om 100-350 meter på var sida om länkstråket samt en radie om 350 meter runt radiolänkstationen.

Remiss

Undrar om det finns synpunkter på vindkraftverk i Rämna, Stenungsund/Kungälv's kommuner i följande koordinater (RN90 2.5gonV). Planerade verk kan bli ca 230m höga och rotordiametrar på upp emot 200 meter.

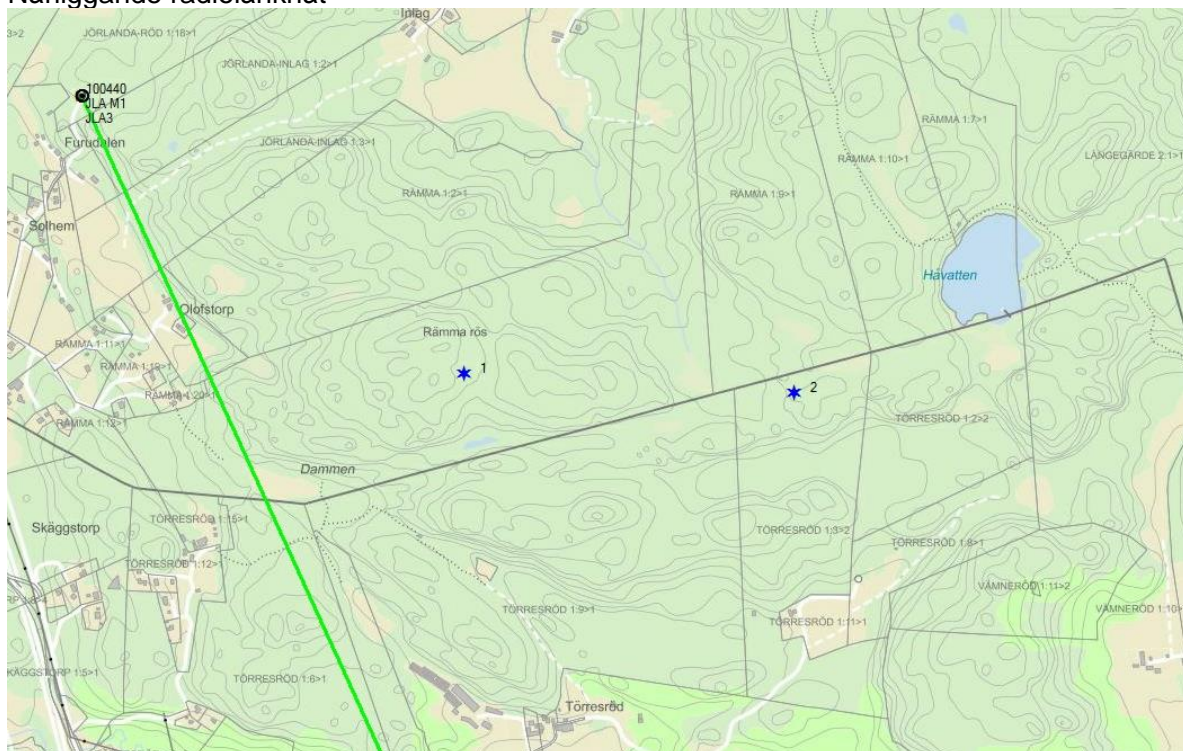
Ost	Nord
1 266 859	6 433 295
1 267 634	6 433 241

Hälsningar!

Mikael Henriksson
Vindkraftutvecklare
Tel 076-1340166

Närliggande radiolänknät

Denise Wallman

Från: vindkraftsremisser <vindkraftsremisser@teracom.se>
Skickat: den 23 februari 2021 11:05
Till: Henriksson Mikael
Kopia: vindkraftsremisser
Ämne: FW: Vindkraftremiss Tekniska verken Rämna

Hej,

Era planer i Rämna påverkar inte vår verksamhet, därför har vi ingen erinran.

Ha en fortsatt fin dag,

Vänliga hälsningar,

Carin Lätth
Avtalsansvarig Förvaltning

Region Mitt

Box 30150
104 25 Stockholm
Org. Nr: 556441-5098
Besöksadress: Lindhagensgatan 122
Direktnr: 08-55542431
carin.latth@teracom.se
www.teracom.se

TÄNK PÅ MILJÖN - Skriv inte ut i onödan

Detta e-postmeddelande, inklusive dess bilagor, är konfidentiellt och är endast avsett för den angivna adressaten. Om du har fått meddelandet av misstag ber vi dig vänligen att meddela oss omedelbart och radera detta meddelande från ditt system. All obehörig kopiering, användning, avslöjande eller spridning är förbjuden.

From: Henriksson Mikael <Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se>
Sent: den 20 januari 2021 12:26
To: vindkraftsremisser <vindkraftsremisser@teracom.se>
Subject: Vindkraftremiss

Hej.

Önskar besked om vindkraftverk i positioner enligt bilaga påverkar er.

Mikael Henriksson
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Box 1500
58115 Linköping
mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Ref: Rämna

Hälsningar

Mikael Henriksson
Vindkraftutvecklare
Tel 076-1340166

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Box 1500
581 15 Linköping
Växel: 013-20 80 00
tekniskaverken.se
bixiaprowin.se

Informationsklass: INTERN

Denise Wallman

Från: Henrik Sporre <henrik.sporre@ellevio.se>
Skickat: den 24 februari 2021 13:27
Till: Henriksson Mikael
Kopia: Jan Olsson
Ämne: SV: Radiolänkstråk

Hej Mikael,

Nu har jag fått svar från vår radioprojektör och vi har ca 2 km marginal mellan vårt radiolänkstråk och VKV.

Jag är tacksam om du hör av dig till mig även i fortsättningen om ni planerar att etablera fler vindparker/VKV där Ellevio har radiolänk, eller om det blir någon förändring för just de här två. Vi räknar nämligen med att bygga en del nya radiolänkförbindelser de närmaste åren.

Med vänlig hälsning,
 Henrik Sporre

Henrik Sporre
 System Manager - Network & Infrastructure Solutions

Ellevio AB (publ)
 Postadress: Box 2087, 650 02 KARLSTAD
 Leverans- och besöksadress: Växnäsgatan 10, 653 40 KARLSTAD
 Vx 08-606 00 00, Mobil 0706-850 222
henrik.sporre@ellevio.se
www.ellevio.se

Från: Henriksson Mikael <Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se>
Skickat: den 3 februari 2021 17:20
Till: Henrik Sporre <henrik.sporre@ellevio.se>
Ämne: Radiolänkstråk

Hej Henrik,

Undrar om ni har något att invända mot vindkraftverk placerade enligt kartan nedan. Ett verk står i Stenungsunds kommun och ett i Kungälv kommun.

Koordinater i RT 90:

1 266 859	6 433 295
1 267 634	6 433 241

Hälsningar!

Mikael Henriksson
 Vindkraftutvecklare
 Tel 076-1340166

Tekniska verken i Linköping Vind AB

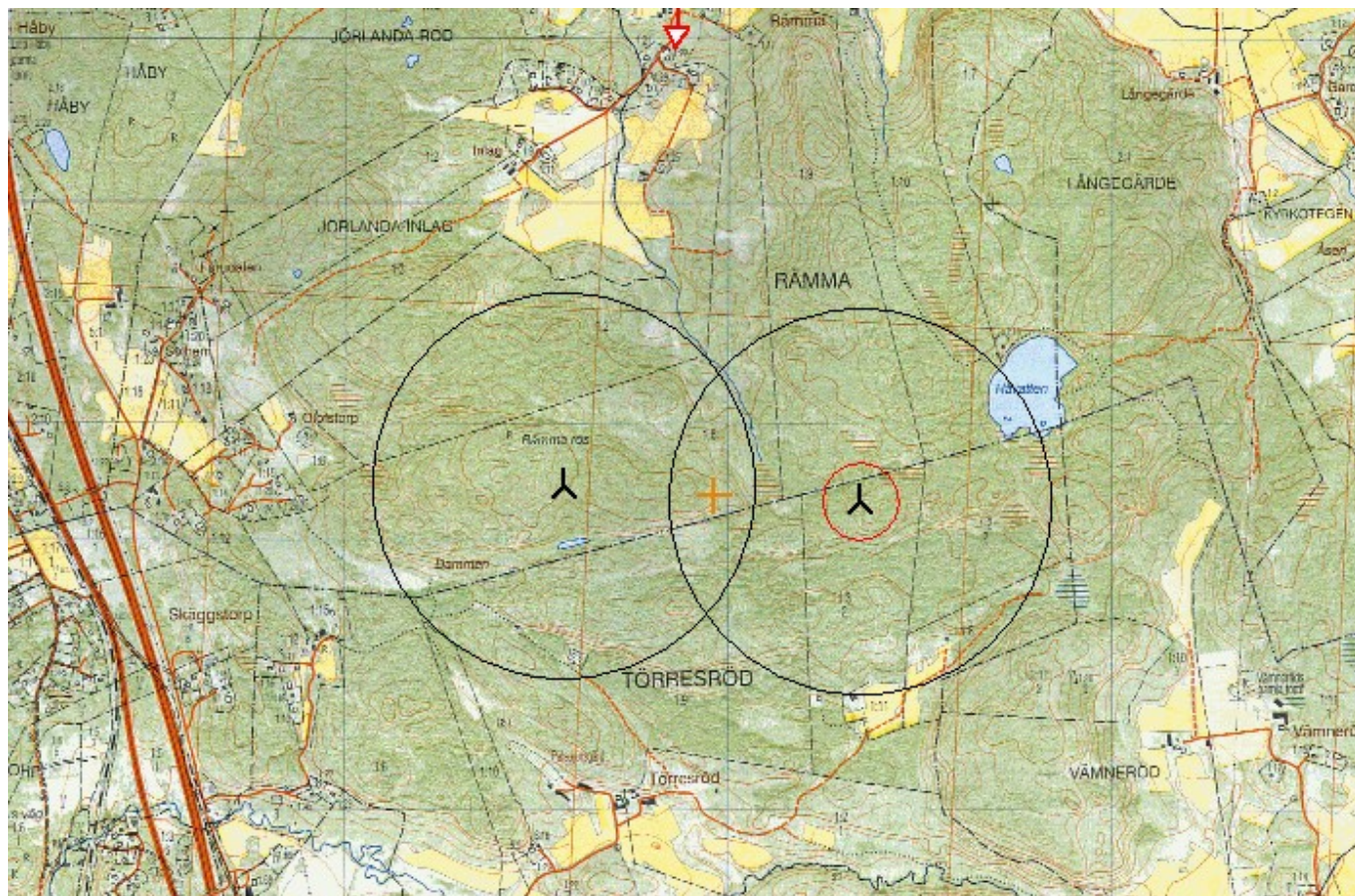
Box 1500

581 15 Linköping

Växel: 013-20 80 00

tekniskaverken.se

bixiaprowin.se

Denise Wallman

Från: Magnus Hermansson <magnus.hermansson@kungalvenergi.se>
Skickat: den 20 januari 2021 11:50
Till: Henriksson Mikael
Kopia: Thomas Skåreby
Ämne: Sv: Förfrågan om eventuell störning på radiolänkar

Hej Mikael!

Kom på att vi tidigare hade Fjärrad frånskiljare sydost Jörlanda samhälle, den är numera raserad. Elmätarnas mätvärden samlas in via radio i hela vårt område.

Med vänlig hälsning!

Kungälv Energi

Magnus Hermansson

Drift Elnät

magnus.hermansson@kungalvenergi.se

Direkt: 0303-23 93 21

Besöksadress: Byggmästaregatan 5

Postadress: Box 515, 442 15 Kungälv

Växel: 0303-23 93 00

www.kungalvenergi.se

Din drivkraft, alldeles runt hörnet.

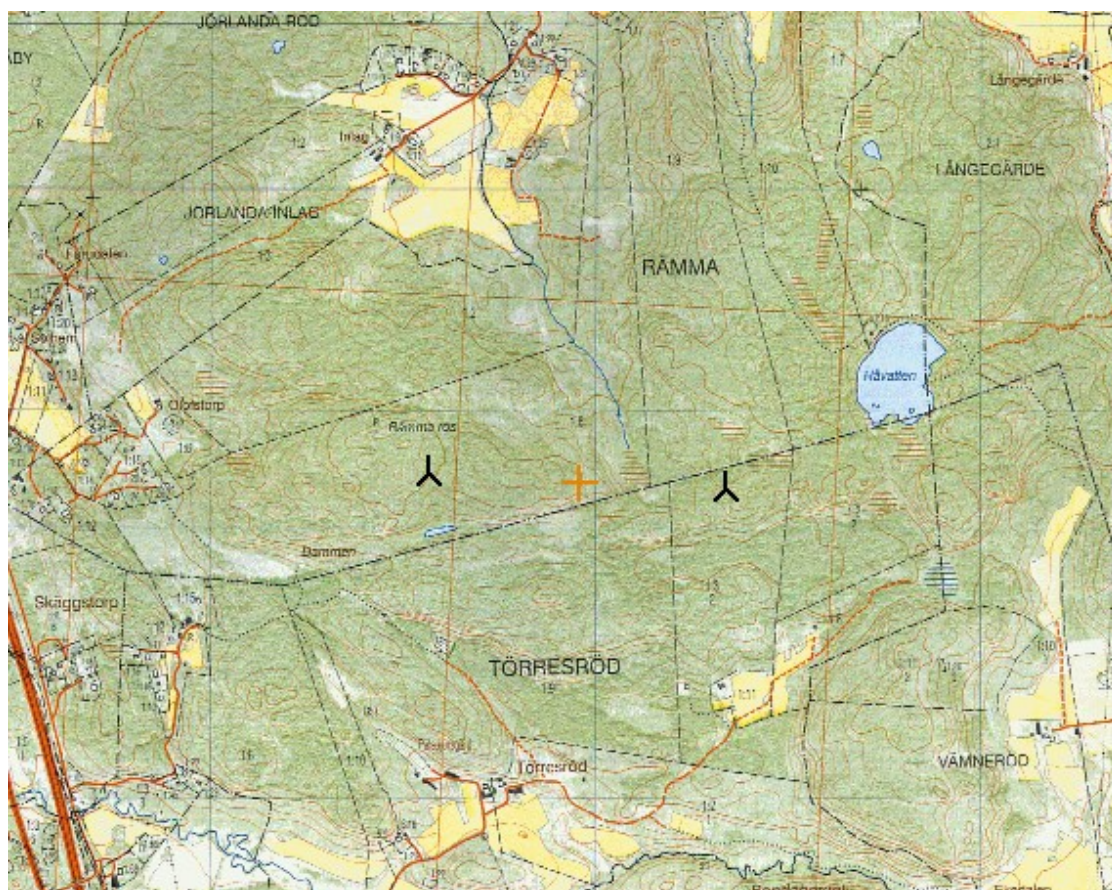
Från: Henriksson Mikael <Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se>
Skickat: den 20 januari 2021 11:43
Till: Magnus Hermansson <magnus.hermansson@kungalvenergi.se>
Ämne: Förfrågan om eventuell störning på radiolänkar

Hejsan.

Har vid förfrågan hos PTS fått svaret att det finns radiolänkar som tillhör Kungälv Energi i område som vi planerar att uppföra vindkraftverk i.

Har ni något att erinra mot upp till 230m höga vindkraftverk i följande positioner (RT90 2.5gonV)

Ost	Nord
1 266 859	6 433 295
1 267 634	6 433 241

Hälsningar

Mikael Henriksson
Vindkraftutvecklare
Tel 076-1340166

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Box 1500
581 15 Linköping
Växel: 013-20 80 00
tekniskaverken.se
bixiaprowin.se

CASTELLUM

Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Att: Mikael Henriksson
Box 1500
581 15 Linköping

Säve 2021-02-03

Yttrande över flyghinderanalys – uppförande av vindkraftverk i Kungälv och Stenungsunds kommuner – Rämna 1:6, Törresröd 1:3, Plommeröd 1:2, Romelanda-Solberg 7:7

Säve Flygplats har erhållit en flyghinderanalys utförd av LFV för de aktuella vindkraftverken, LFV ärendenummer Å-2020-013627, dokumentnummer D-2021-229548, daterad 2021-01-12, en högsta byggnadshöjd på 370 meter över havet.

Med stöd av denna analys konstaterar Säve Flygplats att de planerade vindkraftverken har en negativ påverkan på skyddsområdena för flygtrafiken till och från Säve Flygplats.. Säve Flygplats motsäger sig därav den tänkta etableringen.

Säve Flygplats rekommenderar därför uppsättare att sänka bygghöjden på vindkraftverken till en höjd som inte påverkar flygtrafiken till och från Säve Flygplats.

Om totalhöjden sänks till 304 möh för de fyra planerade vindkraftverk finns det enligt utförd flyghinderanalys samt enligt utsago av LFV ingen påverkan på skyddsområdena för flygtrafiken till och från Säve Flygplats. Säve Flygplats har då inget att erinra uppförandet.

Beteckning	Markens höjd (möh)	Bygghöjd (möh)	Totalhöjd (möh)
Rämna 1:6	103	201	304
Törresröd 1:3	100	204	304
Plommeröd 1:2	140	164	304
Romelanda-Solberg 7:7	130	174	304

Med vänlig hälsning
Säve Flygplats

Jonna Westberg,
Flygsäkerhetskoordinator, Säve Flygplats

Tel: +46317440903
Jonna.Westberg@castellum.se

Denise Wallman

Från: Ulf Pettersson (Anläggningar och System - Planering och Analys)
<ulf.pettersson@swedavia.se>
Skickat: den 28 januari 2022 14:45
Till: Mikael Henriksson
Kopia: Swedavia Remisshantering
Ämne: SVAR SWEDAVIA: Vindkraftverk Kungälv/Stenungsund

Hej Mikael

De beskrivna vindkraftverken Rämna 1:6 och Törresröd 1:3, med en maximalt höjd på 304 m.ö.h har ingen påverkan på befintliga in- och utflygningsprocedurer på Göteborg Landvetter Airport. I och med att totalhöjden inte överstiger 2000 ft (304 m.ö.h.) har heller inte de planerade vindkraftverken någon påverkan på vektoreringshöjden.

Swedavia har därmed ingen erinran mot de ovan planerade beskrivna vindkraftverken.

Hälsningar
Ulf Pettersson, Swedavia

Ulf Pettersson
Master Planning
Swedavia remisshantering

Tel: 010-109 03 82 Mobil: 0708 - 49 49 04
E-post: ulf.pettersson@swedavia.se

Swedavia AB
Stockholm Arlanda Airport
Tel växel: 010-109 10 00 Fax: 010-109 05 00
www.arlandairport.se

Från: Mikael Henriksson <Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se>
Skickat: den 27 januari 2022 08:09
Till: Swedavia Remisshantering <remisser@swedavia.se>
Kopia: Ulf Pettersson (Anläggningar och System - Planering och Analys) <ulf.pettersson@swedavia.se>
Ämne: Sv: Vindkraftverk Kungälv/Stenungsund

Hej Ulf!

Vet du hur det går med detta?

Hälsningar!
Mikael Henriksson 076-1340166

Från: Mikael Henriksson
Skickat: den 16 december 2021 15:12
Till: 'remisser@swedavia.se' <remisser@swedavia.se>
Kopia: 'ulf.pettersson@swedavia.se' <ulf.pettersson@swedavia.se>
Ämne: Vindkraftverk Kungälv/Stenungsund

Hej Ulf och tack för ett trevligt telefonsamtal.

Här kommer LFV analys som ni fått så du vet vilka verk det rör sig om.

Det är de två verken på i Rämna 1:6 och Törresröd 1:3 som vi vill bygga. Jag har frågat på 230m höga verk då jag trodde att Säve var avinstrumenterad och det kanske gick att höja vektoreringshöjden men Säve har tydligen gjort nya procedurer som störs vid så höga verk så jag har gett upp detta. Dock har jag fått OK från Säve på vindkraftverk som blir maximal 304 m.ö.h höga.

Är det OK för Landvetters del att bygga vindkraftverk Rämna 1:6 och Törresröd 1:3 som maximalt når 304 m.ö.h såsom LFV säger i sitt svar beträffande vektoreringshöjd?

Hälsningar!

Mikael Henriksson
Vindkraftutvecklare
Tel 076-1340166

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Box 1500
581 15 Linköping
Växel: 013-20 80 00
tekniskaverken.se
bixiaprowin.se

Denise Wallman

Från: Anna Råhnängen <anna.rahnangen@fyrstadsflyget.se>
Skickat: den 16 februari 2022 08:40
Till: Mikael Henriksson
Ämne: Sv: Vindkraft

Hejsan!
Trollhättan- Vänersborgs flygplats har inget att erinra i ärendet.

Mvh

Anna Råhnängen
VD/Flygplatschef
Telefon: 0520 52 49 11
Mobil: 0739 55 49 11
Trollhättan - Vänersborgs Flygplats
461 93 Trollhättan

*Mot bakgrund av personuppgiftsreglerna enligt GDPR så vill vi meddela följande:
Dina personuppgifter kan komma att sparas för all framtid enligt tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen eller arkivlagen.*

Från: Mikael Henriksson <Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se>
Skickat: den 15 februari 2022 17:28
Till: Info <info@fyrstadsflyget.se>
Ämne: Vindkraft

Hejsan!

Jag har en fråga angående vindkraftverk. Har ni några synpunkter på uppförandet av två vindkraftverk Rämna 1:6 respektive Törresröd 1:3 i Kungälv och Stenungsunds kommuner.

Verken kommer uppföras till en höjd av maximalt 304 meter över havet.

Bifogar LFV flyghinderanalys som berör de två verken.

Hälsningar!
Mikael Henriksson
Vindkraftutvecklare
Tel 076-1340166

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Box 1500
581 15 Linköping
Växel: 013-20 80 00
tekniskaverken.se
bixiaprowin.se

Synbarhetsanalys för Vindpark Rämna

MKB Bilaga 2

Synbarhetsanalysen innehåller 8 sidor.

Sida 1. Sammanfattning av beräkning där någon del av 200m höga vindkraftverk är synliga utan hänsyn till skog.

Sida 2. Karta som illustrerar var någon del av 200m höga vindkraftverk är synliga utan hänsyn tagen till skog.

Sida 3. Sammanfattning av beräkning där någon del av 200m höga vindkraftverk är synliga med hänsyn tagen till skog.

Sida 4. Karta som illustrerar var någon del av 200m höga vindkraftverk är synliga med hänsyn tagen till skog.

Sida 5. Sammanfattning av beräkning där någon del av 119m höga torn är synliga utan hänsyn taget till skog.

Sida 6. Karta som illustrerar var någon del av 119m höga torn är synliga utan hänsyn taget till skog.

Sida 7. Sammanfattning av beräkning där någon del av 119m höga torn är synliga med hänsyn taget till skog.

Sida 6. Karta som illustrerar var någon del av ett 119m höga torn är synligt med hänsyn taget till skog.

Projekt:

Rämna Törresröd

Användarlicens:

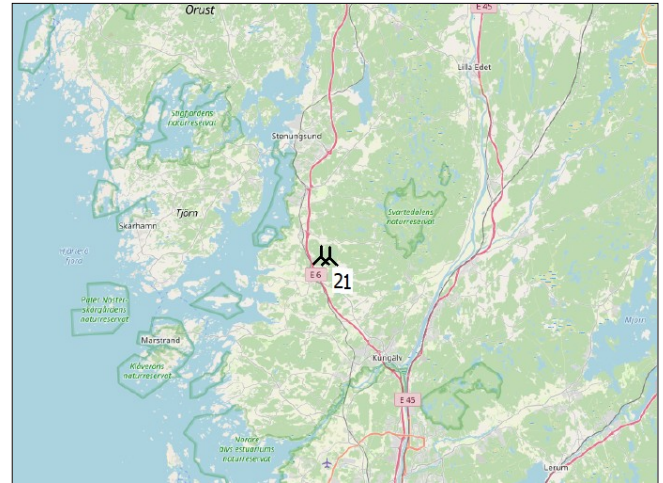
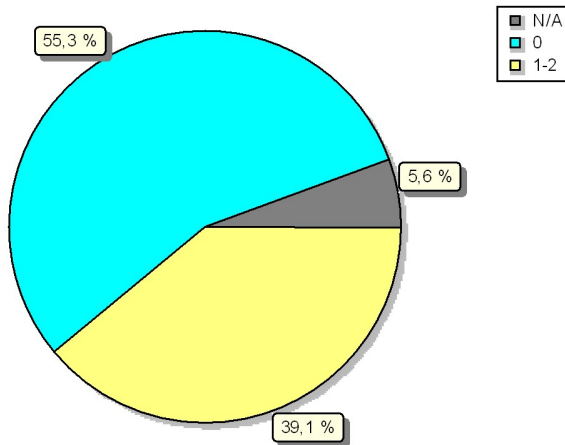
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 LinköpingMikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:

2022-12-21 10:16/3.5.587

ZVI - Standard ZVI sammanfattning

Beräkning: Synbarhetsanalys. Utan vegetation

Område med specifikt antal synliga VKV

Nytt vindkraftverk

Antaganden för ZVI beräkning

Centrum för beräkning	Swedish UTM 33-SWREF99 (SE) Ost: 314 969 Nord: 6 428 850
Beräkningsområdets bredd	30 000 m
Beräkningsområdets höjd	30 000 m
Beräkningssteg	25 m
Ogonhöjd	1,5 m
Beräkningsområde	94 673 ha
Högsta relevanta synliga del av VKV	Navhöjd + ½ rotordiameter
Hinder som används vid beräkning	0
DHM objekt	Lantmäteriet höjder
Inga områdesobjekt använda i beräkning	
Nya VKV använda i beräkning	2
Befintliga VKV i beräkning	0

Maximalt avstånd till VKV saknas

ZVI Resultat

Synliga VKV	Yta [ha]	Yta [%]
N/A	5 348	5,6
0	52 328	55,3
1	4 261	4,5
2	32 736	34,6

VKV

Giltig	Tillverkare	Typ-generator	Effekt, nominell [kW]	Rotordiameter [m]	Navhöjd [m]	Östkoordinat	Nordkoordinat	Z [m]
1 Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	315 333	6 428 810	92,6
2 Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	314 576	6 428 865	101,6

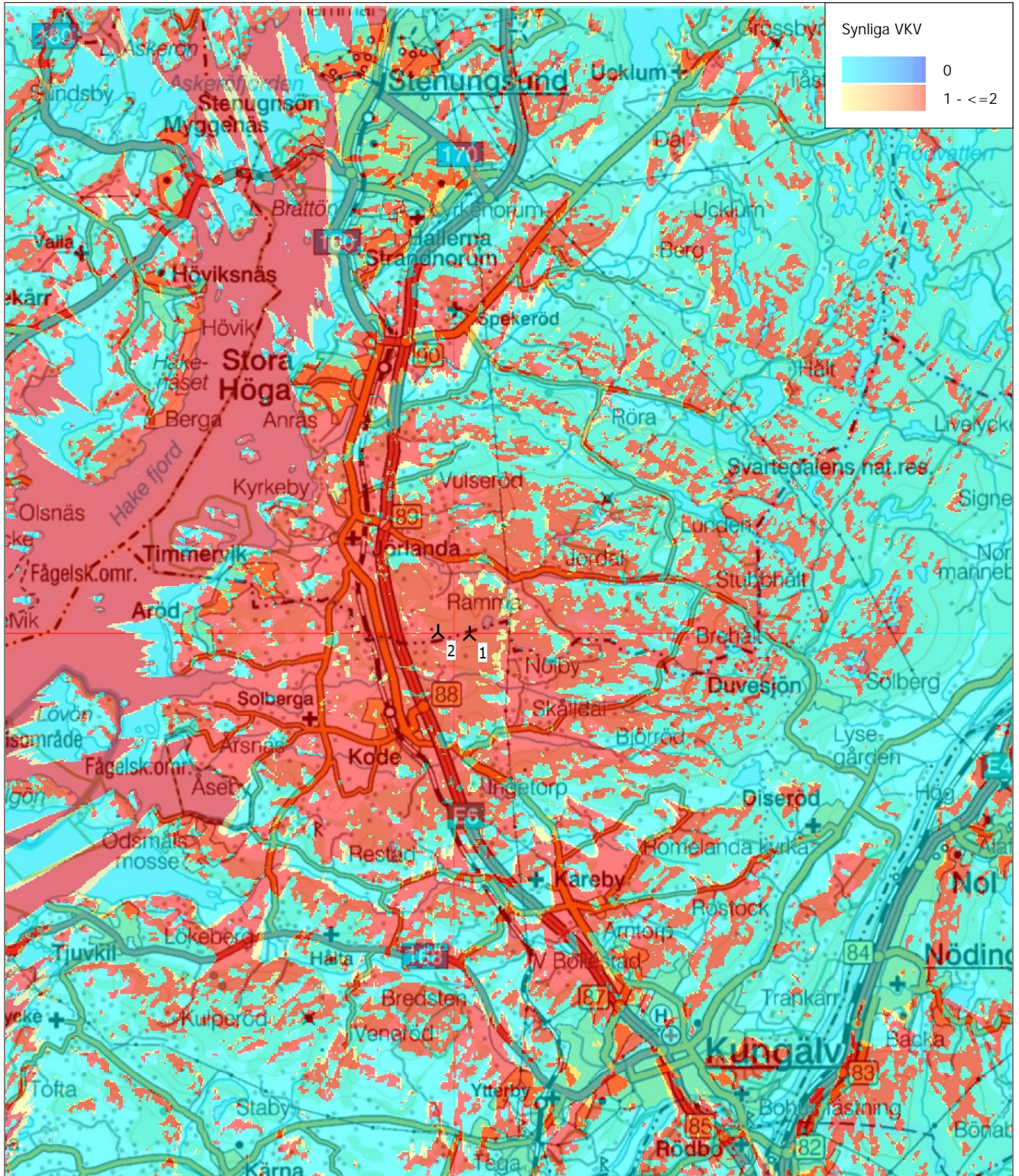
Projekt:
Rämna Törresröd

Användarlicens:
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:
2022-12-21 10:16/3.5.587

ZVI - Karta Standard ZVI sammanfattning

Beräkning: Synbarhetsanalys. Utan vegetation

0 2,5 5 7,5 10km

Karta: Översiktskarta, Utskriftsskala 1:135 000, Kartcentrum Swedish UTM 33-SWREF99 (SE) Ost: 314 969 Nord: 6 428 850

▲ Nytt vindkraftverk

Projekt:

Rämna Törresröd

Användarlicens:

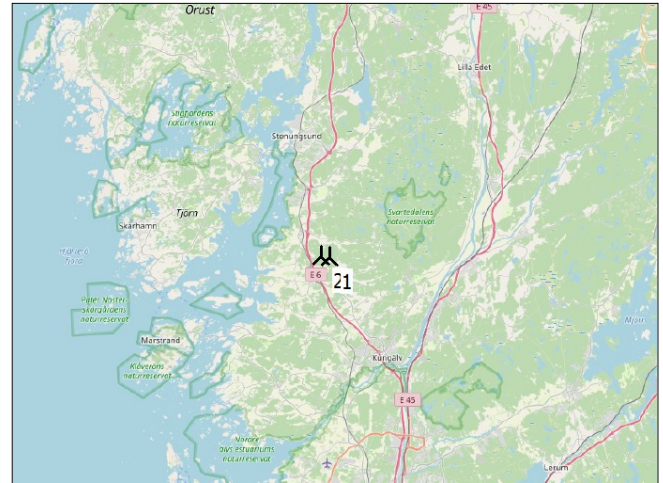
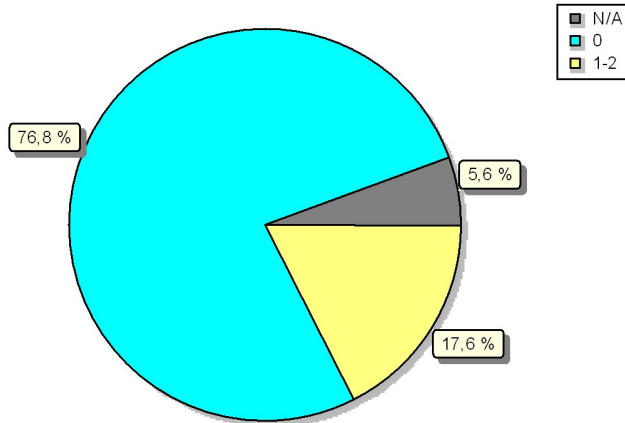
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 LinköpingMikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:

2022-12-21 09:48/3.5.587

ZVI - Standard ZVI sammanfattning

Beräkning: Med skog

Område med specifikt antal synliga VKV

Nytt vindkraftverk

Antaganden för ZVI beräkning

Centrum för beräkning
Beräkningsområdets bredd
Beräkningsområdets höjd
Beräkningssteg
Ogånghöjd
Beräkningsområde
Högsta relevanta synliga del av VKV
Hinder som används vid beräkning
DHM objekt
Områdesobjekt använd(a) i beräkning
Höjd på bakgrundsområdestyp
Nya VKV använda i beräkning
Befintliga VKV i beräkning

Maximalt avstånd till VKV saknas

Swedish UTM 33-SWREF99 (SE) Ost: 314 969 Nord: 6 428 850

30 000 m
30 000 m
25 m
1,5 m
94 673 ha
Navhöjd + ½ rotordiameter
0
Lantmäteriet höjder
Område objekt (Höjder över mark för exvis Skog (ORA verktyg) eller ZVI hinder): REGIONS_Rämna Törresröd_RECOVER003 2022-02-18 14_35_27_2.w2r (10)
0,00 m
2
0

ZVI Resultat

Synliga VKV	Yta [ha]	Yta [%]
N/A	5 348	5,6
0	72 698	76,8
1	2 752	2,9
2	13 874	14,7

VKV

Giltig	Tillverkare	Typ-generator	Effekt, nominell [kW]	Rotordiameter [m]	Navhöjd [m]	Östkoordinat	Nordkoordinat	Z [m]
1 Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	315 333	6 428 810	92,6
2 Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	314 576	6 428 865	101,6

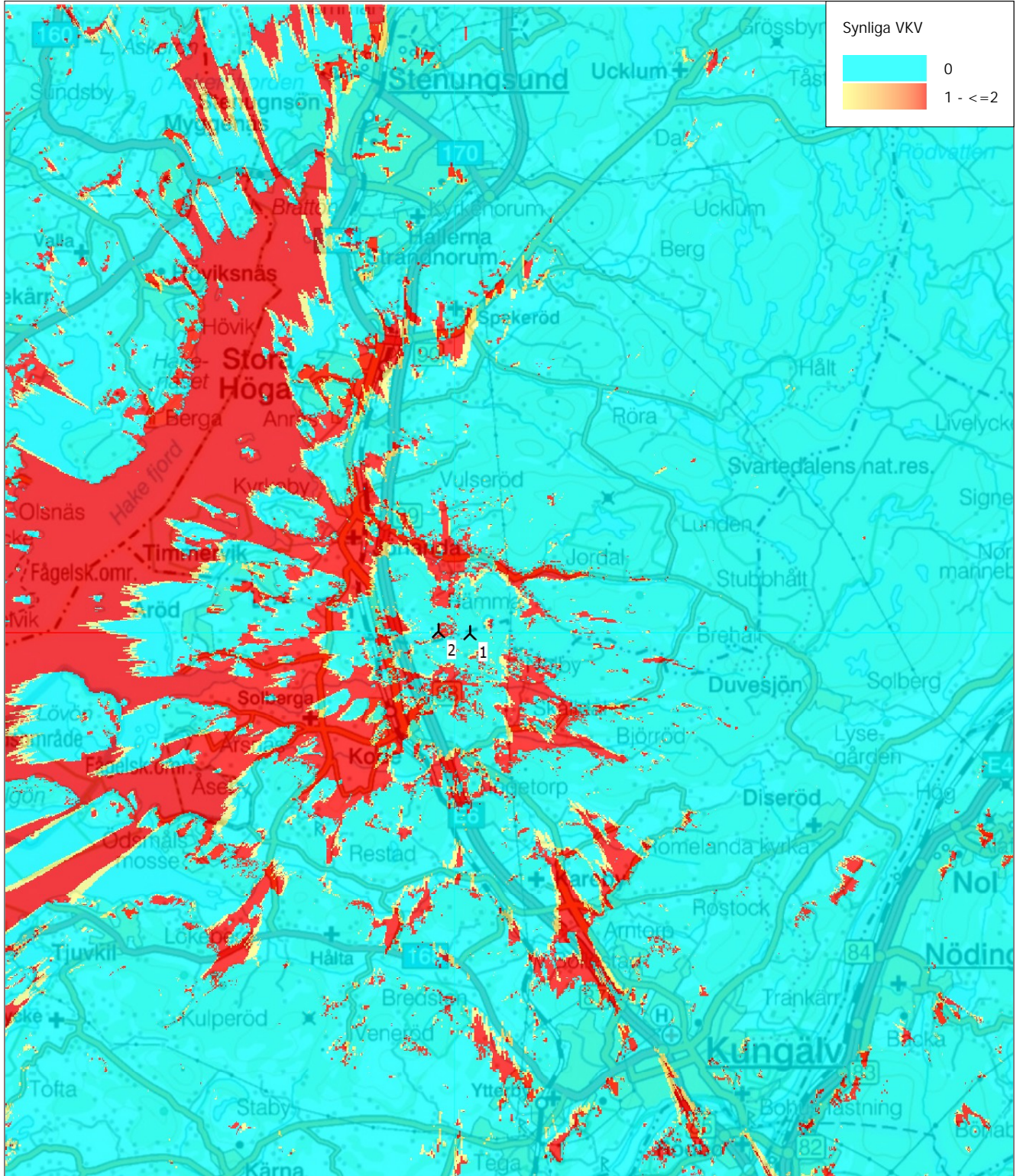
Projekt:
Rämna Törresröd

Användarlicens:
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:
2022-12-21 09:48/3.5.587

ZVI - Karta Standard ZVI sammanfattning

Beräkning: Med skog

Karta: Översiktskarta , Utskriftskala 1:135 000, Kartcentrum Swedish UTM 33-SWREF99 (SE) Ost: 314 969 Nord: 6 428 850

▲ Nytt vindkraftverk

Projekt:

Rämna Törresröd

Användarlicens:

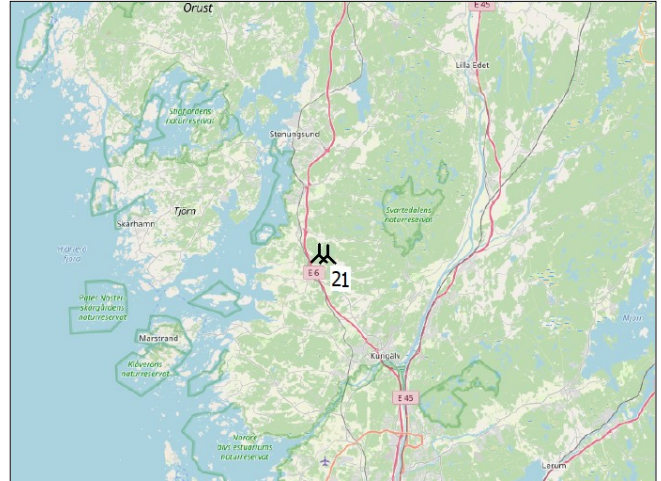
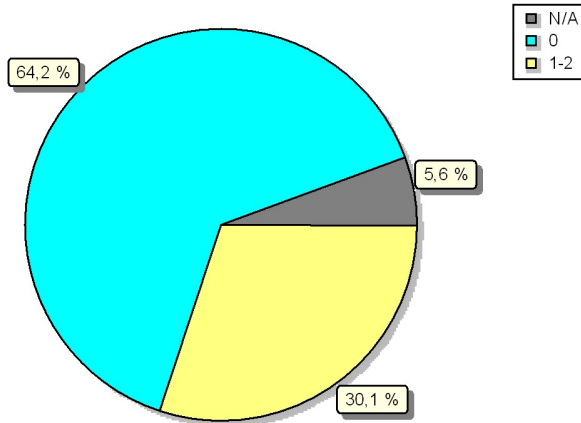
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 LinköpingMikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:

2022-12-21 10:00/3.5.587

ZVI - Standard ZVI sammanfattning

Beräkning: Synbarhetsanalys. Utan vegetation

Område med specifikt antal synliga VKV

Nytt vindkraftverk

Skala 1:750 000

Antaganden för ZVI beräkning

Centrum för beräkning	Swedish UTM 33-SWREF99 (SE) Ost: 314 969 Nord: 6 428 850
Beräkningsområdets bredd	30 000 m
Beräkningsområdets höjd	30 000 m
Beräkningssteg	25 m
Ogonhöjd	1,5 m
Beräkningsområde	94 673 ha
Högsta relevanta synliga del av VKV	Navhöjd
Hinder som används vid beräkning	0
DHM objekt	Lantmäteriet höjder
Inga områdesobjekt använda i beräkning	
Nya VKV använda i beräkning	2
Befintliga VKV i beräkning	0

Maximalt avstånd till VKV saknas

ZVI Resultat

Synliga VKV	Yta [ha]	Yta [%]
N/A	5 348	5,6
0	60 792	64,2
1	4 843	5,1
2	23 690	25,0

VKV

Giltig	Tillverkare	Typ-generator	Effekt, nominell [kW]	Rotordiameter [m]	Navhöjd [m]	Östkoordinat	Nordkoordinat	Z [m]
1 Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	315 333	6 428 810	92,6
2 Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	314 576	6 428 865	101,6

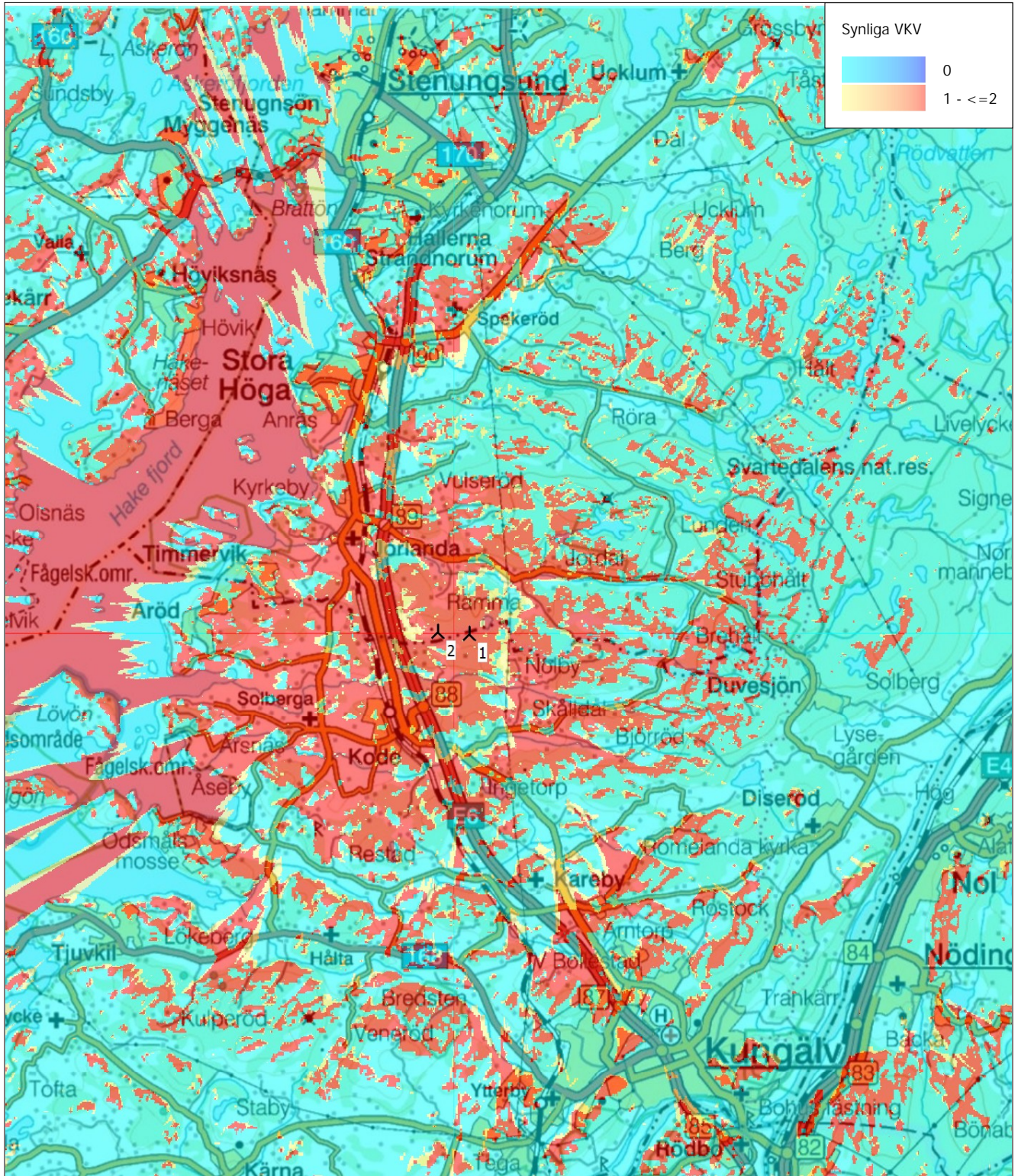
Projekt:
Rämna Törresröd

Användarlicens:
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:
2022-12-21 10:00/3.5.587

ZVI - Karta Standard ZVI sammanfattning

Beräkning: Synbarhetsanalys. Utan vegetation

Karta: Översiktskarta, Utskriftsskala 1:135 000, Kartcentrum Swedish UTM 33-SWREF99 (SE) Ost: 314 969 Nord: 6 428 850

▲ Nytt vindkraftverk

Projekt:

Rämna Törresröd

Användarlicens:

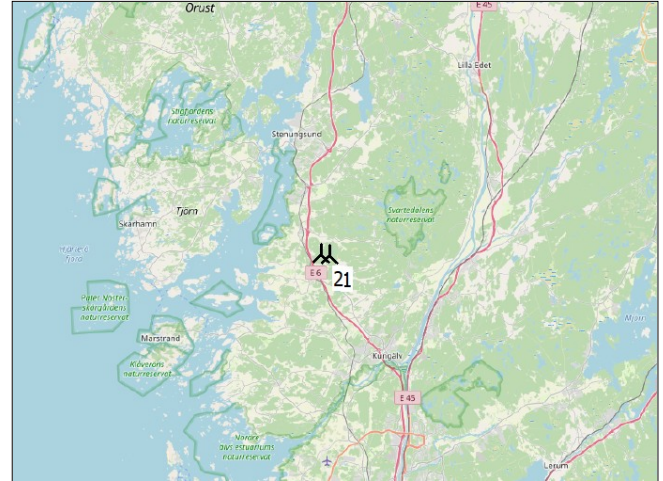
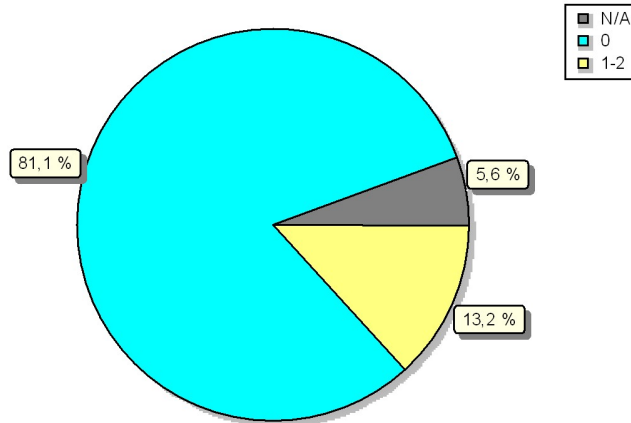
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 LinköpingMikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:

2022-12-21 09:53/3.5.587

ZVI - Standard ZVI sammanfattning

Beräkning: Med skog

Område med specifikt antal synliga VKV

Nytt vindkraftverk

Antaganden för ZVI beräkning

Centrum för beräkning
Beräkningsområdets bredd
Beräkningsområdets höjd
Beräkningssteg
Ogärnhöjd
Beräkningsområde
Högsta relevanta synliga del av VKV
Hinder som används vid beräkning
DHM objekt
Områdesobjekt använd(a) i beräkning
Höjd på bakgrundsområdestyp
Nya VKV använda i beräkning
Befintliga VKV i beräkning

Maximalt avstånd till VKV saknas

Swedish UTM 33-SWREF99 (SE) Ost: 314 969 Nord: 6 428 850

30 000 m
30 000 m
25 m
1,5 m
94 673 ha
Navhöjd
0
Lantmäteriet höjder
Område objekt (Höjder över mark för exvis Skog (ORA verktyg) eller ZVI hinder): REGIONS_Rämna Törresröd_RECOVER003 2022-02-18 14_35_27_2.w2r (10)
0,00 m
2
0

ZVI Resultat

Synliga VKV	Yta [ha]	Yta [%]
N/A	5 348	5,6
0	76 799	81,1
1	2 946	3,1
2	9 580	10,1

VKV

Giltig	Tillverkare	Typ-generator	Effekt, nominell [kW]	Rotordiameter [m]	Navhöjd [m]	Östkoordinat	Nordkoordinat	Z [m]
1 Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	315 333	6 428 810	92,6
2 Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	314 576	6 428 865	101,6

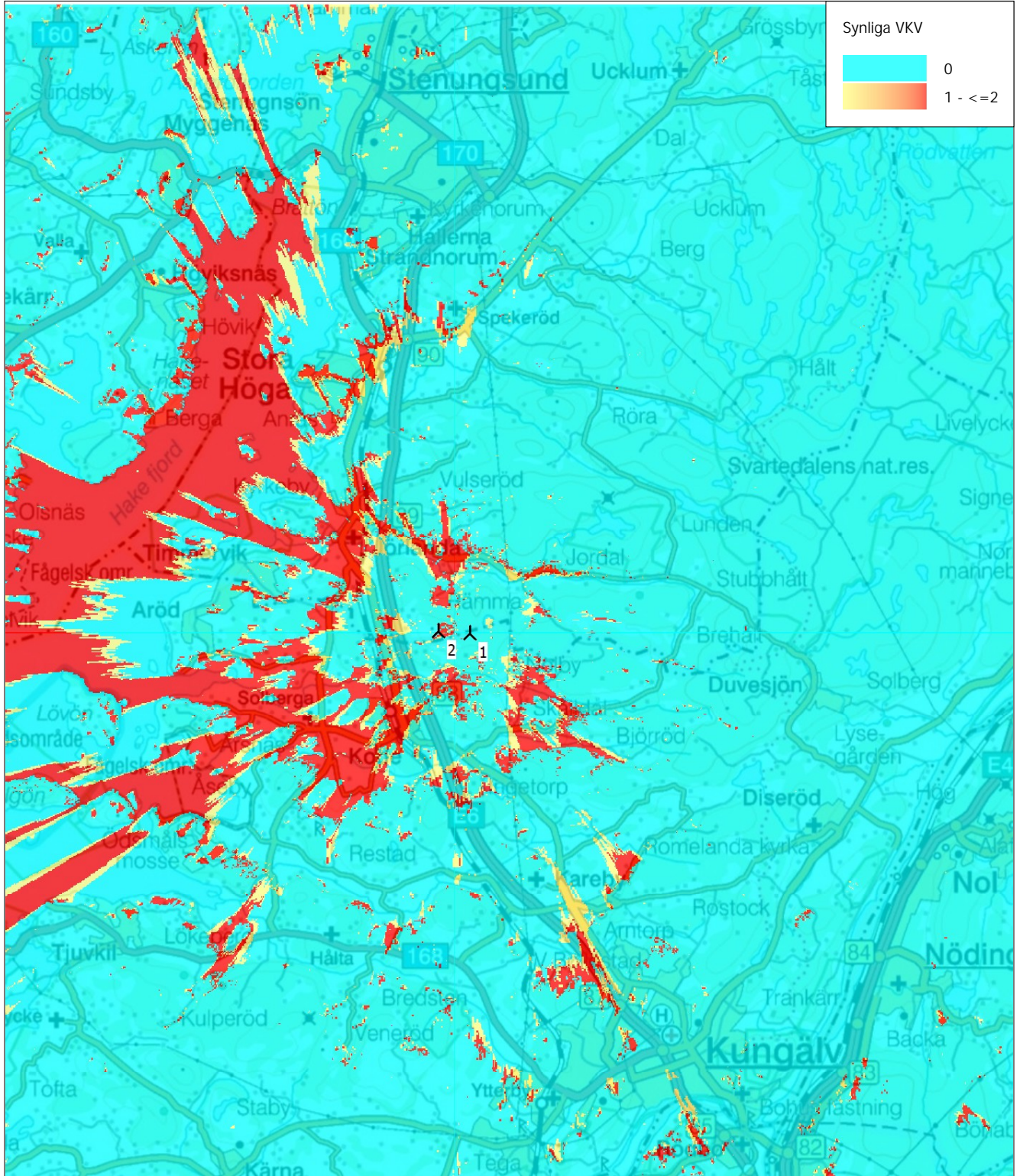
Projekt:
Rämna Törresröd

Användarlicens:
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:
2022-12-21 09:53/3.5.587

ZVI - Karta Standard ZVI sammanfattning

Beräkning: Med skog

0 2,5 5 7,5 10km

Karta: Översiktskarta, Utskriftsskala 1:135 000, Kartcentrum Swedish UTM 33-SWREF99 (SE) Ost: 314 969 Nord: 6 428 850

▲ Nytt vindkraftverk

Fotomontage för Vindpark Rämna

MKB Bilaga 3

Plats	meter till verk	koordinater (Rikets nät 2,5g V)	
1. Infart Törresröd	1350	1 266 761	6 431 938
2. Släbo	1500	1 267 313	6 431 758
3. Nolby	2000	1 268 835	6 431 669
4. Ranebo. Utsiktspunkt	4000	1 271 468	6 434 707
5. Jordal	2600	1 269 806	6 434 672
6. Svartedalen, Ålevatten	8000	1 273 795	6 438 705
7. Jörlanda Norr	3800	1 265 048	6 436 621
8. Jörlandamotet	2500	1 265 854	6 435 663
9. Jörlanda Inlag	1000	1 266 892	6 434 311
10. Rämna 1:11	1000	1 265 855	6 433 351
11. Kode Norra	2100	1 265 469	6 431 666
12. Kode centrum	2300	1 265 875	6 431 221
13. Rämna 1:8	760	1 266 122	6 433 416
14. Koön Marstrand. Ej på kartan	16000	1 252 152	6 426 521

Fotopunkt 1

Fotopunkt 2

Fotopunkt 3

Fotopunkt 4

Fotopunkt 5

Fotopunkt 6

Delar av vindkraftverken syns inom de två ringarna

Fotopunkt 7

Fotopunkt 8

Fotopunkt 9

Fotopunkt 10

Fotopunkt 11

Fotopunkt 12

Fotopunkt 13

Fotopunkt 14

Vindkraftverken är belägna inom cirkeln

NATURCENTRUM AB

Naturvärdesinventering vid Rämna, Stenungsunds och Kungälv's kommuner

Naturcentrum AB – NVI enligt Svensk Standard 199000
Rapport 28 oktober 2022

NATURCENTRUM AB

Uppdragsgivare

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Uppdragsgivarens kontaktperson

Mikael Henriksson

Tel. 076-1340166

mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Uppdragstagare

Naturcentrum AB

Strandtorget 3

444 30 Stenungsund

Tel. 010-220 12 00

ncab@naturcentrum.se

Projektorganisation

Naturcentrums projektnummer: 2899

Projektledare: Sara Elg

Tel. 010-220 12 24

Sara.elg@naturcentrum.se

Naturvärdesinventering inklusive fortplantningsmiljöer groddjur: Sara Elg och Johan Svedholm

Fältarbete fridlysta kärlväxter: Sara Elg och Petter Bohman

Rapport: Sara Elg

Granskning: Andreas Malmqvist

Kartmaterial

Ortofoto: Inköpt från Metria. ©Lantmäteriet

Topografisk karta: Lantmäteriets öppna data.

Omslagsbild

Rasbrant vilken utgör naturvårdsobjekt 2 sydväst om den planerade östra verksplatsen.

Foton i rapporten

Samtliga foton är tagna i samband med inventeringen av Sara Elg.

Denna rapport bör citeras

Elg, S., Bohman, P. & Svedholm, J. 2022. Naturvärdesinventering vid Rämna, Stenungsunds och Kungälv kommuner. Naturcentrum AB i PDF-rapport till Tekniska verken i Linköping Vind AB. 60 sidor.

Innehåll

Sammanfattning	4
Uppdrag	5
Metodik.....	6
Naturvärdesbedömning.....	6
Fältinventering.....	6
Detaljeringsgrad.....	6
Tillägg.....	7
Resultat	8
Inventeringsområdet.....	8
Läge.....	8
Beskrivning.....	8
Resultat av förarbete.....	8
Naturinventeringar	9
Naturvårdsarter	9
Gällande områdesskydd	11
Resultat av fältinventering	12
Naturvärdesobjekt.....	12
Naturvårdsarter	12
Generella biotopskydd (och skyddsvärda träd)	14
Fördjupad artinventering, fridlysta växter	18
Metodik och bakgrund	18
Resultat	18
Fördjupad artinventering, fortplantningsmiljöer för groddjur	20
Metodik och bakgrund	20
Resultat	20
Redovisning av naturvärdesobjekt.....	22
.....	57
Referenser	58
Publikationer.....	58
Internetbaserade källor	58
Bilaga – Förtydliganden av metodik	59
Förarbete	59
Naturvårdsarter	59
Nomenklatur – namnpresentation	60
Generellt skyddade biotopskyddsområden	60

Sammanfattning

Naturcentrum AB har på uppdrag av Tekniska verken i Linköping Vind AB genomfört en naturvärdesinventering av ett område vid Rämna mellan Jörlanda och Kode i Stenungsunds och Kungälvskommuner. Inventeringen ska kunna utgöra underlag inför ansökan om etablering av två vindkraftverk. Inventeringsområdet omfattar 50 meter på vardera sida om planerad vägsträckning samt 300 meter runt planerade verksplatser. Kompletterande ytor omfattande cirka 11 hektar har även inventerats utmed planerade vägsträckor. Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** med detaljeringsgrad **medel** och med tilläggen **generellt biotopskydd, detaljerad redovisning av artförekomst och fördjupad artinventering**. Fördjupad artinventering har innefattat fridlysta kärlväxter och fortplantningsmiljöer för groddjur.

Inventeringsområdet utgörs i huvudsak av hållmarker och barrskogsdominerad skogsmark med inslag av fattigkärr, myrmark, bäckmiljöer och en skogstjärn. Området är kuperat och flera branter och rasbranter finns utmed bergsryggarna. Utmed den planerade vägen som löper genom gårdsmiljöer söder om verksplatserna finns lövskogar, trädklädd betesmark med inslag av grov bok och ek, kultiverad betesmark och flera gamla torpmiljöer och kvarstående stugor.

Vid inventeringen identifierades 35 naturvärdesobjekt. Totalt omfattar objekt med naturvärden cirka 30 hektar (cirka 32 % av ytan i inventeringsområdet). Identifierade naturvärdesobjekt utgörs av:

- **Högt naturvärde – naturvärdesklass 2.** Fyra naturvärdesobjekt. Objekten utgörs av en trädklädd betesmark, en rasbrant, en skogstjärn och en lövskog med hedekskog och ädellövblandskog.
- **Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.** Trettioen naturvärdesobjekt. Objekten utgörs främst av hållmarkstallskogar, rasbranter, lövskogar, blandskogar med inslag av äldre träd, myrmark, fattigkärr och bäckmiljöer.

I inventeringsområdet påträffades 44 naturvårdsarter. Av de påträffade naturvårdsarterna är tio fridlysta, 18 rödlistade, sex upptagna i EU:s Fågeldirektiv Bilaga 1, sex signalarter och sex övrigt bedömda naturvårdsarter. Fem kärlväxter påträffades inom inventeringsområdet som är fridlysta enligt Artskyddsförordningen: grönvit nattviol, fläcknycklar, murgröna, revlumner och lopplummer. Av grod- och kräldjur påträffades vanlig padda, vanlig groda, åkergroda, skogsödla och vanlig snok.

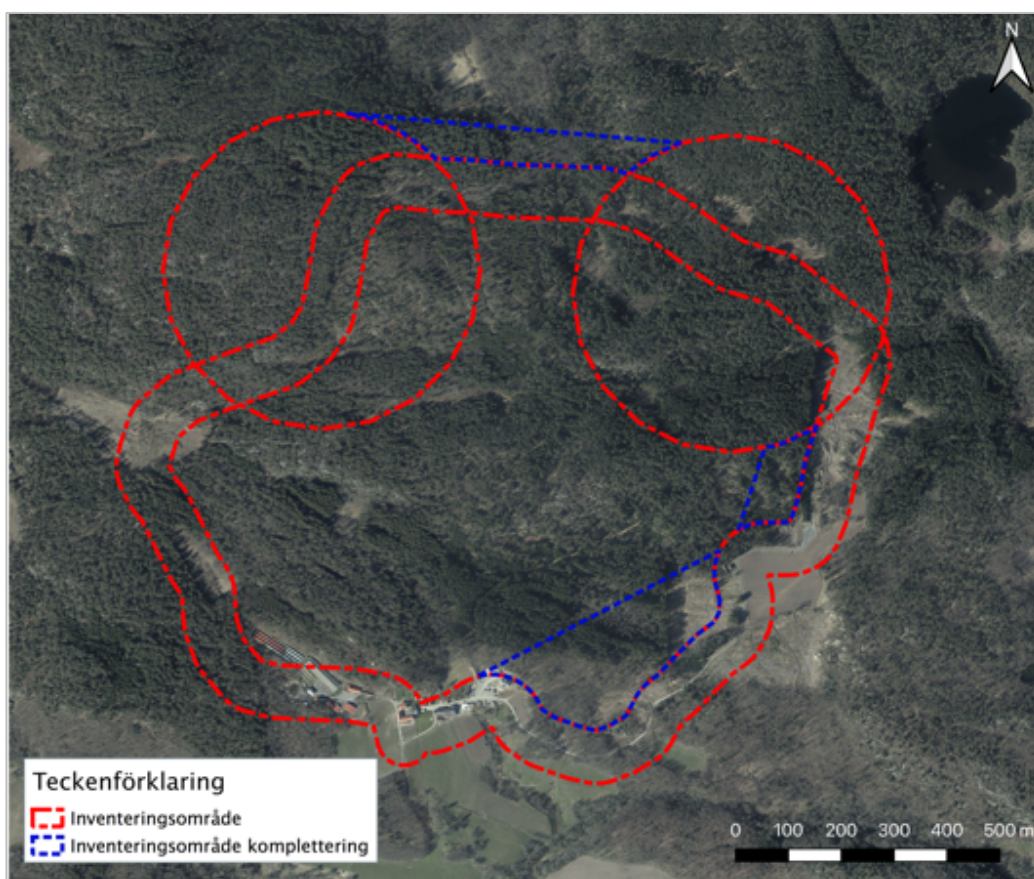
Vid inventeringen identifierades 13 stenmurar, 11 småvatten (diken, bäckar, mindre dammar), två odlingsrösen och två åkerholmar som bedöms omfattas av generellt biotopskydd. Ett jätteträd av bok noterades och tre skyddsvärda träd finns upptagna i Länsstyrelsens inventering vilka kan omfattas av samrådsplikt. En bäck, som utgör ett biflöde till Jörlandaån, och delar av en sumpskog i norr berörs av strandskydd.

Uppdrag

Naturcentrum AB har på uppdrag av Tekniska verken i Linköping Vind AB genomfört en naturvärdesinventering enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** av ett inventeringsområde vid Rämna mellan Jörlanda och Kode i Stenungsunds och Kungälvskommuner. Inventeringen ska kunna utgöra underlag inför ansökan om etablering av två vindkraftverk.

Inventeringsområdet omfattar 50 meter på vardera sida om planerad vägsträckning samt 300 meter runt planerade verksplatser. Kompletterande ytor omfattande cirka 11 hektar har även inventerats utmed planerade vägsträckor. Totalt omfattar inventeringsområdet drygt 90 hektar. Inventeringsområdet framgår av figur 1.

Figur 1. Inventeringsområdet omfattar 50 meter på vardera sida om planerad väg och 300 meter runt planerade verksplatser. Kompletterande ytor omfattande cirka 11 hektar har även ingått.

Metodik

Inventeringen har utförts enligt **Svensk Standard** (SS 19 90 00: 2014). Det innebär identifiering av geografiska områden med positiv betydelse för biologisk mångfald, samt bedömning av denna betydelse. Med biologisk mångfald avses; ”mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.”

Naturvärdesbedömning

Områden av positiv betydelse för biologisk mångfald avgränsas och beskrivs som naturvärdesobjekt eller landskapsobjekt. Naturvärdesobjektens betydelse för biologisk mångfald bedöms enligt en skala i tre eller fyra naturvärdesklasser enligt figur 2. Naturvärdesklass 1–3 är obligatoriska och naturvärdesklass 4 är ett tillägg. Vid denna inventering har naturvärdesklass 4 inte ingått.

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1
Störst positiv betydelse för biologisk mångfald
Högt naturvärde – naturvärdesklass 2
Stor positiv betydelse för biologisk mångfald
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3
Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald

Figur 2. Naturvärdesklasser.

Fältinventering

Fältinventering genomfördes genom att hela inventeringsområdet genomströvades. Utifrån beprövad kunskap och erfarenhet eftersöktes biotopkvaliteter och arter av betydelse för biologisk mångfald. Inventeringsområdet har inventerats vid följande tillfällen:

Fridlysta kärlväxter – 22 juni, 6 juli och 13 juli 2022 (ej i kompletterande ytor).

Naturvärdesinventering och fortplantningsmiljöer groddjur – 23 augusti och 1–2 september 2022.

Kompletterande ytor – 4 oktober 2022.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventering enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** kan utföras med olika detaljeringsgrad. Inventeringen genomfördes i detta fall med detaljeringsgrad **medel**. Det innebär att redovisningen omfattar naturvärdesobjekt med en yta av 0,1 ha eller mer samt linjeformade objekt med en minsta längd av 50 m och 0,5 m bredd.

Tillägg

Naturvärdesinventering enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** kan utföras med olika tillägg. Vid denna inventering har nedanstående tillägg ingått:

4.5.3 Tillägget **generellt biotopskydd** vilket innebär att alla områden som omfattas av det generella biotopskyddet enligt miljöbalken 7 kap 11§ och förordning om områdesskydd oavsett storlek, identifieras och kartläggs.

4.5.5 Tillägget **detaljerad redovisning av artförekomst** vilket innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta eller med koordinater. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet.

4.5.6 Tillägget **fördjupad artinventering** vilket innebär att specifika arter eller artgrupper inventerats med den särskilda metodik, vid de tidpunkter och med den särskilda kompetens som kan krävas för vissa arter/artgrupper.

I aktuell naturvärdesinventering har fördjupad artinventering innefattat fridlysta kärlväxter och fortplantningsmiljöer för groddjur. För groddjur har endast miljöer som bedömts kunna hålla vatten kontinuerliga och därmed erbjuda stabila reproduktionsförutsättningar över tid har tagits med.

För metodik vid fördjupade artinventeringar se respektive redovisning av fördjupad artinventering nedan.

Figur 3. Inventeringsområdets läge i förhållande till omgivande landskap.

Resultat

Inventeringsområdet

Läge

Inventeringsområdet är beläget strax öster om E20 mellan Jörlanda och Kode i Stenungsunds och Kungälv kommuner i Västra Götalands län (figur 3). De centrala delarna av inventeringsområdet utgörs huvudsakligen av kuperad håll- och skogsmark vid Rämna röse. Strax nordost om den östra verksplatsen finns en mindre sjö benämnd Håvatten. Både norr och söder om skogsområdet finns dalgångar med jordbruksmark som löper i väst-östlig riktning. Genom jordbruksmarkerna rinner Jörlandaån i norr och Vallby å i söder. Drygt fem kilometer väster om inventeringsområdet börjar havskusten med Hakefjorden mellan Tjörn och fastlandet. Öster om inventeringsområdet breder barrskogsområden och sjösystem ut sig med Ranebo lund, Ranebo naturskog och Svartedalens naturreservat i nordöst.

Beskrivning

Inventeringsområdets centrala delar runt verksplatser utgörs i huvudsak av hållmarker och barrskogsdominerad skogsmark med inslag av fattigkärr, myrmark, bäckmiljöer och en skogstjärn. Området är kuperat och flera branter och rasbranter finns utmed bergsryggarna. Utmed den planerade vägen som löper genom gårdsmiljöer söder om verksplatserna finns lövskogar, trädklädd betesmark med inslag av grov bok och ek, kultiverad betesmark och flera gamla torpmiljöer och kvarstående stugor.

Stora delar av de ytor av inventeringsområdet som inte har avgränsats som naturvärdesobjekt hyser ändå vissa värden och utgörs av barrskogar med inslag av grövre tall och gran, myrmarker, brynmiljöer och betesmark. Lokalt finns produktionsskog på kalkpåverkad mark där kalkindikerande svampar påträffats och skalgrus noterats i diken.

Områden som saknar naturvärde i inventeringsområdet utgörs främst av hyggen, ung produktionsbarrskog, åkermark och hårdgjorda/bebyggda ytor. Dessa områden saknar eller har liten betydelse för biologisk mångfald och bidrar i sitt nuvarande tillstånd inte till mångfald inom arter, mellan arter eller ekosystem.

Resultat av förarbete

Genomgångna källor redovisas i Bilaga – Förtydligande av metodik. Tidigare uppgifter i genomgångna källor, som berör inventeringsområdet, presenteras nedan och i figur 4.

Naturinventeringar

I Länsstyrelsens inventering av skyddsvärda träd finns vid gårdarna vid Törresröd tre träd upptagna varav två bokar och en ek (Länsstyrelsen i Västra Götalands län 2007). Skyddsvärda träd kan omfattas av samrådsplikt.

I södra delen finns ett vattendrag med dokumenterad förekomst av havsöring. Vattendraget löper genom en betesmark och ansluter till Vallby Å (Länsstyrelsen i Västra Götalands län 2004)

En sumpskog finns registrerad av Skogsstyrelsen cirka 600 meter väst Håvatten. Sumpskogen utgörs av kärrskog där glasbjörk dominerar (Skogsstyrelsen 1995).

Två lövskogar finns upptagna i lövskogsinventeringen (Ehrencrona och Wedel 1990). Det ena lövskogsområdet omfattar Bondeberget och skogsområden med naturvärdesklass 2 och utgörs huvudsakligen av ek- och bokskog. Det andra omfattar en sydostsluttning vid Törresröd med naturvärdesklass 3 och som huvudsakligen utgörs av ekskog.

Hela inventeringsområdet omfattas av ett stort område angivet som värdetrakter skog som omfattar Södra Götaälvs dalgång med omgivande fjällar (Länsstyrelsen i Västra Götalands län 2018). Vårdtrakten redovisas inte närmare i figurer eller objektsbeskrivningar.

Sydöstra delen av inventeringsområdet är utpekad som ett lokalt värdefullt naturområde (Kungälv kommun 2005). Området är benämnt Vämneröd och anges som ett "område med varierande natur; betesmark, ädellövskog, blandskog samt ett flertal mindre kärr och myrar. Bland häckfåglarna märks skogssnäppa och tofsvipa. Även mindre hackspett och göktyta har observerats under häckningstid" (Blomqvist m.fl. 1993).

Ett vattendrag i norra delen av inventeringsområdet mellan de båda verksplatserna tas upp i Stenungsunds naturvårdsprogram. Objektet utgörs av Jörlandaån med biflöden med naturvärdesklass 2 (Stenungsunds kommun 2016).

Naturvårdsarter

I och inom 500 meter från inventeringsområdet finns sedan tidigare 56 fynd av 27 arter (se tabell 1 och figur 4) av skyddade arter, rödlistade arter eller signalarter registrerade i uttag från ArtDatabanken (under perioden 1980-01-01 till 2022-09-14).

Det bör noteras att det ibland finns en geografisk osäkerhet när det gäller fyndlokaler koordinater för tidigare rapporterade uppgifter hämtade från SLU Art databanken. Detta gäller i synnerhet fågelfynd.

Tre fynd finns med fyndkoordinat inom inventeringsområdet. Ett fynd finns av kambräken (S) från 1997. Fynd finns även från 1983 av skogstrappmossa (NT) och

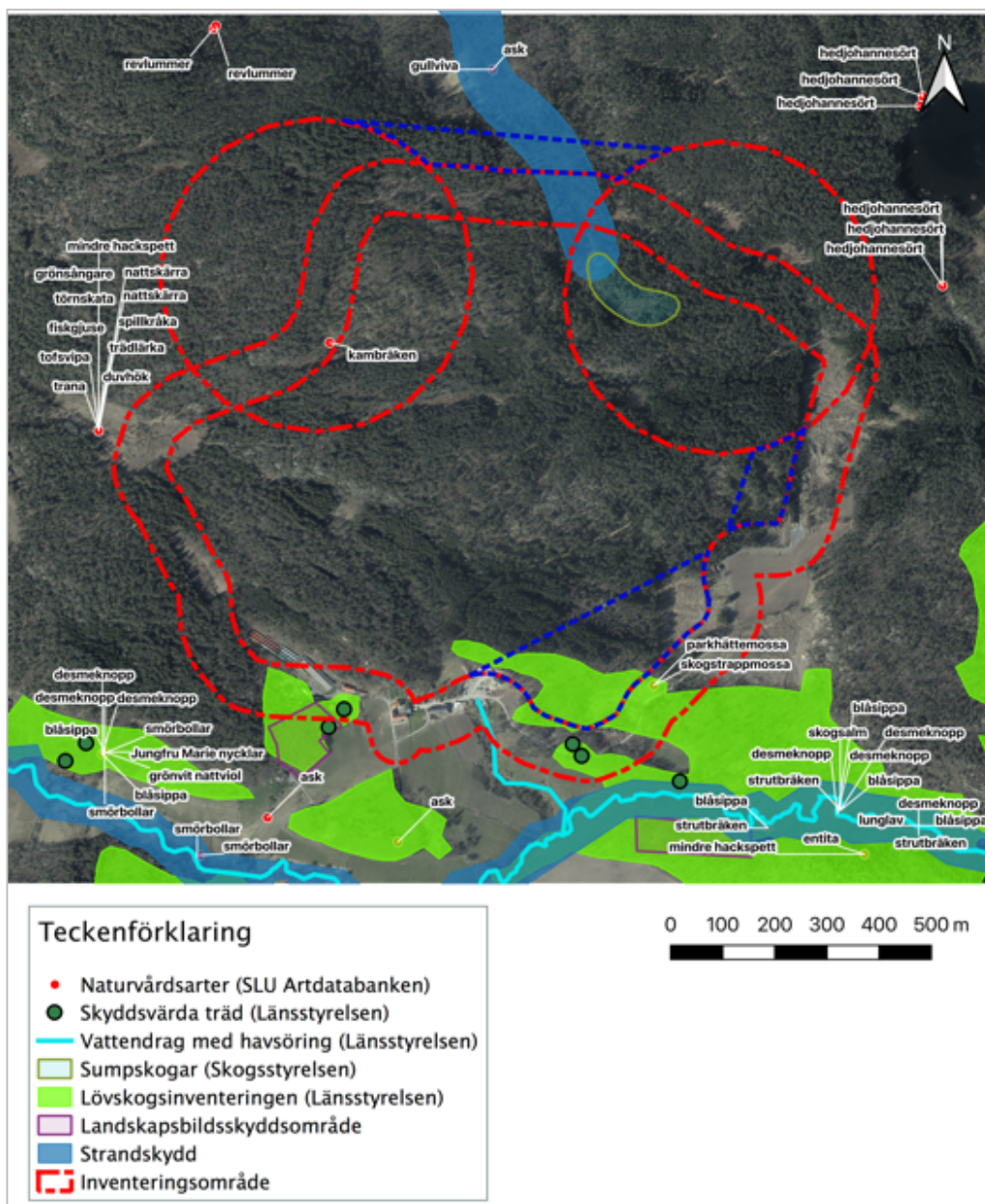
parkhättemossa (NT) men där fynden troligen inte berör själva inventeringsområdet, fyndlokalernas noggrannhet är låg och lokalnamnen anges som "brant vid Lunna" respektive "Rämna".

Tabell 1. Fynd från SLU Artdatabanken av fridlysta arter, rödlistade arter och signalarter under perioden 1980-01-01 till 2021-02-18 i och inom 500 meter från inventeringsområdet.

Organism-grupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
fåglar	duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	entita	<i>Poecile palustris</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	fiskgjuse	<i>Pandion haliaetus</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	nattskärra	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	Rödlistad kategori NT, Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	tofsvipa	<i>Vanellus vanellus</i>	Rödlistad kategori VU
fåglar	trana	<i>Grus grus</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	trädlärka	<i>Lullula arborea</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	törnskata	<i>Lanius collurio</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
kärlväxter	ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	Rödlistad kategori EN
kärlväxter	blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	Artskyddsförordningen 8 §
kärlväxter	desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	Rödlistad kategori NT
kärlväxter	grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	Artskyddsförordningen 8 §
kärlväxter	gullviva	<i>Primula veris</i>	Artskyddsförordningen 9 §
kärlväxter	hedjohannesört	<i>Hypericum pulchrum</i>	Artskyddsförordningen 8 §, Rödlistad kategori VU
kärlväxter	jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata subsp. maculata</i>	Artskyddsförordningen 8 §
kärlväxter	kambräken	<i>Blechnum spicant</i>	Signalart
kärlväxter	revlumner	<i>Lycopodium annotinum</i>	Artskyddsförordningen 9 §
kärlväxter	skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	Rödlistad kategori CR
kärlväxter	smörbollor	<i>Trollius europaeus</i>	Artskyddsförordningen 9 §
kärlväxter	strutbräken	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Signalart
lavar	lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	Rödlistad kategori NT
lavar	pulverädellav	<i>Megalania pulvereae</i>	Rödlistad kategori VU
mossor	parkhättemossa	<i>Orthotrichum pallens</i>	Rödlistad kategori NT
mossor	skogstrappmossa	<i>Anastrophyllum michauxii</i>	Rödlistad kategori NT

Gällande områdesskydd

I norra delen av inventeringsområdet finns ett vattendrag som löper mellan en kärrskog och Jörlandaån vilket är utpekad som strandskydd enligt miljöbalken kap. 7 §§ 13–18 (figur 4). En bokskog sydväst om Törresröd finns angiven som landskapsbildsskyddsområde (figur 4) med stöd av 19 § i den tidigare naturvårdslagen (Länsstyrelsen i Västra Götalands län 1974).

Figur 4. Tidigare uppgifter i genomgångna underlag och områdesskydd. Det strandskyddade vattendraget är även utpekad i Stenungsunds naturvårdprogram och sydöstra delen är utpekad som lokalt värdefullt naturområde i Kungälv's natur- och friluftspan.

Resultat av fältinventering

Naturvärdesobjekt

Vid inventeringen identifierades 35 naturvärdesobjekt. Identifierade naturvärdesobjekt utgörs av:

- **Högt naturvärde – naturvärdesklass 2.** Fyra naturvärdesobjekt. Objekten utgörs av en trädklädd betesmark, en rasbrant, en skogstjärn och en lövskog med hedekskog och ädellövblandskog.
- **Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.** Trettioen naturvärdesobjekt. Objekten utgörs främst av hållmarkstallskogar, rasbranter, lövskogar, blandskogar med inslag av äldre träd, myrmark, fattigkärr och bäckmiljöer.

Totalt omfattar objekt med naturvärden cirka 30 hektar (cirka 33 % av ytan i inventeringsområdet). Katalog med samtliga naturvärdesobjekt finns under ”Redovisning av naturvärdesobjekt” och ses i figur 6.

Naturvårdsarter

Under inventeringen påträffades 44 naturvårdsarter (tabell 2). Av de påträffade naturvårdsarterna är tio fridlysta, 18 rödlistade, sex upptagna i EU:s Fågeldirektiv Bilaga 1, sex signalarter och ytterligare sex bedömda som naturvårdsarter (Typiska arter eller Kalkindikatorer).

Fridlysta kärlväxter och groddjur redovisas i tabell 2 men även längre ned i rapporten (se redovisning av fördjupad artinventering av fridlysta kärlväxter respektive groddjur). Övriga påträffades naturvårdsarter illustreras i figur 5.

Av påträffade naturvårdsarter kan nämnas att oxtungsvamp noterades på en timmertrave i inventeringsområdet, var fyndet egentligen har funnits innan det forslats till lokalen är okänt. Ask och skogsalm är båda rödlistade på grund av sjukdomar men är fortfarande vanligt förekommande i landskapet, framför allt som småplantor. De påträffades rödlistade arterna skogsalmsdvärgmal (en fjärl) och tusengömming (en svamp) är knutna till skogsalm respektive ask.

Av fåglar, där samtliga arter är fridlysta, finns ett ganska stort antal arter som är rödlistade och/eller upptagna i fågeldirektivets bilaga 1. Att de flesta fåglar är påtagligt rörliga inom ett större landskap och inte alltid återkommer till samma häckningsplats eller område gör att vissa fågelarter kan ha ett begränsat värde vid naturvärdesbedömning av vissa biotoper. Detsamma gäller i många fall för fladdermöss. Fladdermöss redovisas i separat rapport (Ahlén & Elg 2022).

Rödlistade fågelarter eller arter upptagna i Fågeldirektivet Bilaga 1 som observerats i lämplig miljö under häckningstid eller som på andra sätt bedöms vara relevanta i samband med fågelinventering 2021 redovisas i tabell 2. I figur 5 illustreras endast

de fynd som bedömts relevanta i utpekade naturvärdesobjekt eller som bedöms som särskilt intressanta. Fåglar redovisas mer utförligt i separat rapport.

De under inventeringen påträffade naturvårdsarterna kommer att registreras på Artportalen.

Tabell 1. Påträffade naturvårdsarter inom inventeringsområdet vid fältinventeringen.

Organism-grupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
fåglar	entita	<i>Poecile palustris</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	gröngöling	<i>Picus viridis</i>	Tidigare rödlistad kategori NT
fåglar	grönfink	<i>Chloris chloris</i>	Rödlistad kategori EN
fåglar	grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	Rödlistad kategori VU
fåglar	kråka	<i>Corvus corone</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	nattskärre	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	orre	<i>Lyrurus tetrix</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	Rödlistad kategori NT, Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	talltita	<i>Poecile montanus</i>	Rödlistad kategori NT
fåglar	tjäder, spår	<i>Tetrao urogallus</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	tornseglare	<i>Apus apus</i>	Rödlistad kategori EN
fåglar	trana	<i>Grus grus</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
fåglar	törnskata	<i>Lanius collurio</i>	Fågeldirektivet Bilaga 1
groddjur	vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>	Artskyddsförordningen 6 §
groddjur	vanlig padda	<i>Bufo bufo</i>	Artskyddsförordningen 6 §
groddjur	åkergröda	<i>Rana arvalis</i>	Artskyddsförordningen 4,5 §§
insekter	skogsalmsdvärgmal	<i>Stigmella ulmivora</i>	Rödlistad kategori NT
kräldjur	skogsödla	<i>Zootoca vivipara</i>	Artskyddsförordningen 6 §
kräldjur	vanlig snok	<i>Natrix natrix</i>	Artskyddsförordningen 6 §
kärlväxter	ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	Rödlistad kategori EN
kärlväxter	bäckbräsma	<i>Cardamine amara</i>	Typisk art
kärlväxter	grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	Artskyddsförordningen 8 §
kärlväxter	fläcknycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Artskyddsförordningen 8 §
kärlväxter	lopplummer	<i>Huperzia selago</i>	Artskyddsförordningen 9 §
kärlväxter	murgröna	<i>Hedera helix</i>	Artskyddsförordningen 8 §, Signalart
kärlväxter	revlumner	<i>Lycopodium annotinum</i>	Artskyddsförordningen 9 §
kärlväxter	skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	Rödlistad kategori CR

Organism-grupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
lavar	glansfläck	<i>Arthonia spadicea</i>	Typisk art
lavar	grynig lundlav	<i>Bacidia biatorina</i>	Typisk art
mossor	guldlöckmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	Signalart
svampar	blodsopp	<i>Neoboletus luridiformis</i>	Signalart
svampar	krusbärskremla	<i>Russula queletii</i>	Kalkindikator
svampar	oxtungsvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	Rödlistad kategori NT
svampar	rävticka	<i>Inocutis rheades</i>	Signalart
svampar	rökriska	<i>Lactarius fuliginosus</i>	kalkindikator
svampar	stor sotdyna	<i>Camarops polysperma</i>	Rödlistad kategori NT
svampar	tusengömming	<i>Cryptosphaeria eunomia</i>	Rödlistad kategori NT
svampar	vit vaxskivling	<i>Cuphophyllus virgineus</i> s.str.	Signalart
svampar	zontaggsvamp	<i>Hydnellum conrescens</i>	Signalart

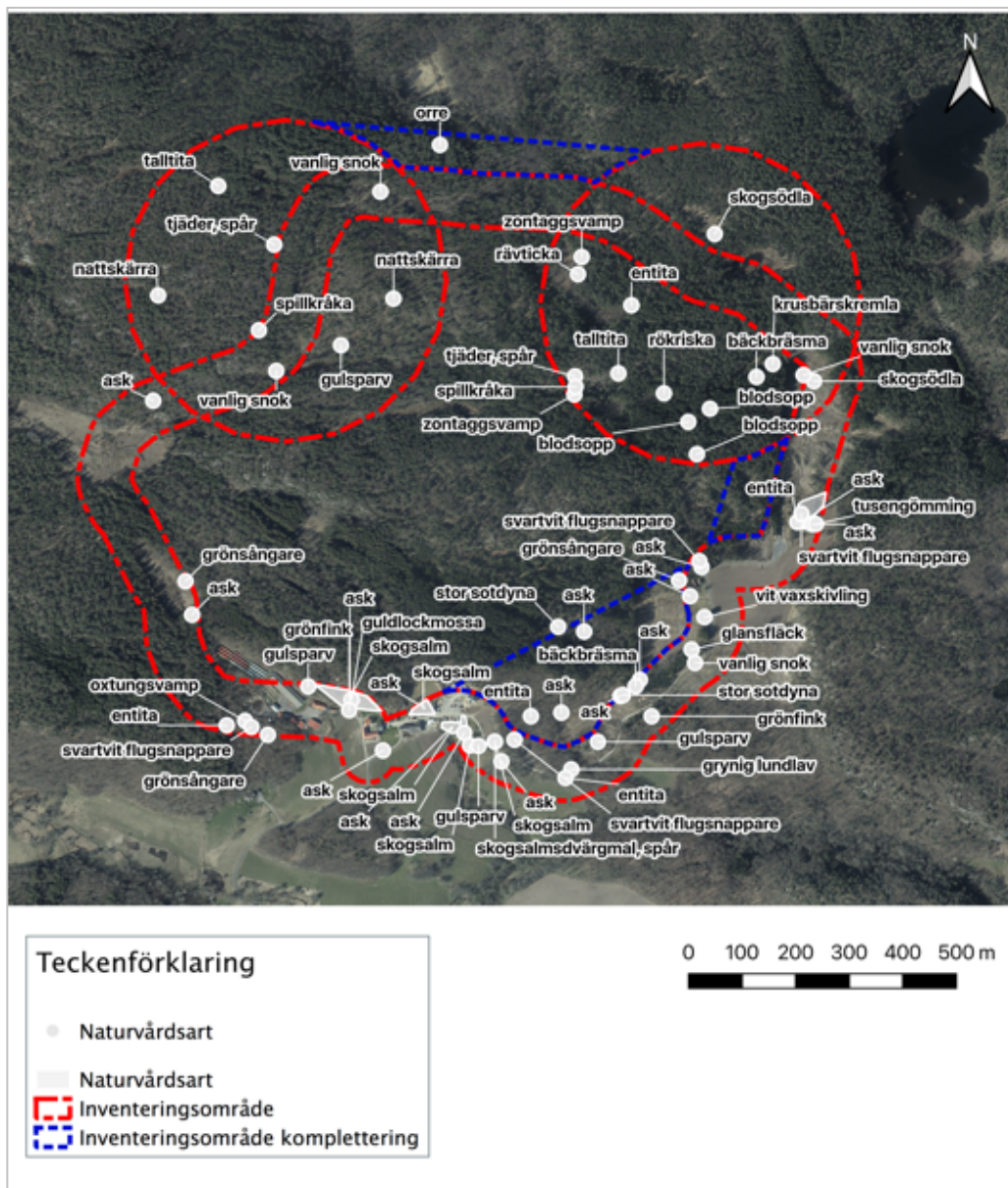
Inventering av naturvårdsarter (se Bilaga – Förtydligande av metodik) syftar till att med rimlig säkerhet utgöra underlag för naturvärdesbedömning samt avgränsning av naturvärdesobjekt och landskapsobjekt. Det innebär att det kan finnas fler naturvårdsarter, rödlistade arter och skyddade arter utöver de som påträffats och redovisats. För att med större säkerhet konstatera eller utesluta om vissa arter finns eller inte finns i ett område krävs normalt upprepade, specialiserade, artinriktade och fördjupade inventeringar.

Generella biotopskydd (och skyddsvärda träd)

Områden som omfattas av generellt biotopskydd framgår av Bilaga – Förtydligande av metodik.

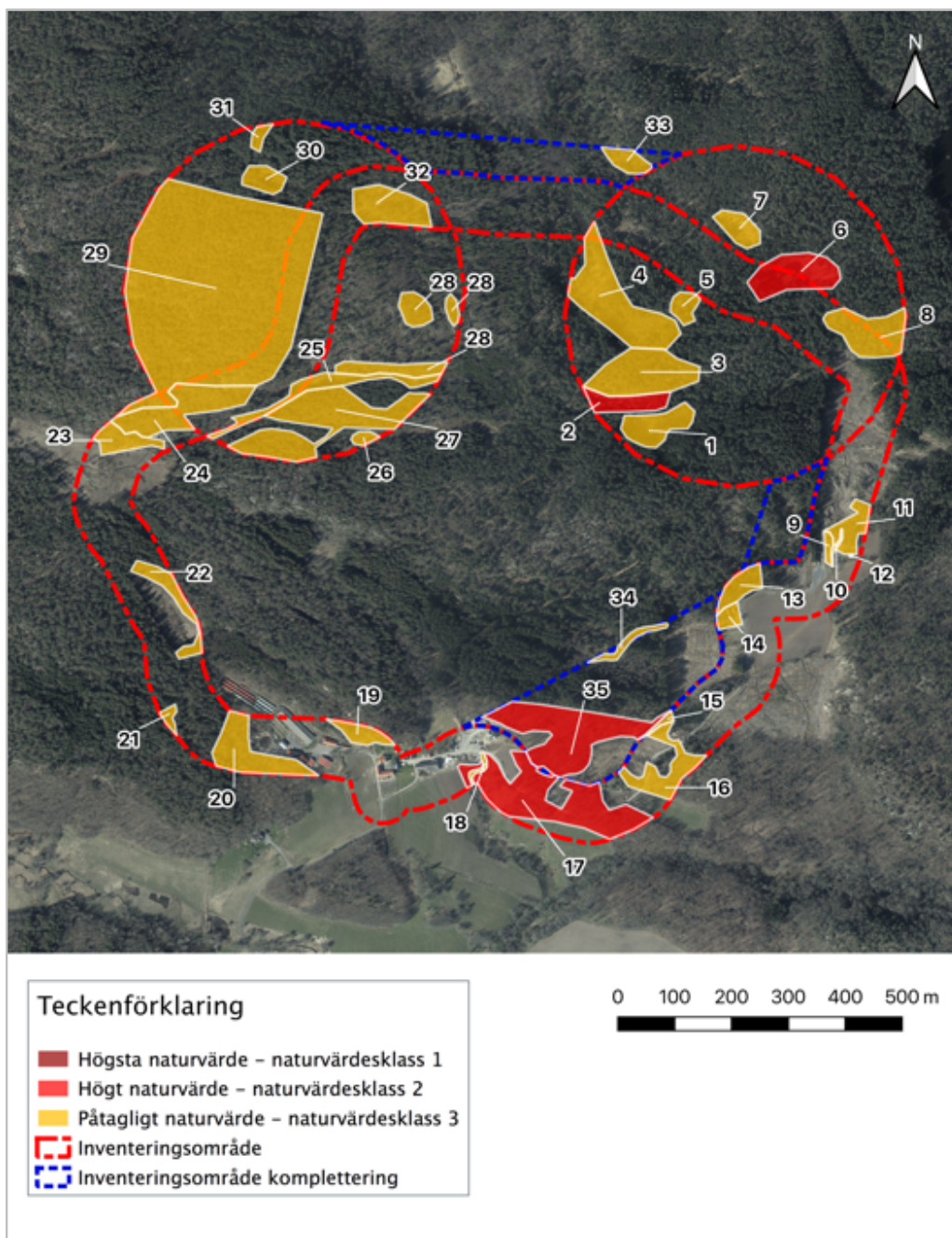
Vid inventeringen identifierades 13 stenmurar, 11 småvatten (diken, bäckar, mindre dammar), två odlingsrösen och två åkerholmar som bedöms omfattas eller kunna omfattas av generellt biotopskydd (figur 7).

I figur 7 redovisas även ett jätteträd av bok vilken noterades under inventeringen samt skyddsvärda träd som finns upptagna i Länsstyrelsens inventering vilka kan omfattas av samrådsplikt. Observera att inventeringen inte har omfattat skyddsvärda träd och att fler kan finnas inom inventeringsområdet.

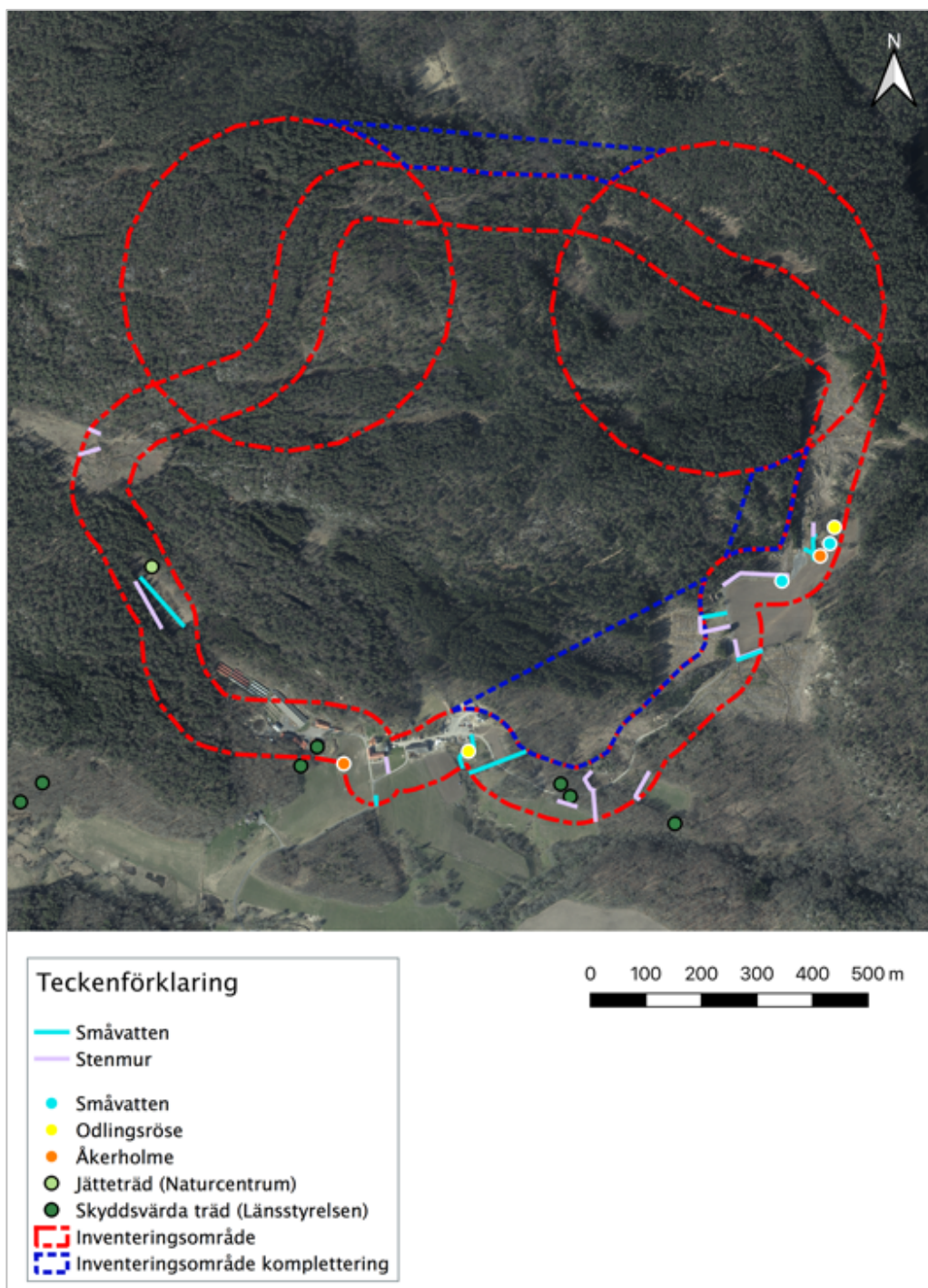

Figur 5. Fynd av naturvårdsarter under inventeringen (exklusive fridlysta kärlväxter och groddjur). För kategori, se tabell 2.

NATURCENTRUM AB

Figur 6. Identifierade naturvärdesobjekt.

Figur 7. Objekts som bedömts omfattas av generellt biotopskydd i inventeringsområdet. I figuren illustreras även skyddsvärda träd i Länsstyrelsens inventering samt ett påträffat jätteträd av Naturcentrum, observera dock att fler kan finnas i inventeringsområdet då skyddsvärda träd ej har eftersökts.

Fördjupad artinventering, fridlysta växter

Metodik och bakgrund

Vid tre fältbesök den 22 juni, 6 juli och 13 juli eftersöktes fridlysta kärlväxter särskilt i inventeringsområdet. Inventeringen genomfördes genom frisök då hela inventeringsområdet genomströvades i så hög utsträckning som möjligt med särskilt fokus på lämpliga miljöer för fridlysta kärlväxter (ej lummerarter). Området är bitvis starkt kuperat vilket har försvårat framkomligheten på vissa platser.

Kompletterande ytor har inventerats den 4 oktober där de fridlysta kärlväxter som har kunnat påträffats vid årstiden har noterats.

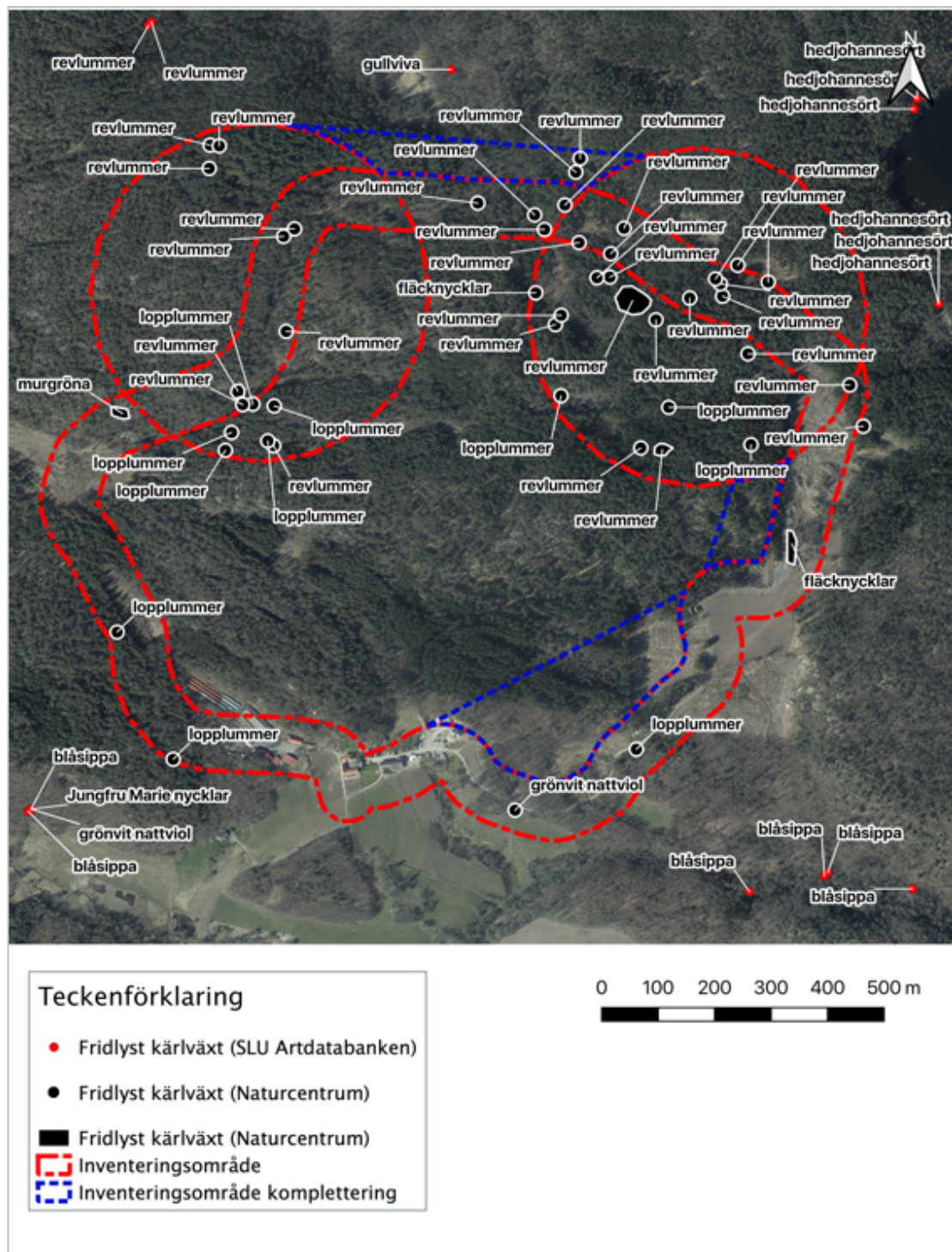
Enligt uttag från SLU Artdatabanken finns inom 500 meter (perioden 1980-01-01 till 2021-02-18) tidigare fynd av arterna blåsippa, grönvit nattviol, gullviva, hedjohannesört, jungfru Marie nycklar och revlummer (figur 8, tabell 1). Inga fynd av fridlysta kärlväxter är tidigare gjorda inom inventeringsområdet.

Resultat

Fem kärlväxter påträffades inom inventeringsområdet som är fridlysta enligt Artskyddsförordningen: grönvit nattviol, fläcknycklar, murgröna, revlummer och lopplummer (figur 8, tabell 2). I samband med inventeringen har även hedjohannesört och gullviva påträffats på tidigare kända lokaler i inventeringsområdets närhet.

En planta av grönvit nattviol noterades i naturvärdesobjekt 17. Ett stort bestånd om minst 700 plantor fläcknycklar noterades i naturvärdesobjekt 9 och tre plantor i naturvärdesobjekt 4. I naturvärdesobjekt 24 växte murgröna på en plats spritt utmed branten.

Revlummer och lopplummer är allmänt förekommande i hållmarker och barrskogar i inventeringsområdet. Det är tänkbart att fler plantor än de som påträffats kan finnas av dessa två arter.

Figur 8. Fridlysta kärlväxter som påträffats vid inventeringen av Naturcentrum och enligt uttag från SLU Artdatabanken (perioden 1980-01-01 till 2021-02-18).

Fördjupad artinventering, fortplantningsmiljöer för groddjur

Metodik och bakgrund

I samband med naturvärdesinventeringen den 23 augusti, 1–2 september och 4 oktober 2022 karterades potentiella miljöer för fortplantning av groddjur. Endast miljöer som bedömts kunna hålla vatten kontinuerligt och därmed erbjuda stabila reproduktionsförutsättningar över tid har tagits med.

Ingen inventering av groddjur har genomförts men groddjur som påträffats i samband med naturvärdesinventering och fågelinventering 2021–2022 har noterats.

Inga tidigare fynd av groddjur finns i inventeringsområdet eller inom 500 meter enligt uttag från SLU Artdatabanken under perioden 1980-01-01 till 2021-02-18.

Resultat

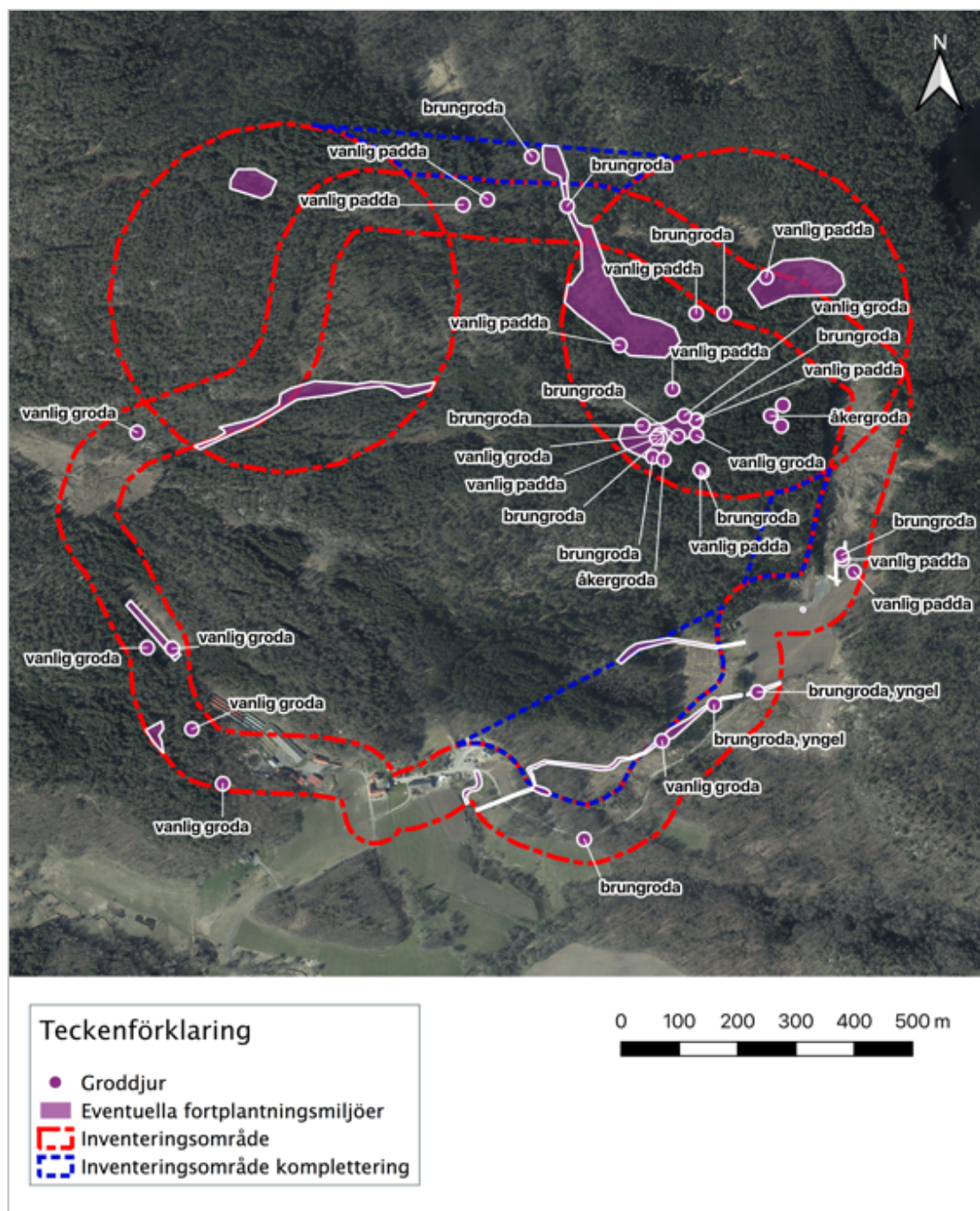
Arton objekt har bedömts kunna utgöra eventuella fortplantningsmiljöer för groddjur. Sådana miljöer har i inventeringsområdets utgjorts av skogstjärn och fattigkärr med öppen vattenspegel, kärrskogar, bäckar och diken i solbelysta lägen vid jordbruksmarker. Dessa miljöer bedöms återkommande kunna hålla vatten och utgöra miljöer där eventuell fortplantning av groddjur skulle kunna ske (figur 9).

Fortplantning kan även ske i andra delar av inventeringsområdet i diken, körspår och andra tillfälliga vatten. Dessa miljöer som bedömts tillfälliga och inte årligen hålla vatten för att reproduktion ska kunna ske har inte karterats.

I inventeringsområdet noterades minst 28 exemplar av vanlig padda, tio vanlig groda, två åkergroda och 17 obestämda brunrodor (vanlig groda eller åkergroda). I samma bäck/dike i östra delen av inventeringsområdet noterades yngel av obestämd brunroda både 2021 och 2022 men på var sin sida om befintlig grusväg (figur 9).

Observationer av groddjur har gjorts spritt i inventeringsområdet, majoriteten av fynden är gjorda i skogsområdet söder om den planerade östra verksplatsen.

Figur 9. Fynd av groddjur och potentiella fortplantningsmiljöer för groddjur.

Redovisning av naturvärdesobjekt

Objekt ID: 1 Kärrskog mellan Törresröd och Håvatten

Areal: 0,6 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Myr.

Biotoper: Kärrskog.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Kärrskog som domineras av björk med inslag av uppväxande gran, i kanten växer klen till grov gran. Omges av granproduktionsskog. Bottenskikt med vitmossor och björnmossor, i kanten även gott om vågig sidenmossa och skuggstjärnmossa. I fältskiktet finns arter som mannagräs, blåtåtel, skogsfräken, viol sp., flaskstarr, hundstarr, stjärnstarr. I ett dike som löper från kärret växer svalting. Björkar med fnöskticka och björkticka. I objektet och den intilliggande granskogen noterades gott om små grodor och paddor.

Biotopkvalitéer: Gott om stående klena björkhögstubbar. Björkhögstubbe med spetthål. Stående vatten. Hög och jämn luftfuktighet.

Naturvårdsarter: Vanlig groda (§), vanlig padda (§), obestämd brunroda (§), spår av spillkråka (§, NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Lämplig fortplantningsmiljö för groddjur.

Objekt ID: 2 Rasbrant sydväst Håvatten

Areal: 0,4 ha.

Naturvärdesbedömning: Högt naturvärde – naturvärdesklass 2.

Dominerande naturtyp: Berg och sten.

Biotoper: Rasbrant.

Natura 2000-naturtyp: 8220 Silikatbranter.

Beskrivning: Rasbrant med gott om block, lodytor och överhäng. Sparsamt trädskikt med rönn, björk, tall, gran och enstaka hassel. I branten växer gaffelbräken, svartbräken, inslag av bergglim, ärenpris och rölleka. Där jordlagret blir något tjockare växer blåbär och ljung. Mosstäcke med bland annat västlig hakmossa, vågig sidenmossa och björnmossor. Flera grova döda rönnar.

Biotopkvalitéer: Inslag av död ved däribland flera grova rönnar. Blockigt, skrymslen, brant med överhäng. Inslag av grov gran.

Naturvårdsarter: Lopplummer (§), zontaggsvamp (S), spillkråka (§, NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 3 Hällmarkstallskog 600 meter sydväst Håvatten

Areal: 1,2 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Berg och sten.

Biotoper: Hällmarkstallskog.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Hällmarkstallskog med mer öppna och mer slutna delar. Gott om blommande ljung. I botten- och fältskikt finns tallört, fönsterlav, gulvit renlav, blåmossa och ris som lingon, blåbär, kråkbär, odon. Tallar i olika åldrar varav flera knotiga äldre. Karaktärsarterna talltita och tofsmes noterades i objektet, även svartmes och kungsfågel. Enstaka äldre spillningar från tjäder noterades i samband med fågelinventering men objektet bedöms inte utgöra en aktiv spelplats även om miljön är lämplig för tjäder.

Biotopkvalitéer: Gott om ljung bidrar till nektarresurser, god tillgång på solbelyst tallved, öppna hållar, inslag av grova tallar i kanten, solexponering.

Naturvårdsarter: Vanlig padda (§), talltita (NT), tjäder (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 4 Kärrskog sydväst Håvatten

Areal: 1,6 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Myr.

Biotoper: Kärrskog, fattigkärr.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Kärrskog som domineras av björk med inslag av tall och ung gran. Sydöstra delen är mer slutet och nordvästra mer öppen. Pors i buskskikt. I fältskiktet finns manna-gräs, högvuxen starr, frossört, ältranunkel, kärrsilja, kråklöver, ull, knapptåg och sjöfräken. I mindre blöta delar växer klockljung. I kanten av nordvästra delen noterades tre plantor av fläcknycklar. På död ved av asp i östra kanten noterades signalarten rävticka.

Biotopkvalitéer: God tillgång på död ved av främst björk, men även tall och asp i kanten. Vattenhållande, hög och jämn luftfuktighet, delvis solexponerad.

Naturvårdsarter: Fläcknycklar (§), vanlig padda (§), revlumner (§), rävticka (S), entita (NT), spår av spillkråka (§, NT), zontaggsvamp (S).

Tidigare uppgifter: Skogsstyrelsens sumpskogar.

Områdesskydd: Norra delen omfattas av strandskydd.

Kommentar: Lämplig fortplantningsmiljö för groddjur. Objektet fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 5 Blandskog med grova träd och bäck, sydväst Håvatten

Areal: 0,2 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Blandskog, bäck.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Mindre områden utmed stenmur med grov björk, gran och tall. Inslag av klen ek och bokplantor. Enstaka döda enbuskar. Området har varit betydligt mer öppet tidigare. Mindre bäckmiljö i barrskog med hultbräken och blåbär i kanten av en björkdominerad kärskog. Rikligt med revlumner växer i västra delen.

Biotopkvalitéer: Grova träd, stenmur, Inslag av grövre låga och högstubbe av gran.

Naturvårdsarter: Revlumner (§), vanlig padda (§), spår av spillkråka (§, NT).

Tidigare uppgifter: Tangerar ett sumpskogsobjekt registrerat hos Skogsstyrelsen.

Områdesskydd: -

Kommentar: -

Objekt ID: 6 Skogstjärn sydväst Håvatten

Areal: 0,9 ha.

Naturvärdesbedömning: Högt naturvärde – naturvärdesklass 2 (preliminär bedömning).

Dominerande naturtyp: Småvatten.

Biotoper: Skogstjärn, fattigkärr.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Skogstjärn med gungfly i kanten med vitmossor. I fältskikt finns arter som vattenklöver, pors, klockljung, kärnsilja, hundstarr, flaskstarr, blååtätel, näckrosor, ängsull, dybladädra, vitag och kråklöver. Vid utlopp står enstaka grova träd av björk, gran och tall. Gott om trollsländor och flicksländor noterades.

Biotopkvalitéer: Vattenhållande, solexponerad, opåverkad, gungflyn i kanten.

Naturvårdsarter: Revlummer (§), vanlig padda (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Lämplig fortplantningsmiljö för groddjur. Objektet bedöms i lägre delen av naturvärdesklass 2, naturvärdesklassningen motiveras av att objektet utgörs av en i landskapet ovanlig naturtyp och opåverkan.

Objekt ID: 7 Fattigkärr väst Håvatten

Areal: 0,7 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Myr.

Biotoper: Fattigkärr.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Fattigkärr med gott om myrlilja, klockljung, ljung, blååtel, pors och ängsull. Vid besöket flög en hel del trollsländor och andra insekter i objektet. Trädfri.

Biotopkvalitéer: Öppenhet.

Naturvårdsarter: Skogsödla (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Endast svag påverkan av omgivande skogsbruk, ej uppenbart dikad.

Objekt ID: 8 Hällmarkstallskog 200 meter sydväst Håvatten

Areal: 0,9 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Berg och sten.

Biotoper: Hällmarkstallskog, silikatbrant.

Natura 2000-naturtyp: 8220 Silikatbrant.

Beskrivning: Hällmarkstallskog med inslag av gran, björk och enstaka en. Botten- och fältskikt med ljung, fönsterlav, gulvit renlav, lingon, blåbär samt lite blåtåtel i svackor. I södra delen av objektet finns en brant med klen tall, ek, björk och en.

Biotopkvalitéer: God tillgång på död solbelyst tallved, senvuxen tall, brant.

Naturvårdsarter: -

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: -

Objekt ID: 9 Öppen gräsmark med fläcknycklar nordost Törresröd

Areal: 0,1 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Äng och betesmark.

Biotoper: Öppen gräsmark.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Öppen gräsmark som är delvis stängslad. Vid besök i september var ytan slagen. Stor förekomst med fläcknycklar, minst 700 plantor, även ängsvädd. Igenväxning av örnbräken och uppväxande lövträd noterades tidigare under säsongen.

Biotopkvalitéer: Hävd, stenmur, bryn.

Naturvårdsarter: Fläcknycklar (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: Generella biotopskydd i form av två diken och en stenmur finns i kanten av objektet.

Kommentar: -

Objekt ID: 10 Bäck i lövskog vid viltutfodring nordost Törreseröd

Areal: 0,03 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 (preliminär bedömning).

Dominerande naturtyp: Vattendrag.

Biotoper: Bäck.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Mindre bäck genom lövskog, rinner ner från hygge där bäcken tar karaktär av igenvuxet dike och fortsätter mellan öppen gräsmark och åtel som öppet dike. Delsträckan genom lövskogen med trappsteg och klen död ved i bäcken. Bottenmaterial mestadels finkornigt med inslag av grus och sten. Öppna delsträckan med vegetation som skogs-säv, strandlysing, fackelblomster, vecketåg och besksöta. Stenblock/bro utgör vandringshinder.

Biotopkvalitéer: Vattenhållande, trappsteg, klen död ved.

Naturvårdsarter: Vanlig padda (§), obestämd brungroda (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: Del av bäcken/diken som rinner mellan öppen gräsmark och åtel bedöms omfattas av generellt biotopskydd.

Kommentar: Lämplig fortplantningsmiljö för groddjur.

Objekt ID: 11 Lövskog och torpmiljö vid åtel nordost Törreseröd

Areal: 0,4 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Lövskog.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Mindre lövskogsområden med björk, asp, sälg, hägg, ek, ask, lönn och mindre inslag av gran. Tidigare skogsbete, delvis hägnat. Viss hävdgynnad flora kvar med arter som ängsvädd, teveronika och gökärt. I buskskiktet finns hasselbuketter med skriftlav. Humle växer ställvis upp mot träd och päron och apel finns ut mot en viltutfodring söder om lövskogen. Området är delvis kuperat med berg i dagen och en mindre bäck rinner igenom. I östra kanten står enstaka ask och unga plantor finns spridda främst i östra delen. På en nedfallen pinne av ask noterades svampen tusengömming.

Biotopkvalitéer: Bäck, stenmurar, inslag av större block och sten, olikåldrigt. Död ved främst klenta till medelgrova lågor av lövträd. Sälg med gott om insektshål och spettmärken. Flera aspar med hackspetthål troligen större hackspett, eventuellt gröngöling.

Naturvårdsarter: Ask (EN), tusengömming (NT), entita (NT), svartvit flugsnappare (NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: Generella biotopskydd i form av dike, småvatten och odlingsröse finns i kanten av objektet.

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet. Jordkällare och en liten stuga finns intill.

Objekt ID: 12 Småvatten vid åtel och lövskog nordost Törresröd

Areal: 0,003 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 (preliminär bedömning).

Dominerande naturtyp: Småvatten.

Biotoper: Mindre damm.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Mindre damm mellan en åtel, lövskog och jordbruksmark. I kanten växer veketåg, dybläddra och mannagräs, omges av vide, klibbal, ek och hägg.

Biotopkvalitéer: Vattenhållande, död ved av björk i vatten.

Naturvårdsarter: Vanlig padda (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: Objektet bedöms omfattas av generellt biotopskydd.

Kommentar: Lämplig fortplantningsmiljö för groddjur.

Objekt ID: 13 Barrblandskog nordost Törreseröd

Areal: 0,3 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Barrblandskog med lövsinslag.

Natura 2000-naturtyp: Eventuellt 9010 Taiga.

Beskrivning: Barrblandskog med inslag av grov tall och gran på frisk mark. Inslag av björk, hassel, brakved, klen bok och ek. Fältskikt med blåbär och bräken. Berg i dagen. Spår av skogsbruk.

Biotopkvalitéer: Död ved främst klen, enstaka grov tallåga, torrtallar, död ved i kronor, stenmurar.

Naturvårdsarter: Ask (EN), svartvit flugsnappare (NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: Stenmur i kanten av objektet bedöms omfattas av generellt biotopskydd.

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 14 Gårdsmiljö nordost Törresröd

Areal: 0,2 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Äng- och betesmark.

Biotoper: Gårdsmiljö.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Gårdsmiljö med övergivet torp, ladugård och jordkällare. Marken runt betas vid fältbesök av två highland cattle. Runt några hällar är marken mer välhävddad med inslag av hävdgynnad flora bestående av bl.a. fyrkantig johannesört, smultron, svartkämpar, daggekåpa, näva, rölleka. I söder övergår marken i en tuvtåtel- och veketågsäng. Inslag av grov pil, tysklönn, ung björk, ek, hassel och ask främst i kanterna.

Biotopkvalitéer: Hällar, hävd, stenmur, grund med stenskravel, enstaka grova lövträd.

Naturvårdsarter: Ask (EN), gulsparv (NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: I södra kanten finns ett dike som bedöms omfattas av generellt biotopskydd.

Kommentar: Objektet fortsätter till mindre del utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 15 Bäckmiljö mellan hygge och lövskog öst Törreseröd

Areal: 0,05 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 (preliminär bedömning).

Dominerande naturtyp: Vattendrag.

Biotoper: Bäck.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Bäckmiljö som vid fältbesök var uttorkad men som bedöms hålla vatten större delen av året. Bäckens rinner på gränsen mellan hygge och lövskog. Kantas av klibbal, ask, björk, hassel och gran. Inslag av högstubbar av björk och klibbal. Bäckens försvinner ut i ung granplantering åt öster och ut på hygge åt väster. Smal fåra invid bergvägg men breder även ut sig bitvis. På en högstubbe av klibbal noterades den rödlistade svampen stor sotdyna.

Biotopkvalitéer: Bäckmiljö, kantas av löv, död ved i bäckfåra.

Naturvårdsarter: Stor sotdyna (NT), vanlig groda (S), bäckbrämsa (S), ask (EN).

Tidigare uppgifter: Mindre del omfattas av objekt i lövskogsinventeringen med naturvärdesklass 2.

Områdesskydd: -

Kommentar: Potentiellt lämplig fortplantningsmiljö för groddjur, åtminstone vissa år.

Objekt ID: 16 Hedekskog öst Törreseröd

Areal: 0,6 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Hedekskog.

Natura 2000-naturtyp: 9190 Näringsfattig ekskog.

Beskrivning: Hedekskog av ristyp. Blåbär dominerar i fältskikt. Inslag av bok, björk och några aspar, grövre bok och hassel i kanten. Mindre del sträcker sig ut på hygge som lämnade lövträd, men marken är på hygge präglad av att massor har dumpats. Västlig hakmossa och västlig rostticka förekommer i objektet, korallav noterades på block och ek. i lövskogsområdet noterades stenknäck under fågelinventering.

Biotopkvalitéer: Inslag av gammal knotig ek, visst inslag av död ved liggande och stående.

Naturvårdsarter: Lopplummer (§), gulsparv (NT) och grönfink (EN) i kanten.

Tidigare uppgifter: Objektet ingår i ett utpekad objekt i lövskogsinventeringen med naturvärdesklass 2.

Områdesskydd: En stenmur i södra kanten bedöms omfattas av generellt biotopskydd.

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 17 Trädklädd betesmark och torräng vid Törreseröd

Areal: 2,1 ha.

Naturvärdesbedömning: Högt naturvärde – naturvärdesklass 2.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Trädklädd betesmark, torräng.

Natura 2000-naturtyp: 9070 Trädklädd betesmark, 6270 Silikatgräsmarker.

Beskrivning: Betad lövskog med ek och bok. Gott om grövre till grova träd. Inslag av björk, ung ask och skogsalm främst utmed bäckar. Fint litet område med hassel i västra kanten. Östra delen är trädklädd medan västra delen är till större del öppen betesmark. Välbetalt med öppna hållar och slänter med bar jord. Arter som grönvit nattviol (en planta), daggkåpa, stor och liten blåklocka, ängsvädd, harklöver, kamäxing, rölleka. I buskskikt förekommer bland annat björnbär. I västra delen finns två bäckar som rinner genom den öppnare delen av betesmarken. I norr finns en nyligen anlagd damm där två forsärlor uppehöll sig vid fältbesök. Västlig rostticka växer på ekarna och grynig lundlav noterades på bok. På en ung skogsalm noterades spår i form av en mina av skogsalmsdvärgmal.

Biotopkvalitéer: Grova ädellövträd, bäckar, slänter med bar jord, välhävdat, berg i dagen.

Naturvårdsarter: Grönvit nattviol (§), ask (EN), skogsalm (CR), skogsalmsdvärgmal (NT), grynig lundlav (NV), entita (NT), gulspurv (NT), svartvit flugsnappare (NT), obestämd brungroda (§).

Tidigare uppgifter: Delar av objektet är upptaget i lövskogsinventeringen med naturvärdesklass 2. Två särskilt skyddsvärda träd av bok. Vattendrag med dokumenterad förekomst av havsöring.

Områdesskydd: I objektet finns flera stenmurar, bäckar, och odlingsröse som bedöms omfattas av generellt biotopskydd. Särskilt skyddsvärda träd omfattas av samrådsplikt.

Kommentar: Bäckmiljöer och damm utgör lämplig fortplantningsmiljö för groddjur. Fortsätter utanför inventeringsområdet

---

Objekt ID: 18 Bäck i betesmark vid Törreseröd

Areal: 0,05 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Vattendrag.

Biotoper: Bäck.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Bäck genom bäckravin i betesmark. Delsträckan i inventeringsområdet kantas av låg klibbal och skogsalm. Bottenskikt med sten, block och hållar ner. Norra delen mot väg får mer karaktär av dike med tätare vegetation med bland annat skogssäv. Utanför inventeringsområdet noterades en hane törnskata i bäckravinen.

Biotopkvalitéer: Vattenhållande, bäck med sten och block, variation av solexponering och beskuggning.

Naturvårdsarter: Ung skogsalm (CR) och ask (EN) utmed kanten.

Tidigare uppgifter: Vattendrag med dokumenterad förekomst av havsöring.

Områdesskydd: Objektet bedöms omfattas av generellt biotopskydd.

Kommentar: Lämplig fortplantningsmiljö för groddjur. Fortsätter utanför inventeringsområdet

Objekt ID: 19 Randlövskog mellan gårdar vid Törresröd

Areal: 0,3 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Randlövskog.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Randlövskog utmed berg med ask, ek, ung skogsalm, körsbär, bok och hassel. Berg med lodytor och stenmurar finns i objektet. Fältskikt med högvuxet gräs. En gräsbevuxen traktorväg går igenom objektet.

Biotopkvalitéer: Olikåldrigt trädskikt, ädellövträd, stenmurar, berg med lodytor, god solexponering.

Naturvårdsarter: Ask (EN), skogsalm (CR), guldlockmossa (S), grönfink (EN).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 20 Lövskog väst Törreseröd

Areal: 0,9 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Ekskog.

Natura 2000-naturtyp: Eventuellt 9190 Näringsfattig ekskog.

Beskrivning: Ekskog med inslag av bok, björk, gran, hassel, rönn. Kuperat bitvis med berg i dagen. God tillgång på död ved främst av lövträd, både liggande och stående. Timmertrave finns upplagd i kanten där oxtungsvamp noterades på en ekstam. Fältskikt med gräs, blåbär, liljekonvalj. Västlig rostticka och rostöra finns på ek i objektet. Övergår gradvis i en barrblandskog med lövinslag med visst naturvärde (naturvärdesklass 4).

Biotopkvalitéer: Olikåldrigt, flerskiktat, död lövträdved, stenmurar.

Naturvårdsarter: Oxtungsvamp (NT) på timmerupplag med oklart ursprung, vanlig groda (§), grönsångare (NT), svartvit flugsnappare (NT), entita (NT).

Tidigare uppgifter: Objektet är till större del upptaget i lövskogsinventeringen med naturvärdesklass 3.

Områdesskydd: Mindre del i öster omfattas av landskapsbildsskyddsområde.

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 21 Skogskärr väst Törreseröd

Areal: 0,1 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Myr.

Biotoper: Skogskärr.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Skogskärr med vitmossor, sjöfräken, kråklöver, knapptåg, högvuxet starr. Tämligen glest trädskikt med björk, tall, gran och gråvide. Viss tillgång på död ved både liggande och högstubbar, främst klen.

Biotopkvalitéer: Död ved både liggande och stående, hög och jämn luftfuktighet, kontinuerligt blöt mark.

Naturvårdsarter: -

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Lämplig fortplantningsmiljö för groddjur. Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 22 Brynmiljöer utmed fuktäng nordväst Törreseröd

Areal: 0,4 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Lövbryn.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Brynmiljö i kanten av en fuktäng med ek, bok, körsbär, tall, björk, klibbal, apel, hassel och druvfläder. Mindre område utmed en bergvägg med lodytor, ställvis stora block. En grov bok, jätteträd, med nedfallna grova grenar finns i nordvästra delen. I söder finns en bäckmiljö som vid besöket var uttorkat och som inte avgränsats som ett eget naturvärdesobjekt, bäcken utgör ett gränsfall men har i dagsläget bedömts hysa vissa naturvärden.

Biotopkvalitéer: Grova träd av körsbär, bok och klibbal. Grova grenar/lågor av bok, bäckmiljö, berg med lodytor och visst överhäng samt block. Stenmur. Solexponerat bryn.

Naturvårdsarter: Ask (EN), spår av spillkråka (§, NT), grönsångare (NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: Jätteträd omfattas av samrådspått, i objektet finns en bok som är över 1 meter i diameter (6428345, 314315 Sweref 99 TM).

Kommentar: Bäckan kan potentiellt utgöra lämplig fortplantningsmiljö för groddjur, åtminstone vissa år. Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 23 Torpmiljö och bryn sydväst Rämna röse

Areal: 0,4 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: skog och träd.

Biotoper: Torpmiljö, brynmiljö.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Äldre torpmiljö med gott om fruktträd så som apel, päron och plommon. Även björk, druvfläder, syren, häckberberis, hallon och kirskål. Stenmurar och någon form av grund efter troligen två byggnader. Klen död ved finns.

Biotopkvalitéer: Bärande träd och buskar, stenmurar, grund och jordkällare, bergbrant, klen död ved.

Naturvårdsarter: -

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: Stenmur i kanten bedöms omfattas av generellt biotopskydd.

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 24 Rasbrant och skogsbevuxen klåva syd Rämna röse

Areal: 1,1 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Rasbrant, blandskog.

Natura 2000-naturtyp: 8220 Silikatbranter.

Beskrivning: Skogsbevuxen klåva och rasbrant. Varierat trädskikt med björk, ek, tall, gran, sälg, rönn, asp, bok, brakved och gott om enar. Fältskikt domineras av blåbär och bräken, även blåtåtel. Inslag av enstaka grov sälg och grov tall och ek. Ställvis breder murgröna ut sig i branten. Mossan klippfrullania noterades på en asp. Objekt är varierat där vissa mindre ytor potentiellt kan hysa högre värden med andra lägre, objektet har sammantaget bedömts hysa påtagligt naturvärde.

Biotopkvalitéer: Rasbrant med block och sten. Lodytor, ställvis med överhäng. Olikåldrigt med varierad trädartssammansättning.

Naturvårdsarter: Murgröna (§), ask (EN), vanlig groda (§), spår av spillkråka (§, NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 25 Fattigkärr och bäckmiljö sydost Rämna röse

Areal: 0,6 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 (preliminär bedömning).

Dominerande naturtyp: Myr.

Biotoper: Fattigkärr, bäck.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Mindre fattigkärr med öppen vattenspegel och vitmossor, ängsull, högvuxen starr, nate, vattenklöver. I kanten växer myrlilja, klockljung, pors, odon och blåtåtel. Omges av hygge och hållmarkstallskog. Närmast står glest med tall, björk och gran. Fortsätter som mindre bäck och fuktstråk med myrmark med blåtåtel och pors. Bitvis kärrskog med vitmossor, blåtåtel, odon, björk och tall. Viss till gång på död stående och liggande klen björk och tallved, ställvis god tillgång. Ställvis i bäck mycket järnutfällning.

Biotopkvalitéer: Kontinuerligt vattenhållande, död björk- och tallved både liggande och stående, hög och jämn luftfuktighet.

Naturvårdsarter: Revlummer (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Lämplig fortplantningsmiljö för groddjur. Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 26 Myrmark sydost Rämna röse

Areal: 0,1 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Myr

Biotoper: Öppen myrmark

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Öppna delar av myrmark med blåttåtel, klockljung, ljung, odon, lågvuxen en, björk och tall.

Biotopkvalitéer: Öppenhet, solexponering.

Naturvårdsarter: -

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet. Objektet är påverkat av pågående igenväxning och omgivande skogsbruk, ej uppenbart dikat.

Objekt ID: 27 Hällmarkstallskog sydost Rämna röse

Areal: 1,9 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Berg och sten.

Biotoper: Hällmarkstallskog.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Hällmarkstallskog och öppen hällmark. Större sammanhängande områden med både öppna och något mer slutna områden. Inslag av äldre knotiga tallar. Inslag av gran, björk och en. Fältskikt med ljung, pillerstarr, kråkbär, blåbär, lingon i torra till friska delar och fuktstråk med blåtåtel och odon.

Biotopkvalitéer: Inslag av äldre tall, öppna berghällar, nektarresurs genom rikligt med ljung.

Naturvårdsarter: Lopplummer (§), revlummer (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 28 Hänsynsytor och sydvänd brant öst Rämna röse

Areal: 0,8 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Barrskog, sydvänd brant.

Natura 2000-naturtyp: 8220 Silikatbranter.

Beskrivning: Hänsynsytor på hygge med äldre tallar och inslag av gran, björk och enstaka klen ek. Fältskikt med ljung, blåbär och lingon. Södra delen med en sydvänd brant med block och lodytor. Under fågelinventering hördes nattsjärra som spelade runt hållmarkerna och hygget.

Biotopkvalitéer: God tillgång på stående och liggande medelgrov ved av främst tall och gran. Sydvänd brant med block och lodytor.

Naturvårdsarter: Gulsparv (NT), spår av spillkråka (§, NT), nattsjärra (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 29 Hällmarksmosaik vid Rämna röse

Areal: 10,0 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Berg och sten.

Biotoper: Hällmarksmosaik.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Större sammanhängande mosaikartat hällmarksområde med tall, främst klen. Inslag av gran, björk och en. Delar öppna och delar mer slutna. Ljung dominerar i solbelysta lägen med inslag av blåbär, kråkbär och lingon i mer slutna. Fuktstråk med blåtåtel och odon, mindre myrområde med vitmossor och inslag av klockljung finns i sänkor i hällmarken. Flera karaktärsarter för hällmarkstallskogar och barrskogar noterades vid fältbesök som grå flugsnappare, tofsmes, svartmes, talltita och spillkråka. Vid fågelinventering spelade nattskärna på hällmarksområdet och enstaka äldre spår av tjäder noterades, i objektet finns lämpliga miljöer för tjäder men ingen aktiv spelplats bedöms finnas utan fyndet är sannolikt av mer tillfällig karaktär från enstaka tjäder som tillfälligt kan uppehålla sig i området.

Biotopkvalitéer: Viss tillgång på klen stående och liggande solbelyst tallved. Inslag av äldre krokiga och senvuxna tallar. Solbelysta hällar med ljung. Stor sammanhängande areal.

Naturvårdsarter: Revlumner (§), spillkråka (§, NT), nattskärna (§), tjäder (§), talltita (NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 30 Fattigkärr norr Rämna röse

Areal: 0,3 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 (preliminär bedömning).

Dominerande naturtyp: Myr.

Biotoper: Fattigkärr.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Fattigkärr med vitmossor, björnmossor, högvuxet starr, ängsull, sjöfräken, vattenklöver, klockljung, odon, myrlilja och pors. I kanten står några grövre tallar varav flera med spår av spillkråka, även gran och björk runt.

Biotopkvalitéer: Stående vatten, inslag av gamla tallar i kanten.

Naturvårdsarter: Spår av spillkråka (§, NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Lämplig fortplantningsmiljö för groddjur. Hela området gick inte att besöka då det var mycket blött.

Objekt ID: 31 Rasbrant norr Rämna röse

Areal: 0,1 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Berg och sten.

Biotoper: Rasbrant.

Natura 2000-naturtyp: 8220 Silikatbranter.

Beskrivning: Västvänd rasbrant med äldre tall och inslag av gran, björk samt klen ek och hassel. Blockigt med gott om skrymslen och högre luftfuktighet. Mosstäcke med bland annat vågig sidenmossa och västlig hakmossa. Gått om långfliksmossa på barrlågor. God tillgång på död stående och liggande barrved, både klen och medelgrov i olika nedbrytningsstadier. Gott om spår av spillkråka.

Biotopkvalitéer: Block, skrymslen, äldre tall, god tillgång på död barrved, hög luftfuktighet.

Naturvårdsarter: Revlumner (§), spår av spillkråka (§, NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt ID: 32 Tallbevuxen myr nordost Rämna röse

Areal: 0,8 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Myr

Biotoper: Öppen myr, tallbevuxen myr, Myrmosaik.

Natura 2000-naturtyp: 91D0 Skogsbevuxen myr.

Beskrivning: Myrmark med både mer öppna och tallbevuxna delar. Tall dominerar i träd- och buskskikt med inslag av björk, gran, en och pors. Botten- och fältskikt med vitmossor, tuvull, klockljung, blåtåtel, sileshår och myrlilja. Tallbevuxna höjder finns med torr till frisk mark med ljung, blåbär, lingon. Viss tillgång på död ved både stående död tall och björklågor.

Biotopkvalitéer: Stående död tallved och björklågor, senvuxna tallar, kontinuerligt blöt mark.

Naturvårdsarter: Vanlig snok (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: -

Objekt-ID: 33 Brant väst Håvatten

Areal: 0,6 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Berg och sten.

Biotoper: Rasbrant, silikatbrant.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Sydvästvärd silikatbrant med rikligt med stora block, skrevor och lodytor. Ställvis ymnigt mosstäcke. Nedanför branten står någon enstaka grövre/äldre tall och klibbal. I övrigt finns enstaka medelålders björkar, rönnar och ekar samt enbuskar i och nedanför branten. Nedanför branten löper även en stenmur. Gaffelbräken noterades växa i branten. Inslaget av död ved är sparsamt men ett par lågor finns.

Biotopkvalitéer: Lodytor, skrevor, block. Stenmur. Mossrikt. Fuktigt mikroklimat. Äldre träd. Död ved.

Naturvårdsarter: Revlumner (§).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Objektet fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt-ID: 34 Bäck och strandskog

Areal: 0,2 ha.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Vattendrag.

Biotoper: Skogsbäck, alridå.

Natura 2000-naturtyp: -

Beskrivning: Mindre skogsbäck. Vissa sträckor är utträtade medan andra har ett mer naturligt, meandrande lopp. Bäckens bredd är 0,5–1,5 m och djupet varierar mellan någon centimeter och uppemot 50 cm. Bottensubstratet varierar men domineras av lera med inslag av block, sten och grus samt i långsamflytande delar ett mer eller mindre tjockt lager med detritus. I huvudsak är vattendraget långsamflytande men smärre sträckor med högre strömhastighet finns. På något ställe rinner bäcken över en brant håll som bör betraktas som ett definitivt vandringshinder för fisk. Bäckens omgivning är i huvudsak omgiven av granplanteringar och trivial yngre blandskog på gammal åkermark där den ställvis skurit sig djupt ned i leran. Längs stora delar av sträckan är den emellertid kantad av en ridå av yngre – medelålders al. Ridån är oftast mycket smal, men på något ställe vidgar den sig och innehåller äldre träd med tendens till sockelbildning och högstubbar där stor sotdyna noterades.

Biotopkvalitéer: Rinnande vatten, grusbotten, äldre klibbal, stående död ved.

Naturvårdsarter: Stor sotdyna (NT).

Tidigare uppgifter: -

Områdesskydd: -

Kommentar: Långsamflytande delar av bäcken kan fungera som reproduktionsmiljö för groddjur. Objektet fortsätter utanför inventeringsområdet.

Objekt-ID: 35 Ädellövskog vid Törresröd

Areal: 2,0 ha.

Naturvärdesbedömning: Högt naturvärde – naturvärdesklass 2.

Dominerande naturtyp: Skog och träd.

Biotoper: Hedekskog, ädellövblandskog.

Natura 2000-naturtyp: 9190 Näringsfattig ekskog

Beskrivning: Olikåldrig och varierad ädellövskog i sydsluttning. I norr finns senvuxen krattekskog med inslag av små skogskärr som söderut övergår i en ek-/bokblandskog med grova – enstaka mycket grova träd. I söder rinner en liten bäck kantad av medelgrov klibbal och hasselbuketter. Inslaget av död ved är sparsamt – ställvis måttligt med såväl stående som liggande ved. Botten- och fältskikt är i huvudsak glest, hedartat och magert med blåbärsris och kruståtel. Ställvis finns rikligt med klippfrullania och andra epifytiska mossor. Inslag av ask, främst som småplantor och yngre träd. Stenmurar genomkorsar objektet och det finns ställvis inslag av stora block och lodytor. Längst i söder vidtar den betade skogen i naturvärdesobjekt 17.

Biotopkvalitéer: Grova ädellövträd, död ved, senvuxna träd, stenmurar, block och lodytor, bäck, våtmarker.

Naturvårdsarter: Ask (EN), entita (NT).

Tidigare uppgifter: Större delen av objektet ingår i ett objekt i lövskogsinventeringen med naturvärdesklass 2.

Områdesskydd: -

Kommentar: Objektet fortsätter utanför inventeringsområdet.

Referenser

Publikationer

- Ahlén, J & Elg, S. 2022. Fladdermusinventering vid Rämna, Stenungsunds och Kungälv kommuner 2021. Underlag till vindkraftutredning. Naturcentrum AB Pdf-rapport på uppdrag av Tekniska verken i Linköping Vind AB.
- Ehrencrona, D. & Wedel, M. 1990. Inventering av ädellövskog, Kungälv kommun. Länsstyrelsen i Västra Götalands län, miljövårdsenheten.
- Blomqvist, D., Hellman, L., Jacobsson, s., Nyström, H., Persson R., Peterson, L. och Ström, K. 1993. Skyddsvärda fågellokalerna i Göteborgstrakten. Göteborgs ornitologiska Förening. Fågelskyddskommittén. Fåglar på Västkusten, supplement 26.
- Naturvårdsverket. 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1. Fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Naturresursavdelningen.
- Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen. Jönköping.
- Nitare, J. 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsen. Jönköping.
- SLU Artdatabanken. 2020. Rödlitade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken, Uppsala.
- Svensk författningssamling 2007:845. Artskyddsförordning. Miljö- och energidepartementet.
- Swedish Standards Institute 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:214.

Internetbaserade källor

- Kungälv kommun. 2005. Naturvårds och friluftspan. <https://www.kungalv.se/Bygga--bo--miljo/miljo-klimat/strategier-planer-miljostrategi/>. Hämtat: 2022-09-08.
- Stenungsunds kommun. 2016. Naturvårdsprogram. <https://www.stenungsund.se/webbsidor/huvudmeny/byggabomiljo/naturvard/naturvardsprogram.4.56d0855f14bc5e0635e4d36c.html>. Hämtat: 2022-09-08.

Bilaga – Förtydliganden av metodik

Förarbete

För att identifiera potentiella naturvärdesobjekt flygbildtolkades hela inventeringsområdet med hjälp av ortofoto. Relevant information om biologiska bevarandevärden och naturvårdsintressen eftersöktes dessutom från följande källor:

- Länsstyrelsens WebbGIS
- Naturvårdsverkets Skyddad natur
- Skogsstyrelsens Skogens pärlor
- Jordbruksverkets databas TUVA
- Vatteninformationssystem i Sverige VISS
- Biotopkarteringsdatabasen
- Trafikverkets Lastkajen.
- ArtDatabanken. Uttag av rödlistade, fridlysta, N2000 och skyddsklassade arter.
- Naturvårdsprogram för Stenungsunds kommun
- Natur- och friluftsplan för Kungälv kommun

Naturvårdsarter

Med naturvårdsart avses art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Bland naturvårdsarterna har rödlistade arter och skyddade arter särskild betydelse. Naturvårdsarter kan, men behöver inte, tillhöra en eller flera olika kategorier enligt nedan.

Med **rödlistad art** menas art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Rödlistade arter delas in i olika hotkategorier. NT= Nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = Akut hotad och RE = nationellt utdöd. Rödlistade arter markeras i rapporten med någon av ovanstående hotkategorier efter artnamnet. Kategorierna VU, EN och CR räknas som hotade (ArtDatabanken, 2020).

Skyddade arter markeras i rapporten med § efter artnamnet. Med **skyddad art** eller **fridlyst** avses art som omfattas av förbud enligt 4–9 §§ artskyddsförordningen. När det gäller fåglar, som samtliga är skyddade, är praxis att särskilt beakta rödlistade arter och arter som redovisas i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv. Stöd för en sådan praxis finns i Naturvårdsverkets handbok (Naturvårdsverket 2009) där följande står att läsa: "Även om alla fågelarter omfattas av skydd enligt förordningen bör arter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend prioriteras i skyddsarbetet."

Skogsstyrelsen har tagit fram en förteckning över arter som genom sin närvaro indikerar att ett område har högt naturvärde i skog – **signalarter i skog**. Art som tillhör denna kategori markeras med S efter artnamnet. Arter som enligt Skogsstyrelsens förteckningar har lågt signalvärde i den aktuella regionen har inte beaktats vid naturvärdesbedömningen (Nitare 2000; Nitare 2019).

För varje Natura 2000-naturtyp finns en lista på **typiska arter**. Dessa används för att bedöma ett områdes bevarandestatus. Typiska arter markeras med T efter artnamnet. En typisk art anses i första hand vara relevant för vissa naturtyper, men i praktiken kan många typiska arter även fungera som naturvårdsarter även i andra naturtyper.

Arter som bedöms uppfylla definitionen för naturvårdsart men som inte tillhör någon av ovanstående kategorier markeras med NV efter artnamnet. Sådana arter kan vara mindre allmänna arter eller arter som kan betraktas som indikatorarter men som inte finns redovisade på officiella listor.

Nomenklatur – namnpresentation

Samtliga arter anges med vedertagna svenska namn. Om svenskt namn saknas anges vetenskapligt namn. För naturvårdsarter presenteras det vetenskapliga namnet i tabell. Namnen, såväl de svenska som de vetenskapliga, följer dyntaxa.

Generellt skyddade biotopskyddsområden

Generellt skyddade biotopskyddsområden är skyddade enligt miljöbalken 7 kap 11§ och bilaga 1 till förordningen om områdesskydd. De flesta generellt skyddade biotopskyddsområdena finns i jordbrukslandskapet (Naturvårdsverket, 2012). Dessa är:

- Allé
- Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Odlingsröse i jordbruksmark
- Pilevall
- Småvatten och våtmark i jordbruksmark
- Stenmur i jordbruksmark
- Åkerholme

NATURCENTRUM AB

Fågelinventering vid Rämna, Stenungsunds och Kungälv's kommuner Med fokus på vindkraftskänsliga arter

Naturcentrum AB – Fågelinventering av vindkraftskänsliga arter
Rapport 6 november 2022

NATURCENTRUM AB

Uppdragsgivare

Tekniska verken i Linköping Vind AB
Box 1500
581 15 Linköping

Uppdragsgivarens kontaktperson

Mikael Henriksson
Tel. 076-1340166
Mikael.Henriksson@tekniskaverken.se

Uppdragstagare

Naturcentrum AB
Strandtorget 3
444 30 Stenungsund
Tel. 010-220 12 00
ncab@naturcentrum.se

Projektorganisation

Naturcentrums projektnummer: 2771

Projektledare: Sara Elg
Tel. 010-220 12 24
Sara.elg@naturcentrum.se

Inventering: Sara Elg (2021, 2022) och Matti Åhlund (2022)

Rapport: Sara Elg

Granskning: Matti Åhlund och Andreas Malmqvist

Kartmaterial

Terrängfotot: ©Lantmäteriet.

Omslagsbild

Området Rämna med planerade verksplatser i bakgrunden sett från höjden vid Raröd norr om Rämna.

Foton i rapporten

Samtliga foton har tagits i samband inventeringen av Sara Elg.

Denna rapport bör citeras

Elg, S. 2022. Fågelinventering vid Rämna, Stenungsunds och Kungälv's kommuner. Med fokus på vindkraftskänsliga arter. Naturcentrum AB i rapport till Tekniska verken i Linköping Vind AB. 29 sidor.

Innehåll

Uppdrag och undersökningsområde	4
Material och metoder	5
Resultat	9
Tidigare kända uppgifter	9
Inventeringsresultat	10
Artvis genomgång av vindkraftskänsliga arter enligt Vindval	11
Andra nämnvärda arter	22
Linjetaxering	23
Fågelsträck	25
Diskussion	26
Allmänt	26
Slutsats	26
Referenser	27
Bilaga 1	29

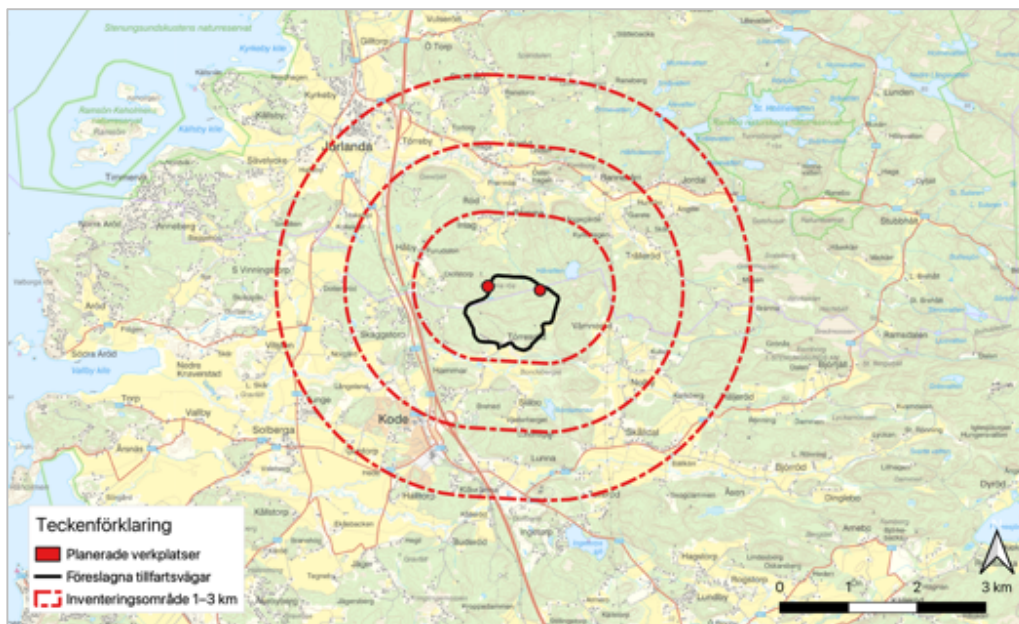

Uppdrag och undersökningsområde

Naturcentrum AB har på uppdrag av Tekniska verken i Linköping vind AB genomfört en fågelinventering av vindkraftskänsliga arter i ett område vid Rämna mellan Kode och Jörlanda i Stenungssunds kommun under 2021, samt en uppföljande inventering 2022 med fokus på havsörn och fiskgjuse. Tekniska verken i Linköping vind AB har här planer på etablering av två vindkraftsverk. Inventeringen 2021 var inriktad på de vindkraftskänsliga arterna/artgrupperna dagrovfåglar (särskilt örnar samt fiskgjuse och bivråk), ugglor, skogshöns och nattskärre; 2021 genomfördes även en linjetaxering vid tre tillfällen för att undersöka häckfågelfaunan generellt.

Inventeringsområdet täcker ett område på 1–3 km kring projektområdet beroende på art, anpassat efter de skyddszoner som rekommenderas kring häckningsplatser i framför allt Vindvals syntesrapport (Rydell m.fl. och 2017). Linjetaxeringen har utförts så att linjerna täcker in ett område om 500 meter runt de planerade verken samt utmed föreslagna tillfartsvägar (figur 1).

Inventeringsområdet är variabelt och består av ett kuperat landskap, bitvis starkt kuperat, där de centrala delarna är skogbeväxta och utgörs i huvudsak av hållmarkstallskog och produktionsbarrskog med inslag av blandskog och lövskog. Jordbruksmarker och bebyggelse förekommer i det omgivande landskapet. De planerade verken ligger 5–6 km från kusten (figur 1). Cirka 1 km väster om planerade vindkraftsverk löper E6:an. Ett mindre vatten, Håvatten, finns cirka 500 meter från närmast planerade verk.

Figur 1. Inventeringsområden med 500 meter, 1 km och 3 km från planerade verksplatser.

Material och metoder

Inventeringen 2021 omfattade totalt 18 fältdagar mellan 11 februari och 20 juli, varav fyra tillfällen nattetid. Inventeringstider och väder framgår av tabell 1. Metoderna följer i princip de som rekommenderas av Haas m.fl. (2015), se vidare metodik längre ner.

De fem dagsbesöken i februari–mars 2021 ägnades särskilt åt spaning efter spelflygande havsörn och kungsörn. Även under sommarbesöken lades tid på att spana efter örnar. Flera olika observationsplatser användes som tillsammans ger en god överblick av inventeringsområdet (figur 2), huvudsakligen användes en observationsplats från en höjd norr om Rämna som gav en god överblick över skogsområdet där verksplatserna är planerade. Spaningen kompletterades även med besök till fots genom området vid upprepade tillfällen.

Under två besök i månadsskiftet april och maj fokuserades sökandet efter spelplatser för skogshöns, i huvudsak tjäder, genom eftersök av spår i lämpliga miljöer inom cirka 500 meter från planerade verksplatser. Under våren gjordes spaningar efter spelflygande dagaktiva rovfåglar (röd glada, bivråk och fiskgjuse) som kompletterades med spaning efter flygningar med föda till ungar under sommaren (i första hand fiskgjuse).

Vid två kvälls-/nattbesök under vårvintern gjordes besök för lyssning efter ugglor. Ugglor kunde även noteras under inventeringen av nattskärre under sommaren. Inventering av nattskärre gjordes under två nätter i slutet av juni under lämpliga väderförhållanden. Projektområdet och området cirka 1–2 km utanför detta avlyssnades då genom upprepade stopp längs vägar, med lyssning i 10 minuter vid varje stopp. Kortare stopp gjordes även sporadiskt mellan de huvudsakliga inventeringspunkterna. Inga farbara vägar finns i de centrala delarna av området utan stopp gjordes utmed farbara vägar runt området. I och med områdets begränsade storlek kunde området ändå täckas in på en rimligt vis med avseende på nattaktiva arter.

Under hela sträckperioden under vårvintern och våren registrerades sträckande fåglar. Branter, särskild sydvända, inom cirka 2 km eftersöktes i kartmaterial och lokaliserade branter spanades av efter tecken på häckning av berguv eller pilgrimsfalk. Inga riktade sök av lommar gjordes då förutsättningar för lommar saknas inom 1 km.

Vid tre morgonbesök genomfördes linjetaxering där de centrala delarna (cirka 500 meter från planerade verksplatser) besöktes till fots utmed fyra linjer i väst-östlig riktning, samt utefter föreslagna tillfartsvägar, söder om de centrala delarna (figur 3). Området är starkt kuperat vilket begränsade framkomligheten. Linjerna lades med mellanrum om cirka 200–300 meter beroende på var möjlighet fanns att ta sig fram i

terrängen. Samtliga fynd har noterats med koordinater i fält för att för så exakta positioner som möjligt och minimera risken för dubbelräkning. Samtliga fåglar inom inventeringsområdet noterades med position och häckningskriterier (häckningskriterier 2–20) enligt Svensk fågelatlas (Svensson m fl 1999). Särskild vikt har lagts vid fågelarter som är rödlistade eller upptagna i EU:s fågeldirektiv bilaga 1.

Tabell 1. Inventeringstid och väderförutsättningar 2021.

Datum 2021	Tid	Molnighet	Vind	Temp, °C	Huvudsakligt fokus vid besök
2021-02-21	09:15–15:30	Lätt molnighet	Svag till måttlig vind	5–8°C	Rovfågel
2021-02-26	08:45–15:30	Klart och halvklart	Måttlig till frisk vind	6–9°C	Rovfågel
2021-03-05	17:45–20:05	Klart	Svag vind	+1– -2°C	Nattbesök ugglor
2021-03-06	09:10–16:00	Först klart sedan lätt molnighet och därefter mulet	Måttlig till frisk vind	3–6°C	Rovfågel
2021-03-10	08:50–16:50	Mulet, stundvis halvklart	Måttlig vind	-1–3°C	Rovfågel
2021-03-21	08:45–16:30	Halvklart	Måttlig till frisk vind	6–8°C	Rovfågel
2021-04-07	20:10–22:10	Växlande molnighet	Svag vind	5–2°C	Nattbesök ugglor
2021-04-30	06:20–11:45	Först klart sedan halvklart	Svag vind	2–10°C	Skogshöns
2021-05-02	06:15–13:10	Halvklart	Svag vind	1–13°C	Skogshöns
2021-05-16	04:30–11:30	Mulet	Svag vind	8–12°C	Linjetaxering
2021-05-27	08:00–15:25	Halvklart till mulet, enstaka regndroppar på slutet	Svag till måttlig vind	10–13°C	Rovfågel
2021-05-28	04:15–11:10	Halvklart	Svag vind	7–16°C	Linjetaxering
2021-06-08	03:55–10:15	Mulet	Svag till måttlig vind	12–13°C	Linjetaxering
2021-06-10	08:30–16:00	Halvklart till mulet, dis och några korta regnskurar	Svag till måttlig vind, främst måttlig	16–19°C	Rovfågel
2021-06-17–2021-06-18	23:00–01:30	Klart till lätt molnighet	Måttlig vind	22–24°C	Nattbesök nattskärra och ugglor
2021-06-23–2021-06-24	23:10–01:30	Lätt molnighet	Svag vind	11–14°C	Nattbesök nattskärra och ugglor
2021-07-19	09:00–14:00	Klart	Svag vind	18–23°C	Rovfågel
2021-07-20	09:00–18:00	Först lätt molnighet sedan klart	Svag till måttlig vind	19–21°C	Rovfågel

Fågelinventering med fokus på vindkraftskänsliga arter vid Rämna, projekt 2771
Rapport 6 november 2022

Den uppföljande inventeringen 2022 omfattade åtta dagar mellan 8 februari och 27 juli 2022 (tabell 2) och inriktades huvudsakligen på havsörn och fiskgjuse. Vid det sista besöket i juli besöktes området av två inventerare som stod strategiskt placerade norr och söder om planerade verksplatser.

Tabell 2. Inventeringstid och väderförutsättningar 2022.

Datum 2022	Tid	Molnighet	Vind	Temp, °C	Huvudsakligt fokus vid besök
2022-02-08	09:15–15:25	Klart	Frisk V	5–7 °C	Rovfågel (havsörn)
2022-02-18	09:00–15:10	Växlande	Frisk-måttlig V	3–5 °C	Rovfågel (havsörn)
2022-02-28	08:50–15:20	Klart	Måttlig-frisk S	3–6 °C	Rovfågel (havsörn)
2022-04-29	07:20–15:40	Mulet, dis	Svag NO	3–12 °C	Rovfågel (fiskgjuse)
2022-05-08	10:50–18:50	Klart	Måttlig SV	14–17 °C	Rovfågel (fiskgjuse)
2022-06-16	07:15–14:00	Mulet, sedan klart	Svag till måttlig i byar	14–19 °C	Rovfågel (fiskgjuse)
2022-07-13	08:00–12:30	Mulet, sedan halvklart	Måttlig till frisk vind	18–20 °C	Rovfågel (fiskgjuse)
2022-07-27 (två inventerare)	06:30–13:00 07:15–13:00	Mulet, sedan lätt molnighet.	Svag	15–19 °C	Rovfågel (fiskgjuse)

Naturcentrum har gjort ett uttag från SLU Artdatabanken av relevanta fågelarter (främst rödlistade och skyddsklassade arter som bedöms som vindkraftskänsliga) från ett område som sträcker sig drygt 5 km runt om projektområdet. Uttaget omfattar perioden 2000-01-01 till 2022-09-14. Detta har vid behov sedan kompletterats med uppgifter från Artportalen och kontakt har även tagits med två ornitologer med lokal kunskap (Tommy Järås och Thomas Liebig).

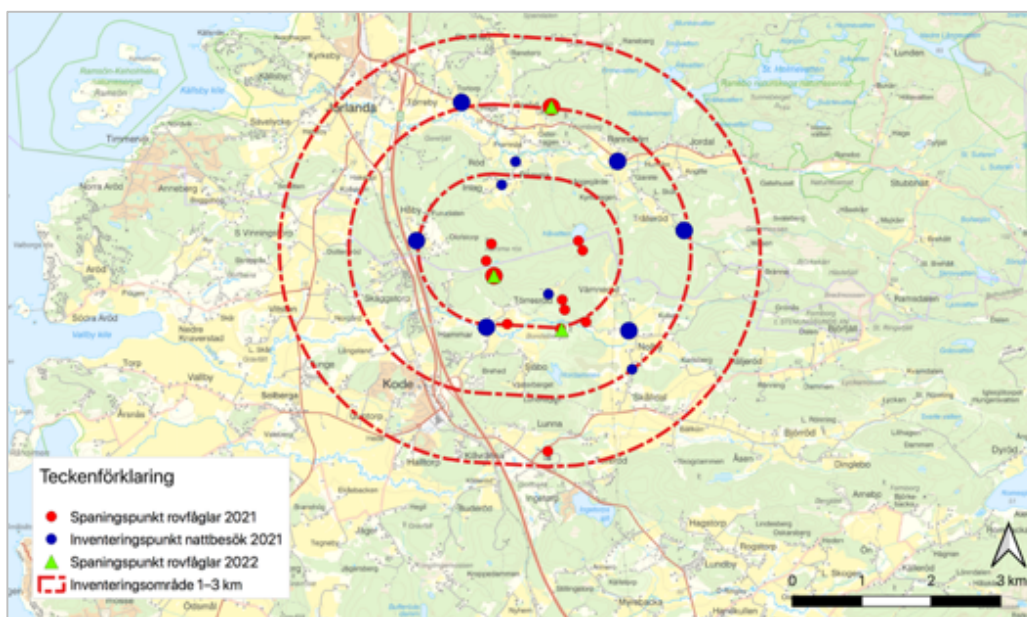
Uppgifterna från SLU Artdatabanken avser i många fall den punkt varifrån observationen gjorts, och flera fynd kan ha gjorts från varje punkt. Vissa av de rapporterade uppgifterna har låg geografisk precision där noggrannheten ibland är så dålig som 3 km. Observationerna från SLU Artdatabanken som presenteras måste därför ses i ljuset av detta.

Vindvals syntesrapport (Rydell m.fl. 2011) och uppdaterade syntesrapport (Rydell m.fl. 2017) över vindkraftens effekter och påverkan på fåglar och fladdermöss har legat till grund för svensk praxis vid vindkraftsprövningar de senaste åren. Vid bedömningen av vilka arter som kan vara känsliga för vindkraftsetablering och för

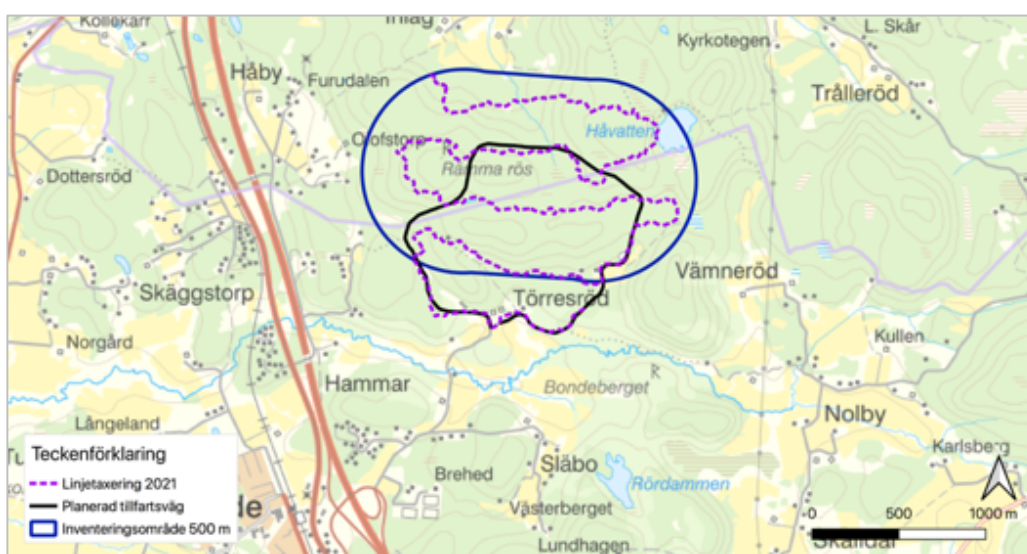

rekommendationer kring skyddsavstånd har Rydell m.fl. (2011 och 2017) därför varit styrande i denna rapport.

Som underlag finns även Blank (2014), Bright m.fl. (2006), Bright m.fl. (2009), Dürr (2022), Eriksson (2009), LAG-VSW (2014), Langgemach & Dürr (2022), Langston & Pullan (2003), Naturvårdsverket (2012a), SOF (2013, 2014), Rees (2011) och Rydell (2011), men dessa är också inarbetade i syntesrapporterna från Rydell m. fl. (2011, 2017).

Figur 2. Spaningsplatser för rovfågel och inventeringspunkter vid nattbesök. De stora punkterna har i huvudsak nyttjats medan små punkter besökts vid 1–2 tillfällen.

Figur 3. Linje som följdes vid linjetaxeringen.

Resultat

Tidigare kända uppgifter

I den uppdaterade syntesrapporten (Rydell m.fl. 2017) lyfts ett antal svenska arter för vilka skyddsåtgärder kan behövas i vindkraftssammanhang. Naturcentrums inventering och inhämtade artuppgifter från SLU Artdatabanken och Artportalen (år 2000–2022) visar att det finns fynd av åtta sådana fågelarter (tabell 3) inom de skyddszoner för respektive art som Vindval rekommenderar. Endast arter med anknytning till de miljöer som finns i och kring projektområdet redovisas, arter som endast tillfälligt observerats eller endast sträckt förbi, och där lämpliga häckningsmiljöer saknas, redovisas inte. I tabellen jämförs de påträffade arterna enligt SLU Artdatabanken/Artportalen med de som påträffats i samband med Naturcentrums inventering 2021–2022.

Fynd i uttag från SLU Artdatabanken finns av mer tillfällig karaktär för ytterligare ett antal arter som tas upp av Rydell m.fl. (2017), bland annat arterna storlom, smålom, orre, brun glada och kungsörn. För dessa arter saknas fynd med häckningskriterium eller så bedöms förutsättningar för häckning saknas inom inventeringsområdet; de redovisas därmed inte närmare i denna rapport.

Samtliga observerade fågelarter inom 500 meter från planerade verksplatser och tillfartsvägar enligt uttag från SLU Artdatabanken framgår av bilaga 1.

Utöver fynd som redovisas i denna rapport tillkommer ett antal skyddsklassade fynd enligt uttag från SLU Artdatabanken. Skyddsklassade fynd har beaktats, men redovisas inte närmare i denna rapport då uppgifter om häckningar saknas inom de skyddszoner för respektive art som rekommenderas enligt Vindval (Rydell m.fl. 2017).

Information om fågellivet har även inhämtats från Liebig (2010) om fåglar och vindkraft i Stenungsunds kommun samt från Blomqvist m.fl. (1993) om skyddsvärda fågellokaler i Göteborgstrakten. Inventeringsområdet berörs till vissa delar av dessa publikationer men inga uppgifter om vindkraftskänsliga arter enligt Vindval framgår.

Inventeringsresultat

Områdets vindkraftkänsliga arter registrerade hos SLU Artdatabanken redovisas tillsammans med Naturcentrums observationer från inventeringen 2021–2022 i tabell 3 och under rubriken *Artvis genomgång* nedan. För dessa åtta arter diskuteras eventuella skyddsåtgärder enligt Vindvals rekommendationer (Rydell m.fl. 2017). Resultat från linjetaxering och sträckande fåglar tas upp i slutet av resultatdelen. Samtliga fågelobservationer som gjordes i samband med inventeringen 2021–2022 kommer att rapporteras i Artportalen.

Tabell 3. Vindkraftskänsliga arter med förslag till skyddsåtgärder enligt Rydell m.fl. 2017 och som noterats i inventeringsområdet vid Naturcentrums inventeringar 2021–2022 eller genom tidigare kända uppgifter inhämtade från SLU Artdatabanken/Artportalen inom skyddszoner för respektive art enligt Vindvals rekommendationer. Fynd från SLU Artdatabanken omfattar här alla fynd av respektive art och ej endast häckningsuppgifter.

Art	Naturcentrum 2021–2022	SLU Artdatabanken 2000–2022	Status i Sverige, rödlistan 2020 ^{a)}	Listad i fågeldirektivet, bilaga 1 ^{b)}
Tjäder	X		Livskraftig	X
Orre	X		Livskraftig	X
Havsörn	X	X	Nära hotad	X
Fiskgjuse	X	X	Livskraftig	X
Röd glada	X	X	Livskraftig	X
Bivråk	X	X	Nära hotad	X
Pilgrimsfalk	X	X	Nära hotad	X
Nattskärna	X	X	Livskraftig	X

- (a) Kategorierna i den svenska rödlistan (SLU Artdatabanken 2020a) anger risken för utdöende i landet till följd av till exempel liten utbredning, låg populationsstorlek eller minskande population. "Sårbar" innebär att arten enligt uppställda kriterierna bedöms löpa hög risk att dö ut i vilt tillstånd. "Nära hotad" (tidigare benämnd "Missgynnad") innebär att en art inte uppfyller kriterierna för att vara hotad (dvs "Sårbar" eller högre hotkategorier), men ligger nära att göra det nu eller i framtiden. "Livskraftig" anges för arter som inte rödlistats.
- (b) För de arter som är upptagna i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv ska bl.a. "särskilda skyddsområden" upprättas (artikel 4). Direktivet föreskriver också att medlemsstaterna utanför de skyddade områdena ska "sträva efter att undvika förorening och försämring av livsmiljöer" (artikel 4.4).

Artvis genomgång av vindkraftskänsliga arter enligt Vindval

Nedan presenteras uppgifter för de arter där fynd gjorts (nu eller under senare år) som tyder på häckning/revir i inventeringsområdet (anpassat efter artens skyddszon i Rydell m.fl. 2017) eller dess närhet och som skulle kunna föranleda skyddsåtgärder enligt Rydell m.fl. (2017). Uppgifter presenteras även kring de arter som Rydell m.fl. (2017) föreslår skyddsavstånd/skyddsåtgärder men där inga fynd gjorts som tyder på förekomst som kan föranleda skyddsåtgärder. Skyddsklassade uppgifter redovisas ej i denna rapport.

Tjäder

Förekomst. Inventeringsområdet (cirka 500 meter från planerade verksplatser) utgörs huvudsakligen av hållmarker och barrskogar med inslag av fuktstråk. Barrskogarna utgörs till stor del av produktionsskog. Mindre ytor finns med hållmarkstallskog som skulle kunna utgöra lämpliga miljöer för tjäder. Området är dock förhållandevis isolerat och begränsat i sin utbredning, och omges av jordbruksmarker och infrastruktur. Vid inventeringen 2021 påträffades enstaka äldre spillningar på några få spridda platser och på en plats äldre spår av avbitna tallskott (figur 4). Sannolikt förekommer enstaka tjädrar sporadiskt och då sannolikt utanför häckningstid. Inga fynd tyder på någon spelplats i området, och det saknas förutsättningar för en stor tjäderlek.

I uttaget från SLU Artdatabanken finns inga fynd av tjäder från inventeringsområdet. Närmaste fynd finns cirka 4 km norr och öster om inventeringsområdet där också mer sammanhängande skogsområden med förutsättningar för skogshöns finns.

Status. Tjädern är upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. Arten är inte rödlistad i Sverige. Beståndet i Bohuslän har skattats till 600 par och till 350 000 par i Sverige av Ottosson m.fl. (2012). Arten har på lite längre sikt minskat i Götaland och södra Svealand, men stammen bedöms totalt sett ha varit stabil i Sverige de senaste 15 åren (SLU Artdatabanken 2020b).

Känslighet. Skogshöns klassas av Langston & Pullan (2003) som känsliga för störningar och kollisioner, medan Eriksson (2009) tar upp risk för störning och barriäreffekter för tjädern. Hönsfåglar är en av de fågelgrupper som kolliderar oftare med vindkraftverk än förväntat (tillsammans med rovfåglar och måsfåglar; Rydell m.fl. 2011). På lekplatsen anses tjädern vara särskilt känslig för störningar (Hjort 1994).

Rydell m.fl. (2017) anser numera att skyddszoner för enbart lekplatser, och enbart i förhållande till vindkraft, knappast är något som gagnar tjäderns bevarandestatus. Istället föreslår de ökat fokus på de här arternas livsmiljöer, där lekplatser ingår. För stora lekar (fler än 5 tuppar) föreslår SOF (2014), Rees (2011) och tidigare även Rydell m.fl. (2011) en skyddszon på 1 km mellan lekens yttre gräns och vindkraftverk.

Naturvårdsverket (2012b) har också nyligen tagit ställning för en skyddszon på 1 km. Under speltiden finns tupparna i regel inom just 1 km från lekplatsen (Hjort 1994).

En flerårig internationell studie kom nyligen fram till följande rekommendation (Taubman m.fl. 2021): "För Sverige föreslår vi ett avstånd på 865 m till tjädernas spelplatser och livsmiljöer under sommartid för att minimera negativa effekter av vindkraftverk och tillfartsvägar."

Orre

Förekomst. Inga fynd av orre gjordes under fågelinventeringen 2021–2022. Däremot observerades orre vid ett tillfälle i samband med naturvärdesinventeringen den 4 oktober 2022 då en höna stöttes nordost om Rämna röse. Stabila spelplatser för orre som större öppna myrområden saknas i inventeringsområdet (cirka 500 meter från planerade verksplatser), spel kan dock även förekomma på exempelvis hyggen. Sannolikt förekommer enstaka orrar sporadiskt och då sannolikt utanför häckningstid. Inga fynd tyder på någon spelplats i området, och det saknas förutsättningar för ett stort orrspele.

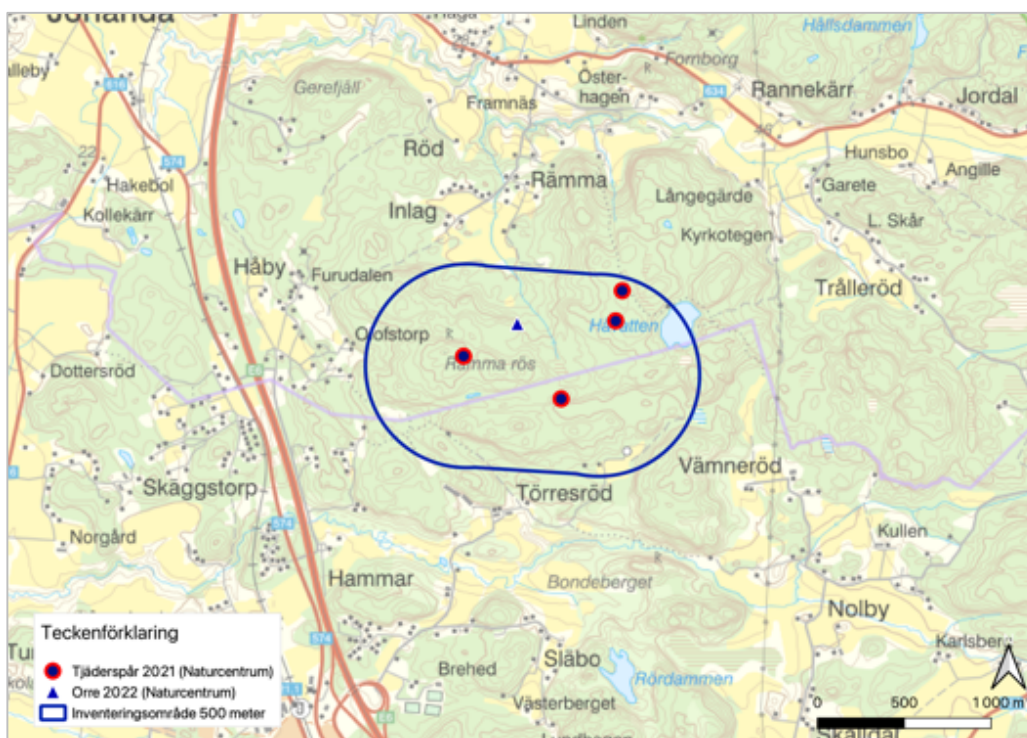
I uttaget från SLU Artdatabanken finns inga fynd av orre från inventeringsområdet. Närmaste fynd finns cirka 3,5 km nordost om inventeringsområdet där också mer sammanhängande skogsområden med förutsättningar för skogshöns finns.

Status. Orren är upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. Arten finns inte med på den svenska rödlistan. Populationen i södra Sverige har dock minskat betydligt de senaste 50 åren (SLU Artdatabanken 2022b). Beståndet i Bohuslän har skattats till 700 par och till 180 000 par i Sverige av Ottosson m.fl. (2012).

Känslighet. Skogshöns klassas som känsliga för störningar och kollisioner av Langston & Pullan (2003) respektive Eriksson (2009). Hönsfåglar är en av de fågelgrupper som kolliderar oftare med vindkraftverk än förväntat (tillsammans med rovfåglar och måsfåglar; Rydell m.fl. 2011). Kunskapen om vindkraft och fåglar i skogslandskapet är emellertid begränsad. Rydell m.fl. (2017) redogör för kunskapsläget just nu.

Rydell m.fl. (2017) anser numera att skyddszoner för enbart lekplatser, och enbart i förhållande till vindkraft, knappast är något som gagnar orrens bevarandestatus. Istället föreslår de ökat fokus på de här arternas livsmiljöer, där lekplatser ingår. En skyddszon på 1 km kring stora lekar har tidigare föreslagits bl.a. Rydell m.fl. 2011. Med stor avser Rees (2011) och SOF (2014) lekar med fler än 5 tuppar och Rydell m.fl. (2011) lekar med fler än 10 tuppar. En skyddszon på 1,5 km mellan lekplats och vindkraftverk föreslås av Bright m.fl. (2006).

Fågelinventering med fokus på vindkraftskänsliga arter vid Rämna, projekt 2771
Rapport 6 november 2022

Figur 4. Spår av tjäder som noterades vid inventeringen 2021 och fynd av orre i samband med naturvärdesinventering 2022. Inga fynd av tjäder eller orre finns närmare än 3,5 kilometer från planerade verkplatser enligt uttag från SLU Artdatabanken.

Havsörn

Förekomst. Under Naturcentrums inventering 2021 gjordes åtta observationer av havsörn, såväl yngre (subadult) örnar som gamla (adult). Vid ett tillfälle observerades en subadult individ över området för de planerade verken: den kom på låg höjd från väst och försvann för en stund innan den åter dök upp och försvann sedan i höjd med Håvattnet; örnen hade eventuellt något i klorna vid första observationen och kan ha gått ner någonstans innan den dök upp igen. Övriga observationer är gjorda mer än 2–3 km från planerade verk. Inga observationer tyder på någon häckning inom 3 km. Samtliga observationer gjordes mellan 26 februari och 21 mars (figur 5).

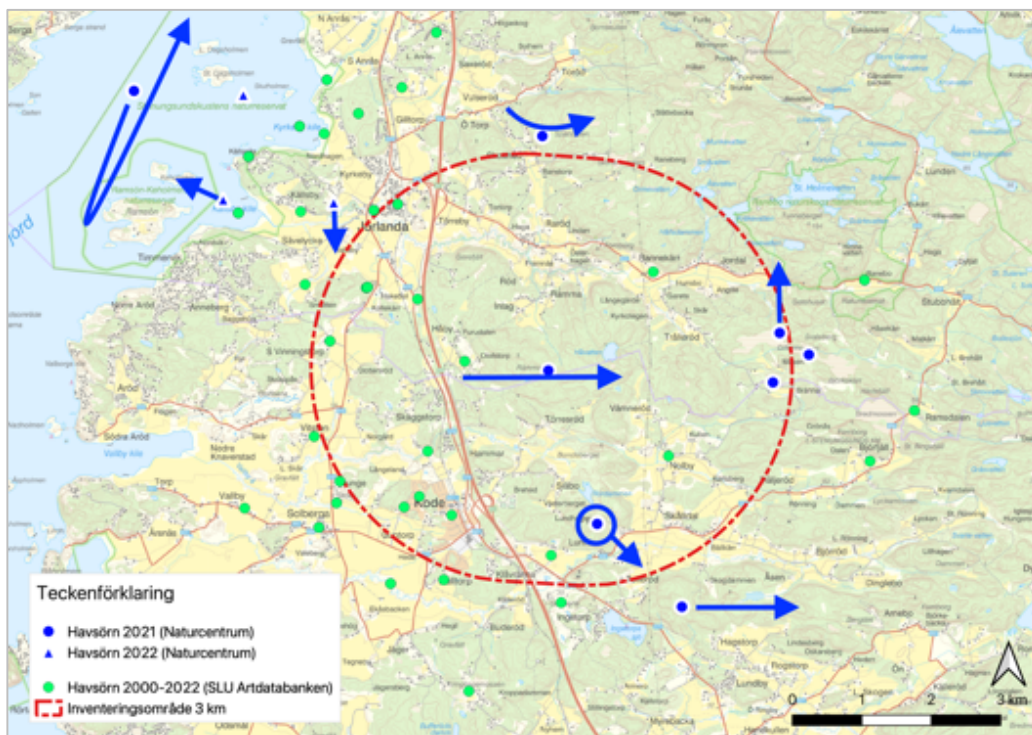
Under den uppföljande inventeringen 2022 gjordes tre observationer av havsörn (en individ 18 februari, 29 april och 27 juli). Alla sågs på långt håll ute vid eller över Hakefjorden drygt 5 kilometer från närmaste planerad verksplats (figur 5).

Uttaget från SLU Artdatabanken visar att havsörn observeras då och då inom 5 km från de planerade verken men innehåller inga uppgifter om häckningsplatser. Större delen av fynden är gjorda väster om E6 och under vintern, men även sommarfynd finns.

Status. Havsörnen är upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. På den svenska rödlistan klassas havsörnen som "Nära hotad". Det svenska beståndet beräknas i dag uppgå till cirka 900 par (Wirdheim m.fl. 2022). Tre kända häckningsplatser finns i Bohuslän, observationer av adulta fåglar antyder att det kan finnas ytterligare 1–3 revir (Bohusläns Ornitologiska Förening 2021, Örn72 muntligen).

Känslighet. Stora rovfåglar är särskilt känsliga för vindkraft (Rydell m.fl. 2011 och referenser däri) och verkar inte uppfatta snurrande rotorblad som en fara. Kollisionsrisken för havsörn som bor nära vindkraftverk är sannolikt inte försumbar. En skyddszon på 2–3 km mellan boplatser och vindkraftverk rekommenderas för havsörn i södra Sverige (Rydell m.fl. 2017), medan BirdLife Sverige (2013) rekommenderar 3 km. Rydell m.fl. (2017) rekommenderar en viss anpassning av skyddszoner utifrån omgivande geografi. Havsörnen är mycket känslig vid boplatser. Verksamhet bör även undvikas inom en radie av minst 500 m från bebott bo 1 januari–15 augusti (SLU Artdatabanken 2022a).

Figur 5. Observationer av havsörn vid Naturcentrums inventeringar 2021–2022. Pilar markerar uppskattade flygriktningar, där pilar saknas har inga tydliga flygriktningar kunnat ses.

Fiskgjuse

Förekomst. Fiskgjuse observerades vid tre tillfällen under inventeringen 2021 (figur 6). Den 27 maj observerades en fiskgjuse som kom från väst (från havet), passerade över området för de planerade verken och försvann österut med en näbbgädda i klorna. Den 10 juni observeras först en fiskgjuse väst om gården Törresröd och försvinner mot väst cirka 1 km söder om de planerade verken. Senare samma dag ses en fiskgjuse komma från väst utifrån havet med fisk i klorna och passera något norr om, men över skogsområdet, för de planerade verksplatserna och försvann mot öst.

Under den uppföljande inventeringen 2022 observerades fiskgjuse vid tre besökstillfällen varav flera observationer gjordes vid det sista besöket. Den 9 maj passerade en individ mot västsydväst en kilometer norr om Rämna rös. Den 16 juni observerades en fiskgjuse i dalgången norr om Rämna som kom från öster och drog ut till havet norr om Timmerviken och födosökte, individen födosökte sedan under 20 minuter och drog sig längre söderut utmed kusten tills den tappades ur sikte. Flera observationer gjordes 27 juli då en individ först observerades 08:30 sydöst om verksplatserna, den försvann i nord-nordöstlig riktning och tappades några minuter i området runt Håvattnet för att sedan kort ses igen något längre bort. Vid 09:35 noterades en fiskgjuse med liten fisk, sannolikt samma individ, som fortsatte i nordöstlig-östlig riktning på hög höjd. Vid 10:30 Sågs på nytt en individ (med stor fisk) nordöst om de planerade verksplatserna och denna försvann i nordöstlig riktning på låg höjd. Slutligen observerades en fiskgjuse vid 11:20 som kom utifrån havet med fisk i klorna och tappades ur sikte strax väst om Rämna röse.

I uttaget från SLU Artdatabanken finns ett förhållandevis stort antal uppgifter om födosökande och förbiflygande fiskgjusar, men inga uppgifter om häckningar. Observationerna är huvudsakligen gjorda väst om E6; flera rapportörer anger som kommentar att fågeln flög mot öst eller i riktning mot Svartedalen. Ett fynd finns cirka 500 meter sydväst om Rämna röse från 2009 men utan angiven aktivitet.

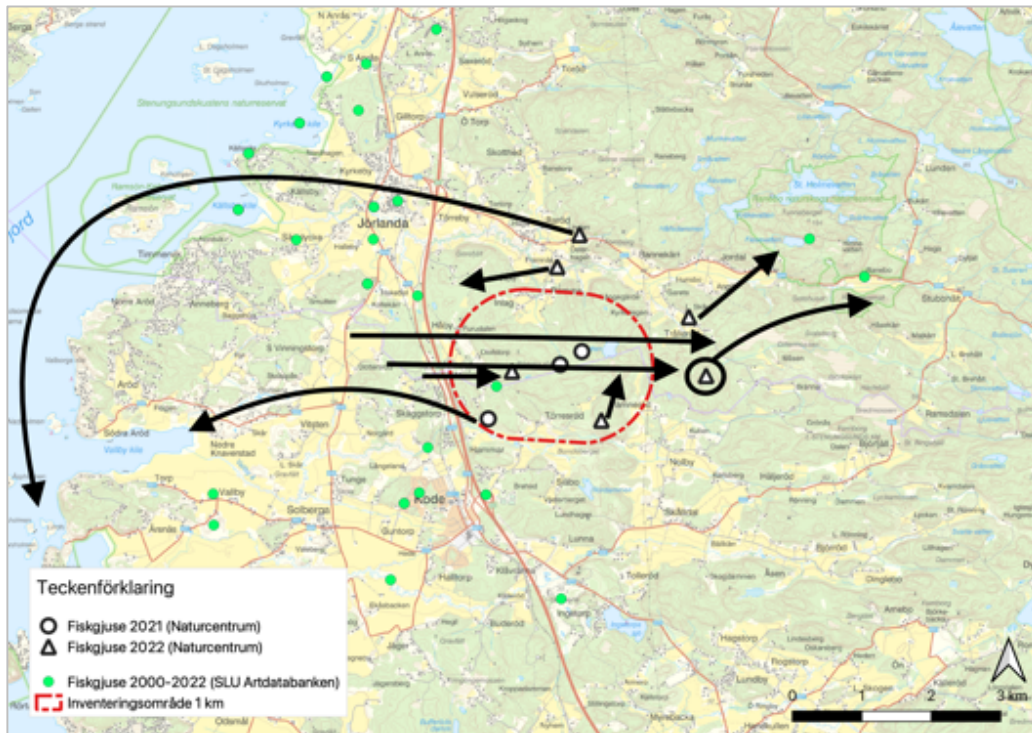
Status. Fiskgjusen är upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. Den finns inte med på den svenska rödlistan och på europeisk nivå bedöms arten vara "rare". Beståndet av fiskgjuse i Bohuslän beräknas till 40 par (Bohusläns Ornitologiska Förening 2020) hela det svenska beståndet till 4100 par (Ottosson m.fl. 2012).

Känslighet. Stora rovfåglar är särskilt känsliga för vindkraft (Rydell m.fl. 2011 och referenser däri) och verkar inte uppfatta snurrande rotorblad som en fara. Kollisionsrisken för fiskgjusar som bor nära vindkraftverk är sannolikt inte försumbar. En skyddszon på minst 1 km mellan boplats och vindkraftverk rekommenderas för fiskgjuse (SOF 2013, Rydell m.fl. 2017), medan Bright m.fl. (2009) och Rees (2011) förordar 2 km. Arten är dessutom sårbar vid förflyttningarna mellan boplats och fiskevatten och vindkraftsfria flygvägar rekommenderas. Rydell

m.fl. (2017) preciserar detta till 1 km breda flygkorridorer utan vindkraftverk mellan boplats och fiskevatten inom 5 km från bon.

I början av häckningssäsongen (april–maj) är fiskgjusen mycket känslig för störning och under denna tid bör skoglig eller annan verksamhet undvikas inom en kilometers radie runt boet (Naturvårdsverket 2003b). Verksamhet bör även undvikas inom en radie av minst 500 m från bebott bo 1 april–15 augusti (SLU Artdatabanken 2018).

Figur 6. Observationer av fiskgjuse vid Naturcentrums inventeringar 2021–2022. Pilar markerar uppskattade flygriktningar.

Röd glada

Förekomst. Vid inventeringen 2021 gjordes nio observationer av röd glada under perioden mars–juli (figur 7). Observationerna är i huvudsak gjorda utmed jordbruksmarken söder om de centrala delarna av inventeringsområdet i området mellan Nolby, Hammar (väst gården Törresröd) och Kode. Enstaka observationer gjordes även cirka 1 km väst om den västra planerade verksplatsen och nordost om verksplatserna vid Kyrkotegen/Trällersöd. Inga observationer har gjorts som tyder på någon häckning inom 1 km från planerade verksplatser.

Under 2022 kom en individ västerifrån längs norra kanten av Jörlandaåns dalgång, tog höjd norr om Trällersöd och försvann österut 28 februari.

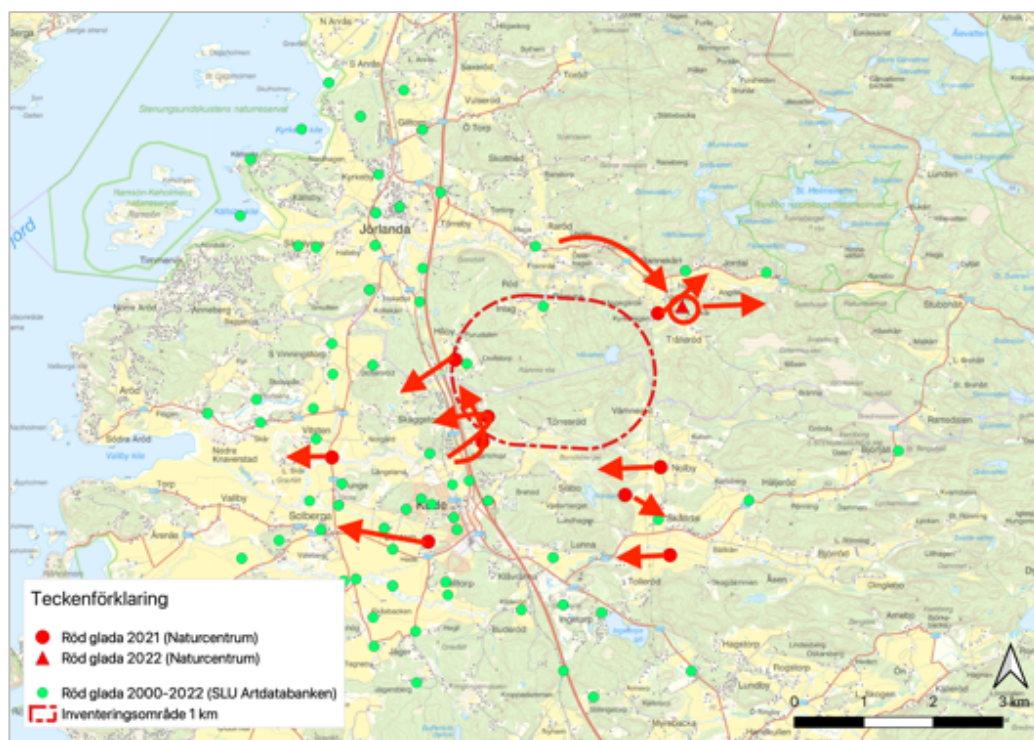

Fågelinventering med fokus på vindkraftskänsliga arter vid Rämna, projekt 2771
Rapport 6 november 2022

I uttaget från SLU Artdatabanken finns ett stort antal observationer gjorda huvudsakligen utmed jordbruksmarkerna väst om E6. Inga häckningsplatser finns rapporterade i uttaget. Två fynd finns inom 1 kilometer av förbiflygande individer, fynden är från juni 2020 vid Olofstorp cirka 800 meter väst om en av de planerade verksplatserna och från 2022 vid Rämna cirka 850 meter norr om planerad verkplats.

Status. Röd glada är upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv men den är inte rödlistad på den svenska rödlistan. Wirdheim m fl (2022) uppskattar hela det svenska beståndet till cirka 3500 par. Populationen har ökat påtagligt under senare år. Två kända häckningsplatser finns i Bohuslän och observationer tyder på att ytterligare 2–3 revir kan finnas i landskapet (Bohusläns Ornitologiska Förening 2021).

Känslighet. Stora rovfåglar är särskilt känsliga för vindkraft (Rydell m.fl. 2011 och referenser däri) och verkar inte uppfatta snurrande rotorblad som en fara. Röd glada är en av de rovfåglar som oftast hittas död under vindkraftverk i Europa (Dürr 2022). Rydell m.fl. (2017) anser att generella skyddsavstånd från boplatser inte är ett rimligt redskap inom större delen av det svenska huvudutbredningsområdet, skyddszoner på en km från boplatser kan möjligen användas i delar av landet där man vill att arten ska expandera och där arten ännu inte är särskilt vanlig. De föreslår istället att man bör använda mer storskalig planering med tillräckligt stora områden utan vindkraft för att livskraftiga regionala bestånd av röd glada ska kunna finnas.

Figur 7. Observationer av röd glada vid Naturcentrums inventeringar 2021–2022.

Bivråk

Förekomst. Under Naturcentrums inventering 2021 observerades bivråk vid tre tillfällen (figur 8). En individ sträckte norrut över västra delen av skogsområdet den 27 maj. Den 10 juni observerades en bivråk vid Bondeberget cirka 1 km från närmaste planerade verksplats; den kom lågt från väst och försvann lågt öst om Bondeberget. En bivråk observerades slutligen 19 juli; den kom från väst och passerade över de centrala delarna av området, vid ett par tillfällen gjorde den spelflygande rörelser innan den fortsatt mot nordöst till den tappades ur sikte.

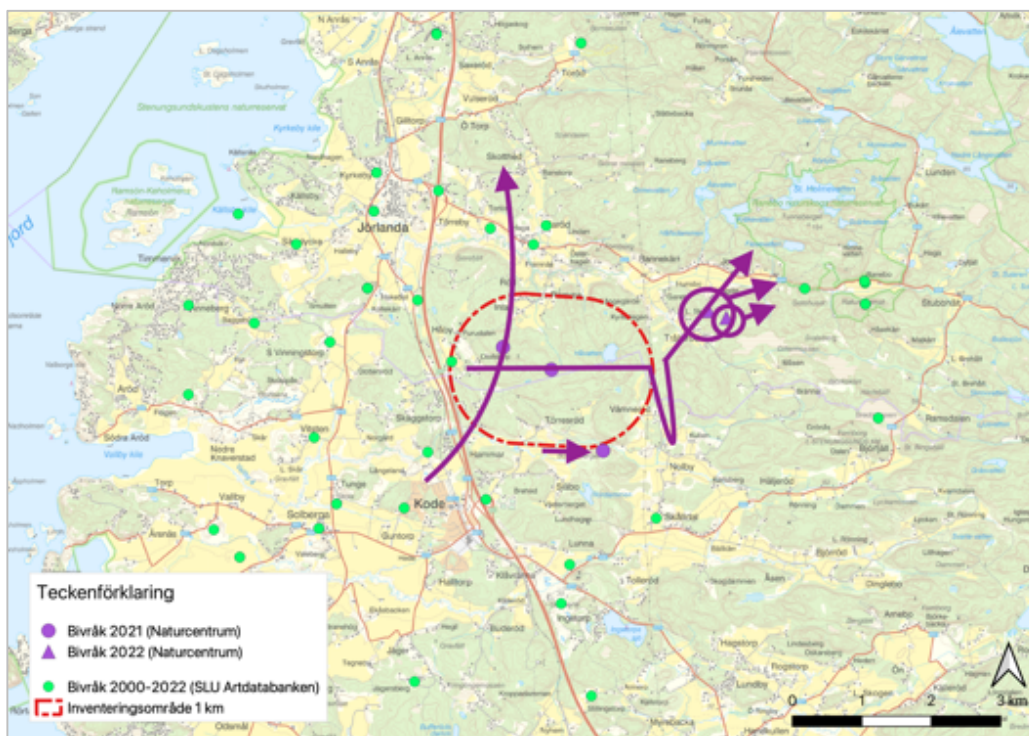
Under 2022 noterades bivråk vid två tillfällen 27 juli: tre individer kretsade på hög höjd nordost om Trålleröd, två av dem försvann sedan mot nordost. En ensam bivråk visade sig senare över samma plats och drog slutligen sakta mot nordost.

I uttaget från SLU Artdatabanken finns ett förhållandevis stort antal fynd men inga rapporterade häckningsplatser inom 1 kilometer från planerade verkplatser.

Status. Bivråk är upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. På den svenska rödlistan klassas bivråken som "nära hotad". Beståndet i Bohuslän är uppskattat till 70 par och i Sverige till 6600 par (Ottosson m.fl. 2012).

Känslighet. Stora rovfåglar är särskilt känsliga för vindkraft (Rydell m.fl. 2011 och referenser däri) och verkar inte uppfatta snurrande rotorblad som en fara. Kollisionsrisken för bivråkar som bor nära vindkraftverk är sannolikt inte försumbar. En skyddszon på minst 1 km mellan boplats och vindkraftverk rekommenderas för bivråk (SOF 2013, Rydell m.fl. 2017). Problemet är att bivråksbon är notoriskt svåra att hitta, så denna rekommendation är svår att följa i praktiken. Istället rekommenderas att man för bivråken använder sig av en mer storskalig planering där man ser till att det på regional nivå finns tillräckligt med biotop för att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus.

Fågelinventering med fokus på vindkraftskänsliga arter vid Rämna, projekt 2771
Rapport 6 november 2022

Figur 8. Observationer av bivräk vid Naturcentrums inventeringar 2021–2022. Pilar markerar uppskattade flygriktningar.

Pilgrimsfalk

Förekomst. En hane som jagade längs södra kanten av Jörlandaåns dalgång noterades vid två tillfällen i tät följd 28 februari 2022 och vid ett tillfälle 27 juni (figur 9). Alla tänkbara häckningsbranter i inventeringsområdet kontrollerades 2021 utan att någon falk gav sig till känna.

I uttaget från SLU Artdatabanken finns ett flertal fynd inom 2 km från planerade verksplatserna, men dessa är i samtliga fall individer observerade väster om E6 och inga häckningsuppgifter finns.

Status. Pilgrimsfalken är upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. På den svenska rödlistan klassas den som "Nära hotad". Det häckade 39 par av pilgrimsfalk i Bohuslän 2020 (Bohusläns Ornitologiska Förening 2021), och hela det svenska beståndet beräknas till cirka 550 par (Wirdheim m fl 2022).

Känslighet. Pilgrimsfalk betraktas som vindkraftskänslig och kollisioner med vindkraftsverk har bekräftats i Tyskland (Rydell m.fl. 2011). Naturliga boplatser finns främst i klippbranter och har ofta lång kontinuitet. Lämpliga platser för bon är svåra att ersätta om en häckningsplats påverkas. En skyddszon på minst 2 km mellan boplatser och vindkraftverk rekommenderas av både SOF (2013) och Rydell m.fl. (2017).

Figur 9. Observationer av pilgrimsfalk vid Naturcentrums inventeringar 2021–2022. Pilar markerar uppskattade flygriktningar.

Nattskärra

Förekomst. Vid inventeringen 2021 spelade nattskärra från området vid Rämna röse vid båda nattbesöken i juni. Vid det senare besöket noterades även nattskärra på två platser mellan Olofstorp och jordbruksmarken vid Rämna cirka 600 respektive 900 meter nordväst om Rämna röse. Nattskärra noterades även på längre avstånd från de planerade verksplatserna vid Framnäs, Linden och Gillermossen (figur 10).

I uttaget från SLU Artdatabanken finns två fynd från juni 2006, mellan Törresröd och Olofstorp, några hundra meter sydväst och Rämna röse. Ett 50-tal fynd finns spritt runt området varav flera utmed vägen som löper norr om området.

Status. Nattskärnan är listad i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. Arten klassas som "Livskraftig" på den svenska rödlistan och som "depleted" på europeisk nivå. Beståndet i Bohuslän beräknas till 550 par och det svenska beståndet skattas till ca 7300 par (Ottosson m.fl. 2012).

Känslighet. Nattskärnan är en nattlig insektsjägare som dras till platser med hög täthet av insekter, och insektstillgången tenderar att öka i anslutning till vindkraftverk. Det finns därför en potentiell risk för störningar vid spelplatser och för kollisioner vid födosök (och möjligen vid spelflykt). Hur stor risken är för kollisioner

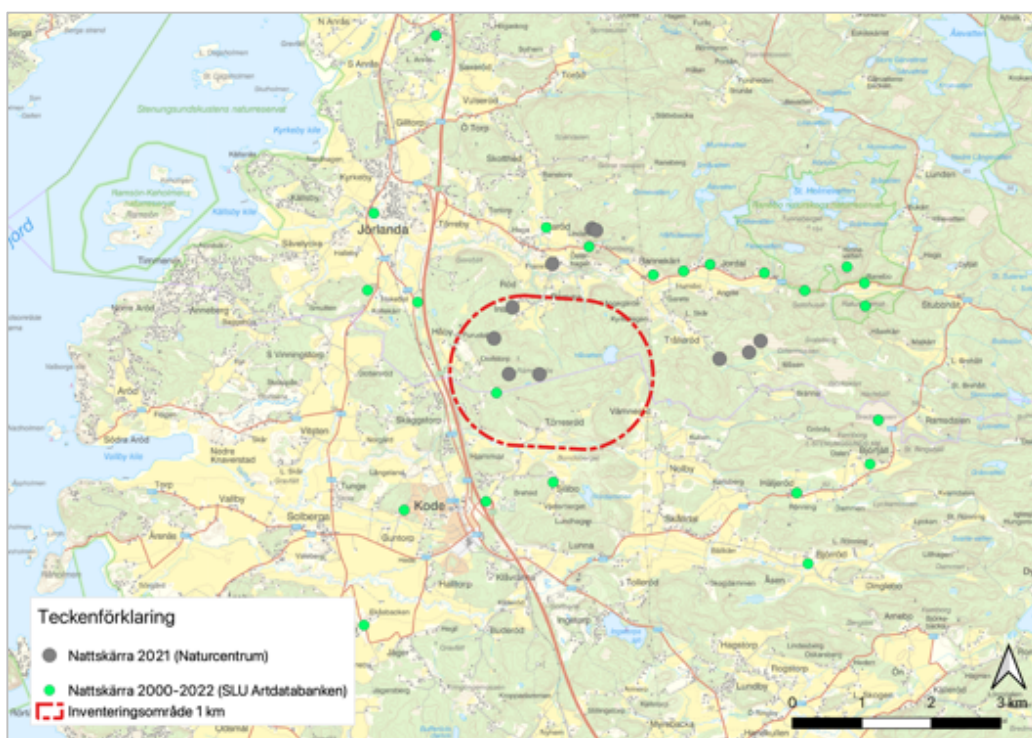
Fågelinventering med fokus på vindkraftskänsliga arter vid Rämna, projekt 2771
Rapport 6 november 2022

med vindkraftverk för nattskärria är fortfarande oklart (även om få förolyckade är rapporterade).

Sedan 2011 har fem tyska och tre svenska studier av nattskärria och vindkraft tillkommit (se Rydell m.fl. 2017). Resultaten från Tyskland tyder på att nattskärria undviker att spela inom några hundra meter från vindkraftverk, medan resultaten från Sverige inte tyder på någon undanträngningseffekt.

Rydell m.fl. (2017) bedömer att vindkraft har marginell inverkan på nattskärria och att skyddszoner kring spelplatser har begränsad nytta med tanke på att de ofta flyger flera kilometer för att söka föda. De förespråkar istället att kontrollprogram för nattskärria upprättas i vindparker med nattskärria samt att områden med täta bestånd (>2 revir per km²) i stabila, naturliga miljöer undantas från vindkraftsetablering.

Tyska LAG-VSW (2014) förespråkar ett skyddsavstånd på 500 m mellan spelplatser och vindkraftverk efter att tidigare inte haft någon rekommendation. Bright m.fl. (2006) föreslår en skyddszon på minst 1–2,5 km, medan Rees (2011) förespråkar en zon på 3 km kring lokaler med ≥3 spelande nattskärria. SOF (2013) skriver: "Av försiktighetsskäl ska områden med täta bestånd undantas från vindkraftsutbyggnad" utan att närmare precisera något skyddsavstånd.

Figur 10. Observationer av nattskärria vid Naturcentrums inventeringar 2021–2022.

Andra nämnvärda arter

Trana

Förekomst. Vid inventeringen 2021 gjordes 14 observationer av trana. Huvuddelen av fynden utgörs av 1–2 ex utmed jordbruksmarkerna vid Raröd-Rannekärr och Törreseröd-Vämneröd-Nolby. Trana har även observerats lågt över skogen väst Håvatten vid enstaka tillfälle. Vid ett mindre myrområde cirka 1 km söder om Håvatten skymtades i juli en möjlig unge och en adult individ flög ljudligt förbi nära området.

Arten noterades vid sex tillfällen 2022: 1 ex sträckte mot norr på hög höjd över Jordal 29 april, 1 ex kom österifrån och såg ut att gå ned vid Håvatten 9 maj, liksom 2 ex 27 juli. Två ex födosökte vid Raröd 16 juni och två ex hördes på håll runt jordbruksmarker vid Törreseröd och Nolby 27 juli.

Håvatten och myrområdet söder Håvatten är tänkbara häckningsplatser.

Status. Tranan är upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. Arten klassas som "Livskraftig" på den svenska rödlistan. Antalet häckande tranor i Sverige har ökat kraftigt i Sverige under senare tid. Beståndet i Sverige skattas idag till 44 000 par (Wirdheim m.fl. 2022) och i Bohuslän kan det handla om cirka 700 par (jfr Ottosson m.fl. 2012).

Känslighet. Tranor har klassats som känsliga för kollisioner och störningar (Eriksson 2009), samt även barriäreffekter (Langston & Pullan 2003). Förhållandevis få tranor förolyckas dock på grund av vindkraft, troligen eftersom de liksom svanar, gäss och lommar i regel undviker vindkraftverk (Grünkorn m fl 2016 i Rydell m fl 2017, Dürr 2022). Detta gäller både i områden där de häckar, rastar, övervintrar och flyger förbi under aktiv flyttning (Langgemach & Dürr 2022). Tranor har konstaterats häcka nära vindkraftverk, men samtidigt sägs att tätheterna i regel är 40 % lägre och häckningsresultaten 30 % lägre i anslutning till vindparker. Bakom dessa motsägelsefulla uppgifter ligger att undvikande har konstaterats på vissa platser, men inte på andra (Langgemach & Dürr 2022).

En skyddszon till vindkraftverk på 500 m och 2 km runt boplats föreslås av LAG-VSW (2014) respektive (Bright m fl 2009), men från svenskt håll finns inga sådana rekommendationer.

Duvhök

Förekomst. Arten observerades vid ett flertal tillfällen både 2021 och 2022, men visade inga tecken på häckning i inventeringsområdet. Indikationer på häckning fanns däremot norr om området (minst 2 km från verksplatserna).

Status. På den svenska rödlistan klassas duvhöken som *Nära hotad* (NT). Arten är inte upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. Det svenska beståndet av duvhök beräknas till 7 600 par, varav omkring 100 par i Bohuslän (Ottosson m fl 2012).

Känslighet. Stora rovfåglar är särskilt känsliga för vindkraft (Rydell m fl 2011 och referenser däri) och verkar inte uppfatta snurrande rotorblad som en fara. Duvhökar har hittats döda under vindkraftverk, men inte i några större antal (Dürr 2022). Någon skyddszon har inte rekommenderats för arten av SOF (2013) eller Rydell m fl (2017).

Linjetaxering

Under linjetaxeringen (16 maj, 28 maj och 8 juni 2021) observerades totalt 53 fågelarter. Utöver de arter som påträffats under linjetaxeringen i maj-juni har ytterligare 22 arter påträffats under inventeringen av vindkraftskänsliga arter eller naturvärdesinventeringen (Elg m.fl. 2022) inom 500 meter från planerade verksplatser eller utmed föreslagna tillfartsvägar (tabell 4). Av dessa noterades 57 arter med häckningskriterium. Tjugotre prioriterade arter (rödlistade eller upptagna i EU:s fågeldirektiv bilaga 1) påträffades under inventeringen, varav 15 med häckningskriterium.

Tabell 4. Samtliga påträffade fågelarter inom 500 meter från planerade verksplatser eller utmed föreslagna tillfartsvägar med angivet högsta noterade häckningskriterium indelat i kategorierna möjlig¹, trolig och säker häckning. Arter som angivits med "Tillfällig" har endast påträffats som förbiflygande eller tillfälligt rastande. Under status anges om arten varit sparsamt, allmänt eller mycket allmänt förekommande under inventeringen.

Art	Kategori	Häckningskriterium	Status	Inventering
Bivråk	Rödlistad NT, Fågeldirektivet	Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Blåmes		Säker	Mycket allmän	Linjetaxering
Bofink		Trolig	Mycket allmän	Linjetaxering
Brun kärrhök	Fågeldirektivet	Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Domherre		Möjlig	Sparsam	Linjetaxering
Dubbeltrast		Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Entita	Rödlistad NT	Möjlig	Sparsam	Linjetaxering
Fiskgjuse	Fågeldirektivet	Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Forsärla		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Gransångare		Trolig	Allmän	Linjetaxering
Grå flugsnappare		Möjlig	Sparsam	Linjetaxering

¹ Lägre häckningskriterier noteras ofta mer frekvent än högre, särskilt för arter som anländer senare på säsongen. Därför kan flera arter men kategori "möjlig" sannolikt även häcka.

NATURCENTRUM AB

Art	Kategori	Häckningskriterium	Status	Inventering
Grågås		Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Gråhäger		Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Gråkråka	Rödlistad NT	Möjlig	Sparsam	Linjetaxering
Gråsiska		Möjlig	Sparsam	Linjetaxering
Gråtrut	Rödlistad VU	Tillfällig	Sparsam	Linjetaxering
Gräsand		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Grönfink	Rödlistad EN	Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Gröngöling		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Grönsiska		Möjlig	Allmän	Linjetaxering
Grönsångare	Rödlistad NT	Trolig	Allmän	Linjetaxering
Gulspurv	Rödlistad NT	Trolig	Allmän	Linjetaxering
Gärdsmyg		Trolig	Allmän	Linjetaxering
Havsörn	Rödlistad NT, Fågeldirektivet	Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Hussvala	Rödlistad VU	Möjlig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Järnsparv		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Kaja		Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Kanadagås		Säker	Sparsam	Linjetaxering
Kattuggla		Möjlig	Sparsam	Linjetaxering
Knipa		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Koltrast		Trolig	Mycket allmän	Linjetaxering
Korp		Trolig	Allmän	Linjetaxering
Kungsfågel		Trolig	Mycket allmän	Linjetaxering
Ladusvala		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Lövsångare		Trolig	Mycket allmän	Linjetaxering
Mindre hackspett	Rödlistad NT	Tillfällig (men åtminstone vinterrevir kan sträcka sig in i inventeringsområdet)	Sparsam	Naturvärdesinventering
Mindre korsnäbb		Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Morkulla		Möjlig	Sparsam	Linjetaxering
Nattskärre	Fågeldirektivet	Trolig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Nötskrika		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Nötväcka		Trolig	Allmän	Linjetaxering
Orre	Fågeldirektivet	Tillfällig	Sparsam	Naturvärdesinventering
Ormvråk		Möjlig	Allmän	Linjetaxering
Ringduva		Trolig	Mycket allmän	Linjetaxering
Rödhake		Trolig	Mycket allmän	Linjetaxering
Rödstjärt		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Skata		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Skogssnäppa		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Sparvhök		Möjlig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter

Fågelinventering med fokus på vindkraftskänsliga arter vid Rämna, projekt 2771
Rapport 6 november 2022

Art	Kategori	Häckningskriterium	Status	Inventering
Spillkråka	Rödlistad NT, Fågeldirektivet	Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Stare	Rödlistad VU	Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Steglits		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Stenknäck		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Stjärtmes		Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Större hackspett		Säker	Sparsam	Linjetaxering
Svarthätta		Trolig	Mycket allmän	Linjetaxering
Svartmes		Trolig	Allmän	Linjetaxering
Svartvit flugsnappare	Rödlistad NT	Trolig	Allmän	Linjetaxering
Sånglärka		Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Sädesärta		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Talgoxe		Trolig	Mycket allmän	Linjetaxering
Talltita	Rödlistad NT	Möjlig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Taltrast		Trolig	Mycket allmän	Linjetaxering
Tjäder	Fågeldirektivet	Tillfällig, spår	Endast spår	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Tofsmes		Trolig	Allmän	Linjetaxering
Tornfalk		Tillfällig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Tornseglare	Rödlistad EN	Möjlig	Sparsam	Fågelinventering vindkraftskänsliga arter
Trana	Fågeldirektivet	Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Trädgårdssångare		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Trädkrypare		Trolig	Sparsam	Linjetaxering
Trädpiplärka		Trolig	Allmän	Linjetaxering
Törnskata	Fågeldirektivet	Möjlig	Sparsam	Naturvårdesinventering
Ärtsångare	Rödlistad NT	Möjlig	Sparsam	Linjetaxering

Fågelsträck

I Bohuslän sträcker generellt fåglar in på bred front, men sannolikt koncentreras en del av sträcket till fjordarna och in mellan Stenungssund och Uddevalla upp till Väneren. Omfattningen vid Rämna bör inte vara högre än genomsnittet för andra skogsområden i regionen. Vid inventeringen har sträck noterats över skogsområdet där verken är planerade, men sträck har i större utsträckning observerats utmed jordbruksmarkerna runt skogsområdet. Rent generellt anses riskerna för flyttfåglar i regel vara små i förhållande till häckande och övervintrande fåglar (Rydell m.fl. 2011).

Diskussion

Allmänt

Kunskapen om fåglar och vindkraft har ökat men är fortfarande bristfällig på många områden, inte minst för fåglar i skogsmiljö. Ofta bygger bedömningarna på mer eller mindre välgrundade antaganden från generella kunskaper om arterna eller specifika kunskaper från andra miljöer än den aktuella. Mer utvecklade resonemang kring detta finns i Rydell m.fl. (2017).

De resultat och rekommendationer som presenterats om fåglar och vindkraft i Vindvals syntesrapporter (Rydell m.fl. 2017 och tidigare Rydell m.fl. 2011) har varit vägledande vid myndigheters tillståndsprövningar vid etablering av vindkraftsparker. Vindvals rekommendationer om skydd och hänsyn presenteras respektive för de utpekade vindkraftkänsliga arterna och har redovisats ovan under rubriken *Artvis genomgång*.

Slutsats

Av de åtta vindkraftskänsliga arterna som identifierats i denna rapport är det ingen som uppträder på ett sådant sätt i området att de uttalat kräver särskilda åtgärder vid en eventuell vindkraftsetablering vid Rämna. Fiskgjuse passerar återkommande över eller i anslutning till området vid flygningar mellan boplatser i öster och fiskevatten i Hakefjorden, men någon kontinuerligt nyttjad flygkorridor över Rämna har inte kunnat identifieras. De närmast kända boplatserna ligger dessutom på behörigt avstånd från området. Rydells m.fl. (2017) förslag om 1 km breda flygkorridorer utan vindkraftverk mellan boplatser och fiskevatten inom 5 km från bon är därför knappast tillämplig i detta fall.

Enstaka individer av korp och ormråk (ett revir) förekommer frekvent i området kring de planerade verken så gott som hela året och uppträder på ett sätt att de riskerar att kollidera med rotorblad. Arterna är inte utpekade som särskilt känsliga för vindkraft (på populationsnivå), men i Tyskland är ormråk den fågelart som har flest registrerade dödsfall orsakade av vindkraftverk (Dürr 2022).

Referenser

- Birkö, T., Rocksén, D. & Stenman, A. 2021. Berguven minskar i norr men ökar i söder. Vår Fågelvärld 2021 (1): 18–25.
- Blank, H. 2014. Arter och vindkraft. Länsstyrelsen i Jönköpings län, PM 2014-05-15.
- Blomqvist, D., Hellman, L., Jacobsson, s., Nyström, H., Persson R., Peterson, L. och Ström, K. 1993. Skyddsvärda fågellokaler i Göteborgstrakten. Göteborgs ornitologiska Förening. Fågelskyddskommittén. Fåglar på västkusten, supplement 26.
- Bohusläns Ornitologiska Förening. 2020. Fågelåret 2019. Fåglar i Bohuslän 2020.
- Bohusläns Ornitologiska Förening. 2021. Fågelåret 2020. Fåglar i Bohuslän 2021.
- Bright, J. A., Langston, R. H. W., & Anthony, S. 2009. Mapped and written guidance in relation to birds and onshore wind energy development in England. RSPB Rese-arch Report No 35, The Royal Society for the Protection of Birds, Bedfordshire.
- Bright, J.A., Langston, R.H.W., Bullman, R., Evans, R.J., Gardner, S., Pearce-Higgins, J. & Wilson, E. 2006. Bird sensitivity map to provide locational guidance for onshore wind farms in Scotland. – RSPB Research Report No. 20.
- Dürr, T. 2022. Vogelverluste an Windenergieanlagen/bird fatalities at wind turbines in Europe. Stand: 17. Juni 2022. Landesumweltamt Brandenburg.
- Elg, S., Bohman, P. & Svedholm, J. 2022. Naturvärdesinventering vid Rämna, Stenungsunds och Kungälv kommuner. Naturcentrum AB i PDF-rapport till Tekniska verken i Linköping AB. 55 sidor.
- Eriksson, M.O.G. 2009. Fåglarna, däggdjuren och vindkraftverken. Länsstyrelsen i Västra Götalands län, rapport 2009: 70.
- Haas, F., Ottvall, R. & Green, M. 2015. Metodkatalog för fågelinventering vid Vattenfalls vindkraftsprojektering i Sverige. Vattenfall, rapport 2015-09-25.
- Hjort, I. 1994. Tjädern – en skogsfågel. Skogsstyrelsen, Jönköping. 182 s.
- LAG-VSW (Länder-Arbeitsgemeinschaft der Vogelschutzwarten). 2014. Abstandsregelungen für Windenergieanlagen zu bedeutsamen Vogellebensräumen sowie Brutplätzen ausgewählter Vogelarten. Berichte zum Vogelschutz 51: 15–42.
- Langgemach, T. & Dürr, T. 2022. Informationen über Einflüsse der Windenergienutzung auf Vögel. - Stand 17. Juni 2022. Landesamt für Umwelt, Gesundheit und Verbraucherschutz. Staatliche Vogelschutzwarte, Brandenburg.
- Langston, R. & Pullan, J. 2003. Windfarms and birds: an analysis of the effects of wind farms on birds, and guidance on environmental assessment criteria and site selection issues. Report T-PVS/Inf (2003) 12 by BirdLife International to the council of Europe, Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats.
- Liebig, T. 2010. Fåglar och vindkraft i Stenungsunds kommun.
- Naturvårdsverket. 2003a. Art- och naturtypsvisa vägledningar till Natura 2000. Fåglar1. <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/natura-2000/faglar/faglar1.pdf>

- Naturvårdsverket. 2003b. Art- och naturtypsvisa vägledning till Natura 2000. Fåglar2.
<http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/natura-2000/faglar/faglar2.pdf>
- Naturvårdsverket. 2012a. Handbok för Artskyddsförordningen. Bilaga 3.
http://www.naturvardsverket.se/upload/handbok/1/Bilaga3_Nyckelbegrepp_hackning.pdf
- Naturvårdsverket. 2012b. Yttrande i mål nr M 116-12 angående tillstånd att anlägga och driva upp till 314 vindkraftverk inom etapp 1 i Markbygden, Piteå kommun.
<http://www.naturvardsverket.se/upload/20-om-naturvardsverket/yttranden/2012/Provning-Markbygdens-vindkraftspark-etapp1/Markbygden-till-mark-och-miljodomstolen-120511.pdf>
- Ottosson, U., Ottvall, R., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. Sveriges ornitologiska förening, Halmstad. 592 s.
- Rees, J. 2011. Fåglar i Vänerområdet ur ett vindkraftsperspektiv. Länsstyrelsen i Värmland, rapport 2011:05/Länsstyrelsen i Västra Götaland, rapport 2011:17.
- Rydell, J., Engström, H., Hedenström, A., Larsen, K. J., Pettersson, J. & Green, M. 2011. Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – en syntesrapport. Naturvårdsverket, rapport 6467.
- Rydell, J., Ottvall, R., Pettersson, S. & Green, M. 2017. Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – en uppdaterad syntesrapport. Naturvårdsverket, rapport 6740.
- SLU Artdatabanken. 2018. Artfakta: fiskgjuse. <https://artfakta.se/naturvard/taxon/pandion-haliaetus-100096>
- SLU Artdatabanken. 2020a. Rödlistade arter i Sverige 2020. Uppsala.
- SLU Artdatabanken. 2020b. Artfakta: tjäder.
<https://artfakta.se/artbestamning/taxon/tetrao-urogallus-100138>
- SLU Artdatabanken. 2022a. Artfakta: havsörn.
<https://artfakta.se/naturvard/taxon/haliaeetus-albicilla-100067>
- SLU Artdatabanken. 2022b. Artfakta: Orre.
<https://artfakta.se/artbestamning/taxon/lyrurus-tetrix-102613>
- SOF. 2013. Sveriges Ornitologiska Förenings policy om vindkraft. Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige (oktober 2013).
- SOF. 2014. Rekommendationer för planering och handläggning av vindkraft för att begränsa negativ påverkan på fåglar. Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige (maj 2014).
- Wirdheim, A., Green, M. & Mattsson, E. 2022. Sveriges fåglar 2021. BirdLife Sverige – Sveriges Ornitologiska Förening, Halmstad.

Fågelinventering med fokus på vindkraftskänsliga arter vid Rämna, projekt 2771
Rapport 6 november 2022

Bilaga 1

Tabell 1. Fågelarter som noterats i eller inom 1 kilometer från inventeringsområdet 2000–2022 enligt uttag från SLU Artdatabanken. Under "häckningskriterium" anges högsta noterade häckningskriterium indelat i kategorierna möjlig, trolig och säker häckning. Arter som angivits med "Tillfällig" har endast tidigare rapporterats utan häckningskriterium och/eller häckningstid. De mest vindkraftskänsliga arterna är markerade med **fet stil** (bedömning efter bland annat Eriksson 2009, Rees 2011, Rydell m fl 2011 och 2017, Dürr 2018 och referenser däri).

Art	Kategori	Häckningskriterium	Antal fynd
Bläsgås		Tillfällig	1
Duvhök	Rödlistad NT	Tillfällig	1
Entita	Rödlistad NT	Tillfällig	1
Fiskgjuse	Fågeldirektivet	Tillfällig	1
Forsärla		Möjlig	1
Grå flugsnappare		Tillfällig	1
Gröngöling		Möjlig	1
Grönsångare	Rödlistad NT	Möjlig	1
Havsörn	Rödlistad NT, Fågeldirektivet	Tillfällig	1
Knipa		Möjlig	1
Mindre hackspett	Rödlistad NT	Trolig	2
Morkulla		Möjlig	1
Nattskärna	Fågeldirektivet	Möjlig	2
Ormvråk		Säker	4
Röd glada	Fågeldirektivet	Tillfällig	1
Skogssnäppa		Möjlig	1
Spillkråka	Rödlistad NT, Fågeldirektivet	Trolig	1
Stenknäck		Möjlig	1
Stjärtmes		Tillfällig	1
Större hackspett		Tillfällig	1
Tofsvipa		Tillfällig	1
Trana	Fågeldirektivet	Tillfällig	1
Trädkrypare		Tillfällig	2
Trädlärka	Fågeldirektivet	Möjlig	1
Törnskata	Fågeldirektivet	Möjlig	1

NATURCENTRUM AB

Fladdermusinventering vid Rämna, Stenungsunds och Kungälv's kommuner 2021

Underlag till vindkraftutredning

Johan Ahlén, Naturcentrum AB
2022-09-26

Uppdragsgivare

Tekniska verken i Linköping Vind AB

Uppdragsgivarens kontaktperson

Mikael Henriksson

Tel: 076-1340166

E-post: mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Uppdragstagare

Naturcentrum AB

Strandtorget 3, 444 30 Stenungsund

Tel. 010-220 12 00

ncab@naturcentrum.se

Projektledare: Sara Elg

Inventering och rapport: Johan Ahlén

Granskning: Petter Bohman

Kartmaterial

Topografiska kartan, © Lantmäteriet

Omslagsbild

En autobox i ett bryn strax söder om Rämna, södra delen av område E på karta 3.

Foton i rapporten

Samtliga foton är från inventeringsområdet och har tagits i samband med fladdermusinventeringen.

Denna rapport bör citeras:

Ahlén, J. & Elg, S. 2022. *Fladdermusinventering vid Rämna, Stenungsunds och Kungälv kommuner 2021. Underlag till vindkraftutredning*. Naturcentrum AB Pdf-rapport på uppdrag av Tekniska verken i Linköping Vind AB. 14 sidor.

Innehåll

INNEHÅLL	3
SAMMANFATTNING	4
UPPDRAG	5
BAKGRUND	6
METOD	6
RESULTAT	8
TIDIGARE FYNDUPPGIFTER.....	8
INVENTERINGSRESULTAT 2021.....	8
FLADDERMUSMILJÖER I INVENTERINGSOMRÅDET.....	10
FLADDERMÖSS OCH VINDKRAFT	11
RISKREDUCERANDE ÅTGÄRDER.....	13
REFERENSER	14

Sammanfattning

Naturcentrum AB har genomfört en fladdermusinventering i ett område vid Rämna och Törresröd i Stenungsunds respektive Kungälv's kommuner, på uppdrag av Tekniska verken i Linköping Vind AB. Inventeringsområdet består av det planerade området där två vindkraftverk planeras samt en två kilometer bred omgivande buffertzona (figur 1). Inventeringsområdet har besökts vid två tillfällen under kolonitid i juli och augusti 2021. Inventeringen har genomförts med handhållen detektor och med 5–7 utplacerade autoboxar i enlighet med Naturvårdsverkets artkarteringsmetod.

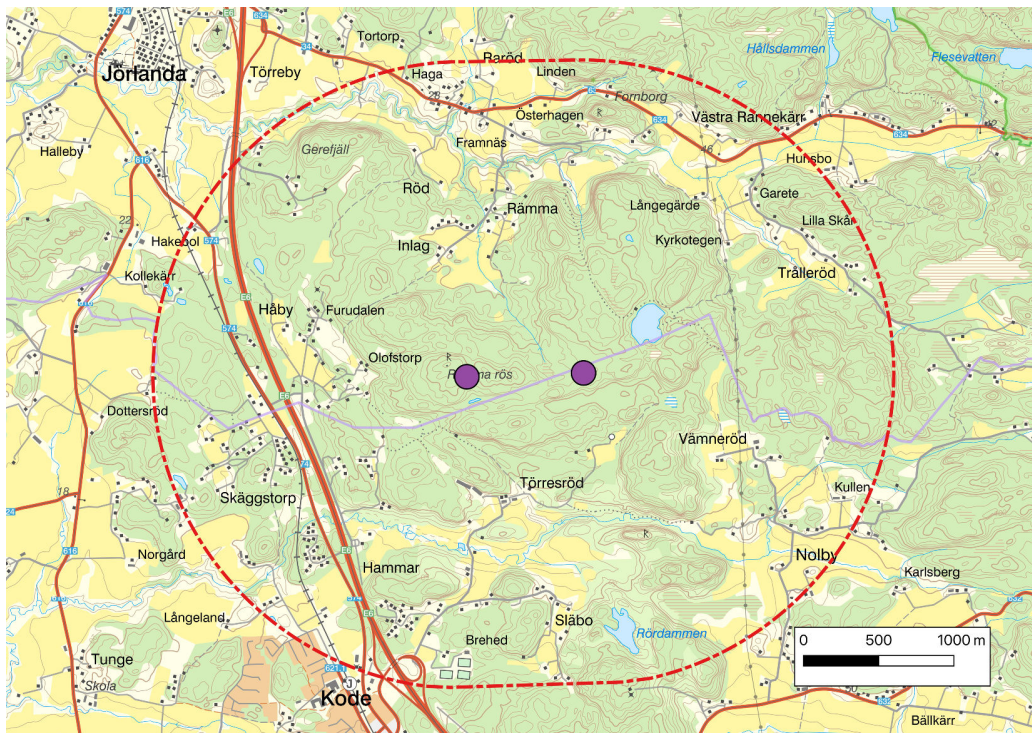
Området där vindkraftverken planeras placeras består huvudsakligen av produktionsskog utan direkta värden för fladdermöss. Mindre ytor med lövskogsbestånd, sumpskogar och våtmarker utgör dock värdefulla fladdermusmiljöer. I det kringliggande landskapet finns småbrutna odlingslandskap med lövskog.

Totalt observerades 6 fladdermusarter under inventeringen. Samtliga av arterna är allmänna eller tämligen allmänna och endast nordfladdermus förekom i några större antal. De övriga arterna noterades endast med några enstaka individer på ett fåtal platser vardera. Tre av de allmänna arterna är så kallade högriskarter i vindkraftssammanhang, nämligen större brunfladdermus, nordfladdermus och dvärgpipistrell.

Förekomsten av framför allt högriskarten nordfladdermus samt det kringliggande landskapets förutsättningar för fladdermöss motiverar att stoppreglering bör användas för att minimera risken att vindkraftverken ska påverka fladdermusfaunan negativt. Vidare rekommenderas att vindturbiner och vägar inte anläggs inom de av naturvärdesobjekten från naturvärdesinventeringen som pekats ut som värdefulla för fladdermöss.

Uppdrag

Naturcentrum AB har genomfört en översiktlig fladdermusinventering med bedömning av fladdermushabitat i ett område centrerat kring skogen mellan Rämna och Törresröd på gränsen mellan Stenungsunds och Kungälv's kommuner (figur 1), på uppdrag av Tekniska verken i Linköping Vind AB. Inventeringen syftar till att ge en bild av vilka fladdermusarter som finns i området och om någon del av området är mer värdefull för fladdermöss än andra. Inventeringen kommer att användas som underlag vid ansökan om uppförande av två vindkraftverk. Inventeringen fokuserade främst på ovan nämnda skogsområde, men också på kringliggande marker där tillfartsvägar med flera anläggningar och anpassningar skulle kunna tänkas vara aktuella.

Figur 1. Karta över inventeringsområdet, avgränsat med streckad röd linje. Planerade platser för vindkraftverk visas med lila punkter.

Bakgrund

Det är sedan länge känt att fladdermöss kan påverkas av vindkraft. Det kan ske genom att fladdermöss kolliderar med vindkraftverk eller genom att livsmiljön för fladdermöss förändras av exploateringen. En gedigen sammanställning av kunskapsläget finns i Rydell m.fl. 2011 och med uppdateringar i Rydell m.fl. 2017.

Enligt uppgifter i Rydell m.fl. (2017) dödas i Europa i genomsnitt 10–15 fladdermöss per vindkraftverk och år (antagligen något färre i Sverige), men variationen är stor mellan olika kraftverk. Kollisioner sker framförallt vid lugnt och varmt väder på sensommaren och hösten när mycket insekter kan ansamlas kring vindkraftverken. Det är främst arter som jagar i öppna miljöer som drabbas, dvs. de mer eller mindre vanliga arterna större brunfladdermus, dvärgpipistrell, trollpipistrell, nordfladdermus och gråskimlig fladdermus, samt de sällsyntare arterna sydpipistrell, mindre brunfladdermus och sydfalldermus (Rydell m.fl. 2017). Dessa arter är så kallade högriskarter.

Brunlångöra och arter ur släktet *Myotis* jagar i tätare miljöer och på lägre höjd och risken att de ska kollidera med vindkraftverk är därför mycket liten (Rydell m.fl. 2017). Barbastell är en sällsynt art där osäkerheten varit stor om hur stor risken för kollisioner är. En studie i en vindkraftpark i Halland antyder att risken för vindkraftkollisioner är liten för den (Rydell 2018).

Metod

Den översiktliga inventeringen har i stort gjorts enligt Naturvårdsverkets Undersökningstyp: Fladdermöss – artkartering (version 1:2, 2021-04-14). Det innebär att man går till fots eller linjetaxerar från bil i typiska eller särskilt intressanta delar av området med detektor (i det här fallet Petterson D1000x) och registrerar de fladdermöss som hörs eller ses. Dessutom placerar man ut så kallade autoboxar (Petterson D500) som automatiskt spelar in ljud från fladdermöss som passerar. I denna inventering har 5 respektive 7 autoboxar används vid inventeringstillfällena. Placeringarna av autoboxar har gjorts på ett sätt så att så många arter som möjligt ska hittas samtidigt som den geografisk täckningen blir god och representativ för inventeringsområdet. Det innebär att autoboxarna har placerats ut i många olika naturtyper för att fånga upp en så stor del av arterna som möjligt. Inventeringen med handhållen detektor har gjorts från skymning och några timmar framåt, eller till den tid då fladdermusaktiviteten avtagit (tabell 1). Autoboxarna har varit aktiva under hela nätterna. Inspelade ljudfiler har sedan analyserats och artbestämts på dator i programmet BatSound (Pettersons Elektronik AB).

Inventeringsområdet har besökts vid två tillfällen (se tabell 1). I samband med utsättningen av boxar undersöktes inventeringsområdet även dagtid för identifiering av de mest värdefulla fladdermusmiljöerna i inventeringsområdet. Autoboxarnas placering visas i figur 2.

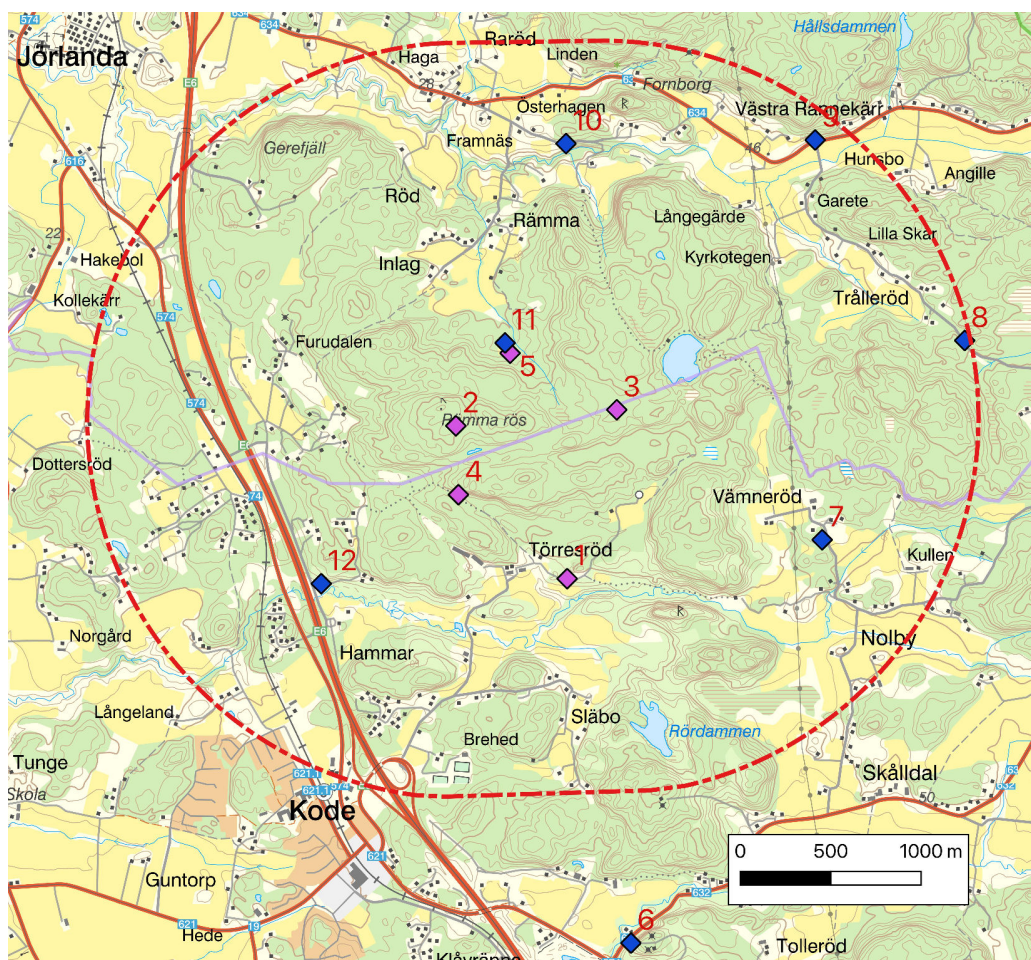
I ett inventeringsområde av denna storlek kan inte alla delar inventeras lika noggrant med en rimlig arbetsinsats. Vid inventeringen har eftersträvat att få med en variation

av olika miljöer och en god geografisk spridning med särskilt fokus på de biotoper som bedöms ha störst potential att hysa en rik fladdermusfauna. Särskilt fokus har även varit att besöka de föreslagna verksplatserna och möjliga vägsträckor fram till dem, men flera andra områden också besökts och inventerats.

Läten från svårbestämda och sällsynta arter kräver verifiering av oberoende experter i en valideringsgrupp som tillsats av ArtDatabanken i samråd med föreningen BatLife Sweden. I denna inventering har inga inspelningar av sådana arter gjorts.

Tabell 1. Fältbesök för fladdermusinventering i Rämna 2021.

Datum	Tid (handhållen detektor)	Temperatur	Vind	Övrigt
19 juli	21:00–02:45	+ 17 °C	Stilla	Mulet
3 aug	21:00–01:30	+18 °C	Svag SV	Kart

Figur 2. Karta över autoboxarnas placeringar. Lila markeringar (plats 1–5) avser första natten, 19 juli, och blå (plats 6–12) den andra, 3 augusti

Resultat

Tidigare fynduppgifter

Enligt uttag från ArtDatabanken samt sökning på Artportalen (perioden 1900-01-01 till 2022-09-09) finns fladdermöss rapporterade från en inventeringsområdet. På en plats, vid Framnäs, strax norr om Rämna, finns rapport om nordfladdermus, vattenfladdermus och dvärgpipistrell noterades vid en inventering åt Stenungsunds kommun.

Inventeringsresultat 2021

Under Naturcentrums inventering 2021 observerades totalt 6 arter eller artpar av fladdermöss fördelade på 148 inspelade ljudfiler (tabell 2). Detta är en låg siffra både vad gäller total aktivitet och vad gäller artantal. Observationerna vid den manuella inventeringen stöder detta, eftersom få individer av få arter observerades.

Nordfladdermus var den i särklass vanligaste arten, även om den inte förekom i några större antal. Noteringar med 40 inspelningar under en natt kan härröra från allt från 1 till 40 individer, men är ofta ett resultat av att en eller en handfull exemplar har jagat runt en stund inom hörhåll från en detektor. Arten är en så kallad högriskart i vindkraftsammanhang, vilket innebär att den har ett beteende som gör att den relativt sett löper en högre risk att skadas och dödas av vindkraftverk än vissa andra arter (Rydell m.fl. 2017).

Ingen av de undersökta platserna står ut som särskilt art- eller individrik. I de flesta av autoboxarna har 1 till 3 arter noterats.

Två rödlistade arter noterades: nordfladdermus och brunlångöra. Båda tillhör hotkategorin "Nära hotad" (NT), vilket är rödlistningskategorin för de minst hotade arterna. Av dessa två rödlistade arter var det bara nordfladdermus som observerades med mer än någon enstaka individ.

Tabell 2. Antal inspelningar per art i autoboxar samt med handhållen detektor.

Datum	Boxplats	Vattenfladdermus	Mustasch-/ tajgaflddermus	Obestämd <i>Myotis</i>	Dvärgpipistrell *	Nordfladdermus * (NT)	Större brunfladdermus *	Brunlångöra (NT)
20210719	1		2					
	2		1		1	2		
	3		1			11	1	
	4	1				6		
	5		1		1	4		
	Hand	1	1			2		
20210803	6		4			15		
	7	8				6		
	8					2		1
	9				3	40		
	10			9		9		
	11					4		
	12			5				
	Hand			2		2		1
Antal inspelningar/art		10	10	16	5	104	1	2
Antal boxplatser/art		2	5	2	3	10	1	1

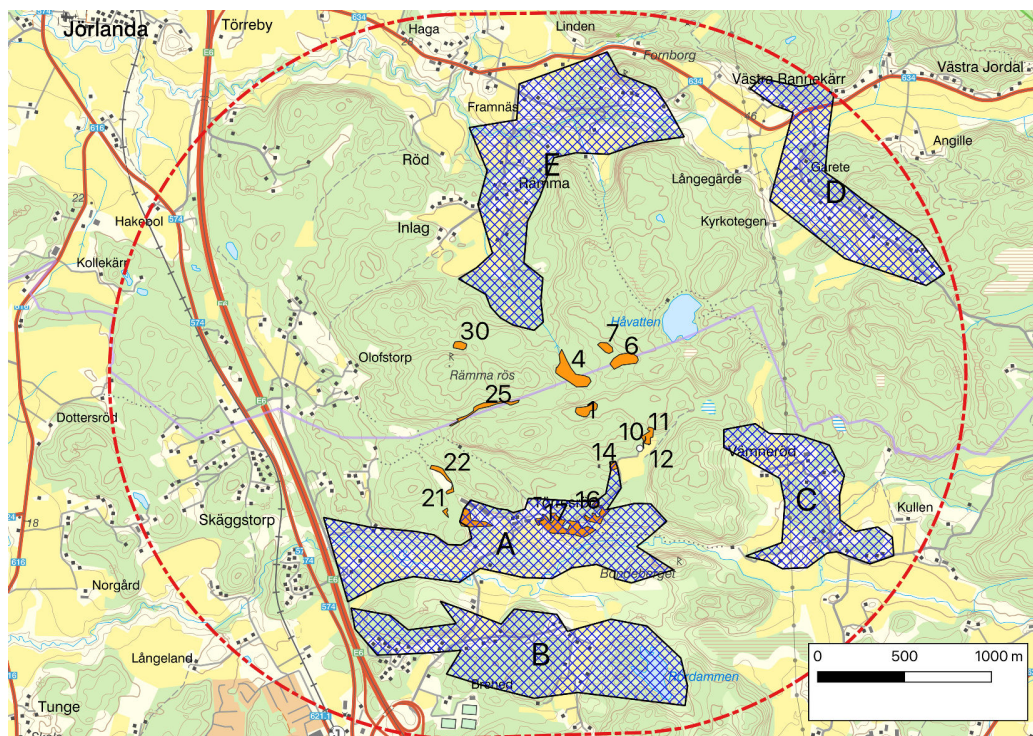
* högriskart

Några inspelningar gjordes även av fladdermöss som inte kunde artbestämmas säkert annat än till släktet *Myotis* (musöron). Dessa inspelningar utgörs av svaga eller på annat sätt annorlunda läten men härrör med största sannolikhet från någon av arterna mustasch-, tajga- eller vattenfladdermus.

Fladdermusmiljöer i inventeringsområdet

Typiska exempel på värdefulla fladdermusmiljöer är äldre ädellövskogar, sumpskogar, äldre naturskogar, småskaligt kulturlandskap, trädbärande naturbetesmarker, äldre bebyggelse, kyrkor och ruiner, våtmarker, sjöar och vattendrag. Med värdefulla fladdermusmiljöer menas områden eller landskapsavsnitt med större potential att hysa kolonier eller viloplats för fladdermöss än i omgivande marker samt miljöer som kan vara särskilt betydelsefulla som jaktmarker. Dessa miljöer bidrar ofta till en högre art- och individrikedom i den lokala fladdermusfaunan.

I inventeringsområdet finns fem landskapsobjekt med marker som är värdefulla för fladdermöss. Det rör sig i samtliga fall om växlingsrika odlingslandskap med gott om lövskog, lövbryn och betesmarker.

Figur 3. Värdefulla landskapsobjekt för fladdermöss i inventeringsområdet (blå rastrering) samt de av objekten från naturvärdesinventeringen (NVI:n) som har värden för fladdermöss (orange färg). Notera att inventeringsområdet för NVI:n är betydligt mindre än det som gäller för fladdermusinventeringen.

Landskapen är: A. Törresröd, B. Släbo, C. Nolby-Vämneröd, D. Trälleröd och E. Rämna. Värdena är alltså i samtliga fall knutna till lövskog med gott om ädellöv och grova träd, lövbryn mot åkermark och betesmark, ofta med ett välutvecklat buskskikt samt natur- och kulturbetesmark som ger en god och jämn insektproduktion med lämpliga bytesdjur för fladdermöss.

Det som ger dessa landskapsobjekt sitt värde är att det inom dem finns en relativt hög koncentration av värdefulla delmiljöer med lövskog, lövbryn, våtmarker och betesmarker. Mellan dessa kan det finnas mindre värdefulla marker såsom åkermark, bebyggelse och

barrplanteringar. Värdena för fladdermöss bevaras därmed genom att de värdefulla delmiljöerna får finnas kvar, men känsligheten för mindre ingrepp är inte särskilt hög.

Övriga värdefulla fladdermusmiljöer

Förutom de särskilt värdefulla landskapsobjekt som beskrivits ovan (figur 3) är också en del av de naturvärdesobjekt som tas upp i naturvärdesinventeringen (Elg m.fl. 2022) av visst värde för fladdermöss. Precis som i landskapsobjekten är lövskog, lövbryn, våtmarker och betesmarker viktiga för fladdermöss. Naturvärdesinventeringens objekt är delmiljöer av den typ som beskrivs ovan, vilkas mängd och täthet är viktig för att landskapets värden för fladdermöss ska bevaras. Förutom objekten som ingår i område A, Törresröd är dessa inte i lika stor utsträckning delar i ett sammanhållet landskap. De har dock ändå värden som potentiella jaktmiljöer eller områden med viloplatser för fladdermöss.

I det aktuella området har följande naturvärdesobjekt värden för fladdermusfaunan: 1, 4, 6, 7, 9–12, 14, 16, 17, 20–22, 25 och 30. Se vidare beskrivning av dessa, samt mer detaljerad karta i Elg m fl (2022).

Fladdermöss och vindkraft

Sex arter eller artpar noterades i inventeringsområdet. Detta är ett relativt lågt artantal för ett så pass stort inventeringsområde. Dessutom var fladdermusaktiviteten låg under båda inventeringstillfällena. Resultaten från inventeringen pekar därmed inte på värden som kräver någon högre hänsynnivå. Dock bör man väga in att inventeringen är översiktlig och att man inte kan utesluta till exempel ansamlingar av nordfladdermöss inom inventeringsområdet vid vissa tider på året, till exempel över en sjö vid koncentrerad kläckning av fjädermyggor

De arter som löper störst risk att kollidera med vindkraftverk är de som jagar i öppna miljöer och i ofta flyger i rotorhöjd. Av de fladdermöss som hittades i inventeringen räknas nordfladdermus, dvärgpipistrell och större brunfladdermus till högriskarterna. Anledningen till att de kolliderar med vindkraftverk är att de jagar insekter som dras till vindkraftverken under lugna och varma sensommarnätter (Rydell m.fl. 2017).

De övriga observerade arterna är att betrakta som lågriskarter, då de inte jagar insekter på hög höjd i öppna miljöer (se nedan).

Nedan följer en sammanfattning av de funna arterna och deras förekomst inom inventeringsområdet

Högriskarter

Nordfladdermus

Nordfladdermus är en av de vanligaste fladdermusarterna i Sverige och finns spridd i hela landet. Det finns dock tecken på att arten verkar minska i landet och den är sedan 2020 rödlistad i kategorin "Nära hotad". Arten var en av de vanligaste i inventeringsområdena och påträffades på en stor andel av de undersökta platserna.

Nordfladdermus är en art som ofta uppehåller sig kring vindkraftverk och som därmed riskerar att kollidera med dessa. Avstängning av vindkraftverk under lugna sensommarnätter, så kallad stoppreglering, minskar risken för kollisioner (Rydell m.fl. 2017).

Dvärgpipistrell

Dvärgpipistrell är en av de vanligaste fladdermössen i södra och mellersta Sverige. I denna inventering gjordes endast ett fåtal inspelningar på platser både i närheten av de planerade verksplatserna och i det kringliggande landskapet. Sett till landskapets förutsättningar för fladdermöss förekom arten i förvånande liten mängd.

Dvärgpipistrell är en art som löper stor risk att krocka med vindkraftverk. Avstängning av vindkraftverk under lugna sensommarnätter minskar risken för kollisioner (Rydell m.fl. 2017).

Större brunfladdermus

Större brunfladdermus är relativt vanlig i södra och mellersta Sverige. Även denna noterades påfallande lite vid inventeringsbesöken, med endast en inspelning av vad som måste ha varit en individ som flög över skogen väster om Håvatten.

Större brunfladdermus är en av de arter som oftast kolliderar med vindkraftverk (Rydell m.fl. 2017). Rydell m.fl. (2017) rekommenderar så kallad stoppreglering där arten förekommer.

Lågriskarter

Vattenfladdermus

Vattenfladdermus är en av Sveriges vanligaste arter och förekommer upp till mellersta Norrland. Arten noterades med ett fåtal inspelningar både uppe i skogen norr om Törresröd och i kringliggande marker.

Mustasch-/tajgafladdermus

Mustaschfladdermus och tajgafladdermus går normalt inte att skilja säkert i fält utan fångst och betraktas därför vid inventeringen som ett artpar, även om de skiljer något i t.ex. biotopval. Tajgafladdermus är vanlig upp till mellersta Norrland, medan mustaschfladdermusen troligen är sällsyntare och främst förekommer i södra Sverige.

Ett fåtal individer av vad som utifrån biotopen kan antas vara tajgafladdermus (även om detta är sagt med stor osäkerhet) jagade i skogen mellan Törresröd och Rämna.

Brunlångöra

Brunlångöra är tämligen vanlig i södra och mellersta Sverige. Arten noterades med en inspelning i skogen strax söder om Trålleröd.

Obestämda Myotis-fladdermöss

Ett antal inspelningar har bara kunnat bestämmas tillhöra släktet Myotis. Med stor sannolikhet hör de till någondera av arterna vatten-, mustasch- eller tajgafladdermus. Arterna i detta släkte är ofta svåra att skilja från varandra och man måste ha lite tur för att ljudfilerna ska gå att skilja. Att ett antal inte kunnat bestämmas till art är normalt.

Riskreducerande åtgärder

I Naturvårdsverkets vindvalsrapport (Rydell m.fl. 2017) rekommenderas två huvudsakliga åtgärder för att minska risken för att fladdermöss ska dödas av vindkraftverk, se nedan. Naturcentrum rekommenderar att båda åtgärderna används i den planerade vindkraftsparken vid Rämna. De värden som konstaterats motiverar inte några åtgärder utöver normalnivån. Inventeringsresultaten pekar till och med på en så låg aktivitet och förekomst av känsliga arter att man kan ifrågasätta nyttan med åtgärderna. Emellertid gör landskapets goda förutsättningar för fladdermöss att man inte bör utesluta risken för till exempel svärmning av nordfladdermöss eller tillfälligt uppträdande av större antal av dvärgfladdermöss. De två riskreducerande åtgärderna nedan rekommenderas därmed.

Placering av vindkraftverk

För att inte riskera att skada viktiga livsmiljöer för fladdermöss, främst områden där de kan tänkas ha kolonier, bör man undvika att placera verk eller dra vägar genom dessa områden. Naturvärdesobjekten som räknats upp tidigare i den här rapporten bör därmed undvikas eller så bör påverkan på dem minimeras. Vägdragningar genom de för fladdermöss värdefulla landskapsobjekten och objekten från naturvärdesinventeringen bör planeras så att de berör ett minimum av lövskog, lövbryn och naturbetesmarker.

Rydell m.fl. 2018 menar att mer skydd av äldre skogsmark, sumpskogar och åkerholmar med äldre träd på landskapsnivå är den viktigaste insatsen när det gäller skydd och förvaltning av fladdermöss i vindkraftsområden.

Stoppreglering

Vindkraftverkens drift bör anpassas vid förekomst av högriskarter Rydell m.fl (2017). Genom att vindkraftverken stängs av under varma och lugna kvällar under sensommar- och höstkvällar, så kallad stoppreglering, minskar risken för kollisioner. De anser vidare att det går att överväga undantag från rekommendationen endast efter omfattande inventeringar, där större brunfladdermus eller gråskimlig fladdermus (eller någon av de sällsyntare högriskarterna) inte kunnat påvisas regelbundet i närområdet. Stoppreglering bör tillämpas i stort sett generellt i hela Sydsverige, menar de.

Den nu genomförda inventeringen visar att högriskarterna större brunfladdermus, nordfladdermus och dvärgpipistrell förekommer i projektområdet och dess närområden, om än i ganska begränsad mängd. Att arterna förekommer, att landskapet har goda förutsättningar för fladdermöss på vissa håll och de rekommendationer som förs fram av Rydell m.fl. (2017, 2018) talar för att stoppreglering bör användas i området.

Referenser

- ArtDatabanken. *Utsök av rapporterade fladdermöss från Artportalen.se, 2018-10-04.*
- ArtDatabanken 20120. *Rödlistade arter i Sverige 2020.* ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- de Jong, J., Gylje Blank, S., Ebenhard, T. & Ahlén, I. 2020. *Fladdermusfaunan i Sverige – arternas utbredning och status 2020.* Fauna och Flora, årg. 115:3, sida 2-16.
- de Jong, J. & Gustafsson, M. 2021. *Handledning för miljöövervakning – undersökningstyp: Artkartering av fladdermöss.* Version 1:2. Naturvårdsverket.
- Dietz, C., von Helversen, O. & Nill, D. 2009. *Bats of Britain, Europe & Northwest Africa.* A & C Black Publisher Ltd. London.
- Naturvårdsverket 2009. *Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser.* Handbok 2009:2. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Rydell, J., Engström, H., Hedenström, A., Kyed Larsen, J., Pettersson, J., Green, M. 2011. *Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss – En syntesrapport.* Naturvårdsverket, rapport 6467.
- Rydell, J., Ottvall, R., Pettersson, S., Green, M. 2017. *Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – Uppdaterad syntesrapport 2017.* Naturvårdsverket, rapport 6740.
- Rydell, J., Pettersson, S., Green, M. 2018. *Nordfladdermus och barbastell – Hänsyn vid etablering och drift av vindkraftverk.* Naturvårdsverket.
- Elg, S., Bohman, P. & Svedholm, J. 2022. *Naturvärdesinventering Rämna, Stenungsunds och Kungälv kommuner.* Naturcentrum AB i PDF-rapport till Tekniska verken i Linköping Vind AB. 55 sidor.

Kulturmiljöutredning

Rämna–Törresröd

Stenungsunds och Kungälv's kommuner
Västra Götalands län

Britta Wennstedt Edvinger

ARKEOLOGICENTRUM AB
AC-RAPPORT 2213

Rämna–Törresröd

Kulturmiljöutredning med anledning av
planerade vindkraftverk
inom Jörlanda och Solberga socknar, Bohuslän,
Stenungsunds och Kungälv kommuner,
Västra Götalands län

Britta Wennstedt Edvinger

AC-RAPPORT 2213

Uppdragsnr i KMR: 202200302
Länsstyrelsens dnr: -
Länsstyrelsens beslutsdatum: -
Arkeologacentrums projektnr: P2021-055-O
Län: Västra Götaland
Landskap: Bohuslän
Kommun: Stenungsund
Socken: Jörlanda
Fastighet: Rämna 1:6, 1:9
Kommun: Kungälv
Socken: Solberga
Fastighet: Törresröd 1:2, 1:3, 1:6, 1:8, 1:9, 1:10, 1:11, S:1, S:3, S:6
Kartblad: 64D 2b NV, 64D 2b NO

RAÄ L-nr före utredning: L1968:3312, L1968:8196, L1970:9675

RAÄ L-nr efter utredning: L1968:3312, L1968:8196, L1970:9675, L2022:2438,
L2022:2439, L2022:2443, L2022:2444

AC-rapport 2213
www.arkeologiceentrum.se

Rämna–Törresröd: kulturmiljöutredning med anledning av planerade vindkraftverk inom Jörlanda och Solberga socknar, Bohuslän, Stenungsunds och Kungälv kommuner, Västra Götalands län

Britta Wennstedt Edvinger

© år 2022, Arkeologiceentrum i Skandinavien AB, Visby, och Tekniska verken i Linköping Vind AB, Linköping.

GIS-data ur länsstyrelsernas GIS © länsstyrelserna och ur GSD-terrängkartan, topografisk webbkarta m.m. CC BY Lantmäteriet, Gävle, samt RAÄ:s kulturmiljöregister (KMR).

Omslagsbild: Fägata inom torplämningen Dammen (L2022:2443). Vy mot väster. Fotograf Britta Wennstedt Edvinger, foto AC2021-055-O-0014 (beskuret), 2022-04-27.

Innehåll

Innehåll	v
Sammanfattning	vi
Inledning	1
Bakgrund.....	1
Syfte.....	1
Avgränsning	1
Frågeställning	3
Bedömningsgrund.....	3
Undersökningsområden	5
Utredningsområde	5
Undersökningsområde.....	5
Tidigare antikvarisk verksamhet	7
Fornlämningsmiljö	8
Områdesbeskrivning.....	11
Natur och topografi.....	11
Utredningens genomförande	14
Byråinventering.....	14
Fältinventering.....	14
Platsbesök	15
Dokumentation och dokumentationsmaterial.....	15
Resultat	16
Registrerade lämningar	16
Motivering av antikvariska bedömningar.....	17
Fornlämning utan synlig begränsning.....	17
Kulturmiljöanalys	18
Utredningsområdet.....	18
Undersökningsområdet	19
Fornlämningar	19
Byggnadsminnen.....	19
Kyrkomiljöer	19
Kulturresevat	19
Kulturmiljövårdens riksintressen	21
Kommunala kulturmiljöer och länsintresseområden.....	23
Sårbara kulturvärden	23
Undersökningsområdets karaktär	24
Kulturmiljöpåverkan.....	24
Konsekvensbedömning	27
Åtgärdsförslag	28
Allmänna hänsyn	28
Särskilda hänsyn	29
Utredningsgrävning	30
Förundersökning.....	30
Okänd fornlämning.....	30
Referenser	31
Bilaga 1. Administrativa och tekniska uppgifter	35
Bilaga 2. Fotolista.....	37
Bilaga 3. Objekttabell	39
Bilaga 4. Fotografier.....	45

Sammanfattning

Tekniska verken i Linköping Vind AB planerar vindkraftverk inom trakterna Rämna i norr och Törresröd i söder, på gränsen mellan Stenungsunds och Kungälvskommuner i Västra Götalands län. Med anledning av detta har Arkeologiceentrum i Skandinavien AB uppdragits att genomföra en kulturmiljöutredning omfattande projektområdet med omland. Utredningen är genomförd under våren år 2022.

Utredningens ena syfte är att fastställa förekomst av fornlämningar och andra kulturvärden i vindparkens projektområde (*utredningsområdet*), som har arean 32 hektar. Det andra syftet är att sammanställa höga kulturvärden utanför projektområdet och bedöma eventuell påverkan på dem. *Undersökningsområdet* för denna sammanställning (kulturmiljöanalys) är en fem kilometer bred zon runt de två planerade vindkraftverken.

Före denna utredning fanns tre av kulturmiljövården kända kulturminnen i utredningsområdet, en boplats, ett röse och en bytomt/gårdstomt. Under denna utredning framkom tre nyfynd, en torplämning (lägenhetsbebyggelse), en husgrund och en fossil åker. Fornlämning utan synlig begränsning har eftersökts byråmässigt och genom landskapsanalys. Terränglägen med potential för fornlämning utan synlig begränsning har identifierats i ett enda fall. I det området är en boplats sedan tidigare registrerad. Av de registrerade lämningarna omfattas röset, torplämningen och boplatsen av särskilda hänsynskrav. För de övriga lämningarna gäller allmänna hänsynskrav. Skyddsåtgärder och möjliga antikvariska åtgärder föreslås i rapportens avslutande avsnitt.

Det övriga undersökningsområdet, en fem kilometer bred zon runt utredningsområdet, innehåller särskilt utpekade höga kulturvärden i form av två kulturmiljöer med hushållningsbestämmelser, Anrås och Solberga–Ödsmål, samt två kyrkomiljöer kring sockenkyrkorna i Jörlanda och Solberga.

Kulturmiljöpåverkan på de höga kulturvärdena diskuteras i rapporten. Kulturmiljöerna återfinns på stora avstånd från de två planerade vindkraftverken, och ligger i vissa siktstråk bakom siktavvärjande trädridåer som reducerar den visuella påverkan. Inget av de högre kulturvärdena återfinns i ett ålderdomligt reliktskap. Kommunala kulturmiljöer omfattas av allmänna hänsynskrav vilka bedöms vara uppfyllda då ingen fysisk påverkan sker och den visuella påverkan reduceras av avstånd och sikthinder. Kulturmiljökonsekvensen av de två planerade vindkraftverken bedöms falla inom den lägsta graden, *obetydlig till liten negativ*.

Särskilt gynnsamma terränglägen eller annan indikation på fornlämning utan synlig begränsning har inte framkommit under utredningen. Ytterligare antikvariska åtgärder kan motiveras av förekomst av tre kända fornlämningar i utredningsområdet. Länsstyrelsen avgör vilka skyddsåtgärder eller antikvariska åtgärder som kan bli aktuella med anledning av eventuella ingrepp i fornlämning eller i fornlämningsområde. Rapporten avslutas med Arkeologiceentrums åtgärdsförslag.

Arkeologacentrum AB

Inledning

Bakgrund

Tekniska verken i Linköping Vind AB planerar två vindkraftverk i Bohuslän. Vindkraftverken ska stå på var sin sida av kommungränsen mellan Stenungsund i norr och Kungälv i söder. Som underlag för planering och tillståndsprövning har bolaget beställt en kulturmiljöutredning. Utredningen har genomförts av Arkeologacentrum i Skandinavien AB under våren 2022.

Syfte

Syftet med kulturmiljöutredningen är dels att fastställa om fornlämningar och andra kulturvärden förekommer i den planerade vindparkens projektområde, och om de i förekommande fall berörs av det planerade arbetsföretaget. Utredningen syftar vidare till att kartlägga höga kulturvärden i de planerade vindkraftverkens övriga influensområde. Eventuell kulturmiljöpåverkan och kulturmiljökonsekvenser för höga kulturvärden av en vindkraftsutbyggnad i projektområdet ska bedömas inom ramen för utredningen.

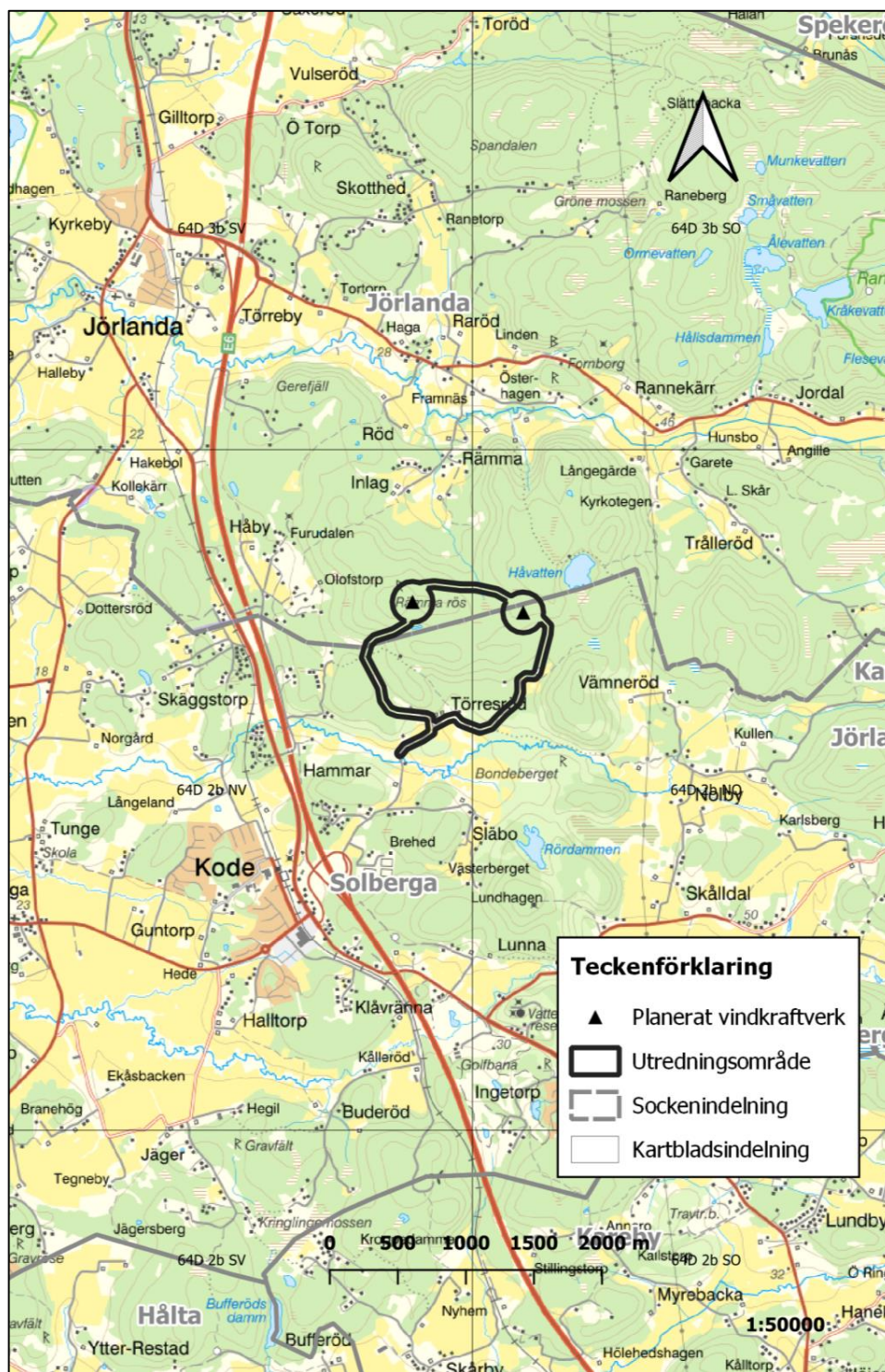
Avgränsning

I föreliggande utredning läggs tonvikten på lämningar med fornlämningskydd i kulturmiljölagen (SFS 1988:950) och på kulturmiljöer med områdesskydd eller hushållningsbestämmelser i miljöbalken (SFS 1998:808). Andra kulturvärden med svagare lagskydd, sådana som omfattas av de allmänna hänsynskraven i de olika lagarna, beaktas också.

Alla av människor skapade eller påverkade miljöer är kulturmiljöer. Innebörden av detta är att det strängt taget inte finns något landskapsavsnitt som inte utgör en kulturmiljö. Här är det emellertid inte människors generella påverkan oavsett kronologi, som är i fokus. Viktigt för utredningen är de verksamheter i äldre tider som efterlämnat spår som är utpekade för sina höga värden, i första hand enligt kulturmiljölagen, kapitlen 2, 3 och 4, och vidare enligt miljöbalken, kapitlen 1, 3, 4 och 7. Bebyggelse och plan- och bygglagens (SFS 2010:900) bestämmelser berörs sällan i vindbrukets projektområden, då bebyggelse redan tidigt i planeringen brukar ha undantagits. Skogsvårdslagens (SFS 1979:429) hänsynsparagraf rörande kulturmiljö aktualiseras först i samband med avverkning inför anläggningsarbeten i skogsmark.

Bland de kulturvärden med lägre skyddsvärde som omfattas av utredningen ingår exempelvis så kallade övriga kulturhistoriska lämningar (lämningar utan fornlämningskydd) och kulturmiljöer av kommunalt intresse, länsintresse eller enligt andra urval och åsiktsförklaringar i översiktsplan eller kulturmiljöprogram.

Arkeologacentrum AB

Figur 1. Projektområdet med planerade vindkraftverk i Stenungsunds kommun, Jörlanda socken, respektive Kungälv's kommun, Solberga socken, Västra Götalands län. Skala 1:50 000.

Arkeologacentrum AB

Frågeställning

Utredningen har utgått från följande frågeställning: berörs fornlämning, med eller utan synlig begränsning, av det planerade arbetsföretaget? Föreligger andra bevarandevärda kulturvärden i projektområdet? Är skyddsåtgärder motiverade och vilken form kan de i så fall ta sig? Föreligger sårbara kulturmiljöer inom den planerade vindparken eller i dess närområde? Hur påverkas de i så fall? Vilka eventuella konsekvenser för kulturmiljön kan den planerade vindkraftsutbyggnaden få?

Bedömningsgrund

Underlag för de bedömningar som görs i föreliggande rapport utgörs utöver av berörd lagstiftning och föreskrifter av RAÄ:s anvisningar och vägledningar.

Antikvariska bedömningar har gjorts med utgångspunkt från praxis och anvisningar enligt RAÄ:s Lista med lämningstyper (2021), KRFS2020:1 och andra vägledningar (RAÄ Vägledning 2021).

Av särskilt intresse är RAÄ:s vägledning för bedömning av påverkan på riksintresseområden (RAÄ Handbok 2014). Riktlinjerna kan vara vägledande även för andra och lägre skyddsvärden. Andra hjälpmedel utöver riktlinjer i RAÄ:s handbok är förtydliganden i förarbetena till miljöbalken (Prop. 1985/86:3, Prop. 1997/98:54) samt rättspraxis och vägledande domar.

Tabell 1. RAÄ:s riktlinjer för tillämpning av hushållningsbestämmelserna (efter RAÄ Handbok 2014:47).

Förändring							
Områdets värden kommer att	försvinna	förvanskas	försvagas	förlbli oförändrade	förstärkas	förökas	förädlas
Innebörd	Påtaglig skada		Skada	Neutral påverkan	Förbättring		
Förhållningssätt	Ej tillåtligt Undvika skadan		Hindra – Lindra Minimera skadan	Hänsyn Bruka var- samt	Inspirera – Stärka Berika		

Grunden för bedömning av vindkraftsutbyggnadens kulturmiljökonsekvenser i den föreliggande rapporten är som följer. *Obetydliga till små negativa konsekvenser* har ett arbetsföretag när enstaka kulturvärden påverkas visuellt eller efter länsstyrelsens beslut jämlikt 2 kap. 13 § kulturmiljölagen tas bort. De enstaka objekten är inte avgörande för förståelse av kulturmiljön eller landskapet. Samband och strukturer kan uppfattas även fortsättningsvis.

Arkeologacentrum AB

Måttliga till medelstora negativa konsekvenser orsakas av att kulturmiljön fragmenteras så att dess helhet svårigen kan uppfattas. Strukturer och samband försvagas och blir mindre tydliga.

Betydande eller stora negativa konsekvenser uppkommer när kulturmiljöer med högt bevarandevärde och/eller högt pedagogiskt värde tas bort eller på annat sätt påverkas så att helhetsmiljön inte längre kan uppfattas och strukturer och samband bryts.

Positiva kulturmiljökonsekvenser kan kategoriseras på motsvarande sätt. *Obetydliga till måttliga positiva konsekvenser* är sådana som i ringa eller måttlig grad bidrar till att tydliggöra kulturvärden och kulturhistoriska sammanhang. *Betydande eller stora positiva konsekvenser* uppkommer när särdragen i kulturmiljöer med högt bevarandevärde och/eller högt pedagogiskt värde framhävs och förstärks på ett sådant sätt att helhetsmiljöns strukturer och samband förädlas och förtydligas.

Figur 2. Rämna rös, namngiven förhistorisk grav nära det västra av de två planerade vindkraftverken. Tidigare registrerad (L1970:9675). Vy mot nordväst. Foto AC2021-055-O-0006.

Arkeologacentrum AB

Undersökningsområden

Utredningsområde

Projektområdet (figur 1) utgör arkeologiskt *utredningsområde*. Utredningsområdets area är 32,4 hektar. Som framkommit är de två vindkraftverken planerade på ömse sidor om kommungränsen mellan Stenungsund i norr och Kungälv i söder, tillika sockengräns mellan Jörlanda och Solberga.

Ingående trakter är Rämna i Stenungsund och Törresröd i Kungälv. Rämmas andel av utredningsområdet omfattar fastigheterna 1:6 och 1:9. Törresröds i Kungälvs socken andel omfattar fastigheterna 1:2, 1:3, 1:6, 1:8, 1:9, 1:10 och 1:11 samt samfälligheterna S:1, S:3 och S:6. Två av terrängkartans kvartsblad ingår i utredningsområdet, 64D 2b NV och 64D 2b NO.

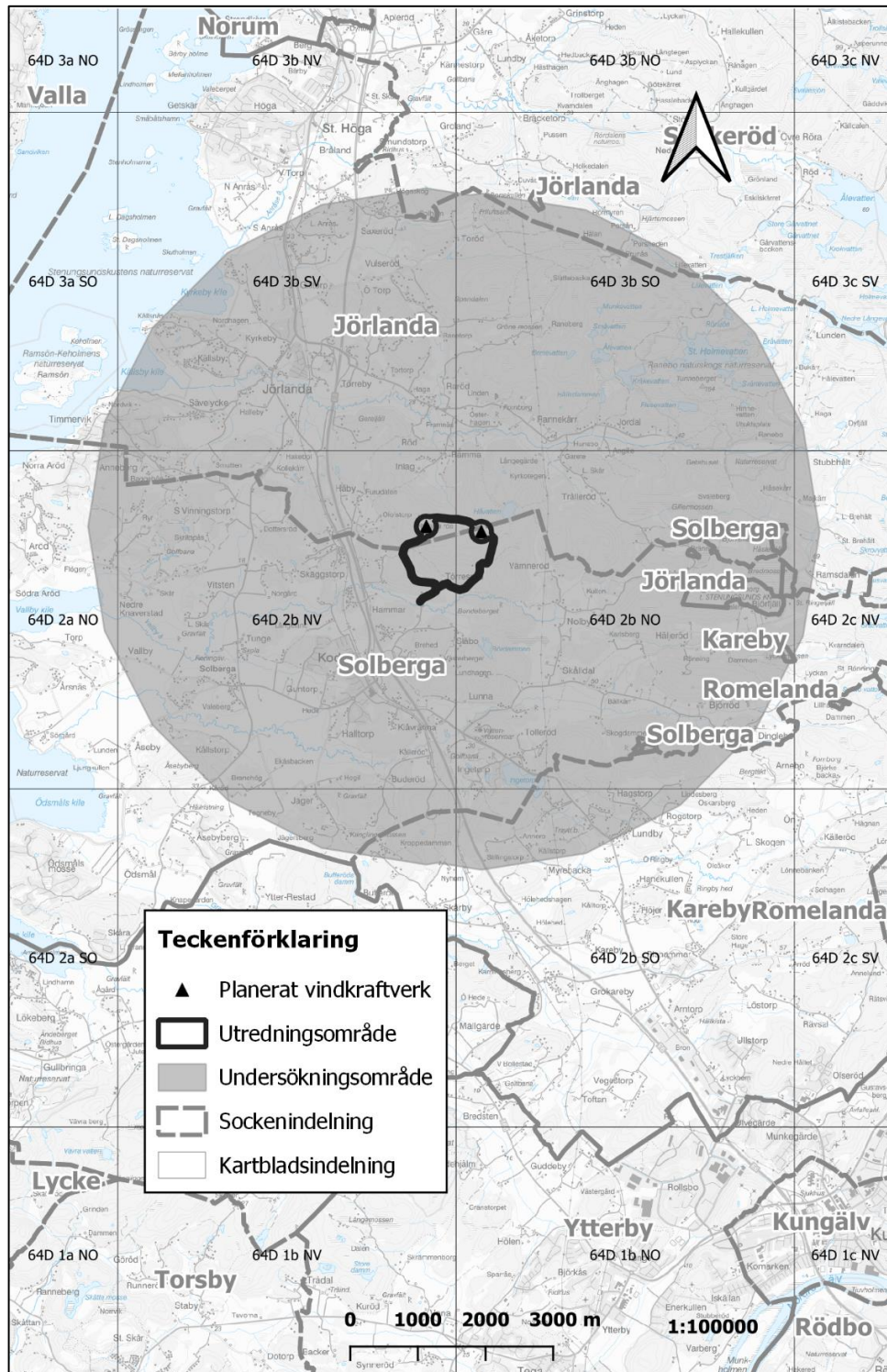
Undersökningsområde

Omlandets kulturmiljöanalys genomförs i en zon runt utredningsområdet. Zonen är schablonmässigt definierad till fem kilometers radie från de två vindkraftverken räknat.

Kulturmiljöanalysens undersökningsområde motsvarar ett preliminärt influensområde. I praktiken kan influensområdet vara både större och mindre än fem kilometer, beroende att topografi och en betraktares utsiktspunkt. Motivering till den valda avgränsningen är, att det i rättspraxis inte finns exempel på att visuell kulturmiljöpåverkan från större avstånd än strax under fyra kilometer ansetts påtagligt skada en kulturmiljö (MÖD 5329–16, 2017-05-08). Domen har inte utpekats som vägledande för underinstanserna men används som vägledning i denna rapport. Fem kilometers avstånd från vindkraftverken antas därför vara ett tillräckligt undersökningsområde för påverkans- och konsekvensanalys, eftersom påverkan minskar med ökande avstånd.

Undersökningsområdet för kulturmiljöanalys omfattar utöver delar av Jörlanda och Solberga socknar även en liten andel av Spekeröds socken i norr, och en något större andel av Kareby socken i söder (figur 3).

Arkeologacentrum AB

Figur 3. Kulturmiljöutredningens undersökningsområde utgörs av utredningsområdet med tillägg av en buffert på fem kilometer. Skala 1:100 000.

Arkeologacentrum AB

Tidigare antikvarisk verksamhet

Bohuslän har två gånger varit föremål för Riksantikvarieämbetets (RAÄ) fornminnesinventering (1938–2002) (Jensen 1997:64 ff.). Förstagångsinventering skedde huvudsakligen under 1960-talet, men den norra delen av landskapet förstagångsinventerades först under andra hälften av 1970-talet. Revideringsinventering genomfördes i slutet av 1980-talet och under de första två åren av 1990-talet. Det nu aktuella utredningsområdet ligger inom det område som förstagångsinventerades år 1974 och reviderades år 1990.

Dessförinnan hade den s.k. Göteborgsinventeringen (cirka 1880–1920-talet) gjort en rad registreringar i de aktuella socknarna. Göteborgsinventeringens resultat infördes i det då analoga fornminnesregistret, men vid förstagångsinventeringen huvudsakligen beträffande lämningar med synlig begränsning, enligt den tidens riktlinjer. Många av Göteborgsinventeringens fyndplatser och boplatser kom därför inte att registreras (Jensen 1997:66).

Vid 1990 års revideringsinventering hade möjligheten att registrera fornlämningar utan synlig begränsning och parentes-R-markera dem på allmän karta införts. Först nu kom därför många av de fyndplatser som Göteborgsinventeringen givit upphov till att registreras i RAÄ:s fornminnesregister.

En boplatz med bakgrund i Göteborgsinventeringen finns i det nu aktuella utredningsområdet (L1968:8196). Lokalen registrerades som Fyndplats år 1974 och beskrivningen kompletterades och sakordet (numera: lämningstypen) ändrades till Boplatz, dock utan att någon förnyad besiktning av fornlämningen genomfördes.

En annan av utredningsområdets tidigare kända fornlämningar, Rämna rös (L1970:9675), registrerades vid RAÄ:s förstagångsinventering år 1974. Det är bara bytomt/gårdstomt L1968:3312, Törresröds gamla tomt, som tillkommit vid revideringsinventeringen, och då troligen registrerats utslutande på byråmässig grund. Någon registrering i fält eller ens besiktning på plats torde inte ha skett, att döma av att lämningen har en avgränsning i RAÄ:s fornminnesregister men saknar skriftlig beskrivning i 1990 års inventeringsbok i Solberga.

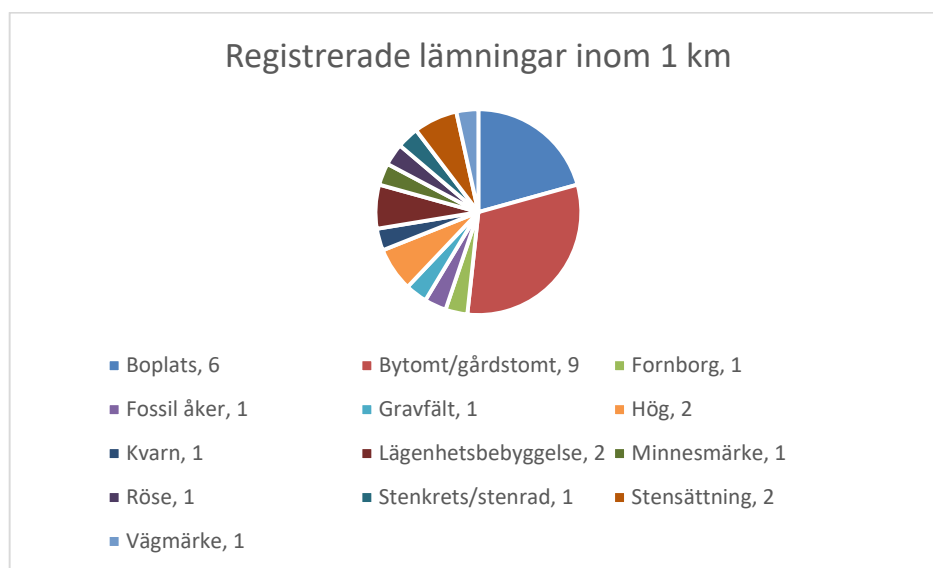
Uppdragsarkeologi i de två socknarna har med undantag av arbeten vid E6:an och mera kustnära lägen haft liten omfattning (RAÄ:s Arkivsök, RAÄ:s kulturmiljöregister, SH och Vitalis 2022-05-17). Inom eller helt nära utredningsområdet har inga arkeologiska undersökningar genomförts. Närmast utredningsområdet och väster om väg E6 är en år 2022 genomförd arkeologisk utredning steg 2 inför ledningsdragnings (Hellgren 2022). Öster om väg E6 är en år 2018 rapporterad arkeologisk utredning inför planerad täkt (Lundgren *et al.* 2018).

Fornlämningssmiljö

Det har ovan framgått att det före denna utredning fanns tre av kulturmiljövården kända lämningar i utredningsområdet, ett röse, en boplatz och en bytomt/gårdstomt (RAÅ:s fornminnesregister 2022-04-26). Lämningstyperna är representativa även för ett större område. Vidgar man perspektivet till alla lämningar inom en kilometers avstånd från projekt området, alltså även projektområdets lämningar, finns där 29 registrerade lämningar (figur 4–5).

Lämningarna fördelar sig på 13 lämningstyper, men de flesta representeras av bara enstaka exempel i terrängen. Utmärker sig gör bytomt/gårdstomter med nio kända lämningar och boplatser med sex. Förhistoriska gravar finns i sammanlagt sex exempel och fyra olika lämningstyper, varav ett röse och två stensättningar samt två gravhögar och en stenkrets/stenrad ("domarring"). Därutöver är det bara torplämningar (lägenhetsbebyggelse) som uppträder i mer än ett enstaka exempel.

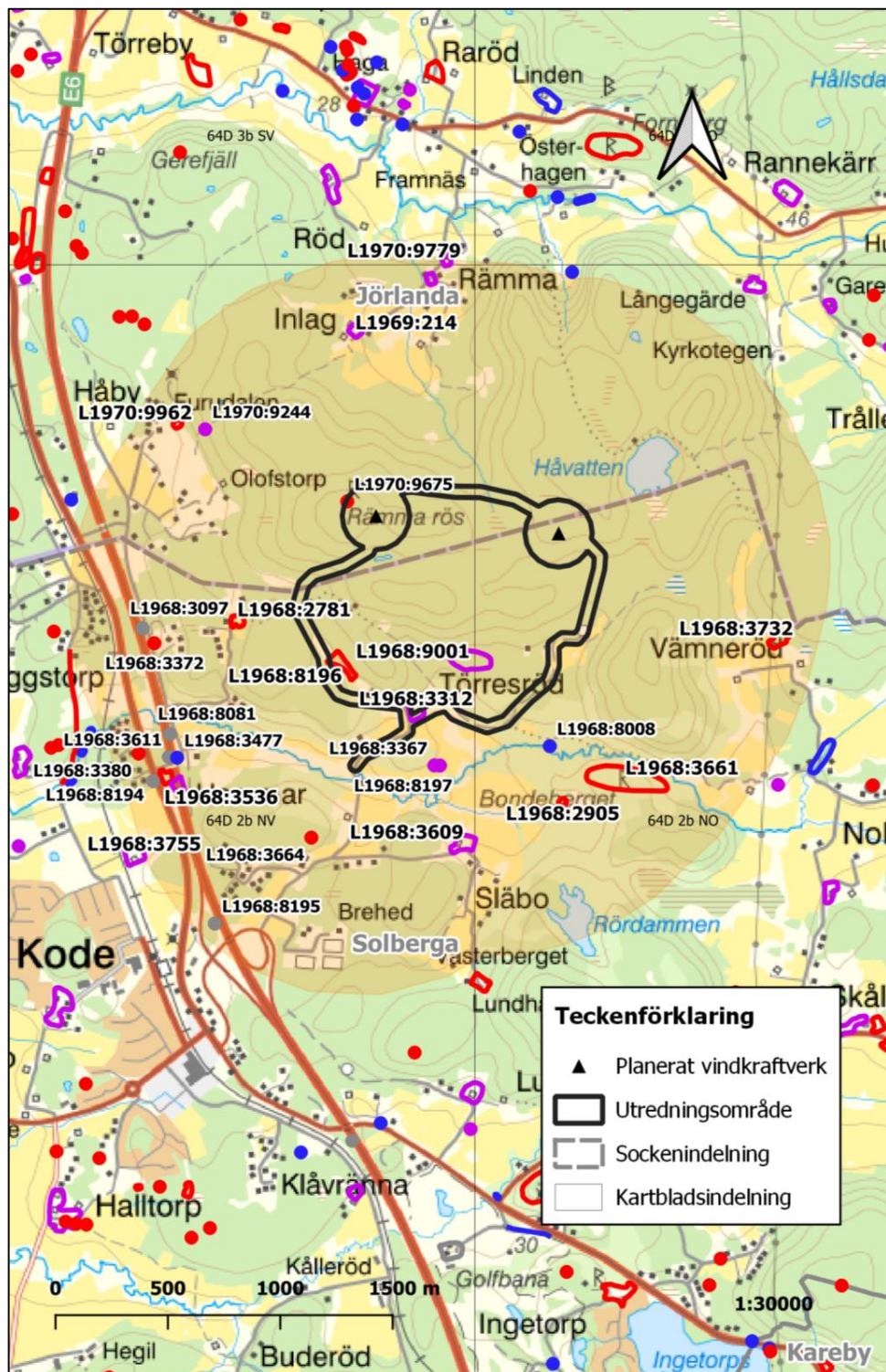

Figur 4. Lämningstyper och antal i projektområdet och inom en kilometers radie därifrån före 2022 års utredning (RAÅ:s fornminnesregister 2022-04-26).

Geografiskt fördelar sig inte oväntat den högsta frekvensen av lämningar till området sydväst om projektområdet, medan skogsmarken nordost därom är fattig på kända kulturhistoriska lämningar. Det är delvis ett utslag av tidigare antikvarisk verksamhet men avspeglar även verkliga förhållanden.

Fornfynd kan indikera förekomst av fornlämningar och är därför intressanta vid arkeologisk utredning. Inga fornfynd i Statens historiska museum eller Digitalt museum kan knytas till utredningsområdet (2022-04-26). Förekomst av fornsaker från utredningsområdet i läns museets magasin har inte kontrollerats inför denna utredning.

Arkeologacentrum AB

Figur 5. Lämningar inom en kilometers avstånd från utredningsområdet utgörs vanligen av förhistoriska boplatser och gravar i olika utformningar samt av bytomt/gårdstomter. Röd markering=fornlämning, blå och lila markering=lämning utan fornlämningskydd, grå markering=lämning utan antikvarisk bedömning. Jfr figur 3 och tabell 2. Skala 1:30 000.

Arkeologacentrum AB

Tabell 2. Kulturhistoriska lämningar registrerade i projektområdet och inom en kilometer från dess yttre avgränsning före 2022 års utredning (RAÄ:s forminnesregister 2022-04-26). Jfr figur 5.

Lämningsnr	RAÄ-nummer	Lämningsstyp	Antikvarisk bedömning
L1968:2781	Solberga 82:1	Boplats	Fornlämning
L1968:2905	Solberga 88:1	Gravfält	Fornlämning
L1968:2917	Solberga 264:1	Bytomt/gårdstomt	Fornlämning
L1968:3097	Solberga 83:1	Boplats	Ingen antikvarisk bedömning
L1968:3312	Solberga 265:1	Bytomt/gårdstomt	Möjlig fornlämning
L1968:3367	Solberga 87:1	Lägenhetsbebyggelse	Möjlig fornlämning
L1968:3372	Solberga 183:1	Vägmärke	Fornlämning
L1968:3380	Solberga 75:1	Stensättning	Fornlämning
L1968:3477	Solberga 263:1	Minnesmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
L1968:3536	Solberga 264:2	Bytomt/gårdstomt	Möjlig fornlämning
L1968:3609	Solberga 266:1	Bytomt/gårdstomt	Möjlig fornlämning
L1968:3611	Solberga 73:1	Hög	Ingen antikvarisk bedömning
L1968:3661	Solberga 157:1	Fornborg	Fornlämning
L1968:3664	Solberga 84:1	Stensättning	Fornlämning
L1968:3732	Solberga 221:1	Bytomt/gårdstomt	Fornlämning
L1968:3755	Solberga 269:1	Bytomt/gårdstomt	Möjlig fornlämning
L1968:8008	Solberga 160:1	Kvarn	Övrig kulturhistorisk lämning
L1968:8081	Solberga 277:1	Boplats	Ingen antikvarisk bedömning
L1968:8194	Solberga 74:1	Stenkrets/stenrad	Ingen antikvarisk bedömning
L1968:8195	Solberga 85:1	Hög	Ingen antikvarisk bedömning
L1968:8196	Solberga 86:1	Boplats	Fornlämning
L1968:8197	Solberga 87:2	Lägenhetsbebyggelse	Möjlig fornlämning
L1968:9001	Solberga 305:1	Fossil åker	Möjlig fornlämning
L1969:214	Jörlanda 325:1	Bytomt/gårdstomt	Möjlig fornlämning
L1970:9244	Jörlanda 39:1	Boplats	Möjlig fornlämning
L1970:9615	Jörlanda 326:1	Bytomt/gårdstomt	Möjlig fornlämning
L1970:9675	Jörlanda 33:1	Röse	Fornlämning
L1970:9779	Jörlanda 326:2	Bytomt/gårdstomt	Möjlig fornlämning
L1970:9962	Jörlanda 42:1	Boplats	Fornlämning

Arkeologacentrum AB

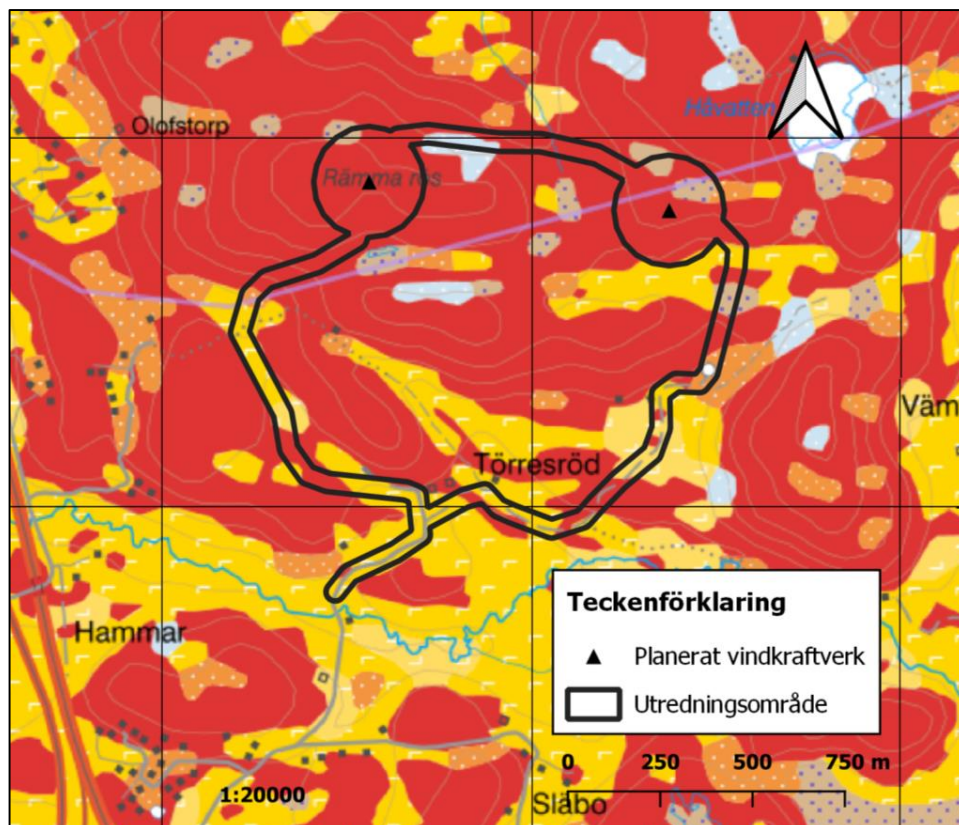
Områdesbeskrivning

Natur och topografi

Utredningsområdet ligger inom den naturgeografiska regionen *Dalslands kuperade skogslandskap*. Det utmärks av den kuperade topografin. Höjden över havet varierar mellan 25 meter längst i sydväst och 110 meter på den högsta punkten i norr.

I en regional karaktärisering av landskapstyper, genomförd av Trafikverket, återfinns utredningsområdet inom landskapstypen Bohuskustens kust- och skärgårdslandskap och nära gränsen till Bredfjället–Svartedalsområdets småbrutna sprickdalslandskap.

Dominerande jordart i utredningsområdet är kalt berg eller hållmark med ett tunt och osammanhängande moräntäcke (figur 6–7). Det förekommer obetydliga inslag av torvmark i form av kärr (figur 8), sandig moränmark och postglacial sandmark. På lägre nivåer, främst i utredningsområdets södra del, dominerar lera (figur 9).

Figur 6. Jordartsfördelning i utredningsområdet (SGU 2022-04-26). Röda fält visar hållmark, ställvis med tunt moräntäcke. Ljusblå fält visar moränmark. Beige fält med blå prickar är kärr. Orange visar sandig moränmark och gult visar lera, som förekommer i grövre och finare fraktioner. Skala 1:20 000.

Arkeologacentrum AB

Viktigare vattendrag saknas men det finns några på karta ej namngivna bäckar, som trots detta har varit av viss betydelse. En bäck med avrinning mot norr har lagts till grund för fastighetsindelning och en annan med avrinning mot söder har rymt en kvarn och/eller såg.

Nuvarande markanvändning i utredningsområdet är huvudsakligen skogsmark men i södra delen ingår åkermark (figur 8). Utredningsområdet rymmer två landskapstyper, vilket avser inte bara markslag utan även topografi och vegetation.

Den norra delen består av kuperad hållmark med mindre stråk med torvmark mellan höjdryggarna. Hela delområdet är skogbeväxt. Vegetationen utgörs av tallskog, vanligen i äldre åldersklasser men det förekommer ett inslag av ett nyligen avverkat och återplanterat skogsbestånd. Den södra delen omfattar kulturmark i anslutning till bebyggelse. Kulturmarken sammanfaller med sedimentmarken. Stora åkerytor i huvudsakligen flack leråker utmärker detta delområde, liksom närliggande bebyggelse.

Figur 7. Hållmark vid etableringsplatsen för det västra vindkraftverket. Vy mot väster. Foto AC2021-055-O-0005.

Arkeologacentrum AB

Figur 8. I utredningsområdets norra del finns torvmark i form av mossar och kärr. Vy mot nordväst. Foto AC2021-055-O-0003.

Figur 9. I utredningsområdets södra delar förekommer betydande ytor flack sedimentmark (lera). Foto AC2021-055-O-0022.

Utredningens genomförande

Byråinventering

Förberedelser och materialinsamling inför fältarbetet har omfattat genomgång av vanliga antikvariska källmaterial såsom exempelvis

- RAÄ:s fornminnesregister, kulturmiljöregister och bebyggelseregister samt söktjänsterna Arkivsök, Kringla, K-samsök och Forndok,
- äldre belägg och uppteckningar av ortnamn i Institutets för språk och folkminnen databas (ISOF) och bearbetningar i Svenskt ortnamnslexikon (2003),
- arkeologiska fynd och fyndsamlingar i Statens historiska museums fynddatabas (SHM) och Digitalt museum (DM),
- arkivmaterial i Riksarkivets Digitala forskarsal,
- allmänna kartor, tryckta historiska kartor samt lantmäteriakter med kartor i Lantmäteriets olika arkiv (Lantmåterimyndigheternas arkiv, Lantmäteristyrelsens arkiv och Rikets allmänna kartverks arkiv),
- Lantmäteriets terrängskuggningskarta samt GSD-terrängkartans vektor-data,
- satellitbilder, flygfoton och ortofoton samt historiska ortofoton via webb samt via Lantmäteriet och Metria,
- Bergsstatens redovisning av mineralrättigheter (SGU),
- länsstyrelsernas nationella och länsvisa geodata,
- SGU:s jordarts- och berggrundskartor samt landshöjningsdata,
- Skogsstyrelsens skog och historia-material (SH),
- excerpering i antikvarisk och lokalhistorisk litteratur och rapporter och sökning i biblioteksdatabaser.

Fältinventering

Fältinventering genomfördes 2022-04-27. Det skedde systematiskt av hela utredningsområdet, varvid okulär besiktning kombinerades med användning av jordsond. Täckningsgraden (fältinventerad area per åtta timmar) var 16 hektar.

Alla i regionen relevanta lämningstyper har eftersökts (RAÄ:s Lämnings-typlista 2021). Lämningar utan synlig begränsning har eftersökts byråmässigt genom förberedande landskapsanalys och i fält genom jordsondning och besiktning av markskador, vägsränningar, plöjd åker, täktkanter, rotvältor med mera.

Arkeologacentrum AB

Figur 10. Fältdatafångst har skett via RAÄ:s app Fältreg. Dokumentation av fossil åker (L2022:2444). Vy mot väster. Foto AC2021-055-O-0019.

Platsbesök

Platsbesök har skett vid utpekade höga kulturvärden i undersökningsområdet, såsom Solberga och Jörlanda kyrka samt Anrås och Solberga–Ödsmål område av riksintresse för kulturmiljövärden.

Dokumentation och dokumentationsmaterial

Fältdatafångst har skett via RAÄ:s applikation för registrering i fält, Fältreg, under uppdragsnumret 202200302 och enligt RAÄ:s anvisningar (Olsson 2008a och 2008b, RAÄ Ett förändrat fornlämningsbegrepp 2018, RAÄ Lämningsstyplista 2021, RAÄ Vägledning 2016 [2014]) (figur 10).

Lämningar och översikter har fotograferats (bilaga 2 och 4). Fotografier förvaras vid Arkeologacentrum. GIS-data är tillgängliga via RAÄ:s kulturmiljoregister och information för vidareutnyttjande.

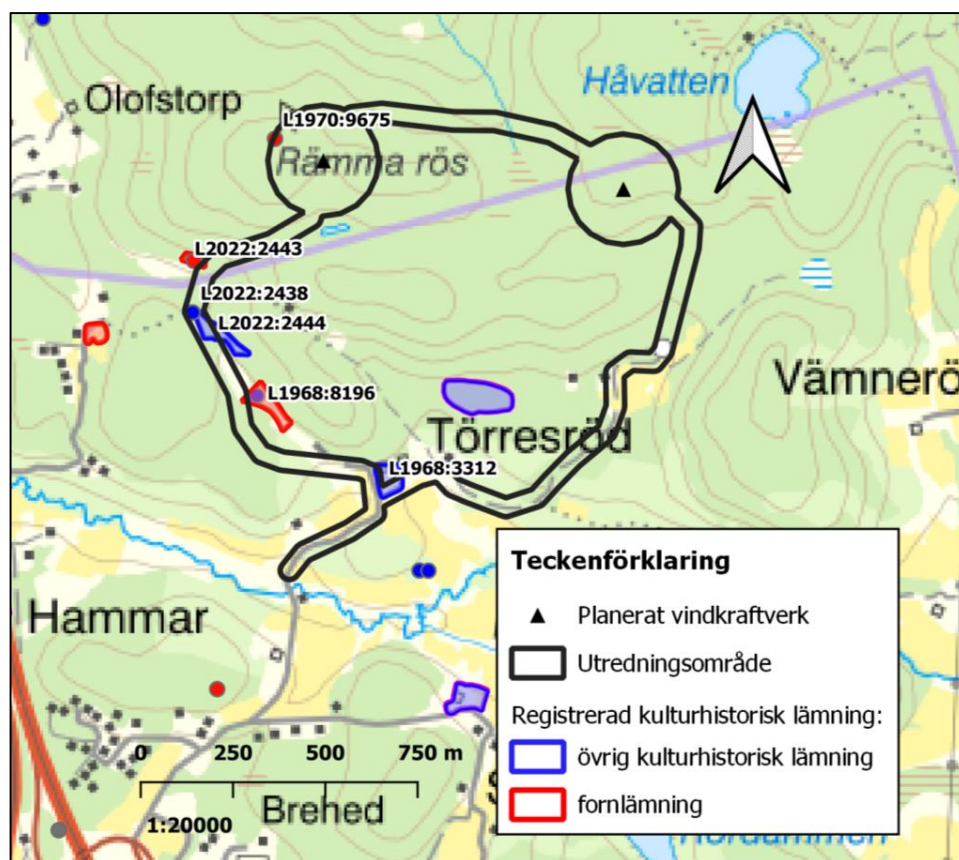
Resultat

Registrerade lämningar

Före denna utredning fanns tre av kulturmiljövården kända kulturhistoriska lämningar i utredningsområdet, två fornlämningar och en möjlig fornlämning. Under denna utredning registrerades fyra nyfynd, varav ett, en stenbro (L2022: beläget utanför utredningsområdet. Efter denna utredning finns i utredningsområdet sex kända lämningar (tabell 3, figur 11), varav tre fornlämningar och tre övriga kulturhistoriska lämningar.

Fornlämningarna utgörs av det tidigare kända röset Rämna rös (L1970:9675), boplatzen L1968:8196 och nyfyndet L2022:2443, torplämningen Dammen.

De tre lämningarna utan fornlämningskydd är en uthusgrund (L2022:2438), en före detta åker (L2022:2444) och den tidigare registrerade bytomt/gårdstomten L1968:3312. Stenbron L2022:2439 ligger utanför utredningsområdet och beaktas inte nedan.

Figur 11. Resultat av 2022 års utredning. Registrerade lämningar i utredningsområdet (RAÄ:s fornminnesregister 2022-05-17). Skala 1:20 000.

Arkeologocentrum AB

Motivering av antikvariska bedömningar

Det är länsstyrelsen som avgör vilken antikvarisk bedömning en kulturhistorisk lämning ska anses ha. Fornlämningar är vissa lämningar efter människors verksamhet under **forna tider**, som har tillkommit genom **äldre tiders bruk** och som är **varaktigt övergivna** (2 kap. 1 § kulturmiljölagen). För den antikvariska bedömningen Fornlämning krävs att **samtliga fornlämningsrekvisit** är uppfyllda och att lämningen **inte tillkommit år 1850 eller därefter** (2 kap. 1a § kulturmiljölagen).

I tabell 4 förtydligas de olika antikvariska bedömningar som lämningarna erhållit under denna utredning.

Tabell 4. Motivering av antikvariska bedömningar.

RAÄ L-nr	Lämningstyp	Forna tider	Äldre tiders bruk	Varaktigt övergiven	Tillkommen före år 1850	Antikvarisk bedömning	Kommentar
L1968:3312	Bytomt/ gårdstomt	Nej	Nej	Nej	Ja (Törseröd år 1711)	Övrig kulturhistorisk lämning	Samtliga fornlämningsrekvisit ej uppfyllda.
L1968:8196	Boplats	Ja	Ja	Ja	Ja (förhistorisk tid)	Fornlämning	Samtliga fornlämningsrekvisit uppfyllda. Tillkommen före år 1850.
L1970:9675	Röse	Ja	Ja	Ja	Ja (förhistorisk tid)	Fornlämning	Samtliga fornlämningsrekvisit uppfyllda. Tillkommen före år 1850.
L2022:2438	Husgrund, historisk tid	Nej	Nej	Ja	Oklar tillkomsttid	Övrig kulturhistorisk lämning	Då fornlämningsstatus inte kan avgöras bör fornlämningskydd inte tillämpas (KRFS 2020:1, sid. 2)
L2022:2443	Lägenhetsbebyggelse	Ja	Ja	Ja	Ja (Prästedamms-torpet år 1848)	Fornlämning	Samtliga fornlämningsrekvisit uppfyllda. Tillkommen före år 1850.
L2022:2444	Fossil åker	Nej	Nej	Ja (nu granåker)	Oklar tillkomsttid, dock ej före år 1850	Övrig kulturhistorisk lämning	Samtliga fornlämningsrekvisit ej uppfyllda. Tillkommen efter år 1849.

Fornlämning utan synlig begränsning

En av utredningsområdets fornlämningar är en boplats (L1968:8196) utan synlig begränsning. Ytterligare sådana fornlämningar utan synlig begränsning har eftersökts under denna utredning, dels genom landskapsanalys under byråinventering, dels genom okulär besiktning och jordsondning.

Inga indikationer på sådan fornlämning, exempelvis i form av kol- och sotförekomster, skörbrända stenar, slagg, keramik, rester av redskapstillverkning eller fornfynd har framkommit i markskador i utredningsområdet. I samma dalgång som den registrerade boplatsen L1968:8196 och nordväst om boplatsen finns topografi av visst intresse, dock inte lika gynnsam terräng som för den registrerade boplatsen, i synnerhet dess sydöstra del. En försvårande omständighet här, är att jordarten närmast är torvmark med trots dikning bristfällig dränering. Om det blir aktuellt att avgränsa boplatsen L1968:8196 kan möjligheten av dess möjliga förlängning mot nordväst i samma beaktas.

Arkeologacentrum AB

Kulturmiljöanalys

Utredningsområdet

Utredningsområdet rymmer som framkommit ovan sex registrerade lämningar varav tre är fornlämningar. För samtliga sex gäller hänsynskrav och för de tre fornlämningarna gäller särskilda hänsynskrav, vars innebörd i första hand är att länsstyrelsens tillstånd krävs för markingrepp inom eller nära respektive fornlämning.

Utredningsområdet saknar i princip bebyggelse. Bebyggelse tangeras inom Törresröd, i form av såväl bostadshus som ekonomibyggnader. Byggnaderna är inte utpekade för höga antikvariska värden (RAÄ BeBR 2022-05-17) (figur 12).

Inga kulturmiljöer som omfattas av områdesskydd eller hushållningsbestämmelser enligt miljöbalken finns här (figur 13).

Figur 12. Byggnader i vägkorridor: Törresröd och Törseröds gamla tomt. Vy mot norr. Foto AC2021-055-O-0023.

Arkeologacentrum AB

Undersökningsområdet

Fornlämningar

Fornlämningar skyddas i 2 kap. kulturmiljölagen. I undersökningsområdet finns ett stort antal kända fornlämningar liksom lämningar med andra antikvariska bedömningar och lägre skyddsvärde. Dessa behöver enligt praxis inte beaktas, annat än när de utgör särskilda besöksmål. Inga sådana fornlämningsmiljöer finns i undersökningsområdet. Närmaste fornvårdsobjekt, som vårdas med allmänna medel på grund av sitt pedagogiska värde, återfinns i Hålda socken utanför undersökningsområdet och berörs inte (figur 13). Det utgörs av ett gravfält (L1969:2795).

Byggnadsminnen

Byggnadsminnen (3 kap. kulturmiljölagen) saknas i undersökningsområdet.

Kyrkomiljöer

I undersökningsområdet finns två byggnader med skydd enligt 4 kap. kulturmiljölagen, nämligen sockenkyrkorna i Jörlanda och Solberga (BeBR och Kyrkokartan 2022-05-17) (figur 13, tabell 5).

Närmast de planerade vindkraftverken ligger Jörlanda kyrka, på 3,1 kilometers och större avstånd. Solberga kyrka ligger 3,7 kilometer och längre från de två vindkraftverken.

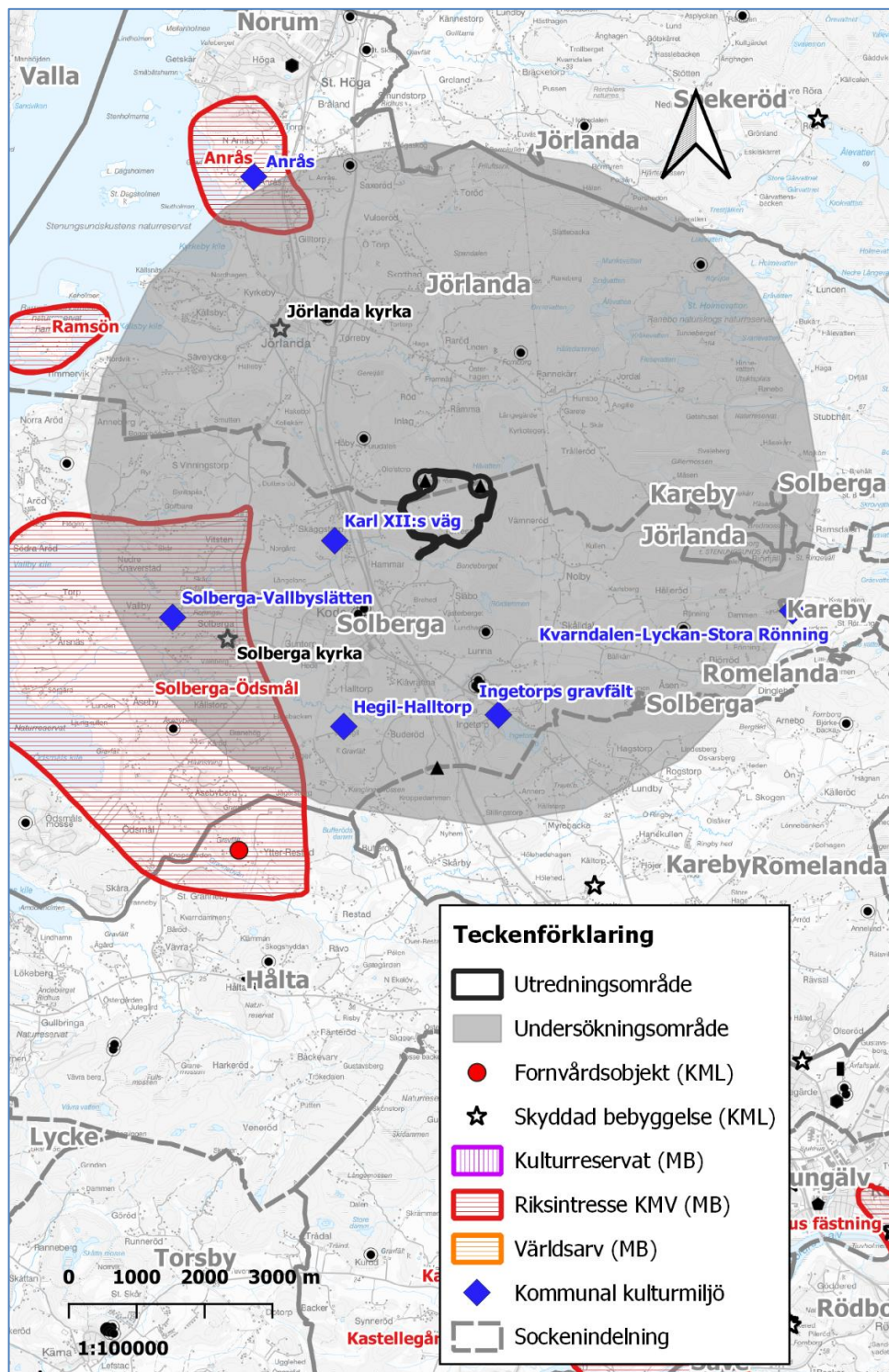
Tabell 5. Kyrkomiljöer i undersökningsområdet (BeBR 2022-05-17).

Beteckning	Populärt namn	Årtal	Typ	Lagskydd	Avstånd VKV
Stenungsund Jörlanda kyrka - Hus nr 1	Jörlanda kyrka	1924-1925	Enskeppig salkyrka	Kyrkligt kultur- minne. 4 kap. kulturmiljölagen	3,1 km
Kungälv Solberg 8:1 - Husnr 1	Solberga kyrka	1170-1229	Enskeppig salkyrka	Kyrkligt kultur- minne. 4 kap. kulturmiljölagen	3,7 km

Kulturresevat

I undersökningsområdet finns ingen kulturmiljö med områdesskydd i miljöbalken. Närmast undersökningsområdet finner man Gunnebo kulturresevat i Mölndals kommun (figur 13).

Arkeologacentrum AB

Figur 13. Höga kulturvärden i undersökningsområdet, enligt miljöbalken (MB) och kulturmiljölagen (KML). Svarta symboler visar master, vindkraftverk, skorstenar och andra anläggningar med hög höjd inom och utanför undersökningsområdet (GSD-terrängkartan 2022-05-19). Skala 1:100 000.

Arkeologacentrum AB

Kulturmiljövårdens riksintressen

I undersökningsområdet ingår delar av två områden med hushållningsbestämmelser i miljöbalken, Anrås i norr och Solberga-Ödsmål i väster (figur 13–15. I båda fallen motiveras riksintresset av odlingslandskap samt fornlämningsmiljöer samt därutöver av kommunikationsmiljö respektive gårdsmiljö (tabell 6).

Något världsarv, som ju skyddas genom miljöbalkens hushållningsbestämmelser, ingår inte i undersökningsområdet. Närmaste världsarv är Hällristningsområdet i Tanum, som inte berörs av det aktuella projektet.

Tabell 6. Riksintressanta kulturmiljöer i undersökningsområdet (RAÅ Riksintressen O län 2018:46 respektive 2018:28). Avstånd är avrundade nedåt till jämnt hundratal.

ID-nr	Namn	Motivering	Uttryck	Avstånd VKV
O39	Anrås	<i>Odlingslandskap</i> i kustbygd med bevarade drag i bebyggelse och landskap från tiden före det laga skiftet vilket tillsammans med fornlämningar och olika kommunikationssystem, såsom vattenvägar, landsväg och järnväg, speglar ett långt utvecklingsförlopp. (<i>Fornlämningsmiljö, Kommunikationsmiljö.</i>)	Fornlämningar, stenhägnader, bykärna dominerad av framkammarstugor i två våningar. Landsvägen (bygatan) går ännu genom byn ner till sjön.	4,1 km
O17	Solberga-Ödsmål	<i>Odlingslandskap</i> i kustbygd där olika förhistoriska lämningar tillsammans med utskiftad jordbruksbebyggelse tillsammans bildar ett för Bohuslän representativt öppet och betat kulturlandskap. (<i>Fornlämningsmiljö, Gårdsmiljö.</i>)	Bebyggelse från 1700- till 1900-talet; främst utskiftade kringbyggda gårdar från 1800-talets senare del, fornlämningar från skilda tidsperioder bland annat Åseby storösen, järnåldersgravfält i Ytter Restad. <i>I området ingår även: Kolerakyrkogård från 1834.</i>	2,6 km

Arkeologacentrum AB

Figur 14. Arkivfoto. Anrås riksintressanta kulturmiljö. Vy mot sydväst. Foto Jan Norrman, 1990-03-27, CC BY RAÄ.

Figur 15. Arkivfoto. Solberga-Ödsmål riksintressanta kulturmiljö med kyrkbyn och kyrkan. Vy mot väst-nordväst. Foto Jan Norrman, 1993-05-10, CC BY RAÄ.

Arkeologacentrum AB

Kommunala kulturmiljöer och länsintresseområden

Båda kommunerna har kulturminnesvårdsprogram upprättade på 1980- respektive 1990-talet. I Stenungsunds kommun återfinns en av de kommunala kulturmiljöerna delvis inom undersökningsområdet, nämligen Anrås som även utgör en riksintressant kulturmiljö (jfr tabell 6).

I Kungälv's kommun finns fem kommunala kulturmiljöer inom här aktuellt undersökningsområde. Två av dem utgör fornlämningsmiljöer, Karl XII:s väg (L1968:3248) och Ingetorps gravfält (L1968:3258). Övriga utgörs av odlingslandskap och bymiljöer.

De olika kulturmiljöerna är schablonmässigt återgivna på karta i figur 13. För exakt utbredning hänvisas till de två kulturmiljöprogrammen.

Tabell 7. Kommunala kulturmiljöer i undersökningsområdet enligt kulturmiljöprogram (KMP) (1987 och 1990). Avstånd är avrundade nedåt till jämmt hundratal. Jfr figur 13.

ID-nr	Namn	Kommun	Källa	Avstånd VKV, cirka
11	Hegil-Halltorp	Kungälv	KMP 1990:95	3,5 kilometer
12	Ingetorps gravfält	Kungälv	KMP 1990:95	3,2 kilometer
2	Anrås	Stenungsund	KMP 1987:42	4,2 kilometer
29	Solberga-Vallbyslätten	Kungälv	KMP 1990:121	4 kilometer
31	Kvarndalen-Lyckan-Stora Rönning	Kungälv	KMP 1990:125	4,6 kilometer
9	Karl XII:s väg	Kungälv	KMP 1990:91	1,6 kilometer

Arkeologacentrum AB

Sårbara kulturvärden

Undersökningsområdets karaktär

Undersökningsområdets sydvästra del präglas av en landskapstyp med få ingående komponenter. Markslaget är huvudsakligen åkermark, vilket resulterar i öppen mark med långa siktstråk, varav stora delar är utpekade som bevarandevärd odlingslandskap. Områden med landskapsbildskydd förekommer i undersökningsområdets södra del, och utgörs av områden med bokskog av varierande storlek.

I undersökningsområdets nordöstra del är landskapstypen mera sammansatt, med flera ingående markslag. Skogsmark dominerar och topografin är mera kuperad. I båda de berörda kommunerna har landskapsanalyser upprättats inför kommunala vindbruksplaner. Slutsatsen av vindbruksplanernas landskapsanalyser rörande den berörda landskapstypens sårbarhet är måttlig till låg (2010:22 respektive 2012:33 f.). Inget har framkommit under föreliggande utredning som tyder på någon särskild sårbarhet i förhållande till de två planerade vindkraftverken.

Några höga kulturvärden ska beaktas närmare, i vad avser kulturmiljöpåverkan.

Kulturmiljöpåverkan

Utredningsområdet

Fysisk, audiell och visuell kulturmiljöpåverkan kan uppkomma på registrerade lämningar i utredningsområdet, och medan audiell och visuell påverkan inte skadar dem, ska eventuell fysisk påverkan i några fall tillståndsprövas av länsstyrelsen jämlikt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen. Tillståndsprövning är nödvändig vid ingrepp i eller nära fornlämningarna L1968:8196, L1970:9675 och L2022:2443. Till varje fornlämning hör ett område på marken, ett fornlämningsområde (2 kap. 2 § kulturmiljölagen). Även ingrepp i fornlämningsområdet tillståndsprövas av länsstyrelsen, som även bestämmer dess storlek. En vanlig buffert är 25 meter från fornlämningens avgränsning. Skyddsåtgärder under anläggningsarbeten torde kunna reducera behovet av tillkommande antikvariska åtgärder, även om de inte helt kan undvikas.

Undersökningsområdet

Fysisk påverkan på kulturvärden utanför utredningsområdet kan inte uppkomma, men både **audiell och visuell påverkan** kan bli aktuell. Audiell

Arkeologacentrum AB

påverkan kan inte skada kulturvärden men skulle kunna upplevas som störande av en enskild besökare i en viktig kulturmiljö, till exempel ett besöksmål eller fornvårdsobjekt.

Synlighet kan inte undvikas i alla siktstråk eller från alla utsiktspunkter. Öppna ytor såsom sjöar och trädlösa mossar liksom storskaliga odlingslandskap befrämjar synlighet. Topografi, vegetation och avstånd utgör potentiella sikthinder.

De utpekade kulturvärdena diskuteras nedan med avseende på audiell och visuell påverkan.

Anrås riksintressanta och kommunala kulturmiljö. Riksintresseområdets avstånd till de två planerade vindkraftverken, 4,1 kilometer och längre, utesluter såväl fysisk som audiell påverkan. Endast visuell påverkan kan uppkomma.

Den visuella påverkan reduceras framför allt av avståndet. Kärnvärdet Odlingslandskapet innebär emellertid att stora delar av riksintresseområdet utgörs av öppen terräng utan sikthinder eller med enstaka siktreducerande höjdryggar och vegetation. Synligheten blir god. Riksintresseområdet omges dock av andra exempel på anläggningar utan tids- och egenskapssamband med riksintresseområdets kärnvärden, såsom större luftledningar och en motorväg. Avståndet mellan riksintresse och vindkraftverk innebär att även om de senare blir synliga från flera utsiktspunkter i riksintresseområdet så kan kulturmiljön även fortsättningsvis upplevas utan vindkraftverk i alla siktstråk utom ett, mot syd-sydost.

Kulturmiljövårdens riksintresseområden omfattas av miljöbalkens hushållningsbestämmelser och får inte förändras på ett sätt som påtagligt skadar dem. Påtaglig skada uppkommer när en kulturmiljö förlorar de värden som varit grund för riksintressets utpekande, och när dessa värden går förlorade utan att kunna återskapas (Prop. 1997/98:45). Denna grad av skada kan inte anses förorsakas av de två vindkraftverken. På grund av framför allt stora avstånd kan ingen negativ kulturmiljöpåverkan anses uppkomma och därför inte heller någon otillåten och påtaglig skada.

Solberga–Ödsmåls riksintressanta kulturmiljö. Riksintresseområdets avstånd till de två planerade vindkraftverken, 2,6 kilometer och längre, utesluter såväl fysisk som audiell påverkan. Precis som i fallet med Anrås riksintresseområde kan bara visuell påverkan uppkomma.

Ett befintligt vindkraftverk återfinns på 1,9 kilometers avstånd, helt nära väg E6, som löper mellan riksintresseområdet och de två planerade vindkraftverken. Utöver det befintliga vindkraftverket finns talrika anläggningar med hög höjd respektive helt utan tids- och egenskapssamband med riksintressets kärnvärden, både inom och utanför riksintresseområdet.

Den visuella påverkan av de planerade vindkraftverken reduceras framför allt av avståndet. Som för Anrås riksintresseområde innebär kärnvärdet Odlingslandskapet förekomst av öppen terräng med från flera utsiktspunkter fri sikt mot de planerade vindkraftverken. Även i Solberga–Ödsmål förekommer siktavväjande faktorer, förutom genom avstånd även i form av topografi och vegetation. Även här är den visuella påverkan begränsad till ett

Arkeologacentrum AB

enstaka siktstråk. Riksintressets värden kan fortsättningsvis upplevas utan synliga vindkraftverk i flertalet riktningar.

Denna grad av kulturmiljöpåverkan kan inte anses medföra påtaglig skada på riksintresset. Den kumulativa påverkan av befintligt och planerade vindkraftverk bedöms rymmas inom segmentet *obetydlig till liten negativ*.

Jörlanda kyrka. Kyrkomiljön på 3,1 kilometers och större avstånd från de planerade vindkraftverken påverkas inte audiellt. Visuell påverkan på delar av kyrkomiljön reduceras av avståndet men även av trädriddåer runt kyrkomiljön (figur 16). Kyrkans närmiljö utgör inte ett reliktområde utan några spår av modernisering. Närmaste granne till kyrkomiljön är ett modernt villaområde. Någon skada på kyrkomiljön kan vindkraftverken inte anses förorsaka.

Figur 16. Arkivfoto. Jörlanda kyrka 2007-02-09. Vy mot nordost. Foto Tor Svensson, Wikimedia Commons CC ASA 3.0.

Solberga kyrka. Kyrkomiljön på 3,7 kilometers och större avstånd från de planerade vindkraftverken riskerar inte att påverkas audiellt. Visuell påverkan reduceras av avståndet och av trädriddåer runt kyrkomiljön. Kyrkomiljön omges av bebyggelse från olika tidsperioder och bär spår av pågående verksamheter av många slag utan egenskaps- eller tidssamband med kyrkobyggnaden (figur 17). Vindkraftverkens visuella påverkan bedöms inte skada kyrkomiljön. Någon ovälkommen dominans kan på grund av avstånd inte uppkomma.

Arkeologacentrum AB

Figur 17. Arkivfoto. Solberga kyrka år 2008-02-05. Vy mot ost-sydost. Foto Tor Svensson, Wikimedia Commons CC ASA 3.0.

Kommunala kulturmiljöer. Påverkan på kommunala kulturmiljöer blir visuell eller uteblir helt på grund av sikthinder och avstånd. De allmänna hänsynskrav som omfattar dessa kulturvärden bedöms vara uppfyllda genom att ingen fysisk eller audiell påverkan blir aktuell, och den visuella påverkan reduceras av avstånd på 1,6 kilometer och längre.

Konsekvensbedömning

De två planerade vindkraftverken bedöms inte innebära några negativa kulturmiljökonsekvenser. Det beror dels på stora avstånd, dels på förekomst av ett litet antal utpekade värden och dels på siktavvärjande landskapselement. Att fornlämningar eventuellt kan komma att beröras och därför eventuellt undersökas utgör inte en negativ kulturmiljökonsekvens.

Sammantaget bedöms de planerade vindkraftverken inte ha några betydande konsekvenser för kulturmiljön. Bedömningen enligt avsnittet Utgångspunkter ovan faller därför inom den lägsta konsekvensgraden, *Obetydlig till liten negativ kulturmiljökonsekvens*.

Arkeologacentrum AB

Åtgärdsförslag

Det är länsstyrelsen som avgör om det föreligger behov av ytterligare antikvariska åtgärder med anledning av det planerade arbetsföretaget. Här lämnas förslag på skyddsåtgärder och fortsatta antikvariska åtgärder.

Allmänna hänsyn

Kulturhistoriska lämningar utan fornlämningskydd omfattas av allmänna hänsynskrav. Allmänna kulturmiljöhänsyn föreskrivs i flera olika lagar. Innebörden av de allmänna hänsynskraven är, att ingrepp och skador så vitt möjligt undviks eller i vart fall minimeras.

De allmänna hänsynskraven i 1 kap. kulturmiljölagen kan inte läggas till grund för exempelvis kompensationsåtgärder eller antikvariska åtgärder såsom dokumentation eller undersökning av lämningar utan fornlämningskydd. Sådana antikvariska åtgärder kan bara avse fornlämning och endast komma i fråga efter tillståndsprövning jämlikt 2 kap. 13 § kulturmiljölagen, och länsstyrelsens beslut i ärendet.

Figur 18. Stengärdesgård med grindstolpar i västra vägkorridoren, i södra avgränsningen av fossil åker L2022:2444. Vy mot norr. Foto AC2021-055-O-0010.

Arkeologacentrum AB

Här föreslås att skador och ingrepp i utredningsområdets övriga kulturhistoriska lämningar undviks (husgrund L2022:2438 och gårdstomt L1968:3312) eller minimeras (fossil åker L2022:2444). Husgrunden L2022:2438 markeras av två högstubbar. För att förenkla hänsyn kan den märkas ut med snitslar eller band före anläggningsarbeten. För de övriga två lämningarna utan fornlämningskydd, fossil åker och gårdstomt, föreslås att skador och ingrepp minimeras.

Under denna utredning har inga stengärdesgårdar registrerats. Det beror inte på att sådana saknas i utredningsområdet, utan på att RAÄ undanber sig registrering av denna lämningstyp i fornminnesregistret (RAÄ Lämnings-typlista 2021:36). Denna typ av hägnad tillför miljöskapande värden. I ett fall i den västra vägkorridoren och i södra avgränsningen av fossil åker L2022:2444 kan en stengärdesgård med grindstolpar särskilt beaktas och om möjligt åtgärder vidtas för anläggningens fortbestånd.

Särskilda hänsyn

Fornlämningar omfattas av särskilda hänsynskrav. Det har redan framgått ovan att länsstyrelsens tillstånd behöver inhämtas för ingrepp i fornlämning och fornlämningsområde. Fornlämningsområdets storlek avgörs av länsstyrelsen. En vanlig storlek är en 25 meter bred buffert runt fornlämningens avgränsning.

Kring en av utredningsområdets fornlämningar föreslås ett skyddsområde i den angivna storleksordningen i kombination med snitsling eller avspärning med band, nämligen röset L1970:9675. Torplämningens L2022:2443 närområde bedöms inte störas av en närliggande väg så länge tomtmarkens avgränsning i form av en stengärdesgård respekteras. Stengärdesgården bör snitslas eller märkas ut med band för att undvika oavsiktliga skador.

Fornlämningar kan sakna ovan jord synlig begränsning. Det är fallet med boplatsen L1968:8196, varför lämningen kan behöva förundersökas eller förundersökas i avgränsande syfte. Storlek på ett skyddsområde, tillika fornlämningsområde, kan inte föreslås när fornlämningens avgränsning inte är känd. Länsstyrelsen tillståndsprövar frågan om ingrepp i fornlämningen. Blir det fråga om att avgränsa boplatsen genom en antikvarisk åtgärd i fält kan frågan om dess eventuella förlängning i vägkorridoren mot nordväst prövas.

Med anledning av att samtliga fornlämningar är lokaliserade till den västra vägkorridoren kan frågan om vägkorridoren möjligen skulle kunna utgå begrundas. Om vägkorridoren inte nyttjas finns ingen risk för ingrepp i fornlämning eller fornlämningsområde och inga kostnader för olika antikvariska åtgärder uppkommer.

Arkeologacentrum AB

Utredningsgrävning

Byråinventering inför föreliggande utredning har inte resulterat i indikation på okända fornlämningar. Utredningsområdet är fältinventerat utan att fornfynd eller annan indikation på fornlämning utan synlig begränsning framkommit i plöjd åkermark eller andra markskador. Av intresse är endast terrängläget för den sedan tidigare kända boplatsen L1968:8196. Det mest skyddade terrängläget är i boplatsens sydöstra del, utanför utredningsområdet, men den aktuella dalgången fortsätter mot nordväst fram till husgrunden L2022:2438. Att boplatsen har en fortsatt utbredning mot nordväst, eller att här finns en boplats med något äldre datering, kan inte uteslutas. Dalgången ligger tämligen skyddad på 50 till 60 meters höjd över havet. Dalgången nordväst om boplatsen L1968:81906 fram till nära husgrunden L2022:2438 är en möjlig sträcka för utredningsgrävning.

Förundersökning

Jordarten och dräneringsförhållandena i vägkorridoren nära boplatsen L1968:8196 hör inte till de gynnsammaste, men den befintliga boplatsen talar för att åtminstone delar av dalgången anses lämpliga för längre eller kortare vistelse under stenåldern.

Boplatsen är avgränsad vid RAÄ:s fornminnesinventering, under ett strikt regelverk och med kvalitetssäkring. Man kan utgå från att boplatsens avgränsning visar var boplatsmaterial iakttagits vid inventerings- och senare granskningstillfället. Avgränsningen baseras inte på antaganden eller på tillägg av ett skyddsområde.

Boplatsens observerbara avgränsning är inte med nödvändighet densamma som boplatsens verkliga avgränsning. Endast en liten del av boplatsen återfinns inom utredningsområdet, men dess avgränsning i vägkorridoren kan behöva fastställas genom förundersökning i avgränsande syfte.

Förundersökningen skulle kunna samordnas med utredningsgrävning, då utredningsområdet för arkeologisk utredning steg 2 i hög grad torde överlappa ett förundersökningsområde.

Okänd fornlämning

Här ska för ordningens skull erinras om bestämmelsen i 2 kap. 11 § kulturmiljölagen, att om en fornlämning som inte tidigare är känd påträffas under markarbeten ska arbetet omedelbart avbrytas till den del fornlämningen berörs. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla förhållandet till länsstyrelsen.

Referenser

Publikationer och rapporter

- Hellgren, Mats, 2022. *Intill hällristningar och gravar i Solberga: arkeologisk utredning, Vitsten 1:3 m. fl., Solberga socken, Kungälv kommun.* (Göta Arkeologi Rapport 2022:11.) Borås.
- Jensen, Ronnie, 1997. *Fornminnesinventeringen – nuläge och kompletteringsbehov: en riksöversikt.* (Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- Kulturminnesvårdsprogram Kungälvs kommun*, 1990. Kungälv.
- Kulturminnesvårdsprogram för Stenungsunds kommun*, 1987. Stenungsund.
- Lundgren, Fredrik, Larsson, Anton, Swedberg, Stig, & Jacobsson, Oscar, 2018. *Kareby-Ryr 1:1 m fl, Kareby och Solberga socken, Kungälvs kommun, Västra Götalands län: arkeologisk utredning steg 1: agrara lämningar och kvarnar.* (Kulturlandskapet rapporter 2018:3.) Fjällbacka.
- Olsson, Anna-Lena (red.), 2008a. *Handledning för inventering och dokumentation av forn- och kulturlämningar för FMIS. Del 1: Fälthandledning version 1.0.* (Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- Olsson, Anna-Lena (red.), 2008b. *Handledning för inventering och dokumentation av forn- och kulturlämningar för FMIS. Del 2: Exempelsamling version 1.0.* (Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- Prop. 1997/98:45 – se Webbreferenser.
- RAÄ Fornlämningsbegreppet 2021 – *Fornlämningsbegreppet: vägledning för tillämpning av fornlämningsbegreppet 2 kap. 1 § och 1 a § kulturmiljölagen (1988:950).* (Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- RAÄ Handbok 2014 – *Kulturmiljövårdens riksintressen enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Handbok 2014-06-23.* (Rapport från Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- RAÄ Lämningsstyplista 2021 – *Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning, (version 5.0.), 2021.* (Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- RAÄ Riksintressen O, 2018 [1997]. *Riksintressen för kulturmiljövården – Västra Götalands län (O).* (Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- RAÄ Vägledning 2016 (2014) – *Vägledning från Riksantikvarieämbetet: fornlämningsbegreppet och fornlämningsförklaring för tillämpning av 2 kap. 1 och 1a §§ kulturmiljölagen.* (Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- SOL 2003. *Svenskt ortnamnslexikon.* (Språk- och folkminnesinstitutet.) Uppsala.
- ÖP 2010 – Översiktsplan. Kungälvs kommun. Kungälv.
- ÖP 2020 – Översiktsplan. Stenungsunds kommun. Stenungsund.

Arkeologacentrum AB

Allmänna kartor och specialkartor

Berggrundskarta – se Webbreferenser, nedan.
 Bing Aerial – WMS. 2022-04-27.
 Google Satellite – WMS. 2022-04-27.
 Jordartskarta – se Webbreferenser, nedan.
 Mineralresurser – se Webbreferenser, nedan.
 Mineralrättigheter – se Webbreferenser, nedan.
 Ortofoto. 1960. – Lantmäteriet. Gävle.
 Ortofoto – RAÄ:s KMR (Lantmäteriet. Gävle.)
 Terrängkartan. 2022. Vektor. Lantmäteriet. Gävle.
 Terrängskuggningskarta. 2022. Raster. Metria, Gävle.

Historiska kartor

Rikets allmänna kartverks arkiv (RAK)

Ekonomisk karta
 Bladnamn Kode
 Årtal 1974
 Rak-id J133-7b6d76
 Årtal 1976

Generalstabskarta
 Bladnamn Göteborg
 Rak-id J243-32-1
 Årtal 1863

Lantmäterimyndigheternas arkiv (LMA)

Aktbeteckning 14-sol-33
 Län Göteborg- och Bohus län
 Kommun Kungälv
 Datum 1777-02-15
 Åtgärd Storskifte

Aktbeteckning 14-sol-74
 Län Göteborg- och Bohus län
 Datum 1809
 Åtgärd Storskifte

Aktbeteckning 14-sol-174
 Län Göteborg- och Bohus län
 Kommun Kungälv
 Datum 1854-01-13

Arkeologacentrum AB

Åtgärd Laga skifte

Lantmäteristyrelsens arkiv (LSA)

Aktbeteckning	N103-56:2
Län	Göteborgs o Bohus län
Socken	Solberga socken
Ort	Törresröd nr 1
Åtgärd	Storskifte på utmark/utägor
Datum	1809
Anmärkning	Mm
Lantmätare	Johan Peter Vessborg

Arkivmaterial

Miljööverdomstolen, Svea hovrätt. MÖD 5329–16, 2017-05-08. Skaftåsen.

Webbreferenser

Arkivsök – <https://app.raa.se/open/arkivsoek/search> 2022-04-26—2022-05-17.

BeBR – Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister. www.bebyggelseregistret.raa.se, 2022-04-26—2022-05-17.

DMS – Riksantikvarieämbetets söktjänst Det medeltida Sverige. <http://dms.raa.se/cocoon/DMS/bebyggelse/sok.html>, 2022-04-26.

Forndok – Riksantikvarieämbetets e-arkiv. <https://app.raa.se/oppnadata/forndok/login;jsessionid=204DAB07376FF6926286D7C64B3250E6?0>, 2022-04-26.

ISOF – Institutets för språk och folkminnen ortnamnsdatabas. www.isof.se, 2022-04-26.

KML – Kulturmiljölagen (SFS 1988:950). www.notisum.se/rnp/sls/lag/19880950.htm/ 2022-04-26.

Kringla – Riksantikvarieämbetets samsöktjänst. www.kringla.nu/kringla, 2022-04-26—2022-05-17.

Kyrkokartan – www.kyrkokartan.se, 2022-04-26.

LIBRIS – Kungliga bibliotekets nationella bibliotekssystem, <http://libris.kb.se>, 2022-04-26—2022-05-17.

LMA – Lantmäteriets historiska karttjänst. Lantmäterimyndigheternas arkiv. www.lantmateriet.se/ 2022-04-26—2022-05-17.

LSA – Lantmäteriets historiska karttjänst. Lantmäteristyrelsens arkiv. www.lantmateriet.se/ 2022-04-26—2022-05-17.

Länsstyrelsen – <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/samhalle/kulturmiljo.html>, 2022-04-26—2022-05-17.

Arkeologacentrum AB

Länsstyrelsernas geodatakatalog –

<https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/> 2022-04-26—2022-05-17.

MB – Miljöbalken.

<http://www.notisum.se/Pub/Doc.aspx?url=/rnp/sls/lag/19980904.htm/> 2022-04-26.

Mineralrättigheter – <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-mineralrattigheter.html>, 2022-04-26.

Prop. 1985/86:3 med förslag till lag om hushållning med naturresurser m.m.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/med-forslag-till-lag-om-hushallning-med_G9033, 2022-05-17.

Prop. 1997/98:45 – Miljöbalk 1997 (Miljö- och energidepartementet.)

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/1997/12/prop.-19979845-/>, 2022-05-17.

RAK – Lantmäteriets historiska karttjänst. Rikets allmänna kartverks arkiv.

www.lantmateriet.se/ 2022-04-26—2022-05-17.

RAÄ:s FMR – Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

<https://app.raa.se/open/fornsok/>, 2022-04-26—2022-05-17.

RAÄ:s KMR – Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister.

www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html, 2022-04-26—2022-05-17.

SGU – Sveriges geologiska undersöknings karttjänst. www.sgu.se/ 2022-04-26—2022-05-17.

SH – Skog och historia. Skogsstyrelsens karttjänst Skogens källa.

<http://193.183.24.13/Geowebshare/default.asp/> 2022-04-26.

SHM – Statens historiska museums översiktsdatabas. www.historiska.se,

2022-04-26.

Unesco – Unescos världsarvslista.

<https://whc.unesco.org/en/list/&order=country#alphaS>, 2022-04-26.

Vindbruksplan 2010, Kungälv. <https://www.kungalv.se/Bygga--bo--miljo/samhallsplanering/oversiktsplanering/vindbruksplan/>

2022-05-17.

Vindbruksplan 2012, Stenungsund.

<https://www.stenungsund.se/webbsidor/huvudmeny/byggabomiljo/samhallsplanering/oversiktsplanering/vindbruksplan.4.4f2ee6e61333945c6538000422.html>, 2022-05-17.

Vitalis – Vitterhetsakademiens bibliotekssystem, <http://vitalis.raa.se/F/>,

2022-04-26.

ÖP 2010 – Översiktsplan. Kungälvs kommun.

<https://www.kungalv.se/Bygga--bo--miljo/samhallsplanering/oversiktsplanering/> 2022-04-26.

ÖP 2020 – Översiktsplan 2020. Stenungsunds kommun.

<https://www.stenungsund.se/>, 2022-04-26.

Arkeologacentrum AB

Bilaga 1. Administrativa och tekniska uppgifter

Uppdrag

Kulturmiljöutredning, Rämna–Törresröds projektområde för vindbruk, Stenungsunds och Kungälv's kommuner, Västra Götalands län

Diarie- och projektnummer

Arkeologacentrums P-nr: P2021-055-O Rämna–Törresröd

Arkeologacentrums rapportnr: ACR2213

Uppdragsnr i KMR: 202200302

Uppdragsgivare

Tekniska verken i Linköping Vind AB, Box 1500, 581 15 Linköping

Utförare

Arkeologacentrum i Skandinavien AB, Stenkumla Martille 904, 621 95 Visby

Projektpersonal: Britta Wennstedt Edvinger, Kjell Edvinger

Projektid och täckningsgrad

Fältarbete: 2022-04-27, 2 dvn

Täckningsgrad: 16 hektar

Belägenhet

Län: Västra Götaland

Landskap: Bohuslän

Kommun: Stenungsund

Socken: Jörlanda

Fastighet: Rämna 1:6, 1:9

Kommun: Kungälv

Socken: Solberga

Fastighet: Törresröd 1:2, 1:3, 1:6, 1:8, 1:9, 1:10, 1:11, S:1, S:3, S:6

Kartblad: 64D 2b NV, 64D 2b NO

Utredningsområde

Yta utredningsområde: 32,4 hektar

Undantagna ytor: -

Höjd över havet: 25–110 meter

SV-koordinat: N6427740 E314180

Kartreferens

SWEREF 99 TM, RH 2000

Arkeologacentrum AB

Kartering

Programvara: QGIS 3.10.4

Fynd

Inga fynd har tillvaratagits.

Arkivmaterial

Inget arkivmaterial har producerats. GIS-data är tillgänglig via RAÄ:s kulturmiljöregister.

Fotografier

Digitala fotografier (bilaga 2 och bilaga 3) är återgivna i denna rapport och förvaras vid Arkeologacentrum.

Arkeologacentrum AB

Bilaga 2. Fotolista

ID-nr	Bild-nr	Fotopkt N-/E-koordinat	Motiv	Riktn mot	Fotograf	Datum
AC2021-055-O	0001	6428476 315489	Stengärdesgård i utredningsområdets Ö del	N	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0002	6428629 315546	Dikad torvmark i granplantering i utredningsområdets Ö del	S	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0003	6428876 315482	Våtmark i utredningsområdets N del	NV	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0004	6428975 314860	Landskapskaraktär i N: hållmark, torvmark och stengärdesgård	NÖ	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0005	6428950 314463	Hållmark vid V VKV mot Rämna rös (L1968:9675)	V	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0006	6428935 314441	Rämna rös (L1968:9675) och jordsond i triangelpunkt (rör i håll)	NV	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0007	6428846 314579	Hållmark vid V VKV	NV	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0008	6428671 314447	Brant hållmark i utredningsområdets V del (vägkorridor)	V	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0009	6428233 314334	Boplat L1968:8196 i delvis svagt dränerat terrängläge, notera starr och dike	Ö	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0010	6428349 314267	Grindstolpar vid L2022:2444 fossil åker	NNV	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0011	6428432 314239	Torplämning Dammen (Prästedammstorpet) L2022:2443	NV	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0012		Torplämning Dammen L2022:2443: Ö jordkällare	N	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0013		Torplämning Dammen L2022:2443: ladugårdsgrund	SÖ	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0014		Torplämning Dammen L2022:2443: fågata	V	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0015		Torplämning Dammen L2022:2443: V jordkällare	NNV	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0016		Torplämning Dammen L2022:2443, översikt över åker mot torplämning	N	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27

Arkeologacentrum AB

AC2021-055-O	0017		Uthus-/källargrund L2022:2438	V	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0018	6428432 314239	Fossil åker L2022:2444, granskogsbeväxt	SÖ	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0019		Dokumentation av fossil åker L2022:2444	SÖ	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0020	6428245 314377	Bron L2022:2439 utanför utredningsområdet	SSÖ	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0021	6428319 315364	Väggkorridor i utrednings- områdets Ö del	SV	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0022	6428197 315357	Väggkorridor i utrednings- områdets Ö del, plöjd och harvad åker	NÖ	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27
AC2021-055-O	0023	6427919 314722	Törresröds gamla tomt L1968:3312, bebyggd och bebodd	N	Britta Wennstedt Edvinger	2022-04-27

Arkeologacentrum AB

Bilaga 3. Objekttabell

RAÄ L-nr	Lämningstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning
L1968:3312	Bytomt/ gårdstomt	Beskrivning av lämning Törseröds gamla tomt, enligt storskifteskarta år 1776. Vid karteringstillfället omfattade gårdstomten ett dussintal byggnader. Hemmansklyvning genomförd år 1884. Nu var trakten benämnd Törresröd. Antikvarisk bedömning och lämningens status Antikvarisk bedömning Övrig kulturhistorisk lämning Antikvarisk kommentar Gårdstomten är bebyggd, därför inte varaktigt övergiven och kan trots tillkomst före år 1850 inte omfattas av fornlämningskydd. Grad av skada Åverkan Skadebeskrivning: Bebyggd. Undersökningsstatus Ej undersökt Läge och utbredning Centrumkoordinater (SWEREF 99 TM N,E) N 6428015.704695652 , E 314736.47021739115 Mätmetod Manuell inprickning , medelfel: 10.0 meter Registreringsunderlag Fastighetskartan/utskrivet ortofoto . Noggrannhet på underlag: Skala 1:10000 Kommentar till inmätning Inmätning enligt 1990 års revideringsinventering. Omfattar delvis nuvarande och tidigare åkermark i lämningens S del. Höjd över havet Min: 35 m, Max: 45 m Övrig lämningssinformation Datum för senaste fältbesök 2022-04-27 Terräng kring lämning Svagt SSÖ-sluttande sedimentmark (lera) nedanför bergskant. Planerad tomtmark och i S delen åkermark. Vegetation på lämning Delvis gräsbeväxt. Namn på lämning Törresöds gamla tomt (1856) Törseröds gamla tomt (1776) Referenser Kartmaterial Kartarkiv: Lantmäteristyrelsens arkiv Karttyp: Storskifte Kartakt: Törresröd N103-56:1 (1776) Kommentar: Storskifte på inägor	Övrig kulturhistorisk lämning

Arkeologacentrum AB

		Kartarkiv: Lantmäterimyndigheternas arkiv Karttyp: Laga skifte Kartakt: Törresröd 14-sol-174 (1854) Kartarkiv: Lantmäterimyndigheternas arkiv Karttyp: Övrig karta Kartakt: Törresröd 14-sol-230 (1884) Kommentar: Hemmansklyvning.	
L1968:8196	Boplats	Beskrivning av lämning Boplats utan synlig anläggning. Inom angivet område, 140x25-75 m (NV-SÖ), har vid förstagångsinventering år 1974 påträffats enstaka flintavslag i vägbana (brukningsväg) samt (två) slipstenar i åkermark (ej tillvaratagna?). Enligt Göteborgsinventeringen, uppgift excerperad vid 1990 års revideringsinventering, har här vidare framkommit en "kniv" av flinta, avslagen, samt tre retuscherade flintavslag och en grönstensyxa som inlämnats till Göteborgs arkeologiska museum. Antikvarisk bedömning och lämningens status Antikvarisk bedömning Fornlämning Antikvarisk kommentar Vid 2022 års besiktningstillfälle iaktogs inga boplatslämningar. I markskador i områdets NV del iaktogs musselskal men ingen flinta. Tidigare framkomna indikationer övertygar dock avseende lämningstyp. Grad av skada Åverkan Skadebeskrivning: Plöjd, numera ur bruk tagen åkermark samt brukningsväg, dike och pälsdjursfarm inom området. Undersökningsstatus Ej undersökt Läge och utbredning Centrumkoordinater (SWEREF 99 TM N,E) N 6428211.858480001 , E 314412.91072 Mätmetod Manuell inprickning , medelfel: 10.0 meter Registreringsunderlag Fastighetskartan/utskrivet ortofoto . Noggrannhet på underlag: Skala 1:10000 Kommentar till inmätning Utbredning enligt fornminnesinventering 1974 och tidigare anteckningar. Ej möjlig korrigera vid 2022 års besiktningstillfälle på grund av fornlämningskydd samt belägenhet huvudsakligen utanför 2022 års utredningsområde. Höjd över havet Min: 55 m, Max: 60 m Placering Ej synlig ovan mark Övrig lämningssinformation Datum för senaste fältbesök 2022-04-27 Terräng kring lämning	Fornlämning

Arkeologacentrum AB

		Svagt S- respektive N-sluttande sedimentmark och dikad torvmark. Delvis sankmark, vattenbemängd. Före detta åkermark och i S pälsdjursfarm. Vegetation på lämning Beväxt huvudsakligen med gräs men även något lövsly och lövträd. Referenser Skriftlig källa Göteborgsinventeringen nr 44 och 45.	
L1970:9675	Röse	Beskrivning av lämning Röse, möjligen med brätte, oregelbundet, 12 m diam och 0,6-1,2 m h. Stenarna är 0,2-0,8 m st, vanligen 0,4 m. Brättet(?) är 1 m br och 0,1 m h, av 0,3-0,8 m st stenar, tydligast i S delen men svårbedömt på grund av omfattande skadegörelse. Antikvarisk bedömning och lämningens status Antikvarisk bedömning Fornlämning Antikvarisk kommentar – Grad av skada Grov skada Skadebeskrivning: Omplockat och utrasat. En mindre, skåreliknande anläggning uppförd i SÖ delen. I mitten är en större grop, rund, 1,5 m diam och 0,3 m dj. Minst ytterligare två gropar i ytan, runda, 1 m diam och 0,3 m dj. Undersökningsstatus Ej undersökt Läge och utbredning Centrumkoordinater (SWEREF 99 TM N,E) N 6428940.982 , E 314429.102 Mätmetod GPS , medelfel: 7.0 meter Registreringsunderlag Laserdata . Noggrannhet på underlag: Punkttäthet 0,5-1 punkt/m² Kommentar till inmätning Höjd över havet Min: 110 m, Max: 110 m Orientering 1,5 m ÖSÖ om röset är en triangelpunkt med rör i håll. Övrig lämninginformation Datum för senaste fältbesök 2022-04-27 Terräng kring lämning Hällmark på krön av berg. Skogsmark (tallskog). Vegetation på lämning Delvis övermossad. Beväxt med en tall, tre till fyra enbuskar och obetydligt med lövsly. Namn på lämning Rämna rös	Fornlämning

Arkeologacentrum AB

L2022:2438	Husgrund, historisk tid	Beskrivning av lämning Källargrund, rektangulär, 6x5 m (NÖ-SV) och 0,4-0,5 m h. Väggarna är kallmurade av natursten. Ingång i SV. Till NV väggen ansluter en stengärdesgård från SV. Antikvarisk bedömning och lämningens status Antikvarisk bedömning Övrig kulturhistorisk lämning Antikvarisk kommentar Oklar tillkomsttid. Ej redovisad på historiska kartor. Ålderdomliga konstruktionsdetaljer. Grad av skada Ej skadad Undersökningsstatus Ej undersökt Läge och utbredning Centrumkoordinater (SWEREF 99 TM N,E) N 6428470.333 , E 314206.208 Mätmetod GPS , medelfel: 7.0 meter Registreringsunderlag Fastighetskartan/utskrivet ortofoto . Noggrannhet på underlag: Skala 1:10000 Höjd över havet Min: 55 m, Max: 55 m Övrig lämningsinformation Datum för senaste fältbesök 2022-04-27 Terräng kring lämning Flack sedimentmark (lera) intill bergknalle. Före detta åkermark angränsande till skogsmark (granskog). Vegetation på lämning Två högstubbar.	Övrig kulturhistorisk lämning
L2022:2443	Lägenhets-bebyggelse	Beskrivning av lämning Torplämning, Dammen, vid laga skifte år 1848 benämnt Prästedammstorpet, 65x25 m (VNV-ÖSÖ), bestående av en husgrund efter torpstuga, en ladugårdsgrund och två närmast intakta jordkällare. Husgrunden, belägen i områdets centrala del, är kvadratisk, 6x6 m (NNV-SSÖ) och 0,3-0,7 m h, av naturstenar, 0,3-0,7 m st. I NNV är en spismursrest, kvadratisk, 2x2 m (NNV-SSÖ) och 1,5 m h, murad av merendels flata stenar, 0,15-0,5 m tj, utrasad huvudsakligen mot SSÖ. I VNV är en kvarliggande överliggare, 1 m l, 0,2 m h och 0,1 m tj. I och runt husgrunden iaktogs enstaka tegelstenar samt rikligt med enkupigt taktegel och trärester av dörrar, dörrkamar, aluminiumkärl samt ett utsmyckat ben till en kamin eller vedspis. 3,5 m ÖSÖ om husgrunden är en ladugårdsgrund, rektangulär, 10x5 m (NNV-SSÖ) och 0,3-1 m h, högre i SSÖ, kallmurad av naturstenar, vanligen 0,4-0,5 m st, enstaka större, 0,6-0,9 m st. Indelad i två rum, möjligen två separata byggnader. Det i NNV är närmast kvadratisk, 5x5 m (NNV-SSÖ) med en rest av ett foderbord, 5 m l (VNV-ÖSÖ), 1 m br och 0,3 m h. Det i SSÖ är rektangulärt, 5x3 m (VNV-ÖSÖ). 1 m N om ladugårdsgrunden är en närmast intakt jordkällare, närmast kvadratisk, 5x5 m (NNV-SSÖ) och 1-2 m h, ingrävd i SSÖ-sluttning. Kallmurad av flata naturstenar, vanligen 0,3-0,6 m l. Ingång i SSÖ, 1,5 m h och	Fornlämning

Arkeologacentrum AB

		0,7-1 m br. I tomtens V del är en fägata, 17 m l (VNV-ÖSÖ) och 1-2 m br, omgiven på ömse sidor av hägnader av naturstenar, 0,3-0,5 m st, enradiga och flerskiktade, 0,5-0,8 m h. I V änden är en jordkällare, närmast intakt, kvadratisk, 5x5 m (N-S) och 1-1,5 m h, nedgrävd i S-sluttning. Kallmurad av flata naturstenar, 0,2-0,5 m st. V sidan påförd röjningsstenar, 0,2-,4 m st. I lämningens Ö del är en mindre åker, rektangulär, 15x10 m (N-S), huvudsakligen avgränsad av kantdiken, 1 m br och 0,5 m dj. Tomtmarken omges av stengärdesgårdar, enradiga och flerskiktade av samma typ som fäгатans hägnader, och är vidare ställvis belamrad med bråte, plåtar, emaljerade kärl m.m. Vid lämningens NV avgränsning är en ansamling glasflaskor, plåtburkar, batterier och annat bråte. Antikvarisk bedömning och lämningens status Antikvarisk bedömning Fornlämning Motivering till antikvarisk bedömning Tomten var bebyggd ännu vid ekonomiska kartans utgivning år 1974, men bebyggelsen var tillkommen före år 1850. På 1848 års karta redovisas två byggnader och tillhörande åkermark S om byggnaderna. Ålderdomliga konstruktionsdetaljer såsom naturstenar och enkupigt taktegel talar liksom kartbelägg för betydande ålder. Bebyggd till 1900-talets senare del, enligt uppgift från markägaren. Grad av skada Ringa åverkan Skadebeskrivning: Omrört ytskikt av bökande vildsvin. Undersökningsstatus Ej undersökt Läge och utbredning Centrumkoordinater (SWEREF 99 TM N,E) N 6428612.9969999995 , E 314210.28299999994 Mätmetod GPS , medelfel: 7.0 meter Registreringsunderlag Laserdata . Noggrannhet på underlag: Punkttäthet 0,5-1 punkt/m2 Höjd över havet Övrig lämningsinformation Datum för senaste fältbesök 2022-04-27 Terräng kring lämning S-sluttande moränmark nedanför bergskant. Igenväxande tomtmark. Vegetation på lämning Beväxt med lövträd, lövsly och syrener. Namn på lämning Dammen Prästedammstorpet (1848) Referenser Kartmaterial Kartarkiv: Rikets allmänna kartverks arkiv Karttyp: Ekonomiska kartan	

Arkeologikum AB

		Kartakt: J133-7b6d76 (1976) Kartarkiv: Lantmäterimyndigheternas arkiv Karttyp: Laga skifte Kartakt: Rämna 14-jör-110 (1848)	
L2022:2444	Fossil åker	Beskrivning av lämning Mossodling, 180x15-50 m (NV-SÖ) bestående två åkrar avgränsade av ett mittdike, 0,6-1 m br och 0,3-0,5 m dj, och i SÖ respektive NV av stengärdesgårdar, enradiga och flerskiktade, 0,8-1 m br och 0,8 m h, av vanligen 0,3-0,5 m st stenar. Antikvarisk bedömning och lämningens status Antikvarisk bedömning Övrig kulturhistorisk lämning Antikvarisk kommentar Betesmark vid laga skifte år 1854, senare uppodlad. Inga ålderdomliga åkerformer. Övergiven före ekonomiska kartans utgivning år 1974, nu granodling. Grad av skada Ej skadad Undersökningsstatus Ej undersökt Läge och utbredning Centrumkoordinater (SWEREF 99 TM N,E) N 6428403.700642857 , E 314285.7570714286 Mätmetod GPS , medelfel: 7.0 meter Registreringsunderlag Fastighetskartan/utskrivet ortofoto . Noggrannhet på underlag: Skala 1:10000 Höjd över havet Min: 55 m, Max: 60 m Övrig lämningensinformation Datum för senaste fältbesök 2022-04-27 Terräng kring lämning Flack torvmark mellan en mindre och en större bergsklack. Vegetation på lämning Granplantering. Referenser Kartmaterial Kartarkiv: Lantmäterimyndigheternas arkiv Karttyp: Laga skifte Kartakt: Törresröd 14-sol-174 (1854) Kartarkiv: Lantmäterimyndigheternas arkiv Karttyp: Storskifte Kartakt: Törresröd 14-sol-74 (1809)	Övrig kulturhistorisk lämning

Arkeologacentrum AB

Bilaga 4. Fotografier

AC2021-055-O-0001

AC2021-055-O-0004

AC2021-055-O-0002

AC2021-055-O-0005

AC2021-055-O-0003

AC2021-055-O-0006

Arkeologacentrum AB

Arkeologacentrum AB

AC2021-055-O-0007

AC2021-055-O-0010

AC2021-055-O-0008

AC2021-055-O-0011

AC2021-055-O-0009

AC2021-055-O-0012

Arkeologacentrum AB

Arkeologicentrum AB

AC2021-055-O-0013

AC2021-055-O-0016

AC2021-055-O-0014

AC2021-055-O-0017

AC2021-055-O-0015

AC2021-055-O-0018

Arkeologacentrum AB

Arkeologacentrum AB

AC2021-055-O-0019

AC2021-055-O-0022

AC2021-055-O-0020

AC2021-055-O-0023

AC2021-055-O-0021

www.arkeologikum.se

AC-RAPPORT 2213

2022-12-21

PM

Rämna - Bullerberäkning

Som en del i samrådsunderlaget för vindprojektet Rämna har Sweco, för Tekniska verkens räkning, utfört en bulleranalys samt en beräkning för lågfrekventljud inomhus. Nord2000 har använts för att utföra beräkningarna.

Ver 2
Upprättad av Sophia Nilsson
Uppdragsnummer 30044938
Uppdrag TVAB Rämna vindkraft
Kund Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Uppdragsledare Johanna Öhman
Kontrollerad av Leon Lee

Metod

Ljudemissionsberäkningar har genomförts för vindprojektet Rämna med beräkningsmodellen Nord2000. Nord2000 är den beräkningsmodell som Naturvårdsverket rekommenderar. Modellen tar bland annat hänsyn till varierad topografi, frekvensspektrum, markytans egenskaper ("akustisk hårdhet") samt meteorologi. Beräkningarna har genomförts enligt praxis för medvind från samtliga verk på 8 m/s vid 10 m höjd. Naturvårdsverket anger inte några standardvärden för meteorologi. I den aktuella beräkningen sattes den relativa fuktigheten till 70% och temperaturen till 15 °C vilket är branschpraxis för ljudmätning. Den atmosfäriska stabiliteten har valts till en lätt stabil skiktning på +0,05 K/m vilket skulle motsvara en klar natt vilket främjar ljudutbredning.

Ett vindkraftverks källljud varierar med verksmodell och verkets effekt. För vindprojektet Rämna har beräkningarna genomförts med verksmodellen Vestas V162-6,0 MW, eftersom den bedöms vara representativ för den turbintyp som kan komma att bli aktuell för vindkraftsparken. Verken är inte nedreglerade. Beräkningarna har genomförts för 2 vindkraftverk med en navhöjd om 119 m och en totalhöjd om 200 m.

Vid ljudemissionsberäkningarna har ljudnivån beräknats för totalt 13 punkter som har tillhandahållits av Tekniska verken.

Beräkningarna för lågfrekvent ljud inomhus har utförts för samma punkter som ljudemissionsberäkningarna. Beräkningarna har även för lågfrekvent ljud genomförts med Nord2000 och baseras på ljudnivåer utomhus med 1/3-oktavband mellan 31,5 och 200 Hz. Data för lågfrekvent buller från turbinen Vestas V162-6,2MW har erhållits från Tekniska verken. Ett värde för fasaddämpningen dras sedan av från det beräknade utomhusvärdet. Värdet som normalt sett används vid dessa beräkningar är baserat på en dansk studie. I studien konstateras att 80–90 % av bostäderna i Danmark har bättre fasaddämpning än värdet, se Tabell 1, (Hoffmeyer & Jakobsen, 2010) Svenska bostäder är normalt sett bättre isolerade vilket medför att fasaderna bättre dämpar ljudet.

Resultat

Resultatet från ljudemissionsberäkningarna visar att begränsningsvärdet utomhus på 40 dB(A) (Naturvårdsverket, 2020) uppfylls för samtliga 13 punkter, se Bilaga 1. Detta innebär att begränsningsvärdet även kommer att uppfyllas för de bostäder som inte redovisas. Fullständigt resultat med detaljer för bland annat ljudnivån för respektive bostad från beräkningarna redovisas i Bilaga 2.

Resultatet för det lågfrekventa ljudet inomhus visas i Bilaga 3. Beräkningarna visar att samtliga bostäder ligger inom det riktvärde som Folkhälsomyndigheten (Folkhälsomyndigheten, 2019), tagit fram.

2022-12-21

Ver 2

Uppdragsnummer 30044938

Uppdrag TVAB Rämna vindkraft

Tabell 1. Fasaddämpning enligt (Hoffmeyer & Jakobsen, 2010)

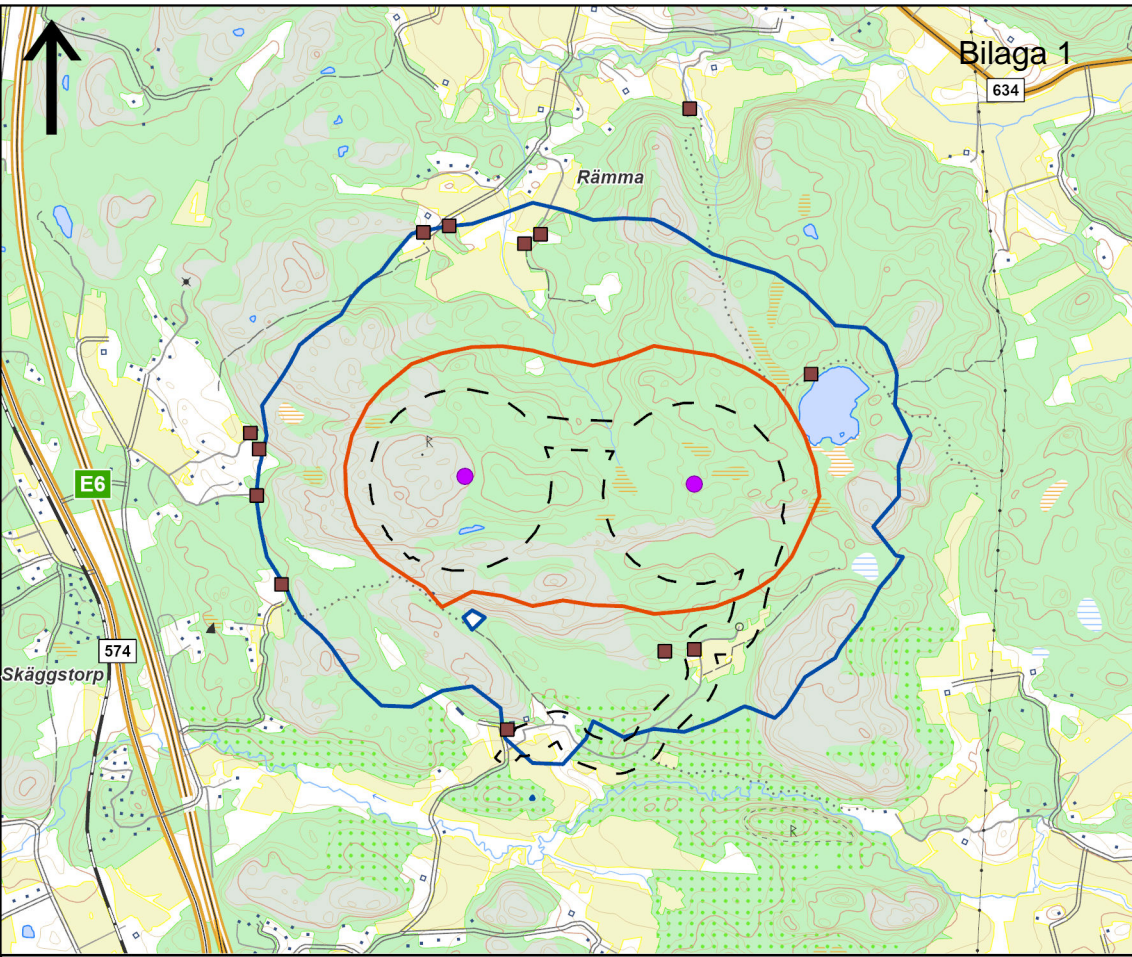
Frekvens [Hz]	Ljudtrycksnivå [dB]
31,5	6,7
40	7,6
50	10,3
63	14,2
80	17,5
100	18,2
125	17,5
160	18,6
200	22,4

Referenser

Folkhälsomyndigheten. (2019). *Om ljud och buller*.

Hoffmeyer, D., & Jakobsen, J. (2010). Sound insulation of dwellings at low frequencies. *Journal of low frequency noise, vibration and active control*, 15-23.

Naturvårdsverket. (2020). *Vägledning om buller från vindkraftverk*.

RÄMMA

Bullerkarta

Skala: 1:25 000
0 0,5 1
Km

- ┌ ┐ Projektområde
- Vindkraftverk
- Bebyggelse
- 35 dB (A)
- 40 dB (A)

Bilaga 2

Project:
Rämna Bullerberäkning

Licensed user:
SWECO Energiguide AB
Gjörwellsгатan 22, Box 34004
SE-100 26 Stockholm
+46 8 695 60 00

Calculated:
2022-12-08 11:33/3.6.355

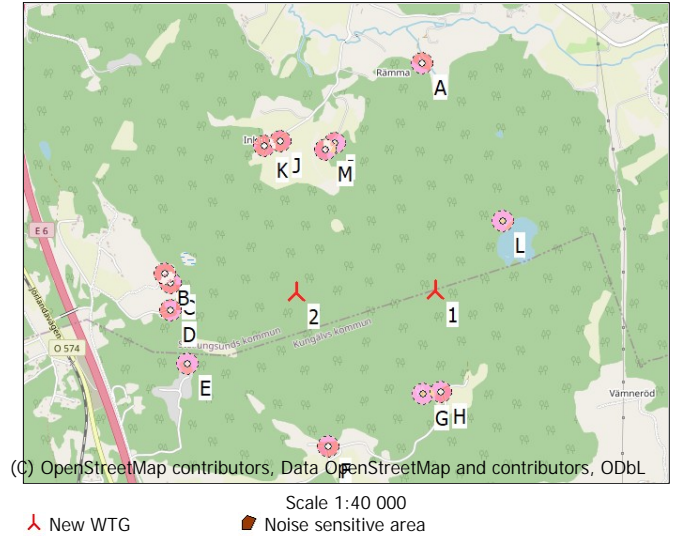
NORD2000 - Main Result

Calculation: Rämna Bullerberäkning December 2022

Assumptions

Weather stability	70,0 %
Relative humidity	15,0 °C
Air temperature	2,0 m
Height for air temperature	Night: Clear sky
Stability parameters	0,0100
Inverse Monin Obukhov length	0,0500
Temperature scale T*	
Terrain	
Elevation based on object	
Project Wizard Elevation Data Grid (Swedish Elevation Model (GSD Højddata, grid 50+ nh))	
Roughness based on line object	
Roughness Lines: ROUGHNESSLINE_ONLINEDATA_0.wpo (1)	
Terrain type based on area object	
Project Wizard Roughness Areas (Corine land cover 2018 - 100 m grid)	
Month for calculation	December
Wind speed criteria	
Uniform wind speed at 10 m agl.	8,0 m/s
Wind speed	0,0 ° - 330,0 ° - 30,0 °
Wind direction	1,5 m
Height above ground level for receiver	
Wind speed has been extrapolated to calculation height using	
IEC profile shear (z0 = 0,05m)	
No stability correction	
Version	6.005

All coordinates are in
Swedish UTM 33-SWREF99 (SE)

WTGs

Easting	Northing	Z	Row data/Description	WTG type			Noise data				Wind speed [m/s]	LwA,ref [dB(A)]	
				Valid	Manufact.	Type-generator	Power, rated [kW]	Rotor diameter [m]	Hub height [m]	Creator			Name
1	315 333	6 428 842	92,5 VESTAS V162-6.0 6000 1...	Yes	VESTAS	V162-6.0-6 000	6 000	162,0	119,0	EMD	Level 0 - - Mode PO6000 - 12-2020	11,7	104,3
2	314 576	6 428 866	101,6 VESTAS V162-6.0 6000 1...	Yes	VESTAS	V162-6.0-6 000	6 000	162,0	119,0	EMD	Level 0 - - Mode PO6000 - 12-2020	11,7	104,3

Calculation Results

Sound level

No.	Name	Easting	Northing	Z	Immission height [m]	Demands Noise [dB(A)]	Sound level From WTGs [dB(A)]	Demands fulfilled? Noise
A	Rämna 1:10	315 319	6 430 081	36,8	1,5	40,0	27,3	Yes
B	Olofstorp 1:8	313 867	6 429 009	45,6	1,5	40,0	34,0	Yes
C	Södra Rämna 214	313 896	6 428 956	46,7	1,5	40,0	35,1	Yes
D	Södra Rämna 315	313 888	6 428 803	48,3	1,5	40,0	34,8	Yes
E	Hammar 555	313 970	6 428 509	50,8	1,5	40,0	34,6	Yes
F	Törresröd 1:24	314 716	6 428 029	43,7	1,5	40,0	34,6	Yes
G	Törresröd 1:3	315 237	6 428 288	57,9	1,5	40,0	38,0	Yes
H	Törresröd 1:11	315 334	6 428 294	57,3	1,5	40,0	37,9	Yes
I	Rämna 1:25	314 826	6 429 666	52,2	1,5	40,0	36,0	Yes
J	Jörlanda Inlag 1:11	314 524	6 429 694	49,1	1,5	40,0	35,4	Yes
K	Jörlanda Inlag 1:3	314 439	6 429 672	52,6	1,5	40,0	34,9	Yes
L	Hävatten Rämna 1:13	315 720	6 429 204	94,5	1,5	40,0	37,6	Yes
M	Rämna 1:2	314 773	6 429 635	48,2	1,5	40,0	36,4	Yes

Sound level

No.	Name	Easting	Northing	Z	Immission height [m]	Dir [°]	Demands Noise [dB(A)]	Sound level From WTGs [dB(A)]	Demands fulfilled? Noise
A	Rämna 1:10	315 319	6 430 081	36,8	1,5	0,0	40,0	8,4	Yes
A						30,0	40,0	9,6	Yes
A						60,0	40,0	13,2	Yes
A						90,0	40,0	19,0	Yes
A						120,0	40,0	26,2	Yes
A						150,0	40,0	27,2	Yes
A						180,0	40,0	27,3	Yes
A						210,0	40,0	27,1	Yes
A						240,0	40,0	23,4	Yes
A						270,0	40,0	16,9	Yes
A						300,0	40,0	12,0	Yes

To be continued on next page...

Project:

Rämna Bullerberäkning

Licensed user:

SWECO Energide AB
Gjörwellsgatan 22, Box 34004
SE-100 26 Stockholm
+46 8 695 60 00

Calculated:

2022-12-08 11:33/3.6.355

NORD2000 - Main Result

Calculation: Rämna Bullerberäkning December 2022

...continued from previous page

Noise sensitive area

No.	Name	Easting	Northing	Z [m]	Immission height [m]	Demands		Sound level	Demands fulfilled?
						Dir [°]	Noise [dB(A)]	From WTGs [dB(A)]	Noise
A						330,0	40,0	9,2	Yes
B	Olofstorp 1:8	313 867	6 429 009	45,6	1,5	0,0	40,0	33,6	Yes
B						30,0	40,0	34,0	Yes
B						60,0	40,0	34,0	Yes
B						90,0	40,0	34,0	Yes
B						120,0	40,0	33,9	Yes
B						150,0	40,0	34,0	Yes
B						180,0	40,0	33,9	Yes
B						210,0	40,0	33,2	Yes
B						240,0	40,0	32,5	Yes
B						270,0	40,0	32,4	Yes
B						300,0	40,0	32,5	Yes
B						330,0	40,0	32,8	Yes
C	Södra Rämna 214	313 896	6 428 956	46,7	1,5	0,0	40,0	34,5	Yes
C						30,0	40,0	34,8	Yes
C						60,0	40,0	34,9	Yes
C						90,0	40,0	34,9	Yes
C						120,0	40,0	34,9	Yes
C						150,0	40,0	34,7	Yes
C						180,0	40,0	34,5	Yes
C						210,0	40,0	34,7	Yes
C						240,0	40,0	35,0	Yes
C						270,0	40,0	35,1	Yes
C						300,0	40,0	35,0	Yes
C						330,0	40,0	34,7	Yes
D	Södra Rämna 315	313 888	6 428 803	48,3	1,5	0,0	40,0	34,6	Yes
D						30,0	40,0	34,8	Yes
D						60,0	40,0	34,8	Yes
D						90,0	40,0	34,8	Yes
D						120,0	40,0	34,8	Yes
D						150,0	40,0	34,8	Yes
D						180,0	40,0	33,7	Yes
D						210,0	40,0	32,9	Yes
D						240,0	40,0	33,1	Yes
D						270,0	40,0	33,1	Yes
D						300,0	40,0	32,9	Yes
D						330,0	40,0	33,2	Yes
E	Hammar 555	313 970	6 428 509	50,8	1,5	0,0	40,0	34,3	Yes
E						30,0	40,0	34,5	Yes
E						60,0	40,0	34,6	Yes
E						90,0	40,0	34,6	Yes
E						120,0	40,0	34,5	Yes
E						150,0	40,0	34,5	Yes
E						180,0	40,0	34,6	Yes
E						210,0	40,0	34,6	Yes
E						240,0	40,0	34,6	Yes
E						270,0	40,0	34,6	Yes
E						300,0	40,0	34,5	Yes
E						330,0	40,0	34,4	Yes
F	Törresröd 1:24	314 716	6 428 029	43,7	1,5	0,0	40,0	34,6	Yes
F						30,0	40,0	34,2	Yes
F						60,0	40,0	32,9	Yes
F						90,0	40,0	32,2	Yes
F						120,0	40,0	31,5	Yes
F						150,0	40,0	31,1	Yes
F						180,0	40,0	30,7	Yes
F						210,0	40,0	30,6	Yes
F						240,0	40,0	31,4	Yes
F						270,0	40,0	32,3	Yes
F						300,0	40,0	33,8	Yes
F						330,0	40,0	34,4	Yes
G	Törresröd 1:3	315 237	6 428 288	57,9	1,5	0,0	40,0	37,7	Yes
G						30,0	40,0	37,8	Yes
G						60,0	40,0	38,0	Yes

To be continued on next page...

Project:

Rämna Bullerberäkning

Licensed user:

SWECO Energiguide AB
Gjörwellsgatan 22, Box 34004
SE-100 26 Stockholm
+46 8 695 60 00

Calculated:

2022-12-08 11:33/3.6.355

NORD2000 - Main Result

Calculation: Rämna Bullerberäkning December 2022

...continued from previous page

Noise sensitive area

No.	Name	Easting	Northing	Z [m]	Immission height [m]	Demands		Sound level	Demands fulfilled?
						Dir [°]	Noise [dB(A)]	From WTGs [dB(A)]	Noise
G						90,0	40,0	38,0	Yes
G						120,0	40,0	37,6	Yes
G						150,0	40,0	37,3	Yes
G						180,0	40,0	37,1	Yes
G						210,0	40,0	37,1	Yes
G						240,0	40,0	37,4	Yes
G						270,0	40,0	37,7	Yes
G						300,0	40,0	37,8	Yes
G						330,0	40,0	37,7	Yes
H	Törresröd 1:11	315 334	6 428 294	57,3	1,5	0,0	40,0	37,6	Yes
H						30,0	40,0	37,3	Yes
H						60,0	40,0	37,4	Yes
H						90,0	40,0	37,5	Yes
H						120,0	40,0	37,6	Yes
H						150,0	40,0	37,7	Yes
H						180,0	40,0	37,8	Yes
H						210,0	40,0	37,6	Yes
H						240,0	40,0	37,9	Yes
H						270,0	40,0	37,7	Yes
H						300,0	40,0	37,6	Yes
H						330,0	40,0	37,5	Yes
I	Rämna 1:25	314 826	6 429 666	52,2	1,5	0,0	40,0	35,9	Yes
I						30,0	40,0	36,0	Yes
I						60,0	40,0	35,9	Yes
I						90,0	40,0	35,9	Yes
I						120,0	40,0	35,8	Yes
I						150,0	40,0	35,7	Yes
I						180,0	40,0	35,7	Yes
I						210,0	40,0	35,7	Yes
I						240,0	40,0	35,8	Yes
I						270,0	40,0	35,9	Yes
I						300,0	40,0	35,9	Yes
I						330,0	40,0	35,9	Yes
J	Jörlanda Inlag 1:11	314 524	6 429 694	49,1	1,5	0,0	40,0	35,3	Yes
J						30,0	40,0	35,4	Yes
J						60,0	40,0	35,3	Yes
J						90,0	40,0	35,2	Yes
J						120,0	40,0	35,1	Yes
J						150,0	40,0	35,1	Yes
J						180,0	40,0	35,1	Yes
J						210,0	40,0	35,1	Yes
J						240,0	40,0	35,2	Yes
J						270,0	40,0	35,2	Yes
J						300,0	40,0	35,1	Yes
J						330,0	40,0	35,2	Yes
K	Jörlanda Inlag 1:3	314 439	6 429 672	52,6	1,5	0,0	40,0	34,9	Yes
K						30,0	40,0	34,9	Yes
K						60,0	40,0	34,9	Yes
K						90,0	40,0	34,9	Yes
K						120,0	40,0	34,9	Yes
K						150,0	40,0	34,9	Yes
K						180,0	40,0	34,9	Yes
K						210,0	40,0	34,9	Yes
K						240,0	40,0	34,9	Yes
K						270,0	40,0	34,9	Yes
K						300,0	40,0	34,9	Yes
K						330,0	40,0	34,9	Yes
L	Håvatten Rämna 1:13	315 720	6 429 204	94,5	1,5	0,0	40,0	37,5	Yes
L						30,0	40,0	37,6	Yes
L						60,0	40,0	37,5	Yes
L						90,0	40,0	37,4	Yes
L						120,0	40,0	37,3	Yes
L						150,0	40,0	37,2	Yes
L						180,0	40,0	37,5	Yes

To be continued on next page...

Project:

Rämna Bullerberäkning

Licensed user:

SWECO Energuide AB
Gjörwellsgatan 22, Box 34004
SE-100 26 Stockholm
+46 8 695 60 00

Calculated:

2022-12-08 11:33/3.6.355

NORD2000 - Main Result

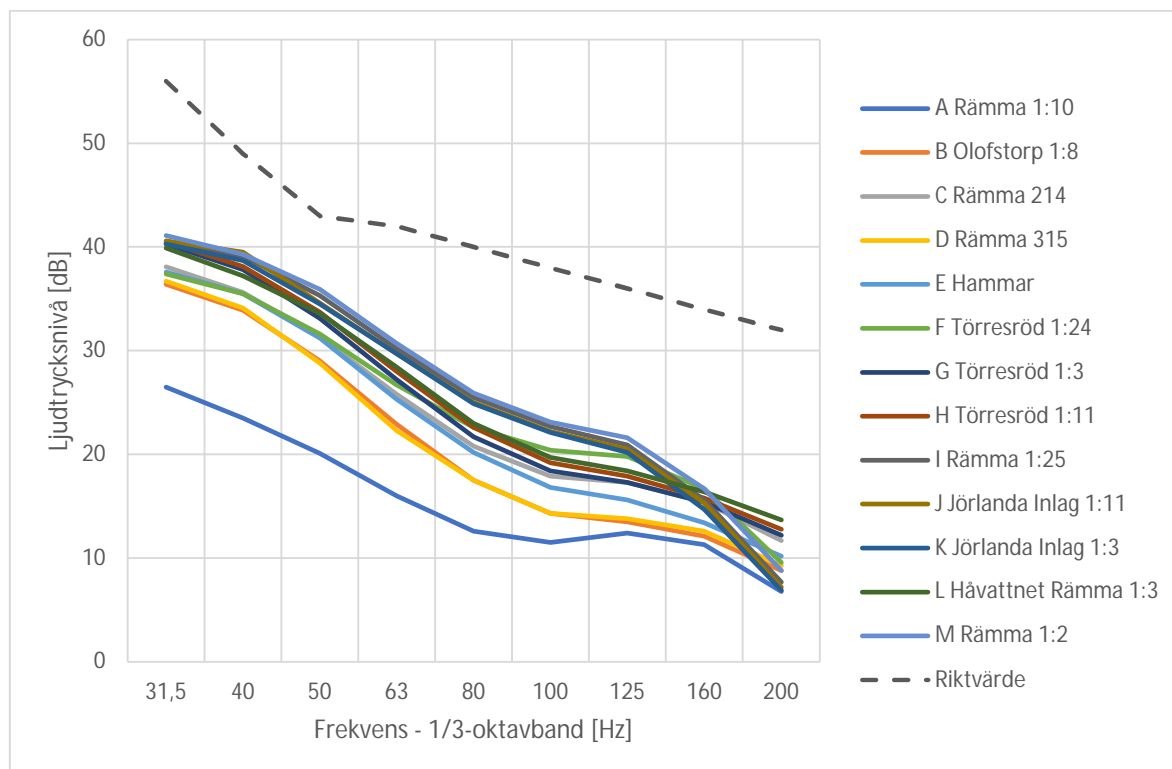
Calculation: Rämna Bullerberäkning December 2022

...continued from previous page

Noise sensitive area

No.	Name	Easting	Northing	Z [m]	Immission height [m]	Demands		Sound level	Demands fulfilled?
						Dir [°]	Noise [dB(A)]	From WTGs [dB(A)]	Noise
L						210,0	40,0	37,5	Yes
L						240,0	40,0	37,5	Yes
L						270,0	40,0	37,5	Yes
L						300,0	40,0	37,6	Yes
L						330,0	40,0	37,5	Yes
M	Rämna 1:2	314 773	6 429 635	48,2	1,5	0,0	40,0	36,3	Yes
M						30,0	40,0	36,4	Yes
M						60,0	40,0	36,4	Yes
M						90,0	40,0	36,3	Yes
M						120,0	40,0	36,2	Yes
M						150,0	40,0	36,2	Yes
M						180,0	40,0	36,2	Yes
M						210,0	40,0	36,3	Yes
M						240,0	40,0	36,4	Yes
M						270,0	40,0	36,4	Yes
M						300,0	40,0	36,2	Yes
M						330,0	40,0	36,2	Yes

Bilaga 3

Bilaga 3. Beräknad ljudnivå förlågfrekvent ljud inomhus vid de närliggande bostäder som visas i Bilaga 1.

Skuggberäkningar för Vindpark Rämna

MKB Bilaga 9

Skuggberäkningen består av tre delar.

1. Ett huvudresultat (2 sidor) som beskriver sammanlagd verklig skuggtid på valda bostäder kring vindkraftverken.
Verklig skuggtid är då man tagit hänsyn till statistiska värden på soltimmar och vindförekomst. Alltså ett årligt genomsnitt av skuggstörning som påverkar bostaden om inga åtgärder vidtas.
I slutet finns ett bostäderna redovisade med verklig skuggtid. Bostäderna identifieras i kartorna genom bokstäverna i tabellens första kolumn.
2. En skuggkarta (1 sida) som med en linje visar var gränsen går för 8 timmars verklig skuggtid går. Innanför linjen har man mer skuggtimmar och utanför mindre.
3. Sist finns en grafisk kalender som visar när under året och dygnet bostäderna kan påverkas av skuggbildning.

Projekt:

Rämna Törresröd

Användarlicens:

Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Beräknad:

2023-02-02 13:52/3.5.587

SHADOW - Huvudresultat

Beräkning: Skugga
Antaganden för skuggberäkningar

Maximalt avstånd för påverkan

Beräkna endast när mer än 20 % av solen skymms av rotorbladet
Titta i VKV tabell

Minsta solhöjd över horisonten för påverkan

3 °

Dag steg för beräkning

1 dagar

Tidsteg för beräkning

1 minuter

Solsken sannolikhet S (Medelvärde soltimmar per dag) [GÖTEBORG]

Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec
1,32 2,16 3,42 6,08 9,24 8,56 7,23 5,77 4,73 3,30 1,75 1,23Drifttimmar beräknas utifrån VKV i beräkningen och vindens
frekvensfördelning:

Platsdata: ATLAS 8 sektorer; Radie: 20 000 m (3)

Drift tid

N NO O SO S SV V NV Totalt
571 766 1 060 979 1 305 1 500 1 437 621 8 237

Startvind för tomgång: Startvind från effektkurva

För att undvika skuggor från de VKV som inte syns görs en ZVI beräkning
före skuggberäkningen. ZVI-beräkningen grundas på följande antaganden:

Höjdkonturer används: Lantmäteriet höjder

Hinder som används vid beräkning

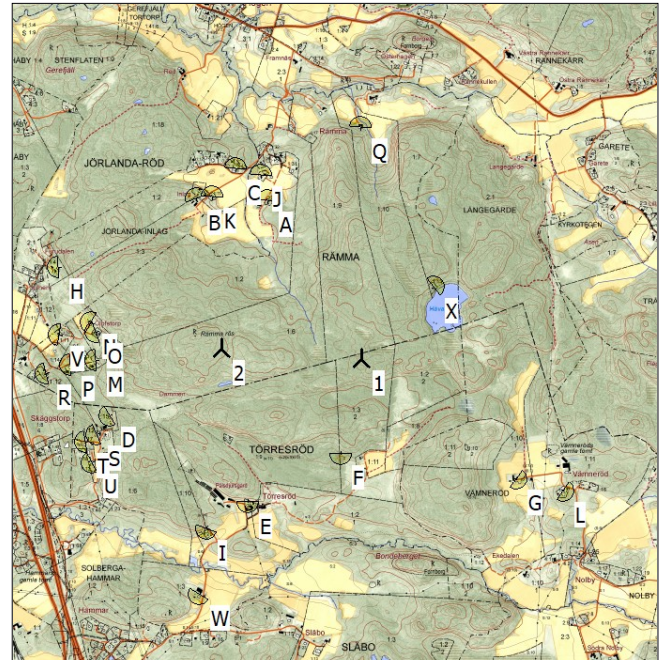
Receptor grid resolution: 1,0 m

Alla koordinater är i

Swedish UTM 33-SWREF99 (SE)

VKV

	Östkoordinat	Nordkoordinat	Z	Raddata/Beskrivning	VKV-typ		Typ-generator	Effekt, nominell [kW]	Rotordiameter [m]	Navhöjd [m]	Skuggdata	
					Giltig	Tillverkare					Beräkning avstånd [m]	RPM
1	315 333	6 428 810	92,6	VESTAS V162 5600 ...	Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	2 041	0,0
2	314 576	6 428 865	101,6	VESTAS V162 5600 ...	Ja	VESTAS	V162-5 600	5 600	162,0	119,0	2 041	0,0

Skala 1:40 000

▲ Nytt vindkraftverk

■ Skuggmottagare

Skuggmottagare-Indata

Nej.	Namn	Östkoordinat	Nordkoordinat	Z	Bredd	Höjd	Höjd ö.m.	Grader från syd cw	Lutning fönster	Riktning läge	Ögonhöjd öor ZVI.
				[m]	[m]	[m]	[m]	[°]	[°]		[m]
A	Jörland Inlag 1:25	314 825	6 429 669	51,9	5,0	5,0	1,0	0,0	0,0	Fast riktning	1,0
B	Jörlanda Inlag 1:3	314 439	6 429 679	53,0	5,0	5,0	1,0	-19,8	0,0	Fast riktning	1,0
C	Inlag 103	314 649	6 429 844	46,9	5,0	5,0	1,0	0,0	0,0	Fast riktning	1,0
D	Hammar 555	313 971	6 428 505	50,8	5,0	5,0	1,0	-123,2	0,0	Fast riktning	1,0
E	Törresröd 1:9	314 716	6 428 035	45,0	5,0	5,0	1,0	-180,4	0,0	Fast riktning	1,0
F	Törresröd 1:3	315 221	6 428 297	59,1	5,0	5,0	1,0	-180,4	0,0	Fast riktning	1,0
G	Vämneröd 1:10	316 169	6 428 163	57,7	5,0	5,0	1,0	-238,2	0,0	Fast riktning	1,0
H	Olofstorp	313 694	6 429 308	43,3	5,0	5,0	1,0	-95,8	0,0	Fast riktning	1,0
I	Törresröd 1:21	314 496	6 427 892	37,4	5,0	5,0	1,0	-164,5	0,0	Fast riktning	1,0
J	Jörlanda Inlag 1:32	314 789	6 429 808	47,0	5,0	5,0	1,0	3,2	0,0	Fast riktning	1,0
K	Jörlanda Inlag 1:11	314 524	6 429 690	49,3	5,0	5,0	1,0	0,0	0,0	Fast riktning	1,0
L	Vämneröd 1:17	316 421	6 428 098	63,4	5,0	5,0	1,0	-238,2	0,0	Fast riktning	1,0
M	Södra Rämme 315	313 892	6 428 805	48,9	5,0	5,0	1,0	-95,8	0,0	Fast riktning	1,0
N	Olofstorp	313 870	6 429 011	46,0	1,0	1,0	1,0	-65,3	0,0	Fast riktning	1,0
O	Rämna 1:24	313 896	6 428 957	46,7	1,0	1,0	1,0	-110,1	0,0	Fast riktning	1,0
P	Södra Rämna 310	313 757	6 428 779	39,9	1,0	1,0	1,0	-96,1	0,0	Fast riktning	1,0
Q	Rämna 224	315 325	6 430 066	38,8	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	Fast riktning	1,0
R	Södra Rämna 302	313 626	6 428 736	44,2	1,0	1,0	1,0	-106,6	0,0	Fast riktning	1,0
S	Hammar 550	313 900	6 428 408	54,0	1,0	1,0	1,0	-117,0	0,0	Fast riktning	1,0
T	Hammar 540	313 838	6 428 364	54,4	1,0	1,0	1,0	-102,6	0,0	Fast riktning	1,0
U	Hammar 530	313 874	6 428 255	50,4	1,0	1,0	1,0	-120,9	0,0	Fast riktning	1,0
V	Rämna 1:11	313 696	6 428 946	39,8	1,0	1,0	1,0	-81,0	0,0	Fast riktning	1,0
W	Törresröd 1:3	314 455	6 427 544	41,2	1,0	1,0	1,0	-152,7	0,0	Fast riktning	1,0
X	Hävatten stuga	315 720	6 429 204	189,4	1,0	1,0	1,0	49,2	0,0	Fast riktning	1,0

Projekt:

Rämna Törresröd

Användarlicens:

Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Beräknad:

2023-02-02 13:52/3.5.587

SHADOW - Huvudresultat

Beräkning: Skugga

Beräkning resultat

Skuggmottagare

Nej.	Namn	Skuggor, förväntade värden Skuggtimmar per år [t/år]
	A Jörland Inlag 1:25	12:56
	B Jörlanda Inlag 1:3	10:28
	C Inlag 103	8:54
	D Hammar 555	8:39
	E Törresröd 1:9	0:00
	F Törresröd 1:3	0:08
	G Vämneröd 1:10	10:15
	H Olofstorp	5:34
	I Törresröd 1:21	0:00
	J Jörlanda Inlag 1:32	10:24
	K Jörlanda Inlag 1:11	10:58
	L Vämneröd 1:17	11:25
	M Södra Rämme 315	22:33
	N Olofstorp	11:58
	O Rämna 1:24	14:10
	P Södra Rämna 310	14:20
	Q Rämna 224	2:43
	R Södra Rämna 302	10:28
	S Hammar 550	5:00
	T Hammar 540	5:57
	U Hammar 530	4:14
	V Rämna 1:11	8:34
	W Törresröd 1:3	0:00
	X Håvatten stuga	8:11

Total skuggpåverkan hos skuggmottagare från enskilda vindkraftverk

Nej.	Namn	Förväntad [t/år]
1	VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (2)	52:57
2	VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (4)	80:29

Totaltider i tabeller för skuggmottagare respektive VKV kan vara olika, eftersom ett vindkraftverk kan ge skuggor hos två eller flera skuggmottagare samtidigt och/eller skuggmottagare kan få skuggor från två eller flera vindkraftverk samtidigt.

The calculation of the total expected values for a given receptor assumes a weighted average directional reduction for all WTGs contributing to shadow flicker within the same day. In the case where shadow flicker from different WTGs is not concurrent within the day, the total expected time at a given receptor may deviate marginally from the individual flicker time caused by each turbine separately.

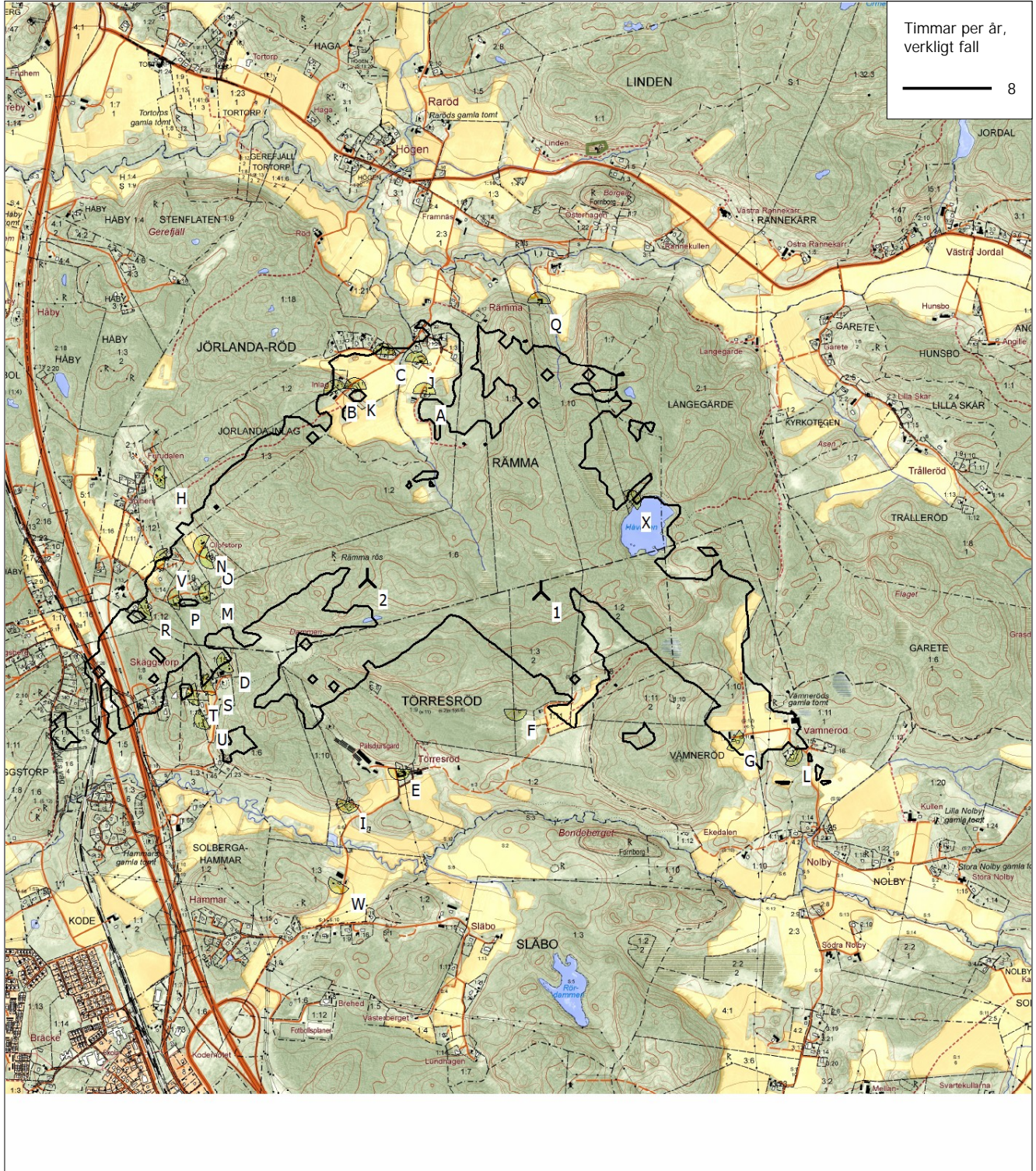
Projekt:
Rämna Töresröd

Användarlicens:
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:
2022-12-12 15:25/3.5.587

SHADOW - Karta

Beräkning: Skugga

Karta: Fastighetskarta ny, Utskriftskala 1:25 000, Kartcentrum Swedish UTM 33-SWREF99 (SE) Ost: 315 000 Nord: 6 428 640

▲ Nytt vindkraftverk   ● Skuggmottagare

Flicker karta nivå: Skog

Time step: 4 minuter, Day step: 14 dagar, Map resolution: 30 m, Visibility resolution: 15 m, Ögonhöjd: 1,5 m

Projekt:

Rämna Törresröd

Användarlicens:

Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

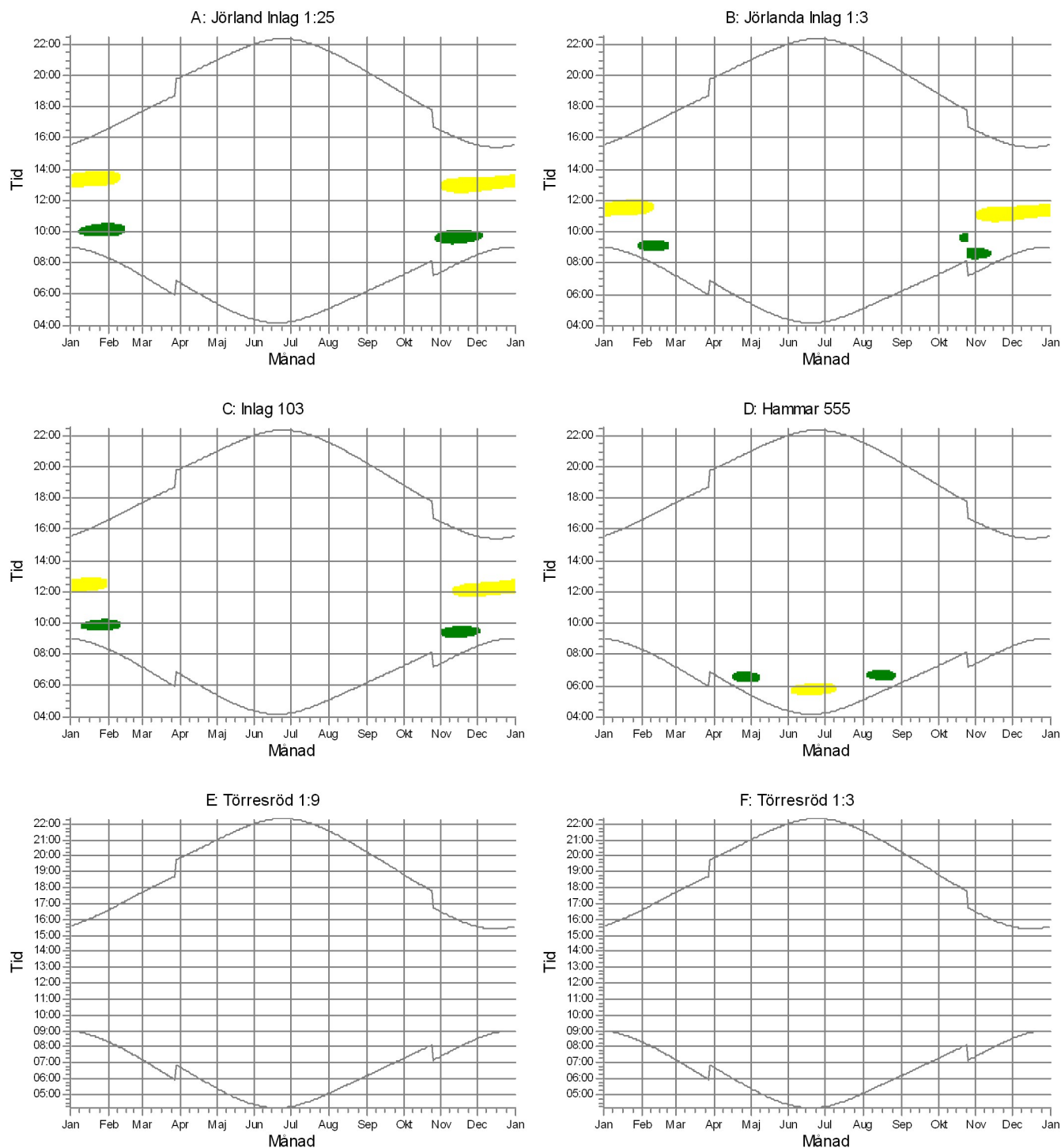
Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Beräknad:

2022-12-12 15:25/3.5.587

SHADOW - Kalender, grafisk

Beräkning: Skugga

VKV

- 1: VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (2)
- 2: VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (4)

Projekt:

Rämna Törresröd

Användarlicens:

Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

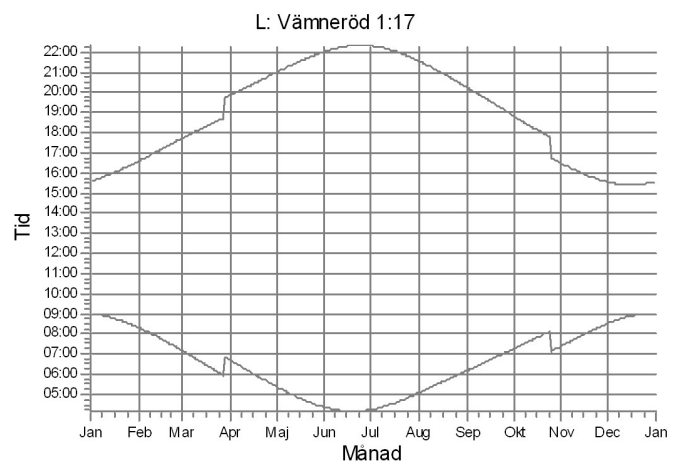
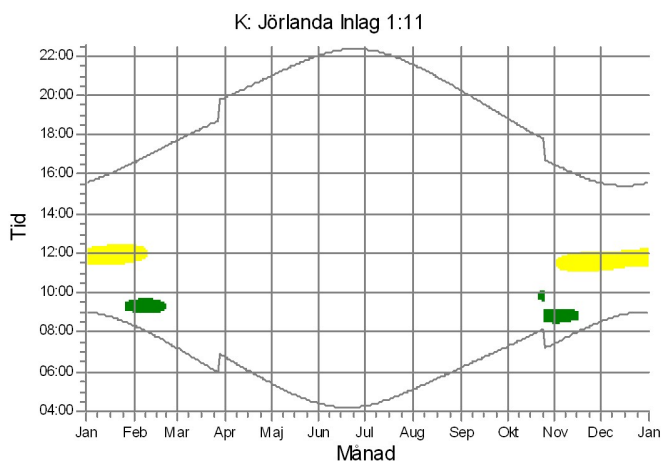
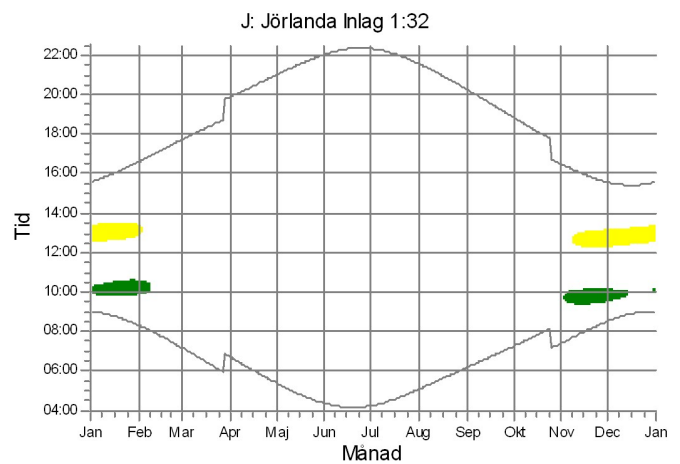
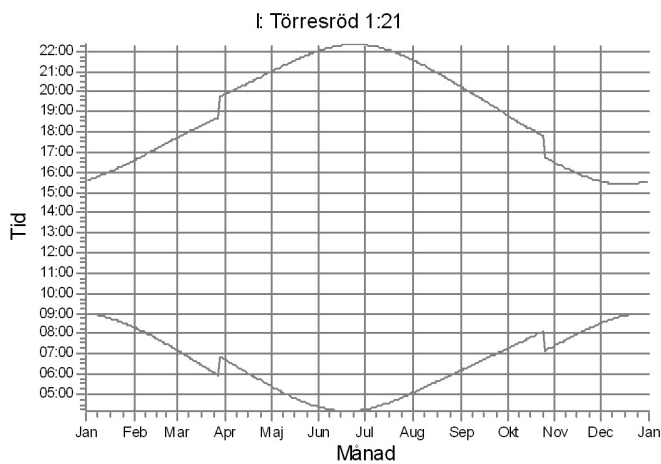
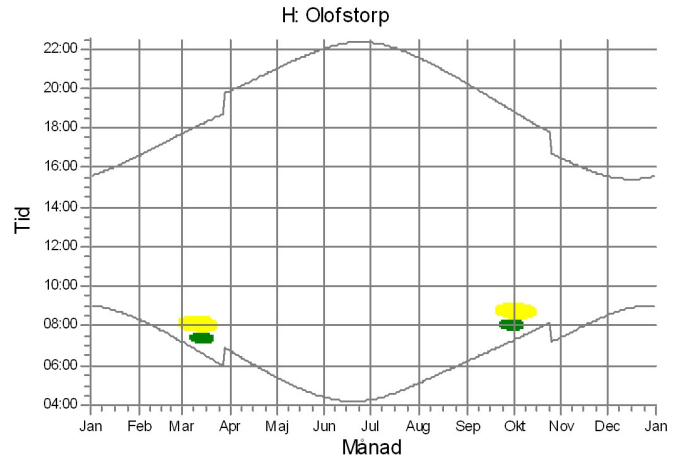
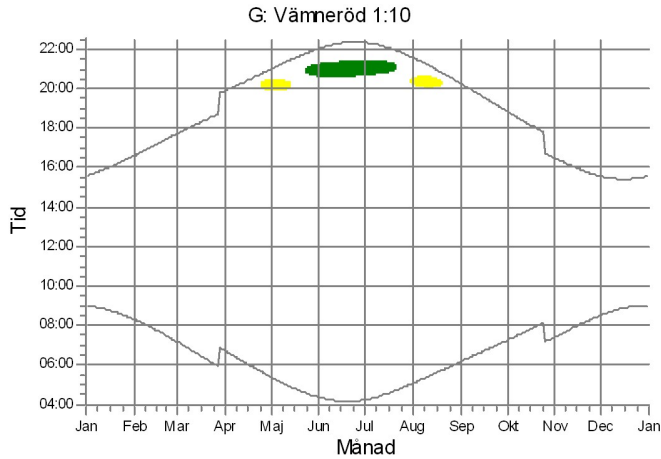
Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Beräknad:

2022-12-12 15:25/3.5.587

SHADOW - Kalender, grafisk

Beräkning: Skugga

VKV

- 1: VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (2)
- 2: VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (4)

Projekt:

Rämme Törresröd

Användarlicens:

Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

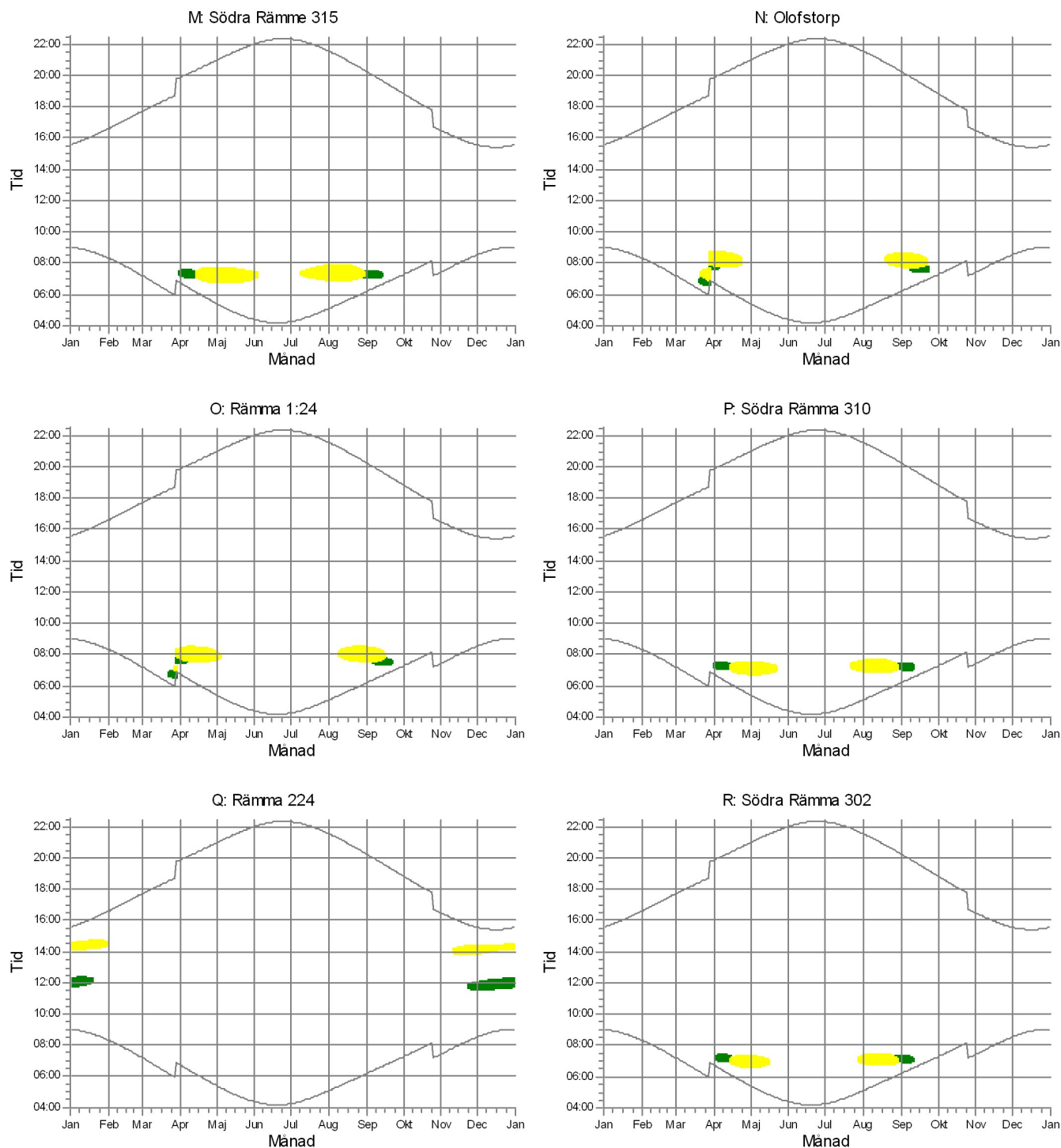
Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se

Beräknad:

2022-12-12 15:25/3.5.587

SHADOW - Kalender, grafisk

Beräkning: Skugga

VKV

- 1: VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (2)
- 2: VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (4)

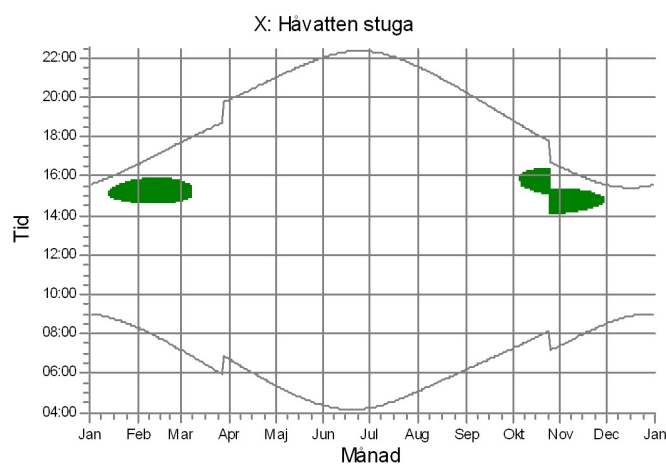
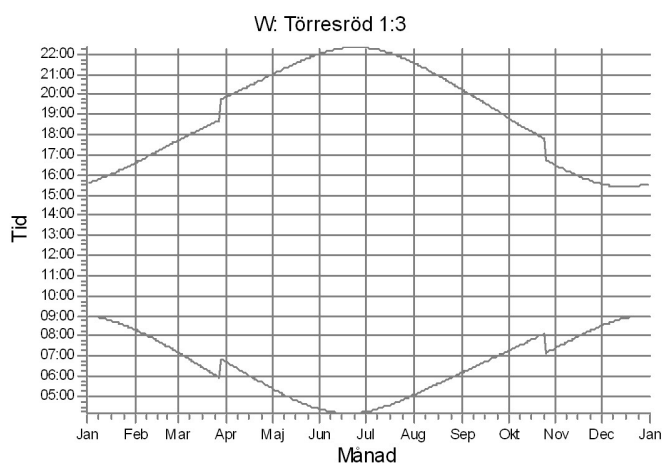
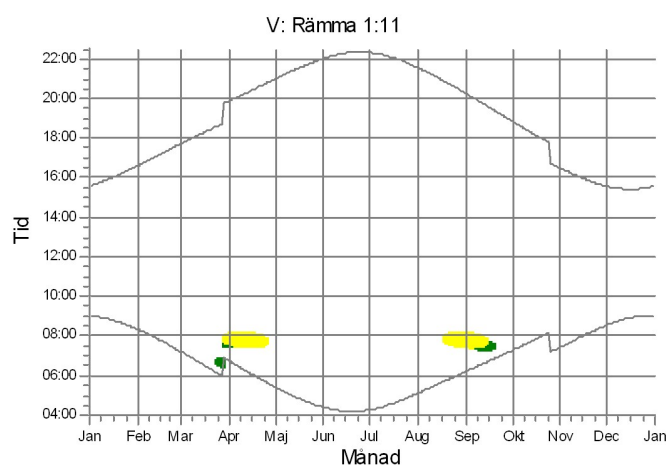
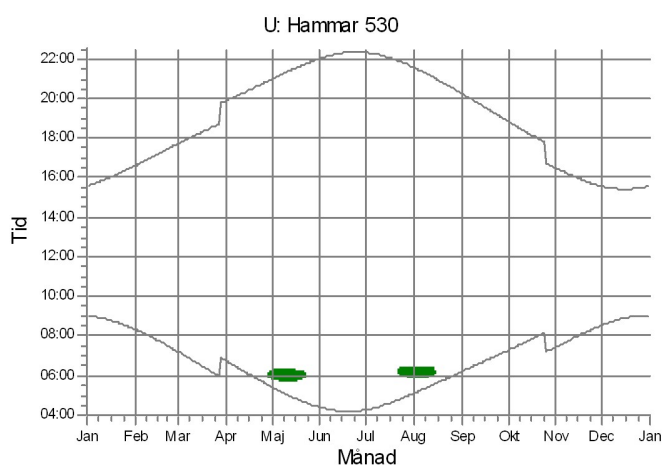
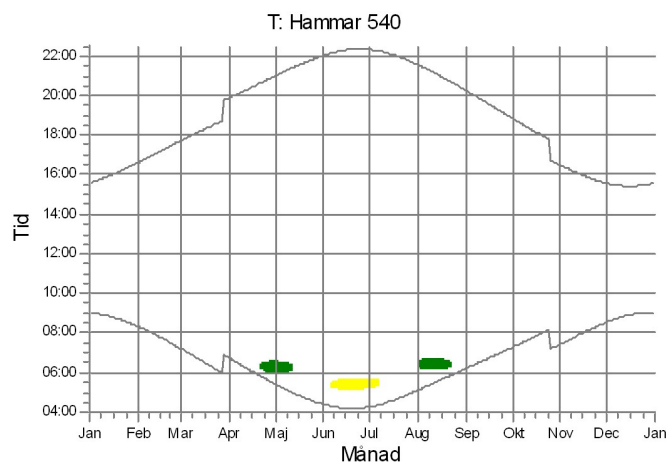
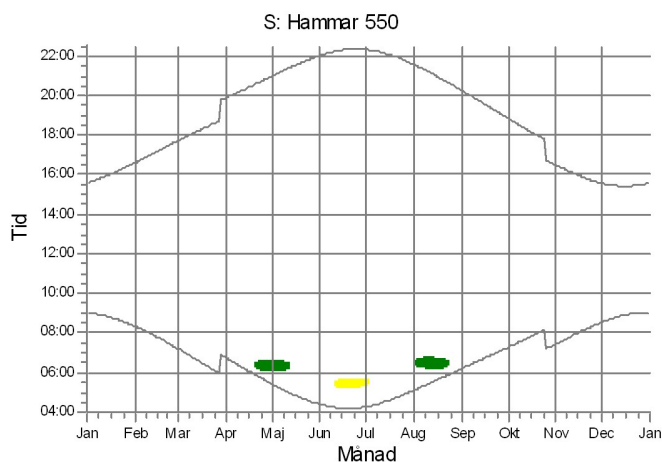
Projekt:
Rämna Törresröd

Användarlicens:
Tekniska Verken i Linköping Vind AB
Brogatan 1, Box 1500
SE-581 15 Linköping

Mikael Henriksson / mikael.henriksson@tekniskaverken.se
Beräknad:
2022-12-12 15:25/3.5.587

SHADOW - Kalender, grafisk

Beräkning: Skugga

VKV

- 1: VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (2)
- 2: VESTAS V162 5600 162.0 !O! nav: 119,0 m (TOT:200,0 m) (4)

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

14 (26)

§ 60/2023

Remissvar Byggnation av Vindkraftverk i Rämna (Dnr KS2021/0320)

En remiss har inkommit till kommunen från Länsstyrelsen (LST) där Miljöprövningsdelegationen önskar svar på om kommunen enligt 16 kap. 4 § miljöbalken (MB) tillstyrker att tillstånd ges enligt bifogad remiss med bilagor.

Svarstiden är till den 27 mars men kommunen har fått förlängd svarstid till den 31 mars så att ärendet kan lyftas till KF.

Tekniska verken i Linköping Vind AB, har till LST inkommit med en ansökan om tillstånd enligt 9 kap 6 § MB till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft. Gruppstationen för vindkraft innefattar 2 vindkraftverk med en totalhöjd om högst 200 meter samt till vindkraftverken tillhörande anläggningar.

För att få tillstånd till att uppföra vindkraftverk krävs enligt 16 kap. 4 § MB att den kommun som verken ska uppföras i tillstyrker etableringen.

Den planerade vindkraftparken är lokaliserad mellan Jörlanda och Kode på gränsen mellan Kungälv och Stenungsunds kommuner. Ansökan omfattar ett vindkraftverk i Stenungsunds kommun och ett vindkraftverk i Kungälvs kommun.

Det östra av de två vindkraftverken står inom område Törresröd (I) enligt Kungälvs kommuns vindbruksplan, vilket är utpekat som möjligt utbyggnadsområde. Bägge områdena har klassats som reservområden eftersom en möjlig intressekonflikt med totalförsvaret har funnits. Försvarmakten har dock meddelat genom samrådsyttrande att de inte har något att erinra mot den planerade vindparkens lokalisering.

Förvaltningens bedömning avseende mark- och vattenanvändning är att området fortfarande är aktuellt för vindkraftverk och att den bedömningen som gjorts i Vindbruksplanen fortfarande gäller. Inga ändrade förutsättningar bedöms finnas avseende allmänna intressen för området som påverkar markanvändningen. Totalförsvarets samt Luftfartsverkets intressen prövas i det aktuella ärendet. Frågor avseende miljöeffekter som kan anses medföra olägenhet för människors hälsa och miljö samt naturmiljö bedöms inte i detta skede.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Remissvar Byggnation av Vindkraftverk i Rämna

Bilaga Remiss 16 kap. 4 § mb _ Kungälv

Bilaga Bilaga 1 Samrådsredogörelse Vindkraft Rämna

Bilaga Bilaga 1.1 Sammanfogad Vindkraft Rämna

Bilaga Bilaga 1.2 Sammanfogad Vindkarft Rämna

Bilaga Bilaga 2_Synbarhetsanalys Vindkarft Rämna

Bilaga Bilaga 3_Fotomontage Vindkarft Rämna

Bilaga Bilaga 4_Naturvärdesinventering Vindkarft Rämna

Bilaga Bilaga 5_Fågelinventering Vindkarft Rämna

Bilaga Bilaga 6_ Fladdermusinventering Vindkraft Rämna

Bilaga Bilaga 7_Kulturmiljöutredning Vindkarft Rämna

Bilaga Bilaga 8_PM Buller Sweco Vindkarft Rämna

Bilaga Bilaga 9 Skuggberäkning Vindkarft Rämna

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

15 (26)

Yrkande

Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Utvecklingspartiet:

Kommunen avstyrker att tillstånd ges enligt bifogad remiss med bilagor avseende uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft.

Anna Vedin (M): Avslag på yrkande om avstyrkan, Bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Ove Wiktorsson (C): Avslag på alla tilläggsyrkande.

Miguel Odhner (S): Bifall på Ove Wiktorsson (C) yrkande på.

Tilläggsyrkande

Erik Andreasson (V): Att Kungälv kommun är positiv till utbyggnad av vindkraft i Rämna.

Michael Karlsson (L): Kommunens tillstyrkande villkoras med att exploatören genomför en fördjupad dialog med berörda sakägare där deras eventuella ekonomiska skada tas hänsyn till och regleras.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs. kommunstyrelsen godkänner följande propositionsordning:

Ja-röst för bifall till förvaltningens förslag till beslut och

Nej-röst för bifall till Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Utvecklingspartiets yrkande.

Omröstningsresultat

Med 11 ja-röster för förvaltningens förslag och 5 nej-röster för Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Utvecklingspartiets yrkande antar kommunstyrelsen förvaltningens förslag till beslut.

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Miguel Odhner (S)	X		
Anders Holmenschöld (M)	X		
Gun-Marie Daun (KD)		X	
Ove Wiktorsson (C)	X		
Pia Gillerstedt (S)	X		
Patrik Rydberg (SD)		X	
Anna Vedin (M)	X		
Ilona Waern (KD)		X	
Jonas Andersson (S)	X		
Laila Persson (UP)		X	
Rose-Mari Larsdotter (M)	X		
Peter Skoglund Ferarri (SD)		X	
Emelie Gillberg (S)	X		
Erik Martinsson (MP)	X		

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

16 (26)

Michael Karlsson (L)			X
Erik Andreasson (V)	X		
Charlotta Windeman (M)	X		
Summa:	11	5	1

Ordföranden ställer proposition på Vänsterpartiets tilläggsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå yrkandet.

Omröstning begärs inte.

Ordföranden ställer proposition på Liberalernas tilläggsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå yrkandet.

Omröstning begärs inte.

Förslag till kommunfullmäktige

Kommunen tillstyrker enligt 16 kap. 4 § miljöbalken (MB) att tillstånd ges enligt bifogad remiss med bilagor avseende uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft. Ställningstagande är grundat i den mark- och vattenanvändning som beslutats i Kommunens Vindbruksplan som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Gun-Marie Daun (KD) lämnar reservation och anteckning till protokollet, se bilaga

Laila Persson (UP) lämnar reservation och anteckning till protokollet, se bilaga.

Patrik Ryberg (SD) lämnar reservation och anteckning till protokollet, se bilaga

Michael Karlsson (L) lämnar reservation och anteckning till protokollet, se bilaga

Expedieras till:

vastragotaland@lansstyrelsen.se.

Ange ärendebeteckningen 551-5345-2023 i ämnesraden.

För kännedom till:

Linda.andreasson@kungalv.se fredric.arpfjord@kungalv.se

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Utvecklingspartiet yrkar avslag på beslut i kommunstyrelsen 2023-03-22 om byggnation av vindkraftverk i Rämna. Vi reserverar oss och lämnar följande anteckning till protokollet:

Kungälv är en tätbebyggd kommun och måste anpassa sig efter hur vår kommun ser ut och hur våra medborgare bor. Vindkraftverken blir idag allt större liksom deras påverkan på djur, natur och människor som exponeras för exempelvis blytljus, skuggor, det "normala" vindkraftsbullret, infraljud och lågfrekvent ljud.

Utvecklingspartiet anser att minimisäkerhetsavstånd till vindkraftverk generellt ska vara verkens totala höjd x 7. Det innebär exempelvis att ett vindkraftverk som är 250 meter högt inte får placeras närmare än 1 750 meter från en bostad.

Hänsyn måste också tas till den oro våra medborgare som bor närmast det berörda området känner när det gäller ytterligare buller från vindkraftverk samt den prissänkning av fastigheter som sker i det berörda området närmast vindkraftverket.

För Utvecklingspartiet
Laila Persson, gruppledare

Kungälv 2023-03-22

Protokollsanteckning ärende 15 (Dnr KS2021/0320-48)

Liberalerna har gått i bräsch för en hållbar energiförsörjningsutveckling. Där andra partier har haft ideologiska skyggglappar som hindrat dem från att på förhand se det som nu senaste åren drabbat Sveriges energisystem. Liberalerna har därför hela tiden stått utanför den sk. Energiöverenskommelsen som allt för ensidigt bortsåg från vad som verkligen är det viktiga - minskade fossila utsläpp, och det snabbt.

Liberalerna tror på att alla fossilfria energislag behövs, och att de alla har sin plats - där de icke planerbara energislagen kan verka som komplement till en trygg och stabil bas av planerbar produktion. För att inte snedvrider konkurrensen och undergräver den planerbara produktionen måste även icke-planerbar produktion bära sig själva.

Varje människa ska ha rätt till den största uppsättning friheter som är förenlig med att alla har samma friheter. Vi liberaler värnar även äganderätten.

Det är därför djupt problematiskt när en annan kommun, genom sitt kommunala bolag, vill ge sina kommuninvånare större friheter på bekostnad Kungälvs kommuns invånares egendom. Därför måste sakägare vars egendom visat sig minska i värde vid uppförande av vindkraft i Rämna bli kompenserade för detta. För att detta ska ske måste exploitören ta initiativ till en fördjupad dialog med berörda sakägare.

Linköpings kommun, genom Tekniska verken, behöver ta sitt ansvar.

Michael Karlsson (L)

Kungälv, 2023-03-22

Anteckning enligt ärende

Remissvar Byggnation av Vindkraftverk i Rämna

(Dnr KS2021/0320–48)

Byggnation av vindkraftverk i Rämna har orsakat kraftiga reaktioner från våra invånare, där oron är stor för egen hälsa, negativ påverkan på närmiljön, värderingar av sina fastigheter med mera.

Vi Sverigedemokrater delar oron och menar att det är djupt olämpligt att ge tillstånd för dessa planerade vindkraftverk. Beaktat den stora påverkan detta får på natur, djur, insektsliv och ovannämnda aspekter är denna byggnations negativa konsekvenser uppenbara och vida.

Sverigedemokraterna står på Kungälvs invånares sida och avstyrker med bestämdhet tillstånd för byggnation.

Greger Plannthin, Oppositionsråd Samhälle & utveckling

Patrik Ryberg, Oppositionsråd Bildning & Lärande

Peter Skoglund Ferrari, Ledamot

Kungälv 2023-02-20

Anteckning

Remissvar Byggnation av Vindkraftverk i Rämna avseende kommunal tillstyrkan (Dnr KS 2021/320-48)

Tekniska verken i Linköping Vind AB har inkommit med en ansökan om uppförande av två vindkraftverk i Kungälv och Stenungsund då de fått avslag från Linköpings kommun.

Det planerade området är klassat som ett reservområde för vindkraftverk i Kungälvs vindbruksplan.

Frågor kring miljöeffekter som kan anses medföra olägenheter för människors hälsa och miljö samt naturmiljö ska inte bedömas i detta skede. Frågan vi kristdemokrater ställer är när kommer dessa effekter bedömas? Vi vet att de finns.

Denna etablering med två vindkraftverk ger låg effekt av energi som inte kommer vare sig Kungälvs eller Stenungsunds kommuninvånare till del. Dessutom är det dessa kommuner som ansvarar för avfallet den dagen dessa vindkraftverk tjänat sitt syfte.

Därför yrkar vi avslag på förslaget till beslut i kommunstyrelsen till förmån för eget yrkande:

Kommunen avstyrker att tillstånd ges enligt bifogad remiss.

Gun-Marie Daun

Ilona Waern

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Sid 1 (3)

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Dag Svensson

2023-03-15

Avtalssamverkan tillsyn av alkohol och tobak (Dnr SMN2023/0144-1)

Sammanfattning

Alkohol- och tobakstillsyn är ett område där avtalssamverkan kan vara ett sätt att underlätta, effektivisera och öka kvaliteten. Skäl för avtalssamverkan kan till exempel vara behovet av att klara kompetensförsörjning och kompetensutveckling, att säkerställa tillgången till specialistkompetens, att bibehålla och utveckla kommunal service inom ramen för knappa resurser, men också att minska sårbarheten.

Åtta kommuner har tidigare haft avtal med Miljö- och klimatnämnden, Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad. Detta avtal har sagts upp med upphörande per den 30 juni 2023. Sju kommuner har utrett möjligheten att samverka kring hur alkohol- och tobakstillsynen ska bedrivas framöver och har kommit överens om att upprätta en samverkansorganisation för kommunernas alkohol- och tobakstillsyn med säte i Partille kommun.

Mot denna bakgrund har Partille kommun tillsammans med Ale kommun, Härryda kommun, Kungälv kommun, Lerums kommun, Stenungsunds kommun och Öckerö kommun undersökt möjligheten att skapa en samverkansorganisation kring respektive kommuners alkohol och tobakstillsyn och funnit detta lämpligt. Kommunfullmäktige föreslås godkänna samverkansavtalen avseende kommunernas alkohol- och tobakstillsyn.

Juridisk bedömning

Enligt 9 kap. 37 § Kommunallagen (2017:725) får en kommun ingå avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun. Inom ramen för avtalssamverkan får parterna komma överens om att uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens uppdrag.

Bestämmelsen om avtalssamverkan i 9 kap. 37 § KL är ett undantag från den annars för kommuner gällande lokaliseringsprincipen. Något hinder utifrån lokaliseringsprincipen för kommunerna att utföra uppgifter för varandra finns därför inte. I avtalet är det reglerat vilka uppgifter som omfattas av samverkan.

Avtalssamverkan innebär inte någon förändring av huvudmannaskapet för de uppgifter som avtalet omfattar. Den kommun som åtar sig att utföra en uppgift för någon annan kommun övertar inte det övergripande ansvaret för uppgiften. Detta innebär också att beslut som omfattas av delegationsförbud även fortsatt fattas av den överlåtande kommunen.

Förvaltningens bedömning

Åtta kommuner i Göteborgsregionen har tidigare haft avtal med Miljö- och klimatnämnden, Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad. Detta avtal har sagts upp till upphörande per den 30 juni 2023. Sju kommuner har utrett möjligheten att samverka kring hur alkohol- och tobakstillsynen ska

bedrivs och har kommit överens om att upprätta en samverkansorganisation för kommunernas alkohol- och tobakstillsyn med säte i Partille kommun.

Mot ovanstående bakgrund fick Partille en förfrågan från Ale kommun, Härryda kommun, Kungälv kommun, Lerums kommun, Stenungsunds kommun och Öckerö kommun om att utreda hur en framtida samverkan inom tillsyn av Alkohol- och tobak skulle kunna utformas på tjänstemannasidan. Utredningsgruppen bestod av miljöchef från bygg- och miljöförvaltningen, kommunjurist och ekonom från kommunstyrelseförvaltningen i Partille kommun.

Under utredningen av samverkan har regelbundna avstämningar skett med tjänstemän från samtliga sju kommuner som har för avsikt att ingå i samverkan. Samtliga kommuner är överens om att en samverkan är positiv och kanske rent av nödvändig för att möta framtida krav. Den ömsesidiga inställningen och viljan är att kommunerna bör samverka och att detta bör ske genom en avtalsbaserad samverkansorganisation på tjänstemannanivå med Partille som värdkommun. Avtalsamverkan bedöms öka rättssäkerheten och effektiviteten samt minska sårbarheten i verksamheten.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

En effektiv och rättssäker tillsyn och tillståndsgivning enligt alkohol- och tobakslagen kan bidra till kommunstyrelsens mål om ett förbättrat näringslivsklimat och att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Alkohol- och tobakstillsynen är en del i kommunens arbete med att förebygga skadeverkningar av alkohol och tobak och är en viktig del i ANDTS-strategin. Samverkan inom området ger en effektiv och verkningfull tillsyn som bidrar till mål 3 i Agenda 2030 om god hälsa och välbefinnande.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Kommunens riktlinjer för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen redogör för vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter samt redogör för vilken hänsyn till lokala förhållanden som kommunen tar vid tillståndsprövningen. Syftet med riktlinjerna är att skapa en förutsebarhet för den som planerar en etablering. Avtalsamverkan bedöms inte påverka riktlinjerna.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

En avtalsamverkan ger bättre förutsättningar att bedriva en ändamålsenlig alkohol- och tobakstillsyn. En grund i tobakslagstiftningen är att barn och ungdomar inte ska utsättas för de hälsorisker som är förknippade med tobaksbruk. Tillståndsplikt och tillsyn syftar bland annat till att förhindra försäljning av tobak till barn och unga.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Förslaget innebär inget övertag av personal från någon av parterna som ingår i avtalsamverkan. För att bemanna organisationen kommer rekrytering av personal till Partille ske under våren 2023.

Ekonomisk bedömning

Syftet med en avtalsamverkan är att öka rättssäkerheten och effektiviteten samt att minska sårbarheten i verksamheten. I förlängningen kan en samverkan dock leda till besparingar framför allt i form av en effektivare verksamhet och stordriftsfördelar.

De årliga bruttokostnaderna för verksamheten ska fördelas mellan samverkanskommunerna enligt en fördelning som regleras i avtalet. Kungälv kommunens andel av de totala bruttokostnaderna kommer att vara cirka 27,5 %. Bruttokostnaden för perioden 1 juli 2023 till 31 december 2023

beräknas för Kungälv kommun bli 660 000 kr. En uppskattning av bruttokostnaderna 2024 är för Kungälv kommun cirka 1 100 000 kronor.

Verksamhetsutövarna kommer att få betala för den planerade tillsynen i form av avgifter och dessa intäkter kommer att tillfalla respektive samverkanskommun. Utgångspunkten är att en så stor andel av kostnaderna som möjligt ska finansieras med tillsynsavgifter. I dagsläget går det inte att exakt säga hur stora tillsynsintäkterna blir innan en reviderad taxa för alkohol- och tobakstillsyn är beslutad. Om samma taxenivåer som vi har i den nuvarande avtalssamverkan med Göteborg kommer att gälla för vår nya avtalssamverkan kommer intäkterna för årlig planerad tillsyn att bli i storleksordningen 800 000 kr för 2024 och 400 000 kr för 2023 (om hälften av årsavgifterna för 2023 tillfaller Kungälv kommun).

Förslag till beslut

1. Samverkansavtal mellan Ale kommun, Härryda kommun, Kungälv kommun, Lerum kommun, Partille kommun, Stenungsunds kommun och Öckerö kommun avseende kommunernas alkohol- och tobakstillsyn godkänns.
2. Kommunstyrelsens ordförande får i uppdrag att underteckna avtalet.

Anders Holm
Sektorchef samhälle och utveckling

Expedieras till:

För kännedom till:

Samverkansavtal mellan Ale kommun, Härryda kommun, Kungälv kommun, Lerum kommun, Partille kommun, Stenungsunds kommun och Öckerö kommun avseende kommunernas alkohol- och tobakstillsyn

---

Bakgrund

Åtta kommuner har tidigare haft avtal med Miljö- och klimatnämnden, Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad. Detta avtal har sagts upp till upphörande per den 30 juni 2023. Sju kommuner har utrett möjligheten att samverka kring hur alkohol- och tobakstillsynen ska bedrivas och har kommit överens om att upprätta en samverkansorganisation för kommunernas alkohol- och tobakstillsyn med säte i Partille kommun.

1 § Parter

Detta avtal har upprättats mellan Ale kommun, Härryda kommun, Kungälvs kommun, Lerums kommun, Partille kommun, Stenungsunds kommun och Öckerö kommun, nedan parterna.

2 § Inledning och definitioner

Detta avtal reglerar av parterna överenskommen drift av kommunernas alkohol- och tobakstillsyn. Avtalet är upprättat med stöd av 9 kap. 37 § kommunallagen, KL.

Organisationens säte ska vara i Partille kommun, nedan uppdragstagaren. Övriga kommuner i samverkan benämns uppdragsgivare. Samtliga kommuner som ingår i samverkan benämns nedan samverkanskommuner. Samverkansorganisationen ska kallas TiS Väst.

Uppdragsgivarnas övergripande och yttersta ansvar för alkohol- och tobakstillsyn enligt gällande lagstiftning kan inte överlåtas och har inte genom detta avtal överlåtits till uppdragstagaren.

Verksamheten ska vara i drift den 1 juli 2023.

3 § Syfte

Syftet med samverkan är att skapa en effektiv verksamhet med förbättrade möjligheter till kvalitetssäkring och utveckling. Sveriges samtliga kommuner har stora framtida behov av att klara kompetensförsörjning och kompetensutveckling, att säkerställa tillgång till specialistkompetens, att minska sårbarhet och utveckla den kommunala servicen inom ramen för tilldelade resurser. Parterna är eniga om att samverkan i gemensam drift är ett bra sätt att utveckla och stärka alkohol- och tobakstillsynen till gagn för bland annat näringsliv, kommunmedlemmar och besökare.

4 § Omfattning och uppdragstagarens åtagande

TiS Väst ombesörjer upprätthållandet och genomförandet av arbete i enlighet med alkohollag (2010:1622), lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter och lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter i alla fall där respektive samverkanskommun inte specifikt måste fatta beslut enligt lag, vilket innebär utredning, prövning, handläggning och tillsyn.

Uppdraget innebär även att ansvara för dokumenthantering, utbildning och rådgivning till tillståndshavare, vid behov bistå samverkanskommunerna vid föredragning av ärenden för nämnd och utskott samt samordna tillsyn och kontakt med andra myndigheter.

Uppdragstagaren ska ta fram underlag för att underlätta för uppdragsgivarna att uppfylla den informationsskyldighet som följer av aktuell lagstiftning.

Uppdragstagaren ska ta fram förslag till riktlinjer för serveringstillstånd samt övriga styrdokument och upprätta en tillsynsplan som redovisas och antas i ansvarig nämnd i respektive samverkanskommun. Uppdragstagaren ska årligen upprätta en verksamhetsberättelse som redovisas och antas i respektive samverkanskommun.

5 § Uppdragsgivarnas åtagande

Uppdragsgivarna ska:

- Hänvisa till TiS Väst, fullgöra sin allmänna serviceskyldighet samt den informationsskyldighet som följer av aktuell lagstiftning.
- Vid behov och på förfrågan ska uppdragsgivarna vara TiS Väst behjälplig med bokning av lokal. Besök tas i första hand emot i uppdragstagarens lokaler men vid behov kan lokal behöva bokas i någon av uppdragsgivarnas lokaler.
- Ta emot och till uppdragstagaren vidarebefordra handlingar som inkommit till eller upprättats av respektive kommun.
- Utöva tillsyn av rökfria miljöer enligt lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter

6 § Organisation och arbetsgivare

TiS Väst har sitt säte och arbetsställe i Partille kommun. De tjänstepersoner som arbetar inom TiS Väst ska ingå i uppdragstagarens tjänstepersonorganisation och Partille kommun ska vara deras arbetsgivare.

7 § Bemanning

Uppdragstagaren ska bemanna TiS Väst med personal i lämplig omfattning och med relevant och erforderlig kompetens för att fullgöra uppdraget.

8 § Beslutsfattande/delegation

Uppdragsgivarna får, med undantag för de begränsningar som följer av lag och detta avtal, ge anställd hos uppdragstagaren i uppdrag att besluta på uppdragsgivarnas vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden (extern delegation).

Det är ansvarig nämnd hos uppdragsgivarna som bestämmer i vilken omfattning delegation ska ske och vad som i övrigt ska gälla i fråga om den delegerade beslutanderätten.

Uppdragstagaren ansvarar för att uppdragsgivarna har tillgång till uppdaterad personallista och underrättas om personella förändringar av betydelse för uppdragets utförande.

Beslut som fattas med stöd av delegation ska av uppdragstagaren anmälas till uppdragsgivarna.

9 § Hantering av handlingar, dokumentation och arkiv

Under handläggning av ett ärende ansvarar uppdragstagaren för förvaring av aktuell dokumentation. Handlingar som inte kan hanteras elektroniskt, hanteras av uppdragstagaren fram till gallring eller arkivering. Handlingar hos uppdragstagaren som är allmänna ska hållas ordnade och diarieföras.

Uppdragsgivarna får delegera rätten att gallra handlingar enligt uppdragsgivarnas dokumenthanteringsplan till anställda hos uppdragstagaren.

Uppdragstagaren ansvarar för utlämnande av allmänna handlingar inom ramen för uppdraget som förvaras hos uppdragstagaren, om utlämnandet inte hindras av sekretess. Formellt beslut om att avslå begäran om utlämnande av allmän handling fattas enligt respektive kommuns delegationsordning.

Vid arkivering överlämnas aktuella handlingar till uppdragsgivarna.

10 § Personuppgifter och sekretess

Varje deltagande nämnd är personuppgiftsansvarig för egen hantering och behandling av personuppgifter i enlighet med gällande lagstiftning, förordningar och interna regler.

Varje personuppgiftsansvarig är ansvarig för att hantera personuppgifterna utifrån gällande dataskyddslagar och pröva de enskildas rättigheter. Uppdragstagaren åtar sig emellertid att fullgöra uppdragsgivarnas ansvar för att lämna information till de registrerade enligt art. 13 och 14 GDPR för de behandlingar som sker.

Uppdragsgivarna och uppdragstagaren ska hålla varandra informerade om händelser som påverkar behandling av personuppgifterna, t.ex. personuppgiftsincidenter.

Uppdragstagaren ansvarar för att den personal som utför uppgifter med anledning av avtalet informeras om och följer för uppdraget tillämpliga bestämmelser om sekretess i lag eller annan föreskrift.

11 § Budget, kostnadsfördelning och ersättning

TiS Väst ska, i samråd med samverkanskommunerna, årligen upprätta sin budget inom de ekonomiska ramar som samverkanskommunerna enats om.

Fr.o.m. 2024 ska TiS Väst senast den 31 mars upprätta samrådsunderlag till budget för TiS Väst:s verksamhet nästföljande år samt bereda övriga samverkande kommunerna tillfälle att yttra sig häröver. Uppdragstagaren ska därefter, senast den 30 juni varje år, fastställa TiS Väst:s budget och därvid ange varje samverkanskommuns del av kostnaderna.

Uppdragstagaren upplåter erforderliga lokaler och utrustning samt svarar för erforderliga investeringar avseende lös egendom.

I underlag för budget ska kostnaderna tas upp utifrån i vart fall följande poster:

- Lön
- Personalkostnader*
- Fordonskostnader
- IT/telefoni
- Lokaler
- Övriga till verksamheten hörande nödvändiga kostnader såsom exempelvis kostnader för biträde avseende upprättande av budget, redovisning, administration, systemansvar, kommunikation och annan nödvändig intern experthjälp.

*Inkluderar kostnader för företagshälsovård, fackliga kostnader, utbildning, handledning, friskvårdsomkostnader med mera.

Uppdragstagaren ansvarar för att ta emot och debitera avgifter i enlighet med respektive uppdragsgivares taxa. Avgifterna för planerad tillsyn/kontroll är inte inkluderade i samverkansorganisationens budget och kostnadsfördelning utan tillfaller respektive kommun.

Avgifter som tas ut för händelsestyrda ärenden exempelvis för ansökan, anmälan eller sanktionsutredningar ska tillfalla uppdragstagaren eftersom avgiften är en ersättning för uppdragstagarens kostnader för att handlägga dessa ärenden.

TiS Väst ska i rimlig omfattning förse samverkanskommunerna med underlag för budget avseende taxor och avgifter.

Arvoden och kostnadsersättningar för respektive kommuns nämndsorganisation omfattas inte av samarbetet, utan för detta svarar respektive kommun. Likaså bekostas extraordinära kostnader såsom extern juridisk hjälp i enskilda ärenden av respektive samverkanskommun.

Respektive samverkanskommuns andel beräknas utifrån antalet försäljningsställen (tobak) och antalet verksamheter med stadigvarande serveringstillstånd som omfattas av samverkan och som fanns i respektive kommun per den 31 december föregående verksamhetsår satt i relation till totala antalet objekt för alla samverkanskommunerna. För 2023 år, se tabell nedan.

	Ale	Härryda	Kungälv	Lerum	Partille	Stenungsund	Öckerö
Antal försäljningsställen (tobak) per 2022-12-31	13	20	27	21	19	15	12
Antal verksamheter med stadigvarande serveringstillstånd per 2022-12-31	11	30	56	25	15	18	20
Andel av försäljningsställen (tobak) och verksamheter med stadigvarande serveringstillstånd	7,9%	16,6%	27,5%	15,2%	11,3%	10,9%	10,6%

Ersättningen revideras årligen till följd av sedvanlig löne- och prisuppräknings.

Utöver revidering kopplat till sedvanlig löne- och prisuppräknings, ska fördelningsnyckeln årligen ses över i samband med framtagande av budget och justeras med hänsyn till det faktiska antalet tillsynsobjekt i respektive kommun under föregående år.

11 a § Uppstartsbudget

Under en uppstartsperiod från och med den 1 juli 2023 till och med den 31 december 2023 kommer en uppstartsbudget att gälla. Underlaget för uppstartsbudgeten är densamma som

följer av § 11 men med tillägget av överenskomna engångskostnader kopplade till uppstart, såsom införskaffande av ärendehanteringssystem och anpassning av lokaler, tillkommer och fördelning av dessa kostnader sker med ett lika stort belopp för varje kommun.

Fakturering av uppstartsbudgeten kommer att ske i samband med verksamhetens driftstart och betalning ska erläggas inom 30 dagar från fakturadatum.

12 § Fakturering

Uppdragsgivarna ska betala sin andel av kostnaderna för verksamheten till uppdragstagaren enligt vad som anges i § 11. Uppdragstagaren ska fakturera uppdragsgivarna årsvis i mars månad för innevarande år.

Om anledning till anmärkning mot faktura inte föreligger ska betalning erläggas inom 30 dagar från fakturans ankomstdag.

13 § Dröjsmålsränta

Vid försenad betalning debiteras dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen. Fakturerings-, påminnelse- eller förseningsavgifter utgår inte.

14 § Uppföljning av samverkan

Parterna har rätt att kontrollera och följa upp verksamheten. Parterna är skyldiga att medverka i uppföljning och utvärdering av verksamheten. Uppdragstagaren tar emot och utreder eventuella klagomål mot verksamheten.

Uppdragsgivarna har genom ansvarig nämnd rätt till löpande insyn i TiS Väst:s verksamhet och de ärenden som är hänförliga till uppdragsgivarnas verksamhetsområde.

Årlig uppföljning av verksamheten ska upprättas av uppdragstagaren och redovisas till respektive kommun. Uppdragstagaren ansvarar för årlig inlämning av uppgifter till SCB och övrig myndighetsrapportering.

Samverkansmöten mellan uppdragstagaren och behöriga företrädare för respektive nämnd hos uppdragsgivarna ska genomföras minst en gång per år hos uppdragstagaren. Uppdragstagaren är sammankallande och ansvarar för att protokollföra dessa möten.

15 § Hantering av överskott/underskott

Uppdragstagaren ska årligen, och senast den 15 februari, redovisa föregående års räkenskaper för samverkanskommunerna.

Eventuellt överskott eller underskott ska fördelas mellan kommunerna enligt vad som anges i detta avtal avseende kostnadsfördelning enligt 11 §. Överskott ska utbetalas till övriga samverkanskommuner. Underskott ska faktureras övriga samverkanskommuner.

Om överskott/underskott uppstår som är orimligt stora gäller vad som stadgas avseende omförhandling i § 18.

16 § Avtalstid och uppsägningsvillkor

Avtalet gäller från och med 2023-07-01 till 2026-12-31. Om avtalet inte sägs upp enligt nedan förlängs det därefter löpande med två år i taget. Avtalet upphör vid det årsskifte som inträffar

närmast efter det att 24 månader har passerat efter skriftlig uppsägning. Avtalet kan endast sägas upp i dess helhet.

Vid uppsägning (utträde ut samverkan) betalar den kommun som sagt upp och utträder eventuella kostnader som uppkommer på grund därav.

17 § Ändringar och tillägg

Tillägg och ändringar av detta avtal ska ske skriftligen för att vara gällande och undertecknas av behöriga företrädare för respektive part. Ändringar och tillägg ska för att vara gällande godkännas av samtliga samverkande kommuner.

18 § Omförhandling

Parterna är överens om att söka anpassa sig till nya förhållanden som kan uppstå under avtalsperioden och på bästa sätt försöka tillgodose varandras förutsättningar och behov.

Samtliga parter har rätt att begära omförhandling av detta avtal om det under avtalstiden sker väsentliga förändringar av de förutsättningar som avtalet baseras på. Omförhandling ska skriftligen begäras så snart beskriven orsak föreligger. Rätten till begäran om omförhandling innebär inte någon rätt till ändring av avtalets innehåll.

Om parterna efter omförhandling inte kan enas om ändringar/tillägg gäller avtalet på oförändrade villkor intill dess avtalet upphör för samverkanskommun enligt vad som stadgas i bestämmelsen om uppsägning i § 16.

19 § Överlåtelse av avtal

Detta avtal får inte överlåtas på annan utan skriftligt medgivande från samtliga samverkanskommuner.

20 § Utökning av antalet samverkanskommuner

Om utökning av antalet samverkanskommuner aktualiseras ska samtliga samverkanskommuner sammankallas av uppdragstagaren.

Samverkanskommunerna kan efter samråd besluta om utökning av antalet samverkanskommuner samt om villkoren för en utökning. För att utöka antalet samverkanskommuner krävs enighet bland samverkanskommunerna.

21 § Hävning

Om någon av parterna väsentligen åsidosätter sina skyldigheter enligt detta avtal, och inte efter skriftligt påpekande vidtar åtgärder för att för att uppfylla sina åtaganden, har respektive part rätt att säga upp avtalet till upphörande i förtid.

22 § Befrielsegrunder (force majeure)

Uppdragstagaren fritas från skyldigheten att fullgöra sin del av avtalet och från att erlagga skadestånd om hans åtaganden inte alls eller endast till onormalt hög kostnad kan fullgöras på grund av krig eller upplopp, arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, ingrepp av myndighet eller annan därmed jämförlig händelse som uppdragstagaren inte råder över och inte heller kunnat förutse. Arbetskonflikt som har sin grund i kommunens brott mot kollektivavtal får inte åberopas som befrielsegrund.

För att part ska ha rätt att göra gällande befrielsegrund ska denne utan dröjsmål underrätta samtliga berörda parter om uppkomsten därav, liksom om befrielsegrundens upphörande. Part ska informera samtliga berörda parter om när fullgörelse beräknas kunna ske. Samtliga parter är skyldiga att genast utföra åligganden enligt avtalet när händelse av här angivet slag upphör.

Föreligger ovannämnda omständigheter har uppdragsgivarna rätt att så länge de består, själv utföra uppdragstagarens åtaganden.

Om avtalets fullgörande till väsentlig del förhindras på grund av force majeure-händelse för längre tid än en (1) månad äger respektive part utan ersättningsskyldighet skriftligen häva avtalet.

23 § Samverkans upphörande

I det fall samverkan upphör eller samverkanskommun sagt upp detta avtal enligt § 16 ska eventuellt överskott/underskott enligt 15 §, övriga eventuella tillgångar/skulder samt avvecklingskostnader fördelas på samma sätt som kostnader för organisationens verksamhet enligt 11 §.

Uppdragstagaren ska överlämna personakter och register till respektive kommun vid samarbetets upphörande.

24 § Tvist

Tvist ska i första hand lösas genom förhandlingar. Om detta visar sig ogörligt ska tvist prövas enligt svensk lag av svensk allmän domstol.

25 § Avtalets godkännande och giltighet

Detta avtal förutsätter för sin giltighet att det godkänns av behörigt organ i samtliga samverkanskommuner.

Avtalet ska börja tillämpas den 1 juli 2023.

26 § Utväxling av avtal

Detta avtal har upprättats i sju exemplar, varav parterna tagit varsitt.

Ale den 2023-xx-xx

Kungälv den 2023-xx-xx

Ale kommun

Kungälv kommun

Namn, befattning

Namn, befattning

Lerum den 2023-xx-xx

Härryda den 2023-xx-xx

Lerum kommun

Härryda kommun

Namn, befattning

Namn, befattning

Partille den 2023-xx-xx

Stenungsund den 2023-xx-xx

Partille kommun

Stenungsunds kommun

Namn, befattning

Namn, befattning

Öckerö den 2023-xx-xx

Öckerö kommun

Namn, befattning

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

22 (26)

§ 81/2023

Avtalssamverkan tillsyn av alkohol och tobak (Dnr SMN2023/0144)

Sammanfattning

Alkohol- och tobakstillsyn är ett område där avtalssamverkan kan vara ett sätt att underlätta, effektivisera och öka kvaliteten. Skäl för avtalssamverkan kan till exempel vara behovet av att klara kompetensförsörjning och kompetensutveckling, att säkerställa tillgången till specialistkompetens, att bibehålla och utveckla kommunal service inom ramen för knappa resurser, men också att minska sårbarheten.

Åtta kommuner har tidigare haft avtal med Miljö- och klimatnämnden, Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad. Detta avtal har sagts upp med upphörande per den 30 juni 2023. Sju kommuner har utrett möjligheten att samverka kring hur alkohol- och tobakstillsynen ska bedrivas framöver och har kommit överens om att upprätta en samverkansorganisation för kommunernas alkohol- och tobakstillsyn med säte i Partille kommun.

Mot denna bakgrund har Partille kommun tillsammans med Ale kommun, Härryda kommun, Kungälv kommun, Lerums kommun, Stenungsunds kommun och Öckerö kommun undersökt möjligheten att skapa en samverkansorganisation kring respektive kommuners alkohol och tobakstillsyn och funnit detta lämpligt. Kommunfullmäktige föreslås godkänna samverkansavtalen avseende kommunernas alkohol- och tobakstillsyn.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Avtalssamverkan tillsyn av alkohol och tobak

Bilaga Samverkansavtal mellan Ale kommun, Härryda kommun, Kungälv kommun, Lerum kommun, Partille kommun, Stenungsunds kommun och Öckerö kommun avseende kommunernas alkohol- och tobakstillsyn

Förslag till kommunfullmäktige

1. Samverkansavtal mellan Ale kommun, Härryda kommun, Kungälv kommun, Lerum kommun, Partille kommun, Stenungsunds kommun och Öckerö kommun avseende kommunernas alkohol- och tobakstillsyn godkänns.
2. Kommunstyrelsens ordförande får i uppdrag att underteckna avtalet.

Expedieras till:

För kännedom till:

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Sid 1 (3)

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Oskar Engdahl

2023-02-08

Utbetalning av partistöd 2023 (Dnr KS2023/0307-1)

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har att fatta beslut om utbetalning av partistödet. Partistöd utbetalas årligen i förskott efter beslut av kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige föreslås besluta att utbetala partistöd för år 2023 till:

Socialdemokraterna: 183 600 kr (17 mandat * 10 000 + 13 600)
 Moderaterna: 133 600 kr (12 mandat * 10 000 + 13 600)
 Sverigedemokraterna: 123 600 kr (11 mandat * 10 000 + 13 600)
 Utvecklingspartiet: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Liberalerna: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Centerpartiet: 43 600 kr (3 mandat * 10 000 + 13 600)
 Kristdemokraterna: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Vänsterpartiet: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Miljöpartiet: 33 600 kr (2 mandat * 10 000 + 13 600)

Av kommunallagen framgår: *"Kommuner och landsting får ge ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin (partistöd)."*

Juridisk bedömning

Förslaget bedöms vara förenligt med kommunallagen.

Kommunfullmäktiges beslut om regler bygger på de förändringar i kommunallagen som gäller från innevarande mandatperiod. Lagstiftarens krav att Kommunfullmäktige ska fatta ett beslut om utbetalning minst en gång per år och att detta inte kan delegeras, kan synas överflödigt. Utbetalningen har hittills varit en verkställighet av de regler fullmäktige fastställt. Kravet får dock ses mot bakgrund av de nya reglerna om fastställda innehavare av mandat enligt vallagen och kravet på redovisning

Förvaltningens bedömning

Kommunfullmäktige beslutade den 4 september 2014 (KF § 137) bland annat att anta regler för partistöd i Kungälv kommun. Varje parti med representation Kommunfullmäktige erhåller per år dels

ett grundstöd som uppgår till 13 600 kr per parti och år, samt ett mandatstöd som uppgår till 10 000 kronor per mandat och år.

Nivån för partistödet skall prövas i början på varje mandatperiod.

Det lokala partistödet i Kungälv kommun utgår till partier som är representerade i enlighet med vad som föreskrivs i kommunallagen (2017:725) 4 kap. 30 §.

Har redovisning och granskningsrapport enligt 4 kap. 32 § andra stycket kommunallagen inte lämnats in till kommunstyrelsen inom föreskriven tid utbetalas inget stöd för nästkommande år.

Alla partier inkom med redovisning för 2023 i tid. Se bilagor.

Förvaltningen har noterat att alla partier har kommit in med redovisning i tid och gör ingen övrig bedömning utöver det. Kommunfullmäktige föreslås fatta beslut om att betala ut partistöd i enlighet med angiven redovisning samt regler för kommunalt partistöd i Kungälv kommun.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet har ingen direkt koppling till kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Ärendet har viss koppling till mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen där delmålen nedan särskilt kan nämnas.

16.6 Bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

16.7 Säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Antaget styrdokument "Regler för kommunalt partistöd i Kungälv kommun" reglerar förutom kommunallagen möjligheten och formerna för utbetalning av partistöd.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Alla partier representerade i kommunfullmäktige behandlas på samma sätt utifrån regler för kommunalt partistöd i Kungälv kommun.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Ärendet påverkar inte någon medarbetares arbetsbelastning, arbetsmiljön och kräver heller ingen förändring i personella resurser.

Ekonomisk bedömning

Den totala summan för partistöd i Kungälv kommun enligt ovan uträkning ligger på 678 800 kr. Finansiering sker inom budgeterad ram.

Förslag till beslut

Partistöd utbetalas till partierna i Kommunfullmäktige i enlighet med angiven redovisning samt regler för kommunalt partistöd i Kungälv kommun enligt nedan:

Socialdemokraterna: 183 600 kr
Moderaterna: 133 600 kr
Sverigedemokraterna: 123 600 kr
Utvecklingspartiet: 53 600 kr
Liberalerna: 53 600 kr
Centerpartiet: 43 600 kr
Kristdemokraterna: 53 600 kr
Vänsterpartiet: 53 600 kr
Miljöpartiet: 33 600 kr

Madeleine Nilsson
Administrativ chef

Expedieras till: Ekonomienheten Soltak AB

För kännedom till:

KS2022/0420

-1

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Redovisning av kommunalt partistöd

År 20²¹!

Partiuppgifter

Parti Moderaterna	Organisationsnummer 853300-9216	Kontonummer 5152-1196982
Utdelningsadress Hallsbergsv. 3	E-postadress marcus.adiels@kungalv.se	
Postnummer 44298	Postort Kode	Telefonnummer 0725-504343
Kontaktperson Marcus Adiels		

A Sammanställning

Granskares anteckningar

	Kronor	Granskares anteckningar
Kvarstående partistöd från föregående period (år) *	81.049,-	
Beviljat partistöd för perioden	+ 133.600,-	
Utgifter under perioden (summa B + C)	- 107.549,-	
Kvarstående partistöd inför kommande period (summa)	= 107.549,-	

B Redovisning av hur partistödet använts (aktiviteter)

Granskares anteckningar

Aktivitet	Kronor	Granskares anteckningar
Medlemsaktiviteter + annonser och valmaterial	+ 94.049,-	
	=	
Summa utgifter för aktiviteter under perioden	= 94.049,-	

*Kvarstående partistöd från föregående år fylls inte i vid redovisning av år 2015

C Överföringar till delar av partiorganisationen utanför kommunen

Granskares anteckningar

Överföring till	Motprestation	Kronor	Granskares anteckningar
Moderaterna VG	Administration	13.360,-	
	+		
	+		
Summa överföringar	=	13.360,-	

Underskrift

Jag intygar riktigheten i de uppgifter som lämnats i redovisningen

Underskrift ordförande

Telefon

Namnförtydligande

Datum

THOMAS ALPNER

0705 46 55 76
220224

Granskningsrapport

Alternativ 1 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Underskrift

Telefon

Namnförtydligande

Datum

Granskningsrapport

Alternativ 2 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen inte ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Jag har gjort följande noteringar avseende redovisningen:

Underskrift

Telefon

Namnförtydligande

Datum

**KUNGÄLV
KOMMUN**

KS 2022/0420

-2

Redovisning av kommunalt partistöd

År 2021...

Partiuppgifter

Parti Vänsterpartiet		Organisationsnummer 853301-2319	Kontonummer Ekobanken 97001012825
Utdelningsadress Brånjögatan 1 CO Erik Andreasson		E-postadress Kungälv@Vänsterpartiet.se	
Postnummer 44237	Postort Kungälv	Telefonnummer 0730690494	
Kontaktperson Erik Andreasson			

A Sammanställning

	Kronor	Granskares anteckningar
Kvarstående partistöd från föregående period (år) *	30384,75	
Beviljat partistöd för perioden	+ 43600	
Utgifter under perioden (summa B + C)	- 35249,27	
Kvarstående partistöd inför kommande period (summa)	= 8350,73	

B Redovisning av hur partistödet använts (aktiviteter)

Aktivitet	Kronor	Granskares anteckningar
	+	
	=	
Medlemsavgifter	750	
Möten och tematräffar	3649,27	
administration	2749	
Utöskade aktiviteter / Tabloie	13355	
Kurser och konferenser	6800	
Summa utgifter för aktiviteter under perioden	= 27303,27	

*Kvarstående partistöd från föregående år fylls inte i vid redovisning av år 2015

C Överföringar till delar av partiorganisationen utanför kommunen

Granskares anteckningar

Överföring till	Motprestation	Kronor	
Vänsterpartiet Central	+ Hemsida, medlemsregister	2200	
Vänsterpartiet Väst	+ Kanovärd, Tidsning	5746	
Summa överföringar	= 7946		

Underskrift

Jag intygar riktigheten i de uppgifter som lämnats i redovisningen	
Underskrift ordförande <i>[Signature]</i>	Telefon 0739-728948
Namnförtydligande Andreas Antelid	Datum 220424

Granskningsrapport

Alternativ 1 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.	
Underskrift Erk Andersson	Telefon 0730690694
Namnförtydligande Erk Andersson	Datum 220424

Granskningsrapport

Alternativ 2 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen inte ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Jag har gjort följande noteringar avseende redovisningen:

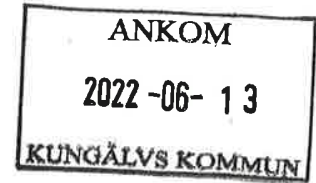
Underskrift	Telefon
Namnförtydligande	Datum

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

KS2022/0420

-3

Redovisning av kommunalt partistöd

År 20²¹.....

Partiuppgifter

Parti Socialdemokraterna		Organisationsnummer 853300-3425	Kontonummer 12263-0
Utdelningsadress Västra strandgatan 2		E-postadress kassor.ak.kungälv@gmail.com	
Postnummer 44230	Postort Kungälv	Telefonnummer 0708-208558	
Kontaktperson Jonas Andersson			

A Sammanställning

Granskares anteckningar

	Kronor	
Kvarstående partistöd från föregående period (år) *	82 555	
Beviljat partistöd för perioden	+ 163 600	
Utgifter under perioden (summa B + C)	- 139 996	
Kvarstående partistöd inför kommande period (summa)	= 106 159	

B Redovisning av hur partistödet använts (aktiviteter)

Granskares anteckningar

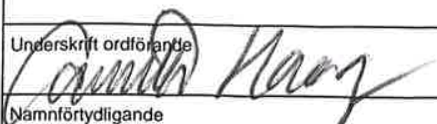
Aktivitet	Kronor	
Lokalkostnader	58 952	
Administration (IT, porto, försäkringar, bank)	9 128	
Utåtriktad verksamhet	67 793	
Möteskostnader	11 819	
Summa utgifter för aktiviteter under perioden	= 147 692	

C Överföringar till delar av partiorganisationen utanför kommunen

Överföring till	Motprestation	Kronor	Granskarens anteckningar
	+		
	+		
Summa överföringar	=		

Underskrift

Jag intygar riktigheten i de uppgifter som lämnats i redovisningen	
Underskrift ordförande 	Telefon 073-3225983
Namnförtydligande Camilla Haag	Datum 2022-06-13

Granskningsrapport

Alternativ 1 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Underskrift 	Telefon 0707924176
Namnförtydligande Peter Styre	Datum 20220529

Granskningsrapport

Alternativ 2 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen inte ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Jag har gjort följande noteringar avseende redovisningen:

Underskrift	Telefon
Namnförtydligande	Datum

KUNGÄLVS
KOMMUN

KUNGÄLVS KOMMUN
KOMMUNSTYRELSEN

Ank. 2022 -06- 17

Dnr. KS2022/0420

ANKOM

2022 -06- 16

KUNGÄLVS KOMMUN

- 4

Redovisning av kommunalt partistöd

Ar 20.21.....

Partiuppgifter

Parti	Liberalerna Kungälv		Organisationsnummer	802440-6269	Kontonummer	5152-1018537
Utdelningsadress	Förtinvägen 56		E-postadress	henrik.rudolvsen@gmail.com		
Postnummer	4142 32	Postort	Kungälv	Telefonnummer	070-4698610	
Kontaktperson	Henrik Rudolvsen					

A Sammanställning

	Kronor	Granskares anteckningar
Kvarstående partistöd från föregående period (år)*	41308	
Beviljat partistöd för perioden	+ 63600	
Utgifter under perioden (summa B + C)	- 22292	
Kvarstående partistöd inför kommande period (summa)	= 82616	

B Redovisning av hur partistödet använts (aktiviteter)

Aktivitet	Kronor	Granskares anteckningar
Reklam och PR	6887	
Bokföringsprogram	+ 1485	
Bankavgift, SEB	1200	
	=	
Summa utgifter för aktiviteter under perioden	= 9572	

C Överföringar till delar av partiorganisationen utanför kommunen

Granskares anmärkningar

Överföring till	Motprestation	Kronor	
Liberalerna Västsvenska	Serviceavgift	12720	
	+		
	+		
Summa överföringar	=	12720	

Underskrift

Jag intygar riktigheten i de uppgifter som lämnats i redovisningen	
Underskrift ordförande 	Telefon 0706-142766
Namnförtydligande Thomas Koong	Datum 220615

Granskningsrapport

Alternativ 1 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.	
Underskrift 	Telefon 0708 979597
Namnförtydligande Michael Karlsson	Datum 220615

Granskningsrapport

Alternativ 2 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen <u>inte</u> ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.	
Jag har gjort följande noteringar avseende redovisningen:	
Underskrift	Telefon
Namnförtydligande	Datum

**KUNGÄLV
KOMMUN**

KUNGÄLVS KOMMUN
KOMMUNSTYRELSEN

Ank. 2022 -06- 2 0

Dnr. KS2022/0420

- 5

Redovisning av kommunalt partistöd

Ar 20.2!

Partiuppgifter

Parti	Kristdemokraterna	Organisationsnummer	8572 08-9533	Kontonummer	8105-9 934 781 741-4
Utdelningsadress	Raggasås 130	E-postadress	johanna.salekaro@kungalv.se		
Postnummer	442 72	Postort	Kärna	Telefonnummer	0709-792951
Kontaktperson	Johanna Salekär				

A Sammanställning

	Kronor	Granskaras anteckningar
Kvarstående partistöd från föregående period (år) *	53377,00	
Beviljat partistöd för perioden	+ 53600,00	
Utgifter under perioden (summa B + C)	-26594,95	
Kvarstående partistöd inför kommande period (summa)	= 80382,05	

B Redovisning av hur partistödet använts (aktiviteter)

Aktivitet	Kronor	Granskaras anteckningar
Utbildning	+ 1000,00	
Mat	1709,00	
Reklam + annonsering	+ 1221,00	
Posto	1129,95	
Banktjänster	750,00	
Övrigt	1489,00	
Summa utgifter för aktiviteter under perioden	= 7298,95	

C Överföringar till delar av partiorganisationen utanför kommunen

Granskarens anmärkningar

Överföring till	Motprestation	Kronor	
KD VG	+ Centr. partifjänster	19296,00	
	+		
Summa överföringar	=	19296,00	

Underskrift

Jag intygar riktigheten i de uppgifter som lämnats i redovisningen

Underskrift ordförande Ilona Waern	Telefon 0793580958
Namnförtydligande Ilona Waern	Datum 2022-06-19

Granskningsrapport

Alternativ 1 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Underskrift Gun-Marie Daun	Telefon 0762 007001
Namnförtydligande GUN-MARIE DAUN	Datum 2022-06-19

Granskningsrapport

Alternativ 2 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen inte ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Jag har gjort följande noteringar avseende redovisningen:

Underskrift	Telefon
Namnförtydligande	Datum

KS2022 /0420

- 6

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Redovisning av kommunalt partistöd

År 2021...

Partiuppgifter

Parti Miljöpartiet De Gröna	Organisationsnummer 802455-9349	Kontonummer 629 852 758
Utdelningsadress Hillebol 210		E-postadress carl.adiels@kungalv.se
Postnummer 44294	Postort Ytterby	Telefonnummer 0736 2825 87
Kontaktperson Carl Adiels		

A Sammanställning

Granskares anteckningar

	Kronor	Granskares anteckningar
Kvarstående partistöd från föregående period (år) *	33600	
Beviljat partistöd för perioden	+ 33600	
Utgifter under perioden (summa B + C)	- 0:-	
Kvarstående partistöd inför kommande period (summa)	= 67200	

B Redovisning av hur partistödet använts (aktiviteter)

Granskares anteckningar

Aktivitet	Kronor	Granskares anteckningar
	+	
	=	
Summa utgifter för aktiviteter under perioden	= 0:-	

C Överföringar till delar av partiorganisationen utanför kommunen

Granskares anteckningar

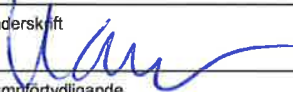
Överföring till	Motprestation	Kronor	Granskares anteckningar
	+		
	+		
Summa överföringar	=	0:-	

Underskrift

Jag intygar riktigheten i de uppgifter som lämnats i redovisningen	
Underskrift ordförande 	Telefon
Namnförtydligande Lottie Lood	Datum 220627

Granskningsrapport

Alternativ 1 (använd **antingen** alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.	
Underskrift 	Telefon 0708 714164
Namnförtydligande Måna Carlberg	Datum 220627

Granskningsrapport

Alternativ 2 (använd **antingen** alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen <u>inte</u> ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.	
Jag har gjort följande noteringar avseende redovisningen:	
Underskrift	Telefon
Namnförtydligande	Datum

**KUNGÄLV
KOMMUN**

KS2022/0420

-7

Redovisning av kommunalt partistöd

År 2021

Partiuppgifter

Parti SVERIGEDEMOKRATERNA KUNGÄLV	Organisationsnummer 802461-4904	Kontonummer 8304-8 123074652-9
Utdelningsadress VÄSTERHUSDVÄGEN 27	E-postadress kungalv@sd.se	
Postnummer 442 70	Postort KÄRNA	Telefonnummer 0731-410521
Kontaktperson GREGER PLANNTJIN / PATRIK RYBERG		

A Sammanställning

Granskares anteckningar

	Kronor	
Kvarstående partistöd från föregående period (år) *	116501	
Beviljat partistöd för perioden	+ 93600	
Utgifter under perioden (summa B + C)	- 97281	
Kvarstående partistöd inför kommande period (summa)	= 112820	

B Redovisning av hur partistödet använts (aktiviteter)

Granskares anteckningar

Aktivitet	Kronor	
VAROR / PR-MATERIAL	+ 12988	
LOKALKOSTNADER	18365	
RESOR / KONFERENSER / UTBILDNING	= 33716	
ADMIN	21312	
Summa utgifter för aktiviteter under perioden	= 86381	

C Överföringar till delar av partiorganisationen utanför kommunen

Granskares anteckningar

Överföring till	Motprestation	Kronor	Granskares anteckningar
SD RIKS	Hemsida, EMAIL,		
	+ MINA SKIDOR, + WEBBKURSER		
	+ MEDLEMREGISTER		
Summa överföringar	= 10900		

Underskrift

Jag intygar riktigheten i de uppgifter som lämnats i redovisningen

Underskrift ordförande 	Telefon 0731-410521
Namnförtydligande GREGER PLANTHÉN	Datum 2022-06-29

Granskningsrapport

Alternativ 1 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Underskrift 	Telefon 0703-598107
Namnförtydligande Patrik Ryberg	Datum 2022-06-29

Granskningsrapport

Alternativ 2 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen inte ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Jag har gjort följande noteringar avseende redovisningen:

Underskrift	Telefon
Namnförtydligande	Datum

**KUNGÄLV
KOMMUN**

- 8

**KUNGÄLVS KOMMUN
KOMMUNSTYRELSEN**

Ank. 2022 -06- 3 0

Dnr. KS2022/0420

Redovisning av kommunalt partistöd

År 2021...

Partiuppgifter

Parti <i>Center partiet</i>	Organisationsnummer <i>802517-4718</i>	Kontonummer <i>8105-9, 904 793423 - 8</i>
Utdelningsadress <i>90 Grindvåken 39</i>		E-postadress <i>hanstorwald@gmail.com</i>
Postnummer <i>442 39</i>	Postort <i>KUNGÄLV</i>	Telefonnummer <i>0708-760 740</i>
Kontaktperson <i>Hans Torwald</i>		

A Sammanställning

Granskares anteckningar

	Kronor	Granskares anteckningar
Kvarstående partistöd från föregående period (år) *	<i>23 000</i>	
Beviljat partistöd för perioden	<i>+ 53 600</i>	
Utgifter under perioden (summa B + C)	<i>- 37 400</i>	
Kvarstående partistöd inför kommande period (summa)	<i>= 39 200</i>	

B Redovisning av hur partistödet använts (aktiviteter)

Granskares anteckningar

Aktivitet	Kronor	Granskares anteckningar
<i>Möten</i>	<i>4 500</i>	
<i>Utskick</i>	<i>+ 2 200</i>	
<i>Annons/ Media</i>	<i>4 700</i>	
	<i>= 11 400</i>	
<i>Arvoden</i>	<i>4 000</i>	
<i>Mässor</i>	<i>15 600</i>	
<i>Uppvaktning</i>	<i>2 200</i>	
<i>Kyrkovallet</i>	<i>4 200</i>	
	<i>26 000</i>	
Summa utgifter för aktiviteter under perioden	<i>= 37 400</i>	

*Kvarstående partistöd från föregående år fylls inte i vid redovisning av år 2015

C Överföringar till delar av partiorganisationen utanför kommunen

Granskares anteckningar

Överföring till	Motprestation	Kronor	Granskares anteckningar
Organisation	Välfond	6.700	
	+		
	+		
Summa överföringar	=	6.700	

Underskrift

Jag intygar riktigheten i de uppgifter som lämnats i redovisningen	
Underskrift ordförande	Telefon
Namnförtydligande	Datum

Granskningsrapport

Alternativ 1 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.	
Underskrift	Telefon 0723411076
Namnförtydligande Patrik Reiström	Datum 2022-06-30

Granskningsrapport

Alternativ 2 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen inte ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Jag har gjort följande noteringar avseende redovisningen:

Underskrift	Telefon
Namnförtydligande	Datum

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Redovisning av kommunalt partistöd

År 20.....

Partiuppgifter

Parti Utvecklingspartiet i Kungälv		Organisationsnummer 802492-0756	Kontonummer 8105-9 923341026-6
Utdelningsadress Årn torpsg. 30		E-postadress martin@allhgr.com	
Postnummer 44245	Postort Kungälv	Telefonnummer 0707-525192	
Kontaktperson			

A Sammanställning

	Kronor	Granskares anteckningar
Kvarstående partistöd från föregående period (år) *	67285	
Beviljat partistöd för perioden	+ 73600	
Utgifter under perioden (summa B + C)	- 49245	
Kvarstående partistöd inför kommande period (summa)	= 91640	

B Redovisning av hur partistödet använts (aktiviteter)

Aktivitet	Kronor	Granskares anteckningar
Förbruknings mtvl.	+ 1342	
Valkampanj / Reklam	+ 40523	
Redovisning / IT	+ 6455	
Bankkostnader	+ 925	
Summa utgifter för aktiviteter under perioden	= 49245	

C Överföringar till delar av partiorganisationen utanför kommunen

Granskares anteckningar

Överföring till	Motprestation	Kronor	Granskares anteckningar
	+		
	+		
Summa överföringar	=		

Underskrift

Jag intygar riktigheten i de uppgifter som lämnats i redovisningen	
Underskrift ordförande	Telefon 0707-525192
Namnförtydligande Martin Ottosson	Datum 29/6-22

Granskningsrapport

Alternativ 1 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.	
Underskrift	Telefon 0707-525192
Namnförtydligande Martin Ottosson	Datum 29/6-22

Granskningsrapport

Alternativ 2 (använd antingen alternativ 1 eller 2)

Jag har granskat den skriftliga redovisningen av hur det kommunala partistödet har använts och att det finns underlag som styrker uppgifterna. Min bedömning är att redovisningen inte ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Jag har gjort följande noteringar avseende redovisningen:

Underskrift	Telefon
Namnförtydligande	Datum

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-02-15

Sida

22 (40)

§ 31/2023

Utbetalning av partistöd 2023 (Dnr KS2023/0307)

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har att fatta beslut om utbetalning av partistödet. Partistöd utbetalas årligen i förskott efter beslut av kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige föreslås besluta att utbetala partistöd för år 2023 till:

Socialdemokraterna: 183 600 kr (17 mandat * 10 000 + 13 600)
 Moderaterna: 133 600 kr (12 mandat * 10 000 + 13 600)
 Sverigedemokraterna: 123 600 kr (11 mandat * 10 000 + 13 600)
 Utvecklingspartiet: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Liberalerna: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Centerpartiet: 43 600 kr (3 mandat * 10 000 + 13 600)
 Kristdemokraterna: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Vänsterpartiet: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Miljöpartiet: 33 600 kr (2 mandat * 10 000 + 13 600)

Av kommunallagen framgår: *”Kommuner och landsting får ge ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin (partistöd).”*

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Utbetalning av partistöd 2023

Förslag till kommunfullmäktige

Partistöd utbetalas till partierna i Kommunfullmäktige i enlighet med angiven redovisning samt regler för kommunalt partistöd i Kungälv kommun enligt nedan:

Socialdemokraterna: 183 600 kr
 Moderaterna: 133 600 kr
 Sverigedemokraterna: 123 600 kr
 Utvecklingspartiet: 53 600 kr
 Liberalerna: 53 600 kr
 Centerpartiet: 43 600 kr
 Kristdemokraterna: 53 600 kr
 Vänsterpartiet: 53 600 kr
 Miljöpartiet: 33 600 kr

Expedieras till: Soltak

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLVS
KOMMUN

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-02-15

Sida

23 (40)

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-02-15

Sida

22 (40)

§ 31/2023

Utbetalning av partistöd 2023 (Dnr KS2023/0307)

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har att fatta beslut om utbetalning av partistödet. Partistöd utbetalas årligen i förskott efter beslut av kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige föreslås besluta att utbetala partistöd för år 2023 till:

Socialdemokraterna: 183 600 kr (17 mandat * 10 000 + 13 600)
 Moderaterna: 133 600 kr (12 mandat * 10 000 + 13 600)
 Sverigedemokraterna: 123 600 kr (11 mandat * 10 000 + 13 600)
 Utvecklingspartiet: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Liberalerna: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Centerpartiet: 43 600 kr (3 mandat * 10 000 + 13 600)
 Kristdemokraterna: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Vänsterpartiet: 53 600 kr (4 mandat * 10 000 + 13 600)
 Miljöpartiet: 33 600 kr (2 mandat * 10 000 + 13 600)

Av kommunallagen framgår: *”Kommuner och landsting får ge ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin (partistöd).”*

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Utbetalning av partistöd 2023

Förslag till kommunfullmäktige

Partistöd utbetalas till partierna i Kommunfullmäktige i enlighet med angiven redovisning samt regler för kommunalt partistöd i Kungälv kommun enligt nedan:

Socialdemokraterna: 183 600 kr
 Moderaterna: 133 600 kr
 Sverigedemokraterna: 123 600 kr
 Utvecklingspartiet: 53 600 kr
 Liberalerna: 53 600 kr
 Centerpartiet: 43 600 kr
 Kristdemokraterna: 53 600 kr
 Vänsterpartiet: 53 600 kr
 Miljöpartiet: 33 600 kr

Expedieras till: Soltak

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLV
KOMMUN

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2023-02-15

23 (40)

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Beredningskrivelse

2023-03-21

Ändring av lydelse i kommunstyrelsens reglemente/ekonomisk förvaltning/redovisning av pensioner

Sedan 2007 redovisar kommunen sina förpliktelser för pensioner intjänade före 1998 enligt fullfonderingsmodellen – dvs hela åtagandet för pensionerna har lyfts in i balansräkningen.

Kommunal redovisningslag föreskriver att kommuner och regioner ska tillämpa blandmodellen som bl a innebär att åtagandet för pensionerna inte syns i balansräkningen.

Kungälv's kommun beslutade 2006 att tillämpa fullfonderingsmodellen trots detta eftersom man menade att det ger en rättvisare bild.

I kommunens årsredovisning redovisas också resultatet enligt blandmodellen samt balanskravsresultat.

I reglementet för kommunstyrelsen har man inte skrivit in att kommunen tillämpar fullfonderingsmodellen utan det står endast att årsredovisning upprättas enligt kommunal redovisningslag.

Av den anledningen behöver det framgå tydligt att kommunen gör ett avsteg i redovisningsteknik och tillämpar fullfonderingsmodellen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens reglemente lydelse avseende ekonomisk förvaltning **ändras från:**

6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,

7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,

Ändras till:

6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,

7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning, dock ska fullfonderingsmodellen tillämpas för pensionerna.

Miguel Odhner (S)
Ordf
kommunstyrelsen

Anders Holmenschöld (M)
1 vice ordf
kommunstyrelsen

Gun-Marie Daun (KD)
2 vice ordf
kommunstyrelsen

Reglemente för kommunstyrelsen

Reglemente

Grönt läggs till

Diarie-/dokumentnummer: KS2023/0586
Beslut: 2023-03-30 Kommunfullmäktige
Beredande politiskt organ: Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig: Kommunsekreterare
Senast uppdaterad av: Oskar Engdahl

Innehållsförteckning

Sidan

Kommunstyrelsens övergripande uppgifter	4
Ledningsfunktionen	4
Styrfunktionen	5
Verksamhetens inriktning	5
Kommunstyrelsens övriga ansvarsområden	6
Ekonomisk förvaltning	6
Personalpolitiken	7
Uppgifter enligt speciallagstiftning	7
Näringsliv, sysselsättning och arbetsmarknad	8
Kultur och fritid	8
Samhällsbyggnad och teknisk verksamhet	9
Socialtjänst	9
Utbildning	10
Övrig verksamhet	11
Delegering från kommunfullmäktige	11
Rapporterings- och redovisningsskyldighet	12
Delegeringsbestämmelser	12
Kommunstyrelsens arbetsformer	13
Ärendehandläggning, skriftväxling m.m	13
Delgivning	13
Sammansättning	13
Ersättarnas tjänstgöring	14
Jäv/växeltjänstgöring	14
Ersättare för ordföranden	14
Offentlighet vid kommunstyrelsens sammanträden	15
Sammanträdena	15
Tidpunkt	15
Kallelse	15
Ärendenas beredning	15
Justering av protokoll	16
Reservation	16

Protokollsanteckning	16
Undertecknande av handlingar/Expeditioner	16
Kommunstyrelsens ordförande	17
Kommunstyrelsens presidium	17
<i>Kommunstyrelsens utskott</i>	18
Utskottet för bildning och lärande	19
Utskottet för samhälle och utveckling	19
Utskottet för trygget och stöd	20

REGLEMENTE FÖR KOMMUNSTYRELSEN I KUNGÄLVS KOMMUN

Utöver vad som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen gäller bestämmelserna i detta reglemente.

KOMMUNSTYRELSENS ÖVERGRIPANDE UPPGIFTER

Ledningsfunktionen

1 §

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan.

Kommunstyrelsen skall leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet.

Kommunstyrelsen skall också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana företag som avses i 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen.

2 §

I kommunstyrelsens ledningsfunktion ligger att ansvara för samt leda och samordna kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i aktieföretag där kommunen direkt eller indirekt innehar samtliga aktier (i enlighet med 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen) och sådana kommunalförbund och andra samverkansformer som kommunen är medlem eller ingår i.

Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Styrfunktionen

3 §

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår att

1. leda arbetet med och samordna utformningen av övergripande mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten, göra framställningar i målfrågor som inte i lag är förbehållen myndighetsnämnderna,
2. övervaka att de av fullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,

3. tillse att uppföljning sker till fullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret,
4. ha uppsikt och tillsyn över verksamheten i de företag och stiftelser som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen. Kommunstyrelsen rapporterar tertialvis uppföljningen av detta till kommunfullmäktige,
5. ansvara för samordningsträffar mellan utskottspresidier, beredningspresidier och bolags-/stiftelsepresidier,
6. ansvara för att beslut om ägardirektiv till företagen fattas och kontinuerligt hålls uppdaterade,
7. löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen är uppfyllda beträffande de företag och stiftelser som kommunen äger eller har intresse i,
8. i årliga beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet skall delges kommunfullmäktige snarast. Finner kommunstyrelsen att brister förelegat, ska den samtidigt lämna förslag till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder,
9. svara för att tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i,
10. ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana kommunalförbund som kommunen är medlem i.
11. upprätta förslag till program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

Verksamhetens inriktning

4 §

Kommunstyrelsen skall se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten samt i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt i enlighet med bestämmelser i detta reglemente. Kommunstyrelsen skall också se till att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Därutöver skall kommunstyrelsen

1. inom ramen för fullmäktiges övergripande strategiska mål och givna strategiska förutsättningar utarbeta resultatmål för verksamheten,
2. genom beslut om årsplan fördela den ekonomiska ramen utifrån de av kommunstyrelsen fastställda resultatmålen
3. för kännedom till fullmäktige, före aktuellt budgetår, redovisa resultatmål och årsplan

4. följa upp genomförande av årsplan och andra måldokument samt redovisa till kommunfullmäktige i enlighet med den styrprocess som kommunfullmäktige fastställer
5. ta initiativ till utveckling och effektivisering samt skapa förutsättningar för årsplan och andra måldokument
6. i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige överlämnar till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen främsta styrdokument är Årsplanen. I Årsplanen skall kommunstyrelsen, inom ramen för kommunfullmäktiges övergripande strategiska mål och givna strategiska förutsättningar, utarbeta resultatmål för verksamheten. Dessa skall fastställas av kommunfullmäktige. Genom beslut om Årsplan fördelas den ekonomiska ramen utifrån behov och politiska prioriteringar. Årsplanen återspeglaras till kommunfullmäktige genom tertial- och årsbokslut.

KOMMUNSTYRELSENS ÖVRIGA ANSVARSOMRÅDEN

Ekonomisk förvaltning

5 §

Kommunstyrelsen skall ha hand om kommunens medelsförvaltning och därvid följa av kommunfullmäktige meddelade föreskrifter.

Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i tid samt vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar.

Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bl.a. att

1. underhålla och förvalta kommunens fasta och lösa egendom samt ta fram och kontinuerligt uppdatera en underhållsplan för att undvika kapitalförstöring
2. tillse att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett
3. handha egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation som förvaltas av den nämnden
4. ansvara för utdelning ur donationsfonder när detta inte ankommer på annan nämnd
5. upprätta förslag till budget samt investeringsprogram i enlighet med kommunallagen,
6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,
7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning, **dock ska fullfonderingsmodellen tillämpas för pensionerna.**
8. i enlighet med fullmäktiges särskilda föreskrifter förvalta medel som avsatts till pensionsförpliktelser.

Personalpolitiken

6 §

Kommunstyrelsen skall ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare, och skall därvid bland annat

1. med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.
2. förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11-14 och 38 §§ lagen (1975:580) om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden.
3. besluta om stridsåtgärd.
4. avgöra frågor om tolkning och tillämpning av författning, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.
5. lämna uppdrag som avses i 6 kap. 3 § lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.
6. själv eller genom ombud föra kommunens talan i mål och ärenden som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare,
7. ansvara för kommunens övergripande jämställdhetsarbete
8. ansvara för arbetsmiljön på de kommunala arbetsplatserna

Under kommunstyrelsen lyder kommunens förvaltningsorganisation.

Uppgifter enligt speciallagstiftning

7 §

Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd enligt lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd och patientnämnd enligt lag (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m.

Krisledningsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap. Nämndens verksamhet regleras i särskilt reglemente.

Kommunstyrelsen är arkivmyndighet (Arkivlag 1990:782) Närmare föreskrifter om arkivvården finns i arkivreglemente.

Kommunstyrelsen är personuppgiftsansvarig för de register och andra behandlingar av personuppgifter som sker i kommunstyrelsens verksamhet. Dataskyddsförordningen (EU) 2016/679).

Kommunstyrelsen ansvarar för planprocessen enligt plan- och bygglagen (2010:900) när det gäller översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser .

Kommunstyrelsen fullgör kommunens uppgifter enligt författningar på arbetsmarknadspolitikens område, såvida de inte ankommer på annan nämnd.

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden rörande kameraövervakningslagen (2013:460) och kameraövervakningsförordningen (2013:463)

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden enligt lotterilagen (1994:1000) och lotteriförordningen (1994:1451) .

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633)

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden rörande tillstånd att använda kommunens vapen enligt lag (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar.

Kommunstyrelsen skall vara den nämnd som enligt 4 § lagen (1997:736) om färdtjänst och enligt 3 § lagen (1997:735) om riksfärdtjänst fullgör kommunens uppgifter enligt nämnda lagar.

Kommunstyrelsen är den nämnd som enligt 1 § lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor fullgör kommunens uppgifter inom trafik- tillika trafiksäkerhetsområdet.

Kommunstyrelsen beslutar om föreskrifter enligt 2 kap 7 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden enligt lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

Näringsliv, sysselsättning och arbetsmarknad

8 §

Kommunstyrelsen svarar för näringslivsfrågor samt strukturella sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor i kommunen. I samband härmed skall kommunstyrelsen med uppmärksamhet följa samhällsutvecklingen såväl nationellt som internationellt och verka för och ansvara för åtgärder som siktar till att allmänt främja en positiv näringslivs- och sysselsättningsutveckling i kommunen.

Kultur och fritid

9 §

Kommunstyrelsen skall fullgöra kommunens uppgifter avseende den kommunala kultur- och fritidsverksamheten.

Kommunstyrelsen har därvid hand om bl.a. följande uppgifter:

1. bedriva biblioteksverksamhet,
2. främja kulturverksamhet såsom konst, teater, film, museiverksamhet, musik m.m. ,
3. -vidta åtgärder för att bevara byggnader och miljöer i kommunen med estetiskt och kulturhistoriskt värde,
4. delta i samhällsplaneringen utifrån ett kulturperspektiv,

5. tillhandahålla lokaler och anläggningar för sport- och fritidsverksamhet samt rekreation,
6. driva fritidsgårdar, annan fritidsverksamhet samt genom olika stödinsatser främja föreningsverksamheten
7. handlägga ansökningar om olika föreningsbidrag från fritidsföreningar
8. den kommunala kulturskolan
9. samt i övrigt verka för främjande av kulturen och fritid.

Samhällsbyggnad och teknisk verksamhet

10 §

Kommunstyrelsen skall fullgöra kommunens uppgifter, såvida det inte ankommer på annan, inom följande områden:

1. färdtjänst och riksfärdtjänst,
2. färjor och hamnanläggningar,
3. gator, gång- och cykelvägar, parker och naturområden,
4. kollektivtrafik,
5. lokala trafikföreskrifter,
6. mark och fastigheter,
7. bostadsförsörjning
8. offentlig belysning,
9. renhållning, avfallshantering
10. renhållningsuppgifter vid sanitär olägenhet på mark som ej är offentlig plats,
11. trafiknät och parkeringar,
12. trafiksäkerhet,
13. utreda och utföra eventuella förstärkningsarbeten för att eliminera geotekniska risker,
14. vatten och avlopp samt
15. vara väghållningsmyndighet inom det område som vägverket beslutat att kommunen skall vara
16. väghållare för i statens ställe

Socialtjänst

11 §

Kommunstyrelsen skall, såvitt det inte avser myndighetsutövning mot enskild samt beslut i individärenden, fullgöra kommunens uppgifter avseende:

1. Socialtjänsten, i enlighet med Socialtjänstlagen (SoL). När det i annan författning hänvisas till den nämnd som avses i 4 § SoL fullgör nämnden de uppgifter som författningen anger förutom myndighetsutövning mot enskild.
2. Den kommunala hälso- och sjukvården, i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen HSL

3. Stöd och service till funktionshindrade i enlighet med Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS
4. Mottagande av nyanlända enligt gällande lagstiftning.
5. Insatser i arbetsmarknadsåtgärder

I kommunstyrelsens verksamhetsområde ingår även handläggning av följande ärenden:

- Socialstyrelsens och länsstyrelsens tillsyn över socialtjänsten enligt 13 kap SoL och 25 och 26 §§ LSS förutom tillsyn i individärenden

Myndighetsutövning mot enskild inom ansvarsområdena utövas av den sociala myndighetsnämnden.

Utbildning

12 §

Kommunstyrelsen är den nämnd som fullgör kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom och vuxna enligt gällande skolförfattningar såvitt uppgifterna inte avser myndighetsutövning mot enskild. Kommunstyrelsen skall – såvitt uppgifterna inte avser myndighetsutövning mot enskild - fullgöra kommunens uppgifter avseende

1. utbildningen inom förskoleverksamhet och skolbarnomsorg
2. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar:
  - a. Förskoleklass
  - b. Grundskola
  - c. Gymnasieskola
  - d. Obligatorisk särskola och gymnasiesärskola
3. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för vuxna:
  - a. Kommunal vuxenutbildning
  - b. Svenska för invandrare (sfi)
  - c. Särvox
4. svara för kommunens uppdragsutbildning
5. svara för kommunens kvalificerade yrkesutbildning

Myndighetsutövning mot enskild inom ansvarsområdena ovan utövas av den sociala myndighetsnämnden.

Övrig verksamhet

13 §

Kommunstyrelsen svarar vidare för

1. besöksnäring¹
  2. energirådgivning
  3. fastighetsförvaltning
  4. informationsverksamheten
  5. internationella kontakter
  6. IT och kommunikation
  7. kultur
  8. lokalförsörjning
  9. medborgarservice
  10. näringslivsfrågor³
  11. turism
  12. måltidsverksamheten
- samt de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som inte uppdragits åt annan nämnd.

Delegering från kommunfullmäktige

14 §

Med de begränsningar som framgår av 5 kap. 1 och 2 §§ kommunallagen, nämligen bland annat att beslutanderätten inte avser ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, uppdrar kommunfullmäktige åt kommunstyrelsen att besluta i följande ärendegrupper:

1. Vid behov ta upp lån inom den beloppsram och de riktlinjer som fullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerheten som fullmäktige angivit
2. Förvaltningsorganisationen inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt
3. Ingå avtal om servitut, nyttjanderätt, ledningsrätt, vägrätt eller annan liknande rättigheter samt säga upp och förlänga motsvarande rättigheter
4. Förvärv och överlåtelse av lös och fast egendom samt tomträtt genom köp, försäljning, byte, gåva, fastighetsreglering, lantmåteriförrättningar, expropriation och inlösen upp till 500 prisbasbelopp
5. I sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen att föra kommunens talan på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal

---

¹ KF 2010-12-09 § 339

6. Avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse. Kommunstyrelsen får också besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte medger att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med fullmäktige.
7. Ärenden rörande inteckningar och andra inskrivningar
8. Exploateringsavtal och övriga typer av avtal för genomförande av detaljplan som inte är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt
9. Antagande, ändring eller upphävande av detaljplan eller områdesbestämmelse, enligt 5 kap 7 §, 27 §, 38 § och 39 § plan- och bygglagen (2010:900), som inte är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt (frågan om en detaljplan är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt bedöms av kommunstyrelsen efter samråd med Enhetschef plan). En förutsättning för kommunstyrelsens befogenhet är att planen eller bestämmelserna inte reglerar exploateringssamverkan. Kommunstyrelsens befogenhet innefattar också rätt att förlänga eller förnya detaljplanens genomförandetid. Kommunstyrelsen har däremot inte rätt att ändra eller upphäva detaljplan före genomförandetidens utgång mot fastighetsägares bestridande.
10. Kommunstyrelsen ansvarar för planprocessen och kan fatta beslut om samråd och granskning enligt plan- och bygglagen när det gäller översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser.²
11. Fatta erforderliga beslut för upphandling/inköp av varor, tjänster och entreprenader inom ramen för tillgängliga medel³.
12. Besluta om bidrag till organisationer som verkar inom kommunstyrelsens ansvarsområde
13. Upplåtelse av offentlig plats för särskilda ändamål och av allmän platsmark.
14. Utöka eller minska antalet avgiftsbelagda parkeringsplatser i begränsad omfattning.
15. Besluta om taxor och avgifter inom kulturområdet.⁴

Rapporterings- och redovisningsskyldighet

15 §

Kommunstyrelsen skall till fullmäktige redovisa hur nämnden fullgjort uppdrag från kommunfullmäktige och genomfört viss verksamhet inom ramen för de riktlinjer eller andra generella beslut om verksamheten som fullmäktige har fastställt. Redovisningen skall ske i den ordning som fullmäktige särskilt beslutar om.

Kommunstyrelsen skall tertialvis eller vid anmodan, till fullmäktige rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

---

² KF 2009-12-03 § 234

³ Beslut enligt lagen om valfrihetssystem anses här som upphandling.

⁴ KF 2008-02-07 § 19

Kommunstyrelsens delegering

16 §

Kommunstyrelsen får uppdra åt sina utskott eller åt en ledamot eller ersättare eller åt en anställd hos kommunen att besluta på kommunstyrelsen vägnar i de ärenden som kommunstyrelsen bedömer lämpliga.

I 6 kap. 38 § kommunallagen anges vilka ärenden som inte får delegeras.

Omfattningen av den delegering som kommunstyrelsen har rätt att lämna enligt nämnda lagrum bestämmer kommunstyrelsen i särskild delegeringsordning.

Överlåten beslutanderätt får ej användas i ärende som är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.

Delegeringsbeslut skall anmälas till kommunstyrelsen som bestämmer i vilken ordning och på vilket sätt det skall ske.

Det åligger kommunstyrelsen att fortlöpande övervaka hur förtroendevalda och anställda utövar sin beslutanderätt.

KOMMUNSTYRELSENS ARBETSFORMER

Ärendehandläggning, skriftväxling m.m

17 §

Av förvaltningslagen följer att nämnd/styrelse skall lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör kommunstyrelsens verksamhetsområde. Förvaltningslagen föreskriver dessutom att varje ärende där någon enskild är part skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Där nämnden/styrelsen eller förvaltningen tar emot en ansökan i ett ärende som inte kan avgöras inom en snar framtid bör – när så inte är olämpligt eller svårgenomförbart – den sökande underrättas om att ansökan har kommit in och vem som kommer att handlägga ärendet samt – om möjligt – när ärendet förväntas bli avgjort.

Nämnden/styrelsen och förvaltningen skall sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt och i övrigt underlätta för den enskilde att ha med kommunstyrelsen att göra

Delgivningsmottagare

18 §

Behöriga att motta delgivning på kommunstyrelsens vägnar är kommunstyrelsens presidium, kommundirektören, kommunstyrelsens sekreterare eller annan anställd som nämnden bestämmer

Sammansättning

19 §

Kommunstyrelsen består av 17 ledamöter och 7 ersättare. Kommunstyrelsens presidium består av en ordförande, en förste vice ordförande och en andre vice ordförande tillika oppositionsråd.

Ersättarnas tjänstgöring

20 §

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättaren väljs proportionellt skall ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

Ersättare som inte tjänstgör har rätt att delta i kommunstyrelsens överläggningar och få sin mening antecknad till protokollet

Jäv/växeltjänstgöring

21 §

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Ersättare för ordföranden

22 §

Om ordföranden inte kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör förste vice ordföranden⁵ ordförandens uppgifter. Om varken ordföranden eller förste vice ordföranden kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör andre vice ordföranden ordförandens uppgifter.

Om varken ordföranden eller någon av vice ordförandena kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde får nämnden utse en annan ledamot som ersättare för dessa. Tills valet förrättats, fullgörs ordförandens uppgifter av den som varit ledamot i kommunstyrelsen längst tid. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid fullgörs ordförandens uppgifter av den äldste av dem.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Offentlighet vid kommunstyrelsens sammanträden

23 §

Kommunstyrelsen avgör om dess sammanträden skall vara öppna för allmänheten i en utsträckning som medges i 6 kap. 25 § kommunallagen och vilka delar av dagordningen som skall vara offentliga. Sammanträdena skall dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning eller i vilka det förekommer uppgifter som hos styrelsen omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Sammanträdena

Tidpunkt

24 §

Kommunstyrelsen sammanträder på dag och tid som kommunstyrelsen bestämmer.

Sammanträden skall också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst en tredjedel av ledamöterna begär det. En begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordföranden och innehålla uppgift om det eller de ärenden som önskas bli behandlade på det extra sammanträdet.

Ordföranden ska, om möjligt, samråda med vice ordförandena om tiden för extra sammanträde.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

---

⁵ KS utser någon av utskottens ordförande till förste vice ordförande

Kallelse

25 §

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena. När varken ordföranden eller någon av vice ordförandena kan kalla till sammanträde ska den som varit ledamot i nämnden längst tid göra detta (ålderspresidenten). Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid ska den till åldern äldste ledamoten vara ålderspresident.

Kallelsen skall vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen skall på ett lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald, som får närvara vid sammanträdet, senast fem kalenderdagar före sammanträdesdagen. Om ett ärende anses vara av sådan vikt eller brådskande att det inte kan vänta, får kallelse ske med kortare varsel. I sådant fall ska kommunstyrelsens vice ordföringar och kommunjurist konsulteras.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan skall bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

När varken ordföranden eller en vice ordförande kan kalla till sammanträde skall den till åldern äldste ledamoten från majoriteten göra detta.

Ärendenas beredning

26 §

Ordföranden ansvarar för att de ärenden som skall handläggas av kommunstyrelsen, bereds och föredras i vederbörlig ordning.

Justering av protokoll

27 §

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Kommunstyrelsen kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen ska redovisas skriftligt vid sammanträdet och justeras av ordföranden och en ledamot under eller i omedelbar anslutning till sammanträdet.

Reservation

28 §

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen skall ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen skall lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Protokollsanteckning

29 §

Ledamot eller ersättare som anmält en protokollsanteckning skall lämna denna före den tidpunkt som har fastställts för justering av protokollet.

Undertecknande av handlingar/Expeditioner

30 §

Skrivelser, avtal och andra handlingar från kommunstyrelsen ska på kommunstyrelsens vägnar undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av kommundirektören eller av anställd som nämnden bestämmer. Vid förfall för ordföranden inträder förste vice ordföranden och vid förfall för denne inträder andre vice ordföranden. Vid förfall för presidiet inträder den ledamot som styrelsen utser.

Skrivelser, avtal och andra handlingar från något av utskotten ska på utskottets vägnar undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av anställd som utskottet bestämmer. Vid förfall för ordföranden inträder vice ordföranden och vid förfall för denne den ledamot som utskottet utser.

Beslut som fattas med stöd av delegering samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning sådana beslut undertecknas av den som fattat beslutet

I övrigt bestämmer kommunstyrelsen vem som skall underteckna handlingar.

Kommunstyrelsens ordförande

31 §

Det åligger kommunstyrelsens ordförande att:

1. närmast under kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens hela nämndförvaltning
2. med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor
3. främja samverkan mellan kommunstyrelsen och kommunens övriga nämnder samt
4. representera kommunstyrelsen vid uppvaktningar hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i ett särskilt fall.
5. tillse att samtliga ledamöter tillsänds underlag inför beslut.

Kommunstyrelsens presidium får närvara vid sammanträde med övriga nämnder. De får därvid delta i överläggningarna men inte i besluten. Närvarorätten gäller inte ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild.

Kommunstyrelsens 1 vice ordförande

Kommunstyrelsens 1 vice ordförande har ett särskilt ansvar att bistå kommunstyrelsens ordförande genom att följa och förekommande fall bereda ärenden som är av kommungemensam och strategisk betydelse så som frågor som rör kommunens övergripande finansiella frågor samt kommunens övergripande personal- och verksamhetsfrågor.

Särskilt ansvar som rör ekonomistyrning, personal, arbetsmiljö, ekonomisk uppföljning, strategiska verksamhetsfrågor bevakas och bereds av kommunstyrelsens 1 vice ordförande.

Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande bistår och rapporterar till kommunstyrelsens ordförande och kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens 2 vice ordförande

Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande ingår i styrelsens presidium och är med och leder arbetet i kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen presidium

32 §

Sedan val av kommunstyrelsen skett utser kommunfullmäktige bland styrelsens ledamöter ett kommunalråd, en förste vice ordförande och en andre vice ordförande tillika oppositionsråd. Kommunalråd och oppositionsråd verkar på heltid.

Kommunfullmäktige har medgivit att oppositionsrådet delats i olika stora tjänstgöringsgrader mellan två personer och att ansvaret för funktionen delats.

Kommunstyrelsens ordförande skall tillika vara kommunalråd.

Kommunalrådet och oppositionsrådet skall ägna hela sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

Övriga råd och oppositionsråd skall ägna arbetstid åt uppdrag för kommunen motsvarande de antal timmar/eller procent av heltidsuppdrag kommunfullmäktige fastställt för att klara sitt ansvar/uppdrag.

Kommunstyrelsens presidium skall leda kommunstyrelsens arbete, samt samordna, utvärdera och utveckla arbetet i och samarbetet mellan kommunstyrelsen, dess utskott och övriga nämnder.

Kommunstyrelsens presidium har ansvar för bilaterala kontakter. De företräder kommunen i överläggningar och förhandlar med till t.ex.. grannkommuner och andra myndigheter och organ på lokal, regional och nationell nivå.

Näringslivskontakter är en av presidiets ansvarsuppgifter.

Kommunstyrelsens presidium skall i samråd med kommunfullmäktiges presidium ansvara för internationella kontakter

Kommunfullmäktige beslutar om rådens ansvarsområden.

KOMMUNSTYRELSENS UTSKOTT

33 §

Inom kommunstyrelsen skall det finnas tre utskott:

- Utskottet för samhälle och utveckling
- Utskottet för bildning och lärande
- Utskottet för trygghet och stöd

De ärenden som skall avgöras av kommunstyrelsen i dess helhet skall beredas av utskotten om beredning behövs. Kommunstyrelsens presidium överlämnar sådana ärenden till utskotten. När ärendet beretts skall utskotten lägga fram förslag till beslut. I övrigt beslutar utskotten i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning.

Utskottet för samhälle och utveckling består av 7 ledamöter, Utskottet för bildning och lärande består av 7 ledamöter och Utskottet för trygghet och stöd består av 7 ledamöter.

Kommunstyrelsens presidium får närvara vid utskottens sammanträden och delta i överläggningarna men inte i besluten.

34 §

Ledamöter i utskotten väljs av kommunstyrelsen bland dess ledamöter och ersättare för den tid kommunstyrelsen bestämmer. Kommunstyrelsen utser för samma tid bland utskottens ledamöter vardera en utskottsordförande och en vice ordförande.

Vid utskottsordförandens förfall skall vice ordföranden-utöva ordförandens uppgifter. Vid förfall för ordförandena utser utskottet annan ledamot at fullgöra ordförandens uppgifter. Om utskottsordföranden är frånvarande en längre tid skall kommunstyrelsen utse en tillfällig ersättare

35 §

Utskotten sammanträder på dag och tid som varje utskott bestämmer. Sammanträden skall också hållas när utskottsordföranden anser att det behövs eller när minst hälften av ledamöterna begär det.

Utskotten får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Vid lika röstetal har utskottsordföranden utslagsröst.

36 §

Det som föreskrivits i 15 § - 29 § om kommunstyrelsens sammanträden gäller i tillämpliga delar även för utskotten. Det som föreskrivs i 5 kap. 54-57 och 65-67 §§ kommunallagen om hur ärendena avgörs och om protokoll och dess innehåll m.m. gäller i tillämpliga delar för utskotten.

Utskottet för bildning och lärande (utbildning, kultur och fritid)

37 §

Utskottet för bildning och lärande skall inom följande verksamhetsområden bereda ärenden som enligt 33 § andra stycket överlämnats till utskottet

1. föreningsbidrag
2. förvaltning av donerad egendom såsom samlingar och konstverk
3. kommunala kulturskolan
4. kultur och fritid
5. sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor ur utbildningsperspektiv

6. översyn av befintliga driftsformer och frågor om alternativa driftsformer som ryms inom utskottets kompetensområde
7. utbildningen inom förskoleverksamhet och skolbarnomsorg
8. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar:
  - a) Förskoleklass
  - b) Grundskola
  - c) Gymnasieskola
9. Obligatorisk särskola och gymnasiesärskola
10. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för vuxna:
11. Kommunal vuxenutbildning
  - a) Svenska för invandrare (sfi)
  - b) Särsvux
12. svara för kommunens uppdragsutbildning
13. svara för kommunens kvalificerade yrkesutbildning

Kommunstyrelsens ordförande avgör huruvida ärenden som varit föremål för beredning av något av kommunfullmäktiges beredningar eller ärenden som inte omfattas av ovanstående uppräknade skall beredas av utskottet.

I övrigt beslutar utskottet i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning.

Utskottet för samhälle och utveckling

38 §

Utskottet för samhälle och utveckling skall inom följande verksamhetsområden bereda ärenden som enligt 33 § första stycket överlämnats till utskottet:

1. färjor
2. gator, gång- och cykelvägar, parker och naturområden
3. geotekniska risker
4. hamnanläggningar
5. kollektivtrafik och färdtjänst
6. kommunens fastigheter
7. kommunens lokalförsörjning
8. bostadsförsörjning
9. markpolitik
10. miljö- och energiplanering
11. måltidsverksamhet
12. parkeringsfrågor
13. renhållning
14. trafikfrågor inkl. offentlig belysning
15. vatten och avlopp
16. översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser
17. översyn av befintliga driftsformer och frågor om alternativa driftsformer som ryms inom utskottets kompetensområde

Kommunstyrelsens ordförande avgör huruvida ärenden som varit föremål för beredning av något av kommunfullmäktiges beredningar eller ärenden som inte omfattas av ovanstående uppräknig skall beredas av utskottet.

I övrigt beslutar utskottet i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning.

Utskottet för trygghet och stöd

39 §

Utskottet för trygghet och stöd skall inom följande verksamhetsområden bereda ärenden som enligt 33 § första stycket överlämnats till utskottet

1. Socialtjänsten, i enlighet med Socialtjänstlagen (SoL) förutom myndighetsutövning mot enskild.
2. Den kommunala hälso- och sjukvården, i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen HSL
3. Stöd och service till funktionshindrade i enlighet med Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS
4. Mottagande av nyanlända enligt gällande lagstiftning
5. insatser i arbetsmarknadsåtgärder
6. Socialstyrelsens och länsstyrelsens tillsyn över socialtjänsten enligt 13 kap SoL och 25 och 26 §§ LSS förutom tillsyn i individärenden
7. översyn av befintliga driftsformer och frågor om alternativa driftsformer som ryms inom utskottets kompetensområde

Kommunstyrelsens ordförande avgör huruvida ärenden som varit föremål för beredning av något av kommunfullmäktiges beredningar eller ärenden som inte omfattas av ovanstående uppräknings skall beredas av utskottet.

I övrigt beslutar utskottet i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning. Myndighetsutövning mot enskild utövas av den sociala myndighetsnämnden

Deltagande på distans

Kommunstyrelsen med dess utskott får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Videokonferensen skall uppfylla de krav som följer av sekretess- och dataskyddslagstiftningen. Ledamot som önskar delta på distans ska företrädevis 5 dagar i förväg anmäla detta till kommunkansliet. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

Bilaga – Tillägg i kommunstyrelsens reglemente

Följande lagar och paragrafer träder i kraft endast då höjd beredskap råder i Sverige.

Ledningsfunktionen

Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen skall bedriva.	Lag (2006:544) 3 kap. 2 § st 1, om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Delegering från kommunfullmäktige

Styrelsen får i ett ärende som inte kan anstå besluta i stället för fullmäktige. Styrelsen får dock inte besluta i ett ärende som rör 1. val av ledamöter och ersättare i styrelsen eller någon annan nämnd eller av revisorer, 2. ansvarsfrihet för styrelsens eller en annan nämnds ledamöter eller åtgärd för att bevara kommunens, landstingets eller kommunalförbundets rätt. Beslut som har fattats med stöd av första stycket skall anmälas till fullmäktige vid nästa sammanträde.	Lag (1988:97) 7 §, om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
Fullmäktige får uppdra åt styrelsen eller åt en eller flera andra nämnder att helt eller delvis handha förvaltning eller verkställighet som annars enligt lag eller annan författning ankommer på annan nämnd än styrelsen	Lag (1988:97) 10 §, om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Sammansättning

Styrelsen eller en annan nämnd får handlägga ett ärende endast om mer än en tredjedel av ledamöterna är närvarande. Antalet ledamöter skall dock alltid vara minst tre.	Lag (1988:97) 8 §, om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Reglemente för kommunstyrelsen

Reglemente

Diarie-/dokumentnummer: KS2023/0586
Beslut: 2023-03-30 Kommunfullmäktige
Beredande politiskt organ: Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig: Kommunsekreterare
Senast uppdaterad av: Oskar Engdahl

Innehållsförteckning

Sidan

Kommunstyrelsens övergripande uppgifter	4
Ledningsfunktionen	4
Styrfunktionen	5
Verksamhetens inriktning	5
Kommunstyrelsens övriga ansvarsområden	6
Ekonomisk förvaltning	6
Personalpolitiken	7
Uppgifter enligt speciallagstiftning	7
Näringsliv, sysselsättning och arbetsmarknad	8
Kultur och fritid	8
Samhällsbyggnad och teknisk verksamhet	9
Socialtjänst	9
Utbildning	10
Övrig verksamhet	11
Delegering från kommunfullmäktige	11
Rapporterings- och redovisningsskyldighet	12
Delegeringsbestämmelser	12
Kommunstyrelsens arbetsformer	13
Ärendehandläggning, skriftväxling m.m	13
Delgivning	13
Sammansättning	13
Ersättarnas tjänstgöring	14
Jäv/växeltjänstgöring	14
Ersättare för ordföranden	14
Offentlighet vid kommunstyrelsens sammanträden	15
Sammanträdena	15
Tidpunkt	15
Kallelse	15
Ärendenas beredning	15
Justering av protokoll	16
Reservation	16

Protokollsanteckning _____	16
Undertecknande av handlingar/Expeditioner _____	16
Kommunstyrelsens ordförande _____	17
Kommunstyrelsens presidium _____	17
Kommunstyrelsens utskott _____	18
Utskottet för bildning och lärande _____	19
Utskottet för samhälle och utveckling _____	19
Utskottet för trygget och stöd _____	20

REGLEMENTE FÖR KOMMUNSTYRELSEN I KUNGÄLVS KOMMUN

Utöver vad som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen gäller bestämmelserna i detta reglemente.

KOMMUNSTYRELSENS ÖVERGRIPANDE UPPGIFTER

Ledningsfunktionen

1 §

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan.

Kommunstyrelsen skall leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet.

Kommunstyrelsen skall också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana företag som avses i 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen.

2 §

I kommunstyrelsens ledningsfunktion ligger att ansvara för samt leda och samordna kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i aktieföretag där kommunen direkt eller indirekt innehar samtliga aktier (i enlighet med 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen) och sådana kommunalförbund och andra samverkansformer som kommunen är medlem eller ingår i.

Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Styrfunktionen

3 §

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår att

1. leda arbetet med och samordna utformningen av övergripande mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten, göra framställningar i målfrågor som inte i lag är förbehållen myndighetsnämnderna,
2. övervaka att de av fullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,

3. tillse att uppföljning sker till fullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret,
4. ha uppsikt och tillsyn över verksamheten i de företag och stiftelser som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen. Kommunstyrelsen rapporterar tertialvis uppföljningen av detta till kommunfullmäktige,
5. ansvara för samordningsträffar mellan utskottspresidier, beredningspresidier och bolags-/stiftelsepresidier,
6. ansvara för att beslut om ägardirektiv till företagen fattas och kontinuerligt hålls uppdaterade,
7. löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen är uppfyllda beträffande de företag och stiftelser som kommunen äger eller har intresse i,
8. i årliga beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet skall delges kommunfullmäktige snarast. Finner kommunstyrelsen att brister förelegat, ska den samtidigt lämna förslag till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder,
9. svara för att tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i,
10. ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana kommunalförbund som kommunen är medlem i.
11. upprätta förslag till program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

Verksamhetens inriktning

4 §

Kommunstyrelsen skall se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten samt i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt i enlighet med bestämmelser i detta reglemente. Kommunstyrelsen skall också se till att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Därutöver skall kommunstyrelsen

1. inom ramen för fullmäktiges övergripande strategiska mål och givna strategiska förutsättningar utarbeta resultatmål för verksamheten,
2. genom beslut om årsplan fördela den ekonomiska ramen utifrån de av kommunstyrelsen fastställda resultatmålen
3. för kännedom till fullmäktige, före aktuellt budgetår, redovisa resultatmål och årsplan

4. följa upp genomförande av årsplan och andra måldokument samt redovisa till kommunfullmäktige i enlighet med den styrprocess som kommunfullmäktige fastställer
5. ta initiativ till utveckling och effektivisering samt skapa förutsättningar för årsplan och andra måldokument
6. i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige överlämnar till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen främsta styrdokument är Årsplanen. I Årsplanen skall kommunstyrelsen, inom ramen för kommunfullmäktiges övergripande strategiska mål och givna strategiska förutsättningar, utarbeta resultatmål för verksamheten. Dessa skall fastställas av kommunfullmäktige. Genom beslut om Årsplan fördelas den ekonomiska ramen utifrån behov och politiska prioriteringar. Årsplanen återspeglar till kommunfullmäktige genom tertial- och årsbokslut.

KOMMUNSTYRELSENS ÖVRIGA ANSVARSOMRÅDEN

Ekonomisk förvaltning

5 §

Kommunstyrelsen skall ha hand om kommunens medelsförvaltning och därvid följa av kommunfullmäktige meddelade föreskrifter.

Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i tid samt vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar.

Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning.
I denna uppgift ingår bl.a. att

1. underhålla och förvalta kommunens fasta och lösa egendom samt ta fram och kontinuerligt uppdatera en underhållsplan för att undvika kapitalförstöring
2. tillse att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett
3. handha egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation som förvaltas av den nämnden
4. ansvara för utdelning ur donationsfonder när detta inte ankommer på annan nämnd
5. upprätta förslag till budget samt investeringsprogram i enlighet med kommunallagen,
6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,
7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning, dock ska fullfonderingsmodellen tillämpas för pensionerna.
8. i enlighet med fullmäktiges särskilda föreskrifter förvalta medel som avsatts till pensionsförpliktelser.

Personalpolitiken

6 §

Kommunstyrelsen skall ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare, och skall därvid bland annat

1. med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.
2. förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11-14 och 38 §§ lagen (1975:580) om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden.
3. besluta om stridsåtgärd.
4. avgöra frågor om tolkning och tillämpning av författning, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.
5. lämna uppdrag som avses i 6 kap. 3 § lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.
6. själv eller genom ombud föra kommunens talan i mål och ärenden som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare,
7. ansvara för kommunens övergripande jämställdhetsarbete
8. ansvara för arbetsmiljön på de kommunala arbetsplatserna

Under kommunstyrelsen lyder kommunens förvaltningsorganisation.

Uppgifter enligt speciallagstiftning

7 §

Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd enligt lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd och patientnämnd enligt lag (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m.

Krisledningsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap. Nämndens verksamhet regleras i särskilt reglemente.

Kommunstyrelsen är arkivmyndighet (Arkivlag 1990:782) Närmare föreskrifter om arkivvården finns i arkivreglemente.

Kommunstyrelsen är personuppgiftsansvarig för de register och andra behandlingar av personuppgifter som sker i kommunstyrelsens verksamhet. Dataskyddsförordningen (EU) 2016/679).

Kommunstyrelsen ansvarar för planprocessen enligt plan- och bygglagen (2010:900) när det gäller översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser .

Kommunstyrelsen fullgör kommunens uppgifter enligt författningar på arbetsmarknadspolitikens område, såvida de inte ankommer på annan nämnd.

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden rörande kameraövervakningslagen (2013:460) och kameraövervakningsförordningen (2013:463)

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden enligt lotterilagen (1994:1000) och lotteriförordningen (1994:1451) .

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633)

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden rörande tillstånd att använda kommunens vapen enligt lag (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar.

Kommunstyrelsen skall vara den nämnd som enligt 4 § lagen (1997:736) om färdtjänst och enligt 3 § lagen (1997:735) om riksfärdtjänst fullgör kommunens uppgifter enligt nämnda lagar.

Kommunstyrelsen är den nämnd som enligt 1 § lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor fullgör kommunens uppgifter inom trafik- tillika trafiksäkerhetsområdet.

Kommunstyrelsen beslutar om föreskrifter enligt 2 kap 7 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden enligt lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

Näringsliv, sysselsättning och arbetsmarknad

8 §

Kommunstyrelsen svarar för näringslivsfrågor samt strukturella sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor i kommunen. I samband härmed skall kommunstyrelsen med uppmärksamhet följa samhällsutvecklingen såväl nationellt som internationellt och verka för och ansvara för åtgärder som siktar till att allmänt främja en positiv näringslivs- och sysselsättningsutveckling i kommunen.

Kultur och fritid

9 §

Kommunstyrelsen skall fullgöra kommunens uppgifter avseende den kommunala kultur- och fritidsverksamheten.

Kommunstyrelsen har därvid hand om bl.a. följande uppgifter:

1. bedriva biblioteksverksamhet,
2. främja kulturverksamhet såsom konst, teater, film, museiverksamhet, musik m.m. ,
3. -vidta åtgärder för att bevara byggnader och miljöer i kommunen med estetiskt och kulturhistoriskt värde,
4. delta i samhällsplaneringen utifrån ett kulturperspektiv,

5. tillhandahålla lokaler och anläggningar för sport- och fritidsverksamhet samt rekreation,
6. driva fritidsgårdar, annan fritidsverksamhet samt genom olika stödinsatser främja föreningsverksamheten
7. handlägga ansökningar om olika föreningsbidrag från fritidsföreningar
8. den kommunala kulturskolan
9. samt i övrigt verka för främjande av kulturen och fritid.

Samhällsbyggnad och teknisk verksamhet

10 §

Kommunstyrelsen skall fullgöra kommunens uppgifter, såvida det inte ankommer på annan, inom följande områden:

1. färdtjänst och riksfärdtjänst,
2. färjor och hamnanläggningar,
3. gator, gång- och cykelvägar, parker och naturområden,
4. kollektivtrafik,
5. lokala trafikföreskrifter,
6. mark och fastigheter,
7. bostadsförsörjning
8. offentlig belysning,
9. renhållning, avfallshantering
10. renhållningsuppgifter vid sanitär olägenhet på mark som ej är offentlig plats,
11. trafiknät och parkeringar,
12. trafiksäkerhet,
13. utreda och utföra eventuella förstärkningsarbeten för att eliminera geotekniska risker,
14. vatten och avlopp samt
15. vara väghållningsmyndighet inom det område som vägverket beslutat att kommunen skall vara
16. väghållare för i statens ställe

Socialtjänst

11 §

Kommunstyrelsen skall, såvitt det inte avser myndighetsutövning mot enskild samt beslut i individärenden, fullgöra kommunens uppgifter avseende:

1. Socialtjänsten, i enlighet med Socialtjänstlagen (SoL). När det i annan författning hänvisas till den nämnd som avses i 4 § SoL fullgör nämnden de uppgifter som författningen anger förutom myndighetsutövning mot enskild.
2. Den kommunala hälso- och sjukvården, i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen HSL

3. Stöd och service till funktionshindrade i enlighet med Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS
4. Mottagande av nyanlända enligt gällande lagstiftning.
5. Insatser i arbetsmarknadsåtgärder

I kommunstyrelsens verksamhetsområde ingår även handläggning av följande ärenden:

- Socialstyrelsens och länsstyrelsens tillsyn över socialtjänsten enligt 13 kap SoL och 25 och 26 §§ LSS förutom tillsyn i individärenden

Myndighetsutövning mot enskild inom ansvarsområdena utövas av den sociala myndighetsnämnden.

Utbildning

12 §

Kommunstyrelsen är den nämnd som fullgör kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom och vuxna enligt gällande skolförfattningar såvitt uppgifterna inte avser myndighetsutövning mot enskild. Kommunstyrelsen skall – såvitt uppgifterna inte avser myndighetsutövning mot enskild - fullgöra kommunens uppgifter avseende

1. utbildningen inom förskoleverksamhet och skolbarnomsorg
2. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar:
  - a. Förskoleklass
  - b. Grundskola
  - c. Gymnasieskola
  - d. Obligatorisk särskola och gymnasiesärskola
3. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för vuxna:
  - a. Kommunal vuxenutbildning
  - b. Svenska för invandrare (sfi)
  - c. Särvox
4. svara för kommunens uppdragsutbildning
5. svara för kommunens kvalificerade yrkesutbildning

Myndighetsutövning mot enskild inom ansvarsområdena ovan utövas av den sociala myndighetsnämnden.

Övrig verksamhet

13 §

Kommunstyrelsen svarar vidare för

1. besöksnäring¹
  2. energirådgivning
  3. fastighetsförvaltning
  4. informationsverksamheten
  5. internationella kontakter
  6. IT och kommunikation
  7. kultur
  8. lokalförsörjning
  9. medborgarservice
  10. näringslivsfrågor³
  11. turism
  12. måltidsverksamheten
- samt de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som inte uppdragits åt annan nämnd.

Delegering från kommunfullmäktige

14 §

Med de begränsningar som framgår av 5 kap. 1 och 2 §§ kommunallagen, nämligen bland annat beslutanderätten inte avser ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, uppdrar kommunfullmäktige åt kommunstyrelsen att besluta i följande ärendegrupper:

1. Vid behov ta upp lån inom den beloppsram och de riktlinjer som fullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerheten som fullmäktige angivit
2. Förvaltningsorganisationen inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt
3. Ingå avtal om servitut, nyttjanderätt, ledningsrätt, vägrätt eller annan liknande rättigheter samt säga upp och förlänga motsvarande rättigheter
4. Förvärv och överlåtelse av lös och fast egendom samt tomträtt genom köp, försäljning, byte, gåva, fastighetsreglering, lantmåteriförrättningar, expropriation och inlösen upp till 500 prisbasbelopp
5. I sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen att föra kommunens talan på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal

---

¹ KF 2010-12-09 § 339

6. Avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse. Kommunstyrelsen får också besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte medger att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med fullmäktige.
7. Ärenden rörande inteckningar och andra inskrivningar
8. Exploateringsavtal och övriga typer av avtal för genomförande av detaljplan som inte är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt
9. Antagande, ändring eller upphävande av detaljplan eller områdesbestämmelse, enligt 5 kap 7 §, 27 §, 38 § och 39 § plan- och bygglagen (2010:900), som inte är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt (frågan om en detaljplan är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt bedöms av kommunstyrelsen efter samråd med Enhetschef plan). En förutsättning för kommunstyrelsens befogenhet är att planen eller bestämmelserna inte reglerar exploateringssamverkan. Kommunstyrelsens befogenhet innefattar också rätt att förlänga eller förnya detaljplanens genomförandetid. Kommunstyrelsen har däremot inte rätt att ändra eller upphäva detaljplan före genomförandetidens utgång mot fastighetsägares bestridande.
10. Kommunstyrelsen ansvarar för planprocessen och kan fatta beslut om samråd och granskning enligt plan- och bygglagen när det gäller översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser.²
11. Fatta erforderliga beslut för upphandling/inköp av varor, tjänster och entreprenader inom ramen för tillgängliga medel³.
12. Besluta om bidrag till organisationer som verkar inom kommunstyrelsens ansvarsområde
13. Upplåtelse av offentlig plats för särskilda ändamål och av allmän platsmark.
14. Utöka eller minska antalet avgiftsbelagda parkeringsplatser i begränsad omfattning.
15. Besluta om taxor och avgifter inom kulturområdet.⁴

Rapporterings- och redovisningsskyldighet

15 §

Kommunstyrelsen skall till fullmäktige redovisa hur nämnden fullgjort uppdrag från kommunfullmäktige och genomfört viss verksamhet inom ramen för de riktlinjer eller andra generella beslut om verksamheten som fullmäktige har fastställt. Redovisningen skall ske i den ordning som fullmäktige särskilt beslutar om.

Kommunstyrelsen skall tertialvis eller vid anmodan, till fullmäktige rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

---

² KF 2009-12-03 § 234

³ Beslut enligt lagen om valfrihetssystem anses här som upphandling.

⁴ KF 2008-02-07 § 19

Kommunstyrelsens delegering

16 §

Kommunstyrelsen får uppdra åt sina utskott eller åt en ledamot eller ersättare eller åt en anställd hos kommunen att besluta på kommunstyrelsen vägnar i de ärenden som kommunstyrelsen bedömer lämpliga.

I 6 kap. 38 § kommunallagen anges vilka ärenden som inte får delegeras.

Omfattningen av den delegering som kommunstyrelsen har rätt att lämna enligt nämnda lagrum bestämmer kommunstyrelsen i särskild delegeringsordning.

Överlåten beslutanderätt får ej användas i ärende som är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.

Delegeringsbeslut skall anmälas till kommunstyrelsen som bestämmer i vilken ordning och på vilket sätt det skall ske.

Det åligger kommunstyrelsen att fortlöpande övervaka hur förtroendevalda och anställda utövar sin beslutanderätt.

KOMMUNSTYRELSENS ARBETSFORMER

Ärendehandläggning, skriftväxling m.m

17 §

Av förvaltningslagen följer att nämnd/styrelse skall lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör kommunstyrelsens verksamhetsområde. Förvaltningslagen föreskriver dessutom att varje ärende där någon enskild är part skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Där nämnden/styrelsen eller förvaltningen tar emot en ansökan i ett ärende som inte kan avgöras inom en snar framtid bör – när så inte är olämpligt eller svårgenomförbart – den sökande underrättas om att ansökan har kommit in och vem som kommer att handlägga ärendet samt – om möjligt – när ärendet förväntas bli avgjort.

Nämnden/styrelsen och förvaltningen skall sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt och i övrigt underlätta för den enskilde att ha med kommunstyrelsen att göra

Delgivningsmottagare

18 §

Behöriga att motta delgivning på kommunstyrelsens vägnar är kommunstyrelsens presidium, kommundirektören, kommunstyrelsens sekreterare eller annan anställd som nämnden bestämmer

Sammansättning

19 §

Kommunstyrelsen består av 17 ledamöter och 7 ersättare. Kommunstyrelsens presidium består av en ordförande, en förste vice ordförande och en andre vice ordförande tillika oppositionsråd.

Ersättarnas tjänstgöring

20 §

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättaren väljs proportionellt skall ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

Ersättare som inte tjänstgör har rätt att delta i kommunstyrelsens överläggningar och få sin mening antecknad till protokollet

Jäv/växeltjänstgöring

21 §

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Ersättare för ordföranden

22 §

Om ordföranden inte kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör förste vice ordföranden⁵ ordförandens uppgifter. Om varken ordföranden eller förste vice ordföranden kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör andre vice ordföranden ordförandens uppgifter.

Om varken ordföranden eller någon av vice ordförandena kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde får nämnden utse en annan ledamot som ersättare för dessa. Tills valet förrättats, fullgörs ordförandens uppgifter av den som varit ledamot i kommunstyrelsen längst tid. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid fullgörs ordförandens uppgifter av den äldste av dem.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Offentlighet vid kommunstyrelsens sammanträden

23 §

Kommunstyrelsen avgör om dess sammanträden skall vara öppna för allmänheten i en utsträckning som medges i 6 kap. 25 § kommunallagen och vilka delar av dagordningen som skall vara offentliga. Sammanträdena skall dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning eller i vilka det förekommer uppgifter som hos styrelsen omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Sammanträdena

Tidpunkt

24 §

Kommunstyrelsen sammanträder på dag och tid som kommunstyrelsen bestämmer.

Sammanträden skall också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst en tredjedel av ledamöterna begär det. En begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordföranden och innehålla uppgift om det eller de ärenden som önskas bli behandlade på det extra sammanträdet.

Ordföranden ska, om möjligt, samråda med vice ordförandena om tiden för extra sammanträde.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

---

⁵ KS utser någon av utskottens ordförande till förste vice ordförande

Kallelse

25 §

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena. När varken ordföranden eller någon av vice ordförandena kan kalla till sammanträde ska den som varit ledamot i nämnden längst tid göra detta (ålderspresidenten). Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid ska den till åldern äldste ledamoten vara ålderspresident.

Kallelsen skall vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen skall på ett lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald, som får närvara vid sammanträdet, senast fem kalenderdagar före sammanträdesdagen. Om ett ärende anses vara av sådan vikt eller brådskande att det inte kan vänta, får kallelse ske med kortare varsel. I sådant fall ska kommunstyrelsens vice ordföringar och kommunjurist konsulteras.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan skall bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

När varken ordföranden eller en vice ordförande kan kalla till sammanträde skall den till åldern äldste ledamoten från majoriteten göra detta.

Ärendenas beredning

26 §

Ordföranden ansvarar för att de ärenden som skall handläggas av kommunstyrelsen, bereds och föredras i vederbörlig ordning.

Justering av protokoll

27 §

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Kommunstyrelsen kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen ska redovisas skriftligt vid sammanträdet och justeras av ordföranden och en ledamot under eller i omedelbar anslutning till sammanträdet.

Reservation

28 §

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen skall ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen skall lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Protokollsanteckning

29 §

Ledamot eller ersättare som anmält en protokollsanteckning skall lämna denna före den tidpunkt som har fastställts för justering av protokollet.

Undertecknande av handlingar/Expeditioner

30 §

Skrivelser, avtal och andra handlingar från kommunstyrelsen ska på kommunstyrelsens vägnar undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av kommundirektören eller av anställd som nämnden bestämmer. Vid förfall för ordföranden inträder förste vice ordföranden och vid förfall för denne inträder andre vice ordföranden. Vid förfall för presidiet inträder den ledamot som styrelsen utser.

Skrivelser, avtal och andra handlingar från något av utskotten ska på utskottets vägnar undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av anställd som utskottet bestämmer. Vid förfall för ordföranden inträder vice ordföranden och vid förfall för denne den ledamot som utskottet utser.

Beslut som fattas med stöd av delegering samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning sådana beslut undertecknas av den som fattat beslutet

I övrigt bestämmer kommunstyrelsen vem som skall underteckna handlingar.

Kommunstyrelsens ordförande

31 §

Det åligger kommunstyrelsens ordförande att:

1. närmast under kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens hela nämndförvaltning
2. med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor
3. främja samverkan mellan kommunstyrelsen och kommunens övriga nämnder samt
4. representera kommunstyrelsen vid uppvaktningar hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i ett särskilt fall.
5. tillse att samtliga ledamöter tillsänds underlag inför beslut.

Kommunstyrelsens presidium får närvara vid sammanträde med övriga nämnder. De får därvid delta i överläggningarna men inte i besluten. Närvarorätten gäller inte ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild.

Kommunstyrelsens 1 vice ordförande

Kommunstyrelsens 1 vice ordförande har ett särskilt ansvar att bistå kommunstyrelsens ordförande genom att följa och förekommande fall bereda ärenden som är av kommungemensam och strategisk betydelse så som frågor som rör kommunens övergripande finansiella frågor samt kommunens övergripande personal- och verksamhetsfrågor.

Särskilt ansvar som rör ekonomistyrning, personal, arbetsmiljö, ekonomisk uppföljning, strategiska verksamhetsfrågor bevakas och bereds av kommunstyrelsens 1 vice ordförande.

Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande bistår och rapporterar till kommunstyrelsens ordförande och kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens 2 vice ordförande

Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande ingår i styrelsens presidium och är med och leder arbetet i kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen presidium

32 §

Sedan val av kommunstyrelsen skett utser kommunfullmäktige bland styrelsens ledamöter ett kommunalråd, en förste vice ordförande och en andre vice ordförande tillika oppositionsråd. Kommunalråd och oppositionsråd verkar på heltid.

Kommunfullmäktige har medgivit att oppositionsrådet delats i olika stora tjänstgöringsgrader mellan två personer och att ansvaret för funktionen delats.

Kommunstyrelsens ordförande skall tillika vara kommunalråd.

Kommunalrådet och oppositionsrådet skall ägna hela sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

Övriga råd och oppositionsråd skall ägna arbetstid åt uppdrag för kommunen motsvarande de antal timmar/eller procent av heltidsuppdrag kommunfullmäktige fastställt för att klara sitt ansvar/uppdrag.

Kommunstyrelsens presidium skall leda kommunstyrelsens arbete, samt samordna, utvärdera och utveckla arbetet i och samarbetet mellan kommunstyrelsen, dess utskott och övriga nämnder.

Kommunstyrelsens presidium har ansvar för bilaterala kontakter. De företräder kommunen i överläggningar och förhandlar med till t.ex.. grannkommuner och andra myndigheter och organ på lokal, regional och nationell nivå.

Näringslivskontakter är en av presidiets ansvarsuppgifter.

Kommunstyrelsens presidium skall i samråd med kommunfullmäktiges presidium ansvara för internationella kontakter

Kommunfullmäktige beslutar om rådets ansvarsområden.

KOMMUNSTYRELSENS UTSKOTT

33 §

Inom kommunstyrelsen skall det finnas tre utskott:

- Utskottet för samhälle och utveckling
- Utskottet för bildning och lärande
- Utskottet för trygghet och stöd

De ärenden som skall avgöras av kommunstyrelsen i dess helhet skall beredas av utskotten om beredning behövs. Kommunstyrelsens presidium överlämnar sådana ärenden till utskotten. När ärendet beretts skall utskotten lägga fram förslag till beslut. I övrigt beslutar utskotten i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning.

Utskottet för samhälle och utveckling består av 7 ledamöter, Utskottet för bildning och lärande består av 7 ledamöter och Utskottet för trygghet och stöd består av 7 ledamöter.

Kommunstyrelsens presidium får närvara vid utskottens sammanträden och delta i överläggningarna men inte i besluten.

34 §

Ledamöter i utskotten väljs av kommunstyrelsen bland dess ledamöter och ersättare för den tid kommunstyrelsen bestämmer. Kommunstyrelsen utser för samma tid bland utskottens ledamöter vardera en utskottsordförande och en vice ordförande.

Vid utskottsordförandens förfall skall vice ordföranden-utöva ordförandens uppgifter. Vid förfall för ordförandena utser utskottet annan ledamot at fullgöra ordförandens uppgifter. Om utskottsordföranden är frånvarande en längre tid skall kommunstyrelsen utse en tillfällig ersättare

35 §

Utskotten sammanträder på dag och tid som varje utskott bestämmer. Sammanträden skall också hållas när utskottsordföranden anser att det behövs eller när minst hälften av ledamöterna begär det.

Utskotten får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Vid lika röstetal har utskottsordföranden utslagsröst.

36 §

Det som föreskrivits i 15 § - 29 § om kommunstyrelsens sammanträden gäller i tillämpliga delar även för utskotten. Det som föreskrivs i 5 kap. 54-57 och 65-67 §§ kommunallagen om hur ärendena avgörs och om protokoll och dess innehåll m.m. gäller i tillämpliga delar för utskotten.

Utskottet för bildning och lärande (utbildning, kultur och fritid)

37 §

Utskottet för bildning och lärande skall inom följande verksamhetsområden bereda ärenden som enligt 33 § andra stycket överlämnats till utskottet

1. föreningsbidrag
2. förvaltning av donerad egendom såsom samlingar och konstverk
3. kommunala kulturskolan
4. kultur och fritid
5. sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor ur utbildningsperspektiv

6. översyn av befintliga driftsformer och frågor om alternativa driftsformer som ryms inom utskottets kompetensområde
7. utbildningen inom förskoleverksamhet och skolbarnomsorg
8. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar:
  - a) Förskoleklass
  - b) Grundskola
  - c) Gymnasieskola
9. Obligatorisk särskola och gymnasiesärskola
10. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för vuxna:
11. Kommunal vuxenutbildning
  - a) Svenska för invandrare (sfi)
  - b) Särsvux
12. svara för kommunens uppdragsutbildning
13. svara för kommunens kvalificerade yrkesutbildning

Kommunstyrelsens ordförande avgör huruvida ärenden som varit föremål för beredning av något av kommunfullmäktiges beredningar eller ärenden som inte omfattas av ovanstående uppräknings skall beredas av utskottet.

I övrigt beslutar utskottet i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning.

Utskottet för samhälle och utveckling

38 §

Utskottet för samhälle och utveckling skall inom följande verksamhetsområden bereda ärenden som enligt 33 § första stycket överlämnats till utskottet:

1. färjor
2. gator, gång- och cykelvägar, parker och naturområden
3. geotekniska risker
4. hamnanläggningar
5. kollektivtrafik och färdtjänst
6. kommunens fastigheter
7. kommunens lokalförsörjning
8. bostadsförsörjning
9. markpolitik
10. miljö- och energiplanering
11. måltidsverksamhet
12. parkeringsfrågor
13. renhållning
14. trafikfrågor inkl. offentlig belysning
15. vatten och avlopp
16. översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser
17. översyn av befintliga driftsformer och frågor om alternativa driftsformer som ryms inom utskottets kompetensområde

Kommunstyrelsens ordförande avgör huruvida ärenden som varit föremål för beredning av något av kommunfullmäktiges beredningar eller ärenden som inte omfattas av ovanstående uppräknig skall beredas av utskottet.

I övrigt beslutar utskottet i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning.

Utskottet för trygghet och stöd

39 §

Utskottet för trygghet och stöd skall inom följande verksamhetsområden bereda ärenden som enligt 33 § första stycket överlämnats till utskottet

1. Socialtjänsten, i enlighet med Socialtjänstlagen (SoL) förutom myndighetsutövning mot enskild.
2. Den kommunala hälso- och sjukvården, i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen HSL
3. Stöd och service till funktionshindrade i enlighet med Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS
4. Mottagande av nyanlända enligt gällande lagstiftning
5. insatser i arbetsmarknadsåtgärder
6. Socialstyrelsens och länsstyrelsens tillsyn över socialtjänsten enligt 13 kap SoL och 25 och 26 §§ LSS förutom tillsyn i individärenden
7. översyn av befintliga driftsformer och frågor om alternativa driftsformer som ryms inom utskottets kompetensområde

Kommunstyrelsens ordförande avgör huruvida ärenden som varit föremål för beredning av något av kommunfullmäktiges beredningar eller ärenden som inte omfattas av ovanstående uppräknings skall beredas av utskottet.

I övrigt beslutar utskottet i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning. Myndighetsutövning mot enskild utövas av den sociala myndighetsnämnden

Deltagande på distans

Kommunstyrelsen med dess utskott får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Videokonferensen skall uppfylla de krav som följer av sekretess- och dataskyddslagstiftningen. Ledamot som önskar delta på distans ska företrädevis 5 dagar i förväg anmäla detta till kommunkansliet. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

Bilaga – Tillägg i kommunstyrelsens reglemente

Följande lagar och paragrafer träder i kraft endast då höjd beredskap råder i Sverige.

Ledningsfunktionen

Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen skall bedriva.	Lag (2006:544) 3 kap. 2 § st 1, om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Delegering från kommunfullmäktige

Styrelsen får i ett ärende som inte kan anstå besluta i stället för fullmäktige. Styrelsen får dock inte besluta i ett ärende som rör 1. val av ledamöter och ersättare i styrelsen eller någon annan nämnd eller av revisorer, 2. ansvarsfrihet för styrelsens eller en annan nämnds ledamöter eller åtgärd för att bevara kommunens, landstingets eller kommunalförbundets rätt. Beslut som har fattats med stöd av första stycket skall anmälas till fullmäktige vid nästa sammanträde.	Lag (1988:97) 7 §, om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
Fullmäktige får uppdra åt styrelsen eller åt en eller flera andra nämnder att helt eller delvis handha förvaltning eller verkställighet som annars enligt lag eller annan författning ankommer på annan nämnd än styrelsen	Lag (1988:97) 10 §, om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Sammansättning

Styrelsen eller en annan nämnd får handlägga ett ärende endast om mer än en tredjedel av ledamöterna är närvarande. Antalet ledamöter skall dock alltid vara minst tre.	Lag (1988:97) 8 §, om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Reglemente för kommunstyrelsen

Reglemente

Nuvarande reglemente

Diarie-/dokumentnummer: KS2022/2397
Beslut: 2022-22-24 Kommunfullmäktige
Beredande politiskt organ: Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig: Kommunsekreterare
Senast uppdaterad av: Oskar Ivarsson

Innehållsförteckning

Sidan

Kommunstyrelsens övergripande uppgifter	4
Ledningsfunktionen	4
Styrfunktionen	5
Verksamhetens inriktning	5
Kommunstyrelsens övriga ansvarsområden	6
Ekonomisk förvaltning	6
Personalpolitiken	7
Uppgifter enligt speciallagstiftning	7
Näringsliv, sysselsättning och arbetsmarknad	8
Kultur och fritid	8
Samhällsbyggnad och teknisk verksamhet	9
Socialtjänst	9
Utbildning	10
Övrig verksamhet	11
Delegering från kommunfullmäktige	11
Rapporterings- och redovisningsskyldighet	12
Delegeringsbestämmelser	12
Kommunstyrelsens arbetsformer	13
Ärendehandläggning, skriftväxling m.m	13
Delgivning	13
Sammansättning	13
Ersättarnas tjänstgöring	14
Jäv/växeltjänstgöring	14
Ersättare för ordföranden	14
Offentlighet vid kommunstyrelsens sammanträden	15
Sammanträdena	15
Tidpunkt	15
Kallelse	15
Ärendenas beredning	15
Justering av protokoll	16
Reservation	16

Protokollsanteckning _____	16
Undertecknande av handlingar/Expeditioner _____	16
Kommunstyrelsens ordförande _____	17
Kommunstyrelsens presidium _____	17
Kommunstyrelsens utskott _____	18
Utskottet för bildning och lärande _____	19
Utskottet för samhälle och utveckling _____	19
Utskottet för trygget och stöd _____	20

REGLEMENTE FÖR KOMMUNSTYRELSEN I KUNGÄLVS KOMMUN

Utöver vad som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen gäller bestämmelserna i detta reglemente.

KOMMUNSTYRELSENS ÖVERGRIPANDE UPPGIFTER

Ledningsfunktionen

1 §

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan.

Kommunstyrelsen skall leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet.

Kommunstyrelsen skall också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana företag som avses i 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen.

2 §

I kommunstyrelsens ledningsfunktion ligger att ansvara för samt leda och samordna kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i aktieföretag där kommunen direkt eller indirekt innehar samtliga aktier (i enlighet med 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen) och sådana kommunalförbund och andra samverkansformer som kommunen är medlem eller ingår i.

Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Styrfunktionen

3 §

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår att

1. leda arbetet med och samordna utformningen av övergripande mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten, göra framställningar i målfrågor som inte i lag är förbehållen myndighetsnämnderna,
2. övervaka att de av fullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,

3. tillse att uppföljning sker till fullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret,
4. ha uppsikt och tillsyn över verksamheten i de företag och stiftelser som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen. Kommunstyrelsen rapporterar tertialvis uppföljningen av detta till kommunfullmäktige,
5. ansvara för samordningsträffar mellan utskottspresidier, beredningspresidier och bolags-/stiftelsepresidier,
6. ansvara för att beslut om ägardirektiv till företagen fattas och kontinuerligt hålls uppdaterade,
7. löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen är uppfyllda beträffande de företag och stiftelser som kommunen äger eller har intresse i,
8. i årliga beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet skall delges kommunfullmäktige snarast. Finner kommunstyrelsen att brister förelegat, ska den samtidigt lämna förslag till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder,
9. svara för att tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i,
10. ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana kommunalförbund som kommunen är medlem i.
11. upprätta förslag till program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

Verksamhetens inriktning

4 §

Kommunstyrelsen skall se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten samt i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt i enlighet med bestämmelser i detta reglemente. Kommunstyrelsen skall också se till att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Därutöver skall kommunstyrelsen

1. inom ramen för fullmäktiges övergripande strategiska mål och givna strategiska förutsättningar utarbeta resultatmål för verksamheten,
2. genom beslut om årsplan fördela den ekonomiska ramen utifrån de av kommunstyrelsen fastställda resultatmålen
3. för kännedom till fullmäktige, före aktuellt budgetår, redovisa resultatmål och årsplan

4. följa upp genomförande av årsplan och andra måldokument samt redovisa till kommunfullmäktige i enlighet med den styrprocess som kommunfullmäktige fastställer
5. ta initiativ till utveckling och effektivisering samt skapa förutsättningar för årsplan och andra måldokument
6. i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige överlämnar till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen främsta styrdokument är Årsplanen. I Årsplanen skall kommunstyrelsen, inom ramen för kommunfullmäktiges övergripande strategiska mål och givna strategiska förutsättningar, utarbeta resultatmål för verksamheten. Dessa skall fastställas av kommunfullmäktige. Genom beslut om Årsplan fördelas den ekonomiska ramen utifrån behov och politiska prioriteringar. Årsplanen återspeglar till kommunfullmäktige genom tertial- och årsbokslut.

KOMMUNSTYRELSENS ÖVRIGA ANSVARSOMRÅDEN

Ekonomisk förvaltning

5 §

Kommunstyrelsen skall ha hand om kommunens medelsförvaltning och därvid följa av kommunfullmäktige meddelade föreskrifter.

Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i tid samt vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar.

Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bl.a. att

1. underhålla och förvalta kommunens fasta och lösa egendom samt ta fram och kontinuerligt uppdatera en underhållsplan för att undvika kapitalförstöring
2. tillse att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett
3. handha egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation som förvaltas av den nämnden
4. ansvara för utdelning ur donationsfonder när detta inte ankommer på annan nämnd
5. upprätta förslag till budget samt investeringsprogram i enlighet med kommunallagen,
6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,
7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,
8. i enlighet med fullmäktiges särskilda föreskrifter förvalta medel som avsatts till pensionsförpliktelser.

Personalpolitiken

6 §

Kommunstyrelsen skall ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare, och skall därvid bland annat

1. med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.
2. förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11-14 och 38 §§ lagen (1975:580) om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden.
3. besluta om stridsåtgärd.
4. avgöra frågor om tolkning och tillämpning av författning, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.
5. lämna uppdrag som avses i 6 kap. 3 § lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.
6. själv eller genom ombud föra kommunens talan i mål och ärenden som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare,
7. ansvara för kommunens övergripande jämställdhetsarbete
8. ansvara för arbetsmiljön på de kommunala arbetsplatserna

Under kommunstyrelsen lyder kommunens förvaltningsorganisation.

Uppgifter enligt speciallagstiftning

7 §

Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd enligt lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd och patientnämnd enligt lag (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m.

Krisledningsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap. Nämndens verksamhet regleras i särskilt reglemente.

Kommunstyrelsen är arkivmyndighet (Arkivlag 1990:782) Närmare föreskrifter om arkivvården finns i arkivreglemente.

Kommunstyrelsen är personuppgiftsansvarig för de register och andra behandlingar av personuppgifter som sker i kommunstyrelsens verksamhet. Dataskyddsförordningen (EU) 2016/679).

Kommunstyrelsen ansvarar för planprocessen enligt plan- och bygglagen (2010:900) när det gäller översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser .

Kommunstyrelsen fullgör kommunens uppgifter enligt författningar på arbetsmarknadspolitikens område, såvida de inte ankommer på annan nämnd.

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden rörande kameraövervakningslagen (2013:460) och kameraövervakningsförordningen (2013:463)

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden enligt lotterilagen (1994:1000) och lotteriförordningen (1994:1451) .

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633)

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden rörande tillstånd att använda kommunens vapen enligt lag (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar.

Kommunstyrelsen skall vara den nämnd som enligt 4 § lagen (1997:736) om färdtjänst och enligt 3 § lagen (1997:735) om riksfärdtjänst fullgör kommunens uppgifter enligt nämnda lagar.

Kommunstyrelsen är den nämnd som enligt 1 § lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor fullgör kommunens uppgifter inom trafik- tillika trafiksäkerhetsområdet.

Kommunstyrelsen beslutar om föreskrifter enligt 2 kap 7 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.

Kommunstyrelsen ansvarar för ärenden enligt lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

Näringsliv, sysselsättning och arbetsmarknad

8 §

Kommunstyrelsen svarar för näringslivsfrågor samt strukturella sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor i kommunen. I samband härmed skall kommunstyrelsen med uppmärksamhet följa samhällsutvecklingen såväl nationellt som internationellt och verka för och ansvara för åtgärder som siktar till att allmänt främja en positiv näringslivs- och sysselsättningsutveckling i kommunen.

Kultur och fritid

9 §

Kommunstyrelsen skall fullgöra kommunens uppgifter avseende den kommunala kultur- och fritidsverksamheten.

Kommunstyrelsen har därvid hand om bl.a. följande uppgifter:

1. bedriva biblioteksverksamhet,
2. främja kulturverksamhet såsom konst, teater, film, museiverksamhet, musik m.m. ,
3. -vidta åtgärder för att bevara byggnader och miljöer i kommunen med estetiskt och kulturhistoriskt värde,
4. delta i samhällsplaneringen utifrån ett kulturperspektiv,

5. tillhandahålla lokaler och anläggningar för sport- och fritidsverksamhet samt rekreation,
6. driva fritidsgårdar, annan fritidsverksamhet samt genom olika stödinsatser främja föreningsverksamheten
7. handlägga ansökningar om olika föreningsbidrag från fritidsföreningar
8. den kommunala kulturskolan
9. samt i övrigt verka för främjande av kulturen och fritid.

Samhällsbyggnad och teknisk verksamhet

10 §

Kommunstyrelsen skall fullgöra kommunens uppgifter, såvida det inte ankommer på annan, inom följande områden:

1. färdtjänst och riksfärdtjänst,
2. färjor och hamnanläggningar,
3. gator, gång- och cykelvägar, parker och naturområden,
4. kollektivtrafik,
5. lokala trafikföreskrifter,
6. mark och fastigheter,
7. bostadsförsörjning
8. offentlig belysning,
9. renhållning, avfallshantering
10. renhållningsuppgifter vid sanitär olägenhet på mark som ej är offentlig plats,
11. trafiknät och parkeringar,
12. trafiksäkerhet,
13. utreda och utföra eventuella förstärkningsarbeten för att eliminera geotekniska risker,
14. vatten och avlopp samt
15. vara väghållningsmyndighet inom det område som vägverket beslutat att kommunen skall vara
16. väghållare för i statens ställe

Socialtjänst

11 §

Kommunstyrelsen skall, såvitt det inte avser myndighetsutövning mot enskild samt beslut i individärenden, fullgöra kommunens uppgifter avseende:

1. Socialtjänsten, i enlighet med Socialtjänstlagen (SoL). När det i annan författning hänvisas till den nämnd som avses i 4 § SoL fullgör nämnden de uppgifter som författningen anger förutom myndighetsutövning mot enskild.
2. Den kommunala hälso- och sjukvården, i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen HSL

3. Stöd och service till funktionshindrade i enlighet med Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS
4. Mottagande av nyanlända enligt gällande lagstiftning.
5. Insatser i arbetsmarknadsåtgärder

I kommunstyrelsens verksamhetsområde ingår även handläggning av följande ärenden:

- Socialstyrelsens och länsstyrelsens tillsyn över socialtjänsten enligt 13 kap SoL och 25 och 26 §§ LSS förutom tillsyn i individärenden

Myndighetsutövning mot enskild inom ansvarsområdena utövas av den sociala myndighetsnämnden.

Utbildning

12 §

Kommunstyrelsen är den nämnd som fullgör kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom och vuxna enligt gällande skolförfattningar såvitt uppgifterna inte avser myndighetsutövning mot enskild. Kommunstyrelsen skall – såvitt uppgifterna inte avser myndighetsutövning mot enskild - fullgöra kommunens uppgifter avseende

1. utbildningen inom förskoleverksamhet och skolbarnomsorg
2. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar:
  - a. Förskoleklass
  - b. Grundskola
  - c. Gymnasieskola
  - d. Obligatorisk särskola och gymnasiesärskola
3. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för vuxna:
  - a. Kommunal vuxenutbildning
  - b. Svenska för invandrare (sfi)
  - c. Särvux
4. svara för kommunens uppdragsutbildning
5. svara för kommunens kvalificerade yrkesutbildning

Myndighetsutövning mot enskild inom ansvarsområdena ovan utövas av den sociala myndighetsnämnden.

Övrig verksamhet

13 §

Kommunstyrelsen svarar vidare för

1. besöksnäring¹
  2. energirådgivning
  3. fastighetsförvaltning
  4. informationsverksamheten
  5. internationella kontakter
  6. IT och kommunikation
  7. kultur
  8. lokalförsörjning
  9. medborgarservice
  10. näringslivsfrågor³
  11. turism
  12. måltidsverksamheten
- samt de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som inte uppdragits åt annan nämnd.

Delegering från kommunfullmäktige

14 §

Med de begränsningar som framgår av 5 kap. 1 och 2 §§ kommunallagen, nämligen bland annat beslutanderätten inte avser ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, uppdrar kommunfullmäktige åt kommunstyrelsen att besluta i följande ärendegrupper:

1. Vid behov ta upp lån inom den beloppsram och de riktlinjer som fullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerheten som fullmäktige angivit
2. Förvaltningsorganisationen inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt
3. Ingå avtal om servitut, nyttjanderätt, ledningsrätt, vägrätt eller annan liknande rättigheter samt säga upp och förlänga motsvarande rättigheter
4. Förvärv och överlåtelse av lös och fast egendom samt tomträtt genom köp, försäljning, byte, gåva, fastighetsreglering, lantmåteriförrättningar, expropriation och inlösen upp till 500 prisbasbelopp
5. I sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen att föra kommunens talan på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal

---

¹ KF 2010-12-09 § 339

6. Avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse. Kommunstyrelsen får också besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte medger att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med fullmäktige.
7. Ärenden rörande inteckningar och andra inskrivningar
8. Exploateringsavtal och övriga typer av avtal för genomförande av detaljplan som inte är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt
9. Antagande, ändring eller upphävande av detaljplan eller områdesbestämmelse, enligt 5 kap 7 §, 27 §, 38 § och 39 § plan- och bygglagen (2010:900), som inte är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt (frågan om en detaljplan är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt bedöms av kommunstyrelsen efter samråd med Enhetschef plan). En förutsättning för kommunstyrelsens befogenhet är att planen eller bestämmelserna inte reglerar exploateringssamverkan. Kommunstyrelsens befogenhet innefattar också rätt att förlänga eller förnya detaljplanens genomförandetid. Kommunstyrelsen har däremot inte rätt att ändra eller upphäva detaljplan före genomförandetidens utgång mot fastighetsägares bestridande.
10. Kommunstyrelsen ansvarar för planprocessen och kan fatta beslut om samråd och granskning enligt plan- och bygglagen när det gäller översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser.²
11. Fatta erforderliga beslut för upphandling/inköp av varor, tjänster och entreprenader inom ramen för tillgängliga medel³.
12. Besluta om bidrag till organisationer som verkar inom kommunstyrelsens ansvarsområde
13. Upplåtelse av offentlig plats för särskilda ändamål och av allmän platsmark.
14. Utöka eller minska antalet avgiftsbelagda parkeringsplatser i begränsad omfattning.
15. Besluta om taxor och avgifter inom kulturområdet.⁴

Rapporterings- och redovisningsskyldighet

15 §

Kommunstyrelsen skall till fullmäktige redovisa hur nämnden fullgjort uppdrag från kommunfullmäktige och genomfört viss verksamhet inom ramen för de riktlinjer eller andra generella beslut om verksamheten som fullmäktige har fastställt. Redovisningen skall ske i den ordning som fullmäktige särskilt beslutar om.

Kommunstyrelsen skall tertialvis eller vid anmodan, till fullmäktige rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

² KF 2009-12-03 § 234

³ Beslut enligt lagen om valfrihetssystem anses här som upphandling.

⁴ KF 2008-02-07 § 19

Kommunstyrelsens delegering

16 §

Kommunstyrelsen får uppdra åt sina utskott eller åt en ledamot eller ersättare eller åt en anställd hos kommunen att besluta på kommunstyrelsen vägnar i de ärenden som kommunstyrelsen bedömer lämpliga.

I 6 kap. 38 § kommunallagen anges vilka ärenden som inte får delegeras.

Omfattningen av den delegering som kommunstyrelsen har rätt att lämna enligt nämnda lagrum bestämmer kommunstyrelsen i särskild delegeringsordning.

Överlåten beslutanderätt får ej användas i ärende som är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.

Delegeringsbeslut skall anmälas till kommunstyrelsen som bestämmer i vilken ordning och på vilket sätt det skall ske.

Det åligger kommunstyrelsen att fortlöpande övervaka hur förtroendevalda och anställda utövar sin beslutanderätt.

KOMMUNSTYRELSENS ARBETSFORMER

Ärendehandläggning, skriftväxling m.m

17 §

Av förvaltningslagen följer att nämnd/styrelse skall lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör kommunstyrelsens verksamhetsområde. Förvaltningslagen föreskriver dessutom att varje ärende där någon enskild är part skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Där nämnden/styrelsen eller förvaltningen tar emot en ansökan i ett ärende som inte kan avgöras inom en snar framtid bör – när så inte är olämpligt eller svårgenomförbart – den sökande underrättas om att ansökan har kommit in och vem som kommer att handlägga ärendet samt – om möjligt – när ärendet förväntas bli avgjort.

Nämnden/styrelsen och förvaltningen skall sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt och i övrigt underlätta för den enskilde att ha med kommunstyrelsen att göra

Delgivningsmottagare

18 §

Behöriga att motta delgivning på kommunstyrelsens vägnar är kommunstyrelsens presidium, kommundirektören, kommunstyrelsens sekreterare eller annan anställd som nämnden bestämmer

Sammansättning

19 §

Kommunstyrelsen består av 17 ledamöter och 7 ersättare. Kommunstyrelsens presidium består av en ordförande, en förste vice ordförande och en andre vice ordförande tillika oppositionsråd.

Ersättarnas tjänstgöring

20 §

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättaren väljs proportionellt skall ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

Ersättare som inte tjänstgör har rätt att delta i kommunstyrelsens överläggningar och få sin mening antecknad till protokollet

Jäv/växeltjänstgöring

21 §

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Ersättare för ordföranden

22 §

Om ordföranden inte kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör förste vice ordföranden⁵ ordförandens uppgifter. Om varken ordföranden eller förste vice ordföranden kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör andre vice ordföranden ordförandens uppgifter.

Om varken ordföranden eller någon av vice ordförandena kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde får nämnden utse en annan ledamot som ersättare för dessa. Tills valet förrättats, fullgörs ordförandens uppgifter av den som varit ledamot i kommunstyrelsen längst tid. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid fullgörs ordförandens uppgifter av den äldste av dem.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Offentlighet vid kommunstyrelsens sammanträden

23 §

Kommunstyrelsen avgör om dess sammanträden skall vara öppna för allmänheten i en utsträckning som medges i 6 kap. 25 § kommunallagen och vilka delar av dagordningen som skall vara offentliga. Sammanträdena skall dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning eller i vilka det förekommer uppgifter som hos styrelsen omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Sammanträdena

Tidpunkt

24 §

Kommunstyrelsen sammanträder på dag och tid som kommunstyrelsen bestämmer.

Sammanträden skall också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst en tredjedel av ledamöterna begär det. En begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordföranden och innehålla uppgift om det eller de ärenden som önskas bli behandlade på det extra sammanträdet.

Ordföranden ska, om möjligt, samråda med vice ordförandena om tiden för extra sammanträde.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

---

⁵ KS utser någon av utskottens ordförande till förste vice ordförande

Kallelse

25 §

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena. När varken ordföranden eller någon av vice ordförandena kan kalla till sammanträde ska den som varit ledamot i nämnden längst tid göra detta (ålderspresidenten). Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid ska den till åldern äldste ledamoten vara ålderspresident.

Kallelsen skall vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen skall på ett lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald, som får närvara vid sammanträdet, senast fem kalenderdagar före sammanträdesdagen. Om ett ärende anses vara av sådan vikt eller brådskande att det inte kan vänta, får kallelse ske med kortare varsel. I sådant fall ska kommunstyrelsens vice ordföringar och kommunjurist konsulteras.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan skall bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

När varken ordföranden eller en vice ordförande kan kalla till sammanträde skall den till åldern äldste ledamoten från majoriteten göra detta.

Ärendenas beredning

26 §

Ordföranden ansvarar för att de ärenden som skall handläggas av kommunstyrelsen, bereds och föredras i vederbörlig ordning.

Justering av protokoll

27 §

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Kommunstyrelsen kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen ska redovisas skriftligt vid sammanträdet och justeras av ordföranden och en ledamot under eller i omedelbar anslutning till sammanträdet.

Reservation

28 §

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen skall ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen skall lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Protokollsanteckning

29 §

Ledamot eller ersättare som anmält en protokollsanteckning skall lämna denna före den tidpunkt som har fastställts för justering av protokollet.

Undertecknande av handlingar/Expeditioner

30 §

Skrivelser, avtal och andra handlingar från kommunstyrelsen ska på kommunstyrelsens vägnar undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av kommundirektören eller av anställd som nämnden bestämmer. Vid förfall för ordföranden inträder förste vice ordföranden och vid förfall för denne inträder andre vice ordföranden. Vid förfall för presidiet inträder den ledamot som styrelsen utser.

Skrivelser, avtal och andra handlingar från något av utskotten ska på utskottets vägnar undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av anställd som utskottet bestämmer. Vid förfall för ordföranden inträder vice ordföranden och vid förfall för denne den ledamot som utskottet utser.

Beslut som fattas med stöd av delegering samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning sådana beslut undertecknas av den som fattat beslutet

I övrigt bestämmer kommunstyrelsen vem som skall underteckna handlingar.

Kommunstyrelsens ordförande

31 §

Det åligger kommunstyrelsens ordförande att:

1. närmast under kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens hela nämndförvaltning
2. med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor
3. främja samverkan mellan kommunstyrelsen och kommunens övriga nämnder samt
4. representera kommunstyrelsen vid uppvaktningar hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i ett särskilt fall.
5. tillse att samtliga ledamöter tillsänds underlag inför beslut.

Kommunstyrelsens presidium får närvara vid sammanträde med övriga nämnder. De får därvid delta i överläggningarna men inte i besluten. Närvarorätten gäller inte ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild.

Kommunstyrelsens 1 vice ordförande

Kommunstyrelsens 1 vice ordförande har ett särskilt ansvar att bistå kommunstyrelsens ordförande genom att följa och förekommande fall bereda ärenden som är av kommungemensam och strategisk betydelse så som frågor som rör kommunens övergripande finansiella frågor samt kommunens övergripande personal- och verksamhetsfrågor.

Särskilt ansvar som rör ekonomistyrning, personal, arbetsmiljö, ekonomisk uppföljning, strategiska verksamhetsfrågor bevakas och bereds av kommunstyrelsens 1 vice ordförande.

Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande bistår och rapporterar till kommunstyrelsens ordförande och kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens 2 vice ordförande

Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande ingår i styrelsens presidium och är med och leder arbetet i kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen presidium

32 §

Sedan val av kommunstyrelsen skett utser kommunfullmäktige bland styrelsens ledamöter ett kommunalråd, en förste vice ordförande och en andre vice ordförande tillika oppositionsråd. Kommunalråd och oppositionsråd verkar på heltid.

Kommunfullmäktige har medgivit att oppositionsrådet delats i olika stora tjänstgöringsgrader mellan två personer och att ansvaret för funktionen delats.

Kommunstyrelsens ordförande skall tillika vara kommunalråd.

Kommunalrådet och oppositionsrådet skall ägna hela sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

Övriga råd och oppositionsråd skall ägna arbetstid åt uppdrag för kommunen motsvarande de antal timmar/eller procent av heltidsuppdrag kommunfullmäktige fastställt för att klara sitt ansvar/uppdrag.

Kommunstyrelsens presidium skall leda kommunstyrelsens arbete, samt samordna, utvärdera och utveckla arbetet i och samarbetet mellan kommunstyrelsen, dess utskott och övriga nämnder.

Kommunstyrelsens presidium har ansvar för bilaterala kontakter. De företräder kommunen i överläggningar och förhandlar med till t.ex.. grannkommuner och andra myndigheter och organ på lokal, regional och nationell nivå.

Näringslivskontakter är en av presidiets ansvarsuppgifter.

Kommunstyrelsens presidium skall i samråd med kommunfullmäktiges presidium ansvara för internationella kontakter

Kommunfullmäktige beslutar om rådets ansvarsområden.

KOMMUNSTYRELSENS UTSKOTT

33 §

Inom kommunstyrelsen skall det finnas tre utskott:

- Utskottet för samhälle och utveckling
- Utskottet för bildning och lärande
- Utskottet för trygghet och stöd

De ärenden som skall avgöras av kommunstyrelsen i dess helhet skall beredas av utskotten om beredning behövs. Kommunstyrelsens presidium överlämnar sådana ärenden till utskotten. När ärendet beretts skall utskotten lägga fram förslag till beslut. I övrigt beslutar utskotten i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning.

Utskottet för samhälle och utveckling består av 7 ledamöter, Utskottet för bildning och lärande består av 7 ledamöter och Utskottet för trygghet och stöd består av 7 ledamöter.

Kommunstyrelsens presidium får närvara vid utskottens sammanträden och delta i överläggningarna men inte i besluten.

34 §

Ledamöter i utskotten väljs av kommunstyrelsen bland dess ledamöter och ersättare för den tid kommunstyrelsen bestämmer. Kommunstyrelsen utser för samma tid bland utskottens ledamöter vardera en utskottsordförande och en vice ordförande.

Vid utskottsordförandens förfall skall vice ordföranden-utöva ordförandens uppgifter. Vid förfall för ordförandena utser utskottet annan ledamot at fullgöra ordförandens uppgifter. Om utskottsordföranden är frånvarande en längre tid skall kommunstyrelsen utse en tillfällig ersättare

35 §

Utskotten sammanträder på dag och tid som varje utskott bestämmer. Sammanträden skall också hållas när utskottsordföranden anser att det behövs eller när minst hälften av ledamöterna begär det.

Utskotten får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Vid lika röstetal har utskottsordföranden utslagsröst.

36 §

Det som föreskrivits i 15 § - 29 § om kommunstyrelsens sammanträden gäller i tillämpliga delar även för utskotten. Det som föreskrivs i 5 kap. 54-57 och 65-67 §§ kommunallagen om hur ärendena avgörs och om protokoll och dess innehåll m.m. gäller i tillämpliga delar för utskotten.

Utskottet för bildning och lärande (utbildning, kultur och fritid)

37 §

Utskottet för bildning och lärande skall inom följande verksamhetsområden bereda ärenden som enligt 33 § andra stycket överlämnats till utskottet

1. föreningsbidrag
2. förvaltning av donerad egendom såsom samlingar och konstverk
3. kommunala kulturskolan
4. kultur och fritid
5. sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor ur utbildningsperspektiv

6. översyn av befintliga driftsformer och frågor om alternativa driftsformer som ryms inom utskottets kompetensområde
7. utbildningen inom förskoleverksamhet och skolbarnomsorg
8. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar:
  - a) Förskoleklass
  - b) Grundskola
  - c) Gymnasieskola
9. Obligatorisk särskola och gymnasiesärskola
10. utbildningen inom det offentliga skolväsendet för vuxna:
11. Kommunal vuxenutbildning
  - a) Svenska för invandrare (sfi)
  - b) Särsvux
12. svara för kommunens uppdragsutbildning
13. svara för kommunens kvalificerade yrkesutbildning

Kommunstyrelsens ordförande avgör huruvida ärenden som varit föremål för beredning av något av kommunfullmäktiges beredningar eller ärenden som inte omfattas av ovanstående uppräknade skall beredas av utskottet.

I övrigt beslutar utskottet i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning.

Utskottet för samhälle och utveckling

38 §

Utskottet för samhälle och utveckling skall inom följande verksamhetsområden bereda ärenden som enligt 33 § första stycket överlämnats till utskottet:

1. färjor
2. gator, gång- och cykelvägar, parker och naturområden
3. geotekniska risker
4. hamnanläggningar
5. kollektivtrafik och färdtjänst
6. kommunens fastigheter
7. kommunens lokalförsörjning
8. bostadsförsörjning
9. markpolitik
10. miljö- och energiplanering
11. måltidsverksamhet
12. parkeringsfrågor
13. renhållning
14. trafikfrågor inkl. offentlig belysning
15. vatten och avlopp
16. översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser
17. översyn av befintliga driftsformer och frågor om alternativa driftsformer som ryms inom utskottets kompetensområde

Kommunstyrelsens ordförande avgör huruvida ärenden som varit föremål för beredning av något av kommunfullmäktiges beredningar eller ärenden som inte omfattas av ovanstående uppräknig skall beredas av utskottet.

I övrigt beslutar utskottet i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning.

Utskottet för trygghet och stöd

39 §

Utskottet för trygghet och stöd skall inom följande verksamhetsområden bereda ärenden som enligt 33 § första stycket överlämnats till utskottet

1. Socialtjänsten, i enlighet med Socialtjänstlagen (SoL) förutom myndighetsutövning mot enskild.
2. Den kommunala hälso- och sjukvården, i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen HSL
3. Stöd och service till funktionshindrade i enlighet med Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS
4. Mottagande av nyanlända enligt gällande lagstiftning
5. insatser i arbetsmarknadsåtgärder
6. Socialstyrelsens och länsstyrelsens tillsyn över socialtjänsten enligt 13 kap SoL och 25 och 26 §§ LSS förutom tillsyn i individärenden
7. översyn av befintliga driftsformer och frågor om alternativa driftsformer som ryms inom utskottets kompetensområde

Kommunstyrelsens ordförande avgör huruvida ärenden som varit föremål för beredning av något av kommunfullmäktiges beredningar eller ärenden som inte omfattas av ovanstående uppräknings skall beredas av utskottet.

I övrigt beslutar utskottet i frågor enligt kommunstyrelsens delegeringsordning. Myndighetsutövning mot enskild utövas av den sociala myndighetsnämnden

Deltagande på distans

Kommunstyrelsen med dess utskott får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Videokonferensen skall uppfylla de krav som följer av sekretess- och dataskyddslagstiftningen. Ledamot som önskar delta på distans ska företrädevis 5 dagar i förväg anmäla detta till kommunkansliet. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

Bilaga – Tillägg i kommunstyrelsens reglemente

Följande lagar och paragrafer träder i kraft endast då höjd beredskap råder i Sverige.

Ledningsfunktionen

Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen skall bedriva.	Lag (2006:544) 3 kap. 2 § st 1, om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Delegering från kommunfullmäktige

Styrelsen får i ett ärende som inte kan anstå besluta i stället för fullmäktige. Styrelsen får dock inte besluta i ett ärende som rör 1. val av ledamöter och ersättare i styrelsen eller någon annan nämnd eller av revisorer, 2. ansvarsfrihet för styrelsens eller en annan nämnds ledamöter eller åtgärd för att bevara kommunens, landstingets eller kommunalförbundets rätt. Beslut som har fattats med stöd av första stycket skall anmälas till fullmäktige vid nästa sammanträde.	Lag (1988:97) 7 §, om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
Fullmäktige får uppdra åt styrelsen eller åt en eller flera andra nämnder att helt eller delvis handha förvaltning eller verkställighet som annars enligt lag eller annan författning ankommer på annan nämnd än styrelsen	Lag (1988:97) 10 §, om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Sammansättning

Styrelsen eller en annan nämnd får handlägga ett ärende endast om mer än en tredjedel av ledamöterna är närvarande. Antalet ledamöter skall dock alltid vara minst tre.	Lag (1988:97) 8 §, om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Sammantrådesprotokoll

Sammantrådesdatum

2023-03-22

Sida

25 (26)

§ 84/2023

Beredningskrivelse – Revidering av kommunstyrelsens reglemente

Ändring av lydelse i kommunstyrelsens reglemente/ekonomisk förvaltning/redovisning av pensioner

Sedan 2007 redovisar kommunen sina förpliktelser för pensioner intjänade före 1998 enligt fullfonderingsmodellen – dvs hela åtagandet för pensionerna har lyfts in i balansräkningen. Kommunal redovisningslag föreskriver att kommuner och regioner ska tillämpa blandmodellen som bl a innebär att åtagandet för pensionerna inte syns i balansräkningen. Kungälv's kommun beslutade 2006 att tillämpa fullfonderingsmodellen trots detta eftersom man menade att det ger en rättvisare bild.

I kommunens årsredovisning redovisas också resultatet enligt blandmodellen samt balanskravsresultat.

I reglementet för kommunstyrelsen har man inte skrivit in att kommunen tillämpar fullfonderingsmodellen utan det står endast att årsredovisning upprättas enligt kommunal redovisningslag.

Av den anledningen behöver det framgå tydligt att kommunen gör ett avsteg i redovisningsteknik och tillämpar fullfonderingsmodellen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens reglemente lydelse avseende ekonomisk förvaltning ändras från:

6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,

7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,

Ändras till:

6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,

7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning, dock ska fullfonderingsmodellen tillämpas för pensionerna.

Beslutsunderlag

Beredningskrivelse – Revidering av kommunstyrelsens reglemente

Reglemente för kommunstyrelsen

Förslag till kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens reglemente lydelse avseende ekonomisk förvaltning ändras från:

6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,

7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,

Ändras till:

6. se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV'S
KOMMUN**

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

2023-03-22

Sida

26 (26)

7. upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning, dock ska fullfonderingsmodellen tillämpas för pensionerna.

Expedieras till

För kännedom till

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Justeras sign

Denna behandling '49/23 Motion om att effektivisera det politiska arbetet - Utvecklingspartiet' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '50/23 Efterträdarval till Kommunfullmäktige' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '51/23 Val av ledamöter, ombud och lekmannarevisorer till Konsulatets fastighet AB och Jesslis AB' har inget tjänsteutlåtande.